

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

PROPERTY OF
*University of
Michigan
Libraries*

1817

ARTES SCIENTIA VERITAS

**CHRYSIPPI
FRAGMENTA MORALIA**

**CUM GENERALI STOICORUM DOCTRINA
COMPOSITA**

STOICORUM VETERUM FRAGMENTA

COLLEGIT

Hann

~~IOANNES AB~~ ARNIM

VOLUMEN III

CHRYSIPPI FRAGMENTA MORALIA
FRAGMENTA SUCCESSORUM CHRYSIPPI

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI
MCMIII

Wm. C. Brown

REPRINT LIBRARY
735 SOUTH LOCUST STREET • DUBUQUE, IOWA

880.8
A75
1967
v.3

670753-018

Conspectus capitum.

Chrysippi fragmenta moralia cum generali Stoicorum doctrina composita.		<i>Pagina</i>
Cap. I. De fine bonorum.		8
§ 1. Explicatur finis bonorum secundum Stoicos n. 2—19.		8
§ 2. Contra aliorum philosophorum fines disputatur n. 20—28.		7
§ 3. Ὅτι μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν n. 29—37.		9
§ 4. Virtutem propter se ipsam expetendam esse n. 38—48.		11
§ 5. Virtutem sufficere ad vitam beatam n. 49—67.		13
Cap. II. De bonis et malis n. 68—71.		17
§ 1. Notio boni n. 72—79.		17
§ 2. Quale sit bonum n. 80—94.		20
§ 3. Bonorum genera n. 95—116.		23
Cap. III. De indifferentibus.		28
§ 1. De notione indifferentis n. 117—128.		28
§ 2. ἀξία, ἀκαξία, ὄσις n. 124—126.		30
§ 3. προσηγμένα καὶ ἀποσηγμένα n. 127—139.		31
§ 4. De naturalibus et naturae contrariis n. 140—146.		34
§ 5. De singulis indifferentibus recte aestimandis n. 147—168.		35
Cap. IV. De appetitu et selectione.		40
§ 1. De notione appetitus n. 169—177.		40
§ 2. De primo appetitu et prima conciliatione n. 178—189.		43
§ 3. De selectione n. 190—196.		46
Cap. V. De virtute.		48
§ 1. Qualis sit virtus n. 197—213.		48
§ 2. Quomodo virtus existat in homine n. 214—227.		51
§ 3. De perversione rationis n. 228—236.		53
§ 4. Num virtus amitti possit n. 237—244.		56
§ 5. Eadem virtus deorum et hominum, virorum et mulierum n. 245—254.		58
§ 6. Plures esse virtutes qualitate differentes n. 255—261.		59
§ 7. De singulis virtutibus n. 262—294.		63
§ 8. Mutua virtutum coniunctio n. 295—304.		72
§ 9. Virtutes esse animalia n. 305—307.		75
Cap. VI. De iure et lege.		76
§ 1. Ius esse natura n. 308—313.		76
§ 2. De lege aeterna et de legibus singularum civitatum n. 314—326.		77
§ 3. De civitate n. 327—332.		80
§ 4. De coniunctione deorum et hominum n. 333—339.		81
§ 5. De coniunctione hominum n. 340—348.		83
§ 6. De nobilitate et libertate n. 349—366.		85
§ 7. Iuris communionem non pertinere ad bruta animalia p. 367—376.		89
Cap. VII. De affectibus.		92
§ 1. Notio affectus et singulorum affectuum definitiones n. 377—420.		92
§ 2. De proclivitate, morbo, aegrotatione n. 421—430.		102
§ 3. De tribus constantiis n. 431—442.		105
§ 4. Affectus extirandos esse, non temperandos n. 443—455.		108
§ 5. Chrysippi περί παθῶν libri IV n. 456—490.		110
Cap. VIII. De actionibus.		134
§ 1. De mediis officiis n. 491—499.		134

	Pagina
§ 2. Recte facta a mediis officiis qua re differant n. 500—523	136
§ 3. Recte facta et peccata esse paria nihilque medium inter virtutem et vitium n. 524—543	140
Cap. IX. De sapiente et insipiente n. 544—547	146
§ 1. Sapiens neque fallitur neque fallit n. 548—556	146
§ 2. Sapiens omnes res bene gerit n. 557—566	148
§ 3. Sapiens malis non afficitur n. 567—581	150
§ 4. Sapiens beatus est n. 582—588	153
§ 5. Sapiens est dives, formosus, liber n. 589—603	154
§ 6. Sapiens res divinas callet n. 604—610	157
§ 7. Sapiens res politicas et oeconomicas callet n. 611—624	157
§ 8. Sapientes et sibi invicem et ceteris prosunt n. 625—636	160
§ 9. Sapiens austerus etc. n. 637—649	162
§ 10. Sapientem amaturum esse n. 650—653	164
§ 11. Sapiens artes callet n. 654—656	164
§ 12. Insipientes insanos esse et impios n. 657—670	164
§ 13. Insipientes esse infelicissimos n. 671—676	168
§ 14. Insipientes agrestes esse et exules n. 677—681	169
§ 15. Insipientes non esse verae rationis studiosos n. 682—684	170
Cap. X. Vitae agenda praecipua (i. e. de singulis mediis officiis)	172
§ 1. De quaestu n. 685—689	172
§ 2. De vita aulica n. 690—698	173
§ 3. De vita civili n. 694—700	174
§ 4. De vita scholastica n. 701—704	175
§ 5. De victu simplici n. 705—715	177
§ 6. De amore n. 716—722	180
§ 7. De amicitia et gratia n. 723—726	181
§ 8. De matrimonio et familia n. 727—731	183
§ 9. De educatione puerorum et eruditione n. 732—742	183
§ 10. Cynica n. 743—756	185
§ 11. De rationali e vita excessu n. 757—768	187
Appendix I. Fragmenta Chryssippi quae ad Homerum pertinent n. 769—777	192
Appendix II. Fragmenta Chryssippi ad singulos libros relata	194

Chryssippi discipuli et successorcs.

I. Zeno Tarsensis n. 1—5	209
II. Diogenes Babylonius n. 1—16	210
1. Logica n. 17—26	212
2. Physica n. 27—37	215
3. Ethica n. 38—53	219
Libri <i>περί μουσικῆς</i> reliquiae n. 54—90	221
Libri <i>περί ἡθροικῆς</i> reliquiae n. 91—126	225
III. Antipater Tarsensis n. 1—15	244
1. Logica n. 16—31	246
2. Physica n. 32—50	249
3. Moralia n. 51—67	251
Sosigenes	258
Heraclides Tarsensis	258
IV. Apollodorus Seleuciensis n. 1—18	259
V. Archodemus Tarsensis n. 1—23	262
VI. Boëthius Sidonius n. 1—11	265
VII. Basilides, Eudromus, Crinis	268

1 Diog. Laërt. VII 84. Τὸ δὲ ἡθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας διαιροῦσιν εἰς τε τὸν περὶ ὁρμῆς καὶ εἰς τὸν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν τόπον καὶ εἰς τὸν περὶ παθῶν καὶ περὶ ἀρετῆς καὶ περὶ τέλους περὶ τε τῆς πρώτης ἀξίας καὶ τῶν πράξεων καὶ περὶ τῶν καθηκόντων προτροπῶν τε καὶ ἀποτροπῶν. καὶ οὕτω δ' ὑποδιαίρουσιν οἱ περὶ Χρῦσιππον καὶ Ἀρχέδημον καὶ Ζήνωνα τὸν Ταρσεῖα καὶ Ἀπολλόδορον καὶ Διογένην καὶ Ἀντίπατρον καὶ Ποσειδάωνιον. Ὁ μὲν γὰρ Κιττιεὺς Ζήνων καὶ ὁ Κλεάνδης, ὡς ἂν ἀρχαιότεροι, ἀφελέστερον περὶ τῶν πραγμάτων διέλαβον. οὗτοι δὲ διείλον καὶ τὸν λογικὸν καὶ τὸν φυσικόν.

10

Ethica I.

De fine bonorum.

§ 1. Explicatur „finis bonorum“ secundum Stoicos.

2 Stobaeus ecl. II p. 46 W. (ex Arii Didymi epitome). λέγεται δ' ὑπὸ μὲν τῶν Στωϊκῶν ὁρισθῆναι „τέλος ἐστὶν οὐ ἕνεκα πάντα πράττεται καθηκόντως, αὐτὸ δὲ πράττεται οὐδενὸς ἕνεκα.“ πάλιν δ' „οὐ χάριν ἄλλα, αὐτὸ δ' οὐδενὸς ἕνεκα.“ Καὶ πάλιν „ἐφ' ὃ πάντα τὰ ἐν τῷ βίῳ πραττόμενα καθηκόντως τὴν ἀναφορὰν λαμβάνει, αὐτὸ δ' ἐπ' οὐδέν.“

20

3 Stobaeus ecl. II 76, 16 W. Τὸ δὲ τέλος λέγεσθαι τριχῶς ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς αἰρέσεως ταύτης· τὸ τε γὰρ τελικὸν ἀγαθὸν λέγεσθαι τέλος ἐν τῇ φιλολόγῳ συνηθείᾳ, ὡς τὴν ὁμολογίαν λέγουσι τέλος εἶναι· λέγουσι δὲ καὶ τὸν σκοπὸν τέλος, ὅλον τὸν ὁμολογούμενον βίον ἀναφορικῶς λέγοντες ἐπὶ τὸ παρακείμενον κατηγορημα· κατὰ δὲ τὸ τρίτον σημαινόμενον λέγουσι τέλος τὸ ἔσχατον τῶν ὁρεκτῶν, ἐφ' ὃ πάντα τὰ ἄλλα ἀναφέρεσθαι.

4 Diog. Laërt. VII 87. πάλιν δ' ἴσον ἐστὶ τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν τῷ κατ' ἐμπειρίαν τῶν φύσει συμβαινόντων ζῆν, ὡς φησὶ Χρῦσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Τελῶν. μέρη γὰρ εἰσὶν αἱ ἡμέτεραι φύσεις τῆς τοῦ βίου. διόπερ τέλος γίνεται τὸ ἀκολούθως τῆ

5 καὶ om. BP. 7 Διογένη B. 17 πάλιν Wachsm., κρατικός FP
20 οὐδέν Lipsius, ὁδενός libri. 26 ἐφ' ὃ libri, corr. Heeren.

φύσει ζῆν· ὅπερ ἐστὶ κατὰ τε τὴν αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν τῶν ὄλων, οὐδὲν ἐνεργοῦντας ὡν ἀπαγορεύειν εἰώθεν ὁ νόμος ὁ κοινός, ὅσπερ ἐστὶν ὁ ὀρθὸς λόγος διὰ πάντων ἐρχόμενος, ὁ αὐτὸς ὡν τῷ Διτ, καθηγεμόνι τούτῳ τῆς τῶν ὄντων διοικήσεως ὄντι. εἶναι δ' αὐτὸ τοῦτο τὴν τοῦ εὐδαίμονος ἀρετὴν καὶ εὐροίαν βίου, διὰν πάντα πράττεται κατὰ τὴν συμφωνίαν τοῦ παρ' ἐκάστῳ δαίμονος πρὸς τὴν τοῦ ὄλου διοικητοῦ βούλησιν.

ibid. 89. φύσιν δὲ Χρύσιππος μὲν ἐξακοῦει, ἢ ἀκολούθως δεῖ ζῆν τὴν τε κοινήν καὶ ἰδίως τὴν ἀνθρωπίνην.

10 5 *Commenta Lucani lib. II 380 p. 73 Us. His versibus declarat vit Stoicum Catonem fuisse: cuius philosophiæ finis secundum Chrysi prum ille est ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν, hoc est: congruenter naturæ vivere.*

6 *Clem. Al. Strom. V 14 p. 703 Pott. ἐντεῦθεν οἱ μὲν Στωϊκοὶ τὸ τέλος τῆς φιλοσοφίας τὸ ἀκολούθως τῇ φύσει ζῆν εἰρήκασιν.*

7 *Philo de plantatione Noë § 49 Vol. II p. 143, 20 Wendl. Τὸ γὰρ ἀκολουθία φύσεως ἰσχύσαι ζῆν εὐδαιμονίας τέλος εἶπον οἱ παῖδοι.*

8 *Philo de migrat. Abrah. § 128 Vol. II p. 293, 4 Wendl. Τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ παρὰ τοῖς ἄριστα φιλοσοφήσασιν ἄδόμενον τέλος, τὸ ἀκολούθως τῇ φύσει ζῆν.*

9 *Clem. Al. Strom. II p. 482 Pott. ἐντεῦθεν καὶ οἱ Στωϊκοὶ τὸ ἀκολούθως τῇ φύσει ζῆν τέλος εἶναι ἐδογματίσαν, τὸν θεὸν εἰς φύσιν μετονομάσαντες ἀπρεπῶς· ἐπειδὴ ἡ φύσις καὶ εἰς φυτόν — — καὶ εἰς λίθους διατείνει.*

10 10 *Philo de Moyse lib. III Vol. II Mang. p. 158. ἐπιμένην τῆς ἄφρας εὐδαιμονίας καὶ τοῦ τέλους, ἐφ' ὃ σπεύδειν ἀναγκαῖον καὶ τὰς πράξεις ἀπάσας ἀναφέρειν, στοχαζομένους ὅσπερ ἐν ταῖς τοξείαις σκοποῦ τοῦ περὶ βίου.*

11 *Cicero de finibus III 23. Atque ut membra nobis ita data sunt, ut ad quandam rationem vivendi data esse appareat, sic appetitio animi, quæ ὀρμὴ Graece vocatur, non ad quodvis genus vitae, sed ad quandam formam vivendi videtur data, itemque et ratio et perfecta ratio. 24. ut enim histrioni actio, saltatori motus non quivis, sed certus quidam est datus, sic vita agenda est certo genere quodam, non quolibet; quod genus 25 conveniens consentaneumque dicimus. Nec enim gubernationi aut medicinae similem sapientiam esse arbitramur, sed actioni illi potius, quam modo dixi, et saltationi, ut in ipsa insit, non foris petatur extremum, id est artis effectio. Et tamen est etiam alia cum his 26 ipsis artibus sapientiae dissimilitudo, propterea quod in illis quæ recte 27 facta sunt, non continent tamen omnes partes, e quibus constant; quæ autem — illi appellant κατορθώματα, omnes numeros virtutis continent. Sola enim sapientia in se tota conversa est. — — 25. Sapientia enim et*

1 τὸ scipsi, γὲ libri.
2 οὐ B διτ, ἱ in lit. P³.
Lambin.

2 ὅπερ BP.

23 vulgo ἐπρεπῶς.

3 ἐρχόμενος (sed s in litura) P³ ||
30 appareant libri, corr.

animi magnitudinem complectitur et iustitiam et ut omnia, quae homini accidunt, infra se esse iudicet.

12 Galen. de H. et Plat. decr. V 6 (168) p. 450 M. οὐκ ἀρεσθεῖς δὲ τοῖσις ὁ Ποσειδώνιος ἐναργέστερόν τε καὶ σφοδρότερον καθάπτεται τῶν περὶ τὸν Χρῦσιππον, ὡς οὐκ ὀρθῶς ἐξηγουμένων τὸ τέλος. 5 ἔχει δὲ ἡ ῥῆσις ὧδε: „ἀ δὴ παρέντες ἔνοιοι τὸ ὁμολογουμένως ζῆν συστέλλουσι εἰς τὸ πᾶν τὸ ἐνδεχόμενον ποιεῖν ἕνεκα τῶν πρώτων κατὰ φύσιν, ὅμοιον αὐτὸ ποιῶντες τῷ σκοπῶν ἐκτίθεσθαι τὴν ἡδονὴν ἢ τὴν ἀσχηλίαν ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον. ἔστι δὲ μάχην ἐμφαίνον κατ' αὐτὴν τὴν ἐκφορὰν, καλὸν δὲ καὶ εὐδαιμονικὸν οὐδέν. παρέπεται γὰρ κατὰ τὸ ἀναγκαῖον τῷ τέλει, τέ- 10 λος δὲ οὐκ ἔστιν. Ἄλλὰ καί, τούτου διαληφθέντος ὀρθῶς, ἔξεσι μὲν αὐτῶ χρησθαι πρὸς τὸ διακόπτειν τὰς ἀπορίας, ἕς οἱ σοφισταὶ προτείνουσι, μὴ μέντοι γε τῷ „κατ' ἐμπειρίαν τῶν κατὰ τὴν ὄλην φύσιν συμβαινόντων ζῆν,“ ὅπερ ἰσοδυναμεῖ τῷ ὁμολογουμένως εἰπεῖν 'ζῆν, ἡνίκα μὴ τοῦτο μικροπραπῶς συντείνει εἰς τὸ τῶν ἀδιαφόρων τυγχάνειν. 15

Stob Eclog. II 76, 3 W. Κλεάνθης γὰρ πρῶτος διαδεξάμενος αὐτοῦ (sc. τοῦ Ζήνωνος) τὴν αἴρεσιν προσέθηκε „τῇ φύσει“ καὶ οὕτως ἀπέδωκε: „τέλος ἐστὶ τὸ ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν.“ Ὅπερ ὁ Χρῦσιππος σαφέστερον βουλόμενος ποιῆσαι, ἐξήνεγκε τὸν τρόπον τοῦτον: „ζῆν κατ' ἐμπειρίαν τῶν φύσει συμβαινόντων“ etc. 20

✓ 13 Cicero de finibus IV 14. Cum enim superiores, e quibus planissime Polemo, secundum naturam vivere summum bonum esse dixissent, his verbis tria significari Stoici dicunt, unum eius modi „vivere adhibentem scientiam earum rerum, quae natura eveniunt“; hunc ipsum Zenonis aiunt esse finem, declarantem illud, quod a te dictum est, 25 „convenienter naturae vivere“; alterum significari idem, ut si diceretur „officia media omnia aut pleraque servantem vivere.“ 15. Hoc sic expositum dissimile est superiori. Illud enim rectum est (quod κατόρθωμα dicebas) contingitque sapienti soli, hoc autem inchoati cuiusdam officii est, non perfecti, quod cadere in nonnullos insipientes potest. Tertium autem, 30 omnibus aut maximis rebus iis, quae secundum naturam sint, fruentem vivere. Hoc non est positum in nostra actione; completur enim et ex eo genere vitae, quod virtute fruitur, et ex iis rebus, quae sunt secundum naturam neque sunt in nostra potestate. Sed hoc summum bonum, quod tertia significatione intellegitur, eaque vita, quae ex summo bono degitur, 35 quia coniuncta ei virtus est, in sapientem solum cadit, isque finis bonorum, ut ab ipsis Stoicis scriptum videmus, a Xenocrate atque ab Aristotele constitutus est.

✓ 14 Cicero de fin. II 34. His omnibus, quos dixi, consequentes sunt fines bonorum, Aristippo simplex voluptas, Stoicis consentire naturae, 40 quod esse volunt 'e virtute' id est honeste vivere; quod ita interpretantur: vivere cum intelligentia rerum earum, quae natura evenirent, eligentem ea, quae essent secundum naturam, reicientemque contraria.

14 respicit hanc Chrysippi definitionem Clem. Al. Paed. II 1 p. 162 Pott. τὴν θεωρίαν τῶν κατὰ τὸν ἄνθρωπον συμβαινόντων κατὰ φύσιν. — τῷ Bake, τὸ libri. 15 συντείνει Corn., συντείνει codd. 16 Cf. I n. 552. 21sq. Videtur Antiochus libro Antipatri uti, qui pro Zenone et Chrysippo contra Peripateticos (Academicos veteres) et Archedemum pugnavit.

35. Ita tres sunt fines expertes honestatis — una simplex, cuius Zeno auctor, posita in decore tota, id est in honestate.

15 Cicero de finibus III 9, 31. relinquitur ut summum bonum sit, vivere scientiam adhibentem earum rerum, quae natura eveniant, seligentem quae secundum naturam, et, quae contra naturam sint, reicientem, id est convenienter congruenterque naturae vivere.

16 Stobaeus ecl. II 77, 16 W. Τέλος δέ φασιν εἶναι τὸ εὐδαιμονεῖν, οὗ ἕνεκα πάντα πράττεται, αὐτὸ δὲ πράττεται μὲν οὐδενὸς δὲ ἕνεκα· τοῦτο δὲ ὑπάρχειν ἐν τῷ κατ' ἀρετὴν ζῆν, ἐν τῷ ὁμολογουμένως ζῆν, ἔτι, ταύτου 10 ὄντος, ἐν τῷ κατὰ φύσιν ζῆν. Τὴν δὲ εὐδαιμονίαν ὁ Ζήνων ὠρίσατο τὸν τρόπον τοῦτον· εὐδαιμονία δ' ἐστὶν εὐφροια βίου. Κέχρηται δὲ καὶ Κλεάνθης τῷ ὄρφ τούτῳ ἐν τοῖς ἑαυτοῦ συγγράμμασι καὶ ὁ Χρύσιππος καὶ οἱ ἄπο τούτων πάντες, τὴν εὐδαιμονίαν εἶναι λέγοντες οὐχ ἕτερον τοῦ εὐδαιμονος βίου, καίτοι γε λέγοντες τὴν μὲν εὐδαιμονίαν σκοπὸν ἔκκεισθαι, τέλος δ' 15 εἶναι τὸ τυχεῖν τῆς εὐδαιμονίας, ὑπερ ταυτὸν εἶναι τῷ εὐδαιμονεῖν.

Ἀθλον οὖν ἐκ τούτων, ὅτι ἰσοδυναμεῖ τὸ κατὰ φύσιν ζῆν καὶ τὸ καλῶς ζῆν καὶ τὸ εὖ ζῆν καὶ πάλιν τὸ καλὸν πάραθόν καὶ ἡ ἀρετὴ καὶ τὸ μέτοχον ἀρετῆς· καὶ ὅτι πᾶν ἀγαθὸν καλόν, ὁμοίως δὲ καὶ πᾶν αἰσχρὸν κακόν· δι' ὃ καὶ τὸ Στωϊκὸν τέλος ἴσον δύνασθαι τῷ κατ' ἀρετὴν βίῳ.

20 17 Michaël in Eth. Nicom. (Comm. graec. Vol. XX) ed. Heylb. p. 598, 20. ὅτι κατὰ μὲν τὰς τῶν ἄλλων φιλοσόφων, Ἐπικουρείων τε καὶ τῶν ὕστερον Στωϊκῶν περὶ εὐδαιμονίας ὑπολήψεις δύναται τις εὐδαιμονίαν μεταδιδόναι καὶ τοῖς ἀλόγοις ζῴοις — διὰ τούτων ἂν τις παραστήσειεν. — εἰ τὸ κατὰ φύσιν διάγειν κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς εὖ ζῆν ἐστὶ, τὸ δὲ εὖ 25 ζῆν καὶ κατ' αὐτούς καὶ κατ' Ἐπικούρου εὐδαιμονεῖν ἐστὶ, τὸ κατὰ φύσιν ἄρα διάγειν εὐδαιμονεῖν ἐστίν. ἀλλὰ μὴν ὑπάρχει τοῖς ἀλόγοις ζῴοις τὸ κατὰ φύσιν διάγειν ἀπὸ γενέσεως μέχρι τῆς ἀκμῆς· εὐδαιμονεῖν ἐστὶ ἄρα τὰ ἄλογα ζῴα.

p. 599, 6. πάλιν εἰ τὸ εὐδαιμονεῖν ἐστὶ κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς τὸ ἔσχατον 30 τῆς φυσικῆς ὁρέξεως, ἐφ' ὃ ἔλθοῦσα ἡ φύσις τὸ οὗ ἕνεκα καὶ τὸ τέλος ἔχει, οὗ τυχοῦσα πλέον οὐδὲν ἐπιποθεῖ πληρὸν τοῦ κατέχειν αὐτὸ τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν αὐτῇ καὶ μὴ ἀπολλύναι, τοῦτο δὲ ὑπάρχει καὶ τοῖς ἀλόγοις, μετέχει ἄρα καὶ τὰ ἄλογα ζῴα εὐδαιμονίας.

✓ 18 Cicero de finibus III 22. Sed ex hoc primum error tollendus 35 est, ne quis sequi existimet, ut duo sint ultima bonorum. Ut enim, si cui propositum sit conliniare hastam aliquo aut sagittam, sicut nos ultimum in bonis dicimus, sic illi facere omnia quae possit ut conliniet, huic in eiusmodi similitudine omnia sint facienda, ut conliniet, et tamen ut omnia faciat quo propositum assequatur sit hoc quasi ultimam quale nos 40 summum in vita bonum dicimus, illud autem ut feriat quasi seligendum, non expetendum.

✓ 19 Alexander Aphrod. Qaaest. II 16 p. 61, 1 Bruns. Εἰ τῶν στοχαστικῶν τεχνῶν τέλος εἶναι τις λέγοι τὸ πάντα τὰ παρ' αὐτὰς ποιεῖν πρὸς τὸ τοῦ προκειμένου τυγχάνειν, πῶς οὐχ ὁμοίως καὶ αὐταὶ τοῦ οἰκείου τεύ-

9 ταύτου Heeren, τοῦ libri. 10 Cf. I n. 184 (Zeno) 554 (Cleanthes).

17 πάλιν Meineke, πᾶν libri. 18 καὶ τὸ Canter, ἢ τὸ libri. 19 τῷ Heeren, τῶν libri. | βίῳ Heeren, βίου libri. 30 Cf. p. 3, 26. 36 sicut nos AB sic nos duo cod. Goerenzii. 39 sit hoc Ernesti, sed hoc libri.

ξονται τέλους ταῖς οὐ στοχαστικαῖς τῶν τεχνῶν; δοκοῦσι δὲ κατὰ τοῦτο μάλιστα διαφέρειν τῶν ἄλλων αἱ στοχαστικαὶ τῷ μὴ ὁμοίως τοῦ τέλους τυγχάνειν. καθ' οὗτος μὲν (γὰρ) τέλος ἐστὶν αὐταῖς τὸ τυχεῖν τοῦ προκειμένου, διαφέρουσι ἂν ταύτῃ καθ' οὗτος δὲ τὸ προσηρημένον ἐστὶν αὐταῖς τέλος, εἰ καὶ [τὰ] τοῦ τέλους [μὴ] ὁμοίως τυγχάνουσι, διαφέρουσι (ἂν) αὐτῶν κατὰ τὸ μὴ ὅμοιον αὐταῖς τὸ τέλος ἔχειν. ἐκείναι μὲν γὰρ τῷ τοῖς κατὰ τὴν τέχνην γινομένοις ἔπεσθαι τὸ οὐ χάριν γίνονται καὶ τὴν ἀποτυχίαν αὐταῖς τοῦ προκειμένου κατὰ τὴν διαμαρτίαν τῶν γινομένων, οὐ τεχνικῶς γινομένων, ἔπεσθαι, τέλος ἔχουσι τὸ τυχεῖν τοῦ προκειμένου (ἴσον γὰρ ἐν ἐκείναις τῷ πάντα τὰ παρ' αὐτὰς ποιῆσαι πρὸς τὸ τυχεῖν τοῦ προκειμένου τὸ καὶ 10 τυχεῖν αὐτοῦ· ταῦτα γὰρ ποιουσῶν τὰ παρ' αὐτὰς γίνονται). ἐπὶ δὲ τῶν στοχαστικῶν τῷ μὴ πάντως τοῖς γινομένοις κατὰ τὴν τέχνην ἔπεσθαι τὸ οὐ χάριν, διὰ τὸ δεῖσθαι πρὸς τὸ τυχεῖν ἐκείνου πολλῶν, ἃ μὴ ἐστὶν ἐπὶ μόνῃ τῇ τέχνῃ, ἔτι δὲ καὶ αὐτὰ τὰ κατὰ τὴν τέχνην γινόμενα μὴ φράσθαι μηδὲ τῶν αὐτῶν εἶναι ποιητικὰ τῷ μὴ πάντῃ ὁμοίως ἔχουσι προσφέρεσθαι, διὰ 15 (τὸ) πάντα ἢ διὰ (τὸ) τινὰ καὶ ἄλλως ἐν αὐταῖς, οὐχ ὡς προσδοκᾶτο, ἔπεσθαι, οὐδὲ τὸ τυχεῖν τοῦ προκειμένου τέλος ἐστὶν, ἀλλὰ τὸ ἀποπληρῶσαι τὰ τῆς τέχνης.

§ 2. Contra aliorum philosophorum fines disputatur.

✓ 20 Cicero de finib. IV 11, 28. *Chrysippus autem exponens differentias animantium, ait alias eorum corpore excellere, alias autem animo, nonnullas valere utraque re: deinde disputat, quod cuiusque generis animantium statui deceat extremum. Cum autem hominem in eo genere posuisset, ut ei tribueret animi excellentiam, summum bonum id constituit, non ut excellere animo, sed ut nihil esse praeter animum videretur.* 20

21 Cicero Acad. Pr. II 45, 138. *Testatur saepe Chrysippus, tres solas esse sententias quae defendi possint de finibus bonorum. Circumcidit et amputat multitudinem: aut enim honestatem esse finem aut voluptatem aut utrumque; nam qui summum bonum dicant id esse, si vacemus omni molestia, eos invidiosum nomen voluptatis fugere, sed in 20 vicinitate versari: quod facere eos etiam, qui illud idem cum honestate coniungerent; nec multo secus eos qui ad honestatem prima naturae commoda adiungerent: ita tres relinquit sententias, quas putat probabiliter posse defendi.*

ibid. 46, 140. *Unum igitur par, quod depugnet, reliquum est, voluptas cum honestate. De quo Chrysippo fuit, quantum ego sentio, non magna contentio. Alteram si sequare, multa ruunt et maxime*

8 γὰρ addidi. 4 προσηρημένον scripsi, προκειμένου libri. 5 εἰ καὶ τὰ τοῦ Vict., οὐ καὶ τὰ τοῦ libri; τὰ seclusi. || μὴ seclusi. || ἂν add. Spengel. 6 τῷ τοῖς Spengel, τοῦτοῖς libri. 10 αὐτὰς Spengel, αὐτῶν libri. 11 ποιουσῶν scripsi, ποιούτων libri. || αὐτὰς Spengel, ἐαυτοῖς libri. 16 τὸ addidi. || ἢ διὰ τὸ scripsi, ἢ διὰ Victor. ἢ δὲ libri. 17 ἔπεσθαι scripsi, ἔσεσθαι libri. 24 animus libri.

communitas cum hominum genere, caritas, amicitia, iustitia, reliquae virtutes; quarum esse nulla potest, nisi erit gratuita. Nam quae voluptate quasi mercede aliqua ad officium impellitur, ea non est virtus, sed fallax imitatio simulatioque virtutis.

5 — 22 Cicero de finib. II 14, 44. *Ita ceterorum sententiis semotis relinquitur, non mihi cum Torquato, sed virtuti cum voluptate certatio. Quam quidem certationem homo et acutus et diligens, Chrysippus non contemnit; totumque discrimen summi boni in earum comparatione positum putat.*

10 23 Plut. de Stoic. repugn. cp. 15 p. 1040c. Πάλιν ἐν τοῖς περὶ Δικαιοσύνης ὑπειπὼν ὅτι τοὺς ἀγαθὸν ἀλλὰ μὴ τέλος τιθεμένους τὴν ἡδονὴν ἐνδέχεται ψῆζειν καὶ τὴν δικαιοσύνην, θεὸς τοῦτο κατὰ λέξιν εἶρηκε· „Τάχα γὰρ ἀγαθοῦ αὐτῆς ἀπολειπομένης, τέλους δὲ μὴ, τῶν δὲ δι' αὐτὰ αἰρετῶν ὄντος καὶ τοῦ καλοῦ, ψῆζοιμεν ἂν
15 τὴν δικαιοσύνην, μείζον ἀγαθὸν ἀπολιπόντες τὸ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον τῆς ἡδονῆς.“ Cf. cp. 13. ubi plane eadem verba exstant.

Plut. de comm. not. cp. 25 p. 1070d. *Ἐν γε τοῖς περὶ Δικαιοσύνης, εἰ μὲν τις ὑπόθοιτο τὴν ἡδονὴν τέλος, οὐκ οἴεται σφῆζεσθαι τὸ δίκαιον· εἰ δὲ μὴ τέλος ἀλλὰ ἀπλῶς ἀγαθόν, οἴεται· τὰς δὲ λέξεις οὐκ οἴομαι
20 σε δεῖσθαι νῦν ἀκούειν ἐμοῦ καταλέγοντος· τὸ γὰρ τρίτον περὶ Δικαιοσύνης βιβλίον ἐστὶ πανταχόθεν λαβεῖν.*

24 Plut. de Stoic. repugn. cp. 15 p. 1040e. Ἴνα δὲ μὴδ' ἀπολογία ὑπολήπη τοῖς ἐναντιώμασιν, Ἀριστοτέλει περὶ δικαιοσύνης ἀντιγράφων „οὐ φησιν αὐτὸν ὀρθῶς λέγειν, ὅτι τῆς ἡδονῆς τέλος
25 οὐκ ἀναιρεῖται μὲν ἡ δικαιοσύνη, συναναιρεῖται δὲ τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν ἐκάστη· τὴν μὲν γὰρ δικαιοσύνην ὑπ' αὐτῶν ὡς ἀληθῶς ἀναιρεῖσθαι, τὰς δ' ἄλλας ἀρετὰς οὐδὲν κωλύειν ὑπάρχειν, εἰ καὶ μὴ δι' αὐτὰς αἰρετὰς, ἀλλ' ἀγαθὰς γοῦν καὶ ἀρετὰς ἐχομένας“ εἶτα ἐκάστην ἐξ ὀνόματος προσαγορεύει. Βέλτιον δὲ τὰς ἐκείνου λέξεις ἀναλαβεῖν·
30 „Τῆς γὰρ ἡδονῆς, φησὶν, ἐμφαινομένης τέλους κατὰ τὸν τοιοῦτον λόγον, τὸ μὲν τοιοῦτο πᾶν μοι δοκεῖ οὐκ ἐμπεριλαμβανέσθαι· διὸ ρητέον, μήτε τῶν ἀρετῶν τινα δι' αὐτὴν αἰρετὴν εἶναι, μήτε τῶν κακιῶν φευκτὴν, ἀλλὰ πάντα ταῦτα δεῖν ἀναφέρεσθαι πρὸς τὸν ὑποκείμενον σκοπόν· οὐδὲν μέντοι κωλύει
35 κατ' αὐτούς, τὴν ἀνδρείαν μὲν καὶ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν καρτερίαν καὶ τὰς ὁμοίας ταύταις ἀρετὰς εἶναι τῶν ἀγαθῶν, τὰς δ' ἐναντίας <κακίας> ὑπάρχειν φευκτάς.“

25 Plut. de comm. not. cp. 25 p. 1070d. *Καὶ μὴν ὅτι δοιοῦν*

11 ἀγαθὸν Wy. τάγαθὸν libri. 13 hoc loco trad. ἀγαθοῦς ἀπολειπομένης, corr. ex cp. 13. 14 αὐτὰ scripsi, αὐτῶν libri. 28 αἰρετὰς Mez. 37 κακίας add. Mez.

ἀγαθῶν, τοῦ μὲν τέλους, τοῦ δὲ πρὸς τὸ τέλος, μείζον ἔστι τὸ τέλος καὶ τελειότερον, ὑπ' οὐδενὸς ἀγνοεῖται. Γινώσκει δὲ καὶ Χρῦσιππος τὴν διαφορὰν, ὡς δηλὸν ἔστιν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Ἀγαθῶν τοῖς γὰρ τέλος ἡγουμένοις τὴν ἐπιστήμην ἀνομολογεῖ.

26 Plut. de comm. not. cp. 27 p. 1071f. Ὅρῳς γὰρ διτι καὶ Χρῦσιππος εἰς ταύτην [μᾶλλον] συνελαύνει τὸν Ἀρίστωνα τὴν ἀπορίαν, ὡς τῶν πραγμάτων (οὐ διδόντων) τὴν πρὸς τὸ μήτ' ἀγαθὸν μήτε κακὸν ἀδιαφορίαν ἐπινοῆσαι, τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. μὴ προεπινοηθέντων· οὕτω γὰρ αὐτῆς φανεῖσθαι τὴν ἀδιαφορίαν προϋφισταμένην, εἰ νόησιν μὲν αὐτῆς οὐκ ἔστι λαβεῖν, μὴ πρότερον τοῦ 10 ἀγαθοῦ νοηθέντος, ἄλλο δ' οὐδὲν ἀλλ' αὐτῇ μόνον τὸ ἀγαθὸν ἔστιν.

27 Cicero de finibus IV 25, 68. *Cum enim, quod honestum sit, id solum bonum esse confirmatur, tollitur cura valetudinis, diligentia rei familiaris, administratio rei publicae, ordo gerendorum negotiorum, officia vitae: ipsum denique illud honestum, in quo uno vultis esse omnia, 15 deserendum est. Quae diligentissime contra Aristonem dicuntur a Chrysippo.*

28 Galenus de animi peccatis dignoscendis 4 Vol. V p. 77 K. ἀρχὴ μὲν οὖν ἔστι πολλῶν ἀμαρτημάτων ἢ περὶ τέλους ἐκάστου βίου ὑπόληψις ψευδής· φύεται γὰρ ὡσπερ ἐκ ῥίζης τινὸς ταύτης τὰ κατὰ μέρος ἀμαρτήματα. δύναται δὲ τις, ἐν τῇ περὶ τέλους δόξῃ μὴ σφαλῆς, ἐν τινι τῶν κατὰ μέρος σφαλῆναι, μὴ συνιῆς τῆς ἀκολουθίας.

§ 3. Ὅτι μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν.

29 Plut. de Stoic. repugn. c. 13 p. 1039c. Καὶ μὴν ἐν τῷ περὶ Καλοῦ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν εἶναι, τοιοῦτοισι λόγοις κέχρηται· „Τὸ ἀγαθὸν αἰρετόν· τὸ δ' αἰρετόν ἀρετόν· τὸ δ' ἀρετόν ἐπαινετόν· τὸ δ' ἐπαινετόν καλόν.“ Καὶ πάλιν „Τὸ ἀγαθὸν χαρτόν, τὸ δὲ χαρτόν σεμνόν, τὸ δὲ σεμνόν καλόν.“

30 Diog. Laërt. VII 101. λέγουσι δὲ μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν εἶναι, καθά φησιν Ἐκάτων ἐν τῷ τρίτῳ περὶ ἀγαθῶν, καὶ Χρῦσιππος ἐν τοῖς περὶ τοῦ Καλοῦ. εἶναι δὲ τοῦτο ἀρετὴν καὶ τὸ μετέχον ἀρετῆς· ᾧ ἔστιν ἴσον τὸ πᾶν ἀγαθὸν καλὸν εἶναι καὶ τὸ ἰσοδυναμεῖν τῷ καλῷ τὸ ἀγαθόν· ὅπερ ἴσον ἔστι τούτῳ. ἐπεὶ γὰρ ἔστιν ἀγαθὸν καλόν ἔστιν· ἔστι δὲ καλόν· ἀγαθὸν ἕρα ἔστι.

31 Philo de posteritate Caini § 133 Vol. II p. 29, 7 Wendl. memo- 25 rat: τὸ Σταϊκὸν δόγμα τὸ μόνον εἶναι τὸ καλὸν ἀγαθόν.

32 Alexander Aphrod. Quaest. I 14 p. 26 Bruns. διτι δὲ μηδὲν παρὰ

4 Herillum intellegit. 6 μᾶλλον del. Wy. 7 οὐ διδόντων suppl. Bernardakis. 27 cf. Cicero de finibus III 8, 27. 32 δ B (pro φ). 33 ἰσοθένα- 20 μον BP. | τὸ καλὸν τῷ ἀγαθῷ BP.

θεῶν ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις κατὰ τοὺς προειρημένους (scil. καθ' οὗς μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν ἔστιν i. e. Stoicos) γίνεται, δῆλον ἐντεῦθεν. τὸ καλὸν ἐφ' ἡμῖν ὃ ἐφ' ἡμῖν ἔστι, τοῦτο δι' ἑαυτῶν κτώμεθα· ὃ δι' ἑαυτῶν κτώμεθα, τοῦθ' ἢπ' οὐδενὸς ἄλλου περιγίνεται· τὸ καλὸν ἄρα ἢπ' οὐδενὸς ἄλλου ἡμῖν περιγίνεται· εἰ ὑπὸ μηδενὸς οὐδ' ὑπὸ τῶν θεῶν. ἀλλὰ μὴν ταύτων ἀγαθὸν τε καὶ καλόν, καθ' οὗς μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν· οὐδὲν (ἄρα) ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις ὑπὸ τῶν θεῶν περιγίνεται.

33 Philo Quod deterius potiori insidiari solet § 7 Vol. I p. 259, 25 Wendl. (de Iosepho): πρὸς γὰρ πολιτείαν μᾶλλον ἢ πρὸς ἀλήθειαν φιλοσοφῶν τὰ τρία γένη τῶν ἀγαθῶν τὰ τε ἐκτὸς καὶ περὶ σῶμα καὶ ψυχὴν, ὅλαις φύσεσιν ἀλλήλων διηρηγμένα, εἰς τὸ αὐτὸ ἄγει καὶ συνείρει, χρεῖον ἕκαστον ἕκαστον καὶ πάντα πάντων ἀποφαίνειν ἀξίων καὶ τὸ ἐξ ἀθρόων συντεθὲν ἥσπιον καὶ πλήρες ὄντως ἀγαθόν, τὰ δ' ἐξ ὧν τοῦτο ἐπάγῃ, μέρη μὲν ἢ στοιχεῖα ἀγαθῶν, ἀγαθὰ δ' οὐκ εἶναι τέλεια. Καθάπερ γὰρ μήτε πῦρ μήτε γῆν μήτε τι τῶν τεττάρων, ἐξ ὧν ἐδημιουργήθη τὸ πᾶν, κόσμον εἶναι, τὴν δὲ τῶν στοιχείων εἰς ταῦτ' οὐνοδόν τε καὶ κρᾶσιν, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ εὐδαίμων μήτε ἐν τοῖς ἐκτὸς ἰδίᾳ μήτε ἐν τοῖς περὶ σῶμα μήτε ἐν τοῖς περὶ ψυχὴν καθ' αὐτὰ ἐξετάζεσθαι — τῶν γὰρ εἰρημένων ἕκαστον μερῶν τινα καὶ στοιχείων λόγον ἔχειν — ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐκ πάντων ἄθροισμα. Ταύτην οὖν τὴν δόξαν πέμπεται μεταδιδραχθησόμενος πρὸς ἄνδρας μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν νομιζοντας ὃ ψυχῆς ὡς ψυχῆς ἔστιν ἴδιον. τὰ δ' ἐκτὸς καὶ περὶ σῶμα λεγόμενα πλεονεκτήματα μόνον, οὐ πρὸς ἀλήθειαν ὄντα ἀγαθὰ πεπιστευκότας.

34 Cicero de finibus III 28 (argumenta explicans placiti ὅτι μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν). Deinde quaero, quis aut de misera vita possit gloriari aut de non beata. De sola igitur beata. Ex quo efficitur gloriatio — dignam esse beatam vitam, quod non possit nisi honestae vitae iure contingere. Ita fit, ut honesta vita beata vita sit. Et quoniam is, cui contingit ut iure laudetur, habet insigne quiddam ad decus et ad gloriam, ut ob ea, quae tanta sint, beatus dici iure possit, idem de vita talis viri rectissime dicetur. Ita, si beata vita honestate cernitur, quod honestum est, id bonum solum habendum est.

35 Cicero de finibus III 29. Quid vero? negarine ullo modo possit, <nunquam> quemquam stabili et firmo et magno animo, quem fortem virum dicimus, effici posse, nisi constitutum sit, non esse malum dolorem? Ut enim, qui mortem in malis ponit, non potest eam non timere, sic nemo ulla in re potest id, quod malum esse decreverit, non curare idque contemnere. Quo posito — illud assumitur, eum qui magno sit animo ac forti, omnia quae cadere in hominem possint despiciere ac pro nihilo putare. Quae cum ita sunt, effectum est nihil esse malum, quod turpe non sit.

36 Cicero de finibus III 29. Atque iste vir altus et excellens, magno animo, vere fortis, infra se omnia humana ducens — — certe et confidere

6 ἄρα addidi. 19 ἔχειν Laur. Conv. 59, ἔχει ceteri codd. 22 καὶ om. HL. | πλεονεκτήματα λεγόμενα UF. 26 aut de non Madvig, aut non B aut non de ceteri. | ex qua libri. 30 ob ea Manutius, ad ea AB ab ea alii. 33 quid vero Davisius, quod vero A qui vero B. | negarine Davisius, negari libri. 34 nunquam addi. Madvig.

sibi debet ac suae vitae et actae et consequenti et bene de sese iudicare statuens nihil posse mali incidere sapienti. Ex quo intelligitur idem illud, solum bonum esse, quod honestum sit; idque esse beate vivere: honeste, id est cum virtute, vivere.

37 Cicero de finibus III 8, 27. Quod est bonum, omne laudabile est; quod autem laudabile est, omne est honestum: bonum igitur quod est, honestum est. — Illud autem perabsurdum, bonum esse aliquid, quod non expetendum sit, aut expetendum, quod non placens: aut, si id, non etiam diligendum: ergo etiam probandum. ita etiam laudabile: id autem honestum. Ita fit ut quod bonum sit, id etiam honestum sit. 10

Cf. IV 50. Iam ille sorites —: quod bonum sit, id esse optabile, quod optabile, id expetendum, quod expetendum, id laudabile, dein reliqui gradus.

Tusc. disp. V 43. Atque etiam omne bonum laetabile est; quod autem laetabile, id praedicandum et prae se ferendum; quod tale autem, 15 id etiam gloriosum; si vero gloriosum, certe laudabile; quod laudabile autem, profecto etiam honestum; quod bonum igitur, id honestum.

45 Quicquid est, quod bonum sit, id expetendum est, quod autem expetendum, id certe adprobandum; quod vero adprobaris, id gratum acceptumque habendum; ergo etiam dignitas ei tribuenda est. Quod si ita 20 est, laudabile sit necesse est; bonum igitur omne laudabile. Ex quo efficitur ut quod sit honestum, id sit solum bonum.

§ 4. Virtutem propter se ipsam expetendam esse.

38 Sextus adv. math. XI 99. *Ναι, ἀλλὰ καὶ οἱ μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν δοξάζοντες δεικνύσθαι νομίζουσιν ὅτι φύσει τοῦτο αἰρετόν ἐστι καὶ ἀπὸ τῶν ἀλόγων ζῶων. Ὅρθωμεν γάρ, φασίν, ὡς τινα γενναῖα ζῶα, καθάπερ ταῦρος καὶ ἀλεκτρούνης, [ἔπερ] μηδεμιᾶς αὐτοῖς ὑποκειμένης τέφρας καὶ ἡδονῆς διαγωνίζεται μέχρι θανάτου. Καὶ τῶν ἀνθρώπων δὲ οἱ ὑπὲρ πατρίδος ἢ γονέων ἢ τέκνων εἰς ἀναίρεσιν ἑαυτοῦς ἐπιδιδόντες οὐκ ἂν ποτε τοῦτ' ἐποιοῦν, μηδεμιᾶς αὐτοῖς ἐλπίζομένης μετὰ θάνατον ἡδονῆς, 20 εἰ μὴ φυσικῶς τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν τοῦτους τε καὶ πᾶν τὸ γενναῖον ἀεὶ ζῶον ἐπεσπᾶτο πρὸς τὴν αὐτοῦ αἴρεσιν.*

quae refutans Sextus 101. αὐτῶν γὰρ πάρεστιν ἀκούειν λεγόντων ὅτι ἢ φρονιμῆ διάθεσις μόνῃ βλέπει τὸ καλὸν τε καὶ ἀγαθόν, ἢ δὲ ἀφροσύνη τυφλωττει περὶ τὴν τοῦτου διάγνωσιν, ὅθεν καὶ ὁ ἀλεκτροῦν καὶ ὁ ταῦρος 25 μὴ μετέχοντα τῆς φρονιμῆς διαθέσεως οὐκ ἂν βλέποι τὸ καλὸν τε καὶ ἀγαθόν.

39 Diog. Laërt. VII 89. *τὴν τε ἀρετὴν διάθεσιν εἶναι ὁμολογουμένην· καὶ αὐτὴν δι' αὐτὴν εἶναι αἰρετήν, οὐ διὰ τινα φόβον ἢ ἐλπίδα ἢ τι τῶν ἔξωθεν· ἐν αὐτῇ τε εἶναι τὴν εὐδαιμονίαν, ἔτε οὐσῆ ψυχῇ πεποιημένη πρὸς τὴν ὁμολογίαν παντὸς τοῦ βίου.* 40

40 Diog. Laërt. VII 127. *καὶ αὐτὴν δι' <αὐτὴν> αἰρετήν εἶναι (scil. τὴν ἀρετήν)· ἀισχυνόμεθα γοῦν ἐφ' οἷς κακῶς πράττομεν, ὡς ἂν μόνον τὸ καλὸν εἰδότες ἀγαθόν.*

9 etiam Baister, et libri. — Cf. n. 29. 41 δὲ αἰρετήν BP.

27 ἔπερ seclusi.

38 ἀρετὴν B.

41 Cicero de finibus III 36. Omne autem quod honestum sit, id esse propter se expetendum — haec est tuenda sententia maxime — Stoicis. 38. et eodem modo turpia per se esse fugienda. 39. Stultitiam autem et timiditatem et iniustitiam et intemperantiam cum dicimus esse fugienda propter eas res, quae ex ipsis eveniant, non ita dicimus, ut cum illo, quod positum est, solum id esse malum quod turpe sit, haec pugnare videatur oratio, propterea quod ea non ad corporis incommodum referuntur, sed ad turpes actiones, quae oriuntur e vitiis. Quas enim κακίας Graeci appellant, vitia malo quam malitias nominare.

✓ 10 42 Cicero de legibus I 14, 40. Quodsi homines ab iniuria poena, non natura arcere deberet, quaenam sollicitudo vexaret impios, sublato suppliciorum metu? quorum tamen nemo tam audax unquam fuit, quin aut abnueret a se commissum esse facinus, aut iusti sui doloris causam aliquam fingeret, defensionemque facinoris a naturae iure aliquo quaereret. 15 Quae si appellare audent impii, quo tandem studio colentur a bonis? — Quodsi poena, si metus supplicii, non ipsa turpitudine deterret ab iniuriosa facinorosaque vita, nemo est iniustus, atque incauti potius habendi sunt improbi. 41. Tum autem qui non ipso honesto movemur, ut boni viri simus, sed utilitate aliqua atque fructu, callidi sumus, non boni. Nam 20 quid faciet is homo in tenebris, qui nihil timet nisi testem et iudicem? quid in deserto quo loco nactus, quem multo auro spoliare possit, imbecillum atque solum? Noster quidem hic natura iustus vir ac bonus etiam colloquetur, iuvabit, in viam deducet: is vero qui nihil alterius causa faciet, metietur suis commodis omnia, videtis credo quid sit acturus. Quodsi 25 negabit, se illi vitam erepturum et aurum ablaturum, nunquam ob eam causam negabit, quod id natura turpe iudicet, sed quod metuat, ne emanet, id est ne malum habeat.

✓ 43 Cicero de legibus I 18, 48. Sequitur — et ius et omne honestum sua sponte esse expetendum. Etenim omnes viri boni ipsam 30 aequitatem et ius ipsum amant, nec est viri boni errare et diligere, quod per se non sit diligendum. Per se igitur ius et expetendum et colendum. Quod si ius, etiam iustitia: si iustitia, reliquae quoque virtutes per se colendae sunt. Quid? liberalitas gratuita est an mercenaria? Si sine praemio benignus est, gratuita: si cum mercede, conducta: nec est dubium, 35 quin is, qui liberalis benignusve dicitur, officium, non fructum sequatur. Ergo item iustitia nihil expetit praemii, nihil pretii. Per se igitur expetitur. — — 49. ubi illa sancta amicitia, si non ipse amicus per se amaturo toto pectore, ut dicitur? — — Quodsi amicitia per se colenda est, societas quoque hominum et aequalitas et iustitia per se <est> 40 petenda.

44 Cicero de finibus V 20 (Antiochus Carneadeam τῶν τελευτῶν divisionem enarrans). At vero facere omnia, ut adipiscamur, quae secundum naturam sunt, etiamsi ea non assequamur, id esse et honestum et solum per se expetendum et solum bonum Stoici dicunt.

4 timiditatem *Guyetus*, temeritatem *libri*. 5 fugienda *Manutius*, fugiendam *libri*. 13 abnuerit AB aut ob iniuriam H. 17 atque *Ernestius*, aut *libri*. 21 quodam loco *Halmius*. 32 si iustitia *Halmius*, sit in ea ABH. 36 ergo idem AB ergo eadem H. || exprimit ABH. 39 est *add. Lambin*. 48 sunt BE *Madv.*, sint *Baister*.

45 Servius ad Aeneid. I 604. Et mens sibi conscia recti: secundum Stoicos, qui dicunt, ipsam virtutem esse pro praemio, etiamsi nulla sint praemia.

46 Clem. Al. Strom. IV 8 p. 594 Pott. *εἰ δὴ τῶν ἀδιαφόρων ἕνια τοιαύτην εἴληξε τιμὴν, ὥστε καὶ ἀκόντων τινῶν αἰρετὰ εἶναι δοκεῖν, πολὺ δὲ πλέον τὴν ἀρετὴν περιμάχητον νομιστέον· μὴ εἰς ἄλλο τι ἀφορῶντας, ἀλλὰ εἰς αὐτὸ τὸ καλῶς παραθῆναι δυνάμενον, ἐάν τε ἑτέροις δοκῆ τισὶν ἐάν τε μή.*

47 Lactant. instit. div. III 12. Sed et Stoici — — negant sine virtute effici quemquam beatum posse. Ergo virtutis praemium beata vita est, si virtus, ut recte dictum est, beatam vitam facit. Non est igitur, ut aiunt, propter se ipsam virtus expetenda etc.

Cf. ibidem cp. 27.

48 Lactant. div. instit. V 17. Nam et cum de virtute disputant, quamvis intellegant aerumnis ac miseriis esse plenissimam, tamen expetendam esse aiunt sua causa.

15

§ 5. Virtutem sufficere ad vitam beatam.

49 Diog. Laërt. VII 127. *αὐτάρκη τε εἶναι αὐτὴν (scil. τὴν ἀρετὴν) πρὸς εὐδαιμονίαν, καθά φησι Ζήνων καὶ Χρῦσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Ἀρετῶν καὶ Ἐκάτων ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ ἀγαθῶν. Εἰ γάρ, φησί, αὐτάρκης ἐστὶν ἡ μεγαλοψυχία πρὸς τὸ πάντων ὑπεράνω ποιεῖν, ἐστὶ δὲ μέρος ἀρετῆς, αὐτάρκης ἐστὶ καὶ ἡ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν, καταφρονούσα καὶ τῶν δοκούντων ὀχληρῶν.*

50 Porphyrio ad Hor. carm. III 2, 17. Haec de Stoicorum secta sunt, qui dicunt virtutem solam sufficere ad vitam beatam.

51 Cicero de fin. I 61. Multoque hoc melius nos (i. e. Epicurei) veriusque quam Stoici. Illi enim negant esse bonum quicquam nisi nescio quam illam umbram, quod appellant honestum non tam solido quam splendido nomine; virtutem autem nixam hoc honesto nullam requirere voluptatem atque ad beate vivendum se ipsa esse contentam.

52 Proclus in Platonis Timaeum p. 61 B. Schn. *Οὐχ ὥσπερ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς τὸν σπουδαῖον οὐδὲν φασὶ δεῖσθαι τῆς τύχης οὕτω καὶ ὁ Πλάτων.*

53 Plut. de Stoic. repugn. cp. 26 p. 1046d. *εἰ μὲν οὖν τὴν φρόνησιν ἠγρεῖτο (scil. Chrysippus) ποιητικὸν εἶναι τῆς εὐδαιμονίας ἀγαθόν, ὥσπερ ὁ Ἐπίκουρος non ipse sibi repugnaret, ἐπεὶ δ' ἡ φρόνησις οὐχ ἑτερόν ἐστὶ τῆς εὐδαιμονίας κατ' αὐτὸν ἀλλ' εὐδαιμονία etc.*

54 Plut. de comm. not. 8 p. 1061f. *Οὐ μόνον οὖν ταῦτα λέ-*

19 numerum om. B. 20 Ultima inde ab *Εἰ γάρ* ad solum Hecatonem pertinent. 21 *τῆς ἀρετῆς* B, rasura ante *ἀρετῆς* P. 36 *κατ' αὐτὸν* Mez., *καθ' αὐτὸ* libri.

γουνσιν οἱ ἄνδρες, ἀλλὰ κάκεινα πρὸς τούτοις, ὅτι „ἀγαθὸν δὲ χρόνος οὐκ αὐξεῖ προσγιγνώμενος, ἀλλὰ κἂν ἀκαρές τις ὥρας γένηται φρόνιμος, οὐδενὶ πρὸς εὐδαιμονίαν ἀπολειφθήσεται τοῦ τὸν αἰῶνα χρωμένου τῇ ἀρετῇ καὶ μακαρίως ἐν αὐτῇ καταβιοῦντος.“

5 Plut. de Stoic. repugn. cp. 26 p. 1046c. Ἐν πολλοῖς εἰρηκῶς (sc. Chrysippus) ὅτι παρὰ τὸν πλείονα χρόνον οὐδὲν μᾶλλον εὐδαιμονοῦσιν, ἀλλ' ὁμοίως καὶ ἐπίσης τοῖς τὸν ἡμερῆ χρόνον εὐδαιμονίας μετασχοῦσιν.

Stobaeus Eclog. II 98, 17 W. Δι' δὲ καὶ πάντως εὐδαιμονεῖν αἰετῶν ἀνθρώπων τοὺς ἀγαθοὺς, τοὺς δὲ φάλους κακοδαιμονεῖν. καὶ
10 <ἐκείνων> τὴν εὐδαιμονίαν μὴ διαφέρειν τῆς θείας εὐδαιμονίας, μηδὲ τὴν ἡμερῖαν ὃ Χρῦσιππὸς φησὶ διαφέρειν τῆς τοῦ Διὸς εὐδαιμονίας, <καὶ> κατὰ μηδὲν αἰρετωτέραν εἶναι μήτε καλλίω μήτε σεμνωτέραν τὴν τοῦ Διὸς εὐδαιμονίαν τῆς τῶν σοφῶν ἀνδρῶν.

Themistius Orat. VIII p. 101d. Χρῦσιππος δὲ ἄχρι τῶν ἡμερῶν
15 τῶν ἔοικεν ἀνδρῖζεσθαι, ταῦτόν δὲ δύνασθαι φάσκων ἀνδρὶ σπουδαίω μίαν ἡμέραν, μᾶλλον δὲ καὶ μίαν ὥραν πολλοῖς ἐνιαυτοῖς.

55 Plut. de Stoic. repugn. cp. 18 p. 1042a. Οὐσίαν κακοδαιμονίας ἀποφαίνει τὴν κακίαν (sc. Chrysippus) ἐν παντὶ βιβλίῳ φουσικῷ καὶ ἡθικῷ γράφων καὶ διατρεφόμενος ὅτι τὸ κατὰ κακίαν ζῆν
20 τῷ κακοδαιμόνως ζῆν ταυτόν ἐστιν.

56 Gellius Noct. Att. XVIII 1, 4. Atqui ibi Stoicus censebat, et vitam beatam homini virtute animi sola et miseriam summam malitia sola posse effici etiamsi cetera bona omnia, quae corporalia et externa appellarentur, virtuti deessent, malitiae adessent (sequitur Peripatetici responsum). 6. Reclamabat hoc in loco Stoicus et, tamquam
25 duas ille res diversas poneret, mirabatur; quod, cum essent malitia et virtus duo contraria, vita misera et beata quoque aequae contraria, non servaret in utrisque vim et naturam contrarii et ad miseriam quidem vitae conficiendam satis valere malitiam solam putaret, ad praestandam
30 vero beatam vitam non satis solam esse virtutem diceret. Atque id maxime dissidere neque convenire dicebat, quod qui profiteretur, vitam nullo pacto beatam effici posse, si virtus sola abesset, idem contra negaret, beatam fieri vitam, cum sola virtus adesset, et quem daret haberetque virtuti absentem honorem, eundem petenti atque praesenti adimeret.

57 Alexander de anima libri mantissa p. 166, 21 Bruns. ἔτι οὐκ, „εἰ ψ ὀρώμεν, τῇ τούτου ἀρετῇ εὖ ὀρώμεν, καὶ ψ ἀκούομεν, τῇ τούτου ἀρετῇ εὖ ἀκούομεν, καὶ διὰ τοῦτο, ψ ζῶμεν, τῇ τούτου ἀρετῇ εὖ ζῶμεν, ὥστε εἴη ἂν <ἡ> τῆς ψυχῆς ἀρετῇ εὐδαιμονία· ψυχῇ γὰρ ζῶμεν.“ οὐ δὴ διὰ τοῦτο etc.

40 58 Seneca ep. 85, 2. Qui prudens est, et temperans est, qui temperans, est et constans. qui constans est, imperturbatus est. qui impertur-

batus est, sine tristitia est. qui sine tristitia est, beatus est: ergo prudens beatus est et prudentia ad beatam vitam satis est.

ibid. 24. Qui fortis est, sine timore est. qui sine timore est, sine tristitia est. qui sine tristitia est, beatus est.

59 Cicero Tusc. disp. V 48. Iam vero qui potest vir bonus non ad id, quod laudabile sit, omnia referre, quae agit quaeque sentit? Refert autem omnia ad beate vivendum. Beata igitur vita laudabilis. Nec quicquam sine virtute laudabile. Beata igitur vita virtute conficitur.

49. Atque hoc sic etiam concluditur: Nec in misera vita quicquam est praedicabile aut gloriandum nec in ea, quae nec misera sit nec beata. 10 Et est in aliqua vita praedicabile aliquid et gloriandum ac prae se ferendum. — — 50. Quod si <est>, beata vita glorianda et praedicanda et prae se ferenda est; nihil est enim aliud, quod praedicandum et prae se ferendum sit. Quibus positis intellegis, quid sequatur.

✓ Et quidem, nisi ea vita beata est, quae est eadem honesta, sit aliud 15 necesse est melius vita beata; quod erit enim honestum, certe fatebuntur esse melius. Ita erit vita beata melius aliquid; quo quid potest dici peruersius?

60 Cicero de finibus III 43. Ne illud quidem est consentaneum — ut qui plura habent ea, quae in corpore magni aestimantur, sit beatior. 20 — Nam cum ita placeat, ne eorum quidem bonorum, quae nos bona vere appellemus, frequentia beatiorem vitam fieri aut magis expetendam aut pluris aestimandam, certe minus ad beatam vitam pertinet multitudo corporis commodorum. 44. Etenim si et sapere expetendum sit et valere, coniunctum utrumque magis expetendum sit 25 quam sapere solum, neque tamen, si utrumque sit aestimatione dignum, pluris sit coniunctum quam sapere ipsum separatim. Nam qui valetudinem aestimatione aliqua dignam iudicamus neque eam tamen in bonis ponimus, iidem censemus nullam esse tantam aestimationem, ut ea virtuti anteponatur. — — 45. Ut enim obscuratur et offunditur luce solis 30 lumen lucernae, et ut interit <in> magnitudine maris Aegaei stilla mellis, et ut in divitiis Croesi teruncii accessio et gradus unus in ea via, quae est hinc in Indiam, sic cum sit is bonorum finis, quem Stoici dicunt, omnis ista rerum corporearum aestimatio splendore virtutis et magnitudine obscuretur et obruitur atque intereat necesse est. 35

61 Cicero de finibus IV 30 (Antiochus contra Stoicos pugnans) ut mihi in hoc Stoici iocari videantur interdum, cum ita dicant „si ad illam vitam, quae cum virtute degatur, ampulla aut strigilis accedat, sumpturum sapientem eam vitam potius, quo haec adiecta sint, nec beatiorem tamen ob eam causam fore.“ 40

62 Alexander in Aristot. Topica p. 211, 9. οὐτως δεικνύουσι ἂν ἑκαστον τῶν λεγομένων ἀδιαφόρων τε καὶ προσηγμένων ὑπὸ τῶν νεωτέρων αἰρετῶν τε καὶ ἀγαθῶν· ἑκαστον γὰρ αὐτῶν προστιθέμενον τῇ ἀρετῇ τὸ ὅλον αἰρετώτερον τῷ σπουδαίῳ ποιεῖ. αἰρετώτερος γὰρ βλος ὁ κατ' ἀρετήν, εἰ μὲθ' ὕψους εἴη καὶ εἰ μετὰ εὐπορίας καὶ εἰ μετὰ ἀγαθῆς δόξης· τὰ γὰρ αἰρετὰ 45 καὶ φρονετὰ κρίνεται τῇ τοῦ σπουδαίου αἰρέσει τε καὶ φρονῆϊ.

12 est add. Lambin.

31 in add. Halmius.

34 corporearum cod. Glo-

gaviensis, in corpore harum AB.

✓ 63 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 161, 26 Bruns. αἱ δὲ αἰσθήσεις καὶ αὐταί, εἰ μὲν πρὸς τὸ εἶναι τὸν ἄνθρωπον ἀναγκαίου χάραν ἔχουσιν, μηκέτι δὲ συνεργοῦσιν πρὸς τὰς ἐνεργείας τῆς ἀρετῆς, τὸν ἄν οὐκ ἄνευ λόγον ἔχουσιν ἔν. εἰ δὲ πρὸς τῷ ἀναγκαίῳ εἶναι τῷ ἀνθρώπῳ καὶ 5 συνεργοῦσιν πρὸς τὰς πράξεις καὶ προσχρῆται αὐταῖς ἢ ἀρετὴ πρὸς τὰς ἰδίας ἐνεργείας (ἢ γὰρ φαντασία κρητὶς τῶν κατ' ἀρετὴν πράξεων) οὐκ ἔχουσιν τὸν ἄν οὐκ ἄνευ λόγον πρὸς τὰς κατ' αὐτὴν ἐνεργείας, ὡς ἔχει ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ καὶ ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος. εἰ γὰρ ἐνεργήσομεν κατὰ ἀρετὴν ὁπωσοῦν ἔχουσῶν τῶν αἰσθήσεων, ἦτοι καὶ ταῖς ψευδέσιν 10 φαντασίαις ταῖς ἀπὸ τῶν τοιούτων αἰσθήσεων συγκαταθησόμεθα καὶ ταύταις ἀκόλουθα πράξομεν (καὶ πῶς σπουδαίου τοῦτο;) ἢ εἰ ἐπέξομεν καὶ μὴ συγκαταθησόμεθα, οὐδὲ πράξομεν τι τῶν ἐπ' αὐταῖς, ὥστ' οὐδὲν ἐνεργήσομεν.

✓ 64 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 160, 3 Bruns. ἡ ἀρετὴ ἄρα οὐκ ἔστιν αὐτάρκης πρὸς εὐδαιμονίαν. ἦτοι γὰρ περὶ τὴν ἐκλογὴν ἔστι 15 τῶν ἡδέων κατ' Ἐπικούρου ἢ περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν κατὰ φύσιν, ὡς τοῖς ἀπὸ τῆς Στοᾶς δοκεῖ. — τῶν γὰρ κατὰ φύσιν οὐχ ἡ κατὰ ἀρετὴν ἐνέργειά ἐστι ποιητικὴ. εἰ δὴ περὶ ὑποκαλεμένα τινα ἡ ἐνέργεια αὐτῆς, ἄν οὐκ ἔστιν αὐτὴ ποιητικὴ, οὐκ ἔστιν αὐτάρκης ἢ ἀρετὴ πρὸς τὰς οἰκειας ἐνεργείας, ἐπεὶ δεῖται καὶ τῶν περὶ ἃ ἡ ἐνέργεια ἔξωθεν ὄντων αὐτῆς. οὐδὲ 20 γὰρ, ὡς φασίν, τὸν ἄν οὐκ ἄνευ λόγον ἔχει ταῦτα, ἀλλ' ἔστιν κινητικὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ πράττειν αὐτὴν καὶ ἐνεργεῖν αἷτια. στοχάζεται γὰρ αὐτῶν, ὡς καὶ τῆς οἰκειας ὕλης οἱ τεχνῖται. ἀναιρεθῆσεσθαι γοῦν φασὶ τὰς πράξεις αὐτοῖς, τούτων μὴ ἐπισπωμένων καὶ κινούντων ταῖς ἐν αὐτοῖς διαφοραῖς τὰς ἀρετάς.

✓ 65 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 162, 32 Bruns. ἔτι εἰ αἱ κοιναὶ περὶ εὐδαιμονίας ἔννοιαὶ αὐτάρκειάν τε αὐτὴν ζωῆς τίθενται (ἀνεπιδεῖ γὰρ τὸν εὐδαίμονα προειλήφασιν) καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τὸ 25 ἔσχατον τῶν ὀρεκτῶν ὑπολαμβάνουσιν (ἀλλὰ καὶ τὸ ζῆν κατὰ φύσιν καὶ τὸν κατὰ φύσιν βίον εὐδαιμονίαν λέγουσιν, πρὸς δὲ τούτοις τὸ εὖ ζῆν καὶ 30 τὸ εὖ βιοῦν καὶ τὴν εὐζωίαν εὐδαιμονίαν φασὶ εἶναι) εἰ τοιοῦτον μὲν ἢ εὐδαιμονία προεἰληπται, πρὸς μηδὲν δὲ τούτων αὐτάρκης ἢ ἀρετῆ, οὐδ' ἄν πρὸς εὐδαιμονίαν αὐτάρκης εἴη.

66 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 159, 33 Bruns. ἔτι εἰ πᾶσα τέχνη ἕτερον ἑαυτῆς ποιεῖ τι καὶ οὐχ ἑαυτήν, ἢ δὲ ἀρετὴ τέχνη κατ' 35 αὐτούς εὐδαιμονίας ποιητικὴ, ἕτερον ἄν εἴη τῆς ἀρετῆς ἢ εὐδαιμονία.

67 Alexander in Aristot. Top. p. 93 Ald. p. 173, 11. οὕτως ἐπεὶ τῷ λέγοντι τὴν ἀρετὴν αὐτάρκτη πρὸς εὐδαιμονίαν ἔπεται τό τε μὴ εἶναι εὐλόγον ἐξαγωγήν καὶ τὸ μὴ εἶναι αἰρετὸν τὴν ὕλειαν μηδέ τι ἕλλο παρὰ τὴν ἀρετὴν, ἄν τούτων τι ἀναιρεθῆ, ἀνηρημένον ἄν εἴη τὸ τὴν ἀρετὴν αὐ- 40 τάρκτη εἶναι πρὸς εὐδαιμονίαν.

12 οὐδὲ scripsi, οὐδὲν δὲ libri.

Ethica II.

De bonis et malis.

68 Plut. de Stoic. repugn. ep. 9 p. 1035c. Πάλιν ἐν ταῖς Φυσικαῖς Θέσεσιν „Οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλως οὐδ' οἰκειότερον ἐπελθεῖν ἐπὶ τὸν τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν λόγον, οὐδ' ἐπὶ τὰς ἀρετάς, οὐδ' ἐπὶ εὐδαιμονίαν, ἀλλ' ἢ ἀπὸ τῆς κοινῆς φύσεως καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου διοικήσεως“ προελθῶν δ' αὖθις. „δεῖ γὰρ τούτοις συνάψαι τὸν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν λόγον, οὐκ οὕτως ἄλλης ἀρχῆς αὐτῶν ἀμείνωνος οὐδ' ἀναφορᾶς, οὐδ' ἄλλου τινὸς ἕνεκεν τῆς φυσικῆς θεωρίας παραληπτῆς οὕσης, ἢ πρὸς τὴν περὶ ἀγαθῶν ἢ κακῶν διάστασιν.“

69 Plut. de Stoic. repugn. ep. 17 p. 1041e. Τὸν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν λόγον ὃν αὐτὸς εἰσάγει καὶ δοκιμάζει „συμφωνότατον εἶναι φησὶ τῷ βίῳ καὶ μάλιστα τῶν ἐμφύτων ἔπιτεσθαι προλήψεων.“ Ταυτὶ γὰρ ἐν τῷ τρίτῳ τῶν Προτρεπτικῶν εἰρηκεν. 18

70 Stobaeus ecl. II 57, 19 W. Τῶν δ' ὄντων τὰ μὲν ἀγαθὰ, τὰ δὲ κακὰ, τὰ δὲ ἀδιάφορα. Ἀγαθὰ μὲν τὰ τοιαῦτα· φρόνησιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν καὶ πᾶν ὃ ἔστιν ἀρετὴ ἢ μετέχον ἀρετῆς· κακὰ δὲ τὰ τοιαῦτα· ἀφροσύνην, ἀκολασίαν, ἀδικίαν, δειλίαν καὶ πᾶν ὃ ἔστι κακία ἢ μετέχον κακίας· ἀδιάφορα δὲ τὰ τοιαῦτα· ζωὴν θάνατον, δόξαν ἀδοξίαν, κτλ. ἡδονὴν πόνον, πλοῦτον πενίαν, ὑγίαν νόσον, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια.

71 Sextus adv. math. XI 3. οἳ τε ἀπὸ τῆς ἀρχαίας Ἀκαδημίας καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Περιπάτου ἔτι δὲ τῆς Στοᾶς εἰσέθασιν διαιρούμενοι λέγειν τῶν ὄντων τὰ μὲν εἶναι ἀγαθὰ τὰ δὲ κακὰ τὰ δὲ μεταξὺ τούτων, ἅπερ καὶ ἀδιάφορα λέγουσι.

25

§ 1. Notio boni.

72 Cicero de finibus III 33. Cumque rerum notiones in animis fiant, si aut usu aliquid cognitum sit aut coniunctione aut similitudine aut collatione rationis, hoc quarto, quod extremum posui, boni no-

29 bonum libri, corr. Lambin. — Cf. II n. 87 sq. „usu“ = κατὰ περίπτωσιν, „coniunctione“ = κατὰ σύνθεσιν, „similitudine“ = καθ' ὁμοίτητα, „collatione rationis“ = κατ' ἀναλογίαν, „non accessione neque crescendo“ = οὐκ ἀξίτητος.

titia facta est. Cum enim ab iis rebus, quae sunt secundum naturam, ascendit animus collatione rationis, tum ad notionem boni pervenit. 34. Hoc autem ipsum bonum non accessione neque crescendo aut cum ceteris comparando, sed propria vi sua et sentimus et appellamus bonum. Ut enim mel, etsi dulcissimum est, suo tamen proprio genere saporis, non comparatione cum aliis dulce esse sentitur, sic bonum hoc, de quo agimus, est illud quidem plurimi aestimandum, sed ea aestimatio genere valet non magnitudine. Nam cum aestimatio, quae ἀξία dicitur, neque in bonis numerata sit nec rursus in malis, quantumcumque eo addideris, in suo genere manebit. Alia est igitur propria aestimatio virtutis, quae genere, non crescendo valet.

73 Sextus adv. math. XI 30. ἦσαν δὲ οἱ φάσκοντες ἀγαθὸν ὑπάρχειν τὸ δι' αὐτὸ ἀρετόν. οἱ δ' οὐτως „ἀγαθὸν ἐστὶ τὸ συλλαμβανόμενον πρὸς εὐδαιμονίαν,“ τινὲς δὲ „τὸ συμπληρωτικὸν εὐδαιμονίας“ εὐδαιμονία δὲ ἐστίν, ὡς οἱ τε περὶ τὸν Ζήνωνα καὶ Κλεάνθην καὶ Χρῦσιππον ἀπέδοσαν, εὐροια βίου.

Of. Pyrrh. Hypot. III 172.

✓ 74 Stobaeus ecl. II p. 69, 17 W. τὸ δ' ἀγαθὸν λέγεσθαι φασὶ πλεοναχῶς, τὸ μὲν πρῶτον οἶον πηγῆς ἔχον χάραν, ὑπερ οὐτως ἀποδίδασθαι. 30 ἀφ' οὗ συμβαίνει ὠφελῆσθαι (τὸ δὲ πρῶτως εἶναι αἰτιον) ἢ ὑφ' οὗ τὸ <δὲ> δεύτερον, καθ' ὃ συμβαίνει ὠφελῆσθαι· κοινότερον δὲ καὶ διατεῖνον καὶ ἐπὶ τὰ προειρημένα, τὸ οἶον ὠφελεῖν. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ κακὸν κατὰ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἀναλογίαν ὑπογράφεσθαι. Τὸ μὲν οὖν ἀφ' οὗ συμβαίνει βλάπτεσθαι ἢ ὑφ' οὗ τὸ δὲ καθ' ὃ συμβαίνει βλάπτεσθαι· κοινότερον δὲ 35 τοῦτον τὸ οἶον βλάπτειν.

75 Sextus adv. math. XI 22. οἱ μὲν οὖν Στωϊκοὶ τῶν κοινῶν ὡς εἰπαῖν ἐννοῶν ἐχόμενοι ὀρίζονται ἀγαθὸν τρόπον τῷδε „ἀγαθὸν ἐστὶν ὠφέλεια ἢ οὐχ ἕτερον ὠφελείας“ ὠφέλειαν μὲν λέγοντες τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σπουδαίαν πράξιν, οὐχ ἕτερον δὲ ὠφελείας τὸν σπουδαῖον ἄνθρωπον καὶ τὸν φίλον. 30 Ἡ μὲν γὰρ ἀρετὴ πως ἔχον ἡγεμονικὸν καθεστηκυῖα καὶ ἡ σπουδαία πράξις ἐνέργειά τις οὕσα κατ' ἀρετὴν, ἐντικρὺς ἐστὶν ὠφέλεια· ὁ δὲ σπουδαῖος ἄνθρωπος καὶ ὁ φίλος, πάλιν τῶν ἀγαθῶν ὄντες καὶ αὐτοὶ, οὔτε ὠφέλεια λεχθεῖεν ἂν ὑπάρχειν οὐδ' ἕτεροι ὠφελείας δι' αἰτίαν τοιαύτην. Τὰ γὰρ μέρη, Στωϊκῶν φασὶ παιῖδες, οὗτε τὰ αὐτὰ τοῖς ὄλοις ἐστὶν οὗτε ἕτεροῖα τῶν ὄλων, 35 οἶον ἢ χεῖρ οὗτε ἢ αὐτὴ ἐστὶν ὄλω ἀνθρώπου, οὐ γὰρ ὄλος ἄνθρωπος ἐστὶν ἢ χεῖρ, οὗτε ἕτερα τοῦ ὄλου, σὺν γὰρ τῇ [ὄλω] χεῖρὶ ὄλος ὁ ἄνθρωπος νοεῖται ἄνθρωπος. Ἐπεὶ οὖν καὶ τοῦ σπουδαίου ἀνθρώπου καὶ τοῦ φίλου μέρος ἐστὶν ἢ ἀρετὴ, τὰ δὲ μέρη οὗτε ταῦτά τοῖς ὄλοις ἐστὶν οὗτε ἕτερα τῶν ὄλων, εἴρηται ὁ σπουδαῖος ἄνθρωπος καὶ ὁ φίλος οὐχ ἕτερος ὠφελείας. Ὡστε 40 πᾶν ἀγαθὸν τῷ ὄρω ἐμπεριελήφθαι, ἐάν τε ἐξ εὐθείας ὠφέλεια τυγχάνῃ ἐάν τε μὴ ἢ ἕτερον ὠφελείας. Ἐνθεν καὶ κατ' ἀκολουθίαν τριπλῶς εἰπόντες ἀγαθὸν προσαγορεύεσθαι, ἕκαστον τῶν σημαινομένων κατ' ἴδιαν πάλιν ἐπιβολὴν ὑπογράφουσιν. Λέγεται γὰρ ἀγαθὸν, φασί, καθ' ἕνα μὲν τρόπον τὸ ὑφ' οὗ ἢ ἀφ' οὗ ἐστὶν ὠφελῆσθαι, ὃ δὲ ἀρχικώτατον ὑπῆρχε καὶ ἀρετῆ· ἀπὸ

15 Cf. I n. 184 (Zeno) 554 (Cleanthes). 21 δὲ add. Meineke. || κοινότερον schol. Lucian., κοινώτατον libri. || διατεῖνον Wachsm., ἐπιδιατεῖνον libri. 23 τοῦ ἀγαθοῦ Meineke, τῶν ἀγαθῶν libri. 24 ὃ Meineke, οὗ libri. 36 ὄλω seclusi.

γὰρ ταύτης ὥσπερ τινὸς πηγῆς πᾶσα πέφυκεν ἀνίσχειν ὠφέλεια. Καθ' ἕτερον δὲ τὸ καθ' ὃ συμβαίνει ὠφελείσθαι· οὕτως οὐ μόνον αἱ ἀρεταὶ λεηθῆσονται ἀγαθὰ ἀλλὰ καὶ αἱ κατ' αὐτὰς πράξεις, εἴπερ καὶ κατὰ ταύτας συμβαίνει ὠφελείσθαι. Κατὰ δὲ τὸν τρίτον καὶ τελευταῖον τρόπον λέγεται ἀγαθὸν τὸ οἶόν τε ὠφελεῖν, ἑμπεριλαμβανούσης τῆς ἀποδόσεως ταύτης τὰς τε ἀρετὰς καὶ τὰς ἑναρτέους πράξεις καὶ τοὺς φίλους καὶ τοὺς σπουδαίους ἀνθρώπους θεοὺς τε καὶ σπουδαίους δαίμονας.

ibid. 30. οἱ δ' ἀπὸ τῆς Στοᾶς θέλουσιν ἐπὶ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ προσηγορίας τὸ δεύτερον σημαίνονμενον ἑμπεριληπτικὸν εἶναι τοῦ πρώτου καὶ τὸ τρίτον περιληπτικὸν τῶν δυοῖν.

ibid. 33 (adversarii dixerant: ὡς εἰ ταῖς ἀληθείαις ἀγαθὸν ἐστὶ τὸ ἀφ' οὗ ἔστιν ὠφελείσθαι, μόνην ῥητέον τὴν γενικὴν ἀρετὴν ἀγαθὸν ὑπάρχειν — ἐκπίπτειν δὲ τοῦ ὄρου ἐκάστην τῶν εἰδικῶν) οἱ δ' ἀντικαθιστάμενοι πρὸς τοῦτο τὸ ἔγκλημα τοῦτό φασιν. „Ὅταν λέγωμεν „ἀγαθὸν ἐστὶν ἀφ' οὗ συμβαίνει τὸ ὠφελείσθαι“ ἐν Ἰσω τοῦτο λέγομεν <τῷ> „ἀγαθὸν ἐστὶν ἀφ' οὗ συμβαίνει τι τῶν ἐν τῷ βίῳ ὠφελείσθαι.“ οὕτω γὰρ καὶ ἐκάστη τῶν ἐπ' εἶδους ἀρετῶν ἀγαθὸν γενήσεται, κοινῶς μὲν τὸ ὠφελεῖν μὴ ἐπιφέρουσα, τὶ δὲ τῶν ἐν τῷ <βίῳ> ὠφελείσθαι παρεχομένη, οἷον ἢ μὲν φρονεῖν, καθάπερ ἢ φρόνησις, ἢ δὲ κυφρονεῖν, ὡς ἢ κυφροσύνη.

Of. Pyrr. Hypot. III 169 sq.

76 Diog. Laërt. VII 94. ἀγαθὸν δὲ κοινῶς μὲν τὸ τι ὄφελος, ἰδίως δὲ ἦτοι ταῦτόν ἢ οὐχ ἕτερον ὠφελείας. ἔθεν αὐτὴν τε τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ μετέχον αὐτῆς ἀγαθὸν τριχῶς οὕτως λέγεσθαι· οἷον τὸ <μὲν> ἀγαθὸν ἀφ' οὗ συμβαίνει <ὠφελείσθαι, τὸ δὲ καθ' ὃ συμβαίνει>, ὡς τὴν πρᾶξιν τὴν κατ' ἀρετὴν· ὅφ' οὗ δὲ, ὡς τὸν σπουδαῖον τὸν μετέχοντα τῆς ἀρετῆς· (ἄλλως δὲ οὕτως ἰδίως ὀρίζονται τὸ ἀγαθὸν) „τὸ τέλειον κατὰ φύσιν λογικὸς ὡς λογικὸς.“ τοιοῦτον δ' εἶναι τὴν ἀρετὴν ὡς <τῷ> μετέχοντα τὰς τε πράξεις τὰς κατ' ἀρετὴν καὶ τοὺς σπουδαίους εἶναι, ἐπιγεννήματα δὲ τὴν τε χαρὰν καὶ τὴν εὐφροσύνην καὶ τὰ παραπλήσια. ὡσαύτως δὲ τῶν κακῶν τὸ μὲν εἶναι ἀφροσύνην, δειλίαν, ἀδικίαν καὶ τὰ παραπλήσια· μετέχοντα δὲ κακίας τὰς τε πράξεις τὰς κατὰ κακίαν καὶ τοὺς φρούλους· ἐπιγεννήματα δὲ τὴν τε δυσθυμίαν καὶ τὴν δυσφροσύνην καὶ τὰ ὅμοια.

77 Sextus adv. math. XI 40. κακὸν γάρ ἐστι τὸ ἐναντιὸν τῷ ἀγαθῷ· ὅπερ βλάβη ἐστὶν ἢ, οὐχ ἕτερον βλάβης, καὶ βλάβη μὲν ὥσπερ κακία καὶ ἢ φρούλη πρᾶξις, οὐχ ἕτερον δὲ βλάβης καθάπερ ὁ φρούλος ἐνθροσπος καὶ ὁ ἐχθρός.

78 Origenes contra Celsum VIII 8 Vol. II p. 226, 24 Kō. (p. 748 Del.). εἰ δὲ βλάβη τὴν κίνησιν ἢ σχέσιν λέγοι κατὰ κακίαν, ὅθλον ὅτι οὐδὲμᾶς γινόμενης βλάβης περὶ τοὺς σοφοὺς εἶτο.

79 Sextus adv. math. XI 90. τῆς ἀφροσύνης, ἣν μόνην φασὶν εἶναι κακὸν οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς.

16 τῷ et 18 βίῳ add. B. 24 μὲν addidi. 25 necessaria supplēvi.
27 ἢ ὡς BP. 28 ὡστε scripsi, ὡς libri. 29 ἐπιγεννήματα P. 30 τῶν κακῶν scripsi, καὶ τῶν κακιῶν BP. 31 κακίας scripsi, κακιῶν libri. 32 ἐπιγεννήματα BP.

§ 2. Quale sit bonum.

80 Simplicius in Aristot. Phys. p. 1167, 21. ἔστι μὲν γὰρ τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι τὸ δι' αὐτοῦ δεικνύναι τὸ μὴ δι' αὐτοῦ δῆλον· τοῦτο δὲ γίνεται ἢ ἄντικρυς καὶ φανερώς ἀξιούντων τὸ προκειμενον, ὥσπερ ἡμῶν λεγόντων τινὰ ἀγαθὰ μὴ εὐθὺς ἀγαθοὺς ποιεῖν, ὅλον τὰς δυνάμεις, αἷς ἔστιν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι (ἀγαθὴ μὲν γὰρ ἢ ἐφ' ἑκάτερα δύνανται, ἀγαθὸν δὲ οὐ ποιεῖ, εἰ μὴ τὸ εὖ χρώμενον αὐτῇ) οἱ Στωϊκοὶ τοῦτο ἀναιροῦντες „πᾶν, φασί, τὸ ἀγαθὸν ἀγαθοὺς ποιεῖ,” τὸ ἐν ἀρχῇ λαμβάνοντες.

81 Seneca epistul. ad Lucil. 45, 10. Necessaria iudicat, quorum magna pars supervacua est. etiam quae non est supervacua, nihil in se momenti habet in hoc, ut possit fortunatum beatumque praestare. non enim statim bonum est, si quid necessarium est: aut proicimus bonum, si hoc nomen pani et polentae damus et ceteris sine quibus vita non ducitur. Quod bonum est, utique necessarium est; quod necessarium est, non utique bonum est, quoniam quidem necessaria sunt quaedam, eadem vilissima.

82 Origenes contra Celsum VIII 62 Vol. II p. 278, 15 Kd. (p. 788 Del.). εἰ δ' ἠκριβάκει Κέλσος τὴν τοῦ συμφέροντος ἐννοίαν καὶ ἐωράκει ὅτι τὸ κυρίως συμφέρον ἀρετῆ ἔστι καὶ ἡ κατ' ἀρετὴν πράξις etc.

83 Diog. Laërt. VII 100. καλὸν δὲ λέγουσι τὸ τέλειον ἀγαθὸν παρὰ τὸ πάντας ἀπέχειν τοὺς ἐπιζητούμενους ἀριθμοὺς ὑπὸ τῆς φύσεως ἢ τὸ τελείως σύμμετρον. εἶδη δὲ εἶναι τοῦ καλοῦ τέτταρα, δίκαιον, ἀνδρείον, κόσμιον, ἐπισημονικόν· ἐν γὰρ τοῖσδε τὰς καλὰς πράξεις συντελεῖσθαι. ἀνὰ λόγον δὲ καὶ τοῦ αἰσχροῦ εἶδη εἶναι τέτταρα, τὸ τε ἄδικον καὶ τὸ δειλὸν καὶ ἄκοσμον καὶ ἄφρον. λέγεσθαι δὲ τὸ καλὸν μοναχῶς μὲν τὸ ἐκαινετοὺς παρεχόμενον τοὺς ἔργους <ἢ> ἀγαθὸν ἐπαινοῦ ἄξιον· ἐτέρωσ δὲ τὸ εὖ πεφυκὸς πρὸς τὸ ἴδιον ἔργον· ἄλλως δὲ τὸ ἐπικοσμοῦν, ὅταν λέγωμεν μόνον τὸν σοφὸν ἀγαθὸν καὶ καλὸν εἶναι.

84 Seneca epist. ad Lucilium 106, 2. Scis enim me moralem philosophiam velle complecti et omnes ad eam pertinentes quaestiones explicare. Itaque dubitavi utrum differrem te an, donec suus isti rei veniret locus, ius tibi extra ordinem dicerem: humanius visum est tam longe venientem non detinere. Itaque et hoc ex illa serie rerum cohaerentium excerptam et, si qua erunt eiusmodi, non quaerenti tibi ultro mittam. Quae sint haec interrogas? Quae scire magis iuvat quam prodest, sicut hoc, de quo quaeris: bonum an corpus sit?

Bonum facit: prodest enim. Quod facit, corpus est. Bonum agitat animum et quodammodo format et continet, quae propria sunt corporis. Quae corporis bona sunt, corpora sunt: ergo et quae animi sunt. Nam et hoc corpus est. Bonum hominis necesse est corpus sit, cum ipse sit corporalis. Mentior, nisi et quae alunt illum et quae valetudinem eius vel custodiunt vel restituunt, corpora sunt: ergo et bonum eius corpus est. Non puto te dubitaturum, an affectus corpora sint — ut aliud quoque, de quo non quaeris, infulciam — tamquam ira, amor, tri-

22 τελείως BP. 23 κοσμικόν BP. 26 ἢ addidi. 27 τῷ B. | πεφυκός scripsi, πεφυκέναι BP. 28 καὶ om. BP. Ultima verba corruptela laborant.

stitia: si dubitas, vide an voltum nobis mutant, an frontem adstringant, an faciem diffundant, an ruborem evocent, an fugent sanguinem. Quid ergo? Tam manifestas notas corpori credis imprimi nisi a corpore?

Si affectus corpora sunt, et morbi animorum et avaritia, crudelitas, indurata vitia et in statum inemendabilem adducta: ergo et malitia et species eius omnes, malignitas, invidia, superbia: ergo et bona, primum quia contraria istis sunt, deinde quia eadem tibi indicia praestabunt; an non vides, quantum oculis det vigorem fortitudo? quantam intentionem prudentia? quantam modestiam et quietem reverentia? quantam serenitatem laetitia? quantum rigorem severitas? quantam remissionem lenitas? corpora ergo sunt, quae colorem habitumque corporum mutant, quae in illis regnum suum exercent. Omnes autem, quas rettuli, virtutes bona sunt et quicquid ex illis est. Numquid est dubium, an id, quo quid tangi potest, corpus sit? — Omnia autem ista, quae dixi, non mutant corpus, nisi tangerent: ergo corpora sunt. Etiamnunc cui tanta vis est, ut impellat et cogat et retineat et iubeat, corpus est. Quid ergo? Non timor retinet? non audacia impellit? non fortitudo immittit et impetum dat? Non moderatio refrenat ac revocat? Non gaudium extollit? Non tristitia adducit? Denique quicquid facimus, aut malitiae aut virtutis gerimus imperio: quod imperat corpori, corpus est, quod vim corpori affert, so corpus. Bonum corporis corporalis res est. Bonum hominis et corporis bonum est: itaque corporalis res est. (Cf. eiusdem epist. 113, 20).

Cf. Plut. de superstitutione ep. 1. *πάλιν ολονταί τινες είναι σωμα την ἀρετήν και την καλίαν.*

Tertullianus de anima ep. 6. Bene autem quod et artes Stoici corporales adfirmant.

85 Plut. de Stoiic. repugn. ep. 19. Τάγαθα πρός τὰ κακά την πάσαν ἔχειν διαφορὰν ὁμολογεῖ Χρύσιππος· και ἀναγκαῖόν ἐστιν etc. — Αἰσθητὰ δ' εἶναι τάγαθα και τὰ κακά φησίν, ἐν τῷ προτέρῳ περὶ Τέλους ταῦτα γράφων· „Ὅτι μὲν γὰρ αἰσθητὰ ἐστὶ τάγαθα και τὰ κακά, και τούτοις ἔκποιεῖ λέγειν· οὐ γὰρ μόνον τὰ πάθη ἐστὶν αἰσθητὰ σὺν τοῖς εἶδεσιν, οἷον λύπη και φόβος και τὰ παραπλήσια, ἀλλὰ και κλοπῆς και μοιχείας και τῶν ὁμοίων ἐστὶν αἰσθῆσθαι· και καθόλου ἀφροσύνης και δειλίας και ἄλλων οὐκ ὀλίγων κακιῶν· οὐδὲ μόνον χαρᾶς και εὐεργεσιῶν και ἄλλων πολλῶν κατορθώσεων, ἀλλὰ και φρονήσεως και ἀνδρείας και τῶν λοιπῶν ἀρετῶν.“

Plutarchus de comm. not. ep. 9 p. 1062c. *Φύσει γὰρ ἀνεπαίσθητον οὐκ ἐστὶ κατ' αὐτούς· ἀλλὰ και λέγει διαφῆδη Χρύσιππος ἐν τοῖς περὶ Τέλους, αἰσθητὸν εἶναι τὸ ἀγαθόν· ὥς δ' οἴεται, και ἰσο ἀποδεικνυσι.*

86 Stobaeus ecl. II p. 69, 11 W. *πάντα δὲ τάγαθα ὀφέλμα εἶναι και εὐχερηστα και συμφέροντα και λυσιτελῆ και σπουδαία και πρόποντα και*

81 τὰ Reiske, ὅσα libri (ante πάθη). 84 καθόλου Reiske, γὰρ ὅλον libri. 42 πάντα Canter, παντὶ libri. 48 εὐχερηστα Meineke, χερσά libri.

καλά και οικειᾶ. τὰ δὲ κακὰ ἐκ τῶν ἐναντίων πάντα βλαβερὰ και δύσχηστα και ἀσύμφορα και ἀλυσιτελή και φαθλα και ἀπερητή και αἰσχρὰ και ἀνοικεῖα.

87 Diog. Laërt. VII 98. πᾶν δὲ ἀγαθὸν συμφέρον εἶναι και δέον και λυσιτελεῖς και χρήσιμον και εὐχρηστον και καλὸν και ὀφείλιμον και αἰρε-
 5 τὸν και δίκαιον. συμφέρον μὲν ὅτι φέρει τοιαῦτα ὅν συμβαίνοντων ὀφε-
 λούμεθα· δέον δὲ ὅτι συνέχει ἐν οἷς χρή· λυσιτελεῖς δὲ ὅτι λυεῖ τὰ τελοῦ-
 μενα εἰς αὐτό, ὥστε τὴν ἀντικατάλλαξιν τὴν ἐκ τῆς πραγματείας ὑπεραίρειν
 τῇ ὀφελείᾳ· χρήσιμον δὲ ὅτι χρεῖαν ὀφελείας παρέχεται· εὐχρηστον δὲ
 ὅτι τὴν χρεῖαν ἐπαινετὴν ἀπεργάζεται· καλὸν δὲ ὅτι συμμετρως ἔχει πρὸς
 10 τὴν ἑαυτοῦ χρεῖαν· ὀφείλιμον δὲ ὅτι τοιοῦτόν ἐστιν ὥστε ὀφελεῖν· αἰρε-
 τὸν δὲ ὅτι τοιοῦτόν ἐστιν ὥστε εὐλόγως αὐτὸ αἰρεῖσθαι· δίκαιον δὲ ὅτι
 νόμος ἐστὶ σύμφωνον και κοινωνίας ποιητικόν.

✓ 88 Stobaeus ecl. II p. 72, 19 W. Καὶ πᾶν μὲν ἀγαθὸν αἰρετὸν εἶναι·
 ἀρετὸν γὰρ και δοκιμαστον και ἐπαινετὸν ὑπάρχειν· πᾶν δὲ κακὸν φευκτόν.
 15 Τὸ γὰρ ἀγαθὸν καθ' ὃ μὲν αἰρεσὶν εὐλογον κινεῖ, αἰρετόν ἐστι· καθ' ὃ δὲ
 ἀνυπόπτως εἰς αἰρεσὶν ἔρχεται, ἀρεστόν· <καθ' ὃ δὲ . . . , δοκιμαστον> καθ'
 ὃ δὲ πάλιν εὐλόγως ἂν τις περὶ αὐτοῦ καθυπολαμβάνοι τῶν ἀπ' ἀρετῆς εἶναι,
 <ἐπαινετόν>.

89 Stobaeus ecl. II 78, 7. διαφέρειν δὲ λέγουσι τὸ αἰρετὸν και
 20 τὸ αἰρετέον. αἰρετὸν μὲν εἶναι <ἀγαθόν> πᾶν, αἰρετέον δὲ ὀφελήμα πᾶν,
 ὃ θεωρεῖται παρὰ τὸ ἔχειν τὸ ἀγαθόν. δι' ὃ αἰρούμεθα μὲν τὸ αἰρετέον,
 οἷον τὸ φρονεῖν, ὃ θεωρεῖται παρὰ τὸ ἔχειν φρόνησιν· τὸ δὲ αἰρετόν οὐχ
 αἰρούμεθα, ἀλλ' εἰ ἔρα, ἔχειν αὐτὸ αἰρούμεθα. ὁμοίως δὲ και τὰ μὲν ἀγαθὰ
 πάντα εἰσὶν ὑπομενετὰ και ἐμμενετὰ και ἀνάλογον ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν
 25 ἐστίν, εἰ και μὴ κατανόμεσται· τὰ δὲ ὀφελήματα πάντα ὑπομενετέα και ἐμμε-
 νετέα. και κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὰς κακίας.

90 Stobaeus ecl. II 98, 7 W. Λέγουσι δὲ ὁμοίως και τὰγαθὰ πάντα
 εἶναι ὑπομενετὰ και ἐμμενετὰ και ἀνάλογον ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν, εἰ και
 μὴ κατανόμεσται· τὰ δὲ ὀφελήματα πάντα ὑπομενετέα και ἐμμενετέα και τὰ
 30 ὁμοία. Ὡσαύτως δὲ διαφέρειν ὑπολαμβάνουσι και τὰ εὐλαβητὰ και τὰ εὐ-
 λαβητέα και ἀνυπομενετὰ και ἀνυπομενετέα. Τῶν δ' ἄλλων τῶν κατὰ τὰς
 κακίας ὁ αὐτὸς λόγος.

✓ 91 Stobaeus ecl. II 97, 15. Διαφέρειν δὲ λέγουσιν, ὥσπερ αἰρετὸν
 και αἰρετέον, οὕτω και ὀρεκτόν και ὀρεκτέον και βουλευτὸν και βουλη-
 35 τέον και ἀποδεκτόν και ἀποδεκτέον. Αἰρετὰ μὲν γὰρ εἶναι και βουλητὰ
 και ὀρεκτὰ <και ἀποδεκτὰ τὰγαθὰ· τὰ δ' ὀφελήματα αἰρετέα και βουλητέα
 και ὀρεκτέα> και ἀποδεκτέα, κατηγορήματα ὄντα, παρακείμενα δ' ἀγαθοῖς.
 Αἰρεῖσθαι μὲν γὰρ ἡμᾶς τὰ αἰρετέα και βούλεσθαι τὰ βουλητέα και ὀρέγε-
 σθαι τὰ ὀρεκτέα. Κατηγορημάτων γὰρ αἶ τε αἰρέσεις και ὀρέξεις
 40 και βουλήσεις γίνονται, ὥσπερ και αἱ ὀρμαί· ἔχειν μὲντοι αἰρούμεθα
 και βουλόμεθα και ὁμοίως ὀρεγόμεθα τὰγαθὰ, διὸ και αἰρετὰ και βουλητὰ
 και ὀρεκτὰ τὰγαθὰ ἐστὶ. Τὴν γὰρ φρόνησιν αἰρούμεθα ἔχειν και τὴν σωφρο-

5 συμβαίνοντων μὲν BP. 11 αὐτό om. B. 16 καθ' ὃ — δοκιμαστον add.
 Heeren. 18 ἐπαινετόν add. Wachsm. 20 ἀγαθόν add. Heeren. 23 εἰ
 Meineke, ἢ libri. 24 και ἀνάλογον Meurer, κατὰ λόγον libri. | ἀρετῶν Wachsm.,
 αἰρετῶν libri. 25 ὀφελήματα Wachsm., ὀφελήμα libri. 26 τὰς κακίας
 Wachsm., τὰς οικείας libri. 28 κατ' ἀνάλογον libri, corr. Heeren. 29 ὀφε-
 λήματα Canter, ὀφελήμα libri. 30 εὐλαβητὰ Heeren, εὐλαβῆ F. 36 και ἀπο-
 δεκτὰ — ὀρεκτέα add. Heine. 42 τὰγαθὰ Usener, ἀγαθὰ libri.

σύνην, οὐ μὰ Δία τὸ φρονεῖν καὶ σωφρονεῖν, ἀσάματα ὄντα καὶ κατηγορήματα.

92 Diog. Laërt. VII 101. δοκεῖ δὲ πάντα τὰ ἀγαθὰ ἴσα εἶναι καὶ πᾶν ἀγαθὸν ἐπ' ἕκαστον καὶ μήτε ἄνεσιν μήτε ἐπίτασιν δεχέσθαι.

93 Cicero de finibus III 69. Ut vero conservetur omnis homini 5 erga hominem societas, coniunctio, caritas, et emolumenta et detrimenta, quae ὠφελήματα et βλάμματα appellant, communia esse voluerunt; quorum altera prosunt, nocent altera. Neque solum ea communia, verum etiam paria esse dixerunt. Incommoda autem et commoda (ita enim εὐχρηστέματα et δυσχρηστέματα appello) communia esse 10 voluerunt, paria noluerunt. Illa enim quae prosunt aut quae nocent, aut bona sunt aut mala, quae sint paria necesse est; commoda autem et incommoda in eo genere sunt, quae praeposita et reiecta dicimus; ea posunt paria non esse. Sed emolumenta communia esse dicuntur, recte autem facta et peccata non habentur communia. 15

94 Stobaeus ecl. II 95,3 W. Εἶναι δὲ καὶ θάτερον τρόπον κοινὰ τὰ ἀγαθὰ. Πάντα γὰρ τὸν ὄντινον ὠφελόντα ἴσην ὠφέλειαν ἀπολαμβάνειν νομίζουσι κατ' αὐτὸ τοῦτο, μηδένα δὲ φάβλον μήτε ὠφελείσθαι μήτε ὠφελεῖν. Εἶναι γὰρ τὸ ὠφελεῖν ἴσχειν κατ' ἀρετὴν καὶ τὸ ὠφελείσθαι κινεῖσθαι κατ' ἀρετὴν. 20

§ 3. Bonorum genera.

95 Stobaeus ecl. II p. 58,5 W. Τῶν δὲ ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι ἀρετᾶς, τὰ δ' οὐ. Φρόνησιν μὲν οὖν καὶ σωφροσύνην (καὶ δικαιοσύνην) καὶ ἀνδρείαν (καὶ μεγαλοψυχίαν καὶ φρόνησιν καὶ ἰσχυρὴν ψυχῆς) ἀρετᾶς· χαρὰν δὲ καὶ εὐφροσύνην καὶ θάρρος καὶ βούλησιν καὶ τὰ παραπλήσια οὐκ εἶναι 25 ἀρετᾶς. Τῶν δὲ ἀρετῶν τὰς μὲν ἐπιστήμας τινῶν καὶ τέχνας, τὰς δ' οὐ. Φρόνησιν μὲν οὖν καὶ σωφροσύνην καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν ἐπιστήμας εἶναι τινῶν καὶ τέχνας· μεγαλοψυχίαν δὲ καὶ φρόνησιν καὶ ἰσχυρὴν ψυχῆς οὐτ' ἐπιστήμας τινῶν εἶναι οὐτε τέχνας. Ἀνάλογον δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν εἶναι κακίας, τὰ δ' οὐ. Ἀφροσύνην μὲν οὖν καὶ ἀδικίαν καὶ δειλίαν καὶ μικροψυχίαν καὶ ἀδυναμίαν κακίας εἶναι· λύπην δὲ καὶ φόβον καὶ τὰ παραπλήσια οὐκ εἶναι κακίας. Τῶν δὲ κακῶν τὰς μὲν εἶναι ἀγνοίας τινῶν καὶ ἀτεχνίας, τὰς δ' οὐ. Ἀφροσύνην μὲν οὖν καὶ ἀκολασίαν καὶ ἀδικίαν καὶ δειλίαν ἀγνοίας εἶναι τινῶν καὶ ἀτεχνίας· μικροψυχίαν δὲ καὶ ἀδυναμίαν (καὶ ἀσθένειαν) οὐτε ἀγνοίας τινῶν οὐτε ἀτεχνίας. Cf. n. 197. 278. 35

96 Sextus adv. math. XI 46. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Στοᾶς τρία μὲν γένη τῶν ἀγαθῶν καὶ αὐτοὶ τυγχάνειν ἔλεξαν, οὐχ ὁσαύτως δὲ· τοῦτων γὰρ τὰ μὲν περὶ ψυχῆν τὰ δ' ἐκτός τὰ δὲ οὐτε περὶ ψυχῆν οὐτε ἐκτός, ἐξαιρουντες τὸ γένος τῶν περὶ τὸ σῶμα ἀγαθῶν ὡς μὴ ἀγαθῶν. Καὶ δὴ περὶ μὲν ψυχῆν εἶναι φασὶ τὰς ἀρετᾶς καὶ (τὰς) σπουδαίας πράξεις, ἐκτός δὲ εἶναι 40 τὸν τε φίλον καὶ τὸν σπουδαῖον ἄνθρωπον καὶ τὰ σπουδαῖα τέκνα καὶ γονεῖς καὶ τὰ ὅμοια, οὐτε δὲ περὶ ψυχῆν οὐτε ἐκτός αὐτὸν τὸν σπουδαῖον

4 ἐπίστασιν B. || ἐπιδέχασθαι BP.
Lambin. 16 καὶ καθ' ἕτερον Heeren.
34 add. Meineke. 40 add. B.

14 emolumenta (et detrimenta)
28 καὶ—ψυχῆς add. Wachsmuth.

ἄνθρωπον ὡς πρὸς ἑαυτόν. οὔτε γὰρ ἐκτός ἑαυτοῦ δυνατόν εἶναι αὐτόν οὔτε περὶ ψυχὴν· ἐκ γὰρ ψυχῆς καὶ σώματος συνέστηκεν.

97 Stobaeus ecl. II 70, 8 W. Τῶν δ' ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι περὶ ψυχὴν, τὰ δ' ἐκτός, τὰ δ' οὔτε περὶ ψυχὴν οὐτ' ἐκτός. Περὶ ψυχὴν μὲν τὰς ἀρετὰς καὶ <τὰς> σπουδαίας ἔξεις καὶ καθόλου τὰς ἐπαινετὰς ἐνεργείας· ἐκτός δὲ τοὺς τε φίλους καὶ τοὺς γνωρίμους καὶ τὰ παραπλήσια· οὔτε δὲ περὶ ψυχὴν οὐτ' ἐκτός, τοὺς σπουδαίους καὶ καθόλου <τοὺς> τὰς ἀρετὰς ἔχοντας. Ὁμοίως δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν περὶ ψυχὴν, τὰ δ' ἐκτός, τὰ δ' οὔτε περὶ ψυχὴν οὐτ' ἐκτός· περὶ ψυχὴν μὲν τὰς τε κακίας σὺν ταῖς μοχθηραῖς ἔξεισι καὶ καθόλου τὰς ψεκτὰς ἐνεργείας· ἐκτός δὲ τοὺς ἐχθρούς σὺν τοῖς εἰδείοις· οὔτε <δὲ> περὶ ψυχὴν οὐτ' ἐκτός τοὺς φαύλους καὶ πάντας τοὺς τὰς κακίας ἔχοντας.

97a Diog. Laërt. VII 95. ἔτι τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι περὶ ψυχὴν, τὰ δὲ ἐκτός, τὰ δ' οὔτε περὶ ψυχὴν οὔτε ἐκτός. τὰ μὲν περὶ ψυχὴν ἀρετὰς καὶ τὰς κατὰ ταύτας πράξεις, τὰ δ' ἐκτός τό τε σπουδαίων ἔχειν πατρῖδα καὶ σπουδαίων φίλον καὶ τὴν τούτων εὐδαιμονίαν, τὰ δ' οὔτε ἐκτός οὔτε περὶ ψυχὴν τὸ αὐτὸν ἑαυτοῦ εἶναι σπουδαίων καὶ εὐδαιμόνα. Ἀνάπαλιν δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν περὶ ψυχὴν εἶναι, τὰς κακίας καὶ τὰς κατ' αὐτὰς πράξεις, τὰ δὲ ἐκτός, τὸ ἄφρονα πατρῖδα ἔχειν καὶ ἄφρονα φίλον καὶ τὴν τούτων κακοδαιμονίαν, τὰ δὲ οὔτε ἐκτός οὔτε περὶ ψυχὴν, τὸ αὐτὸν ἑαυτοῦ εἶναι φαύλον καὶ κακοδαιμόνα.

98 Stobaeus ecl. II 94, 21 W. Τριχῶς δὲ λεγομένης τῆς φιλίας, καθ' ἕνα μὲν τρόπον τῆς κοινῆς ἔνεκ' ὠφελείας, καθ' ἣν φίλοι εἶναι λέγονται, ταύτην μὲν οὐ φασὶ τῶν ἀγαθῶν εἶναι, διὰ τὸ μηδὲν ἐκ διεστηκότων ἀγαθῶν εἶναι κατ' αὐτούς· τὴν δὲ κατὰ τὸ δευτέρον σημαινόμενον λεγομένην φιλίαν, κατάσχεσιν οὖσαν φιλικὴν πρὸς τῶν πέλας, τῶν ἐκτός λέγουσιν ἀγαθῶν· τὴν δὲ περὶ αὐτὸν φιλίαν, καθ' ἣν φίλος ἐστὶ τῶν πέλας, τῶν περὶ ψυχὴν ἀποφαίνουσιν ἀγαθῶν.

99 Seneca ep. 74, 22. dicitis enim inter bona esse liberos pios et bene moratam patriam et parentes bonos.

100 Seneca ep. 102, 3. probare conabar, id quod nostris placet, claritatem quae post mortem contingit bonum esse.

ibid. 8. claritas — — bonorum virorum secunda opinio est.

ibid. 9. claritas — laus est a bonis bono reddita.

101 Stobaeus ecl. II 74, 15 W. ἔτι δὲ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι ἄμικτα ὅλον ἐπιστήμην, τὰ δὲ μεμιγμένα, ὅλον εὐτεκνίαν, εὐγηρίαν, εὐζωίαν. ἔστι δ' ἡ μὲν εὐτεκνία χρήσις τέκνοισι κατὰ φύσιν ἔχουσι σπουδαία, ἡ δὲ εὐγηρία χρήσις σπουδαία γήρας κατὰ φύσιν ἔχοντι, καὶ ὁμοίως ἡ εὐζωία.

102 Diog. Laërt. VII 98. κοινῶς δὲ τῶν ἀγαθῶν μικτὰ μὲν εἶσιν εὐτεκνία καὶ εὐγηρία, ἀπλοῦθ δ' ἐστὶν ἀγαθὸν ἐπιστήμη.

καὶ αἰεὶ μὲν παρόντα αἰ ἀρεταί, οὐκ αἰεὶ δέ, ὅλον χαρὰ, περιπάτησις.

103 Stobaeus ecl. II p. 68, 24 W. ἔτι δὲ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν πᾶσι τοῖς φρονίμοις ὑπάρχειν καὶ αἰεὶ, τὰ δὲ οὐδ', ἀρετὴν μὲν καὶ φρονίμην αἰσθησιν

5 τὰς add. Wachsm. 7 τοὺς add. Heeren. 8 ὁμοίως Canter, ὅμως libri. 11 δὲ add. Meineke. 15 κατ' αὐτὰς P. 17 τό τε σπουδαίων—ἑαυτοῦ B³ in lacuna. 21 ἑαυτὸν B. 23 ἔνεκ' ὠφελείας Meineke, ἔνεκα φιλίας libri.

26 κατάσχεσιν Madvig, κατὰ σχέσιν libri. | τὸν πέλας libri, corr. Heeren. 32 Cf. n. 159 (Chrysippus). 37 κτήσις Wachsm. | τέκνων Heeren et mox ἔχουσα. 38 γήρας Mullaeh. Mutatione non opus est.

καὶ φρονίμην δρμὴν καὶ τὰ ὅμοια πᾶσι τοῖς φρονίμοις ὑπάρχειν καὶ ἐν παντὶ καιρῷ· χαρὰν δὲ καὶ εὐφροσύνην καὶ φρονίμην περιπάτησιν οὕτε πᾶσι τοῖς φρονίμοις ὑπάρχειν οὕτε αἰεὶ. ἀνάλογον δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν πᾶσι τοῖς ἄφροσι ὑπάρχειν καὶ αἰεὶ, τὰ δ' οὐ. κακίαν μὲν οὖν πᾶσαν καὶ ἄφρονα αἰσθησιν καὶ ἄφρονα δρμὴν καὶ τὰ παραπλήσια πᾶσι τοῖς ἄφροσι ὑπάρχειν <καὶ> αἰεὶ. λύπην δὲ καὶ φόβον καὶ ἄφρονα ἀποκρίσιν οὕτε πᾶσι τοῖς ἄφροσι ὑπάρχειν οὐτ' ἐν παντὶ καιρῷ.

104 Stobaeus ecl. II 70, 21 W. τῶν δὲ περὶ ψυχὴν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι διαθέσεις, τὰ δὲ ἕξεις μὲν, διαθέσεις δ' οὐ, τὰ δ' οὐτε ἕξεις οὕτε διαθέσεις. διαθέσεις μὲν τὰς ἀρετὰς πάσας, ἕξεις δὲ μόνον καὶ οὐ διαθέσεις τὰ ἐπιτηδεύματα ὡς τὴν μαντικὴν καὶ τὰ παραπλήσια· οὕτε δὲ ἕξεις οὕτε διαθέσεις τὰς κατ' ἀρετὰς ἐνεργείας, ὅλον φρονίμευσιν καὶ τὴν τῆς σωφροσύνης κτῆσιν καὶ τὰ παραπλήσια. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν περὶ ψυχὴν κακῶν τὰ μὲν εἶναι διαθέσεις, τὰ δ' ἕξεις μὲν, διαθέσεις δ' οὐ, τὰ δὲ οὕτε ἕξεις οὕτε διαθέσεις. διαθέσεις μὲν τὰς κακίας πάσας, ἕξεις δὲ μόνον τὰς εὐκαταφορίας, ὅλον τὴν φθονερίαν, τὴν ἐπιλυπλίαν καὶ τὰ ὅμοια καὶ ἐν τὰ νοσήματα καὶ ἀβήωσθήματα, ὅλον φιλαργυρίαν, οἰνοφλυγίαν καὶ τὰ παραπλήσια. οὕτε <δ'> ἕξεις οὕτε διαθέσεις τὰς κατὰ κακίας ἐνεργείας, ὅλον ἀφρόνευσιν, ἀδίκνευσιν καὶ τὰ ταύταις παραπλήσια.

105 Diog. Laërt. VII 98. ἔτι τῶν περὶ ψυχὴν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἰσιν 20 ἕξεις, τὰ δὲ διαθέσεις, τὰ δ' οὕτε ἕξεις οὕτε διαθέσεις· διαθέσεις μὲν αἱ ἀρεταί, ἕξεις δὲ τὰ ἐπιτηδεύματα, οὕτε δὲ ἕξεις οὕτε διαθέσεις αἱ ἐνεργείαι.

106 Stobaeus ecl. II p. 71, 15. τῶν τε ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι τελικά, τὰ δὲ ποιητικά, τὰ δὲ ἀμφοτέρως ἔχοντα· ὁ μὲν οὖν φρόνιμος ἄνθρωπος 25 καὶ ὁ φίλος ποιητικὰ μόνον ἐστὶν ἀγαθὰ· χαρὰ δὲ καὶ εὐφροσύνη καὶ θάρσος καὶ φρονίμη περιπάτησις τελικὰ μόνον ἐστὶν ἀγαθὰ· αἱ δ' ἀρεταὶ πᾶσαι καὶ ποιητικὰ ἐστὶν ἀγαθὰ καὶ τελικὰ, καὶ γὰρ ἀπογεννώσκει τὴν εὐδαιμονίαν καὶ συμπληροῦσι, μέρη αὐτῆς γινόμεναι. ἀνάλογον δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν ἐστὶ ποιητικὰ τῆς κακοδαιμονίας, τὰ δὲ τελικά, τὰ δὲ ἀμφοτέρως 30 ἔχοντα. Ὁ μὲν οὖν ἄφρων ἄνθρωπος καὶ ὁ ἐχθρὸς ποιητικὰ μόνον ἐστὶ κακὰ· λύπη δὲ καὶ φόβος καὶ κλοπή καὶ ἄφρων ἐρώτησις καὶ τὰ ὅμοια τελικὰ <μόνον ἐστὶ κακὰ>· αἱ δὲ κακίαι καὶ ποιητικὰ καὶ τελικὰ ἐστὶ κακὰ· ἀπογεννώσκει γὰρ τὴν κακοδαιμονίαν καὶ συμπληροῦσι, μέρη αὐτῆς γινόμεναι.

107 Diog. Laërt. VII 96. ἔτι τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι τελικά, 35 τὰ δὲ ποιητικά, τὰ δὲ τελικὰ καὶ ποιητικά. τὸν μὲν οὖν φίλον καὶ τὰς ἀπ' αὐτοῦ γινόμενας ὠφελείας ποιητικὰ εἶναι ἀγαθὰ· θάρσος δὲ καὶ φρόνημα καὶ ἐλευθερίαν καὶ τέφην καὶ εὐφροσύνην καὶ ἀνυπλίαν καὶ πᾶσαν τὴν κατ' ἀρετὴν πράξιν τελικὰ. ποιητικὰ δὲ καὶ τελικὰ <τὰς ἀρετὰς> εἶναι ἀγαθὰ· καθὼ μὲν γὰρ ἀποτελοῦσι τὴν εὐδαιμονίαν, ποιητικὰ ἐστὶν 40 ἀγαθὰ· καθὼ δὲ συμπληροῦσιν αὐτήν, ὅσπερ μέρη αὐτῆς γίνεσθαι, τελικὰ.

4 ὑπάρχειν Wachsm., ὑπάρχει libri. 6 καὶ add. Heeren. 11 ὡς τὴν Heeren, καὶ τὴν libri. 12 φρονίμευσιν Meineke, φρόνησιν libri. 13 χρῆσιν Heine, ἄσκησιν Wachsm. 14 τὰ Heeren, τὰς libri (post οὐ). 15 ext. τὰς Meineke, τὰς δ' libri. 16 εὐκαταφορίας libri, corr. Heeren. 18 δ' add. Meineke. 20 ἐστι// B. 21 τὰ δ' οὕτε—διαθέσεις om. B. 28 ἀποτελοῦσι schol. Lucian. 29 γινόμεναι Usener, γινόμενα libri. 33 μόνον—κακὰ add. Wachsm. | ἀποτελοῦσι schol. Lucian. 34 γινόμεναι Usener, γινόμενα libri. 39 τὰς ἀρετὰς excidisse vidit Lipsius. 41 γενέσθαι B et fort. P ante corr.

ὁμοίως δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν εἶναι τελικά, τὰ δὲ ποιητικά, τὰ δὲ ἀμφοτέρως ἔχοντα· τὸν μὲν ἐχθρὸν καὶ τὰς ἀπ' αὐτοῦ γινομένης βλάβας ποιητικὰ εἶναι· κατάπληξιν δὲ καὶ ταπεινότητα καὶ δουλείαν καὶ ἀνεργίαν καὶ δυσθυμίαν καὶ περιπλοκίαν καὶ πᾶσαν τὴν κατὰ κακίαν πράξιν τελικά· ἀμφοτέρως δὲ ἔχοντα <τὰς κακίας>· ἐπεὶ καθὼ μὲν ἀποτελοῦσι τὴν κακοδαιμονίαν, ποιητικά ἐστὶ· καθὼ δὲ συμπληροῦσιν αὐτήν, ὥστε μέρη αὐτῆς γίνεσθαι, τελικά.

108 Cicero de finibus III 55. Sequitur illa divisio, ut bonorum alia sint ad illud ultimum pertinentia (sic enim appello, quae τελικά dicuntur —), alia autem efficientia, quae Graeci ποιητικά, alia utrumque. De pertinentibus nihil est bonum praeter actiones honestas, de efficientibus nihil praeter amicum, sed et pertinentem et efficientem sapientiam volunt esse. Nam quia sapientia est conveniens actio, est <ex> illo pertinenti genere quod dixi; quod autem honestas actiones affert et efficit, efficiens

15 dici potest.

109 Stobaeus ecl. II 72, 14 W. Ἔτι δὲ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι δι' αὐτὰ ἀίρετά, τὰ δὲ ποιητικά. Ὅποσα μὲν οὖν οὐδενὸς ἄλλου ἔνεκεν εἰς εὐλογον αἴρεσιν ἔρχεται, δι' αὐτὰ ἀίρετά· ὅποσα δὲ τῷ ἑτέρων τινῶν παρασκευαστικά γίνεσθαι, κατὰ τὸ ποιητικὸν λέγεσθαι.

110 Clem. Al. Strom. VI 12 p. 789 Pott. αὐτίκα ὁ μὲν καιρὸς φύσει ἀμαρτητικὸς διὰ κακίαν γενόμενος φαῦλος καθέστηκεν, ἔχον ἦν ἐκὼν εἰλετο· ἀμαρτητικὸς δὲ ὢν καὶ κατὰ <τὰς> πράξεις διαμαρτάνει· ἔμπαιεν δὲ ὁ σπουδαῖος κατορθοῦ. Διὸ οὐ μόνον τὰς ἀρετὰς ἀλλὰ καὶ τὰς πράξεις τὰς καλὰς ἀγαθὰ καλοῦμεν· τῶν δὲ ἀγαθῶν ἴσμεν τὰ μὲν αὐτὰ δι' αὐτὰ ἀίρετά, ὡς τὴν γνῶσιν· οὐ γὰρ ἄλλο τι ἐξ αὐτῆς θηροῦμεν, ἐπειδὴν παρῆ ἢ μόνον τὸ παρῆναι αὐτήν — — τὰ δὲ δι' ἕτερα etc.

111 Stobaeus ecl. II p. 73, 1. Ἔτι δὲ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι ἐν κινήσει, τὰ δὲ ἐν σχέσει, ἐν κινήσει μὲν τὰ τοιαῦτα, χαρὰν, εὐφροσύνην, σάφρονα ὁμίλιαν· ἐν σχέσει δὲ τὰ τοιαῦτα, εὐτακτον ἡσυχίαν, μονὴν ἀτάραχον, προσοχὴν ἔπανδρον. τῶν δὲ ἐν σχέσει τὰς μὲν καὶ ἐν ἔξει εἶναι, οἷον τὰς ἀρετὰς· τὰ δ' ἐν σχέσει μόνον, ὡς τὰ βηθόντα. ἐν ἔξει δὲ οὐ μόνως εἶναι τὰς ἀρετὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς τέχνας τὰς ἐν τῷ σπουδαίῳ ἀνδρὶ ἀλλοιωθείσας ὑπὸ τῆς ἀρετῆς καὶ γινομένης ἀμεταπτώτους· οἷον γὰρ ἀρετὰς γίνεσθαι. φασὶ δὲ καὶ τῶν ἐν ἔξει ἀγαθῶν εἶναι καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα καλοῦμενα, οἷον φιλομουσίαν, φιλογραμματίαν, φιλογεωμετρίαν καὶ τὰ παραπλήσια. εἶναι γὰρ ὁδὸν τινα ἐκλεκτικῆν τῶν ἐν ταύταις ταῖς τέχναις οἰκείαν πρὸς ἀρετήν, ἀναφέρουσαν αὐτὰ ἐπὶ τὸ τοῦ βίου τέλος.

112 Stobaeus ecl. II p. 74, 16 W. Ἔτι δὲ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι καθ' ἑαυτὰ, τὰ δὲ πρὸς τί πως ἔχειν. Καθ' ἑαυτὰ μὲν ἐπιστήμην, δικαιοπραγίαν καὶ τὰ θύμοι· πρὸς τι δὲ τιμῆν, εὐνοίαν, φιλίαν, <συμφωνίαν>. Εἶναι δὲ τὴν ἐπιστήμην κατάληψιν ἀσφαλῆ καὶ ἀμετάπτωτον ὑπὸ λόγου· ἑτέραν δὲ ἐπιστήμην σύστημα ἐξ ἐπιστημῶν τοιούτων, οἷον ἢ τῶν κατὰ μέρος λογικῆ ἐν τῷ σπουδαίῳ ὑπάρχουσα· ἕλλην δὲ σύστημα ἐξ ἐπιστημῶν

3 δὲ εἶναι BP. 5 τὰς κακίας supplevi. 18 ex add. Lambin., in Davisius. 14 id efficiens libri, corr. Madvig. 18 τῷ Heeren, τῶν libri. 22 addidi. 25 γνῶσιν] Clementem audis. 36 ἐκλεκτικῆν Meurer, ἐκλεκτῆν libri. 38 ἐτι Canter, ἐπει libri. 40 συμφωνίαν add. Wachsm. 43 ἑτέρας Wachsm. || ἐκ καταλήψεων Wachsm., ἐξ ἐπιστημῶν libri. 43 ὑπάρχουσαν libri, corr. Heeren. || ἄλλως Wachsm.

τεχνικῶν ἐξ αὐτοῦ ἔχον τὸ βέβαιον, ὡς ἔχουσιν αἱ ἀρεταί· ἄλλην δὲ ἔξιν φαντασιῶν δεκτικὴν ἀμετάπτωτον ὑπὸ λόγου, ἣν τινὰ φασιν ἐν τούτῳ καὶ δυνάμει κείσθαι. Φιλίαν δ' εἶναι κοινωνίαν βίου· συμφωνίαν δὲ ὁμοδογματίαν περὶ τῶν κατὰ τὸν βίον. Τῆς δὲ φίλας εἶναι γνωριμότητα μὲν φίλων ἐγνωσμένων· συνήθειαν δὲ φίλων συνειθισμένων· ἔταιρίαν δὲ φίλων καθ' ἑαυτοῦ, ὡς ἂν ὁμηλικῶν· ξενίαν δὲ φίλων ἄλλοδαπῶν. Εἶναι δὲ καὶ συγγενικὴν τινὰ φίλιαν ἐκ συγγενῶν· καὶ ἐρωτικὴν ἐξ ἔρωτος. Ἄλυπίαν δὲ καὶ εὐταξίαν τὰς αὐτὰς εἶναι τῇ σωφροσύνῃ, νοῦν δὲ καὶ φρένας φρονήσει, μεταδοτικὴν δὲ καὶ ἐπιδοτικὴν χρησιμότητι· τῇ μὲντοι γε πρὸς τί πως ἔχειν ὀνομάσθησαν· ὅπερ καθήκει καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν παρατηρεῖν. 10

113 Stobaeus ecl. II 77, 6. Καὶ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν ἀναγκαῖα εἶναι πρὸς εὐδαιμονίαν, τὰ δὲ μὴ. Καὶ ἀναγκαῖα μὲν τὰς τε ἀρετὰς πάσας καὶ τὰς ἐνεργείας τὰς χρηστικὰς αὐτῶν· οὐκ ἀναγκαῖα δὲ χαρῶν τε καὶ εὐφροσύνης καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα. Παραπλησίως δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν ἀναγκαῖα ὡς ἂν κατὰ πρὸς κακοδαιμονίαν εἶναι, τὰ δ' οὐκ ἀναγκαῖα· ἀναγκαῖα μὲν τὰς τε κακίας πάσας καὶ τὰς ἐνεργείας τὰς ἀπ' αὐτῶν· οὐκ ἀναγκαῖα δὲ τὰ τε πάθη πάντα καὶ τὰ ἀρρωστήματα καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια. 15

114 Clem. Al. Strom. IV 6 p. 581 Pott. ἀγαθὰ γοῦν τὰ μὲν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ· τὰ δὲ μετέχοντα τῶν ἀγαθῶν, ὡς τὰς καλὰς πράξεις φαιέν· ἄνευ δὲ τῶν μεταξὺ, ἃ δὴ ὅλης ἐπέχει τάξιν, οὐθ' αἱ ἀγαθὰ οὐθ' αἱ κακὰ συνίστανται πράξεις· οἷον ζωῆς λέγω καὶ ὀυγείας τῶν τε ἄλλων τῶν ἀναγκαίων ἢ περιστατικῶν.

115 Seneca ep. 66, 5. Hoc primo die quaesitum est, quomodo possint paria bona esse, si triplex eorum condicio est: quaedam, ut nostris videtur, prima bona sunt, tamquam gaudium, pax, salus patriae, quaedam secunda, in materia infelici expressa, tamquam tormentorum patientia et in morbo gravi temperantia: illa bona directo optabimus nobis, haec si necesse erit. sunt adhuc tertia, tamquam modestus incessus et compositus ac probus voltus et conveniens prudenti viro gestus.

(Sequentibus Seneca placiti illius: „omnia bona qua bona paria esse“ 20 multa adfert argumenta, ex libro aliquo Stoici antiquioris fort. Hecatonis expressa.)

116 Philo Leg. Alleg. III § 177 Vol. I p. 152, 14 Wendl. Ἀρέσκει γὰρ αὐτῷ (scil. Moysi) τὰ μὲν προηγούμενα ἀγαθὰ ἀποπροσάπτως αὐτὸν τὸν ὄντα διδόναι, τὰ δευτέρα δὲ τοὺς ἀγγέλους καὶ λόγους αὐτοῦ· δευτέρα δ' ἐστίν, ὅσα περιέχει κακῶν ἀπαλλαγὴν. 25

1 ἔχουσιν Cantar, ἔχουσιν libri. 7 ἐρωτικὴν Heeren, ἐρωτικῶν libri.
9 τῷ Wachsm., τὸ libri. 15 κακοδαιμονίαν Heeren, εὐδαιμονίαν libri.

Ethica III.

De indifferentibus.

§ 1. De notione indifferentis.

117 Diog. Laërt. VII 102. τῶν δὲ ὄντων φασὶ τὰ μὲν ἀγαθὰ
5 εἶναι, τὰ δὲ κακὰ, τὰ δὲ οὐδέτερα — — — οὐδέτερα δὲ ὅσα μῆτε
ὠφελεῖ μῆτε βλάπτει· οἷον ζαή, ὑγίεια, ἡδονή, κάλλος, ἰσχύς, πλοῦτος,
εὐδοξία, εὐγένεια· καὶ τὰ τούτοις ἐναντία, θάνατος, νόσος, πόνος,
αἰσχος, ἀσθένεια, πενία, ἀδοξία, δυσγένεια καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια·
καθὰ φησὶν Ἐκείτων ἐν ἑβδόμῳ περὶ τέλους καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ
10 ἠθικῇ καὶ Χρύσιππος. μὴ γὰρ εἶναι ταῦτα ἀγαθὰ, ἀλλ' ἀδιάφορα,
κατ' εἶδος προσηγμένα· ὥς γὰρ ἰδίου θερμοῦ τὸ θερμαίνειν, οὐ τὸ ψύ-
χειν, οὕτω καὶ ἀγαθοῦ τὸ ὠφελεῖν, οὐ τὸ βλάπτειν. οὐ μᾶλλον δὲ
ὠφελεῖ ἢ βλάπτει ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ὑγίεια· οὐκ ἔρα ἀγαθὸν οὔτε πλοῦ-
τος οὔτε ὑγίεια· ἐτι τέ φασιν· ᾧ ἔστιν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι, τοῦτο
15 οὐκ ἔστιν ἀγαθόν· πλοῦτος δὲ καὶ ὑγίεια ἔστιν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι·
οὐκ ἔρα ἀγαθὸν πλοῦτος καὶ ὑγίεια.

ibid. 104. ὠφελεῖν δὲ ἐστι κινεῖν ἢ ἰσχεῖν κατ' ἀρετὴν· βλάπτειν
δὲ κινεῖν ἢ ἰσχεῖν κατὰ κακίαν.

118 Stobaeus ecl. II 79, 1 W. ἀδιάφορα δ' εἶναι λέγουσι τὰ μεταξὺ
20 τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν, διχῶς τὸ ἀδιάφορον νοεῖσθαι φάμενοι· καθ'
ἓνα μὲν τρόπον τὸ μῆτε ἀγαθὸν μῆτε κακὸν καὶ τὸ μῆτε αἰρετὸν μῆτε
φενκτόν· καθ' ἕτερον δὲ τὸ μῆτε ὁρμῆς μῆτε ἀφορμῆς κινητικόν· καθ' ὃ
καὶ λέγεσθαι τινα καθάπαξ ἀδιάφορα εἶναι, οἷον τὸ <ἀρετίας ἔχειν ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς τριγὰς ἢ περιτάς, ἢ τὸ> προτείνει τὸν δάκτυλον ὠδὶ ἢ ὠδὶ, ἢ τὸ
35 ἀνελέσθαι τι τῶν ἐμποδῶν, κάρφος ἢ φύλλον. κατὰ τὸ πρότερον δὴ λεκτέον
τὰ μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας ἀδιάφορα λέγεσθαι — —, οὐ μὴν πρὸς ἐκλο-
γὴν καὶ ἀπεκλογὴν· δι' ὃ καὶ τὰ μὲν ἄξιαν ἐκλεκτικὴν ἔχειν, τὰ δ' ἀπαξίαν
ἀπεκλεκτικὴν, συμβλητικὴν δ' οὐδαμῶς πρὸς τὸν εὐδαίμονα βίον.

119 Diog. Laërt. VII 104. διχῶς δὲ λέγεσθαι ἀδιάφορα· ἕπαξ
30 μὲν τὰ μῆτε πρὸς εὐδαιμονίαν μῆτε πρὸς κακοδαιμονίαν συνεργοῦντα, ὥς
ἔχει πλοῦτος, δόξα, ὑγίεια, ἰσχύς καὶ τὰ ὅμοια· ἐνδέχεται γὰρ καὶ χωρὶς τού-

4 δέοντων P. 7 δόξα BP. 8 τούτοις om. BP. 10 ἀλλὰ διάφορα B
17 ἔχειν B. 28 ἀρετίας—τὸ add. Wachsm. ex schol. Lucian. 30 δὲ pro
μὲν B. 31 καὶ prius om. P.

των εὐδαιμονεῖν, τῆς ποιᾶς αὐτῶν χρήσεως εὐδαιμονικῆς οὐσης ἢ κακοδαιμονικῆς. ἄλλως δὲ λέγεται ἀδιάφορα τὰ μήτε ὀρμῆς μήτε ἀφορμῆς κινητικά, ὡς ἔχει τὸ ἀρτίως ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τρίχας ἢ περιττὰς ἢ ἐκτεῖναι τὸν δάκτυλον ἢ συστῆλαι, τῶν προτέρων ἀδιαφόρων οὐκέθ' οὕτως λεγόμενων ὀρμῆς γάρ ἐστὶν ἐκεῖνα καὶ ἀφορμῆς κινητικά, διὸ τὰ μὲν αὐτῶν ἢ ἐκλείεται, (τὰ δὲ ἀπεκλείεται), τῶν ἐτέρων ἐπίσης ἔχοντων πρὸς αἴρεσιν καὶ φωνήν.

120 Seneca ep. 82, 15. Est et horum, Lucili, quae appellamus media, grande discrimen. non enim sic mors indifferens est, quomodo utrum capillos pares habeas. 10

121 Stobaeus ecl. II 82, 5. Ἔτι δὲ τῶν ἀδιαφόρων φασὶ τὰ μὲν εἶναι ὀρμῆς κινητικά, τὰ δὲ ἀφορμῆς, τὰ δὲ οὔτε ὀρμῆς οὔτε ἀφορμῆς. Ὀρμῆς μὲν οὖν κινητικά, ὥστερ ἐλέγομεν εἶναι κατὰ φύσιν· ἀφορμῆς δὲ ὅσα παρὰ φύσιν· οὔτε δὲ ὀρμῆς οὔτε ἀφορμῆς τὰ μηδετέρως ἔχοντα, οἷά ἐστι τὸ περιττὰς ἢ ἀρτίως ἔχειν τὰς τρίχας.

122 Sextus adv. math. XI 59. οὐκ ἀγαθὸν δ' οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἔλεξαν αὐτὴν (scil. τὴν ὕγειαν) ἀλλ' ἀδιάφορον. Τὸ ἀδιάφορον δ' οἶονται λέγεσθαι τριχῶς, καθ' ἕνα μὲν τρόπον πρὸς δὲ μήτε ὀρμῆ μήτε ἀφορμῆ γίνεταί, οἷόν ἐστι τὸ περιττοῦς ἢ ἀρτίους εἶναι τοὺς ἀστέρας ἢ τὰς ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τρίχας, καθ' ἕτερον δὲ πρὸς δὲ ὀρμῆ μὲν καὶ ἀφορμῆ γίνεταί, οὐ μᾶλλον δὲ πρὸς τόδε ἢ τόδε, οἷον ἐπὶ δυοῖν δραχμῶν ἀπαρραλλάκτων τῷ τε χαρακτηρὶ καὶ τῇ λαμπρότητι, ὅταν δέη τὴν ἐτέραν αὐτῶν αἰρεῖσθαι· ὀρμῆ μὲν γὰρ γίνεταί πρὸς τὸ ἕτερον αὐτῶν, οὐ μᾶλλον δὲ πρὸς τόδε ἢ τόδε, κατὰ δὲ τρίτον καὶ τελευταῖον τρόπον φασὶν ἀδιάφορον τὸ μήτε πρὸς εὐδαιμονίαν μήτε πρὸς κακοδαιμονίαν συλλαμβανόμενον. Καθ' ὃ σημεινόμε- 15 νόν φασὶ τὴν τε ὕγειαν καὶ νόσον καὶ πάντα τὰ σωματικὰ καὶ τὰ πλείεστα τῶν ἐκτὸς ἀδιάφορα τυγχάνειν διὰ τὸ μήτε πρὸς εὐδαιμονίαν μήτε πρὸς κακοδαιμονίαν συντελεῖν. Ὅτι γὰρ ἐστὶν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι τοῦτ' ἂν εἴη ἀδιάφορον· διὰ παντὸς δ' ἀρετῇ μὲν καλῶς, κακίᾳ δὲ κακῶς, ὕγεια δὲ καὶ τοῖς περὶ σῶματι ποτὲ μὲν εὖ ποτὲ δὲ κακῶς ἐστὶ χρῆσθαι, διὸ ταῦτ' ἂν εἴη 20 ἀδιάφορα. Ἦθη δὲ τῶν ἀδιαφόρων φασὶ τὰ μὲν εἶναι προηγημένα τὰ δ' ἀποπροηγημένα τὰ δὲ μήτε προηγημένα μήτε ἀποπροηγημένα· καὶ προηγημένα μὲν εἶναι τὰ ἱκανῆν ἀξίαν ἔχοντα, ἀποπροηγημένα δὲ τὰ ἱκανῆν ἀπαξίαν ἔχοντα, μήτε δὲ προῆχθαι μήτε ἀποπροῆχθαι οἷον τὸ ἐκτεῖναι ἢ συγκάμψαι τὸν δάκτυλον καὶ πᾶν δ' οὕτω παραπλήσιόν ἐστιν. Τάττεσθαι δ' ἐν 25 μὲν τοῖς προηγημένοις τὴν τε ὕγειαν καὶ τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ κάλλος πλοῦτόν τε καὶ δόξαν καὶ τὰ ζουκότα, ἐν δὲ τοῖς ἀποπροηγημένοις νόσον καὶ πενίαν καὶ ἀληθῆνα καὶ τὰ ἀνάλογα. Ὡς μὲν καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς.

Cf. Pyrrh. Hypot. III 191.

123 Plutarchus de Stoiic. repugn. op. 31 p. 1048c. Ἔτι δὲ μάλ- 40 λον τῇ ἀποδείξει τὸ ἐναντίωμα κοινοῦσι φανερώτερον. Ὅτι γὰρ ἐστὶν εὖ χρῆσασθαι καὶ κακῶς, τοῦτό φασὶ μήτ' ἀγαθὸν εἶναι, μήτε κακόν. Πλοῦτῳ δὲ καὶ ὕγεια καὶ φάμη σώματος κακῶς χρῶνται πάντες οἱ ἀνόητοι. Διόπερ οὐδὲν ἐστὶ τούτων ἀγαθόν.

1 αὐτῶ B. 6 τὰ δὲ ἀπεκλείεται supplevi. | τῶν δ' ἐτέρων BP. | ἔχοντων τῶν B. 14 τὰς libri, corr. Heeren. 17 trad. οἷόν τε, corr. B. 27 τὴν ἐτέραν scripsi, τὸ ἕτερον libri.

Plutarchus de comm. not. cp. 23 p. 1070a. Τὰ αὐτὰ πράγματα ληπτὰ καὶ οὐχ αἰρετὰ, καὶ οἰκεία καὶ οὐκ ἀγαθὰ, καὶ ἀνωφελῆ μὲν, εὐχρηστα δέ, καὶ οὐδὲν μὲν πρὸς ἡμᾶς, ἀρχὰς δὲ τῶν καθηκόντων ὀνομάζοντες.

§ 2. ἀξία, ἀπαξία, δόσις.

124 Stobaeus ecl. II 83, 10. πάντα δὲ τὰ κατὰ φύσιν ἀξίαν ἔχειν καὶ πάντα τὰ παρὰ φύσιν ἀπαξίαν. τὴν δὲ ἀξίαν λέγεσθαι τριχῶς, τὴν τε δόσιν καὶ τιμὴν καθ' αὐτὸ καὶ τὴν ἀμοιβὴν τοῦ δοκιμαστοῦ· καὶ τὴν τρίτην, ἣν ὁ Ἀντίπατρος ἐκλεκτικὴν προσαγορεύει, καθ' ἣν 10 διδόντων τῶν πραγμάτων τάδε τινὰ μᾶλλον ἀντὶ τῶνδε αἰρούμεθα, ὅλον ὕγλειαν ἀντὶ νόσου καὶ ζωὴν ἀντὶ θανάτου καὶ πλοῦτον ἀντὶ πενίας. κατὰ τὸ ἀνάλογον δὲ καὶ τὴν ἀπαξίαν τριχῶς φασὶ λέγεσθαι, ἀντιτιθεμένων τῶν σημαινομένων τοῖς ἐπὶ τῆς πρώτης ἀξίας εἰρημένους.

125 Stobaeus ecl. II 84, 4 W. Τὴν δὲ δόσιν φησὶν ὁ Διογένης κρῖσιν 15 εἶναι, ἐφ' ὅσον κατὰ φύσιν ἐστὶν ἢ ἐφ' ὅσον χρεῖαν τῇ φύσει παρέχεται. Τὸ δὲ δοκιμαστοῦ, οὐχ ὥς λέγεται τὰ πράγματα δοκιμαστὰ παραλαμβάνεσθαι, ἀλλ' ὥς δοκιμαστὴν φαμεν εἶναι τὸν τὰ πράγματα δοκιμάζοντα· τῆς οὖν ἀμοιβῆς τὸν τοιοῦτόν φησὶ δοκιμαστὴν εἶναι. Καὶ ταύτας μὲν τὰς δύο ἀξίας καθ' ἃς λέγομέν τινα τῇ ἀξίᾳ προῆχθαι, τρίτην δὲ φησὶν εἶναι, καθ' ἣν 20 φαμεν ἀξίωμά τινα ἔχειν καὶ ἀξίαν, ἥπερ περὶ ἀδιάφορα οὐ γίνεται, ἀλλὰ περὶ μόνα τὰ σπουδαῖα. Χρησθαι δ' ἡμᾶς φησὶν ἐνίοτε τῷ ὀνόματι τῆς ἀξίας ἀντὶ τοῦ ἐπιβάλλοντος· ὥς ἐν τῷ τῆς δικαιοσύνης ὄρφ παραλείπεται, ὅταν λέγεται εἶναι ἕξις ἀπονεμητικὴ τοῦ κατ' ἀξίαν ἐκάστῳ· ἐστὶ γὰρ ὅλον τοῦ ἐπιβάλλοντος ἐκάστῳ.

126 Diog. Laërt. VII 105. τῶν ἀδιαφόρων τὰ μὲν λέγουσι προηγ- 25 μένα, τὰ δὲ ἀποπροηγμένα· προηγμένα μὲν τὰ ἔχοντα ἀξίαν, ἀποπροηγ- μένα δὲ τὰ ἀπαξίαν ἔχοντα.

ἀξίαν δὲ τὴν μὲν τινα λέγουσι σύμβλησιν πρὸς τὸν ὁμολογοῦ- 30 μενον βίον, ἥτις ἐστὶ περὶ πᾶν ἀγαθόν, τὴν δὲ εἶναι μέσην τινα δύναμιν ἢ χρεῖαν συμβαλλομένην πρὸς τὸν κατὰ φύσιν βίον, ὅμοιον εἰπεῖν ἦν τινα προσφέρεται πρὸς τὸν κατὰ φύσιν βίον πλοῦτος ἢ ὕγλαια· τὴν δ' εἶναι ἀξίαν ἀμοιβὴν δοκιμαστοῦ, ἣν ἂν ὁ ἔμπειρος τῶν πραγμάτων τάξῃ, ὅμοιον εἰπεῖν ἀμείβεσθαι πυροῦς πρὸς τὰς σὺν ἡμίονῳ κριθᾶς.

8 τε F δὲ P. | τιμὴν Meineke, τὴν libri. 9 ἦν F, καὶ P. 13 τρι-
της Wachsm. 16 δοκιμαστοῦ Meineke, δοκιμαστὸν F δοκιμαστικὸν P hic locus
probat iam ante Diogenem i. e. apud Chrysippum iisdem verbis diversa ἀξίας
genera definita fuisse. Diogenes enim definitionibus explicandis operam dat.
17 δοκιμαστὴν Heeren, δοκιμαστόν libri. 18 φησὶ Wachsm., φασὶ libri.
19 τινα Heeren, τινὰς libri. || φησὶν F, φασὶν P. 20 τινα Heeren, τινὰς libri.
27 ἀναξίαν BP. 30 συλλαμβανομένην BP. 31 εἰσφέρεται B προσφέρεται
P (προς in litura P^o). 33 συνημῶν B; scribendum est: πρὸς τὰς ἡμιόλους
κριθᾶς. — prima hic inducitur ἀξίας notio, quae apud Stobaeum tertia est, al-
tera, quae illic prima, tertia, quae altera.

§ 3. Προηγμένα και αποπροηγμένα.

127 Diog. Laërt. VII 106. προηγμένα μὲν οὖν εἶναι ἃ καὶ ἀξίαν ἔχει, ὅσον ἐπὶ μὲν τῶν ψυχικῶν εὐφυΐαν, τέχνην, προκοπήν καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν σωματικῶν ζωὴν, ὑγίειαν, βῶμην, εὐξέλιαν, ἀριότητα, κάλλος· ἐπὶ δὲ τῶν ἐκτὸς πλοῦτον, δόξαν, εὐγένειαν καὶ τὰ ὅμοια. ἀποπροηγ- 5 μένα δὲ ἐπὶ μὲν τῶν ψυχικῶν ἀφυΐαν, ἀτεχνίαν καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν σωματικῶν θάνατον, νόσον, ἀσθένειαν, καχεξίαν, πῆρωσιν, αἰσχος καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν ἐκτὸς πένιαν, ἀδοξίαν, δυσγένειαν καὶ τὰ παραπλήσια. οὕτε δὲ προήχθη οὕτε ἀποπροήχθη τὰ οὐδέτερος ἔχοντα.

128 Stobaeus ecl. II 84, 18. Τῶν δ' ἀξίαν ἔχόντων τὰ μὲν ἔχειν 10 πολλὴν ἀξίαν, τὰ δὲ βραχεῖαν. Ὅμοιος δὲ καὶ τῶν ἀπαξίαν ἔχόντων ἃ μὲν ἔχειν πολλὴν ἀπαξίαν, ἃ δὲ βραχεῖαν. Τὰ μὲν <οὖν> πολλὴν ἔχοντα ἀξίαν προηγμένα λέγεσθαι, τὰ δὲ πολλὴν ἀπαξίαν ἀποπροηγμένα, Ζήνωνος ταύτας τὰς ὀνομασίας θεμένου πρώτου τοῖς πράγμασι. Προηγμένον δ' εἶναι λέγουσιν, ὃ ἀδιάφορον <ὄν> ἐκλεγόμεθα κατὰ προηγούμενον λόγον. Τὸν δ' ὅμοιον 15 λόγον ἐπὶ τῷ ἀποπροηγμένῳ εἶναι, καὶ τὰ παραδείγματα κατὰ τὴν ἀναλογίαν ταῦτά. Οὐδὲν δὲ τῶν ἀγαθῶν εἶναι προηγμένον διὰ τὸ τὴν μεγίστην ἀξίαν αὐτὰ ἔχειν. Τὸ δὲ προηγμένον, τὴν δευτέραν χάραν καὶ ἀξίαν ἔχον, συνεγ- γίξαι πως τῇ τῶν ἀγαθῶν φύσει· οὐδὲ γὰρ ἐν ἀόλῃ τῶν προηγμένων εἶναι τὸν βασιλέα, ἀλλὰ τοὺς μετ' αὐτὸν τεταγμένους. Προηγμένα δὲ λέγεσθαι, οὐ 20 τῷ πρὸς εὐδαιμονίαν τινὰ συμβάλλεσθαι συνεργεῖν τε πρὸς αὐτήν, ἀλλὰ τῷ ἀναγκαῖον εἶναι τοῦτων τὴν ἐκλογὴν ποιῆσθαι παρὰ τὰ ἀποπροηγμένα.

Cf. Vol. I n. 192 (Zeno).

129 Cicero de finibus III 50. cum esset satis constitutum id solum esse bonum, quod esset honestum, et id malum solum, quod turpe, tum 25 inter illa, quae nihil valerent ad beate misereve vivendum, aliquid tamen quod differret esse voluerunt, ut essent eorum alia aestimabilia, alia contra, alia neutrum. 51. Quae autem aestimanda essent, eorum in aliis satis esse causae, quam ob rem quibusdam anteponebantur, ut in valetudine, ut in integritate sensuum, ut in doloris vacuitate, ut gloriae, divi- 30 tiarum, similibus rerum, alia autem non esse eius modi; itemque eorum quae nulla aestimatione digna essent, partim satis habere causae, quam ob rem reicerentur, ut dolorem, morbum, sensuum amissionem, pauper- tatem, ignominiam, similia horum, partim non item. Hinc est illud ex- ortum quod Zeno προηγμένον contraque quod ἀποπροηγμένον nominavit. 35

130 Cicero de finibus III 53. Quoniam autem omne, quod est bonum, primum locum tenere dicimus, necesse est nec bonum esse nec ma- lum hoc, quod praepositum vel praecipuum nominamus. Idque ita defini- mus: quod sit indifferens cum aestimatione mediocri. — —

3 ἔχειν BP. 6 ἀπό B. 8 δυσγένειαν B. 9 μηδετέρως BP.
12 οὖν add. Heeren. 15 ὄν add. Heeren. 16 λόγον Mullach, ἀνάλογον
libri. || τῷ ἀποπροηγμένῳ Wachsm., τὸ ἀποπροηγμένον F. 17 προηγούμενον
F. 18 προηγούμενον FP. 19 οὐδὲ Davisius, οὐδὲν libri. || ἂν ἀόλητῶν libri,
corr. Canter. || προηγμένων Madvig, προηγόμενον libri. 20 τοῦς—τεταγμέ-
νους Davisius, τοῦ—τεταγμένον libri. || προηγόμενα libri, corr. Heeren.
21 τε Meineke, τε libri.

Neque enim illud fieri poterat ullo modo, ut nihil relinqueretur in mediis, quod aut secundum naturam esset aut contra, nec cum id relinqueretur, nihil in his poni, quod satis aestimabile esset, nec hoc posito non aliqua esse praeposita. — 54. atque etiam ab iis — hoc simile ponitur: Ut enim, inquit, si hoc fingamus esse quasi finem et ultimum, ita iacere talum, ut rectus assistat, qui ita talus erit iactus, ut cadat rectus, praepositum quiddam habebit ad finem, qui aliter, contra, neque tamen illa praepositio tali ad eum quem dixi finem pertinebit, sic ea quae sunt praeposita, referuntur illa quidem ad finem, sed ad eius vim naturamque nihil 10 pertinent.

131 Stobaeus ecl. p. 75, 1 W. Διαφέρειν δὲ λέγουσιν αἰρετὸν καὶ ληπτὸν. Αἰρετὸν μὲν γὰρ εἶναι τὸ ὁρμῆς αὐτοτελοῦς κινήσιον, (ληπτὸν δὲ ὃ εὐλογιστως ἐκλεγόμεθα). Ὅσφ δὲ διαφέρει τὸ αἰρετὸν τοῦ ληπτοῦ, τοσοῦτω καὶ τὸ <καθ'> αὐθ' αἰρετὸν τοῦ καθ' αὐτὸ ληπτοῦ, καὶ καθόλου τὸ ἀγα- 15 θὸν τοῦ ἀξίαν ἔχοντος.

132 Cicero de finibus IV 39 (i. e. Antiochus contra Stoicos pugnants). Naturalem enim appetitionem, quam vocant ὁρμὴν, itaque officium, ipsam etiam virtutem volunt esse earum rerum, quae secundum naturam sunt. Cum autem ad summum bonum volunt pervenire, transiliunt omnia et 20 duo nobis opera pro uno relinquunt, ut alia sumamus, alia expetamus, potius quam uno fine utrumque concluderent.

133 Stobaeus ecl. II 80, 14 W. Ἐπι δὲ τῶν ἀδιαφόρων τὰ μὲν πλείω ἀξίαν ἔχειν, τὰ δ' ἐλάττω· καὶ τὰ μὲν καθ' αὐτά, τὰ δὲ ποιητικὰ· καὶ τὰ μὲν προηγμένα, τὰ δ' ἀποπροηγμένα, τὰ δ' οὐδετέρως ἔχοντα. Προηγμένα 25 μὲν, ὅσα ἀδιάφορα ὄντα πολλὴν ἔχει ἀξίαν, ὡς ἐν ἀδιαφόροις· ἀποπροηγμένα δὲ, ὅσα πολλὴν ἔχει ἀπαξίαν ὁμοίως· οὔτε δὲ προηγμένα οὔτε ἀποπροηγμένα, ὅσα μήτε πολλὴν ἔχει <ἀξίαν μήτε> ἀπαξίαν.

134 Cicero de finibus III 56. Haec quae praeposita dicimus, partim sunt per se ipsa praeposita, partim quod aliquid efficiunt, 30 partim utrumque; per se, ut quidam habitus oris et vultus, ut status, ut motus, in quibus sunt et praeposita quaedam et reiicienda; alia ob eam rem praeposita dicuntur, quod ex se aliquid efficiant, ut pecunia, alia autem ob utramque rem, ut integri sensus, ut bona valetudo.

135 Diog. Laërt. VII 107. ἔτι τῶν προηγμένων τὰ μὲν δι' αὐτὰ 35 προῆται, τὰ δὲ δι' ἕτερα, τὰ δὲ καὶ δι' αὐτὰ καὶ δι' ἕτερα. δι' αὐτὰ μὲν εὐφυία, προκοπή καὶ τὰ ὅμοια, δι' ἕτερα δὲ πλοῦτος, εὐγένεια καὶ τὰ ὅμοια, δι' αὐτὰ δὲ καὶ δι' ἕτερα ἰσχύς, εὐαισθησία, ἀριότης· δι' αὐτὰ μὲν, ὅτι κατὰ φύσιν ἐστὶ, δι' ἕτερα δὲ, ὅτι περιποιεῖ χρείας οὐκ ὀλγας. ὁμοίως δὲ ἔχει καὶ τὸ ἀποπροηγμένον κατὰ τὸν ἐναντίον λόγον.

40 136 Stobaeus ecl. II 80, 22. τῶν δὲ προηγμένων τὰ μὲν εἶναι περὶ ψυχῆν, τὰ δὲ περὶ σῶμα, τὰ δ' ἐπὶ τὸς. περὶ ψυχῆν μὲν εἶναι τὰ τοιαῦτα· εὐφυϊαν, προκοπήν, μνήμην, ὀξύτητα διανοίας, ἔξιν καθ' ἣν ἐπιμολοῖ

4 esse Manutius, esset AB essent ceteri. 12 κινήσιον Canter, κινήσιον libri. | add. Wacham. 13 ληπτὸς Heeren, ληπτικοῦ libri. 14 ἀφθαιρετον libri, καθ' add. Wachsm. 20 expetamus Baister, ea petamus B appetamus ceteri. 27 ἀξίαν μήτε suppl. Heeren. 34 δ' αὐτὰ B. 39 ἔχειν B. | τὸ προηγμένον BP. 42 διανοίας schol. Lucian., διάνοιαν libri. | ἐπιμολοῖ Meineke, ἐπιμύοις libri.

εἶναι ἐπὶ τῶν καθηκόντων καὶ τέχνας ὅσαι δύνανται συνεργεῖν ἐπὶ πλείον πρὸς τὸν κατὰ φύσιν βίον· περὶ σῶμα δ' εἶναι προηγμένα ὑγίειαν, εὐαισθησίαν καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις· τῶν δ' ἐκτὸς γονεῖς, τέκνα, κτῆσιν σύμμετρον, ἀποδορῆν παρὰ ἀνθρώπων.

τῶν δ' ἀποπροηγμένα περὶ ψυχὴν μὲν εἶναι τὰ ἐναντία τοῖς εἰρημείοις· περὶ σῶμα δὲ καὶ ἐκτὸς τὰ ὁμοίως ἀντιτιθέμενα τοῖς εἰρημείοις περὶ τὸ σῶμα καὶ τοῖς ἐκτὸς προηγμένοις.

οὕτε δὲ προηγμένα οὐτ' ἀποπροηγμένα περὶ ψυχὴν (μὲν) φαντασίαν καὶ συγκατάθεσιν καὶ ὅσα τοιαῦτα· περὶ δὲ σῶμα λευκότητα καὶ μελανότητα καὶ χαροπότητα καὶ ἡδονὴν πᾶσαν καὶ πόνον καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτο. τῶν δ' ἐκτὸς οὕτε προηγμένα (οὕτε ἀποπροηγμένα) εἶναι τὰ τοιαῦτα, ὅσα εὐτελεῖ ὄντα καὶ μηδὲν χρήσιμον προσφερόμενα μικρὰν παντελῶς ἔχει τὴν ἀπ' αὐτῶν χρεῖαν.

τῆς δὲ ψυχῆς οὕσης κυριωτέρας τοῦ σώματος καὶ πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ζῆν φασὶ τὰ περὶ τὴν ψυχὴν κατὰ φύσιν ὄντα καὶ προηγμένα ἢ πλείονα τὴν ἀξίαν ἔχειν τῶν περὶ σῶμα καὶ τῶν ἐκτὸς, ὅλον εὐφυῖαν ψυχῆς πρὸς ἀρετὴν ὑπεράγειν τῆς τοῦ σώματος εὐφυῖας καὶ ὁμοίως ἐπὶ τῶν ἄλλων ἔχειν.

137 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 30 p. 1048a. Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ περὶ Ἀγαθῶν τρόπον τινὰ συγχερεῖ καὶ δίδωσι τοῖς βουλομένοις τὰ προηγμένα καλεῖν ἀγαθὰ, καὶ κακὰ τάναντία, ταύταις ταῖς λέξεσιν· „Εἴ τις βούλεται κατὰ τὰς τοιαύτας παραλλαγὰς τὸ μὲν ἀγαθὸν αὐτῶν λέγειν (sc. τῶν ἀδιαφόρων), τὸ δὲ κακόν, ἐπὶ ταῦτα φερόμενος τὰ πράγματα καὶ μὴ ἄλλως ἀποπλανώμενος * ἐν μὲν τοῖς σημαινομένοις οὐ διαπίπτοντος αὐτοῦ, τὰ δ' ἄλλα στοχαζομένου τῆς κατὰ τὰς ὀνομασίας συνηθείας.“

138 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 30 p. 1047e (Antecedit Zenonis de προηγμένῳ sententia). Ἄλλ' ὁ Χρῦσιππος ἐτι μᾶλλον τὸ πρᾶγμα δυσδιάθετον πεποιήκεν· ὅτε μὲν γὰρ φησὶ „μαίνεσθαι τοὺς τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ὑγίειαν καὶ τὴν ἀπουσίαν καὶ τὴν ὀλοκληρίαν τοῦ σώματος ἐν μηδεὶν ποιουμένους, μηδ' ἀντεχομένους τῶν τοιοῦτων“ ὅτε δὲ παραθέμενος τὰ τοῦ Ἡσιόδου (Op. et D. 299)

Ἐργάζεο, Πέρση, δῖον γένος

ἐπιπεφώνηκεν ὅτι τάναντία παραινεῖν μανικόν ἐστι, τὸ

Μὴ ἐργάζεο, Πέρση, δῖον γένος.

139 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 17 p. 1041e. Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ (scil. τῶν Προτρεπτικῶν) „τοῦτον τὸν λόγον φησὶν ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀφέλκειν τὸν ἀνθρώπου, ὡς οὐδὲν

1 τέχνας libri, corr. Heeren. 2 εὐαισθησίαν schol. Lucian., αἰσθητηρίαν libri. 8 μὲν add. Meineke. 10 πᾶσαν schol. Lucian., τις δὲν libri. 11 οὕτε ἀποπροηγμένα add. Heeren. 13 ἀπ' αὐτῶν libri, corr. Meineke. 16 τῆς ἀξίαν schol. Lucian., τὴν εὐξίαν libri. 24 ταῦτα libri, γ' αὐτὰ Wy. 25 lacunam significavi, ita fere explendam: <ἀποθεχόμεθ' ὡς>. 38 τῶν ἄλλων i. e. ut ipse Plut. explicat τοῦ ζῆν καὶ τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἀπουσίας καὶ τῆς τῶν αἰσθητηρίων ὀλοκληρίας.

δυντων πρὸς ἡμᾶς οὐδὲ συνεργούντων πρὸς εὐδαιμονίαν οὐδέεν.“

Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 30 p. 1048a. *Οὕτω δὲ τὸ προηγμένον τῷ ἀγαθῷ συναγαγὼν ἐγγυὸς ἐνταῦθα καὶ συμμῆξας ἐν ἐτέροις* 5 *πάλιν „οὐδὲν εἶναι φησι τούτων καθόλου πρὸς ἡμᾶς, ἀλλ’ ἀποσπᾶν τὸν λόγον ἡμᾶς καὶ ἀποστρέφειν ἀπάντων τῶν τοιούτων.“ ταῦτα γὰρ ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ Προτρέπειεσθαι γέγραφεν.*

Plutarchus de comm. not. ep. 5 p. 1060E. *Εἰ δὲ ὡς Χρύσιππος* 10 *ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ Προτρέπειεσθαι γέγραφεν, ἐν τῷ κατ’ ἀρετὴν βιοῦν μόνον ἐστὶ τὸ εὐδαιμόνως, τῶν ἄλλων, φησί, οὐδὲν δυντων πρὸς ἡμᾶς οὐδ’ εἰς τοῦτο συνεργούντων etc.*

§ 4. De naturalibus et naturae contrariis.

✓ 140 Stobaeus ecl. II 79, 18 W. *καὶ τὰ μὲν εἶναι κατὰ φύσιν, τὰ* 15 *δὲ παρὰ φύσιν, τὰ δὲ οὔτε παρὰ φύσιν οὔτε κατὰ φύσιν. κατὰ φύσιν μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα· ὕλειαν, ἰσχύν, αἰσθητηρίαν ἀριότητα, καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις· παρὰ φύσιν δὲ τὰ τοιαῦτα· νόσον, ἀσθένειαν, πῆρωσιν καὶ τὰ τοιαῦτα· οὔτε δὲ παρὰ φύσιν οὔτε κατὰ φύσιν· ψυχῆς κατάστασιν καὶ σώματος, καθ’ ἣν ἡ μὲν ἐστὶ φαντασιῶν ψευδῶν δεκτικῆ, τὸ* 20 *δὲ τραυμάτων καὶ πηρώσεων δεκτικόν, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. Ποιεῖσθαι δὲ λέγουσι τὸν περὶ τούτων λόγον <ἀπὸ> τῶν πρώτων κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν. Τὸ γὰρ διαφέρον καὶ τὸ ἀδιάφορον τῶν πρὸς τι λεγομένων εἶναι. Διότι κἄν, φασί, λέγωμεν ἀδιάφορα τὰ σωματικά καὶ τὰ ἐκτός, πρὸς τὸ εὐσηγμῶνος ζῆν (ἐν ᾧτέρ ἐστὶ τὸ εὐδαιμόνως) ἀδιάφορα φαμεν αὐτὰ εἶναι, οὐ* 25 *μὲν Δία πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἔχειν οὐδὲ πρὸς ὀρμὴν καὶ ἀφορμὴν.*

141 Stobaeus ecl. II 82, 11 W. *Τῶν δὲ κατὰ φύσιν ἀδιαφόρων δυντων τὰ μὲν ἐστὶ πρῶτα κατὰ φύσιν, τὰ δὲ κατὰ μετοχήν. Πρῶτα μὲν ἐστὶ κατὰ φύσιν κινήσις ἢ σχέσις κατὰ τοὺς σπερματικούς λόγους γινόμενη, ὅλον <ἀριότητος καὶ> ὕλεια καὶ αἰσθήσις (λέγω δὲ τὴν κατάληψιν)* 30 *καὶ ἰσχός. Κατὰ μετοχήν δέ, ὅσα μετέχει κινήσεως καὶ σχέσεως κατὰ τοὺς σπερματικούς λόγους, ὅλον χεῖρ ἀρτία καὶ σῶμα ὕγιεινὸν καὶ αἰσθήσεις μὴ πεπηρωμένα. Ὁμοίως δὲ καὶ τῶν παρὰ φύσιν κατὰ τὸ ἀνάλογον.*

142 Stobaeus ecl. II 82, 20 W. *πάντα δὲ <τὰ> κατὰ φύσιν ληπτὰ εἶναι καὶ πάντα τὰ παρὰ φύσιν ἄληπτα. τῶν δὲ κατὰ φύσιν* 35 *τὰ μὲν καθ’ αὐτὰ ληπτὰ εἶναι, τὰ δὲ δι’ ἕτερα. καθ’ αὐτὰ μὲν, ὅσα ἐστὶν ὀρμῆς κινήτικὰ κατατρεπτικῶς ἐφ’ ἑαυτὰ ἢ ἐπὶ τὸ ἀντέχεσθαι αὐτῶν, ὅλον ὕλειαν, εὐαἰσθησίαν, ἀπονίαν καὶ κάλλος σώματος. ποιητικὰ <δὲ> ὅσα*

19 καθ’ ἣν Heeren, καθ’ ἄς libri. 20 τραυμάτων libri, corr. Wachsm. || πορεύεσθαι conl. Wachsm. 21 ἀπὸ add. Wachsm.; fortasse plura exciderunt. 24 ᾧ πάρεστι libri, corr. Meineke. 29 ἀριότητος καὶ add. Wachsm. 30 ἰσχόν libri, corr. Wachsm. 31 ὕγιεινόν schol. Lucian., ὀγιαῖνον libri. || μὴ schol. Lucian., μὴν libri. 36 κατατρεπτικῶς P κατατρεπτικῶς schol. Lucian., προτρεπτικῶς Wachsm. || τὸ schol. Lucian., τῶν libri. 37 δὲ add. Heeren.

ἔστιν ὁρμῆς κινητικῆ ἀν(εν)εκτικῶς ἐφ' ἑτερα καὶ μὴ κατατρεπτικῶς, ὅλον πλοῦτον, δόξαν καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. παραπλησίως δὲ καὶ τῶν παρὰ φύσιν τὰ μὲν εἶναι καθ' αὐτὰ ἄληπτα, τὰ δὲ τῷ ποιητικῶ εἶναι τῶν καθ' αὐτὰ ἄληπτων.

143 Cicero de finibus III 20. Aestimabile esse dicunt — id quod aut ipsum secundum naturam sit aut tale quid efficiat, ut selectione dignum propterea sit, quod aliquod pondus habeat dignum aestimatione, quam illi ἀξίαν vocant, contraque inaestimabile, quod sit superiori contrarium.

144 Arrianus Epict. dissert. I 4, 27. εἰ γὰρ ἐξαπατηθέντα τινὰ ἔδει μαθεῖν, οὗτοι τῶν ἐκτός ἀπροαιρέτων οὐδὲν ἔστι πρὸς ἡμᾶς, ἐγὼ μὲν ἤθελον τὴν ἀπάτην ταύτην, ἐξ ἧς ἡμελλον εὐδώς καὶ ἀταράχως βιώσεσθαι. — — 10 τί οὖν ἡμῖν παρέχει Χρύσιππος; „ἵνα γνῶς, φησὶν, οὗ οὐ ψευδῆ ταῦτά ἐστιν, ἐξ ὧν ἡ εὐροία ἔστι καὶ ἀπάθεια, ἅπαντα λάβε μου τὰ βιβλία καὶ γνώθῃ ὡς <ἀληθῆ> τε καὶ σύμφωνά ἐστι τῇ φύσει τὰ ἀπαθῆ με ποιοῦντα.“

145 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 167, 13 Bruns. ἔτι τὰ οἰκειᾶ <καὶ> προηγμένα καὶ εὐχρηστα καὶ ἀξίαν ἔχοντα πρὸς τί ποτε ταύ- 15 τας ἔχει τὰς ὀνομασίας, εἰ μὴδὲν συνεργεῖ πρὸς εὐδαιμονίαν; πᾶν γὰρ τὸ προηγμένον πρὸς τι προῆται καὶ τῷ φορὸν εἶναι πρὸς τὸ προκειμένον μᾶλλον ἄλλου, διὰ τοῦτο λέγεται καὶ προῆθαι πρὸς τὸ τέλος καὶ ἡ προαγωγή αὐτῶν δῆλον ὡς συνεργεῖ πρὸς εὐδαιμονίαν. εἰ δὲ μὴ πρὸς τοῦτο συνεργεῖ, πρὸς δὲ τὸν κατὰ φύσιν βίον, ἄξιον ἐρεῖσθαι περὶ τοῦ κατὰ 20 φύσιν αὐτοῦ βίου, πότερον οὗτος ἀγαθὸν ἔστιν, ἢ οὐκ ἀγαθὸν μὲν, οἰκειὸν δὲ καὶ αὐτὸ καὶ προηγμένον, ἢ ἀλλότριον καὶ ἀποπροηγμένον, ἢ ἀφέστιος ὄλωσ. παρὰ γὰρ ταῦτα οὐδὲν ὅλον τε ἀποκρίνασθαι. οὐ γὰρ δὴ κακὸν γε ἐροῦσιν αὐτόν. εἰ μὲν οὖν ἀγαθὸν — — οὐ μόνον ἔσται τὸ καλὸν ἀγαθόν· καὶ γὰρ ὁ κατὰ φύσιν βίος. 25

146 Plutarchus de comm. not. ep. 4 p. 1060c. Stoicos dicit: τοὺς τὰ κατὰ φύσιν ἀδιάφορα νομίζοντας καὶ μὴθ' ὑγίαιαν μὴτ' εὐεξίαν μῆτε κάλλος μὴτ' ἰσχὺν ἠγουμένους αἰρετὰ μὴδ' ὠφέλιμα μὴδὲ λυσιτελή μὴδὲ συμπληρωτικὰ τῆς κατὰ φύσιν τελειότητος· μῆτε τάναντια φρενικὰ καὶ βλαβερά, πηρώσεις ἀληθόνας ἀσχη νόσους· ὧν αὐτοὶ λέγουσι πρὸς δὲ μὲν ἀλλοτριῶν 30 πρὸς δὲ δ' οἰκειῶν ἡμᾶς τὴν φύσιν — — καὶ ὁ μεῖζον ἔστιν, οἰκειῶν ἐπὶ τοσοῦτο καὶ ἀλλοτριῶν, ὥστε τῶν μὲν μὴ τυγχάνοντας τοῖς δὲ περιπίπτοντας εὐλόγως ἐξάγειν τοῦ ζῆν ἑαυτοῦς καὶ τὸν βίον ἀπολέγεσθαι.

§ 5. De singulis indifferentibus recte aestimandis.

147 Alexander Aphrod. comm. in Aristot. Topica I p. 43. Ald. 35 p. 79, 5 Wal. καὶ πότερον ἡ ὑγίαια ἀγαθὸν ἢ οὐ, ὡς Χρύσιππος λέγει.

148 [Plutarchus pers. de nobilitate ep. 17. Ἄλλὰ τὸν Χρύσιππον ἀφῶμεν, οὐχ ἄπαξ ἐναντιούμενον ἑαυτῷ, ὥσπερ ἐν τῷ πρώτῳ

1 εἶναι P, corr. Meineke. || ἀνεκτικῶς scripsi, ἀνεκτικῶς libri. || κατατρεπτικῶς P καταστρεπτικῶς schol. Lucian., παρατρεπτικῶς F, προτρεπτικῶς Wachsm. 8 ληπτικά libri, corr. Heeren. || τῶν δὲ libri, δὲ del. Wachsm. || ληπτῶν libri, corr. Heeren. 7 illi—vocat Pearce, ille—vocat libri. 11 videtur ipse Epictetus haec quae Chrysippo tribuit verba finxisse. 12 ἄπαντα scripsi, ἀπαντᾶ libri. 13 ἀληθῆ suppl. Schw. 15 καὶ addidi.

περὶ Ἀγαθῶν καὶ ἐν τῷ περὶ Ῥητορικῆς, ὕψισταν ἐάν τις τοῖς ἀγαθοῖς ἐναριθμηῖ οὐκ ἀντιμάχεσθαι, καὶ ἐν τῷ περὶ Τῶν Καθ' ἑαυτὰ Ἀρετῶν οὐδὲ μανίας ἀποστρεῖ τοὺς τούτων καταφρονούντας].

149 Theodoret. graec. affect. cur. p. 153, 45. οἱ δὲ Στωϊκοὶ ἐναντία τοῖς ἀντικρῶς ἐψηφίσαντο. Τὸ γὰρ ἀπολούθως τῇ φύσει ζῆν ὠρίσαντο τέλος, καὶ τὴν ψυχὴν ἔφασαν μηδὲν ὑπὸ τοῦ σώματος ἢ ὠφελεῖσθαι ἢ βλάπτεσθαι· οὔτε γὰρ εἰς ἀρετὴν αὐτὴν ἢ ὕψιστα μὴ βουλομένην βιάζεται, οὔτε εἰς κακίαν παρὰ γνώμην ἢ νόσος καθέλκει· ἀδιάφορα γὰρ ταῦτα ἔλεγον εἶναι. Ἐκεῖνο δὲ γε αὐτῶν κομιδῇ τολμηρόν· ἀνθρώπου γὰρ καὶ θεοῦ τὴν αὐτὴν ἔλεγον ἀρετὴν.

150 Clem. Al. Strom. IV 5 p. 572 Pott. Θανμάζειν δὲ ἄξιον καὶ τῶν Στωϊκῶν οἷ τινες φασί, μηδὲν τὴν ψυχὴν ὑπὸ τοῦ σώματος διατρεσθαι μήτε πρὸς κακίαν ὑπὸ τῆς νόσου, μήτε πρὸς ἀρετὴν ὑπὸ τῆς ὕψιστας. ἀλλ' ἀμφοτέρω ταῦτα λέγουσιν ἀδιάφορα εἶναι.

151 Seneca ep. 87, 12. Quod bonum est, bonos facit. nam et in arte musica quod bonum est, bonum facit musicum. fortuita bonum non faciunt: ergo non sunt bona.

ibid. 15. Quod contemptissimo cuique contingere ac turpissimo potest, bonum non est. opes autem et lenoni et lanistae contingunt: ergo non sunt bona.

ibid. 22. Bonum ex malo non fit: divitiae fiunt. fiunt autem ex avaritia: divitiae ergo non sunt bonum.

ibid. 28. Quod dum consequi volumus, in multa mala incidimus, id bonum non est. dum divitias autem consequi volumus, in multa mala incidimus: ergo divitiae bonum non sunt.

152 Alexander Aphrod. Comm. in Aristot. Topica II p. 107 Ald. p. 201, 21 Wal. εἰ γὰρ τοῦτο, δόξει καλῶς ὑπὸ τῶν ἀπὸ τῆς Στοᾶς λέγεσθαι· „τὸ διὰ κακοῦ γινόμενον οὐκ ἔστιν ἀγαθόν· πλοῦτος δὲ καὶ διὰ πορνοβοσκίας κακοῦ ὄντος γίνεται· οὐκ ἄρα ὁ πλοῦτος ἀγαθόν.“

153 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 20 p. 1043e. Καίτοι πολλαχοῦ μὲν ἀποκναίει ταῦτ' ἐπαινῶν (Eur. inc. fab. fr. 884 N)

Ἐπεὶ τί δεῖ βροτοῖσι πλὴν δυοῖν μόνων,

Διημητρὸς ἀκτῆς πάματος θ' ὕδρηχόου;

ἐν δὲ τοῖς περὶ Φύσεως λέγει „τὸν σοφὸν εἰ τὴν μεγίστην οὐσίαν ἀποβάλοι, δραχμὴν μίαν ἐκβεβληκέναι δόξειν.“

Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 30 p. 1048b. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ Φύσεως μακαρίζεσθαι φησιν ἐνίοις βασιλεύοντας καὶ πλουτοῦντας, ὅμοιον εἰ χρυσαῖς ἀμῖσι χρώμενοι καὶ χρυσοῖς κρασπέδοις ἐμακαρίζοντο· τῷ δ' ἀγαθῷ τὸ τὴν οὐσίαν ἀποβαλεῖν οἶον εἰ δραχμὴν ἀποβαλεῖν καὶ τὸ νοσήσαι οἶον προσκόψαι.

Plutarchus de comm. not. cp. 22 p. 1069c. ἀνωφελῶν πραγμάτων

8 fragmentum spurium, ut tertius maxime titulus probat. 15 Cf. n. 80.

32 Gell. N. A. 8, 16, 7 si versus Euripidi recordemur, quibus saepissime Chrysis philosophus usus est.

των καὶ ἀδιαφόρων· τοιαῦτα γὰρ τὰ κατὰ φύσιν, καὶ τὰ ἐκτὸς ἐπι-
μᾶλλον· εἶγε κρασπέδοις καὶ ἀμίσι χρυσαῖς, καὶ νῆ Δία ληκνύ-
θοις, ὅταν τύχωσι, παραβάλλουσι τὸν μέγιστον πλοῦτον.

154 Cicero de finibus III 17. In principiis autem naturalibus ple-
rique Stoici non putant voluptatem esse ponendam. 5

155 Sextus adv. math. XI 73. οἷον τὴν ἡδονὴν ὁ μὲν Ἐπίκουρος
ἀγαθὸν εἶναι φησιν, ὁ δὲ εἰπὼν „μανεῖην μᾶλλον ἢ ἡσθεῖην“ κακόν, οἱ δὲ
ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἀδιαφόρον καὶ οὐ προηγμένον, ἀλλὰ Κλεάνθης μὲν
μῆτε κατὰ φύσιν αὐτὴν εἶναι μῆτε ἀξίαν ἔχειν ἐν τῷ βίῳ, καθάπερ δὲ τὸ
κἀλλυντρον κατὰ φύσιν μὴ εἶναι, ὁ δὲ Ἀρχέδημος κατὰ φύσιν μὲν εἶναι 10
ὡς τὰς ἐν μασηγῆ τρίλας, οὐχὶ δὲ καὶ ἀξίαν ἔχειν, Πανακτίος δὲ τινὰ μὲν
κατὰ φύσιν ὑπάρχειν, τινὰ δὲ παρὰ φύσιν.

156 Diog. Laërt. VII 103. ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν φασιν
'Ἐκάτων τε ἐν τῷ θ' περὶ ἀγαθῶν καὶ Χρύσιππος ἐν τοῖς περὶ
'Ἡδονῆς· εἶναι γὰρ καὶ αἰσχροῦς ἡδονάς· μηδὲν δὲ αἰσχρὸν εἶναι ἀγαθόν. 15

157 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 15 p. 1040d. Ἐν δὲ τοῖς
πρὸς Πλάτωνα (scil. περὶ Δικαιοσύνης) κατηγορῶν αὐτοῦ δοκοῦν-
τος ἀγαθὸν ἀπολιπεῖν τὴν ὑγίειαν „οὐ μόνον τὴν δικαιοσύνην,
φησίν, ἀλλὰ καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν ἀναιρεῖσθαι καὶ τὴν σω-
φροσύνην καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἀπάσας, ἂν ἢ τὴν ἡδονὴν ἢ 20
τὴν ὑγίειαν ἢ τι τῶν ἄλλων, ὃ μὴ καλὸν ἐστίν, ἀγαθὸν ἀπο-
λίπωμεν.“

158 Cicero de finibus I 11,39. *At etiam Athenis, ut a patre au-
diebam, facete et urbane Stoicos irridente, statua est in Ceramico Chry-
sippi sedentis, porrecta manu, quae manus significet, illum in hac esse 25
rogatiuncula delectatum: „Num quidnam manus tua sic affecta,
quemadmodum affecta nunc est, desiderat? Nihil sane. At,
si voluptas esset bonum, desideraret? Ita credo. Non est igitur
voluptas bonum.“*

(paullo post:) *primum tibi recte, Chrysippe, concessum est, nihil 30
desiderare manum, cum ita esset affecta: secundum non recte, si volup-
tas esset bonum, fuisse desideraturam.*

159 Cicero de finibus III 17,57. *De bona autem fama (quam
enim appellant εὐδοξίαν, aptius est bonam famam hoc loco appellare
quam gloriam) Chrysippus quidem et Diogenes, detracta utilitate, ne 35
digitum quidem eius causa porrigendum esse dicebant: quibus ego vehem-
enter assentior. Qui autem post eos fuerunt, cum Carneadem sustinere
non possent, hanc quam dixi bonam famam ipsam propter se praepo-
sitam et sumendam esse dixerunt.*

3 διαφόρων codd. BE. || ἐστὶ libri, corr. Mez.
naturalibus diligendi sui libri. 10 Cf. I n. 574.

6 naturalibus Ursinus,
14 ἐν τῷ θ' P ἐν τῷ θ' i'

B. 25 irridente Manutius, arridente libri.

160 Seneca epist. ad Lucil. 102, 5. (probaturus „claritatem quae post mortem contingit bonum esse“ sic disputat:)

at quae a dialecticis contra hanc opinionem dicuntur segreganda fuerunt et ideo seposita sunt. Nunc quia omnia exigis, omnia quae dicuntur, persequar. Deinde singulis occurram. Nisi aliquid praedixero, intellegi non poterunt, quae refellentur. quid est quod praedicere velim?

quaedam continua esse corpora, ut hominem, quaedam esse composita ut navem, domum, omnia denique, quorum diversae partes iunctura in unum coactae sunt. quaedam ex distantibus, quorum adhuc membra separata sunt, tanquam exercitus populus senatus. illi enim per quos ista corpora efficiuntur, iure aut officio cohaerent, natura diducti et singuli sunt.

quid est quod etiam nunc praedicere velim?

15 nullum bonum putamus esse, quod ex distantibus constat. uno enim spiritu unum bonum contineri ac regi debet, unum esse unius boni principale.

hoc si quando desideraveris per se probabitur: interim ponendum fuit, quia in nos nostra tela mittuntur.

„Dicitis, inquit, nullum bonum ex distantibus esse: claritas autem ista bonorum virorum secunda opinio est. nam quomodo fama non est unius sermo nec infamia unius mala existimatio, sic nec claritas uni bono placuisse. consentire in hoc plures insignes et spectabiles viri debent, ut claritas sit. haec autem ex iudiciis plurium efficitur, id est distantium: ergo non est bonum. Claritas, inquit, laus est a bonis bono reddita. laus oratio. oratio vox est aliquid significans: vox autem, licet virorum sit bonorum, non est bonum etc. ergo claritas bonum non est. — Ad summam dicite nobis, utrum laudantis an laudati bonum sit: si laudati bonum esse dicitis, tam ridiculam rem facitis, quam si adfirmetis meum esse, quod alius bene valeat. sed laudare dignos honesta actio est: ita laudantis bonum est, cuius actio est, non nostrum, qui laudamur: atqui hoc quaerebatur.“

(Dein tria argumenta a „dialectico“ prolata deinceps a Seneca refelluntur et additur:)

20. Cavillatoribus istis abunde responderimus. sed non debet hoc nobis esse propositum arguta disserere et philosophiam in has angustias ex sua maiestate detrahere: quanto satius est ire aperta via et recta quam sibi ipsum flexus disponere, quos cum magna molestia debeas relegere? Neque enim quicquam aliud istae disputationes sunt, quam inter se perite captantium lusus.

40 161 Schol. ad Plat. Leg. p. 625 A. καὶ οἱ Στωϊκοὶ πλατωνίζοντες κλέος φασὶ τὸ ἐπὶ τῶν σπουδαίων γερόμενον δίκαιον, δόξαν δὲ τὴν ἐπὶ τῶν ἀσπουδῶν δόκησιν.

162 Commenta Lucani Lib. II 240 ed Us. p. 66. Cunctisque timentem securumque sui: secundum Stoicos qui dicunt vitam contemnendam esse pro laude pulcrumque esse inpendere gloriae quicquid te scias debere naturae. Virgilius „vitamque volunt pro laude pacisci.“

27 laudati scripsi, laudantis vulgo.

163 Clem. Al. Strom. II p. 503 Pott. *ἔτι κατὰ μὲν τοὺς ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἀδιάφορον ὃ τε γάμος ἢ τε παιδοτροφία.*

164 Theodoret. graec. affect. cur. p. 176, 21. *οἱ δὲ <ἀπὸ> τῆς Ποικίλης μέσσην τινὰ ὁδὸν ὄδευσαν· τοῖς γὰρ ἀδιαφόροις τὸν γάμον καὶ τὴν παιδογονίαν συνέζευξαν.*

165 Alexander Aphrod. Quaest. IV 1 p. 119, 23 Bruns. *πῶς γὰρ οὐκ ἀπεμφαίνον τὸ ὁμοῦ μὲν λέγειν ἡμᾶς ὑπὸ τῆς φύσεως πρὸς τοῦτο (scil. τὸ ζῆν) οἰκειοῦσθαι καὶ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας χάριν ποιεῖν πάντα, ὁμοῦ δὲ μὴ λέγειν [ἡμᾶς] ὡς πρὸς ἀγαθὸν αὐτὸ τὴν φύσιν ἡμᾶς οἰκειοῦν.*

Cf. *ibid.* p. 118, 23 „εἰ τὸ εὖ πλεῖν ἀγαθόν, τὸ δὲ κακῶς κακόν, τὸ πλεῖν οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακόν· καὶ εἰ τὸ εὖ ζῆν ἀγαθόν, τὸ δὲ κακῶς κακόν, τὸ ζῆν οὐτ' ἀγαθὸν οὔτε κακόν“ (Addit ipse Alexander: ἢ οὐκ ἀληθὲς τὸ τὰς δυνάμεις τῶν ἀντικειμένων ἀδιαφόρους εἶναι καὶ μέσας;).

166 Seneca ep. 85, 30. *Quod malum est nocet. quod nocet deteriorem facit. dolor et paupertas deteriore non faciunt: ergo mala non sunt.*

167 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 14 p. 1039e f. *ἐν αὐτοῖς τούτοις (scil. ἐν τοῖς περὶ τοῦ Προτρέπεσθαι) ποτὲ μὲν τοῦ Ἄντισθέ- νους ἐπαινῶν φαίνεται τὸ Δεῖν κτᾶσθαι νοῦν ἢ βρόχον· καὶ τοῦ Τυρ- ταιῶ τὸ*

(B. P. L. II p. 20) *Πρὶν ἀρετῆς πελάσαι τέρμασιν ἢ θανάτου·*

— — — *ποτὲ δὲ τὸν Θεόγγιν ἐπανορθοῦμενος, „Οὐκ ἔδει, φησὶν, εἰπέιν·*

Χρὴ πενίην φεύγοντα (Theogn. 175)

35

μᾶλλον δὲ·

*Χρὴ κακίαν φεύγοντα καὶ ἐς βαθυκῆτα πόντον
ρίπτειν καὶ πετρῶν, Κύρνε, κατ' ἠλιβάτων.*

Plutarchus de comm. not. ep. 22 p. 1069d. *Τὸν τοίνυν Θεόγγιν αὐτοὶ παντελῶς ἀγεννή καὶ μικρὸν ἡγοῦνται λέγοντα*

30

(Theogn. 175) *Χρὴ πενίην φεύγοντα καὶ ἐς μεγακῆτα πόντον,
ρίπτειν καὶ πετρῶν, Κύρνε, κατ' ἠλιβάτων·*

οὕτως ἀποδειλιῶντα πρὸς τὴν πενίαν ἀδιάφορον οὔσαν.

✓ 168 Gellius Noct. Att. XII 5, 4. *si tanta, inquit, doloris acerbitas est, ut — invitum hominem cogat ad gemendum — — cur dolor apud Stoicos indifferens esse dicitur, non malum? cur deinde aut Stoicus homo cogi aliquid potest aut dolor cogere, cum et dolorem Stoici nihil cogere et sapientem nihil cogi posse dicant?*

8 οἰκειοῦσθαι scripsi, οἰκειῶσθαι libri. 9 ἡμᾶς del. Spengel.

Ethica IV.

De appetitu et selectione.

§ 1. De notione appetitus.

169 Stobaeus ecl. II 86, 17. τὸ δὲ κινουὺν τὴν ὀρμὴν οὐδὲν ἕτερον
5 εἶναι λέγουσιν ἄλλ' ἢ φαντασίαν ὀρμητικὴν τοῦ καθήκοντος αὐτόθεν,
τὴν δὲ ὀρμὴν εἶναι φορὰν ψυχῆς ἐπὶ τι κατὰ τὸ γένος. ταύτης δ' ἐν εἶδει
θεωρεῖσθαι τὴν τε ἐν τοῖς λογικοῖς γιγνομένην ὀρμὴν καὶ τὴν ἐν τοῖς ἀλό-
γοις ζῴοις· οὐ κατονομασμένοι δ' εἰσὶν· ἢ γὰρ ὄρεξις οὐκ ἔστι λογικὴ
ὀρμὴ, ἀλλὰ λογικῆς ὀρμῆς εἶδος. τὴν δὲ λογικὴν ὀρμὴν δεόντως ἂν
10 τις ἀφορίζοιτο, λέγων εἶναι φορὰν διανοίας ἐπὶ τι τῶν ἐν τῷ πράττειν· ταύτη
δ' ἀντιτίθεσθαι ἀφορμὴν, φορὰν τινὰ <διανοίας ἀπὸ τινος τῶν ἐν τῷ πράτ-
τειν>. ἰδίως δὲ καὶ τὴν ὄρουσιν ὀρμὴν λέγουσι, τῆς πρακτικῆς ὀρμῆς οὐσαν
εἶδος. εἶναι δὲ τὴν ὄρουσιν φορὰν διανοίας ἐπὶ τι μέλλον. ὥστε
μέχρι μὲν τούτων τετραχῶς ὀρμὴν λέγεσθαι, διχῶς δ' ἀφορμὴν· προστεθείσης
15 δὲ καὶ τῆς ἕξως τῆς ὀρμητικῆς, ἣν δὴ καὶ ἰδίως ὀρμὴν λέγουσιν, ἀπ' οὗ
συμβαίνει ὀρμᾶν, πενταχῶς.

Seneca epist. 113, 18. Omne rationale animal nihil agit, nisi primum
specie alicuius rei inritatum est, deinde impetum cepit, deinde adsensio
confirmavit hunc impetum. quid sit adsensio dicam. oportet me ambulare:
20 tunc demum ambulo, cum hoc mihi dixi et adprobavi hanc opinionem meam.

170 Origenes comment. in Matthaeum Tom. III p. 446 Delarue. ὅπερ
καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων συμβέβηκεν, ὡς τετηρήμασιν οἱ δεινοὶ περὶ τὴν τῶν πολ-
λῶν ὀνομάτων θέσιν, οἵτινες λέγουσι καὶ γενικωτάτην εἶναι τὴν ὀρμὴν
πολλῶν εἰδῶν, ὥσπερ καὶ ἀφορμῆς καὶ ὀρμῆς, ἐν εἶδει λέγοντες ὁμο-
25 νόμως τῷ γενικῷ παραλαμβάνεσθαι πρὸς ἀντιδιαστολήν τῆς ἀφορμῆς τὴν
ὀρμὴν.

171 Stobaeus ecl. II 88, 1 W. Πάσας δὲ τὰς ὀρμὰς συγκαταθέσεις
εἶναι, τὰς δὲ πρακτικὰς καὶ τὸ κινήτικὸν περιέχειν. Ἦδη δὲ ἄλλων μὲν εἶ-
ναι συγκαταθέσεις, ἐπ' ἄλλο δὲ ὀρμᾶς· καὶ συγκαταθέσεις μὲν ἀξιόμασι τισιν,
30 ὀρμᾶς δὲ ἐπὶ κατηγορήματα, τὰ περιεχόμενά πως ἐν τοῖς ἀξιόμασιν, οἷς
συγκαταθέσεις.

5 ἄλλ' ἢ Meurer, ἀλλὰ libri.

6 ταύτης δ' ἐν εἶδει Hirzel, ταύτης δ' ἐν

ἀελ F. 8 κατονομασμένα libri, corr. Heeren.

9 ἂν τις ἀφορίζοιτο Salma-

sius, ἀταφορίζοιτο libri.

11 διανοίας—πράττειν add. Wachsm. (sed ille μὴ

πράττειν). 18 εἶναι Canter, εἰδέναι libri.

18 species = φαντασία. || impet-

tus = ὀρμή. 30 οἷς Madvig, αἱ libri.

172 Galenus de animi peccatis dignoscendis 1 Vol. V p. 58 K. ἀρχομαι οὖν καὶ τῶν ἀρχῆν ἀρίστην — — τί ποτε λέγουσιν ἀμαρτήματα, λόγῳ διεληθῶν δεικνύς ὡς γε εἰώθασι χρῆσθαι τῇ φωνῇ ταύτῃ πάντες οἱ Ἕλληνες. ἐνλοτε μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν κατὰ κρῖσιν οὐκ ὀρθῶς γιγνομένων, ὡς εἶναι τοῦ λογιστικοῦ μόνου τῆς ψυχῆς, ἐνλοτε δὲ κοινῇ, ὡς καὶ τῆς ἀλόγου δυνάμεως ἄπτεσθαι. (Sequitur magna lacuna, quae hausit Galeni disputationem, qua κατὰ ψευδῆ δόξαν τὰ ἀμαρτήματα γίνεσθαι docuerat; deinde videtur contra Stoicos quosdam disputare, qui τὴν ἀσθενῆ συγκατάθεσιν in peccatorum numero posuerant:)

** τι συγκατάθεσις ἀμαρτήματος, συνωμολόγηται πᾶσι· <δ> τι δὲ καὶ ἀσθενῆς, οὐκέτι· μεταξὺ γὰρ δοκεῖ τισιν ἔμεινον εἶναι τίθεσθαι τὴν ἀσθενῆ συγκατάθεσιν ἀρετῆς τε καὶ κακίας. ἀσθενῆ δὲ λέγουσι συγκατάθεσιν, ὅταν μηδέπω πεπεικότες ὦμεν ἡμᾶς αὐτοὺς [οὐτως], ἀληθῆ τήνδε τινα δόξαν ὑπάρχειν, ὡς τὸ πέντε δακτύλους ἔχειν, εἰ τύχοι, καθ' ἑκατέρην χεῖρα καὶ τὰ δις δύο τέτταρα εἶναι. ἴσως μὲν ἐπὶ πρεσβύτου δι' ὄλου τοῦ βλον σχολάσαντος εὐρήσεις τῶν ἀληθῶν ἀμαρτημάτων τὸ συγκατάθεσθαι τὴν τῶν ἀπόδειξιν ἐπιστημονικὴν ἐχόντων ἀσθενῶς. ἐπιστήμη γοῦν ἔστι τοῦ γεωμετρικοῦ τοιαύτη περὶ τὰ δεδειγμένα διὰ τῶν Εὐκλείδου στοιχειῶν, ὅποια τῶν πολλῶν ἔστι τοῦ τὰ δις δύο τέτταρα εἶναι. — — ἐὰν οὖν ἀμφιβάλλεται βραχὺ καὶ μὴ βεβαίαν αὐτοῖς ἔχη συγκατάθεσιν, ἣν κατάληψιν ὀνομάζουσι τινες, ἀμαρτήματα εἶναι τοῦτο συγχωρήσειεν ἂν τις, ὡς γεωμετρικοῦ δηλονότι τάνθρωπου. τοῦ μέντοι κατὰ τὸν βλον ἀμαρτάνοντος ἐν τοῖς περὶ ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν γνώσεώς τε καὶ κτήσεως καὶ φυγῆς αἱ μοχθηραὶ δόξαι συνίστανται καὶ <η> ψευδῆς συγκατάθεσις ἢ προπετηῆς ἢ ἀσθενῆς. ἐνταῦθα οὖν ἦδη κίνδυνος οὐ μικρὸς, ἅμα <δ> ἀμαρτήματα καὶ μέγιστον, ἐὰν ψευδῶς συγκατατιθώμεθα τῇ τῶν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν δόξῃ.

173 Stobaeus ecl. II 87, 14 W. τῆς δὲ πρακτικῆς ὁρμῆς εἶδη πλείονα εἶναι, ἐν οἷς καὶ ταῦτα· πρόθεσιν, ἐπιβολήν, παρασκευήν, ἐγγείρησιν, <αἴρεσιν>, προαίρεσιν, βούλησιν, θέλησιν. πρόθεσιν μὲν οὖν εἶναι λέγουσι σημειώσιν ἐπιτελέσεως· ἐπιβολήν δὲ ὁρμὴν πρὸ ὁρμῆς· παρασκευήν δὲ οὐκ ἔστιν πρὸ πρόξεως· ἐγγείρησιν δὲ ὁρμὴν ἐπὶ τινος ἐν χερσὶν ἦδη ὄντος· αἴρεσιν δὲ βούλησιν ἐξ ἀναλογισμοῦ· προαίρεσιν δὲ αἴρεσιν πρὸ αἰρέσεως· βούλησιν δὲ εὐλογον ὄρεξιν· θέλησιν δὲ ἐκούσιον βούλησιν.

174 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 23 p. 1045e. Ἐν δὲ τῷ ἔκτῳ περὶ Καθήκοντος „εἶναι τινα φήσας πράγματα μὴ πάνυ πολλῆς ἀξία [δντα] πραγματείας μὴδὲ προσοχῆς“ ἀφιέναι περὶ ταῦτα τῇ ὡς ἔτυχεν ἐπικλίσει τῆς διανοίας οἶται δεῖν τὴν αἴρεσιν ἀποκληρώσασθαι. „Οἶον, φησὶν, εἰ τῶν δοκιμαζόντων τάδε τινας δραχμὰς δύο ἐπὶ τοσόνδε, οἱ μὲν τήνδε οἱ δὲ τήνδε φαίεν εἶναι καλήν, δέοι δὲ μίαν αὐτῶν λαβεῖν· τῆνικαῦτα ἀφέντες τὸ ἐπὶ πλείον 40

10 ὅτι scripsi, τι libri. 12 οὐτως seclusi. 18 ὡς τὸ scripsi, ὥστε libri.

15 τὸ scripsi, ἦ libri. 18 πολλῶν scripsi, μορίων libri; fort. μορίων.

19 μὴ βεβαίαν scripsi, μήτ' ἰδίαν libri. 28 ἢ ψευδῆς scripsi, ψευδεὶς libri.

25 οὐ μικρὸς, ἅμα δ' scripsi, ὡς μικρὸν ἅμα libri. 29 αἴρεσιν add. Salm-

masius. 31 ἐν χερσὶν Salmasius, ἐγγείρησιν libri. 36 εἶναι pro δντα codd.

a Bern. adhibiti; del. Bern. 38 εἰ τῶν Emperius, οἱ τῶν libri. 39 ἐπὶ

ποσὸν δὴ Emperius. 40 δέοι δὲ μίαν Wy., δὲ οὐδεμίαν libri.

ἐπιζητεῖν, ἦν ἔτυχε ληψόμεθα, κατ' ἄδηλόν τινα ἀποκληρώσαντες αὐτὰς λόγον, καὶ εἰ μάλιστα τὴν μοχθηρὰν ληψόμεθα αὐτῶν.“

175 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 11 p. 1037f. Καὶ μὴν ἡ ὁρμὴ, κατὰ γ' αὐτὸν (sc. Χρύσιππον), τοῦ ἀνθρώπου λόγος ἐστὶ προστακτικὸς αὐτῷ τοῦ ποιεῖν, ὡς ἐν τῷ περὶ Νόμου γέγραφεν. Οὐκ οὖν καὶ ἡ ἀφορμὴ λόγος ἀπαγορευτικὸς καὶ ἡ ἔκκλισις· <ἢ δὲ εὐλάβεια> εὐλογος ἔκκλισις· καὶ ἡ εὐλάβεια τοίνυν λόγος ἐστὶν ἀπαγορευτικὸς τῷ σοφῷ· τὸ γὰρ εὐλαβεῖσθαι σοφῶν ἴδιον, οὐ φαύλων ἐστίν. Εἰ μὲν οὖν ἕτερον ἐστὶν ὁ τοῦ σοφοῦ λόγος καὶ ἕτερον ὁ νόμος, μαχόμενον τῷ νόμῳ λόγον οἱ σοφοὶ τὴν εὐλάβειαν ἔχουσιν· εἰ δ' οὐκ ἄλλο τι νόμος ἐστὶν ἢ ὁ τοῦ σοφοῦ λόγος, εὐρηται νόμος ἀπαγορευτικὸς τοῖς σοφοῖς τοῦ ποιεῖν ἢ εὐλαβοῦνται.

176 Clem. Al. Strom. VII 7 p. 853 Pott. ὧν μὲν οὖν αἱ ὀρέξεις εἰσὶ καὶ ἐπιθυμίαι καὶ ὄλως εἰπεῖν αἱ ὀρμαὶ τούτων εἰσὶ καὶ αἱ εὐχαὶ· διόπερ οὐδεὶς ἐπιθυμεῖ πόματος, ἀλλὰ τοῦ πεινῆ τοτόν· οὐδὲ μὴν κληρονομίας, ἀλλὰ τοῦ κληρονομησαί· οὐτως δὲ οὐδὲ γνώσεως ἀλλὰ τοῦ γινῶναι· οὐδὲ γὰρ πολιτείας ὀρθῆς, ἀλλὰ τοῦ πολιτεύεσθαι· τούτων οὖν αἱ εὐχαί, ὧν καὶ αἰτήσεις· καὶ τούτων αἱ αἰτήσεις ὧν καὶ ἐπιθυμίαι· τὸ δὲ εὐχεσθαι καὶ ὀρέγεσθαι καταλλήλως γίνεσθαι εἰς τὸ ἔχειν τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ παρακείμενα ὀφελήματα.

177 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 47 p. 1057a. Καὶ μὴν ἐν γε τοῖς πρὸς τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς ἀγῶσιν ὁ πλειστος λόγος αὐτῷ τε Χρυσίππῳ καὶ Ἀντιπάτρῳ περὶ τίνος γέγονε; περὶ τοῦ
15 „μῆτε πράττειν μῆτε ὀρμᾶν ἀσυγκαταθέτως, ἀλλὰ πλάσματα λέγειν καὶ κενὰς ὑποθέσεις τοὺς ἀξιοῦντας, οἰκείας φαντασίας γενομένης, εὐθύς ὀρμᾶν μὴ εἴξαντας μὴδὲ συγκαταθεμένους.“ Αὐθις δὲ φησι Χρύσιππος, „καὶ τὸν θεὸν ψευδεῖς ἐμποιοῦν φαντασίας, καὶ τὸν σοφόν, οὐ συγκατατιθεμένων οὐδ' εἰκόντων δεομένους ἡμῶν, ἀλλὰ
20 πραττόντων μόνον καὶ ὀρμώντων ἐπὶ τὸ φαινόμενον· ἡμᾶς δὲ φαύλους ὄντας, ὑπ' ἀσθενείας συγκατατίθεσθαι ταῖς τοιαύταις φαντασίαις.“

— — p. 1057 b. Ὁ γὰρ οὐ δεόμενος συγκατατιθεμένων ἀλλὰ πραττόντων μόνον, οἷς ἐνδίδωσι τὰς φαντασίας, εἴτε θεὸς εἴτε σοφός, οἶδεν ὅτι πρὸς τὸ πράττειν ἀρκοῦσιν αἱ φαντασίαι καὶ παρέλκουσιν αἱ συγκαταθέσεις· [ὡς] εἰ δὲ γινώσκων ὅτι πρακτικὴν ὀρμὴν οὐ παρίσθησι φαντασία διότι συγκαταθέσεως, ψευδεῖς ἐνεργάζεται καὶ πιθανὰς φαντασίας, ἐκὼν αἰτίος ἐστὶ τοῦ προκίπτειν καὶ ἀμαρτάνειν ἀκαταλήπτοις συγκατατιθεμένους.

1 ἄδηλον Wy., ἄλλον libri. 2 αὐτὰς λόγον Wy., αὐτὰ λέγει libri. | εἰ Dñ., εἰ libri. 7 ἢ δὲ εὐλάβεια addidi. 85 ὡς εἰ γε libri, ὡς esclusi, δὲ pro γε scripsi. 87 προκίπτειν libri, corr. Passow.

§ 2. De primo appetitu et prima conciliatione. —

178 Diog. Laërt. VII 85. Τὴν δὲ πρώτην ὁρμὴν φασὶ τὸ ζῷον ἰσχεῖν ἐπὶ τὸ τηρεῖν ἑαυτό, οἰκειούσης αὐτῷ τῆς φύσεως ἀπ' ἀρχῆς· καθά φησιν ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Τελῶν, πρῶτον οἰκεῖον λέγων εἶναι παντὶ ζῷῳ τὴν αὐτοῦ σύστασιν καὶ τὴν ταύτης συνειδησιν. 5 οὔτε γὰρ ἀλλοτριῶσαι εἰκὸς ἦν αὐτῷ τὸ ζῶον, οὔτε ποιήσασαν αὐτὸ μήτε ἀλλοτριῶσαι μήτε [οὐκ] οἰκειῶσαι. ἀπολείπεται τοίνυν λέγειν, συστησαμένην αὐτὸ οἰκειῶσαι πρὸς ἑαυτό. οὕτω γὰρ τὰ τε βλάπτοντα διαφθείται καὶ τὰ οἰκεῖα προσέεται. ὁ δὲ λέγουσί τινες, πρὸς ἡδονὴν γίνεσθαι τὴν πρώτην ὁρμὴν τοῖς ζῷοις, ψεύδος ἀποφαινοῦσιν. ἐπι- 10 γέννημα γὰρ φασίν, εἰ ἄρα ἐστίν, ἡδονὴν εἶναι, ὅταν αὐτὴν καθ' αὐτὴν ἢ φύσις ἐπιζητήσασα τὰ ἐναρμόζοντα τῇ συστάσει ἀπολάβῃ· ὃν τρόπον ἀφιλαρύνεται τὰ ζῷα καὶ θάλλει τὰ φυτὰ. οὐδέν τε, φασί, διήλλαξεν ἢ φύσις ἐπὶ τῶν φυτῶν καὶ ἐπὶ τῶν ζῷων, ὅτε χωρὶς ὁρμῆς καὶ αἰσθησεως κάκεινα οἰκονομεῖ, καὶ ἐφ' ἡμῶν τινα φντοειδῶς γίνε- 15 ται. ἐκ περιτοῦ δὲ τῆς ὁρμῆς τοῖς ζῷοις ἐπιγενομένης, ἣ συγκρώ- μενα πορεύεται πρὸς τὰ οἰκεῖα, τούτοις μὲν τὸ κατὰ φύσιν τῷ κατὰ τὴν ὁρμὴν διοικεῖσθαι· τοῦ δὲ λόγου τοῖς λογικοῖς κατὰ τελειότεραν προστασίαν δεδομένου τὸ κατὰ λόγον ζῆν ὀρθῶς γίνεσθαι (τού)τοις κατὰ φύσιν. τεχνίτης γὰρ οὗτος ἐπιγίνεται τῆς ὁρμῆς. 20

179 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 12 p. 1038b. Πῶς οὖν ἀποκναεῖ πάλιν (sc. Chrysippus) ἐν παντὶ βιβλίῳ φυσικῷ, νῆ Δία, καὶ ἡθικῷ γράφων ὡς „οἰκειούμεθα πρὸς αὐτοὺς εὐθῶς γενόμενοι καὶ τὰ μέρη καὶ τὰ ἔκγονα τὰ ἑαυτῶν.“

180 Alexander de anima libri mantissa p. 163, 14 Bruns. ἢ γὰρ 25 φύσις ἢ τὴν ψυχὴν ἡμῖν δοῦσα ἔδωκε καὶ τὸ σῶμα καὶ πρὸς τὰς ἐκατέρου τούτων τελειότητάς τε καὶ οἷας δεῖ κατασκευὰς φηλοῦσεν ἡμᾶς, ὥστε ὁ τῆς τοῦ ἑτέρου τούτων τελειότητος κατὰ φύσιν στερόμενος οὐδ' ἂν κατὰ φύσιν βιοῖ (τὸ γὰρ κατὰ φύσιν τὸ κατὰ τὸ βούλημα τῆς φύσεως ἀκούεται)· εἰ δὲ μὴ τοῦτο, οὐδὲ εὐδαιμόνως. 30

✓ 181 Gellius Noct. Att. XII 5, 7 (Taurum facit disputantem quae „fuisse dicturum putat, siquis nunc adesset Stoicorum“) „Natura, inquit, omnium rerum, quae nos genuit, induit nobis inolevitque in ipsis statim principiis, quibus nati sumus, amorem nostri et caritatem, ita prorsus, ut nihil quicquam esset carius pensiusque nobis quam nosmet ipsi, atque 35 hoc esse fundamentum ratat conservandae hominum perpetuitatis, si unusquisque nostrum, simul atque editus in lucem foret, harum prius rerum sensum adfectionemque caperet, quae a veteribus philosophis τὰ πρῶτα

8 scribendum αὐτὸ αὐτῷ; αὐτὸ BP. 5 σύνθεσιν Menag. falso e Suida s. v. ὁρμή. 6 αὐτῷ scripsi, αὐτὸ libri. | ποιήσασαν Zeller, ποιῆσαι ἐν BP. 7 οὐκ del. Zeller. 8 οἰκειῶσαι nescio quis, οἰκειῶς libri. 10 ἐπιγέννημα BP. 17 τῷ scripsi, τὸ BP. 19 τούτοις scripsi, τοῖς libri. 22 νῆ Δία Reiske, libri ἰδίῃ.

κατὰ φύσιν appellata sunt: ut omnibus scilicet corporis sui commodis gauderet, ab incommodis omnibus abhorreret. Postea per incrementa aetatis exorta e seminibus suis ratio et utendi consilii reputatio et honestatis utilitatisque verae contemplatio subtiliorque et exploratior commodorum
 5 <incommodorum>que dilectus; atque ita prae ceteris omnibus enituit et praefulsit decori et honesti dignitas ac, si ei retinendae obtinendaeve incommodum extrinsecus aliquid obstaret, contemptum est; neque aliud esse vere et simpliciter bonum nisi honestum, aliud quocumque malum, nisi quod turpe esset, existimatum est. Reliqua omnia, quae in medio forent,
 10 ac neque honesta essent neque turpia, neque bona esse neque mala decretum est. Productiones tamen et relationes suis quaeque momentis distinctae divisaque sunt, quae προηγημένα et ἀποπροηγημένα ipsi vocant. Propterea voluptas quoque et dolor, quod ad finem ipsum bene beateque vivendi pertinet, et in mediis relicta et neque in bonis neque in malis
 15 iudicata sunt.

182 Cicero de finibus III 5,16. Placet his — — simulatque natum sit animal (hinc enim est ordiendum) ipsum sibi conciliari et commendari ad se conservandum et ad suum statum eaque quae conservantia sunt eius status diligenda: alienari autem ab interitu iisque rebus, quae
 20 interitum videantur afferre. Id ita esse sic probant, quod, ante quam voluptas aut dolor attigerit, salutaria appetant parvi aspernenturque contraria: quod non fieret nisi statum suum diligerent, interitum timerent. Fieri autem non posset, ut appeterent aliquid, nisi sensum haberent sui eoque se diligerent. Ex quo intellegi debet, principium ductum esse
 25 a se diligendo.

183 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 150, 25 Bruns. τοῦτο δὴ τὸ πρῶτον οἰκειὸν ἐζητήσεται τί ποτὲ ἐστὶ παρὰ τοῖς φιλοσόφοις καὶ οὐ κατὰ πᾶσιν ἔδοξεν, ἀλλὰ σχεδὸν κατὰ τὴν τοῦ ἐσχάτου ὀρεκτοῦ διαφορὰν καὶ ἡ περὶ τοῦ πρώτου τοῖς περὶ αὐτοῦ λέγουσιν γίνεται. οἱ μὲν οὖν Στωϊκοί, οὐ πάντες δέ, λέγουσιν πρῶτον οἰκειὸν εἶναι τὸ ζῆλον αὐτῶ (ἐκαστον γὰρ ζῆλον εὐθύς γενομένου πρὸς αὐτὸ οἰκειοῦσθαι καὶ δὴ καὶ τὸν ἄνθρωπον)
 30 οἱ δὲ χαριέστερον δοκοῦντες λέγειν αὐτῶν καὶ μᾶλλον διαφθροῦν περὶ τοῦδε φασὶν πρὸς τὴν σύστασιν καὶ τήρησιν φθεισθαι εὐθύς γενομένους ἡμᾶς τὴν ἡμῶν αὐτῶν.

184 Seneca cp. 121, 5. quaerebamus, an esset omnibus animalibus constitutionis suae sensus? esse autem ex eo maxime apparet, quod membra apte et expedite movent non aliter quam in hoc erudita.

ibid. 10. Constitutio, inquit, est, ut vos dicitis, principale animi quodammodo se habens erga corpus.

40 ibid. 14. Dicitis, inquit, omne animal primum constitutioni suae conciliari. hominis autem constitutionem rationalem esse et ideo conciliari hominem sibi non tanquam animali, sed tanquam rationali. ea enim parte sibi carus est homo, qua homo.

185 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 162, 29 Bruns. τὸ
 45 γὰρ οἰκειοῦσθαι μὲν λέγειν ἡμᾶς πρὸς πλεῖω, μηδὲν μέντοι διαφέρειν ἡμῖν ὀπωσοῦν ἐχόντων αὐτῶν, μαχόμενα λέγειν ἐστίν.

35 totam Senecae disputationem, quam Posidonio, ni fallor, debet exscribere nolui. „constitutio“ = σύστασις.

186 Cicero de finibus III 7, 23. Cum autem omnia officia a principiis naturae proficiantur, ab iisdem necesse est proficiisci ipsam sapientiam. Sed quemadmodum saepe fit, ut is qui commendatus sit alicui, pluris eum faciat, cui commendatus sit, quam illum, a quo sit; sic minime mirum est, primo nos sapientiae commendari ab initiis naturae, post autem ipsam sapientiam nobis cariorem fieri, quam illa sint, a quibus ad hanc venerimus.

187 Cicero de finibus III 17. Satis esse autem argumenti videtur, quam ob rem illa, quae prima sunt adscita natura, diligamus, quod est nemo, quin cum utrumvis liceat, aptas malit et integras omnis partis corporis quam, eodem usu, imminutas aut detortas habere.

188 Cicero de finibus III 20. Initiis igitur ita constitutis, ut ea, quae secundum naturam sunt, ipsa propter se sumenda sint, contrariaque item reiicienda, primum est officium (id enim appello *καθῆκον*) ut se conservet in naturae statu, deinceps ut ea teneat, quae secundum naturam sint pellatque contraria; qua inventa selectione et item reiectione sequitur deinceps cum officio selectio, deinde ea perpetua, tum ad extremum constans consentaneaque naturae, in qua primum inesse incipit et intellegi, quid sit, quod vere bonum possit dici. 21. prima est enim conciliatio hominis ad ea, quae sunt secundum naturam. simul autem cepit intellegentiam vel notionem potius, quam appellant *ἐννοίαν* illi, viditque rerum agendarum ordinem et, ut ita dicam, concordiam, multo eam pluris aestimavit quam omnia illa, quae prima dilexerat, atque ita cognitione et ratione collegit, ut statueret in eo collocatum summum illud hominis per se laudandum et expetendum bonum. quod cum positum sit in eo, quod *ὁμολογίαν* Stoici (appellant) — — cum igitur in eo sit id bonum, quo omnia referenda sunt, honeste facta ipsumque honestum, quod solum in bonis ducitur, quamquam post oritur, tamen id solum vi sua et dignitate expetendum est; eorum autem, quae sunt prima naturae, propter se nihil est expetendum.

189 Cicero de finibus III 17. Rerum autem cognitiones, quas vel comprehensiones vel perceptiones vel, si haec verba aut minus placent aut minus intelleguntur, *καταλήψεις* appellemus licet, eas igitur ipsas propter se adsciscendas arbitramur, quod habeant quiddam in se quasi complexum et continens veritatem. Id autem in parvis intellegi potest, quos delectari videmus, etiamsi eorum nihil intersit, si quid ratione per se ipsi invenerint.

18. Artis etiam ipsas propter se assumendas putamus, cum quia sit in iis aliquid dignum assumptione, tum quod constant ex cognitionibus et contineant quiddam in se ratione constitutum et via.

A falsa autem assensione magis nos alienatos esse quam a ceteris rebus, quae sint contra naturam, arbitrantur.

27 post sunt libri iterant omnia. media sunt δι' αὐτὰ ληπτὰ (non αἰρετὰ).

34 Scil. *καταλήψεις*, ut etiam *τέχναι*,

§ 3. De selectione.

190 Cicero de finibus III 31 (commemoratis Herilli et Aristonis sententiis) quid autem apertius quam, si selectio nulla sit ab iis rebus, quae contra naturam sint, earum rerum, quae sint secundum naturam, <fore ut> tollatur omnis — prudentia.

✓ 191 Arrianus Epictet. dissert. II 6, 9. Διὰ τοῦτο καλῶς ὁ Χρύσιππος λέγει ὅτι „Μέχρις ἂν ἀθελᾶ μοι ἢ τὰ ἐξῆς, αἰετῶν εὐφροσύνης ἔχομαι πρὸς τὸ τυγχάνειν τῶν κατὰ φύσιν· αὐτὸς γὰρ μ' ὁ θεὸς τοιούτων ἐκλεκτικὸν ἐποίησεν. Εἰ δέ γε ἤδειν ὅτι νοσεῖν μοι καθέμαρται νῦν, καὶ ὄρωμαι ἂν ἐπ' αὐτό. Καὶ γὰρ ὁ πούς, εἰ φρένας εἶχεν, ὄρωμα ἂν ἐπὶ τὸ πηλοῦσθαι.“

192 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 163, 4 Bruns. λέγουσι γὰρ „εἶναι τινα προηγμένα τῷ σοφῷ καὶ ἀξίαν ἔχοντα καὶ οἰκεία τινα καὶ ἐπισπαστικά,“ ἀλλὰ καὶ „δίχα κειμένων ἀρετῆς τε σὺν τούτοις καὶ ἀρετῆς μόνης, μηδέποτε ἂν τὸν σοφὸν τὴν κεχωρισμένην ἐλέσθαι, εἰ εἴη αὐτῷ δυνατόν τὴν μετὰ τῶν ἄλλων λαβεῖν“ εἰ δὲ τοῦτο, δῆλον ὅς χρεῖαν ὁ σοφὸς ἔξει τούτων.

193 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 164, 7 Bruns. εἰ γὰρ ἀδιάφορος ἡ κτήσις τῶν ἐκλεγομένων καὶ μὴ συντείνουσα πρὸς τὸ τέλος, 20 κενὴ ἂν εἴη καὶ ματαία ἢ ἐκλογή.

194 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 163, 32 Bruns. ἔτι εἰ ὑπὸ ἐκλογὴν πίπτει ταῦτα τῇ ἀρετῇ κατ' αὐτοὺς καὶ ἡ φύσις τῆς τούτων ἐκλογῆς ἔνεκεν, οἰκείων ὄντων ἡμῖν, τὴν ἀρετὴν παραλαμβάνει, τῶν δὲ τούτοις ἀντικειμένων ἀποικονομίας, ἄρα ἐκλέγεσθαι μὲν δεῖ τὰ σωμα- 25 τικά καὶ ἐκτὸς ἀγαθὰ, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπιμελεῖσθαι αὐτῶν;

Cf. p. 164, 32. τὰ δὲ σωματικά καὶ τὰ ἐκτὸς καὶ αὐτοὶ φασιν τῆς ἀρετῆς ἔνεκα εἶναι, ὅπως ἐκλέγεται αὐτὰ καὶ περιποιῆται.

195 Plutarchus de comm. not. cp. 26 p. 1071a. εἰ γὰρ αὐτὰ μὲν τὰ πρῶτα κατὰ φύσιν ἀγαθὰ μὴ ἔστιν, ἢ δ' εὐλόγιστος ἐκλογὴ καὶ 20 λήψις αὐτῶν καὶ τὸ πάντα τὰ παρ' ἑαυτὸν ποιεῖν ἕκαστον ἔνεκα τοῦ τυγχάνειν τῶν πρώτων κατὰ φύσιν, ἐπ' ἐκεῖνο δεῖ πάντα ἔχειν τὰ πραττόμενα τὴν ἀναφορὰν, τὸ τυγχάνειν τῶν πρώτων κατὰ φύσιν· οὐ γὰρ οἷόν τε μὴ στοχαζομένους μὴδ' ἐπιμένους τοῦ τυχεῖν ἐκείνων τὸ τέλος ἔχειν, ἄλλο <ὄν> τῶν ἐφ' ᾧ δεῖ ἐκεῖνα ἀναφέρεσθαι, τὴν τούτων ἐκλογὴν καὶ μὴ ταῦτα· 25 τέλος μὲν γὰρ τὸ ἐκλέγεσθαι καὶ λαμβάνειν ἐκεῖνα φρονίμως· ἐκεῖνα δ' αὐτὰ καὶ τὸ τυγχάνειν αὐτῶν οὐ τέλος, ἀλλ' ὅσπερ ὅλη τις ὑπόκειται τὴν ἐκλεκτικὴν ἀξίαν ἔχουσα· τοῦτο γὰρ οἶμαι καὶ τοῦνομα λέγειν καὶ γράφειν αὐτούς, ἐνδεικνυμένους τὴν διαφορὰν.

5 fore ut add. Lambin. 7 Non sunt ipsa Chryssippi verba, praeter ultima inde a καὶ γὰρ. 32 ὁ γὰρ scripsi, εἴπερ γὰρ libri. | οἷόν τε Madvig, οἷον-ται libri. 34 ἄλλο ὄν τῶν ἐφ' ᾧ δεῖ ἐκεῖνα scripsi (propter verba Plutarchi p. 1071a in.: παρὰ τὴν ἔννοιαν ἔστιν, ἄλλο μὲν εἶναι τέλος, ἐπ' ἄλλο δὲ τῶν πρα-

τομένων ἕκαστον ἀναφέρεσθαι), ἄλλο ὁ δὲ δεῖ ἔνεκα ἐκεῖνα vel ἄλλο ἔνεκα ὁ δεῖ ἐκεῖνα libri. 36 εὐτελές libri, corr. Xyl. 37 ἐκλεκτικὴν ἀξίαν appellavit Antipater cf. III n. 124.

196 M. Frontonis epistulae (ad M. Antoninum de eloquentia) p. 143 ed. Naber. Quis dubitat sapientem ab insipiente vel praecipue consilio et dilectu rerum et opinione discerni? Ut si sit optio atque electio divitiarum atque egestatis, quamquam utraque et malitia et virtute careant, tamen electionem laude et culpa non carere. Proprium namque sapientis officium est recte eligere, neque perperam vel postponere vel anteferre. Si me interrogas, concupiscamne bonam valetudinem, abnuam equidem, si sim philosophus; nihil est enim fas concupiscere sapienti aut adpetere, quod fors fuit an frustra concupiscat; nec quidquam quod in manu fortunae situm videat concupiscet. Tamen si necessario sit altera res eligenda, Achillei potius pernicitatem eligam quam debilitatem Philoctetae.

Ethica V.

De virtute.

§ 1. Qualis sit virtus.

197 Diog. Laërt. VII 89. τήν τε ἀρετὴν διάθεσιν εἶναι ὁμο-
5 λογουμένην.

90. ἀρετὴ δέ τοι ἢ μὲν τις κοινῶς παντὶ τελείωσις, ὥσπερ ἀνδριάντος·
καὶ ἢ ἀθεώρητος, ὥσπερ ὕγεια· καὶ ἢ θεωρηματικὴ, ὡς φρόνησις.

198 Cicero Tusc. disp. IV 34. virtus est adfectio animi con-
stans conveniensque, laudabiles efficiens eos, in quibus est.

10 (ibid. paulo post) ipsa virtus brevissime recta ratio dici potest.

199 Commenta Lucani p. 75 Usener. Prudentiae nulla fit mentio,
sed ut dixi per „honestum“ generalis virtus ipsa explicatur, cuius haec
definitio est: „habitus consentiens vitae.“ sed potest per analogiam,
si alias nominat, et illam significare. nam qui generalem, habet et spe-
15 ciales, qui speciales et generalem virtutem.

200 Seneca epistol. ad. Lucil. 31, 8. Huc et illud accedat, ut per-
fecta virtus sit aequalitas ac tenor vitae per omnia consonans
sibi, quod non potest esse, nisi rerum scientia contingit et ars, per quam
humana ac divina noscantur.

200a Seneca ep. 76, 9. In homine quid proprium est? ratio: hac
antecedit animalia, deos sequitur. ratio ergo perfecta proprium bonum est,
cetera illi cum animalibus satisque communia sunt.

ibid. 10. Quid in homine proprium? ratio. haec recta et consum-
mata felicitatem hominis implevit. ergo si omnis res, cum bonum suum
25 perfecit, laudabilis est et ad finem naturae suae pervenit, homini autem
suum bonum ratio est, si hanc perfecit, laudabilis est et finem naturae
suae tetigit. haec ratio perfecta virtus vocatur eademque honestum
est. Id itaque unum bonum est in homine, quod unum hominis est.

201 Anonymus in Aristot. Eth. Nicom. (Comm. graec. Vol. XX) ed.
30 Heylb. p. 128, 5. Ἰστίον δὲ ὅτι καὶ πρὸ τῶν Στωϊκῶν ἦν ἡ δόξα αὐτῆ, ἡ
τὰς ἀρετὰς ἐν ἀπαθείᾳ τιθεῖσα.

202 Philo Leg. Alleg. I § 56 Vol. I p. 75, 6 Wendl. (de arboribus
horti Edem locutus). ἔστι δὲ τὰντα αἷ τε κατὰ μέρος ἀρεταὶ καὶ αἱ κατ'

6 τοι om. P. 7 Ad hanc distinctionem cf. III n. 95 μεγαλοφυλίαν δὲ
καὶ φάμην καὶ ἰσχὸν ψυχῆς οὗτ' ἐπιστήμης τινῶν εἶναι οὕτε τέχνας. III n. 278.

αὐτὰς ἐνέργειαι, καὶ τὰ κατορθώματα καὶ τὰ λεγόμενα παρὰ τοῖς φιλοσοφοῦσι καθήκοντα. § 57. ἔναι γὰρ τῶν τεχνῶν θεωρητικὰ μὲν εἰσιν, οὐ πρακτικὰ δέ, γεωμετρία ἀστρονομία, ἔναι δὲ πρακτικὰ μὲν, οὐ θεωρητικὰ δέ, τεκτονική, χαλκευτική καὶ ὄσαι βάνανσοι λέγονται. ἡ δὲ ἀρετὴ καὶ θεωρητικὴ ἔστι καὶ πρακτικὴ. καὶ γὰρ θεωρίαν ἔχει, ὅποτε καὶ ἡ ἐπ' αὐτὴν ὁδὸς φιλοσοφία διὰ τῶν τριῶν αὐτῆς μερῶν, τοῦ λογικοῦ, τοῦ ἠθικοῦ, τοῦ φυσικοῦ. καὶ πράξιν· ὅλου γὰρ τοῦ βίου ἔστι τέχνη ἢ ἀρετὴ, ἐν ᾧ καὶ αἱ σύμπτασαι πράξεις. Ἀλλὰ καίτοι θεωρίαν ἔχουσα καὶ πράξιν, πάλιν ἐν ἐκατέρῳ ὑπερβάλλει κατὰ τὸ κρεῖττον. Καὶ γὰρ ἡ θεωρία τῆς ἀρετῆς παγκάλῃ καὶ ἡ πράξις καὶ ἡ χρῆσις περιμάχης.

203 Simplicius in Aristot. categ. f. 58A ed. Bas. εἰ μὲν γὰρ ὡς οἱ Στωϊκοὶ ἀποδιδόσκει δυνάμεις ἔστιν ἡ πλειόνων ἐποιστικὴ συμπτωμάτων, ὡς ἡ φρόνησις τοῦ τε φρονίμως περιπατεῖν καὶ τοῦ φρονίμως διαλέγεσθαι, ἔρονται κατὰ τὸν τοιοῦτον διορισμὸν καὶ αἱ νῦν λεγόμεναι ἀδυναμῖαι δυνάμεις· καὶ γὰρ αἱ ἀτεχνῆαι πλεονα διαπτώματα ἐπιφέρουσιν. εἰ μὲντοι κατ' ἄλλην διάταξιν τῶν Στωϊκῶν λέγοιτο δυνάμεις ἡ πλειόνων ἐποιστικὴ συμπτωμάτων καὶ κατακρατοῦσα τῶν ὑποτασσόμενων ἐνεργειῶν, καὶ οὕτως ἐφαρμόττει ὁ τοῦ Πλωτίνου ὄρος. καὶ γὰρ ἡ κακία ἀδυναμία οὐσα κατὰ τὸν τῶν Στωϊκῶν ὄρον κατακρατεῖ τῶν οὐκ ἐνεργειῶν· καὶ αἱ μέσαι τέχναι, ὡς ἂν ἀποπίπτουσιν τοῦ βεβαίως ἐνεργεῖν, ὅμως τοιαῦτα εἰσιν, ἀφ' ὧν τὸ ἔρον δύναται ἢ δύναται, ὥστε αἱ τοιαῦτα ἀδυναμῖαι περιέχονται ἐν τῇ κατὰ τὴν ποιότητα δυνάμει.

204 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 167, 4 Bruns. τὸ δὲ φάναι „ᾧσπερ τὴν ἀθλητικὴν παντὶ τῷ δοθέντι μέλει ὀρθῶς δύνασθαι χρῆσθαι, οὕτως καὶ τὴν ἀρετὴν παντὶ πράγματι“ ὀγίς μὲν ἔστι, προσδιασταλέον δὲ etc.

205 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 167, 9 Bruns. ἔτι οὖν „ἐπεὶ πᾶσιν τοῖς πράγμασιν καλῶς χρῆται (scil. ἡ ἀρετὴ)“ ἤδη καὶ „ἡ παντὸς χρῆσις εὐδαιμονική.“

206 Proclus in Plat. Timaeum p. 18 C. Schneider. μεζόνως τὸ τῆς ἀρετῆς δείκνυσι μέγεθος ὁ πόλεμος τῆς εἰρήνης, ὡς καὶ τῆς κυβερνητικῆς αἱ τρικυμῖαι καὶ ὁ κλύδων, καὶ ὄσαι αἱ περιστάσεις, ὡς καὶ οἱ Στωϊκοὶ λέγειν εἰώθησαν „ὅς περιστάσιν καὶ λάβε τὸν ἄνδρα.“ τὸ γὰρ ἀήτητον ὑπὸ τῶν τοῦς ἄλλους καταδουλουμένων τῆς ζωῆς δηλοῖ παντάσιν ἄξιαν.

207 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 11 (p. 254 Aucher). Ad interrogationem ergo respondet (scil. intellectus): Ecce virtus non tantum in me intellectu est, verum etiam in vacuo securoque tabernaculo corporis, extendens se usque ad sensus aliaque instrumenta partialia. Nam video secundum virtutem et audio, olfacio, gusto, tango ceterosque motus exerceo secundum prudentiam, castitatem, fortitudinem et iustitiam.

208 Stobaeus ecl. II 100, 15 W. Τὴν δ' ἀρετὴν πολλοῖς ὀνόμασι προσαγορεύουσιν. Ἀγαθὸν τε γὰρ λέγουσιν αὐτήν, ὅτι ἄγει ἡμᾶς ἐπὶ τὸν ὀρθὸν βίον· καὶ ἀρεστὸν, ὅτι δοκιμαστὸν ἔστιν ἀνυπόπτως· καὶ πολλοῦ

1 κατὰ ταύτας UFL. 2 θεωρηματικὰ hic et in seq. UF. 7 καὶ πράξιν MAP καὶ πράξεις Arim. καὶ αἱ πράξεις UFL. 34 ultima verba corrupta sunt, τῆς ζωῆς sensu caret. 42 ὀνομάσαι libri, corr. Canter. 44 post ὅτι lacunam statuit Usener.

ἄξιον, <ὅτι> ἀνυπόβλητον ἔχει τὴν ἀξίαν· καὶ σπουδαῖον, ἄξιον γὰρ εἶναι πολλῆς σπουδῆς· καὶ ἐπαινετὸν, εὐλόγως γὰρ ἐν τις αὐτὴν ἐπαινοῖ· καὶ καλόν, ὅτι πρὸς ἑαυτὴν καλεῖν πέφυκε τοὺς ὀρεγομένους αὐτῆς· καὶ συμφέρον, φέρειν γὰρ τοιαῦτα ἃ συντείνει πρὸς τὸ εὖ ζῆν· καὶ χρήσιμον, ὅτι ἐν τῇ χρῆσι ὠφελιμὸν ἐστὶ· καὶ αἰρετὸν, συμβαίνειν γὰρ ἀπ' αὐτῆς ἃ εὐλόγως ἐστὶν αἰρεῖσθαι· καὶ ἀναγκαῖον, ὅτι παροῦσά τε ὠφελειᾷ καὶ μὴ παρούσης οὐκ ἐστὶν ὠφελιῖσθαι· καὶ λυσιτελεῖς, τὰς γὰρ ἀπ' αὐτῆς ὠφελείας κρείττους εἶναι τῆς πραγματείας τῆς εἰς ταύτας συντεινούσης· καὶ αὐταρκες, ἐξαρκεῖν γὰρ τῷ ἔχοντι· καὶ ἀνευθεῖς, ὅτι ἐνδείας ἀπαλλάττει
10 πάσης· καὶ ἀποχρῶν διὰ τὸ ἐν τῇ χρῆσει ἱκανὸν εἶναι καὶ διατείνειν εἰς πᾶσαν τὴν κατὰ τὸν βίον χρῆσαν.

209 Philo quod det. potiori insidiari soleat § 72 Vol. I p. 274, 30 Wendl. Ἀποκαλοῦσι γοῶν ἡμῶν τὰ ὄντα (scil. οἱ σοφισταὶ) τὴν δικαιοσύνην κοινωνικόν, τὴν σωφροσύνην συμφέρον, τὴν ἐγκράτειαν ἀστυόν, τὴν εὐσέβειαν ὠφελιμώτατον, τὴν ἄλλην ἀρετὴν ὀμινοτάτων τε καὶ σωτήριον ἀποφαινοντες· καὶ πάλιν τὴν ἀδικίαν ἔσπονδον, τὴν ἀκολασίαν νοσερόν, τὴν ἀσέβειαν ἔπθεσμον, τὴν ἄλλην κακίαν βλαβερώτατον διεξιόντες.

210 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 26 p. 1046c. ἐν πολλοῖς πάλιν εἶρηκεν, ὡς „οὐδ' <ἂν> τὸν δάκτυλον καθήκοι προτείνειν χάριν
20 ἀμερειαίας φρονήσεως, καθάπερ ἀτραπῆς διερχομένης.“ Ἀρκέσει δὲ παραθεῖναι τὰ ἐν τῷ ἔκτῳ τῶν Ἠθικῶν Ζητημάτων ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένα περὶ τούτων· ὑπειπὼν γὰρ ὡς „οὔτε πᾶν ἀγαθὸν ἐπίσης εἰς χαρὰν πίπτει, οὔτε πᾶν κατόρθωμα εἰς σεμνολογίαν,“ ἐπενήνοχε ταῦτα· „Καὶ γὰρ εἰ μόνον μέλλοι ἀμερῆ χρόνον ἢ τὸν
25 ἔσχατον ἔξειν φρόνησιν, οὐδ' ἂν τὸν δάκτυλον καθήκοι ἐκτείνειναι ἕνεκα τῆς οὕτω παρεσομένης φρονήσεως.“

Plutarchus de comm. not. cp. 8 p. 1062a. πάλιν „οὐδὲν εἶναι φασιν ἀρετῆς ὄφελος ὀλιγοχρονίον· τί γάρ, ἂν μέλλοντι ναυαγεῖν εὐθὺς ἢ κατακρημυλλεσθαι φρόνησις ἐπιγένηται; τί δ' ἂν ὁ Αἰγας, ὑπὸ
30 τοῦ Ἡρακλέους ἀποσφενδονώμενος, εἰς ἀρετὴν ἐκ κακίας μεταβάλλῃ;“

211 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 13 p. 1038f. Ἐπαινεῖν δὲ μὴ πᾶν τὸ πραττόμενον κατ' ἀρετὴν κελεύων, ἔμφαινει τινὰ τῶν κατορθωμάτων διαφορὰν· λέγει δὲ οὕτως ἐν τῷ περὶ τοῦ Διός· „Ἐργῶν γὰρ κατὰ τὰς ἀρετὰς ὄντων οἰκείων, ἔστι τὰ προενεχθέντα
35 καὶ τούτων· οἷον ἀνδρείως τὸν δάκτυλον ἐκτείνειναι, καὶ ἐγκρατῶς ἀποσχέσθαι δυσθανατώσεως γραδός, καὶ ἀπροπτῶτως ἀκούσαι τοῦ τὰ τρία τέσσαρα [μὴ] εἶναι τελέως, τίνα ἔμφαινει ψυχρίαν ὁ διὰ τῶν τοιούτων ἐπαινεῖν τινὰς ἐγχειρῶν καὶ ἐγκωμιάζειν;“

40 212 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 13 p. 1039a. Ὅμοια δ'

1 ὅτι add. Heeren. 8 ταῦτα libri, corr. Canter. 19 ἂν add. Wy.
34 οἰκείων Wy., οἰκείων libri. 37 μὴ seclusi. | τελέως libri, λέγοντος probabiler Wil.

είρηται τούτοις ἐν τῷ τρίτῳ περὶ θεῶν· „Ἐτι γὰρ οἶμαι, φησί, τοὺς ἐπαίνους ἀλλοτριώσεσθαι κατὰ τὰ τοιαῦτα τῶν συμβαινόντων ἀπ' ἀρετῆς, οἷον δυσθανατώσεως γραδὸς ἀποσχέσθαι, καὶ καρτερῶς ὑπομεῖναι μυίας δηγμόν.“

Plutarchus de comm. not. ep. 6 p. 1061a. *Λέγει δὲ καὶ Χρῦσιππος ἐν τῷ περὶ τοῦ Διὸς συγγράμματι καὶ τῷ τρίτῳ περὶ θεῶν, „ψυχρὸν εἶναι καὶ ἄτοπον καὶ ἀλλότριον τὰ τοιαῦτα τῶν ἀπ' ἀρετῆς συμβαινόντων ἐκαινεῖν, ὅτι δῆγμα μυίας ἀνδρείως ὑπέμεινε καὶ δυσθανατώσεως γραδὸς ἀπέσχετο σωφρόνως.*

213 Plutarchus de comm. not. ep. 7 p. 1061c. ὁ γὰρ σοφὸς αὐτοῖς 10 καὶ φρόνιμος ἐν πολλαῖς καταλήψεσι καὶ μνήμαις καταλήψαν γεγυνῶς ὀλίγας πρὸς αὐτὸν ἠγάειται· τῶν τ' ἄλλων οὐ πεφροντικῶς οὐδ' Ἰλατον ἔχειν οὐδὲ πλεόν οἶεται, μνημονεύων ὅτι πέρσει κατάληψιν Ἰλαβι παρνομένου Δίωνος ἢ σφαιρῆζοντος Θέωνος. καίτοι πᾶσα κατάληψις ἐν τῷ σοφῷ καὶ μνήμη τὸ ἀσφαλὲς ἔχουσα καὶ βέβαιον εὐθύς ἐστὶν ἐπιστήμη καὶ ἀγαθὸν 15 μέγα καὶ μέγιστον.

§ 2. Quomodo virtus existat in homine.

214 Anecdota graeca Paris. ed. Cramer Vol. I p. 171 (Quomodo homines boni et mali fiant?). *Ἀριστοτέλης δὲ φύσει καὶ ἔθει καὶ λόγῳ· ἀμίλει καὶ οἱ Στωϊκοί· τέχνη γὰρ ἡ ἀρετή. πᾶσα δὲ τέχνη σύστημα ἐκ θεωρημάτων συγγυμνασμάτων· καὶ κατὰ μὲν τὰ θεωρήματα ὁ λόγος· κατὰ δὲ τὴν συγγυμνασίαν τὸ ἔθος· φύσει δὲ πάντες πρὸς ἀρετὴν γεννώμεθα, καθ' ὅσον ἀφορμὰς ἔχομεν etc.*

215 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 31 p. 1048d. *εἴπερ οὖν ὁ θεὸς ἀρετὴν μὲν οὐ δίδωσιν ἀνθρώποις, ἀλλὰ τὸ καλὸν ἀθάλαστον 25 ἐστὶν etc. Καίτοι εἰ μὲν δύνανται τὴν ἀρετὴν παρέχειν οἱ θεοί, οὐκ εἰσι χρηστοὶ μὴ παρέχοντες· εἰ δὲ μὴ δύνανται ποιεῖν ἀγαθοὺς, οὐδ' ὠφελεῖν δύνανται, μηδενὸς γε τῶν ἄλλων ὄντος ἀγαθοῦ μηδ' ὠφελίμου, τὸ δὲ τοὺς ἄλλως γενομένους ἀγαθοὺς κρῖνει κατ' ἀρετὴν ἢ ἰσχύϊν οὐδὲν ἐστὶ· καὶ γὰρ τοὺς θεοὺς οἱ ἀγαθοὶ κρῖνουσι κατ' ἀρετὴν καὶ ἰσχύϊν· ὥστε μηδὲν μᾶλλον 30 ὠφελεῖν ἢ ὠφελεῖσθαι τοὺς θεοὺς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.*

216 Lactant. div. instit. VI 9. Si autem virtus (ut ab his rectissime dicitur) capessenda est, quia constat ad eam nasci hominem etc.

217 Simplicius in Aristot. categ. f. 62Γ ed. Bas. *καὶ γὰρ οἱ ἀπὸ 25 τῆς Στοᾶς πρὸς μὲν τὰς τέχνας ἐπιτηδειώτητα μόνην ἀπέλιπον τὴν ἀπλῶς οὐκῶσι θεωρουμένην, πρὸς δὲ τὰς ἀρετὰς τὴν ἀξιόλογον προκοπὴν ἐκ φύσεως προὔπαρχειν ἀπεφήναντο, ἣν καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Περικλάτου φυσικὴν ἀρετὴν ἐκάλου.*

218 Origenes contra Celsum VIII 52 Vol. II p. 267, 15 Kō. (p. 780 40 Del.). *οὐδὲ γὰρ τὰς κοινὰς ἐννοίας περὶ καλῶν καὶ αἰσχυρῶν καὶ δικαίων (καὶ ἀδίκων) εἴθροι τις ἐν πάντως ἀπολωλενότης.*

219 Seneca ep. 49, 11. dociles natura nos edidit et rationem dedit imperfectam, sed quae perfici possent.

220 Cicero de legibus I 9, 27. ipsam per se naturam longius progredi, quae etiam nullo docente, profecta ab iis, quorum ex prima et inchoata intelligentia genera cognovit, confirmat ipsa per se rationem et perficit.

221 Clemens Al. Strom. IV 6 p. 575 Pott. τὴν δὲ μεταστροφὴν τὴν ἐπὶ τὰ θεῖα οἱ μὲν Στωϊκοὶ ἐκ μεταβολῆς φασὶ γίνεσθαι, μεταβαλλούσης τῆς ψυχῆς εἰς σοφίαν.

10 222 Philo quis rer. div. heres § 299 Vol. III p. 68, 7 Wendl. πρῶτος μὲν γὰρ ἀριθμὸς καθ' ὃν οὔτε ἀγαθῶν οὔτε κακῶν ἔννοιαν λαβεῖν ἔστιν, ἀτυπώτου τῆς ψυχῆς ὑπαρχούσης, δεύτερος δὲ καθ' ὃν φορᾶ τῶν ἀμαρτημάτων χρώμεθα, τρίτος δ' ἐν ᾧ θεραπευόμεθα, τὰ νοσερὰ διωδόμενοι καὶ τὴν ἀκμὴν τῶν παθῶν ἀφηβῶντες, τέταρτος δὲ ἐν ᾧ παντελοῦς ὑγιείας καὶ 15 ῥάσεως μεταποιούμεθα, ὁπότε ἀποστρεφόμενοι τὰ φασίλα τοῖς καλοῖς ἐγχειρεῖν δοκοῦμεν, πρότερον δὲ οὐκ ἔξεστι.

223 Diog. Laërt. VII 91. διδασκτὴν τε εἶναι αὐτὴν (λέγου δὲ τὴν ἀρετὴν) καὶ Χρῦσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Τέλους φησὶ — — — ὅτι δὲ διδασκτὴ ἔστι δῆλον ἐκ τοῦ γίνεσθαι ἀγαθούς ἐκ 20 φαύλων.

224 Clemens Al. Strom, VII 3 p. 839 Pott. οὔτε γὰρ φύσει τὴν ἀρετὴν γεννώμεθα ἔχοντες οὔτε γενομένοις ὥσπερ ἄλλα τινὰ τῶν τοῦ σώματος μερῶν φυσικῶς ὑστερον ἐπιγίγνεται· ἐπεὶ οὐδ' ἂν ἦν ἔθ' ἐκούσιον οὐδὲ ἐπαινετόν· οὐδὲ μὴν ἐκ τῆς τῶν συμβάντων [καὶ] ἐπιγενομένης συνη- 25 θείας, ὃν τρόπον ἢ διάλεκτος, τελειοῦται ἢ ἀρετὴ· σχεδὸν γὰρ ἢ κακία τοῦτον ἐγγίγνεται τὸν τρόπον· οὐ μὴν οὐδὲ ἐκ τέχνης τινὸς ἦτοί τῶν ποριστικῶν ἢ τῶν περὶ τὸ σῶμα θεραπευτικῶν ἢ γνῶσις περιγίγνεται· ἀλλ' οὐδ' ἐκ παιδείας τῆς ἐγκυκλίου etc.

225 Clemens Al. Strom. I p. 336 Pott. οὐ γὰρ φύσει, μαθήσει δὲ 30 οἱ καλοὶ κἀγαθοὶ γίνονται, καθάπερ ἱατροὶ καὶ κυβερνήται.

paulo post: τὸ δ' ἄλλους παρ' ἄλλους εὖ πεφυκέναι πρὸς ἀρετὴν ἐπιτηδεύματα μὲν τινὰ τῶν οὕτω πεφυκῶτων παρὰ τοὺς ἑτέρους ἐνδεικνύται· τελειότητα δὲ κατ' ἀρετὴν οὐδ' ἦντινον τῶν ἄμεινον φύντων κατηγορεῖ, ὁπότε καὶ οἱ κακῶς πεφυκότες πρὸς ἀρετὴν τῆς 35 προσηκούσης παιδείας τυχόντες ὡς ἐπίπαν καλοκἀγαθίας ἤνυσαν· καὶ αὐτὰ ἐναντία οἱ ἐπιτηδείως φύντες ἀμελεία γηγόνασι κακοί. Φύσει δ' αὖ κοινωνικὸς καὶ δικαίος ὁ θεὸς ἡμᾶς ἐδημιούργησεν, ὅθεν οὐδὲ τὸ δίκαιον ἐκ μόνης φαίνεσθαι τῆς θέσεως ῥητέον· ἐκ δὲ τῆς ἐντολῆς ἀναξωπυρεῖσθαι τὸ τῆς δημιουργίας ἀγαθὸν νοητέον, μαθήσει παιδευθείσης τῆς ψυχῆς ἐθέλειν 40 αἰρεῖσθαι τὸ κάλλιστον.

226 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 13 p. 1038e. Ἔτι τὸ μὲν λέγειν αὐτὸν ἐν τῷ περὶ τοῦ Διὸς „αὐξεσθαι τὰς ἀρετὰς καὶ διαβαίνειν“ ἀφίημι, μὴ δόξω τῶν ὀνομάτων ἐπιλαμβάνεσθαι, καίτοι πικρῶς ἐν τῷ γένει τούτῳ καὶ Πλάτωνα καὶ τοὺς ἄλλους τοῦ Χρυσίππου δάκνοντος.

✓ 227 Philo de Moyse lib. III Vol. II Mang. p. 162. οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν· ἐπίστη γὰρ συμβέβηκεν εἶναι καὶ ἀρχὴν καὶ τέλος, ἀρχὴν μὲν ὅτι οὐκ ἔξ ἑτέρας δυνάμεως, ἀλλ' ἔξ ἑαυτῆς φύεται· τέλος δὲ ὅτι πρὸς αὐτῆν ὁ κατὰ φύσιν βίος σπαύδει.

§ 3. De perversione rationis (διαστροφή).

5

228 Diog. Laërt. VII 89. διαστρέφασθαι δὲ τὸ λογικὸν ζῶον ποτὲ μὲν διὰ τὰς τῶν ἔξωθεν πραγμάτων πιθανότητας, ποτὲ δὲ διὰ τῆν κατήγησιν τῶν συνόντων, ἐπεὶ ἡ φύσις ἀφορμὰς δίδωσιν ἀδιαστροφούς. 10

229 Chalcidius ad Timaeum cp. 165. Dicunt porro non spontanea esse delicta, ideo quod omnis anima particeps divinitatis naturali adpetitu bonum quidem semper expetit, errat tamen aliquando in iudicio bonorum et malorum. namque alii nostrum summum bonum voluptatem putant, divitias alii, plerique gloriam et omnia magis quam ipsum verum bonum. 15 Est erroris causa multiplex. Prima quam Stoici duplicem perversionem vocant. haec autem nascitur tam ex rebus ipsis quam ex divulgatione famae. Quippe mox natis exque materno viscere decidentibus provenit ortus cum aliquo dolore, propterea quod ex calida atque umida sede ad frigus et siccitatem aëris circumfusi migrent. Adversum quem dolorem frigusque puerorum opposita est, medicinae loco, artificiosa obstetricum provisio, ut aqua calida confoveantur recens nati adhibeanturque vices et similitudo materni gremii ex calefactione atque fotu, quo laxatum corpus tenerum delectatur et quiescit. Ergo ex utroque sensu, tam doloris quam delectationis, opinio quaedam naturalis exoritur, omne suave ac delectabile bonum, contraque quod dolorem adferat malum esse atque vitandum. cp. 166. Par atque eadem habetur sententia de indigentia quoque et exsaturatione, blanditiis obiurgationibusque, cum aetatis fuerint auctioris. proptereaque confirmata eadem aetate in anticipata sententia permanent: omne blandum bonum, etiamsi sit inutile, 20 omne etiam laboriosum, etiamsi commoditatem adferat, malum existimantes. Consequenter divitias, quod praestantissimum sit in his instrumentum voluptatis, eximie diligunt, gloriamque pro honore amplectantur. Natura quippe omnis homo laudis atque honoris est adpetens. est enim honor virtutis testimonium. Sed prudentes quidem versatique in sciscitatione sapientiae viri sciunt, quam et cuiusmodi debeant excolere virtutem. Vultus vero imperitum propter ignorationem rerum pro honore gloriam popularemque existimationem colunt. pro virtute vero vitam consecrantur voluptatibus delibutam, potestatem faciendi quae velint regiam quandam esse eminentiam existimantes: natura siquidem regium animal est homo, 40 et quia regnum semper comitatur potestas, potestati quoque regnum obsequi suspicatur, cum regnum sit iusta tutela parentum. simul quia beatum necesse est libenter vivere, putant etiam eos, qui cum voluptate

2 ἀρχὴν scripsi, ἀρχῆ vulg. 9 ὅτε μὲν B. || πραγμάτων Bake, πραγματείων libri. || ὅτε δὲ B.

vivant, beatos fore. Talis error est, opinor, qui ex rebus ortus hominum animos possidet. cp. 167. ex divulgatione autem succedit errori supra dicto ex matrum et nutricum votis de divitiis gloriaque et ceteris falso putatis bonis insurratio, in terriculis etiam, quibus tenera aetas vehementius commovetur, nec non in solaciis et omnibus huiusmodi perturbatio. Quin etiam corroboratarum mentium delinrix poetica et cetera scriptorum et auctorum opera magna quantam animis rudibus invehunt, iuxta voluptatem laboremque, inclinationem favoris? Quid? pictores quoque et fictores, nonne rapiunt animos ad suavitatem ab industria? Maxima vero vitiorum excitatio est in corporis atque animi concretione, quorum abundantia vel indigentia propensiores ad libidinem aut iracundiam sumus. His accedunt vitae ipsius agenda sortisque discrimina, aegritudo, servitium inopiae rerum necessariorum, quibus occupati ab studiis honestis ad consentanea vitae institutae officia deducimur atque a cognitione veri boni revocamur. Opus est ergo futuris sapientibus tam educatione liberali praeceptisque ad honestatem ducentibus quam eruditione a vulgo separata, videndaque iis et spectanda sunt lecta omnia quae protelent ad sapientiam.

(Cum hac Stoica disputatione cf. verba Diogenis L. VII 89. διατρέφεσθαι δὲ τὸ λογικὸν ζῶον ποτὲ μὲν διὰ τὰς τῶν ἑξωθεν πραγμάτων πιθανότητας, ποτὲ δὲ διὰ τὴν κατήγησιν τῶν συνόντων· ἐπεὶ ἡ φύσις ἀφορμὰς δίδωσιν ἀδιατρέφους.)

229a Galen de H. et Plat. decr. V 5 (165) p. 437 Mfl. καὶ πρῶτον γε — — προχειρισώμεθα τὸ περὶ τῆς τῶν παίδων διοικήσεως. οὔτε γὰρ ὑπὸ λόγου τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ἐπιτροπεύεσθαι δυνατὸν εἰπεῖν (οὐ γὰρ ἔχουσιν ἤδη τὸν λόγον) οὔθ' ὡς οὐ θυμοῦνται τε καὶ λυπεῖται καὶ ἡδεται καὶ γελᾷ καὶ κλαίει καὶ τοιαῦθ' ἕτερα πάθη πάσχει μυρία. πολὺν γὰρ δὴ καὶ πλείω καὶ σφοδρότερα τὰ πάθη τοῖς παιδίοις ἐστὶν ἢ τοῖς τελείοις. οὐ μὴν ἀκολουθεῖ γε ταῦτα τοῖς Χρυσίππου δόγμασι, ὡσπερ οὐδὲ τῷ μηδεῶν οἰκειῶσιν εἶναι φύσει πρὸς ἡδονὴν ἢ ἀλλοτριῶσιν πρὸς πόνον. — — — τριῶν οὖν τούτων ἡμῖν οἰκειώσων ὑπαρχουσῶν φύσει καθ' ἕκαστον τῶν μορίων τῆς ψυχῆς εἶδος, πρὸς μὲν τὴν ἡδονὴν διὰ τὸ ἐπιθυμητικόν, πρὸς δὲ τὴν νίκην διὰ τὸ θυμοειδές, πρὸς δὲ τὸ καλὸν διὰ τὸ λογιστικόν, Ἐπίκουρος μὲν τὴν τοῦ χειρίστου μορίου τῆς ψυχῆς οἰκειῶσιν ἐθεάσατο μόνην, ὁ δὲ Χρυσίππος τὴν τοῦ βελτίστου, φάμενος ἡμᾶς οἰκειοῦσθαι πρὸς μόνον τὸ καλόν, ὅπερ εἶναι δηλονότι καὶ ἀγαθόν. ἀπάσας δὲ τὰς τρεῖς οἰκειώσεις θεάσασθαι μόνους τοῖς παλαιοῖς ὑπῆρξε φιλοσόφοις. ἔσας οὖν τὰς δύο ὁ Χρυσίππος εἰκότως ἀπορεῖν ἔρει τῆς κατὰ τὴν κακίαν γενέσεως, οὔτ' αἰτίαν ἔχων εἰπεῖν αὐτῆς, οὔτε τρόπους τῆς συστάσεως, οὔθ' ὅπως ἀμαρτάνει τὰ παιδιά δυνάμενος ἐξευρεῖν, ἔπερ εὐλόγως, οἶμαι, πάντα καὶ ὁ Ποσειδώνιος αὐτοῦ καταμέμφεται καὶ ἐλέγχει. Sequitur Posidonii contra Chr. argumentatio. ἀλλὰ μὴν ὁρᾶται γε, κἂν χρηστοῖς ἔθεσιν ἐτρέφηται καὶ προσηκόντως παιδεύηται, πάντως ἐξαμαρτάνοντά τι καὶ τοῦτ' αὐτὸ καὶ ὁ Χρυσίππος ὁμολογεῖ. καίτοι γ' ἐνῆν αὐτῷ ὑπεριδόντι τῶν ἀναργῶς φαινομένων αὐτὸ μόνον ὁμολογήσαι τὸ ταῖς ἰδίαις ὑποθέσεσιν ἀκολουθῶν, εἰ καλῶς ἀχθεῖται τὰ παιδιά, πάντως αὐτὰ φάσκοντι σοφοὶς ἄνδρας γενήσεσθαι τοῦ χρόνου προϊόντος. ἀλλ' οὐκ ἐτόλμησε τοῦτο γε καταψεύσασθαι τῶν φαινομένων, ἀλλὰ κἂν ὑπὸ φιλοσόφῳ τρέφηται μόνῳ καὶ μηδὲν μήτε θεάσεται μήτ' ἀκούσῃ πάποτε παράδειγμα κακίας,

ὁμως οὐκ ἐξ ἀνάγκης αὐτὰ φιλοσοφήσειν. διττὴν γὰρ εἶναι τῆς διαστροφῆς τὴν αἰτίαν, ἑτέραν μὲν ἐκ κατηγήσεως τῶν πολλῶν ἀνθρώπων ἐγγιγνομένην, ἑτέραν δ' ἐξ αὐτῆς τῶν πραγμάτων τῆς φύσεως. — — — εἰ γὰρ μὴ ταῖς φωναῖς, ἀλλὰ τῇ γε δυνάμει τῶν λεγομένων ὁμολογεῖν ἔοικεν ὁ Χρῦσιππος, ὡς ἔστιν οικαιῶς τὴν τις ἡμῖν καὶ ἄλλοτριώσις φύσει πρὸς ἑαυστον τῶν εἰρημέων (sc. πρὸς ἡδονὴν καὶ πόνον, τιμὴν καὶ ἀτιμίαν). ἐπειδὴν γὰρ λέγει, τὰς περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν ἐγγίνεσθαι τοῖς φασίλοις διαστροφὰς διὰ τε τὴν πιθανότητα τῶν φαντασιῶν καὶ τὴν κατήχησιν, ἐρωτητέον αὐτὸν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἡδονὴ μὲν ὡς ἀγαθόν, ἀλγηδὼν δ' ὡς κακὸν πιθανὴν προβάλλουσι φαντασιῶν οὕτως δὲ καὶ διὰ τί τὴν μὲν νίκην τὴν ἐν Ὀλυμπιασιν καὶ τὴν τῶν ἀνδριάντων ἀνάθεσιν ἐπαινούμενά τε καὶ μακαριζόμενα πρὸς τῶν πολλῶν, ἀκούοντες ὡς ἀγαθὰ, περὶ δὲ τῆς ἡττης τε καὶ τῆς ἀτιμίας ὡς κακῶν ἐτοίμως πειθόμεθα. — — — — ἐν δὲ (167) τῷ παρόντι πρὸς τοὺς περὶ τὸν Χρῦσιππον ὁ λόγος ἐνέστηκέ μοι, 15 μὴτ' ἄλλο γινώσκοντας τῶν κατὰ τὰ πάθη, μὴθ' ὡς αἰ τοῦ σώματος πράξεις οἰκείας ἑαυταῖς ἐργάζονται τὰς παθητικὰς κινήσεις. De eadem re paulo infra: ὁ δὲ Χρῦσιππος οὐ μόνον αὐτὸς οὐδὲν ἐκνοῦμενον εἶπεν, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἀπ' αὐτοῦ τινα κατέλιπεν ἀφορμὴν εὐρέσεως, μοχθηρὰν ὑποβαλλόμενος τῷ λόγῳ τὴν κρηπίδα. 20

229b Cicero de legibus I 17, 47. Sed perturbat nos opinionum varietas hominumque dissensio: et quia non idem contingit in sensibus, hos natura certos putamus: illa quae aliis sic, aliis secus, nec iisdem semper uno modo videntur, fieta esse ducimus. Quod est longe aliter. Nam sensus nostros non parens, non nutrix, non magister, non poëta, non scaena depravat, non multitudinis consensus abducit a vero: animis omnes tenduntur insidiae, vel ab iis quos modo enumeravi, qui teneros et rudes cum acceperunt, inficiunt et flectunt, ut volunt, vel ab ea, quae penitus in omni sensu implicata insidet, imitatrix boni, voluptas, malorum autem mater omnium: cuius blanditiis corrupti, quae natura bona sunt, quia dulcedine hac et scabie carent, non cernunt satis. Cf. Chalcedius in Timaeum cp. 165sq. Seneca ep. 115.

230 Cicero de legibus I 11, 31. Nec solum in rectis, sed etiam in pravitatibus insignis est humani generis similitudo. Nam et voluptate capiuntur omnes, quae, etsi est illecebra turpitudinis, tamen habet quiddam simile naturali bono: levitate enim et suavitate delectans sic ab errore mentis, tamquam salutare aliquid, asciscitur; similique inscientia mors fugitur, quasi dissolutio naturae: vita expetitur, quia nos, in quo nati sumus, continet: dolor in maximis malis ducitur, cum sua asperitate, tum quod natura interitus videtur sequi. 32. propterque honestatis et gloriae similitudinem, bestii, qui honorati sunt, videntur: miseri autem, qui sunt in gloria. Molestiae, laetitiae, cupiditates, timores similiter omnium mentes pervagantur: nec, si opiniones aliae sunt apud alios, idcirco qui canem et

14 κακῶν Müller, κακὰ libri. 26 a vero B² ad vero B¹ a* vero A at vero H. 31 cernunt *Davisius*, cernuntur libri. 36 levitate enim et suavitate delectans *Lambin.*, levitatis enim et suavitatis (*deinde tria fere verba crosea*) delectans A levitatis est enim et suavitatis delectans (*sine lacuna*) B. 37 inscientia *Lambin.*, inscitia libri.

felem ut deos colunt, non eadem superstitione qua ceterae gentes conficiantur.

231 Seneca ep. 115, 11. Admirationem nobis parentes auri argenteae fecerunt et teneris infusa cupiditas altius sedit crevitque nobiscum. 5 deinde totus populus in alia discors in hoc convenit, hoc suspiciunt, hoc suis optant. — — 12. Accedunt deinde carmina postarum — — quibus divitiae velut unicum vitae decus ornamentumque laudantur.

(Citatur § 14 locus ex Euripidis Bellerophonte.)

232 Seneca ep. 94, 53. Nulla ad aures nostras vox impune perfer-
10 tur: nocent qui optant, nocent qui execrantur: nam et horum imprecatio falsos nobis metus inserit et illorum amor male docet bene optando. mittit enim nos ad longinqua bona et incerta et errantia, cum possimus felicitatem domo promere.

233 Origenes contra Celsum III 69 Vol. I p. 261, 12 K8. (p. 492
15 Delarue). ἡμῶν δὲ μίαν φύσιν ἐπιστάμενοι πάσης λογικῆς ψυχῆς καὶ μη-
δεμίαν φάσκοντες πονηρὰν ὑπὸ τοῦ κτίσαντος τὰ διὰ δεδημιουργησθαι, γεγο-
νέναι <δὲ> πολλοὺς κακοὺς παρὰ τὰς ἀνατροφὰς καὶ τὰς διαστρο-
φὰς καὶ τὰς περιηγήσεις, ὥστε καὶ φυσιωθῆναι ἐν τισὶ τὴν κακίαν etc.

234 Galenus περὶ τ. τ. ψυχῆς ἡθῶν ed. Bas. I 351 K. IV p. 816. θαν-
20 μάξω δὲ ἐν τῷδε τῶν Στωϊκῶν ἕκαστας μὲν ἀνθρώπους εἰς ἀρετῆς κτῆσιν
ἐπιτηδείως ἔχειν οἰομένων, διαστρέφεσθαι δὲ ὑπὸ τῶν οὐ καλῶς ζώντων.
ibid. K. p. 818. πάντῳ δ' ἡλθίον εἶσι καὶ οἱ διαστρέφεσθαι λέ-
γοντες ἡμᾶς ὑπὸ γε τῆς ἡδονῆς, καίτοι γε αὐτῆς μὲν ἐχούσης πολὺ
<τὸ ἐπαγωγόν>, τοῦ <πόνου> ἀποστρεπτικοῦ τε καὶ τραχέος ὄντος.

235 Galenus περὶ τ. τ. ψυχῆς ἡθῶν ed. Bas. I 351 K. IV p. 820.
25 οὐ γὰρ, ὡς οἱ Στωϊκοὶ φασιν, ἔξωθεν ἐπέρχεται ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν
τὸ σύμπαν τῆς κακίας, ἀλλὰ τὸ πλεον ἐξ ἐαυτῶν ἔχουσιν οἱ πονηροὶ τῶν
ἀνθρώπων· ἔξωθεν δὲ ἕλαττον τοῦτου πολλῶν τὸ ἐπερχόμενον ἔστιν.

236 Clemens Al. Strom. I p. 368 Pott. Οὔτε δὲ οἱ ἔπαινοι οὔτε οἱ
30 ψόγοι οὐδ' αἱ τιμαὶ οὐδ' αἱ κολάσεις δίκαιαι, μὴ τῆς ψυχῆς ἐχούσης τὴν
ἐξουσίαν τῆς ὀρμῆς καὶ ἀφορμῆς, ἀλλ' ἀκουσίον τῆς κακίας οὐσης. — —
'Ἐπει δὲ τῶν ἀμαρτημάτων προαίρεσις καὶ ὀρμὴ κατάρχει, διημαρτημένη δὲ
ὑπόληψις ἔσθ' ὅτε κρατεῖ, ἧς ἀγνοίας καὶ ἀμαθίας οὐσης ὀλιγοροῦμεν ἀπο-
στῆναι, εἰκότως ἐκόλασεν (scil. ὁ θεός). Καὶ γὰρ τὸ πυρέττειν ἀκούσιον·
35 ἀλλ' ὅταν δι' ἐαυτὸν τις καὶ δι' ἀκρασίαν πυρέττη, αἰτιώμεθα τοῦτον. Οὕτως
δὲ καὶ τῆς κακίας, ἀκουσίον οὐσης· οὐ γὰρ αἰρεῖται τις κακὸν ἢ κακόν· τῇ
δὲ περὶ αὐτὸ ἡδονῇ συναπαγόμενος, ἀγαθὸν ὑπολαβὼν, ληπτὸν ἡγεῖται.

§ 4. Num virtus amitti possit.

237 Diog. Laërt. VII 127. καὶ μὴν τὴν ἀρετὴν Χρῦσιππος
40 μὲν ἀποβλητὴν, Κλεάνθης δὲ ἀναπόβλητον· ὁ μὲν ἀποβλητὴν διὰ
μέθην καὶ μελαγχολίαν, ὁ δὲ ἀναπόβλητον διὰ βεβαίους καταλήψεις.

17 δὲ add. Bo. 22 trad. ἀληθείς. | trad. οἶδε στρέφ. 24 supplevi ex
coni. 26 K. ἐπει ἀρχεται. 28 K. ἐλάττω τοῦτων. | K. ἐπαρχόμενος.
34 ἐκόλασεν Wilamowitz, αἱ κολάσεις cod. 35 οὕτως scripsi, ὡς cod. 37 αὐ-
τὸ Sylb., αὐτῶ cod. 40 Κλεάνθης] cf. I n. 568. 41 καταλήψεις B¹

238 Simplicius in Aristot. catog. f. 102A ed. Bas. (ἐκ μὲν φαύλου σπουδαῖος γίνεται) τὸ δ' ἀνάπαλιν οἱ Στωϊκοὶ οὐκ διδάσκειν. οὐκ εἶναι γὰρ φασὶν ἀποβλητὴν τὴν ἀρετὴν.

ibid. B. Πρὸς δὴ ταῦτα ῥᾴδιον λέγειν, ὡς πρόχειρον εἰληπταὶ τὸ ἀναπόβλητον εἶναι τὴν ἀρετὴν. καὶ γὰρ Θεόφραστος περὶ τῆς μεταβολῆς αὐτῆς ἰκανῶς ἀπέδειξε καὶ Ἀριστοτέλει δοκεῖ, οὐκ ἀνθρώπειον εἶναι τὸ ἀναπόβλητον· ἔτι δὲ καὶ οἱ Στωϊκοὶ ἐν μελαγχολίαις καὶ κάροις καὶ ληθάργοις καὶ ἐν φαρμάκων λήψεσι συγχωροῦσιν ἀποβολὴν γίνεσθαι μεθ' ὅλης τῆς λογικῆς ἕξεως καὶ αὐτῆς τῆς ἀρετῆς, κακίας μὲν οὐκ ἀντισαγομένης, τῆς δὲ βεβαιότητος χαλαμένης καὶ εἰς ἣν λέγουσιν ἕξιν μέσσην 10 οἱ παλαιοὶ μεταπιπτούσης.

239 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 161, 16 Bruns. ἔτι εἰ οἶόν τε τὴν ἀρετὴν ἔχοντα καὶ ἐν ληθάργωγῳ καὶ ἐν μελαγχολίᾳ καὶ ἐν σκοτώσει καὶ ἐν παρακοπῇ γενέσθαι, ἐν οἷς ὄντα ἀδύνατον κατ' ἀρετὴν ἐνεργεῖν, οὐκ αὐτάρκης ἡ ἀρετὴ πρὸς τὰς οἰκίας ἐνεργείας. πῶς 15 γὰρ οἶόν τε λέγειν τὸν παρακόπτου καὶ δεσμῶν δεόμενον διὰ τοῦτο καὶ τῆς ἐκ τῶν φίλων βοήθειας φρονίμως ἐνεργεῖν τότε, μὴ βουλομένους θῆσειν φυλάττειν; ἔτι εἰ ἡ ἀρετὴ τὰ μὲν διαθεῖ καὶ ἐκκλίνει τῶν ἀδιαφόρων κατὰ τούτους, τὰ δὲ αἰρεῖται καὶ ἐκλέγεται, οὐκ αὐτάρκης ἂν εἴη πρὸς εὐδαιμονίαν. πῶς γὰρ εὐδαίμων ὁ ὢν ἐν τούτοις, ἢ ἡ ἀρετὴ διαθεῖται; 20

240 Clemens Al. Strom. IV 22 p. 627 Pott. οὐχ ἕξει τὴν ἀρετὴν ἀπόβλητον οὗτος οὐδαμῶς, οὔτε ἦμαρ οὔτε ὄναρ, οὐδὲ κατὰ φαντασίαν τινά. ἐπεὶ μὴδ' ἐξίσταται ποθ' ἑαυτῆς ἡ ἕξις, ἀποπεσοῦσα τοῦ ἕξις εἶναι, εἴτ' οὖν ἕξις ἡ γνώσις εἴτε διάθεσις εἶναι λέγοιτο. τῷ γὰρ μὴ παρεσιδέναι ποτὲ ἐννοίας διαφόρους, ἀναλλοίωτον τὸ ἡγεμονικὸν μένον οὐ προσλαμβάνει τινὰ 25 ἑτεροίωσιν φαντασιῶν, τὰς ἐκ τῶν μεθήμερινῶν κινήσεων ἀνειδιωλοποιτὰς ὄνειρῶντων.

241 Theognetus comicus Φάσματι ἢ Φιλαργύρῳ IV p. 549 Mein. "Ἀνθρῶπ', ἀπολείς με· τῶν γὰρ ἐκ τῆς ποικίλης | Στοῦς λογαρίων ἀκατεπλησμένους νοεῖς· | „ἀλλότριόν ἐσθ' ὁ πλοῦτος ἀνθρώπων“ πάχνη· | „σοφία δ' οὐκ ἴδιον“, κρύσταλλος. „οὐδέεις πῶποτε | ταύτην λαβῶν ἀπώλεσ'.“ ὦ τάλας ἐγώ, | οἷφ' μ' ὁ δαίμων φιλοσόφῳ συνώμισεν;

242 Alexander Aphrod. de fato cp. 29 p. 199, 27. τὴν μὲν οὖν ἕξιν μηκέτ' ἔχειν οὐκ ἐπ' αὐτῷ (scil. penes eum qui virtutem adeptus est) — ἐπ' αὐτῶν δὲ τῶν ἐνεργειῶν, ὧν τὴν ἕξιν ἔχων ἐνεργεῖ, ἐπ' αὐτῷ καὶ μὴ 35 ποιῆσαι τινα. καὶ γὰρ εἰ ὅτι μάλιστα εὐλόγον τὸ τὸν φρόνιμον τὰς κατὰ τὸν λόγον καὶ τὴν φρόνησιν ἐνεργείας ἐνεργεῖν, πρῶτον μὲν οὐχ ὀφισμένως αἰθε τινὲς τοιαῦτα etc.

243 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 27 p. 1046f. Ἄλλὰ μὴν ἐν τῷ ἔκτῳ τῶν Ἡθικῶν Ζητημάτων ὁ Χρύσιππος „οὐκ αἰεὶ φησὶν ἀν-

24 γνώσιν ipse Clemens ex sua doctrina substituit virtuti. 25 sententia haec est: etiamsi in somno inania visa menti sapientis se offerant, ipsum principale non mutatur, quia non mutantur notiones rerum (ἐννοίαι). manet igitur virtus, quae est principale quodam modo se habens. 34 οὐκ B², ὡς V. 35 ἐπ' αὐτῷ B², om. V. 36 τὰς B², om. V. 38 profert haec Alexander, ut Stoicam notionem τοῦ ἐφ' ἡμῶν impugnet. dicunt enim non ea esse penes nos, ὧν καὶ τὰ ἀντικείμενα ἐφ' ἡμῶν (ut vulgus putet), sed ea quae per ὁρμὴν agimus. Cf. II n. 979sq.

δρίζεσθαι τὸν ἀστεῖον, οὐδὲ δειλαίνειν τὸν φαῦλον, ὡς δὲ ἐν φαντασίαις ἐπιφερομένων τινῶν, τὸν μὲν ἐμμένειν τοῖς κρίμασι, τὸν δ' ἀφίστασθαι. „Πιθανὸν δέ, φησί, μηδ' ἀκολασταίνειν αἰεὶ τὸν φαῦλον.“

✓ 244 Philo de sobrietate § 34 Vol. II p. 222, 10 Wendl. *σῆσις καὶ κίνησις διαφέρουσιν ἀλλήλων· ἡ μὲν γὰρ ἐστὶν ἡρεμία, φορὰ δὲ ἡ κίνησις· ἥς εἶδη δύο, τὸ μὲν μεταβατικόν, τὸ δὲ περὶ τὸν αὐτὸν τόπον εἰλούμενον. σῆσει μὲν οὖν ἀδελφὸν ἕξις, κινήσει δ' ἐνέργεια. τὸ δὲ λεγόμενον παραδείγματι οἰκέτω γνωριμώτερον γένοιτ' ἂν· τέκτονα καὶ ζωγράφον καὶ γεωργὸν καὶ μουσικὸν καὶ τοὺς ἄλλους τεχνίτας, κἂν ἡσυχίαν ἄγῃσι μηδὲν τῶν κατὰ τὰς τέχνας ἐνεργούντες, οὐδὲν ἤττον τοῖς εἰρημένοις ἕθος καλεῖν ὀνόμασιν, ἐπεὶ τὴν ἐν ἐκάστοις ἐμπειρίαν καὶ ἐπιστήμην ἀνεληφότες ἔχουσιν. ἐπειδὴν δὲ ὁ τεκτονικὸς ξύλον [ὕλην] ἐργάζεται λαβῶν — — καὶ τῶν ἄλλων ἐκαστος τεχνιτῶν εἴπερ ἐγχειρεῖ τοῖς κατὰ τὰς ἐπιστήμας, ἕτερα ἔξ ἀνάγκης οἰκεία τοῖς προτέροις ὀνόματα προσγίνεται, τῷ μὲν τέκτονι τὸ τεκτονεῖν, τῷ δὲ ζωγράφῳ τὸ ζωγραφεῖν etc. τίσιν οὖν οἱ ψόγοι καὶ οἱ ἔπαινοι παρακολουθοῦσιν; ἀρ' οὐχὶ τοῖς ἐνεργοῦσι καὶ δρωσιν; κατορθοῦντες μὲν γὰρ ἔπαινον, ψόγον δ' ἔμπαιλι κερποῦνται διαμαρτάνοντες. — § 38. ὁ αὐτὸς τοίνυν λόγος ἐφαρμόττει καὶ τοῖς κατ' ἀφοροῦντων καὶ συνόλωσ τοῖς κατ' ἀρετὴν τε καὶ κακίαν. οἱ φρόνιμοι τε καὶ σώφρονες καὶ ἀνδρεῖοι καὶ δίκαιοι τὰς ψυχὰς μυρλοὶ γέγονασι — — τὸ δὲ κάλλος τῶν ἐν ταῖς διανοαῖς ἀγαλμάτων οὐκ ἴσχυσαν ἐπιδείξασθαι διὰ πένταν ἢ ἀδοξίαν ἢ νόσον σώματος — οὐκοῦν οὗτοι μὲν ὡσερ δεδεμένα καὶ καθειρηγμένα ἐκτῆσαντο ἀγαθὰ, ἕτεροι δ' εἰσὶν οἱ λελυμένοις — ἐχρήσαντο πᾶσι, τὰς εἰς ἐπίδειξιν ὕλας ἀφθονωτάτας προσλαβόντες· ὁ μὲν φρόνιμος ἰδίῳν τε καὶ κοινῶν προστασίαν πραγμάτων, οἷς σύνεσιν καὶ εὐβουλίαν ἐνεπιδείξεται· ὁ δὲ σώφρων τὸν εἰς ἀσφραν δεινὸν ἐπᾶρα καὶ παρακαλέσει τυφλὸν πλοῦτον ἵνα βλέποντα ἀποδείξῃ· ὁ δὲ δίκαιος ἀρχήν, δι' ἧς τὸ κατ' ἀξίαν ἀπονέμειν ἐκάστῳ τῶν ὄντων ἀκωλύτως δυνατὸς ἔσται. — — ἄνευ δὲ τούτων ἀρεταὶ μὲν εἰσιν, ἀκίνητοι δὲ ἀρεταὶ καὶ ἡσυχίαν ἄγουσαι. Idem 30 ad vitia pertinere docet sequentibus.*

§ 5. Eadem virtus deorum et hominum, virorum et mulierum.

245 Cicero de legibus I 8, 25. *Iam vero virtus eadem in homine ac deo est, neque alio in genere praeterea. Est autem virtus nihil aliud nisi perfecta et ad summum perducta natura.*

35 246 Plutarchus de comm. not. cp. 33 p. 1076a. *Ἀλλὰ κατὰ Χρῦσιππον οὐδὲ τοῦτο περίεστιν αὐτοῖς (sc. θεοῖς τὸ εὐδαιμονεῖν) „ἀρετῇ τε γὰρ οὐχ ὑπερέχειν τὸν Δία τοῦ Δίωνος, ὠφελείσθαι τε ὁμοίως ὑπ' ἀλλήλων τὸν Δία καὶ τὸν Δίωνα, σοφοῦς ὄντας, ὅταν ἕτερος θατέρου τυγχάνῃ κινουμένου.“*

1 ὡς δὲ ἐν Wy., ὡς θεὸν ἐν libri; locus nondum sanatus. 12 ξύλον scripsi, ξύλον ὕλην codd. 25 προστασίας scripsi, περιουσίας codd. παρουσίας Cohn. 28 ὄντων corruptum, συνόντων Mang. ὑπηκόων Wendl. 33 in genere *Davisius*, ingenio libri. | praeter eas autem libri. 34 nisi perfecta *Bake*, in se perfecto libri.

247 Alexander Aphrod. de fato cp. 37 p. 211, 13 Bruns. οὐ γὰρ τὰς αὐτὰς ἀρετὰς οἷόν τε λέγειν εἶναι τῶν τε ἀνθρώπων καὶ τῶν θεῶν· οὔτε γὰρ ἄλλως ἀληθὲς τὸ τὰς τῶν τοσοῦτον ἀλλήλων κατὰ τὴν φύσιν διεστώτων τὰς αὐτὰς τελειότητάς τε καὶ ἀρετὰς λέγειν, οὐθ' οἱ πρὸς αὐτῶν (scil. a Chrysippo) περὶ αὐτῶν λεγόμενοι λόγοι εὐλογόν τι ἐν αὐτοῖς ἔχουσιν.

248 Origenes contra Celsum VI 48 Vol. II p. 119, 16 Kδ. (p. 670 Delarue). εἶτα ἐὰν μὲν τὴν αὐτὴν ἀρετὴν λέγοντες ἀνθρώπου καὶ θεοῦ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς φιλόσοφοι μὴ εὐδαιμονέστερον λέγωσιν εἶναι τὸν ἐπὶ πᾶσι θεὸν τοῦ ἐν ἀνθρώποις κατ' αὐτοὺς σοφοῦ, ἀλλ' ἴσην εἶναι τὴν 10 ἀμφοτέρων εὐδαιμονίαν Κέλσος οὐ καταγελᾷ etc.

249 Origenes contra Celsum IV 29 Vol. I p. 298, 27 (p. 522 Del.). ὥστε καὶ ἡ αὐτὴ ἀρετὴ ἀνθρώπου καὶ θεοῦ.

250 Clemens Al. Strom. VII 14 p. 886 Pott. οὐ γὰρ καθάπερ οἱ Στωϊκοὶ ἀθέως πάνυ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἀνθρώπου λέγομεν καὶ θεοῦ. 15

251 Themistius Orat. II p. 27c. Εἰ δ' αὖ φήσειέ τις κολακείαν εἶναι τῷ Πυθίῳ παραβάλλειν τὸν βασιλέα, Χρῦσιππος μὲν ὅμιν καὶ Κλεάνθης οὐ συγχαρήσει καὶ ὄλον ἔθνος φιλοσοφίας, ὃ ἐκ τῆς ποι- κίλης χορός, οἱ φάσκοντες εἶναι τὴν αὐτὴν ἀρετὴν καὶ ἀλήθειαν ἀν- 20 δρὸς καὶ θεοῦ.

252 Proclus in Platonis Timaeum p. 106 F. Schn. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Στοᾶς καὶ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν εἶναι θεῶν καὶ ἀνθρώπων εἰρήκασι, πολλοῦ δεόντος τῆς τοῦ Πλάτωνος ὀσιότητος εἶναι ζηλωταὶ καὶ τῆς Σωκρατικῆς με- 25 τριότητος.

253 Lactant. instit. div. III 25. Quodsi natura hominis sapientiae 25 capax est, oportuit et opifices et rusticos et mulieres et omnes denique, qui humanam formam gerunt, doceri, ut sapiant; populumque (sapientum) ex omni lingua et conditione et sexu et aetate confari. — Senserunt hoc adeo Stoici, qui et servis et mulieribus philosophandum esse dixerunt, Epicurus quoque qui rudes omnium literarum 30 ad philosophiam invitat.

254 Clemens Al. Strom. IV 8 p. 590. ὁμολόγηται δ' ἡμῖν τὴν αὐ- τὴν φύσιν κατὰ γένος ἕκαστον τὴν αὐτὴν καὶ ἴσχειν ἀρετὴν· οὐκ ἄλλην τοίνυν πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα φύσιν ἔχειν ἢ γυνή, ἄλλην δὲ ὁ ἀνὴρ φα- 35 νεται, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν· ὥστε καὶ τὴν ἀρετὴν.

idem p. 592. φιλοσοφεῖτον οὖν καὶ ταῖς γυναιξίν, ἐμπερῶς τοῖς ἀν- δράσιιν etc.

§ 6. Plures esse virtutes qualitate differentes.

255 Plutarchus de virtute morali cp. 2 p. 441a. ἔοικε δὲ καὶ Ζήνων εἰς τοῦτό πως ὑποφέρεσθαι ὁ Κιτιεὺς (praecedentibus Aristo- 40 nis de virtutibus sententia enarratur) ὀριζόμενος τὴν φρόνησιν ἐν μὲν

18 Κλεάνθης] cf. I n. 564.

28 add. Usener.

34 trad. ἔχει.

35 trad.

ἀλλ' ἢ.

ἀπονεμητέοις δικαιοσύνην, ἐν δ' αἰρετέοις σωφροσύνην, ἐν δὲ ὑπομενετέοις ἀνδρείαν· ἀπολογούμενοι δὲ ἀξιοῦσιν ἐν τούτοις τὴν ἐπιστήμην φρόνησιν ὑπὸ τοῦ Ζήνωνος ὀνομάσθαι. Χρύσιππος δὲ κατὰ τὸ ποιὸν ἀρετὴν ἰδίᾳ ποιότητι συνίστασθαι νομίζων ἔλαθεν ἐαν-
 5 τὸν κατὰ τὸν Πλάτωνα „σμήνος ἀρετῶν“ οὐ σύνηθες οὐδὲ γινώριμον ἐγείρας· ὡς γὰρ παρὰ τὸν ἀνδρείον ἀνδρείαν καὶ παρὰ τὸν προῖον προῖότητα καὶ δικαιοσύνην παρὰ τὸν δίκαιον, οὕτως παρὰ τὸν χαρίεντα χαριεντότητα καὶ παρὰ τὸν ἐσθλὸν ἐσθλότητα, καὶ παρὰ τὸν μέ-
 10 γαν μεγαλότητα, καὶ παρὰ τὸν καλὸν καλότητα, ἐτέρως τε τοιαύ-
 τας ἐπιδειξιότηας, εὐαπαντησίας, εὐτραπελλίας ἀρετὰς τιθέμε-
 νος, πολλῶν καὶ ἀτόπων ὀνομάτων οὐδὲν δεομένην ἐμπέπληκε φιλο-
 σοφίαν.

256 Galenus de H. et Plat. decr. VII 2 (208. 591 M.) de Chrysippi libro, quem contra Aristonem conscripsit περὶ τοῦ ποιῶς εἶναι τὰς
 15 ἀρετὰς, disputans: νομίσας γοῦν ὁ Ἀρίστων μίαν εἶναι τῆς ψυχῆς δύναμιν, ἣ λογίζομεθα, καὶ τὴν ἀρετὴν τῆς ψυχῆς ἔθετο μίαν, ἐπι-
 στήμην ἀγαθῶν καὶ κακῶν. ὅταν μὲν οὖν αἰρεῖσθαι τε δεῖν τάγαθὰ καὶ φεύγειν τὰ κακὰ, τὴν ἐπιστήμην τήνδε καλεῖ σωφροσύνην· ὅταν
 20 δὲ πράττειν μὲν τάγαθὰ, μὴ πράττειν δὲ τὰ κακὰ, φρόνησιν· ἀνδρείαν
 30 δὲ ὅταν τὰ μὲν θαρσῆ, τὰ δὲ φεύγῃ· ὅταν δὲ τὸ κατὰ ἀξίαν ἐκάστω νέμῃ, δικαιοσύνην· ἐνὶ δὲ λόγῳ γινώσκουσα μὲν ἡ ψυχὴ χωρὶς τοῦ
 πράττειν τάγαθὰ τε καὶ κακὰ σοφία τέ ἐστι καὶ ἐπιστήμη, πρὸς δὲ τὰς πράξεις ἀφικνουμένη τὰς κατὰ τὸν βίον, ὀνόματα πλεῖω λαμβάνει
 35 τὰ προειρημένα, φρόνησίς τε καὶ σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη καὶ ἀν-
 40 δρεία καλουμένη. τοιαύτη μὲν τις ἡ Ἀρίστωνος δόξα περὶ τῶν τῆς ψυχῆς ἀρετῶν. ὃ γε μὴν Χρύσιππος οὐκ οἶδα ὅπως ἀντιλέγειν ἐπι-
 χειρεῖ τάνδρῳ τὴν κοινὴν πρὸς αὐτὸν ὑπόθεσιν ἀκριβῶς διαφυλάττοντι. καλῶς γὰρ ἅπαντα γινωσκόντων τε καὶ πραττόντων
 45 ἡμῶν ἂν ὁ βίος διοικολίτο κατὰ ἐπιστήμην, κακῶς δὲ καὶ ψευ-
 50 δῶς γινωσκόντων τε καὶ πραττόντων κατὰ ἄγνοιαν, ὡς αὐ-
 τὸς ὁ Χρύσιππος βούλεται, καὶ διὰ ταῦτα μία μὲν ἀρετὴ γίνοιτο ἂν, ἡ ἐπιστήμη, μία δὲ ὡσαύτως ἡ κακία, προσαγορευομένη καὶ ἦθε
 ποτὲ μὲν ἄγνοια, ποτὲ δὲ ἀνεπιστημοσύνη. εἰάν οὖν τις τὸν θάνατον ἢ τὴν πενίαν ἢ τὴν νόσον ὡς κακὰ δεδιῶς ἦ, θεὸν θαρσύνει, ὡς ἐπὶ
 55 ἀδιαφόροις, ἐνδεία μὲν ἐπιστήμης αὐτὸν τιθένται ἄγνοειν τάληθές, ὡς ἂν Ἀρίστων τε καὶ Χρύσιππος εἶποι, κακίαν δὲ ἔχειν ψυχῆς, ἣν ὀνομάζουσι δειλίαν, ἣ ἐναντίαν ἀρετὴν αὐτοῖς φασὶν εἶναι τὴν ἀν-
 60 δρείαν, ἐπιστήμην οὐσαν ἂν χρὴ θαρσύνειν ἢ μὴ θαρρῆναι, του-
 τέστιν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν τῶν οὕτως δηλονότι τοιούτων, οὐ κατὰ

1 διαίρετέοις libri, corr. Wy. 4 malim ἀρετὴν (ἐκείστην). | ἰδίᾳ scripsi, ἰδίαν libri. 8 χαριεντότητας et mox ἐσθλότητας, μεγαλότητας, καλότητας libri.

ψευδῆ δόξαν ὑπειλημμένων, οἷάπερ ἐστὶν ὑγίεια καὶ πλοῦτος καὶ νόσος καὶ πένια. τούτων γὰρ οὐδὲν οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακὸν εἶναι φασιν, ἀλλὰ ἀδιάφορα πάντα. καὶ τοίνυν, εἰ τὸ μὲν ἡδὺ νομίσας τις ἀγαθόν, τὸ δὲ ἀνιαρὸν κακὸν ἀκολουθῶν τῇ δόξῃ τῆδε τοῦ μὲν τὴν αἰρεσιν ποιοῖτο, τοῦ δὲ τὴν φυγὴν, ἀμαθῆς ἐστὶν οὐσίας ἀγαθοῦ καὶ διὰ ταῦτα ἀκόλαστος. ἐν ἀπάσαις γὰρ πράξεσιν αἰρουμένων ἡμῶν τὸ φαινόμενον ἀγαθόν, φευγόντων δὲ τὸ φαινόμενον κακόν, ἐχόντων δὲ φύσει τὰς ὁρμὰς ταύτας ἐφ' ἐκάτερον ἢ φιλοσοφία διδάσκουσα τὸ κατὰ ἀλήθειαν ἀγαθόν τε καὶ κακὸν ἀναμαρτήτους ἐργάζεται. Χρῦσιππος δὲ οὐκ οἶδα ὅπως, ὥσπερ οἱ ἰδιῶται λόγων, τῇ διαφορᾷ τῶν φωνῶν, οὐ τοῖς τυγχάνουσιν αὐταῖς πράγμασι προσέχει τὸν νοῦν, ἕτερόν τι νομίζων δηλοῦσθαι καθ' ἐκάστην τῶνδε τῶν φωνῶν, αἰρετέον, ποιητέον, θαρρητέον, ἀγαθόν. ἐστὶ δὲ οὐχ ἕτερον, ἀλλὰ ἐν ἀπάσαις ταῦτόν, ὅπερ ἐκ τῆς ἀγαθὸν δηλοῦται. — — — ἀπάσαις γὰρ ταύταις ταῖς λέξεσιν ἀγαθόν καὶ κακὸν λέγει καὶ κατὰ αὐτὸν τὸν Χρῦσιππον, εἰ γε δὴ τὸ ἀγαθὸν αὐτὸ μόνον ἐστὶ αἰρετέον καὶ ποιητέον καὶ θαρρητέον· ὥστε τὴν τῶν ἀγαθῶν ἐπιστήμην ἐν διαφόροις ὕλαις ἢ πράξεσιν ἐξεταζομένην ὀνόματα πλείω λαμβάνειν, ἕκαστον ἐν τῷ πρὸς τι κατὰ τὴν ὕλην ἢ τὴν πράξιν ὑφίστάμενον. — — — οὕτως οὖν κἂν τοῖς περὶ τῆς τῶν ἀρετῶν διαφορᾶς ὁ Χρῦσιππος ἀποχωρῶν τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ ἀποδεικτικῶν λημμάτων ἐν τοῖς ὑπολοίποις ἀλλάται τρισὶ γένεσιν, ὅς ἐν γε τῷ ποιᾶς εἶναι τὰς ἀρετὰς ἐπιστημονικῶν μᾶλλον ἔπιτεται, καταβαλλόντων μὲν ὄντως τὸν Ἀρίστωνος λόγον, οὐ μὴν τῇ γε οὐκείᾳ προκόντων ὑποθέσει.

257 Galenus de H. et Plat. decr. V 5 (167) p. 446 Mü. ἔπεται δ' αὐθις τοῖσδε (sc. τῷ περὶ τῶν καθῶν λόγῳ) καὶ ὁ περὶ τῶν ἀρετῶν λόγος αὐτὸς ἔχων τὸ σφάλμα διττόν, εἰτ' ἐπιστήμας τις ἀπάσας αὐτάς, εἴτε δυνάμεις ὑπολάβοι. τῶν μὲν γὰρ ἀλόγων τῆς ψυχῆς μερῶν ἀλόγους ἀνάγκη καὶ τὰς ἀρετὰς εἶναι, τοῦ λογιστικοῦ δὲ μόνου λογικῆν. ὥστ' εὐλόγως ἐκείνων μὲν αἱ ἀρεταὶ δυνάμεις εἰσὶν, ἐπιστήμη δὲ μόνου τοῦ λογιστικοῦ. Χρῦσιππος δὲ μεγάλα σφάλλεται, οὐχ ὅτι μηδεμίαν ἀρετὴν ἐποίησε δύναμιν (οὐ γὰρ μέγα τὸ τοιοῦτον σφάλμα ἐστίν, οὐδὲ διαφερόμεθα πρὸς αὐτὸ) ἀλλ' ὅτι πολλὰς ἐπιστήμας τε καὶ ἀρετὰς εἶναι φήσας μίαν ἔφησεν εἶναι δύναμιν τῆς ψυχῆς. οὐ γὰρ ἐνδέχεται μιᾶς δυνάμεως ἀρετὰς εἶναι πολλὰς, εἴγε μὴδὲ τελειότητας πολλὰς ἐνὸς πράγματος. μία γὰρ ἕκαστου τῶν ὄντων ἢ τελειότης, ἢ δ' ἀρετὴ τελειότης ἐστὶ τῆς ἑκάστου φύσεως, ὡς αὐτὸς ὁμολογεῖ. κάλλιον οὖν Ἀρίστων ὁ Χίτος,

οὔτε πολλὰς εἶναι τὰς ἀρετὰς τῆς ψυχῆς ἀποφηνάμενος, ἀλλὰ μίαν, ἣν ἐπιστήμην ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν εἶναι φησιν, οὔτε περὶ τῶν καθῶν ἐναντία ταῖς ἰδίαις ὑποθέσεσι γράψας, ὥσπερ ὁ Χρυσίππος.

258 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 7 p. 1034d. Οὐ μόνον δὲ ὁ Ζήνων περὶ ταῦτα φαίνεται αὐτῷ μαχόμενος (unane sit virtus an complures), ἀλλὰ καὶ Χρυσίππος, Ἀρίστωνι μὲν ἐγκαλῶν, ὅτι μιᾶς ἀρετῆς σχέσεις ἔλεγε τὰς ἄλλας εἶναι, Ζήνωνι δὲ συνηγορῶν οὕτως ὀριζομένῳ τῶν ἀρετῶν ἐκάστην.

259 Galenus de H. et Plat. decr. VII (206. 583 M.). οὐ μόνον δὲ τοὺς περὶ ψυχῆς ἡγεμονικοῦ λόγους ἠρωτιμένους ὑπὸ αὐτῶν ἐλέγχοντες ἐμηνύναμεν, ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τῶν καθῶν τῆς ψυχῆς ὑπὸ Χρυσίππου γεγραμμένα, τοῦτο μὲν ἐν τοῖς λογικοῖς ὑπομνήμασι τρισί, τοῦτο δὲ ἐν τῷ θεραπευτικῷ, μετὰ τοῦ καὶ δεῖκνύειν αὐτὸν ἑαυτῷ διαφερόμενον. ἐπεμνήσθημεν δὲ καὶ τῶν Ποσειδωνίου συγγραμμάτων, ἐν οἷς ἐπαινεῖ τὸν καλαιὸν λόγον ἐλέγχων τὰ Χρυσίππου κακῶς εἰρημμένα περὶ τε τῶν καθῶν τῆς ψυχῆς καὶ τῶν ἀρετῶν τῆς διαφορᾶς. ὥσπερ γὰρ ἀναιρεῖται τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, εἰ μόνον εἴη τὸ λογιστικὸν αὐτῆ, μηδενὸς μῆτε ἐπιθυμητικοῦ μῆτε θυμοειδοῦς ὄντος, οὕτω καὶ τῶν ἀρετῶν πλὴν φρονήσεως αἱ λοιπαὶ πᾶσαι. καίτοι κἀνταῦθα εἰ τις ἐπεξέρχοιτο τῷ λόγῳ τὰ τε περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀρετῶν ἐν τέτταρσι βιβλίοις ὑπὸ Χρυσίππου γεγραμμένα βασιανίζων ὅσα τε καθ' ἐν ἄλλο διήλθεν, ᾧ δεῖκνυσι ποιᾶς εἶναι τὰς ἀρετὰς ἐλέγχων τὸν Ἀρίστωνος λόγον, οὐχ ἑνὸς ἢ δυοῖν ἀλλὰ τριῶν ἢ τετάρων ἂν δεηθεῖν βιβλίων. ἔστι μὲν γὰρ κἀνταῦθα λόγος εἰς βραχὺς ἐπιστημονικὸς ἐλέγχων τὸν Χρυσίππου, οὔτε τάληθ' ἠρεσβεύοντα καὶ μηνύοντα περιττῶς. ἀλλὰ οἱ μῆτε παιδευθέντες ἐν ἀποδεικτικῇ μεθόδῳ μὴθ' ὄλωσ γνόντες, ὅποια τίς ἐστι, μόνῳ δὲ τῷ μεγέθει καὶ πλήθει τῶν ὑπὸ Χρυσίππου γραφέντων βιβλίων προσέχοντες τὸν νοῦν ἀληθῆ νομίζουσι κἀνθ' ὑπάρχειν αὐτά. καὶ γὰρ καὶ ὅτως ἐστὶ τὰ πλεῖστα αὐτῶν ἀληθῆ καὶ μάλιστα γὰρ τὰ κατὰ ἐκεῖνο τὸ βιβλίον, ἐν ᾧ δεῖκνυσι ποιᾶς εἶναι τὰς ἀρετὰς. ἀλλὰ ὅτι τῷ μίαν ὑποθεμένῳ δυνάμιν ὑπάρχειν ἐν τῇ ψυχῇ τὴν λογικὴν τε καὶ κριτικὴν ὀνομαζομένην, ἀνελόντι δὲ τὴν ἐπιθυμητικὴν τε καὶ θυμοειδῆ, καθάπερ ὁ Χρυσίππος ἀνείλε, μάχεται τὰ κατὰ τοῦτο τὸ βιβλίον εἰρημμένα, ταυτὶ μὲμψαιτο ἂν τις αὐτῷ τὸ μέντοι καταβάλλεσθαι τὴν Ἀρίστωνος ἀρεσιν ἀληθῶς ὑπὸ τῶν γεγραμμένων οὐκ ἔν τις μὲμψαιτο. νομίζει γὰρ ὁ ἀνήρ ἐκεῖνος μίαν οὖσαν τὴν ἀρετὴν ὀνομαζομένην.

7 Ecce Zenonis definitiones a Plut. allatae: Πάλιν δὲ ὀριζόμενος αὐτῶν ἐκάστην, τὴν μὲν ἀνδρείαν φησὶ (sc. ὁ Ζήνων) φρόνησιν εἶναι ἐν ἐνεργητοῖς· τὴν δὲ δικαιοσύνην φρόνησιν ἐν ἀπονεμητοῖς, ὡς μίαν οὖσαν ἀρετὴν, ταῖς δὲ πρὸς τὰ πράγματα σχέσεσι κατὰ τὰς ἐνεργείας διαφέρειν δοκοῦσαν. Cf. I n. 200.

ζεσθαι κατὰ τὴν πρός τι σχέσιν. ὁ τοίνυν Χρῦσιππος δείκνυσιν οὐκ ἐν τῇ πρός τι σχέσει γινόμενον τὸ πλῆθος τῶν ἀρετῶν τε καὶ κακιῶν, ἀλλὰ ἐν ταῖς οἰκείαις οὐσίαις ὑπαλλαττομέναις κατὰ τὰς ποιότητας, ὡς ὁ τῶν παλαιῶν ἠβούλετο λόγος· ἔπερ καὶ αὐτὸ βραχὺ παρατρέψας ὁ Χρῦσιππος ἑτέραις λέξεσι διήλθεν ἐν τῷ ποιὰς εἶναι τὰς ἀρετὰς τοῖς τε ἐπιχειρήμασι οὐ πρόκουσι τῷ τὸ λογικὸν εἶναι μόνον τῆς ψυχῆς τεθειμένῳ, τὸ καθητικὸν δὲ ἀνηρηκῶτι. πῶς οὖν ἐγὼ τοῦ μήκους τῶν λόγων αἴτιος, ἐὰν ἀναγκασθῶ νῦν ἀποδεικνύειν ἀλλοτρίας αἰρέσεως ἐπιχειρήμασι χρώμενον τὸν Χρῦσιππον εὐκότως καταβαλεῖν τὴν Ἀρίστωνος δόξαν; 10

260 Galenus in Hippocr. de humoribus lib. II Vol. XVI p. 303 K. (postquam trichotomiam animae Platoniam probare studuit). ἀλλ' ὅμως ἐνιοὶ φασὶ μίαν εἶναι τῆς ψυχῆς οὐσίαν· τὴν δ' ἀρετὴν εἶναι· βούλονται τελειότῃα τῆς ἐκάστου φύσεως. εἰ μὲν οὖν τι τοιοῦτον προῖμα ἐστὶν ἢ ἀρετῇ, μία ἔσται, ἕτερε καὶ τελειότης ἐστὶ μία· καὶ οὕτω κατὰ τὸ λογιστικὸν 15 μέρος τῆς ψυχῆς ἀναγκαῖον ἐπιστήμην εἶναι τὴν ἀρετὴν· καὶ ἕτερε ἢ μόνον ἐστὶ τοῦτο ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, τὸ λογιζόμενον, οὐ χρὴ ζητεῖν ἀρετὰς πολλὰς.

261 Diog. Laërt. VII 92. Παναίτιος μὲν οὖν δύο φησὶν ἀρετὰς — — τέτταρας δὲ οἱ περὶ Ποσειδάωνιον καὶ πλείονας οἱ περὶ Κλεάνθη καὶ Χρῦσιππον.

(§) 7. De singulis virtutibus.

262 Stobaeus ecl. II 59, 4 W. φρόνησιν δ' εἶναι ἐπιστήμην ὧν ποιητέον καὶ οὐ ποιητέον καὶ οὐδετέρων ἢ ἐπιστήμην ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐδετέρων φύσει πολιτικοῦ ζῴου (καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν δὲ ἀρετῶν οὕτως αἰσούειν παραγγέλλουσι). σωφροσύνην δ' εἶναι ἐπιστήμην αἰρετῶν καὶ φρενῶν καὶ οὐδετέρων· δικαιοσύνην δὲ ἐπιστήμην ἀπονεμητικῆν τῆς ἀξίας ἐκάστω· ἀνδρείαν δὲ ἐπιστήμην δεινῶν καὶ οὐ δεινῶν καὶ οὐδετέρων· ἀφροσύνην δὲ (ἄγνοιαν) ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐδετέρων, ἢ ἄγνοιαν ὧν ποιητέον καὶ οὐ ποιητέον καὶ οὐδετέρων· ἀκολασίαν δὲ ἄγνοιαν αἰρετῶν καὶ φρενῶν καὶ οὐδετέρων· ἀδικίαν δὲ ἄγνοιαν μὴ ἀπονεμητικῆν τῆς ἀξίας ἐκάστω· δειλίαν δὲ ἄγνοιαν δεινῶν καὶ οὐ δεινῶν καὶ οὐδετέρων. Παραπλησίως δὲ καὶ τὰς ἕλλας ἀρετὰς καὶ κακίας ὀρίζονται, τῶν εἰρημένων ἐχόμενοι. Κοινότερον δὲ τὴν ἀρετὴν διάθεσιν εἶναι φασὶ ψυχῆς σύμφωνον αὐτῇ περὶ ὅλον τὸν βίον. 25

263 Philo Leg. Alleg. I § 63 Vol. I p. 77, 12 Wendl. Διὰ τούτων βούλεται τὰς κατὰ μέρος ἀρετὰς ὑπογράφειν· εἰδὼ δὲ τὸν ἀριθμὸν τέσσαρες, φρόνησις, σωφροσύνη, ἀνδρεία, δικαιοσύνη.

§ 65. ἢ μὲν φρόνησις περὶ τὰ ποιητέα, ὕρους αὐτοῖς τιθεῖσα, ἢ δὲ

18 ἀρετὴν scripsi, οὐσίαν ed. 16 εἕτερε scripsi, ἕτερε ed. 25 πολιτικοῦ <λογικοῦ> Wacham. 31 ἀδικίαν—ἐκάστω add. Heeren.

ἀνδρεία τοῖς ὑπομενετέοις· ἡ δὲ σωφροσύνη τοῖς ἀρετέοις· ἡ δὲ δικαιοσύνη τοῖς ἀπονεμητέοις.

§ 67. κατὰ δὲ τὸν τόπον τῆς φρονήσεως δύο εἶσι ποιοί, ὃ τε φρόνιμος καὶ ὁ φρονῶν. fere eadem redeunt p. 79 addito: ὁ μὲν συνιστάμενος 5 κατὰ τὴν φρόνησιν, ὁ δὲ φρονῶν κατὰ τὸ φρονεῖν.

de fortitudine § 68: ἐπιστήμη γὰρ ἔστιν ὑπομενετέων καὶ οὐχ ὑπομενετέων καὶ οὐδετέρων.

de iustitia § 87 p. 84, 2. ὅτι ἀπονεμητικὴ τῶν κατ' ἀξίαν ἔστιν ἡ δικαιοσύνη καὶ τέτακται οὔτε κατὰ τὸν κατήγορον οὔτε κατὰ τὸν ἀπολογούμενον, ἀλλὰ κατὰ τὸν δικαστήν. Ὡσπερ οὖν ὁ δικαστὴς οὔτε νικῆσαι τινὰς προήρηται οὔτε πολεμῆσαι τισὶ καὶ ἐναντιωθῆναι, γνώμην δ' ἀποφηνάμενος βραβεύει τὸ δίκαιον· οὕτως ἡ δικαιοσύνη οὐδενὸς οὔσα ἀντίδικος, ἀπονέμει τὸ κατ' ἀξίαν ἐκάστω πράγματι.

264 Stobaeus ecl. II 60, 9 W. Τῶν δ' ἀρετῶν τὰς μὲν εἶναι πρώτας, 15 τὰς δὲ ταῖς πρώταις ὑποτεταγμένας· πρώτας δὲ τέτταρας εἶναι, φρόνησιν, σωφροσύνην, ἀνδρείαν, δικαιοσύνην. Καὶ τὴν μὲν φρόνησιν περὶ τὰ καθήκοντα γίνεσθαι· τὴν δὲ σωφροσύνην περὶ τὰς ὁρμὰς τοῦ ἀνθρώπου· τὴν δὲ ἀνδρείαν περὶ τὰς ὑπομονάς· τὴν δὲ δικαιοσύνην περὶ τὰς ἀπονεμήσεις. Τῶν δὲ ὑποτεταγμένων ἐν ταῖς ἀρεταῖς ταύταις τὰς μὲν τῆ φρονήσεως ὑποτετάχθαι, 20 τὰς δὲ τῆ σωφροσύνης, τὰς δὲ τῆ ἀνδρείας, τὰς δὲ τῆ δικαιοσύνης. Τῆ μὲν οὖν φρονήσει ὑποτάττεσθαι εὐβουλίαν, εὐλογιστίαν, ἀγχινοίαν, νουνέχειαν, <εὐστολίαν>, εὐμηχανίαν· τῆ δὲ σωφροσύνη εὐταξίαν, κοσμιότητα, αἰδημοσύνην, ἐγκράτειαν· τῆ δὲ ἀνδρείᾳ καρτερίαν, θαρραλεότητα, μεγαλοψυχίαν, εὐψυχίαν, φιλοπονίαν· τῆ δὲ δικαιοσύνη εὐσέβειαν, χρηστότητα, εὐκοινωνησίαν, 25 εὐσυναλλάξιαν. Εὐβουλίαν μὲν οὖν εἶναι λέγουσιν ἐπιστήμην τοῦ ποῖα καὶ πῶς πράττοντες πράξομεν συμφερόντως· εὐλογιστίαν δὲ ἐπιστήμην ἀνταναιρετικὴν καὶ συγκεφαλαιωτικὴν τῶν γινομένων καὶ ἀποτελουμένων· ἀγχινοίαν δὲ ἐπιστήμην εὐρετικὴν τοῦ καθήκοντος ἐκ τοῦ παραχρῆμα· νουνέχειαν δὲ ἐπιστήμην <τῶν χειρῶν καὶ βελτιόνων· εὐστολίαν δὲ 30 ἐπιστήμην> ἐπιτευκτικὴν τοῦ ἐν ἐκάστω σκοποῦ· εὐμηχανίαν δὲ ἐπιστήμην εὐρετικὴν διεξόδου πραγμάτων· εὐταξίαν δὲ ἐπιστήμην τοῦ πότε πρακτέον καὶ τί μετὰ τί καὶ καθόλου τῆς τάξεως τῶν πράξεων· κοσμιότητα δὲ <ἐπιστήμην> κρεπουσῶν καὶ ἀπρεπῶν κινήσεων· αἰδημοσύνην δὲ ἐπιστήμην εὐλαβητικὴν ὀρθοῦ ψόγου· ἐγκράτειαν δὲ ἐπιστήμην ἀνυπέρβατον τῶν 35 κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον φανέντων· καρτερίαν δὲ ἐπιστήμην ἐμμενητικὴν τοῖς ὀρθῶς κριθεῖσι· θαρραλεότητα δὲ ἐπιστήμην καθ' ἣν οἶδαμεν ὅτι οὐδενὶ δεινῷ μὴ περιπέσωμεν· μεγαλοψυχίαν δὲ ἐπιστήμην ὑπεράνω ποιούσαν τῶν πεφυκότων ἐν σπουδαίοις τε γίνεσθαι καὶ φάυλοις· εὐψυχίαν δὲ ἐπιστήμην ψυχῆς παρεχομένης ἑαυτὴν ἀήτητον· φιλοπονίαν δὲ ἐπιστήμην 40 ἐξεργαστικὴν τοῦ προκειμένου, οὐ κωλυομένην διὰ πόνον· εὐσέβειαν δὲ ἐπιστήμην θεῶν θεραπείας· χρηστότητα δὲ ἐπιστήμην εὐπονητικὴν· εὐκοινωνησίαν δὲ ἐπιστήμην ἰσότητος ἐν κοινωσίᾳ· εὐσυναλλάξιαν δὲ ἐπιστήμην τοῦ συναλλάττειν ἀμέμπτως τοῖς πλησίον.

Πασῶν δὲ τούτων τῶν ἀρετῶν τὸ τέλος εἶναι τὸ ἀκολούθως τῆ φύσει 45 ζῆν· ἐκάστην δὲ τούτου διὰ τῶν ἰδίων παρέχεσθαι τυγχάνοντα τὸν ἄνθρωπον

22 εὐστολίαν add. Wachsm. 27 συγκεφαλαιωτικὴν Heine, μὴ κεφαλαιωτικὴν libri. 29 τῶν—ἐπιστήμην add Wachsm. 32 ἐπιστήμην add. Heeren. 34 ἀνυπέρβατον Wachsm., ἀνυπέρβλητον libri.

πον. Ἐλεῖν γὰρ ἀφορμὰς παρὰ τῆς φύσεως καὶ πρὸς τὴν τοῦ καθήκοντος εὐρεσιν καὶ πρὸς τὴν τῶν ὁρμῶν εὐστάθειαν καὶ πρὸς τὰς ὑπομονὰς καὶ πρὸς τὰς ἀπονεμήσεις. Καὶ (κατὰ) τὸ σύμφωνον καὶ τὸ ἑαυτῆς ἐκίστη τῶν ἀρετῶν πράττουσα παρέχεται τὸν ἀνθρώπον ἀκολούθως τῇ φύσει ζῶντα.

265 Diog. Laërt. VII 92. τῶν δὲ ἀρετῶν τὰς μὲν πρώτας, τὰς δὲ ταύταις ὑποτεταγμένας· πρώτας μὲν τὰσδε· φρόνησιν, ἀνδρείαν, δικαιοσύνην, σωφροσύνην· ἐν εἶδει δὲ τούτων μεγαλοψυχίαν, ἐγκράτειαν, καρτερίαν, ἀγχίνοιαν, εὐβουλίαν. καὶ τὴν μὲν φρόνησιν εἶναι ἐπιστήμην κακῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ οὐδετέρων, τὴν δὲ δικαιοσύνην ἐπιστήμην ὧν αἰρετόν καὶ εὐλαβητόν καὶ οὐδετέρων **** τὴν δὲ μεγαλοψυχίαν ἐπιστήμην <ἧ> 10 ἔξιν ὑπεράνω ποιοῦσαν τῶν συμβαινόντων κοινῇ φασίλοισ τε καὶ σπουδαίοις, τὴν δὲ ἐγκράτειαν διάθεσιν ἀνυπέρβατον τῶν κατ' ὀρθὸν λόγον ἢ ἔξιν ἀήττητον ἠδονῶν, τὴν δὲ καρτερίαν ἐπιστήμην ἢ ἔξιν ὧν ἐμμενετόν καὶ μὴ καὶ οὐδετέρων, τὴν δὲ ἀγχίνοιαν ἔξιν εὐρετικὴν τοῦ καθήκοντος ἐκ τοῦ παραγρήμα, τὴν δὲ εὐβουλίαν ἐπιστήμην τοῦ σκοπεῖσθαι ποῖα καὶ 15 πῶς πράττοντες πράξομεν συμφερόντως.

ἀνὰ λόγον δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰς μὲν εἶναι πρώτας, τὰς δὲ ὑπὸ ταύταις· ὅλον ἀφροσύνην μὲν καὶ δειλίαν καὶ ἀδικίαν καὶ ἀκολασίαν ἐν ταῖς πρώταις, ἀκρασίαν δὲ καὶ βραδύνοιαν καὶ κακοβουλίαν ἐν ταῖς ὑπὸ ταύτας. εἶναι δὲ ἀγνοίας τὰς κακίας ὧν αἱ ἀρεταὶ ἐπιστήμαι. 20

266 Andronicus περὶ καθῶν p. 19 Schuchardt.

Φρόνησις μὲν ὄν ἐστιν ἐπιστήμη ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐδετέρων. — —

Σωφροσύνη δὲ ἐπιστήμη αἰρετῶν καὶ οὐχ αἰρετῶν καὶ οὐδετέρων.

Δικαιοσύνη δὲ ἔξιν ἀπονεμητικὴ τοῦ κατ' ἀξίαν ἐκίστω.

Ἀνδρεία δὲ ἐπιστήμη δεινῶν καὶ οὐ δεινῶν καὶ οὐδετέρων. 25

267 Andronicus περὶ καθῶν p. 20, 21 Schuchardt.

εὐβουλία μὲν ὄν ἐστιν ἐπιστήμη συμφερόντων.

ἀγχίνοια δὲ ἔξιν ἐξ ὑπογίου τοῦ καθήκον εὐφροσικουσα. —

πρόνοια δὲ ἔξιν ὀδοποιεῖσθαι δυναμένη εἰς τὸ μέλλον, ὡς ἂν πράττεται ὡς χρῆ. — — 30

βασιλικὴ δὲ ἐμπειρία τοῦ ἄρχεῖν πλήθους ἀνυπευδύνως.

στρατηγικὴ δὲ ἔξιν θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ τῶν στρατοπέδω συμφερόντων. — —

πολιτικὴ δὲ ἔξιν θεωρητικὴ <καὶ πρακτικὴ> τῶν πόλει συμφερόντων.

οἰκονομικὴ δὲ ἔξιν θεωρητικὴ <καὶ πρακτικὴ> τῶν οἴκω συμφερόντων. — — 35

διαλεκτικὴ δὲ ἐπιστήμη τοῦ εὖ διαλέγεσθαι.

ἥτορικὴ δὲ ἐπιστήμη τοῦ εὖ λέγειν.

φυσικὴ δὲ ἐπιστήμη τῶν περὶ φύσιν.

268 Andronicus περὶ καθῶν p. 27, 16 Schuchardt (ex cod. Par. 2131) 40 κατὰ Χρύσιππον.

Φρόνησις ἐστιν ἐπιστήμη τοῦ ποῖα δεῖ ποιεῖν, ποῖα δ' οὐ.

Ἀφροσύνη δὲ ἡ ἀγνοία τῶν αὐτῶν καὶ ἄφρονες οἱ τούτων τι ἀγνοοῦν-

8 ἀγχίνοιαν εὐβουλίαν om. B. 9 non est haec iustitiae definitio, τῶν (pro ὧν) B. 10 ἀνδρείας et σωφροσύνης definitiones exciderunt. | ἧ om. BP.

11 φασίλοισ τε καὶ σπουδαίοις recte n. 270, φασίλων τε καὶ σπουδαίων BP.

16 πράξομεν P. 19 ἐν ταῖς πρώταις vulg., καὶ BP. | δὲ om. BP. | ταύταις BP.

22 ipse Chrysippus hoc sine utitur II n. 174. 34. 35 καὶ πρακτικὴ add. Schuchardt.

τες και περι ταυτα διεψυσμένοι· ἔστι γὰρ ἀφροσύνη ἄγνοια τοῦ ποῖα δεῖ ποιεῖν, ποῖα δ' οὐ.

Ἐποτέτακται δὲ τῇ φρονήσει εὐβουλλία, εὐλογιστία, ἀγγίνοια, νουνέχεια, εὐστοχία, εὐμηχανία.

5 εὐλογιστία δὲ ἔστιν ἐπιστήμη συγκεφαλαιωτικὴ τῶν γινομένων και ἀποτελουμένων.

ἀγγίνοιά ἔστιν ἐπιστήμη εὐρετικὴ τοῦ καθήκοντος ἐκ τοῦ παρεχόμενου.

νουνέχειά ἔστιν ἐπιστήμη χειρόνων και βελτιόνων.

εὐστοχία ἔστιν ἐπιστήμη ἐπιτευκτικὴ τοῦ ἐν ἐκάστῳ σκοποῦ.

10 εὐμηχανία ἔστιν ἐπιστήμη εὐρετικὴ διεξόδου πραγμάτων.

269 Andronicus περι καθῶν p. 28,1 Schuchardt (ex Paris. 2131)
(Κατὰ Χρύσιππον).

Ἐποτέτακται δὲ τῇ ἀνδρείᾳ καρτερία, θαρράλεότης, μεγαλοψυχία, εὐψυχία, φιλοπονία.

15 καρτερία ἔστιν ἐπιστήμη ἔμμοнос τοῖς ὀρθῶς κριθεῖσι.

θαρράλεότης ἔστιν ἐπιστήμη καθ' ἣν οἶδαμεν ὅτι οὐ περιπέσομεν.

μεγαλοψυχία ἔστιν ἐπιστήμη <ὕπεράνω ποιούσα> τῶν πεφουκῶτων ἐν σπουδαίοις τε γίνεσθαι και φαύλοις.

εὐψυχία ἔστιν ἐπιστήμη ψυχῆς παρεχομένη αὐτὴν ἀήτητον.

20 φιλοπονία ἔστιν ἐπιστήμη ἐξεργαστικὴ μὲν τοῦ προκειμένου, οὐ καταναλισκομένη δὲ ὑπὸ πόνων.

270 Andronicus περι καθῶν p. 22,13 Schuchardt.

εὐψυχία μὲν οὖν ἔστιν εὐτονία ψυχῆς πρὸς τὸ ἐπιτελεῖν τὰ ἐαυτῆς ἔργα.

15 λῆμα δὲ ἕξις προχείρους παρεχομένη πρὸς τὸ ἐπιχειρεῖν τε οἷς χρῆ και ὑπομένειν ἃ λόγος αἰρεῖ.

μεγαλοψυχία δὲ ἕξις ὕπεράνω ποιούσα τοῦ κοινῆ συμβαίνοντος φαύλοις τε και σπουδαίοις.

ἀββενότης δὲ ἕξις αὐτάρκεις παρεχομένη ἐν τοῖς κατ' ἀρετὴν πόνοις.

καρτερία δὲ ἐπιστήμη ἔμμεντων <και οὐκ ἔμμεντων> και οὐδτετρων.

20 μεγαλοπρέπεια δὲ ἕξις ἐπαίρουσα τοὺς ἔχοντας αὐτὴν και φρονήματος πληροῦσα.

271 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 136 (p. 348 Aucher). Nomina autem ancillarum perseverantiae sunt impropendens, indeclinatum in unam partem, minime declivum in contrarium, impenitens, immutabile, 35 indifferentes, constans, basi fixum, invincibile, rectum, et quaecunque horum fratres sunt, qui cupiunt stabilem perseverantiam.

272 Andronicus περι καθῶν p. 23,17 Schuchardt.

αὐστηρία μὲν οὖν ἔστιν ἕξις καθ' ἣν οὐτε προσφέρουσιν ἄλλοις τὴν 40 περι ἡδονῶν ὀμίλλαν οὔτε παρ' ἄλλων προσδέχονται. — —

ἔγκράτεια δὲ ἕξις ἀήτητος ὄψ' ἡδονῶν.

εὐτέλεια δὲ ἕξις ἀνυπέραρτος ἐν δαπάναις και παρασκευαῖς.

λιτότης δὲ ἕξις ἀρκουμένη τοῖς παροῦσιν.

κοσμιότης δὲ ἐπιστήμη περι τὸ πρέπον ἐν κινήσει και σχέσει.

10 διεξόδου Schuchardt, διεξόδων cod. 16 ὅτι οὐ περιπέσομεν corrupta, ὅτι οὐ μὴ περιπέσομεν Schuchardt. 17 ὕπεράνω ποιούσα add. Schuchardt ex

Stobaeo. 19 ἐαυτῆ ἀήτητος codex, corr. Schuchardt. 24 παρεχομένη Schuchardt, παρέχουσα C. 29 και οὐκ ἔμμεντων add. Schuchardt.

43 σχέσει Wachamuth, συγγέσει C.

εὐταξία δὲ ἐμπειρία καταχωρισμοῦ πράξεων ἢ περὶ τὰς πράξεις ἔχουσα
τὸ βέβαιον ἢ τοὺς καταχωρισμοὺς τῶν πράξεων.

αὐτάρθεια δὲ ἔξις ἀρκουμένη οἷς δεῖ καὶ δι' αὐτῆς ποριστικῆ τῶν πρὸς
τὸ ζῆν καθήκοντων.

278 Andronicus περὶ παθῶν p. 25, 9 Schuchardt.

ἐλευθεριότης μὲν οὖν ἐστὶν ἔξις ἐν προέσει καὶ λήψει ὁμολογουμένως
ἀναστρεφόμενους παρεχομένη.

χρηστότης δὲ ἔξις ἐπουσίως εὐποιητικῆ.

δικαστικῆ δὲ ἐπιστήμη κρίσεων καὶ κολάσεων καὶ ἀδικημάτων.

εὐγνωμοσύνη δὲ ἐκούσιος δικαιοσύνη.

εὐσέβεια δὲ ἐπιστήμη θεῶν θεραπειας.

εὐχαριστία δὲ ἐπιστήμη τοῦ τίσι καὶ πότε παρεκτεῖν χάριν καὶ πῶς καὶ
παρὰ τίνων ληπτέον.

ὁσιότης δὲ ἐπιστήμη παρεχομένη πιστοὺς καὶ τηροῦντας τὰ πρὸς τὸ θεῖον
δίκαια. —

εὐσυναλλαξία δὲ ἔξις ἐν συναλλαγαῖς φυλάττουσα τὸ δίκαιον.

νομοθετικῆ δὲ ἐπιστήμη διαταγμάτων πολιτικῶν πρὸς κοινωνίαν ἀναφε-
ρομένων.

274 Sextus adv. math. IX 153 (Carneades Stoicis virtutum defini-
tionibus utitur) ἐγκράτεια γὰρ ἐστὶ διάθεσις ἀνυπέρβατος τῶν κατ' ὄρθον
λόγον γιγνομένων ἢ ἀρετὴ ὑπεράνω ποιούσα ἡμᾶς τῶν δοκούντων εἶναι δυσά-
ποσῆται. ἐγκρατεῦται γὰρ, φασίν, οὐχ ὁ θανατιώσης γράδος ἀπεχόμενος,
ἀλλ' ὁ Λαῖδος καὶ Φρόνης ἢ τινος τοιαύτης, δυνάμενος ἀπολαῦσαι, εἶτα
ἀπεχόμενος. καρτερία δὲ ἐστὶν ἐπιστήμη ὑπομενετέων καὶ οὐχ ὑπομενετέων
ἢ ἀρετὴ ὑπεράνω ποιούσα ἡμᾶς τῶν δοκούντων εἶναι δυσυπομενήτων.

ibid. 158. εἰ δὲ ἀνδρίαν ἔχει, ἐπιστήμην ἔχει δεινῶν καὶ οὐ δεινῶν
καὶ τῶν μεταξὺ.

ibid. 161. εἰ δὲ μεγαλοψυχίαν ἔχει, ἐπιστήμην ἔχει ποιούσαν ὑπερ-
αφρῖν τῶν συμβαινόντων.

ibid. 162. εἰ φρόνησιν ἔχει, ἔχει καὶ ἐπιστήμην ἀγαθῶν τε καὶ κα-
κῶν καὶ ἀδιαφόρων.

ibid. 167. εἴπερ τε πανάρετόν ἐστι τὸ θεῖον καὶ τὴν φρόνησιν ἔχει,
ἔχει καὶ τὴν εὐβουλίαν, παρόσον ἢ εὐβουλία φρόνησις ἐστὶ πρὸς τὰ
βουλευτά.

ibid. 174. ἐστὶ γὰρ ἡ σωφροσύνη ἔξις ἐν αἰρέσει καὶ φυγαῖς σώ-
ζουσα τὰ τῆς φρονήσεως κλήματα.

275 Clemens Al. Strom. II p. 470 Pott. ἐπεὶ δ' οὖν τὴν μὲν ἀν-
δρίαν ὁρίζονται ἐπιστήμην δεινῶν καὶ οὐ δεινῶν καὶ τῶν μεταξὺ τὴν δὲ
σωφροσύνην ἔξις εἶναι αἰρέσει καὶ φυγῇ σώζουσαν τὰ τῆς φρονήσεως
κλήματα παρὰκειται τῇ μὲν ἀνδρείᾳ ἢ τε ὑπομονῇ, ἣν καρτερίαν καλοῦσιν, καὶ
ἐπιστήμην ἐμμενετέων καὶ οὐκ ἐμμενετέων ἢ τε μεγαλοψυχία ἐπιστήμη
τῶν συμβαινόντων ὑπεραίρουσα· ἀλλὰ καὶ τῇ σωφροσύνῃ ἢ εὐλάβεια ἐκ-
κλισίς οὐσα σὺν λόγῳ.

paulo post dicit: ὅτι ὁ μίαν ἔχων ἀρετὴν — πάσας ἔχει διὰ τὴν ἀντα-
κολουθίαν. Αὐτίκα ἢ ἐγκράτεια διάθεσις ἐστὶν ἀνυπέρβατος τῶν κατὰ α

1 ἢ περὶ—πράξεων secludit Schuchardt.

4 δι' αὐτῆς ποριστικῆ τῶν —
καθηκόντων Wachsmuth, διὰ ταύτης ὀριστικῆ τὰ πρὸς τὸ ζῆν καθήκοντα C.

11 θεῶν Schuchardt, θεοῦ libri. 39 εἶναι] fortasse ἐν.

τὸν ὀρθὸν λόγον φανέντων· ἐγκρατεύεται δὲ ὁ κατέχων τὰς παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ὀρμὰς· ἢ ὁ κατέχων αὐτὸν ὥστε μὴ ὀρμᾶν παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον.

276 Clemens Al. Paedag. II p. 247 Pott. *ικανότης δὲ ἕξις ἐστὶν ἐξικνουμένη πρὸς τὸ οἰκίον πέρας ἀνελλιπῶς καὶ ἀπερίττως.*

5 ἢ αὐτάρκεια — — ἕξις ἐστὶν ἀρκαυμένη οἷς δεῖ καὶ δι' αὐτῆς ποριστικῆ τῶν πρὸς τὸν μακάριον συντελούντων βίον.

idem III p. 286 Pott. ἢ μὲν καθαριότης ἕξις ἐστὶν παρασκευαστικῆ διαίτης καθαρῆς καὶ ἀμιγυῶς ἀίσχυρῶς· ἢ δὲ ἀφέλεια ἕξις ἀφαιρετικῆ τῶν περιττῶν.

10 p. 287. εὐκολία δὲ ἐστὶν ἕξις ἀπέριττος, προσδεκτικῆ πρὸς τὸ ἀνελλιπὲς ἐξαρκούντων εἰς τὸν κατὰ λόγον τὸν ὀρθὸν καὶ μακάριον βίον.

p. 303. εὐταξία ἐστὶ — — δύναμις τεταγμένη βεβαία τῶν ἐξῆς ἀλλήλοις κειμένων ἐν ἔργῳ καλῶς ἀποδοτικῆ, κατ' ἀρετὴν ἀνυπέροβλητος.

277 Philo quaest. et solut. in Exodum II 112 (p. 541 Aucher).

15 Quatuor virtutum unaquaeque elementum sortita est ex his tribus, ex habitudine, habendo et habere. Sicut et in sensibus est, e. g. visus, visibile, et videre; itidem auditus, audible, et audire. Sic ergo est scientia, scibile, scire, sicut et continentia, continendum, continere; iterumque fortitudo, fortificandum et habere fortitudinem, quod magis communiter dicitur fortificari; similiter iustitia, iustum et habere iustitiam, quod appellatur iustificari.

278 Stobaeus ecl. II 62, 15 W. Ταύτας μὲν οὖν τὰς ζηθείσας ἀρετὰς τελείας εἶναι λέγουσι περὶ τὸν βίον καὶ συνεστηκέναι ἐκ θεωρημάτων· ἄλλας δὲ ἐπιγιγνεσθαι ταύταις, οὐκ ἔτι τέχνας οὐσας, ἀλλὰ
25 δυνάμεις τινάς, ἐκ τῆς ἀσκήσεως περιγιγνομένας, ὅλον τὴν ὀφειλίαν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἀριότητα καὶ τὴν ἰσχὴν αὐτῆς καὶ τὸ κάλλος. Ὡσπερ γὰρ τὴν τοῦ σώματος ὀφειλίαν εὐκράσιαν εἶναι τῶν ἐν τῷ σώματι θερμοῶν καὶ ψυχροῶν καὶ ξηρῶν καὶ ὑγρῶν, οὕτω καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ὀφειλίαν εὐκράσιαν εἶναι τῶν ἐν τῇ ψυχῇ δογμάτων. Καὶ ὁμοίως ὥσπερ ἰσχύς τοῦ σώματος
30 τόνος ἐστὶν ἱκανὸς ἐν νεύροις, οὕτω καὶ ἡ τῆς ψυχῆς ἰσχύς τόνος ἐστὶν ἱκανὸς ἐν τῷ κρῖνειν καὶ πράττειν ἢ μὴ ὥσπερ τε τὸ κάλλος τοῦ σώματος ἐστὶ συμμετρία τῶν μελῶν καθεστῶτων αὐτῷ πρὸς ἄλληλά τε καὶ πρὸς τὸ ὅλον, οὕτω καὶ τὸ τῆς ψυχῆς κάλλος ἐστὶ συμμετρία τοῦ λόγου καὶ τῶν μερῶν αὐτοῦ πρὸς τὸ ὅλον τε αὐτῆς καὶ πρὸς ἄλλα. Cf. III n. 95. 197.

35 279 Cicero Tusculan. disput. IV 13, 30. Atque ut in malis attingit animi naturam corporis similitudo, sic in bonis. Sunt enim in corpore praecipua valetudo, pulchritudo, vires, firmitas, velocitas: sunt item in animo. <Ut> enim corporis temperatio, cum ea congruunt inter se, e quibus constamus, sanitas: sic animi dicitur, cum eius iudicia opinionese
40 que concordant. — — 31. Et ut corporis est quaedam apta figura membrorum cum coloris quadam suavitate, eaque dicitur pulchritudo: sic in animo opinionum iudiciorumque aequabilitas et constantia, cum firmitate quadam et stabilitate — pulchritudo vocatur. Itemque viribus corporis et nervis et efficacitati similes similibus quoque verbis animi vires nomi-

20 fortificari = ἀνδρίζεσθαι. 31 ἢ μὴ Wachsm., καὶ μὴ libri. || τs Davisius, γs libri. 34 τὸ add. Mullach. || αὐτῆς Wachsm., αὐτοῦ libri.

37 pulchritudo, vires, valetudo hoc ord. libri, transposuit Ursinus. 38 Ut add. Camerarius. 44 similibus quoque Manutius, similibusque libri.

nantur. Velocitas autem corporis celeritas appellatur, quae eadem ingenii etiam laus habetur propter animi multarum rerum brevi tempore percursionem.

280 Stobaeus ecl. II 63,6 W. πάσας δὲ τὰς ἀρετὰς ὅσαι ἐπιστήμαί εἰσι καὶ τέχναι κοινὰ τε θεωρήματα ἔχειν καὶ τέλος, ὡς εἰρηται, τὸ αὐτὸ διὸ καὶ ἀχωρίστους εἶναι· τὸν γὰρ μίαν ἔχοντα πάσας ἔχειν, καὶ τὸν κατὰ μίαν πράττοντα κατὰ πάσας πράττειν. διαφέρειν δ' ἀλλήλων τοῖς κεφαλαίοις. φρονήσεως μὲν γὰρ εἶναι κεφάλαια τὸ μὲν θεωρεῖν καὶ πράττειν, ὃ ποιητέον, προηγουμένως, κατὰ δὲ τὸν δεύτερον λόγον τὸ θεωρεῖν καὶ ἃ δεῖ ἀποτέμειν (καὶ ἃ δεῖ ἀφείσθαι καὶ ἃ δεῖ ὑπομένειν), χάριν τοῦ ἀδι- 10 απτώτως πράττειν ὃ ποιητέον. τῆς δὲ σωφροσύνης ἴδιον κεφαλαίον ἐστὶ τὸ παρῆγεσθαι τὰς ὁρμὰς εὐδαθείς καὶ θεωρεῖν αὐτὰς προηγουμένως, κατὰ δὲ τὸν δεύτερον λόγον τὰ ὑπὸ τὰς ἄλλας ἀρετὰς, ἕνεκα τοῦ ἀδιapτώτως ἐν ταῖς ὁρμαῖς ἀναστρέφεσθαι· καὶ ὁμοίως τὴν ἀνδρείαν προηγουμένως μὲν πᾶν ὃ δεῖ ὑπομένειν, κατὰ δὲ τὸν δεύτερον λόγον τὰ ὑπὸ τὰς ἄλλας· 15 καὶ τὴν δικαιοσύνην προηγουμένως μὲν τὸ κατ' ἄξίαν ἐκάστω σκοπεῖν, κατὰ δὲ τὸν δεύτερον λόγον καὶ τὰ λοιπὰ. πάσας γὰρ τὰς ἀρετὰς τὰ πασῶν βλέπειν καὶ τὰ ὑποτεταγμένα ἀλλήλαις. ὅμοιον γὰρ ἔλεγεν εἶναι ὁ Παναίτιος τὸ συμβαῖνον ἀπὸ τῶν ἀρετῶν, ὡς εἰ πολλοὶς τοξόταις εἰς σκοπὸς εἴη κείμενος, ἔχει δ' ὅστος ἐν αὐτῷ γραμμὰς διαφόρους τοῖς χρώμασιν· εἰδ' ἕκα- 20 στος μὲν στοχάζοιτο τοῦ τυχεῖν τοῦ σκοποῦ, ἤδη δ' ὁ μὲν διὰ τοῦ πατάξαι εἰς τὴν λευκὴν· εἰ τύχοι γραμμὴν, ὃ δὲ διὰ τοῦ εἰς τὴν μέλαιναν, ἄλλος (δὲ) διὰ τοῦ εἰς ἄλλο τι χροῦμα γραμμῆς. Καθάπερ γὰρ τούτους ὡς μὲν ἀνωτάτω τέλος ποιῆσθαι τὸ τυχεῖν τοῦ σκοποῦ, ἤδη δ' ἄλλον κατ' ἄλλον τρόπον προτιδέσθαι τὴν τεθῆν, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰς ἀρετὰς πάσας 25 ποιῆσθαι μὲν τέλος τὸ εὐδαιμονεῖν, ὃ ἐστὶ κείμενον ἐν τῷ ζῆν ὁμολογουμένως τῇ φύσει, τούτου δ' ἄλλον κατ' ἄλλον τυγχάνειν.

281 Cicero de finibus III 72. Ad easque virtutes, de quibus disputatum est, dialecticam etiam adiungunt et physicam easque ambas virtutum nomine appellant, alteram, quod habeat rationem, ne cui falso 30 assentiamur neve umquam captiosa probabilitate fallamur, eaque quae de bonis et malis didicerimus, ut tenere tuerique possimus. Nam sine hac arte quemvis arbitrantur a vero abduci fallique posse. Recte igitur, si omnibus in rebus temeritas ignoratioque vitiosa est, ars ea, quae tollit haec, virtus nominata est. 35

282 Cicero de finibus III 73. Physicae quoque non sine causa tributus idem est honos (scil. ut virtus appellaretur) propterea quod, qui convenienter naturae victurus est, ei proficiscendum est ab omni mundo atque ab eius procuratione. Nec vero potest quisquam de bonis et malis vere indicare nisi omni cognita ratione naturae et vitae etiam deorum, 40 et utrum conveniat necne natura hominis cum universa. Quaeque sunt vetera praecepta sapientium, qui iubent „tempori parere“ et „sequi deum“ et „se noscere“ et „nihil nimis“ haec sine physicis quam vim habeant (et

10 καὶ — ὑπομένειν add. Usener. 13 τὰ Heeren, τὰς libri. 18 ἀλλήλαις Usener, ἀλλήλοις libri. 21 τοῦ πατάξαι Usener, τὸ σκοτάξαι libri, αποτοξεύσαι Wyttenb. 23 δὲ add. Heeren. | τοῦ Usener, τὸ libri. 27 ἄλλον κατ' ἄλλην libri, corr. Heine et Canter. 30 de dialectica virtute cf. II n. 130sq. 38 est Madvig, sit libri.

habent maximam), videre nemo potest. Atque etiam ad iustitiam colendam, ad tuendas amicitias et reliquas caritates quid natura valeat, haec una cognitio potest tradere. Nec vero pietas adversus deos nec quanta iis gratia debeat, sine explicatione naturae intellegi potest.

5 283 Alexander Aphrod. de fato cp. 36 p. 211, 17. ἀνθρώπου δὲ ἡ φρόνησις ἀρετὴ, ἣ ἐστίν, ὡς φασιν, ἐπιστήμη ποιητέων τε καὶ οὐ ποιητέων.

284 Sextus adv. math. VII 158 (Arcesilaus e Stoicorum placitis profectus contra Stoicos disputat:) τὴν μὲν γὰρ εὐδαιμονίαν περιγίγνεσθαι διὰ τῆς φρονήσεως, τὴν δὲ φρόνησιν κινεῖσθαι ἐν τοῖς κατορθώμασιν, τὸ δὲ
10 κατορθώμα εἶναι ὑπερπαραχθὲν εὐλογον ἔχει τὴν ἀπολογία.

285 Cicero Tusculan. disput. IV 24, 53. *Fortitudo est igitur affectio animi, legi summae in perpetuendis rebus obtemperans; vel conservatio stabilis iudicii in eis rebus, quae formidolosae videntur, subeundis et repellendis; vel scientia rerum formidolosarum contrariarumque aut*
15 *omnino neglegendarum, conservans earum rerum stabile iudicium; vel brevius, ut Chrysippus: — nam superiores definitiones erant Sphaeri, hominis in primis bene definientis, ut putant Stoici: sunt enim omnino omnes fere similes, sed declarant communes notiones alia magis alia — quo modo igitur Chrysippus? Fortitudo est, inquit, scientia rerum perferendarum vel affectio animi, in patiendo ac perferendo summae legi parens sine timore.*

286 Philo de sept. et fest. dieb. Vol. II Mang. p. 360. τὴν ἀνδρείαν ἀρετὴν περὶ τὰ δεινὰ πραγματευομένην ἴσασιν οἱ μὴ παντελῶς ἄμουσοι καὶ ἀχόρευτοι, κἄν ἐπὶ βραχὺ παιδείας προσάψωνται τῶν ὑπομε-
25 νετέων οὐσαν ἐπιστήμην.

287 Scholia in Hom. Iliad. E 2. Θάρσος δὲ ἐστὶ κατὰ μὲν Στωϊκοὺς φιλοσόφους τὸ ἀσφαλῶς πεποιθῆναι αὐτῷ ὅτι οὐδενὶ ἂν δεινῷ περιπέσοι, κατὰ δὲ τοὺς ἐκ τοῦ Περιπάτου τὸ εὐελπιν εἶναι τοῦ μηδενὶ ἂν δεινῷ περιπεσεῖν etc.

30 288 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 16 p. 1041 b. Χρυσ. (ἐν τοῖς πρὸς Πλάτωνα περὶ δικαιοσύνης). Τοῦ δὲ Πλάτωνος εἰπόντος τὴν ἀδικίαν, ὡς διαφθορὰ ψυχῆς οὐσα καὶ στάσις, οὐδ' ἐν αὐτοῖς τοῖς ἔχουσιν ἀποβάλλει τὴν δύναμιν, ἀλλ' αὐτὸν ἐαυτῷ συμβάλλει καὶ <συ>κρούει καὶ ταράττει τὸν ποιηρόν· ἐγκαλῶν Χρῦσιππος, „ἀτόπως, φησί, λέγεσθαι τὸ ἀδικεῖν ἐαυτόν· εἶναι γὰρ πρὸς ἕτερον οὐ
35 πρὸς ἐαυτόν τὴν ἀδικίαν.“

p. 1041 c. ἐν μὲν τοῖς πρὸς Πλάτωνα ταῦτ' εἶρηκε περὶ τοῦ τὴν ἀδικίαν λέγεσθαι μὴ πρὸς ἐαυτόν ἀλλὰ πρὸς ἕτερον· „οἱ γὰρ κατ' ἰδίαν ἄδικοι <οὐ> συνεκτήκασι ἐκ πλειόνων τοιοῦτων τάναν-

3 adversum Nonius. 4 explanatione Nonius. 5 hoc Alexandri est, dis φρόνησιν abiudicantis. 14 et omnino consi. Heine, quod non sufficit.

31 Rep. p. 351 d. 33 συγκρούει Reiske, κρούει libri. 39 οὐ inserui, quo locum multis doctorem coniecturis vexatum sanasse mihi videor. Antecedebant haec fere: ὁ γὰρ εἰς λέγεται ἄδικος σὺν ὡς ἀδικῶν ἐαυτόν; quibus respondent:

τία λεγόντων, και άλλως τῆς ἀδικίας λαμβανομένης ὡς ἂν ἐν πλείοσι πρὸς ἑαυτοὺς οὕτως ἔχουσιν, εἰς δὲ τὸν ἕνα μηδενὸς διατείνοντος τοιούτου· καθ' ὅσον δὲ πρὸς τοὺς πλησίον ἔχει οὕτως.“

289 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 16 p. 1041c. *ἐπιλαθόμενος* γὰρ τούτων αὐθις ἐν ταῖς περὶ Δικαιοσύνης ἀποδείξεσιν „ἀδικεῖσθαί φησιν ὑφ' ἑαυτοῦ τὸν ἀδικοῦντα και αὐτὸν ἀδικεῖν, ὅταν ἄλλον ἀδικῆ, γενόμενον ἑαυτῷ τοῦ παρανομεῖν αἰτιον, και βλάπτοντα παρ' ἀξίαν ἑαυτόν.“

p. 1041d. Ἐν δὲ ταῖς Ἀποδείξεσι τοιούτους ἠρώτηκε λόγους 10 περὶ τοῦ τὸν ἀδικον και ἑαυτὸν ἀδικεῖν· „Παραίτιον γενέσθαι παρανομήματος ἀπαγορεύει ὁ νόμος, και τὸ ἀδικεῖν ἐστὶ παρανόμημα· ὁ τοίνυν παραίτιος γενόμενος αὐτῷ τοῦ ἀδικεῖν, παρανομεῖ εἰς ἑαυτόν· ὁ δὲ παρανομῶν εἰς ἕνα και ἀδικεῖ ἐκείνον· ὁ ἄρα και ὄντινοῦν ἀδικῶν και ἑαυτὸν ἀδικεῖ.“ Πάλιν „τὸ 15 ἀμάρτημα τῶν βλαμμάτων ἐστὶ, και πᾶς ἀμαρτάνων παρ' ἑαυτὸν ἀμαρτάνει· πᾶς ἄρα ὁ ἀμαρτάνων βλάπτει ἑαυτὸν παρὰ τὴν ἀξίαν, εἰ δὲ τοῦτο και ἀδικεῖ ἑαυτόν.“ Ἔτι και οὕτως· „Ὁ βλαπτόμενος ὑφ' ἐτέρου ἑαυτὸν βλάπτει, και παρὰ τὴν ἀξίαν ἑαυτὸν βλάπτει· τοῦτο δ' ἦν τὸ ἀδικεῖν· ὁ ἄρα ἀδι- 20 κούμενος και ὑφ' ὄτουοῦν πᾶς ἑαυτὸν ἀδικεῖ.“

290 Seneca de clementia lib. II 3. Clementia est temperantia animi in potestate ulciscendi vel lenitas superioris adversus inferiorem in constituendis poenis. Plura proponere tutius est, ne una finitio parum rem comprehendat et, ut ita dicam, formula excidat: 25 itaque dici potest et inclinatio animi ad lenitatem in poena exigenda. Illa finitio contradictiones inveniet, quamvis maxime ad verum accedat: si dixerim clementiam esse moderationem aliquid ex merita ac debita poena remittentem; reclamabitur nullam virtutem cuiquam minus debito facere. 30

291 Hieronymus comment. in epist. ad Galatas Lib. III cp. 5 v. 22. Denique et hanc (scilicet τὴν χρηστότητα) Stoici ita definiunt: benignitas est virtus sponte ad bene faciendum exposita. Non multum bonitas a benignitate diversa est — hanc quoque sectatores Zenonis ita definiunt: bonitas est virtus quae prodest: sive virtus ex qua 25 oritur utilitas: aut virtus propter semet ipsam: aut affectus qui fons sit utilitatum.

292 Clemens Al. Strom. II p. 450 Pott. ἀγάπη δὲ ὁμόνοια ἂν εἴη τῶν κατὰ τὸν λόγον και τὸν βίον και τὸν τρόπον· ἢ συνελόντι φάναι κοινωνία βίον· ἢ ἐπέτεια φιλίας και φιλοστοργίας μετὰ λόγου ὀρθοῦ περὶ 40 χρῆσιν ἐταίρων.

καθ' ὅσον δὲ etc.
Reiske, ἵσται libri.
δικαιοσύμενος libri.

12 και τὸ libri, και del. Reiske, malim τὸ δὲ. || ἐστὶ
14 εἰς ἕνα libri, malim εἰς τινα. 20 ἀδιούμενος Xyl.,
32 Cf. n. 278 χρηστότης δὲ ἔξαι ἐκουσίως ἐποικητικῆς.

paullo post: παράκειται δὲ τῇ ἀγάπῃ ἢ τε φιλοξενία, φιλοτεχνία τις οὕσα περὶ χρῆσιν ξένων.

p. 451. ἢ τε φιλανθρωπία — — φιλικὴ χρῆσις ἀνθρώπων ὑπάρχουσα.

5 ἢ τε φιλοστοργία φιλοτεχνία τις οὕσα περὶ στέρεϊν φίλων ἢ οἰκείων.

στέρεϊς δ' αὖ τήρησις ἐστὶν εὐνοίας ἢ ἀγαπήσεως·

ἀγάπησις δὲ ἀπόδεξις παντελής — —

δι' ὁμόνοιαν, ἐπιστήμην οὕσαν κοινῶν ἀγαθῶν.

10 293 Clemens Al. Paedag. I 13 p. 159 Pott. hasce Stoicorum definitiones prodit:

ἡ ἀρετὴ — διάθεσις ἐστὶ ψυχῆς σύμφωνος ὑπὸ τοῦ λόγου περὶ βίον τὸν βίον.

τὴν φιλοσοφίαν ἐπιτηδεύειν λόγου ὀρθότητος ἀποδιδάσκειν.

15 p. 160. καὶ ἔστιν ἡ μὲν πράξις <ἡ σπουδαία> ψυχῆς ἐνέργεια λογικῆς κατὰ κρίσιν ἀστείαν [καὶ ὄρεϊν ἀληθείας], διὰ τοῦ συμφυοῦς καὶ συναγωνιστοῦ σώματος ἐκτελουμένη.

καθῆκον δὲ ἀκόλουθον ἐν τῷ βίῳ.

20 καὶ γὰρ ὁ βίος <ὁ σπουδαῖος> σύστημα τί ἐστὶ λογικῶν πράξεων, τουτέστι τῶν ὑπὸ τοῦ λόγου διδασκομένων ἀδιάπτωτος ἐνέργεια.

294 Stobaeus ecl. II 67,5 W. φιλομουσίαν δὲ καὶ φιλογραμματίαν καὶ φιλεπλίαν καὶ φιλοκνηγίαν καὶ καθόλου <τάς> ἐγκυκλίους λεγομένας τέχνας ἐπιτηδεύματα μὲν καλοῦσιν, ἐπιστήμας δ' οὐ· ἐν <δὲ> ταῖς σπουδαίαις
25 ἔξει ταῦτα καταλείπουσι, καὶ ἀκολούθως μόνον τὸν σοφὸν φιλόμουσον εἶναι λέγουσι καὶ φιλογράματον, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κατὰ τὸ ἀνάλογον. τὸ τε ἐπιτηδεύμα τοῦτον ὑπογράφουσι τὸν τρόπον· ὁδὸν διὰ τέχνης ἢ μέρους ἔγρουσαν ἐπὶ <τά> κατ' ἀρετῆν.

§ 8. Mutus virtutum coniunctio.

30 295 Diog Laërt. VII 125. τὰς δὲ ἀρετὰς λέγουσιν ἀνακολουθεῖν ἀλλήλαις, καὶ τὸν μίαν ἔχοντα πάσας ἔχειν. εἶναι γὰρ αὐτῶν τὰ θεωρήματα κοινά, καθάπερ Χρῦσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Ἀρετῶν φησίν, Ἀπολλόδωρος δὲ ἐν τῇ φυσικῇ κατὰ τὴν ἀρχαίαν, Ἐπιτῶν δὲ ἐν τῷ τρίτῳ περὶ ἀρετῶν. τὸν γὰρ ἐνάρετον θεωρητικὸν τε εἶναι καὶ πρακτικὸν τῶν ποιητέων· τὰ δὲ ποιητέα
35 καὶ αἰρετέα ἐστὶ, καὶ ὑπομενετέα καὶ ἀπονεμητέα καὶ ἐμμενητέα. ὥστε εἰ τὰ μὲν αἰρετικῶς ποιεῖ, τὰ δὲ ὑπομενετικῶς, τὰ δὲ ἀπονεμητικῶς,

15 et 19 addidi pro eo quod Clemens habet ἢ τοῦ Χριστιανῶδ. 16 a Cl. additum. 23 τὰς Heeren, καὶ κατὰ libri. 24 δὲ add. Valckenaer. 27 ὀπογράφουσι Wyttenb., ἐπιγράφουσι libri. ἢ ἡ μέρους Usener, ἡμέρου libri. 28 τὰ add. Wachsm. 34 fortasse τὴν ἀρχὴν. ἢ τὸ B (pro τὸν). 35 πρακτικῶν ποιητέων (-ον B) BP. ἢ ποιητέα BP. 36 ὀπομενετέα BP. ἢ ἐμμενετέα P. 37 αἰρετῶς P αἰτιῶς B. ἢ τὰ δὲ—οἰκτα τρέπεσθαι om. B. ἢ ὀπομενετικῶς P.

τὰ δὲ ἐμμενητικῶς, φρόνιμος τὲ ἔστι καὶ ἀνδρεῖος καὶ δίκαιος καὶ σώφρων. κεφαλαιοῦσθαι τε ἐκάστην τῶν ἀρετῶν περὶ τι ἴδιον κεφάλαιον· ὡς τὴν ἀνδρείαν περὶ τὰ ὑπομενετεία, τὴν φρόνησιν περὶ τὰ ποιητέα καὶ μὴ καὶ οὐδέτερα· ὁμοίως τε καὶ τὰς ἄλλας περὶ τὰ οἰκεία τρέπεσθαι. ἔπονται δὲ τῇ μὲν φρονήσει εὐβουλλία καὶ σύνεσις· τῇ δὲ ἰσοφροσύνῃ εὐταξία καὶ κοσμιότης· τῇ δὲ δικαιοσύνῃ ἰσότης καὶ εὐγνωμοσύνη· τῇ δὲ ἀνδρείᾳ ἀπαρλλαξία καὶ εὐτομία. Cf. III p. 280.

296 Galenus optimum medicum esse philosophum Vol. I p. 61 K. οὗτος δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἀναγκαῖον ἔχειν αὐτόν (scil. medicum sapientem). σύμψασαι γὰρ ἀλλήλαις ἔπονται, καὶ οὐχ ὅσον τε μίαν ἠρτιναοὺν λαβόντι μὴ οὐχὶ καὶ τὰς ἄλλας ἀπάσας εὐθύς ἀκολουθοῦσας ἔχειν, ὥσπερ ἐκ μῆς μηρίνου δεδεμένως.

297 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 15 p. 1041a. Καὶ μὴν ἐν ταῖς περὶ Δικαιοσύνης ἀποδείξει λέγει ῥητῶς ὅτι „πᾶν κατ' ὀρθωμα καὶ εὐνόμημα καὶ δικαιοπράγημά ἐστι· τὸ δὲ γε κατ' ἰσυχράτειαν ἢ καρτερίαν ἢ φρόνησιν ἢ ἀνδρείαν πραττόμενον κατ' ὀρθωμά ἐστιν· ὥστε καὶ δικαιοπράγημα.“

298 Lactant. div. instit. V 17. Denique, ut concludam disputationem, non posse eundem iustum esse ac stultum, eundem sapientem et iniustum, docet ipsa ratio. Qui enim stultus est, quid sit iustum ac bonum nescit et ideo semper peccat. Ducitur enim quasi captivus a vitiis, nec resistere ullo modo potest, quia caret virtute, quam nescit. Iustus autem ab omni peccato se abstinet; quod aliter facere non potest, quam si habeat recti pravique notitiam. Rectum autem discernere a pravo quis potest nisi sapiens? Ita fit ut nunquam possit esse iustus, qui stultus est, neque sapiens qui fuerit iniustus.

ibidem: Stultitia igitur est in factis dictisque per ignorantiam recti ac boni erratio.

299 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 27 p. 1046e. „Τὰς ἀρετὰς φησὶν ἀντακολουθεῖν ἀλλήλαις, οὐ μόνον τῷ τὸν μίαν ἔχοντα πάσας οὐκ ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τῷ τὸν κατὰ μίαν ὄντιον ἐνεργοῦντα κατὰ πάσας ἐνεργεῖν· οὕτως γὰρ ἄνδρα φησὶ τέλειον εἶναι τὸν μὴ πάσας ἔχοντα τὰς ἀρετὰς, οὕτως πρᾶξιν τελείαν, ἣτις οὐ κατὰ πάσας πράττεται τὰς ἀρετὰς.“

300 Hieronymus ep. 66 (ad Pammachium) 3. Quattuor virtutes describunt Stoici, ita sibi invicem nexas et mutuo cohaerentes, ut qui unam non habuerit omnibus careat: prudentiam, iustitiam, fortitudinem, temperantiam.

301 Philo de ebrietate § 88 Vol. II p. 186, 21 Wendl. Χρὴ μέντοι μηδὲ τοῦτ' ἀγνοεῖν ὅτι ἡ σοφία, τέχνη τεχνῶν οὐσα, δονεῖ μὲν ταῖς διαφοραῖς ὅλων ἐναλλάττεσθαι, τὸ δ' αὐτῆς ἀληθοῦς εἶδος ἀτρεπτον ἐμφανίζει τοῖς ὀρθοδοκοῦσι καὶ μὴ τῷ περιεχυμένῳ τῆς οὐσίας ὄγκῳ μεθελκομένοις, ἀλλὰ τὸν

8 ὑπομενετεία P. 6 καὶ om. BP. 14 cf. Stobæus eclog. II 7 p. 97, 5 Wachsm. 83 φησὶ Wy., φασὶ libri.

ἐνεσφραγισμένον ὑπὸ τῆς τέχνης αὐτῆς χαρακτηῖρα διορᾶσι. Τὸν ἀνδριαντο-
 ποιὸν Φειδιαν ἐκείνον, καὶ χαλκὸν λαβόντα φασὶ καὶ ἑλέφαντα καὶ χρυσὸν
 καὶ ἄλλας διαφόρους ὕλας, ἀνδριάντας ἀπεργάσασθαι καὶ ἐν ἅπασιν τοῖτοις
 μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐνσημήνασθαι τέχνην, ὡς μὴ μόνον ἐπιστήμονας ἀλλὰ
 5 καὶ Μαν ἰδιώτας τὸν δημιουργὸν ἀπὸ τῶν δημιουργηθέντων γνωρίζει. —
 Καθ' ἅπασιν γὰρ ἐπὶ τῶν διδύμων ἢ φύσεις χρησαμένη τῇ αὐτῇ πολλὰς χαρακ-
 τήρει, κατὰ μικρὸν ἀπαλλάκτους ὁμοιότητας ἐτύπωσε· τὸν αὐτὸν τρόπον
 καὶ ἡ τελεία τέχνη, μίμημα καὶ ἀπεικόνισμα φύσεως οὖσα, ὅταν διαφόρους
 ὕλας παραλάβῃ, σχηματίζει καὶ ἐνσφραγίζεται τὴν αὐτὴν ἀπάσαις ἰδέαι, ὡς
 10 ταύτῃ μάλιστα συγγενῇ καὶ ἀδελφᾷ καὶ δίδυμα τὰ δημιουργηθέντα γενέσθαι.
 — Ταῦτόν οὖν καὶ ἡ ἐν τῷ σοφῷ δύναμις ἐπιδεικνύεται· πραγματευομένη γὰρ
 τὰ περὶ τοῦ ὄντος, εὐσέβεια καὶ δαιότης ὀνομάζεται, τὰ δὲ περὶ οὐρανοῦ
 καὶ τῶν κατ' αὐτόν, φυσιογνωσία· μετεωρολογικὴ δὲ τὰ περὶ τὸν αἴρα
 καὶ ὕδα κατὰ τὰς τροπὰς αὐτοῦ καὶ μεταβολὰς ἔν τε ταῖς ὀλοσχερέσειν ἐτη-
 15 σίοις ὄρωσι καὶ ταῖς ἐν μέρει κατὰ τε μηνῶν καὶ ἡμερῶν περιόδους πέφυκε
 συνίστασθαι· ἡθικὴ δὲ τὰ πρὸς ἀνθρώπων ἐπανόρθωσιν ἡθῶν, ἥς ἰδέαι
 πολιτικὴ τε ἡ περὶ πόλιν, καὶ ἡ περὶ οἰκίας ἐπιμέλειαν οἰκονομικὴ,
 συμποτικὴ τε ἡ περὶ τὰ συμπόσια καὶ τὰς ἐσθλας. Ἔτι δ' αὖ ἡ μὲν
 περὶ ἀνθρώπων ἐπιστάσιαν βασιλικὴ, ἡ δὲ περὶ προστάξεις καὶ ἀπαγορευ-
 20 σεις νομοθετικὴ. Πάντα γὰρ ταῦτα ὁ πολυφύμος ὡς ἀληθῶς καὶ πολυ-
 ὄνυμος σοφὸς κειώρηκεν (iterum singulae artes enumerantur) καὶ ἐν ἀπά-
 σαις ἔν εἶδος καὶ ταῦτόν ἔχων ὀφθίηται.

302 Olympiodorus in Plat. Alcib. pr. p. 214 Creuzer. ὅτι εἰ καὶ
 ἀντακολουθοῦσιν ἀλλήλαις αἱ ἀρεταί, ἀλλὰ τῇ ἰδιότητι διαφέ-
 25 ρουσιν. οὐ γὰρ εἰσι μίαι, ἀλλὰ πᾶσαι ἐν μὲν τῇ ἀνδρείᾳ εἰσὶν ἀνδρείως,
 ἐν ἄλλῳ δὲ σωφρονικῶς· ὡς καὶ πάντες οἱ θεοὶ ἐν μὲν τῷ Διὶ εἰσι διῶσι,
 ἐν ἄλλῳ δὲ ἡραῖως· οὐδεὶς γὰρ θεὸς ἀτελής. Καὶ ὡς Ἀναξαγόρας ἔλεγε
 πάντα ἐν πᾶσιν, ἔν δὲ πλεονάζειν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν θείων ἔροϋμεν. Πᾶσα
 γὰρ ἀρετὴ φρονησίς ἐστιν, ὡς τὰ πρακτ(έ)α εἰδυῖα· πᾶσα ἀνδρεία, ὡς ἀγω-
 30 νιζομένη· πᾶσα σωφροσύνη, ὡς ἐπὶ τὸ κρείττον ἐπανόρουσα· πᾶσα δικαιοσύνη,
 ἢ τὰ προσήκοντα τοῖς πρακτοῖς ἀπονέμουσα.

303 Philo de Mose lib. II Vol. II Mang. p. 135. ὁ καὶ ἐπὶ τῶν
 ἀρετῶν εἴωθε λέγεσθαι ὅτι ὁ μίαν ἔχων καὶ πάσας ἔχει.

304 Philo de sacrif. Abel et Cain § 82 Vol. I p. 236, 3 Wendl.
 35 διαιρετέον οὖν αὐτόν (scil. τὸν λόγον) εἰς κεφάλαια προσηγόμενα, τὰ λεγόμε-
 να ἐπιπίπτοντα, καὶ ἐφαρμοστέον ἐκάστῳ τὰς οἰκείους κατασκευάς, μιμου-
 μένους τοὺς ἀγαθοὺς τῶν τοξοτῶν, οἱ σκοπὸν τινα προθέμενοι τὰ βέλη
 πάντα ἐπ' αὐτόν ἀριεῖαι πιερῶνται. Σκοπῶ μὲν γὰρ τὸ κεφάλαιον, βέλεσι
 δὲ ἕοικεν ἡ κατασκευὴ. οὕτως τὸ πάντων ἄριστον ἐσθμημάτων ὁ λόγος ἀφ-
 40 μονίως συνυφαίνεται.

p. 237, 2 § 84. τὸ γὰρ ὄλον καὶ ἔν ἐστὶν ἡ ἀρετὴ ἡ κατὰ εἶδη τὰ
 προσεχῆ τέμνεται, φρόνησιν καὶ σωφροσύνην, δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν, ἕνα
 τὰς καθ' ἕκαστον εἰδότες διαφορὰς ἐνούσιον ὑπομένωμεν λατρίαν καὶ καθ'
 ὄλον καὶ κατὰ μέρος.

17 περὶ Mang., πρὸς libri, || οἰκίας FH, οἰκίαν UG. | ἐπιμέλειαν H ἐπι-
 μέλεια GUF. 36 οἰκείους Pap., οἰκείας codd. 39 ἐσθμημάτων Pap. U, αἰσθη-
 μάτων F, μαθημάτων ceteri. 41 ἐν γένει UF, ἐν γενέσει Pap., ἐν ἐστὶν ceteri.

✓ § 9. Virtutes esse animalia.

305 Stobaeus ecl. II 64, 18 W. Ἀρετὰς δ' εἶναι πλείους φασὶ καὶ ἀγαρίστους ἀπ' ἀλλήλων, καὶ τὰς αὐτὰς τῷ ἡγεμονικῷ μέρει τῆς ψυχῆς καθ' ὑπόστασιν, καθ' ὃ δὴ καὶ σῶμα πᾶσαν ἀρετὴν εἶναι τε καὶ λέγεσθαι, τὴν γὰρ διάνοιαν καὶ τὴν ψυχὴν σῶμα εἶναι· τὸ γὰρ συμφυῆς κενεῖμα ἡμῶν ἔνθετον ὃν ψυχὴν ἡγοῦνται.

306 Stobaeus ecl. II 65, 1 Wachsm. βούλονται δὲ καὶ τὴν ἐν ἡμῶν ψυχὴν ζῶον εἶναι· ζῆν τε γὰρ καὶ αἰσθάνεσθαι· καὶ μάλιστα τὸ ἡγεμονικὸν μέρος αὐτῆς, ὃ δὴ καλεῖται διάνοια. διὸ καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ζῶον εἶναι, ἐπειδὴ ἡ αὐτὴ <τῆ> διανοία ἐστὶ κατὰ τὴν οὐσίαν. κατὰ τοῦτο γὰρ φασὶ 10 καὶ τὴν φρόνησιν φρονεῖν· ἀκολουθεῖ γὰρ αὐτοῖς τὸ οὕτως λέγειν.

307 Seneca epist. 113, 1. quid sentiam de hac quaestione, iactata apud nostros: an iustitia fortitudo prudentia ceteraeque virtutes animalia sint. Hac subtilitate effecimus, Lucili carissime, ut exercere ingenium inter inrita videremur et disputationibus nihil profuturis otium 15 terere. Faciam, quod desideras, et quid nostris videatur, exponam. — — quae sint ergo, quae antiquos moverint, dicam. Animum constat animal esse, cum ipse efficiat, ut simus animalia, [et] cum ab illo animalia nomen hoc traxerint. virtus autem nihil aliud est quam animus quodammodo se habens: ergo animal est. Deinde virtus agit aliquid. 20 agi autem nihil sine impetu potest. si impetum habet, qui nulli est nisi animali, animal est. „Si animal est, inquit, virtus, habet ipsa virtutem.“ Quidni habeat se ipsam? quomodo sapiens omnia per virtutem gerit, sic virtus per se. „Ergo, inquit, et omnes artes animalia sunt et omnia, quae cogitamus quaeque mente complectimur. sequitur, ut multa milia 25 animalium habitent in his angustiis pectoris et singuli multa simus animalia aut multa habeamus animalia.“ Quaeris, quid adversus istuc respondeatur? unaquaeque ex istis res animal erit: multa animalia non erunt. quare? dicam, si mihi ad commodaveris subtilitatem et intentionem tuam. Singula animalia singulas habere debent substantias. ista omnia 30 unum animum habent. itaque singula esse possunt, multa esse non possunt. Ego et animal sum et homo, non tamen duos esse dices. quare? quia separati debent esse (ita dico, alter ab altero debet esse diductus) ut duo sint. Quicquid in uno multiplex est, sub unam naturam cadit. itaque unum est. Et animus meus animal est et ego animal sum: duo 35 tamen non sumus. quare? quia animus mei pars est. Tunc aliquid per se numerabitur, cum per se stabit: ubi vero alterius membrum erit, non poterit videri aliud. quare? dicam: quia quod aliud est, suum oportet esse et proprium et totum et intra se absolutum.

Ibidem § 24: Non sunt, inquit, virtutes multa animalia et tamen 40 animalia sunt. nam quemadmodum aliquis et poeta est et orator, et tamen unus, sic virtutes istae animalia sunt, sed multa non sunt.

10 τῆ addidi. | διανοία Heeren, διάνοια libri.
ἀκολουθεῖν libri. 21 impetus = ὄρμη.

Ethica VI.

De iure et lege.

§ 1. Ius esse natura.

308 Diog. Laërt. VII 128. φύσει τε τὸ δίκαιον εἶναι καὶ
μὴ θέσει, ὡς καὶ τὸν νόμον καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον, καθά φησι Χρύ-
σιππος ἐν τῷ περὶ τοῦ Καλοῦ.

309 Cicero de finibus III 21,71. Ius autem, quod ita dici apel-
larique possit, id esse natura, alienumque esse a sapiente non modo
iniuriam cui facere, verum etiam nocere. Nec vero rectum est cum ami-
cis aut bene meritis consociare aut coniungere iniuriam. Gravissimeque
— defenditur numquam aequitatem ab utilitate posse seiungi,
et, quicquid aequum iustumque esset, id etiam honestum, vicissimque
quicquid esset honestum, iustum etiam atque aequum fore.

310 Proclus in Plat. Alcib. pr. p. 318 Creuzer. Ὁ μὲν δὴ συλ-
λογισμὸς ὄλος ὁ κατασκευάζων ὅτι τὸ δίκαιον συμφέρον οὕτωςί πρόβει·
πάν δίκαιον καλόν, πᾶν καλὸν ἀγαθόν· πᾶν ἄρα δίκαιον ἀγα-
θόν· ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἀγαθὸν τῷ συμφέροντι ταυτόν· πᾶν ἄρα
δίκαιον συμφέρον (sequitur alius syllogismus, inverso membrorum
ordine). Οὔτε γὰρ τὸ ἀγαθὸν τῆς ψυχῆς ἐν ἄλλῳ τινὶ ἢ ἐν τῇ ἀρετῇ
ὑφέστηκεν, οὔτε τὸ καλόν, ἀλλὰ πᾶν τὸ ἀγαθὸν κατ' ἀρετὴν ἀφύριται,
καὶ τὸ αὐτὸ καλόν ἐστὶν ὅπερ ἀγαθόν, καὶ ταῦτα ἀμφοτέρω δίκαιά ἐστι.
Κᾶν γὰρ κῶφρον ἢ καὶ ἀνδρείον, δίκαιόν ἐστι διὰ τὴν τῶν ἀρετῶν ἀν-
τακολούθησιν· οὐ γάρ ἐστι κωφροεῖν μὲν ἀδίκως δὲ ζῆν, οὐδὲ ἀνδρί-
ζεσθαι μὲν, στέρεσθαι δὲ ποτε δικαιοσύνης, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ τῆς ζωῆς εἴ-
δος ἐκ πασῶν ὑφέστηκε τῶν ἀρετῶν.

311 Cicero de legibus I 16,44. Nec solum ius et iniuria na-
tura diiudicantur, sed omnino omnia honesta ac turpia. Nam
et communis intelligentia notas nobis res efficit easque in animis nostris
inchoavit, ut honesta in virtute ponantur, in vitiis turpia. Haec autem
in opinione existimare, non in natura posita, dementis est. Nam nec ar-
boris nec equi virtus, quae dicitur (in quo abutimur nomine) in opinione

sita est, sed in natura. Quodsi ita est, honesta quoque et turpia natura diiudicanda sunt. Nam si opinione universa virtus, eadem eius etiam partes probarentur. Quis igitur prudentem et, ut ita dicam, catum non ex ipsius habitu, sed ex aliqua re externa iudicet? Est enim virtus perfecta ratio; quod certe in natura est. Igitur omnis honestas eodem modo.

§12 Cicero de legibus I 17,45. Nam ut vera et falsa, ut consequentia et contraria sua sponte, non aliena iudicantur: sic constans et perpetua ratio vitae, quae est virtus, itemque inconstantia, quod est vitium, sua natura probabitur. Nos ingenia iuvenum iudicamus natura: non item virtutes et vitia, quae existunt ab ingeniis, iudicabuntur? An ea aliter: honesta et turpia non ad naturam referri necesse erit? Quod laudabile bonum est, in se habeat quod laudetur necesse est: ipsum enim bonum non est opinionibus, sed natura. Nam ni ita esset, beati quoque opinione essent. Quo quid dici potest stultius? Quare quum et bonum et malum natura iudicetur et ea sint principia naturae: certe honesta quoque et turpia simili ratione diiudicanda et ad naturam referenda sunt.

§13 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 15 p. 1040a. Ἐν δὲ τοῖς πρὸς αὐτὸν Πλάτωνα περὶ Δικαιοσύνης εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐνάλλεται τῷ περὶ θεῶν λόγῳ καὶ φησιν „οὐτ’ ὀρθῶς ἀποτρέπειν τῷ ἀπὸ τῶν θεῶν φόβῳ τῆς ἀδικίας τὸν Κέφαλον, εὐδιάβλητόν τ’ εἶναι καὶ πρὸς τὸ ὑναντιῶν ἐξάγειν πολλοὺς περισπασμοὺς καὶ πιθανότητας ἀντικιπτούσας τὸν περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ κολάσεων λόγον, ὡς οὐδὲν διαφέροντα τῆς Ἀκκοῦς καὶ τῆς Ἀλφειτοῦς, δι’ ὧν τὰ παιδάρια τοῦ κακοσχολεῖν αἱ γυναῖκες ἀνείργουσιν.“ Οὕτω δὲ διασύρας τὰ τοῦ Πλάτωνος, ἐπαινεῖ πάλιν ἐν ἄλλοις καὶ προφέρει τὰ τοῦ Εὐριπίδου ταυτὶ πολλὰ κίς·
(Nauck fr. trag. p.679) ἀλλ’ ἐστὶ, καὶ τις ἐγγυλᾷ λόγῳ,

Ζεὺς καὶ θεοὶ βρότεια λεύσσοντες πάθη.

80

§ 2. De lege aeterna et de legibus singularum civitatum.

§14 Marcianus libro I institut. (Vol. I p. 11,25 Mommsen) sed et philosophus summae Stoicae sapientiae Chrysippus sic incipit libro quem fecit περὶ νόμου: ὁ νόμος πάντων ἐστὶ βασιλεὺς θεῶν τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων· δεῖ δὲ αὐτὸν προστατῆν τε εἶναι τῶν καλῶν καὶ τῶν αἰσχυρῶν καὶ ἄρχοντα καὶ ἡγεμόνα, καὶ κατὰ τοῦτο κανόνα τε εἶναι δικαίων καὶ ἀδίκων καὶ τῶν φύσει πολιτικῶν ζῴων προστακτικὸν μὲν ὧν ποιητέον, ἀπαγορευτικὸν δὲ ὧν οὐ ποιητέον.

23 ἐξάγειν Dā., ἐξάγοντα libri. | adde ἔχοντα.

38 verba καὶ τῶν—ζῴων

post ἡγεμόνα transponit Hercher.

315 Cicero de legibus I 6, 18. Igitur doctissimis viris proficisci placuit a lege: haud scio an recte, si modo, ut iidem definiunt, lex est ratio summa, insita in natura, quae iubet ea quae facienda sunt prohibetque contraria. Eadem ratio, cum est hominis mente
5 confirmata et perfecta, lex est. 19. Itaque arbitrantur prudentiam esse legem, cuius ea vis sit, ut recte facere iubeat, vetet delinquere: eamque rem illi Graeco putant nomine <a> suum cuique tribuendo appellatam — — — a lege ducendum est iuris exordium: ea est enim naturae vis, ea mens ratioque prudentis, ea iuris atque iniuriae regula — —
10 quae saeculis omnibus ante nata est, quam scripta lex ulla aut quam omnino civitas constituta.

316 Cicero de legibus II 8. legem neque hominum ingeniis excogitatam nec scitum aliquod esse populorum, sed aeternum quiddam, quod universum mundum regeret imperandi prohibendique sapientia. Ita prin-
15 cipem legem illam et ultimam mentem esse dicebant omnia ratione aut cogentis aut vetantis dei; ex quo illa lex, quam di humano generi dederunt, recte est laudata; est enim ratio mensque sapientis ad iubendum et ad deterrendum idonea. 9. iussa ac vetita populorum vim habere ad recte facta vocandi et a peccatis avocandi, quae vis non
20 modo senior est quam aetas populorum et civitatum, sed aequalis illius caelum atque terras tuentis et regentis dei. 10. Neque enim esse mens divina sine ratione potest, nec ratio divina non hanc vim in rectis pravisque sancendis habet. — Quam ob rem lex vera atque princeps apta ad iubendum et ad vetandum ratio est recta summi Iovis.

317 Cicero de legibus I 12, 33. Quodsi, quo modo est natura, sic iudicio homines „humani (ut ait poeta) nihil a se alienum putarent“ cole-
retur ius aequae ab omnibus. Quibus enim ratio a natura data est, iisdem etiam recta ratio data est: ergo etiam lex, quae est
30 recta ratio in iubendo et vetando: si lex, ius quoque. At omnibus ratio. Ius igitur datum est omnibus. Recteque Socrates execrari eum solebat, qui primus utilitatem a iure seiunxisset: id enim querebatur caput esse exitiorum omnium.

318 Cicero de legibus II 11. Omnem enim legem, quae quidem recte lex appellari possit, esse laudabilem quibusdam talibus
35 argumentis docent. Constat profecto ad salutem civium civitatumque incolumitatem vitamque hominum quietam et beatam inventas esse leges, eosque, qui primum eius modi scita sanxerint, populis ostendisse ea se scripturos atque laturos, quibus illi adscitis susceptisque honeste beateque
40 viverent; quaeque ita composita sanctaque essent, eas leges videlicet nominarunt. Ex quo intellegi par est eos, qui perniciosa et iniusta populis iussa descripserint, cum contra fecerint quam polliciti professique sint, quidvis potius tulisse quam leges. 12. Quaero igitur — sicut illi solent: quo si civitas careat, ob eam ipsam causam, quod eo careat,

3 in *del. Madvig.* 5 perfecta *Vahlen*, confecta *libri.* 13 populorum quod aeternum AB² populorumque aeternum B¹H. 15 dicebat ABH. 27 a natura H, a *om. ceteri.* 28 etiam *Baiter*, et *libri* 31 a iure *C. F. W. Müller*, naturae (om. a) ABH. 38 illi adscitis *Lambin.*, illis adscriptis ABH. 39 nominarunt *Victorius*, nominarent ABH. 43 quodsi ABH.

pro nihilo habenda sit, id estne numerandum in bonis? — Ac maximis quidem. — Lege autem carens civitas estne ob <id> ipsum habenda nullo loco? — Dicitur aliter non potest. — Necessesse est igitur legem haberi in rebus optimis.

319 Cicero de legibus I 15, 42. Iam vero illud stultissimum, existimare omnia iusta esse, quae sancita sint in populorum institutis aut legibus. Etiamne si quae leges sint tyrannorum? — — — Est enim unum ius, quo devincta est hominum societas et quod lex constituit una; quae lex est recta ratio imperandi atque prohibendi: quam qui ignorat, is est iniustus, sive est illa scripta usquam, sive nusquam. 10

320 Cicero de legibus I 15, 42. Quod si iniustitia est obtemperatio scriptis legibus institutisque populorum et si, ut iidem dicunt, utilitate omnia metienda sunt, negliget leges eosque perrumpet, si poterit, is, qui sibi eam rem fructuosam putabit fore. Ita fit, ut nulla sit omnino iustitia, si neque natura est eaque, quae propter utilitatem constituitur, utilitate 15 alia convellitur.

321 Cicero de legibus I 16, 43. Quodsi populorum iussis, si principum decretis, si sententiis iudicum iura constituerentur: ius esset latrocinari, ius adulterare, ius testamenta falsa supponere, si haec suffragiis aut scitis multitudinis probarentur. 44. Quod si tanta potestas est stultorum 20 sententiis atque iussis, ut eorum suffragiis rerum natura vertatur: cur non sanciant, ut quae mala perniciosaque sunt habeantur pro bonis ac salutaribus? aut cur ius ex iniuria lex facere possit, bonum eadem facere non possit ex malo? Atqui nos legem bonam a mala nulla alia nisi naturae norma dividere possumus. 25

322 Cicero Tusculan. disp. I 45, 108. *Sed quid singulorum opiniones animadvertam, nationum varios errores perspicere cum liceat? Condiunt Aegyptii mortuos et eos servant domi, Persae etiam cera circumlitos condunt, ut quam maxime permaneant diuturna corpora. Magorum mos est, non humare corpora suorum, nisi a feris sint ante laniata. In Hyrcania plebs publicos alit canes, optimates domesticos (nobile autem genus canum illud scimus esse) sed pro sua quisque facultate parat, a quibus lanietur, eamque optimam illi esse censent sepulturam. Permulta alia colligit Chrysippus, ut est in omni historia 35 curiosus: sed ita tetra sunt quaedam, ut ea fugiat et reformidet oratio.*

323 Philo de Joseph. Vol. II Mang. p. 46. *προσθήκη γὰρ ἐστὶ τῆς τῷ κόσμῳ ἀπάντων ἀνημέτης φύσεως ἢ κατὰ δήμους πολιτεία: ἢ μὲν γὰρ μεγαλόπολις ὄψεο δὲ κόσμος ἐστὶ καὶ μὴ γρήται πολιτεία καὶ νόμῳ ἐνί. λόγος δὲ ἐστὶ φύσεως προστακτικὸς μὲν ὧν πρακτέον, ἀπαγορευτικὸς δὲ ὧν οὐ ποιητέον. Αἱ δὲ κατὰ τόπους αἰταὶ πόλεις ἀπειρ-*

2 id add. Lambin. 6 sancita Ernestius, sita libri; scita alii. | in del. Madvig. 16 eaque, quae Goerens, ea quae A aea quae B eaque H. 16 alia Stephanus, illa libri. 20 quod si H quae si AB. 23 aut cur Bake, aut cum libri; aut cur cum alii.

γραφοί τε εἰσὶν ἀριθμῶ καὶ πολιτείας χρῶνται διαφερούσαις καὶ νόμοις οὐχὶ τοῖς αὐτοῖς. Ἄλλα γὰρ παρ' ἄλλοις ἔσθαι καὶ νόμιμα παρεξηρημένα καὶ προστεθειμένα. — Αἴτιον δὲ τὸ ἄμικτον καὶ ἀποινώγητον, οὐ μόνον Ἑλλήνων πρὸς βαρβάρους ἢ βαρβάρων πρὸς Ἕλληνας ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκατέρου γένους ἰδίᾳ πρὸς τὸ ὁμόφυλον. Εἶδ', ὡς ἔοικε, τὰ ἀνάτλια αἰτιώμενοι, καιροῦς ἀβουλήτους, ἀγόνιαν καρπῶν, τὸ λυπερόγειον, τὴν θείην, ὅτι παράλιος ἢ μεσόγειος ἢ κατὰ νῆσον ἢ κατὰ ἡπειρον ἢ ὅσα τούτοις ὁμοιότροπα τάληθές ἡσυχάζουσιν. Ἔστι δ' ἡ πλεονεξία καὶ ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀπιστία, δι' ἧς, οὐκ ἀρκεσθέντες τοῖς τῆς φύσεως θεσμοῖς, τὰ δόξαντα συμφέρον κοινῇ 10 τοῖς ὁμογνώμοσιν ὁμίλοις ταῦτα νόμους ἐπεφήμισαν, ὥστε εἰκότως προσθῆναι μᾶλλον αἱ κατὰ μέρος πολιτεῖαι μιᾶς τῆς κατὰ φύσιν. Προσθῆναι μὲν γὰρ οἱ κατὰ πόλεις νόμοι τοῦ τῆς φύσεως ὀρθοῦ λόγου. p. 47. οἴκα γὰρ πόλις ἐστὶν ἐσταλμένη καὶ βραχεία, καὶ οἰκονομία 15 οἰκονομία. Δι' ὧν μάλιστα παρίσταται τὸν αὐτὸν οἰκονομικόν τε εἶναι καὶ πολιτικόν, κἂν τὰ πλήθη καὶ μεγέθη τῶν ὑποκειμένων διαλλάτῃ.

324 Diogenianus apud Eusebium praep. evang. VI p. 264 b. πῶς δὲ τοὺς κειμένους νόμους ἡμαρτηῆσθαι φῆς ἄπαντας καὶ τὰς πολιτείας (Adloquitur D. Chrysippum).

325 Cicero de republ. III 33 (Lactant. instit. div. VI 8). Est quidem vera lex recta ratio, naturae congruens, diffusa in omnes, constans, sempiterna, quae vocet ad officium iubendo, vetando a fraude deterreat; quae tamen neque probos frustra iubet aut vetat nec improbos iubendo aut vetando movet. Huic legi nec obrogari fas est neque 15 derogari ex hac aliquid licet neque tota abrogari potest, nec vero — solvi hac lege possumus, neque est quaerendus explanator aut interpret eius alius, nec erit alia lex Romae alia Athenis, alia nunc alia posthac, sed et omnes gentes et omni tempore una lex et sempiterna et immutabilis continebit, unusque erit communis quasi magister et imperator omnium 20 deus, ille legis huius inventor, disceptator, lator; cui qui non parebit, ipse se fugiet ac naturam hominis aspernatus hoc ipso luet maximas poenas, etiamsi cetera supplicia, quae putantur, effugerit.

326 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 9 p. 1035 c. Ἄκουε δὲ ἃ λέγει περὶ τούτων ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Θεῶν „οὐ γὰρ ἐστὶν εὐρεῖν 25 τῆς δικαιοσύνης ἄλλην ἀρχήν, οὐδ' ἄλλην γένεσιν, ἢ τὴν ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τὴν ἐκ τῆς κοινῆς φύσεως· ἐντεῦθεν γὰρ δεῖ πάν τὸ τοιοῦτον τὴν ἀρχὴν ἔχειν, εἰ μέλλομέν τι εἶρεῖν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν.“

§ 3. De civitate.

40 327 Clemens Al. Strom. IV 26 p. 642 Pott. λέγουσι γὰρ καὶ οἱ Στωϊκοὶ τὸν μὲν οὐρανὸν κυρίως πόλιν· τὰ δὲ ἐπὶ γῆς ἐνταῦθα οὐκέτι πόλεις. λέγεσθαι μὲν γὰρ, οὐκ εἶναι δέ· σπουδαῖον γὰρ ἢ πόλις καὶ ὁ

37 ἔρωτι pro te codd. a Bern. adhibiti.

δήμος ἀστείον τι σύστημα καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ὑπὸ νόμου διοικούμενον.

328 Stobaeus eclog. II 7 p. 103, 9 W. Λέγουσι δὲ καὶ φηγάδα πάντα φαθλον εἶναι καθ' ὅσον στέρεται νόμου καὶ πολιτείας κατὰ φύσιν ἐπιβαλλούσης. Τὸν γὰρ νόμον εἶναι, καθάπερ εἴπομεν, σπουδαῖον, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν πόλιν. Ἰανῶς δὲ καὶ Κλεάνθης περὶ τὸ σπουδαῖον εἶναι τὴν πόλιν λόγον ἠρώτησε τοιοῦτον· Πόλις μὲν <εἰ> ἔστιν οἰκητήριον κατασκευάσμα, εἰς ὃ καταφεύγοντας ἔστι δίκην δοῦναι καὶ λαβεῖν, οὐκ ἀστείον δὴ πόλις ἔστιν; ἀλλὰ μὴν τοιοῦτόν ἐστιν ἢ πόλις οἰκητήριον· ἀστείον ἄρ' ἔστιν ἢ πόλις. Τριχῶς δὲ λεγομένης τῆς πόλεως, τῆς τε κατὰ τὸ οἰκητήριον καὶ τῆς 10 κατὰ τὸ σύστημα τῶν ἀνθρώπων καὶ τρίτον τῆς κατ' ἀμφοτέρω τούτων, κατὰ δύο σημαινόμενα λέγεσθαι τὴν πόλιν ἀστεῖαν, κατὰ τε τὸ σύστημα τῶν ἀνθρώπων καὶ κατὰ τὸ συναμφοτέρον διὰ <τὴν εἰς> τοὺς ἐνοικοῦντας ἀναφορὰν.

329 Dio Chrysost. or. XXXVI § 20 (Vol. II p. 6, 13). τὴν πόλιν 15 φαθλον εἶναι πλῆθος ἀνθρώπων ἐν ταύτῃ κατοικοῦντων ὑπὸ νόμου διοικούμενον.

330 Philo de septen. et fest. dieb. p. 284 Vol. II Mang. συνόλας γὰρ ἐνάρετος ἢ πολιτεία καὶ νόμοις οἱ μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν εἰσηγοῦνται.

331 Dio Chrysost. or. III § 43 (Vol. I p. 41, 7 Arn.). λέγεται γὰρ 20 ἢ μὲν ἀρχὴ „νόμιμος ἀνθρώπων διοίκησις“ καὶ „πρόνοια ἀνθρώπων κατὰ νόμον.“

332 Clemens Al. Strom. II p. 420 Pott. ἦ τινες — — λόγον ὄρθον 25 τὸν νόμον ἔρασαν, προστακτικὸν μὲν ὧν ποιητέον, ἀπαγορευτικὸν δὲ ὧν οὐ ποιητέον. — —

πολιτεῖαν — — ἢ δὲ ἐστὶ τροφή ἀνθρώπων καλὴ κατὰ κοινωνίαν.

τὴν δικαστικὴν — ἐπιστήμην οὖσαν διορθωτικὴν τῶν ἀμαρτανομένων ἕνεκεν τοῦ δικαίου.

σύστοιχος δὲ αὐτῇ ἢ κολαστικὴ τοῦ κατὰ τὰς κολάσεις μέτρον ἐπιστημονικὴ τις οὖσα. κόλασις δὲ οὖσα διόρθωσις ἐστὶ ψυχῆς — — 30

μόνον γοῦν τὸν σοφὸν οἱ φιλόσοφοι βασιλεῦ, νομοθέτην, στρατηγόν, δίκαιον, ὄσιον, θεοφιλεῖ κηρύττουσιν. — —

καθάπερ οὖν τὴν ποικιλικὴν τῶν προβάτων προνοεῖν φασὶν — — οὕτω γε καὶ τὴν νομοθετικὴν τὴν ἀνθρώπων ἀρετὴν κατασκευάζειν ἐροῦμεν, τὸ ἀνθρώπινον κατὰ δύναμιν ἀγαθὸν ἀναξωπυροῦσαν, ἐπιστατικὴν καὶ κηδε- 35 μονικὴν οὖσαν τῆς ἀνθρώπων ἀγέλης.

§ 4. De coniunctione deorum et hominum.

333 Cicero de finibus III 19, 64. Mundum autem censent regi numine deorum eumque esse quasi communem urbem et civitatem hominum et deorum, et unumquemque nostrum eius mundi esse partem: ex quo illud natura consequi, ut communem utilitatem nostrae anteponamus. Ut enim leges omnium salutem singulorum salutem antepo- nunt, sic vir bonus et sapiens et legibus parens et civilis officii non igna-

6 Κλεάνθης] cf. I n. 587. 7 add. Heeren. 11 τῆς Meineke, libri τδ. 13 add. Wachsm.

rus utilitatē omnium plus quam unius alicuius aut suae consulit. Nec magis est vituperandus proditor patriae quam communis utilitatis aut salutis desertor propter suam utilitatem aut salutem. Ex quo fit, ut laudandus is sit, qui mortem oppetat pro re publica, quod deceat cariorē s nobis esse patriam quam nosmet ipsos.

334 Dio Chrysost. Or. XXXVI § 23 (Vol. II p. 7, 7 Arn.). *μὴν γὰρ δὴ ταύτην καθαρῶς εὐδαιμονα πολιτεῖαν εἶτε καὶ πόλιν χρῆ καλεῖν, τὴν θεῶν πρὸς ἀλλήλους κοινωνίαν, εἴαν τε καὶ ξύμπαν τὸ λογικὸν περιλάβῃ τις, ἀνθρώπων σὺν θεοῖς ἀριθμουμένων, ὡς παῖδες σὺν 10 ἀνδράσι λέγονται μετέχειν πόλεως, φύσει πολιταὶ ὄντες, οὐ τῷ φρονεῖν τε καὶ πράττειν τὰ τῶν πολιτῶν οὐδὲ τῷ κοινωνεῖν τοῦ νόμου, ἀξύνετοι ὄντες αὐτοῦ.*

335 Dio Chrysost. Or. I § 42 (Vol. I p. 8, 8 Arn.). *καλὸν οὖν εἰπεῖν ὅπερ ἄλλων τῆς διοικήσεως, ὁποῖόν γε τὸ ξύμπαν αὐτὸ τε εὐδαιμον 15 καὶ σοφὸν αἰεὶ διαπορεύεται τὸν ἔπαινον αἰῶνα συνεχῶς ἐν ἀπέλοις περιόδοις μετὰ ψυχῆς τε ἀγαθῆς καὶ δαιμονος ὁμοίου καὶ προνοίας καὶ ἀρχῆς τῆς δικαιοσύνης τε καὶ ἀρίστης, ἡμᾶς τε ὁμοίους παρέχεται, κατὰ φύσιν κοινὴν τὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ἡμετέραν ὅφ' ἐνὶ θεσμῷ καὶ νόμῳ κεκοσμημένους καὶ τῆς αὐτῆς μετέχοντας πολιτείας· ἦν ὁ μὲν τιμῶν καὶ φυλάττων 20 καὶ μηδὲν ἐναντίον πράττων νόμιμος καὶ θεοφιλὴς καὶ κόσμιος, ὁ δὲ ταράττων ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ καὶ παραβαίνων καὶ ἀγνοῶν ἄνομος καὶ ἄκοσμος, ὁμοίως μὲν ἰδιώτης, ὁμοίως δὲ καὶ ἄρχων ὀνομαζόμενος.*

336 Philo de mundi opificio § 3 Vol. I p. 1, 11 Wendl. *τοῦ νομμου ἀνδρὸς εὐθύς ὄντος κοσμοπολίτου, πρὸς τὸ βούλημα τῆς φύσεως τὰς 25 πράξεις ἀπευθύνοντος, καθ' ἣν καὶ ὁ σύμπας κόσμος διοικεῖται.*

337 Philo de mundi opificio § 142 Vol. I p. 50, 2 Wendl. *Τὸν δὲ ἀρχηγέτην ἐκείνον οὐ μόνον πρῶτον ἄνθρωπον ἀλλὰ καὶ μόνον κοσμοπολίτην λέγοντες ἀπευδίστατα ἐροῦμεν. Ἦν γὰρ οἶκος αὐτῷ καὶ πόλις ὁ 30 κόσμος. — § 143. Ἐπεὶ δὲ πᾶσα πόλις εὐνομος ἔχει πολιτεῖαν, ἀναγκαίως ξυνέβαινε τῷ κοσμοπολίτῃ χρῆσθαι πολιτεῖα ἢ καὶ σύμπας ὁ κόσμος. Ἀυτὴ δὲ ἔστιν ὁ τῆς φύσεως ὀρθὸς λόγος, ὅς κυριωτέρῃ κλήσει προσονομάζεται θεσμός, νόμος θεῖος ὢν, καθ' ὃν τὰ προσήκοντα καὶ ἐπιβάλλοντα ἐκάστοις ἀπενεμήθη. Ταύτης τῆς πόλεως καὶ πολιτείας ἔδει τινὰς εἶναι πρὸ ἀνθρώπου πολιτας, οἳ λέγοντι ἂν ἐνδίκως μεγαλοπολιταί — 35 οὗτοι δὲ τινες ἂν εἴεν ὅτι μὴ λογικαὶ καὶ θεῖαι φύσεις, αἱ μὲν ἀσάματοι καὶ νοηταί, αἱ δὲ οὐκ ἔνεν σωματῶν, ὁποῖους συμβέβηκεν εἶναι τοὺς ἀστέρας.*

338 Cicero de republ. I 19. *An tu ad domos nostras non censes pertinere scire, quid agatur et quid fiat domi? quae non ea est, quam parietes nostri cingunt, sed mundus hic totus, quod domicilium 40 quamque patriam di nobis communem secum dederunt.*

339 Cicero de legibus I 7, 22. *Animal hoc providum, sagax, multiplex, acutum, memor, plenum rationis et consilii, quem vocamus hominem, praeclara quadam condicione generatum esse a supremo deo. Solum est enim ex tot animantium generibus atque naturis particeps rationis et*

16 τόχης Laur. E cf. or. III § 45 μετὰ δαιμονός τε ἀγαθοῦ καὶ τόχης ὁμοίας. 29 ἀναγκαῖον MF. 33 πολιτας MABP. 34 εὐδίκως ACP. 35 καὶ θεῖαι M, καὶ om. ceteri. || αἱ μὲν ἀσάματοι καὶ νοηταί: haec a Stoicis aliena, quibus cetera debet Philo.

cogitationis, cum cetera sint omnia expertia. Quid est autem, non dicam in homine, sed in omni caelo atque terra ratione divinius? quae cum adlevit atque perfecta est, nominatur rite sapientia. 23. Est igitur, quoniam nihil est ratione melius, eaque <est> et in homine et in deo, prima homini cum deo rationis societas. Inter quos autem ratio, inter eosdem etiam recta ratio [et] communis est. Quae cum sit lex, lege quoque consociati homines cum diis putandi sumus. Inter quos porro est communio legis, inter eos communio iuris est. Quibus autem haec sunt [inter eos] communia, ei civitatis eiusdem habendi sunt. Si vero iisdem imperiis et potestatibus parent, multo iam magis. Parent autem huic caelesti descriptioni mentique divinae et praepotenti deo: ut iam universus hic mundus una civitas communis deorum atque hominum existimanda <sit>. Et quod in civitatibus ratione quadam — de qua dicitur idoneo loco — agnationibus familiarum distinguuntur status, id in rerum natura tanto est magnificentius tantoque praeclarus, ut ipsi homines deorum agnatione et gente teneantur.

§ 5. De coniunctione hominum.

340 Cicero de finibus III 62. Pertinere autem ad rem arbitrantur intellegi natura fieri, ut liberi a parentibus amentur; a quo initio profectam communem humani generis societatem persequimur. 30 Quod primum intellegi debet figura membrisque corporum, quae ipsa declarant procreandi a natura habitam esse rationem. Neque vero haec inter se congruere possent, ut natura et procreari vellet et diligi procreatos non curaret. Atque etiam in bestiis vis naturae perspici potest; quarum in fetu et in educatione laborem cum cernimus, naturae ipsius vocem 35 videmur audire. Quare <ut> perspicuum est natura nos a dolore abhorrere, sic apparet a natura ipsa, ut eos, quos genuerimus, amemus, impelli.

63. Ex hoc nascitur, ut etiam communis hominum inter homines naturalis sit commendatio, ut oporteat hominem ab homine ob id 30 ipsum, quod homo sit; non alienum videri.

341 Cicero de finibus III 64. Quoniamque illa vox inhumana et scelerata ducitur eorum, qui negant se recusare, quominus ipsis mortuis terrarum omnium deflagratio consequatur (quod vulgari quodam versu Graeco pronuntiari solet), certe verum est etiam iis, qui aliquando futuri 35 sint, esse propter ipsos consulendum. Ex hac animorum affectione testamenta commendationesque morientium natae sunt.

342 Cicero de finibus III 65. Quodque nemo in summa solitudine vitam agere velit ne cum infinita quidem voluptatum abundantia, facile intellegitur nos ad coniunctionem congregationemque hominum 40 et ad naturalem communitatem esse natos. Impellimur autem na-

4 est *add. Madvig.*
Moser. || ei *Bake, et libri.*
 B¹ de versus A¹.
 38 cumque *Bremius.*

6 et *secludunt omnes editores.*

9 inter eos *del.*

11 deo ut iam universus H, deitiam universus

13 sit *add. Manutius.*

26 ut *add. Manutius.*

tura, ut prodesse velimus quam plurimis in primisque docendo rationibusque prudentiae tradendis. 66. Itaque non facile est invenire, qui, quod sciat ipse, non tradat alteri; ita non solum ad discendum propensi sumus, verum etiam ad docendum. Atque ut tauris natura datum est, ut pro vitulis contra leones summa vi impetuque contendant, sic ii qui valent opibus atque id facere possunt, ut de Hercule et de Libero accepimus, ad servandum genus hominum natura incitantur. — Quem ad modum igitur membris utimur prius quam didicimus, cuius ea causa utilitatis habeamus, sic inter nos natura ad civilem communitatem coniuncti et consociati sumus. Quod ni ita se haberet, nec iustitiae ullus esset nec bonitati locus.

343 Cicero de legibus I 10, 28. nihil est profecto praestabilius, quam plane intellegi, nos ad iustitiam esse natos, neque opinione, sed natura constitutum esse ius. Id iam patebit, si hominum inter ipsos societatem coniunctionemque perspexeris. 29. Nihil est enim unum uni tam simile, tam par, quam omnes inter nosmet ipsos sumus: quod si depravatio consuetudinum, si opinionum vanitas non imbecillitatem animorum torqueret et flecteret, quocumque coepisset, sui nemo ipse tam similis esset, quam omnes sunt omnium. Itaque quaecumque est hominis definitio, una in omnes valet. 30. Quod argumenti satis est, nullam dissimilitudinem esse in genere: quae si esset, non una omnes definitio contineret. Etenim ratio, qua una praestamus beluis, per quam coniectura valemus, argumentamur, refellimus, disserimus, conficimus aliquid, concludimus certe est communis, doctrina differens, discendi quidem facultate par. Nam et sensibus eadem omnia comprehenduntur: et ea quae movent sensus, itidem movent omnium: quaeque in animis imprimuntur, de quibus ante dixi, inchoatae intelligentiae, similiter in omnibus imprimuntur: interpretsque mentis oratio verbis discrepat, sententiis congruens. Nec est quisquam gentis ullius, qui ducem <naturam> nactus ad virtutem pervenire non possit.

344 Cicero de legibus I 15, 43. Atque si natura confirmatura ius non erit, virtutes omnes tollentur. Ubi enim liberalitas, ubi patriae caritas, ubi pietas, ubi aut bene merendi de altero aut referendae gratiae voluntas poterit existere? Nam haec nascuntur ex eo, quia natura propensi sumus ad diligendos homines, quod fundamentum iuris est. Neque solum in homines obsequia, sed etiam in deos caerimoniae religionesque tollentur: quas non metu, sed ea coniunctione, quae est homini cum deo, conservandas puto.

345 Lactant. div. instit. V 17. In omnibus enim videmus animalibus, quia sapientia caret, conciliatricem sui esse naturam. Nocent igitur aliis, ut sibi prosint; nesciunt enim, quia malum est nocere. Homo vero, qui scientiam boni ac mali habet, abstinet se a nocendo, etiam cum incommodo suo; quod animal irrationale facere non potest: et ideo inter summas hominis virtutes innocentia numeratur. Quibus rebus apparet,

28 concludimus *del. Holmius.* 29 naturam *margo H., om. ceteri.*
32 virtutes omnes *om. ABH.* | tollantur *ABH.* 33 praeferendae *AB, praeparande H.* 37 tollentur *Lambin., tollantur ABH.*

sapientissimum esse, qui mavult perire, ne noceat, ut id officium, quo a mutis discernitur servet.

346 Origenes contra Celsum VIII 50 Vol. II p. 265, 22 Kd. (p. 778 Del.). οὐδὲ γὰρ τὸ κοινωνικὸν περιγράφεται ὅσπερ ἀπὸ τῶν ἀλόγων ζώων οὕτω καὶ ἀπὸ τῶν ἀγροικωτέρων ἀνθρώπων· ἀλλ' ἐπίσης ὁ ποιήσας ἡμᾶς εἰς πρὸς πάντας ἀνθρώπους πεποιήκε κοινωνικούς.

347 Proclus in Plat. Alcib. pr. Vol. III p. 64 ed. Cousin. Οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ <τῆς> Στοᾶς εὐθὺς τὰ τοιαῦτα πάντα ὡς μοχθηρὰ διαβάλλουσιν. Οὔτε γὰρ ἐξαπατᾶν ἐστὶ δικαίως κατ' αὐτοὺς οὔτε βιάζεσθαι οὔτε ἀποστερεῖν, ἀλλ' ἐκάστη τῶν πράξεων τούτων ἀπὸ μοχθηρᾶς πρόεισιν ἕξως 10 καὶ ἄδικός ἐστιν. Οἱ δὲ ἀρχαῖοι μέσα τὰ τοιαῦτα τίθενται πάντα etc.

348 Cicero de finibus III 70. Amicitiam autem adhibendam esse censent, quia sit ex eo genere, quae prosunt. Quamquam autem in amicitia alii dicant aequae caram esse sapienti rationem amici ac suam, alii autem sibi cuique cariorum suam, tamen hi quoque posteriores fatentur 15 alienum esse a iustitia, ad quam nati esse videamur, detrachere quid de aliquo, quod sibi assumat. Minime vero probatur — aut iustitiam aut amicitiam propter utilitates adscisci aut probari. Eaedem enim utilitates poterunt eas labefactare atque pervertere. Etenim nec iustitia nec amicitia esse omnino poterunt, nisi ipsae per se expetuntur. 20

§ 6. De nobilitate et libertate.

349 Seneca de beneficiis lib. III cp. 28. eadem omnibus principia eademque origo, nemo altero nobilior, nisi cui rectius ingenium et artibus bonis aptius. — Unus omnium parens mundus est: sive per splendidos sive per sordidos gradus ad hunc prima cuiusque origo 25 perducitur.

350 Plutarchus pers. de nobil. cp. 12. ὁ δὲ Χρῦσιππος ἐν τῷ περὶ τῶν Ἀρετῶν „ἰσοτιμίας περίτηγμα καὶ διάξυσμα τὴν εὐγένειαν καλεῖ.“ μηδὲν ἄρα διαφέρειν ὅτου παρὰ πατρὸς γερονῶς τυγχάνης, εὐγενοῦς ἢ μή. 30

ibid. cp. 13. Πάλιν πρὸς Χρῦσιππον ἀναχωρῶ, ὃς κατὰ τῆς εὐγενείας ὑπὸ τοῦ ξυνετατάτου ποιητοῦ πεποιήσθαι γράφει τάδε·

Ὅν κεν ἐγὼ δῆσας ἀγάγω ἢ ἄλλος Ἀχαιῶν·

paullo infra: πάλιν ὑλακτεῖ λέγων ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ τὰ τῶν εὐγενῶν κακῶς πεπραγμένα δηλωθέντα, ὅταν τὴν Ἄρεως καὶ Ἀφρο- 35 δίτης μοιχείαν ὁ Ἥφαιστος κατέλληφε·

⊙ 308 sq. ὃς ἐμὲ χολὸν ἐόντα Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη αἶδν ἀτιμάζει, φιλέει δ' αἰδηλὸν Ἄρηα.

paullo infra: εἰ δὲ μὴ τὴν Στοᾶν καταβάλλετε, τὰ πάντα ἁμαρτήματα φάσκοντες ἴσα τυγχάνειν, τί τὰ τῶν εὐγενῶν ἀκριβέστερον ἐπιτηρεῖτε; 40 ἢ θυγάτρὸς ἀποκεχρησθαι τὸν ἐκ δήμου καὶ τὸν βασιλεία μηδὲν δια-

φέρειν λέγετε· ὄμως πολλὰ φλυαροῦντες εἰς τὸν τῶν εὐγενῶν τύφον, ἀλαζονείαν, ἔρωτας, ἀθεμιστους συνουσίας, ὀμότητα ἀντιδικῶν ἐπιθυμητικὸς καλεῖτε, καὶ τῶν μὲν εὐεργεσιῶν ἀμνήμονας, ἀδικουμένους δὲ δριμυτάτους πρὸς τὸ ἀποτίειν.

5 cp. 16. 'Ἄλλ' ἐπεὶ ὁ Χρῦσιππος ἐξ ἐραστοῦ Εὐριπίδου πρὸς ἡμᾶς ἀναμάχεται, φέρε δὴ, προφέρωμεν ἅπερ ἐκεῖνος τῆς εὐγενείας κήρυξ ἦδε περὶ αὐτῆς· οὕτω γὰρ αὐτός· sq. frgm. Eur. περὶ εὐγενείας.

Ex verbis Plut. pers. mediis versibus insertis (ταῦτα μὲν γὰρ οὐκ ἔστιν ἀνθρώπου διαμαχομένου καὶ καταβαλλομένου τὴν εὐγένειαν, μᾶλλον δὲ ἐκαιοῦντος καὶ ὑπερφροντος) sequitur eosdem versus a Chry-
10 sippo contra nobilitatem esse allatos.

351 Seneca de beneficiis III 22. *Servus, ut placet Chrysippo, perpetuus mercenarius est. Quemadmodum ille beneficium dat, ubi plus praestat quam in quod operas locavit, sic servus ubi benevolentia*
15 *erga dominum fortunae suae modum transiit et altius aliquid ausus quod etiam felicius natis decori esset [et] spem domini antecessit, beneficium est intra domum inventum.*

352 Philo de septen. et fest. dieb. p. 283 Vol. II Mang. ἄνθρωπος γὰρ ἐκ φύσεως δούλος οὐδεὶς.

20 p. 291. οἱ δὲ δεσπότες τοῖς ἀργυρωνήτοις μὴ ὡς φύσει δούλοις ἀλλ' ὡς μισθωτοῖς προσφέρονται.

353 Athenaeus Deipnosoph. VI p. 267b. διαφέρειν δὲ φησι Χρῦσιππος δούλον οἰκέτου, γράφων ἐν δευτέρῳ περὶ ὁμοιοῖας, διὰ τὸ τοὺς ἀπελευθέρους μὲν δούλους ἔτι εἶναι, οἰκέτας δὲ τοὺς μὴ τῆς
35 κτήσεως ἀφειμένους. „ὁ γὰρ οἰκέτης (φησί) δούλος ἐν κτήσει κατατεταγμένον.“

354 Clemens Al. Paed. III p. 288 Pott. τὸ δὲ εὐγενὲς τῆς ἀληθείας, ἐν τῷ φύσει καλῶ κατὰ ψυχὴν ἐξεταζόμενον, οὐ πράσει καὶ ὦνῃ τὸν δούλον, ἀλλὰ τῇ γνώμῃ τῇ ἀνελευθέρῳ διακρίνειν.

30 355 Diog. Laërt. VII 121. μόνον τε ἐλευθερον (scil. εἶναι τὸν σοφόν), τοὺς δὲ φαύλους δούλους· εἶναι γὰρ τὴν ἐλευθερίαν ἐξουσίαν αὐτοπραγίας, τὴν δὲ δουλείαν στέρησιν αὐτοπραγίας· εἶναι δὲ καὶ ἄλλην δουλείαν τὴν ἐν ὑποτάξει, καὶ τρίτην τὴν ἐν κτήσει τε καὶ ὑποτάξει, ἣ ἀντιτίθεται ἢ δεσποτεία, φαύλη οὐσα καὶ αὐτή.

35 356 Dio Chrysost. or. XIV § 16 (Vol. II p. 230, 17 Arn.). 'Ἐν δὲ λόγῳ τὰ μὲν φαῦλα — οὐκ ἔξεισι πράττειν, τὰ δὲ δίκαια καὶ συμφέροντα καὶ ἀγαθὰ χρὴ φάναι ὅτι προσήκει τε καὶ ἔξεισιν. — οὐκοῦν οὐδενὶ τὰ τε φαῦλα καὶ ἀσύμφορα ποιεῖν ἀξίμῳ ἔστιν — τὰ δὲ γε ἐναντία πᾶσιν ὁμοίως ἐφείηται, καὶ οἱ μὲν τὰ ἐφειμένα πράττοντες ἀξίμοι διατελοῦσιν, οἱ
40 δὲ τὰ κεραιλυμένα ζημιοῦνται. ἄλλοι οὖν δοκοῦσι σοὶ πράττειν δ' ἔξεισιν ἢ οἱ ἐπιστάμενοι ταῦτα, καὶ ἄλλοι τὰναντία ἢ οἱ ἀγνοοῦντες; — οὐκοῦν οἱ

1 Haec suspecta quidem propter auctorem, nec tamen plane abiicienda sunt. 31 ἐλευθερίαν add. B² in mg. 38 καὶ τρίτην—ὑποτάξει om. B. || ἢ P.

φρόνιμοι ὅσα βούλονται πράττειν, ἔξεστιν αὐτοῖς· οἱ δὲ ἄφρονες ὅσα βούλονται οὐκ ἔξιν ἐπιχειροῦσι πράττειν. ὥστε ἀνάγκη τοὺς μὲν φρόνιμους ἐλευθέρους τε εἶναι καὶ ἔξεῖναι αὐτοῖς ποιεῖν ὡς ἐθέλουσι, τοὺς δὲ ἀνοήτους δούλους τε εἶναι καὶ ἂ μὴ ἔξεστιν αὐτοῖς, ταῦτα ποιεῖν. οὐκοῦν καὶ τὴν ἐλευθερίαν χρῆ λέγειν ἐπιστήμην τῶν ἐφειμένων καὶ τῶν κεκωλυμένων, τὴν δὲ δουλείαν ἄγνοιαν ὧν τε ἔξεστι καὶ ὧν μὴ.

357 Philo quod omnis probus liber Vol. II p. 450, 23 Mang. ὅτι δ' οὐχ αἱ ὑπηρεσίαι μνημόματ' εἰσὶ δουλείας, ἐναργεστάτη πῶστις οἱ πόλεμοι· τοὺς γὰρ στρατευομένους ἰδεῖν ἔστιν αὐτουργοὺς ἅπαντας, οὐ μόνον τὰς πανοπλίαις κομίζοντας, ἀλλὰ καὶ ὅσα πρὸς τὴν ἀναγκαίαν χρῆσιν ὑποζυγίων 10 τρόπον ἐπηγηθισμένους, ἅτ' ἐφ' ὕδρην ἐξιόντας καὶ φρυγανισμόν καὶ χιλὸν κήνησι. — — ἔστι δὲ τις καὶ κατ' εἰρήνην πόλεμος τῶν ἐν τοῖς ὅπλοις οὐκ ἀποδέων, ὃν ἀδοξία καὶ πένια καὶ δεινὴ σπάνις τῶν ἀναγκαίων συγκροτοῦσιν· ὑφ' οὗ βιασθέντες ἔγχειν καὶ τοῖς δουλοπρεπεστάτοις ἀναγκάζονται, σπάπτοντες, γεωπονοῦντες, βαναύσους ἐπιτηδεύοντες τέχνας, ὑπηρετοῦντες 15 ἀόκνως ξυνοκα τοῦ παρατρέφεσθαι etc.

p. 451, 2. καὶ πῶς πατὴρ μὲν ἢ μητὴρ ἐπιταγμάτων παῖδες ἀνέχονται, γνώριμοι δὲ ἂν ἂν ὑφηγηται διακελεύονται· δοῦλος γὰρ ἐκὼν οὐδεὶς. οἱ γε μὴν τοκέες οὐ τσαύτην ὑπερβολὴν ἐπιδεικνόμενοι ποτε μισοτεκνίας, ὡσθ' ἂ μόνον <οὐ> σύμβολα δουλείας ἐστὶ, τὰς ὑπηρεσίας, ἀναγκάσαι ἂν παῖδας 20 τοὺς ἐαυτῶν ὑπομένειν.

358 Philo quod omnis probus liber Vol. II p. 451, 9 Mang. εἰ δὲ τις εἴη ἀνδραποδοκαπήλων ἐπευνομιζόμενος ἰδὼν τις οἴεται δοῦλος εὐθὺς εἶναι, πολὺ διαμαρτάνει τῆς ἀληθείας. οὐ γὰρ ἢ πρᾶσις κύριον ἀποφαίνει τὸν πριάμενον ἢ τὸν πρᾶθέντα δοῦλον, ἐπεὶ καὶ πατέρες 25 υἱῶν τιμὰς κατέθεσαν καὶ υἱοὶ πολλὰς πατέρων, ἢ κατὰ ληστείας ἀπαχθέντων ἢ κατὰ πόλεμον αἰχμαλώτων γενομένων. — — ἦδη δὲ τινες καὶ προσυπερβάλλοντες εἰς τοῦναντίον περιήγαγον τὸ πρᾶγμα, δεσπότηται γενόμενοι τῶν πριάμενων ἀντὶ δοῦλων. — —

359 Philo quod omnis probus liber Vol. II p. 451, 47 Mang. πρὸς 30 τούτοις ἔτι <πῶς> οὐκ ἂν εἴποι τις τοὺς φίλους τοῦ θεοῦ ἐλευθέρους εἶναι; εἰ μὴ τοῖς μὲν τῶν βασιλέων ἐταίρους ἔξιον <οὐ> μόνον ἐλευθερίαν ἀλλὰ καὶ ἀρχὴν συνομολογεῖν, συνεπιτροπεύουσι καὶ συνδιέπουσι τὴν ἡγεμονίαν, τοῖς δὲ θεῶν τῶν Ὀλυμπίων δουλείαν ἐπιφημιστέον, οἱ διὰ τὸ φιλόθεον εὐθὺς γενόμενοι θεοφιλεῖς, ἴσῃ ἀντιτιμηθέντες εὐνοίᾳ, παρ' ἀληθείᾳ 35 δικαιοσύνη, καθάπερ οἱ ποιηταὶ φασί, πανάργοντες τε καὶ βασιλέων βασιλῆς εἰσι.

360 Philo quod omnis probus liber Vol. II p. 452, 22 Mang. ἔτι τοῖνον ὥσπερ τῶν πόλεων αἱ μὲν ὀλιγαρχούμεναι καὶ τυραννούμεναι δουλείαν ὑπομένουσιν, χαλεποὺς αἱ βαρεῖς ἔχουσιν δεσπότητας τοὺς ὑπαγομένους καὶ 40 κρατοῦντας, αἱ δὲ νόμοις ἐπιμεληταῖς χρᾶμεναι καὶ προστάταις εἰσὶν ἐλεύθεραι, οὕτω καὶ τῶν ἀνθρώπων, παρ' οἷς μὲν ἂν ὀργὴ ἢ ἐπιθυμία ἢ τι ἄλλο πάθος ἢ καὶ ἐπίβουλος κακία δυναστεύῃ, πάντως εἰσὶ δοῦλοι, ὅσοι δὲ μετὰ νόμου ζῶσιν ἐλεύθεροι. νόμος δὲ ἀψευδὴς ὁ ὀρθὸς λόγος, οὐχ ὅπῃ τοῦ δεινός ἢ τοῦ δεινός θνητοῦ φθαρτὸς ἐν καρτιδίᾳ ἢ στήλαις ἄψυ- 45

1 ὅσα scripsi, & libri. 5 ἐφειμένων libri, corr Reiske. 20 οὐ addidi.

31 πῶς addidi. || scribendum: τῶν θεῶν. 32 οὐ addidi 43 δυναστεύῃ scripsi, δυναστεύει vulgo.

χος ἀψύχοις, ἀλλ' ὑπ' ἀθανάτου φύσεως ἄφθαρτος ἐν ἀθανάτῳ διανοίᾳ τυ-
 παθεῖς· διὸ καὶ θαυμάσαι ἂν τις τῆς ἀμβλυωπίας τοὺς τρανὰς οὖτω πραγ-
 μῶτων ιδιότητας μὴ συνορῶντας, οἳ μεγιστοῖς μὲν δήμοις Ἀθηναίων καὶ
 Λακεδαιμονίων πρὸς ἐλευθερίαν αὐταρκεστάτους εἶναι φασὶ τοὺς Σόλωνος
 5 καὶ Ἀνικούργου νόμους, κρατοῦντάς τε καὶ ἄρχοντας πειθαρχούντων αὐτοῖς
 τῶν πολιτευομένων· σοφοῖς δὲ ἀνδράσι τὸν ὀρθὸν λόγον, ὃς καὶ τοῖς ἄλλοις
 ἐστὶ πηγὴ νόμοις, οὐκ ἱκανὸν εἶναι πρὸς μετουσίαν ἐλευθερίας τοῖς ὑπακού-
 ονσι πάντων, ἅτι ἂν ἢ προστάτη ἢ ἀπαγορεύη.

361 Philo quod omnis probus liber Vol. II p. 452, 46 Mang. πρὸς
 10 τοῖνυν τοῖς εἰρημένοις ἐναργεστάτη πίστις ἐλευθερίας ἢ ἰσηγορία,
 ἣν οἱ σπουδαῖοι πάντες ἄγουσι πρὸς ἀλλήλους· ὅθεν καὶ τὰ τρίμετρα φιλο-
 σόφως ἐκεῖνά φασιν εἰρησθῆαι·

οὐ γὰρ μετεῖναι τῶν νόμων δούλοις ἔφην
 καὶ πάλιν·

15 δοῦλος πέφυκας, οὐ μέτεστί σοι λόγον.
 καθάπερ οὖν ὁ μουσικὸς λόγος ἅπασι τοῖς ἐπιτετηθευκόσι μουσικὴν ἰσηγορίας
 τῆς ἐν τῇ τέχνῃ μεταδίδωσι καὶ ὁ γραμματικὸς ἢ γεωμετρικὸς γραμματικοῖς
 ἢ γεωμέτραις, οὖτω καὶ ὁ ἐν τῷ βίῳ νόμος τοῖς ἐμπείροις τῶν βιωτικῶν.
 οἱ δὲ σπουδαῖοι ἔπαντες ἔμπειροί τῶν κατὰ τὸν βίον πραγμάτων εἰσὶ, ὁπότε
 20 καὶ τῶν ἐν ἀπάσῃ τῇ φύσει· καὶ εἰσὶ τινες αὐτῶν ἐλεύθεροι· ὥστε καὶ ὅσοι
 τούτοις ἰσηγορίας μετέχουσιν· οὐδεὶς ἄρα τῶν σπουδαίων δοῦλος, ἀλλ' ἐλεύ-
 θεροι πάντες. ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς ἀφορμῆς καὶ ὅτι δοῦλος ὁ ἄφρων ἐστὶν ἐπι-
 δειχθήσεται· ὥσπερ γὰρ ὁ κατὰ μουσικὴν νόμος οὐ δίδωσιν ἰσηγορίαν
 ἀμούσοις πρὸς μεμουςωμένους οὐδ' ὁ κατὰ γραμματικὴν ἀγραμμάτους πρὸς
 25 γραμματικοὺς οὐδὲ συνόλους ὁ τεχνικὸς πρὸς τεχνίτας ἀτέχνους, οὕτως οὐδ'
 ὁ βιωτικὸς νόμος ἰσηγορίας μεταδίδωσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀπείροις πρὸς
 τοὺς ἐμπείρους· τοῖς δὲ ἐλευθέροις ἢ ἐκ νόμου πᾶσιν ἰσηγορία δίδεται· καὶ
 εἰσὶ τινες τῶν σπουδαίων ἐλεύθεροι· καὶ τῶν βιωτικῶν ἄπειροι μὲν οἱ φαύ-
 λοι, ἐμπειρότατοι δ' οἱ σοφοί· οὐκ ἄρα εἰσὶ τινες τῶν φαύλων ἐλεύθεροι,
 30 δοῦλοι δὲ πάντες.

362 Philo quod omnis probus liber Vol. II p. 454, 12 Mang. λέγεται
 τοῖνυν οὐκ ἀπὸ σκοποῦ, ὅτι ὁ φρονίμως πάντα ποιῶν εὖ ποιεῖ πάντα· ὁ δ'
 εὖ ποιῶν πάντα ὀρθῶς ποιεῖ πάντα· ὁ δ' ὀρθῶς πάντα ποιῶν καὶ ἀναμαρ-
 τήτως καὶ ἀμέμπτως καὶ ἀνεπιπλήκτως καὶ ἀνυπευθύνως καὶ ἀζημίως. ὅστ'
 35 ἔξουσίαν σχήσει πάντα δρᾶν καὶ ζῆν ὡς βούλεται· ὃ δὲ ταῦτ' ἔξεστιν, ἐλεύ-
 θερος ἂν εἴη. ἀλλὰ μὴν πάντα φρονίμως ποιεῖ ὁ ἀστεῖος· μόνος
 ἄρα ἐστὶν ἐλεύθερος.

363 Philo quod omnis probus liber Vol. II p. 454, 31 Mang. καὶ
 μὴν ὃν μὴ ἐνδέχεται μήτ' ἀναγκάσαι μήτε κωλύσαι, ἐκεῖνος οὐκ ἂν εἴη δοῦ-
 40 λος· τὸν δὲ σπουδαῖον οὐκ ἔστιν ἀναγκάσαι οὐδὲ κωλύσαι· οὐκ
 ἄρα δοῦλος ὁ σπουδαῖος· ὅτι δ' οὐτ' ἀναγκάζεται οὔτε κωλύεται δῆλον.
 κωλύεται μὲν γὰρ ὁ μὴ τυγχάνων ἂν ὀρέγεται· ὀρέγεται δ' ὁ σοφὸς τῶν ἀπ'
 ἀρετῆς, ἂν ἀποτυγχάνειν οὐ πέφυκε. καὶ μὴν εἰ ἀναγκάζεται, δῆλον ὅτι
 ἅκων τι ποιεῖ. ἀνθρώποις δὲ αἱ πράξεις ἢ ἀπ' ἀρετῆς εἰσὶ κατορθώματα ἢ
 45 ἀπὸ κακίας ἀμαρτήματα ἢ μέσα καὶ ἀδιάφορα. τὰ μὲν οὖν ἀπ' ἀρετῆς οὐ

8 προστάτη ἢ ἀπαγορευτῇ scripsi, προτάται ἢ ἀπαγορεύει vulgo. 16 ma-
 lim νόμος. 34 ἀνεπιπλήκτως cod. Medicenus. 44 ἀνθρώποις (i. e. ἀνοῖς)
 scripsi, ἐν οἷς vulg.

βιασθείς, ἀλλ' ἑκὼν (αἰρετὰ γὰρ ἔστιν αὐτῷ) πάνθ' ὄσα δρᾷ· τὰ δ' ἀπὸ κακίας ἄτε φρενικὰ οὐδ' ὄναρ πράττει. οὐδὲ μὴν τὰ ἀδιάφορα εἰκός (scil. ἄκοντα πράττειν), πρὸς δὲ καθάπερ ἐπὶ πλάστιγγος ἢ διάνοια ἰσοῤῥοπεῖ, διδιδραγμένη μῆτε ὡς ὀκλὸν ἔχουσι δύναμιν ἐνδιδόναι μῆτ' ὡς ἀποστροφῆς ἀξίους δυσχεραίνειν. ἐξ ὧν ἔστι δηλὸν ὅτι οὐδὲν ἄκων ποιεῖ οὐδ' ἀναγκάζεται. δούλος δ' εἶπερ ἦν, ἠγαγκάζετ' ἄν· ὥστ' ἐλεύθερος ἂν εἶη ὁ ἀστεῖος.

364 Philo de poster. Caini § 138 Vol. II p. 30, 17 Wendl. τοῦτο δ' ἔστι τὸ δογματικώτατον ὅτι ὁ σοφὸς μόνος ἐλεύθερός τε καὶ ἄρχων καὶ μυρίου τοῦ σώματος ἔγγυ δεσπότης.

365 Dio Chrysost. or. XV § 31 (Vol. II p. 240, 32 Arn.). ὥστε ὃς 10 ἂν ἤ πρὸς ἀρετὴν καλῶς γεγονώς, τοῦτον προσήκει γενναῖον λέγεσθαι — —. ἀλλὰ μὴν σὺχ οἶόν τε γενναῖον μὲν εἶναι τινα, μὴ εὐγενῆ δὲ τοῦτον, οὐδ' εὐγενῆ ὄντα μὴ ἐλεύθερον εἶναι. ὥστε καὶ τὸν ἀγεννῆ πᾶσα ἀνάγκη δοῦλον εἶναι.

366 Stobaeus ecl. II 107, 14 W. περὶ δὲ εὐφροσύνης, ἔτι δὲ εὐγενοῦς 15 οἱ μὲν τῶν ἐκ τῆς αἰρέσεως ἐπηνέχθησαν ἐπὶ τὸ λέγειν πάντα σοφὸν τοιοῦτον εἶναι, οἱ δ' οὐ. οἱ μὲν γὰρ οἴονται οὐ μόνον εὐφροεῖς γίνεσθαι πρὸς ἀρετὴν ἐκ φύσεως, ἀλλὰ καὶ τινὰς ἐκ κατασκευῆς, καὶ τὸ ἐν ταῖς παροιμίαις λεγόμενον τοῦτο ἀπεδέξαντο (frg. trag. adesp. 227 N.)

μελέτη χρονισθεῖσ' εἰς φύσιν καθίσταται, 20
τὸ δ' ὅμοιον καὶ περὶ εὐγενείας ὑπέλαβον, ὥστε εὐφῶταν μὲν εἶνα κοινῶς ἔξιν ἐκ φύσεως ἢ ἐκ κατασκευῆς οἰκείαν πρὸς ἀρετὴν, ἢ ἔξιν καθ' ἦν εὐανάληπτοι ἀρετῆς εἰσὶ τινες· τὴν δ' εὐγένειαν ἔξιν ἐκ γένους ἢ ἐκ κατασκευῆς οἰκείαν πρὸς ἀρετὴν.

§ 7. Iuris communionem non pertinere ad bruta animalia. 25

Cf. Phys. IV § 2.

367 Diog. Laërt. VII 129. ἔτι ἀρέσκει αὐτοῖς μηδὲν εἶναι ἡμῖν δίκαιον πρὸς τὰ ἕλλα ζῷα, διὰ τὴν ἀνομοιότητα, καθά φησι Χρῦσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Δικαιοσύνης.

368 Origenes contra Celsum IV 81 Vol. I p. 351, 7 Kd. (p. 563 30 Delarue) (Celsus formicarum et apum sollertiam laudibus extulerat). οὐδ' ἐν τοῦτοις δὲ ἑώρακε τίμη διαφέρει τὰ ἀπὸ λόγου καὶ λογισμοῦ ἐπιτελούμενα τῶν ἀπ' ἀλόγου φύσεως καὶ κατασκευῆς ψιλῆς γινόμενων, ὧν τὴν αἰτίαν οὐδεὶς μὲν ἐνυπάρχων τοῖς ποιοῦσι λόγος ἀναδέχεται· οὐδὲ γὰρ ἔχουσιν αὐτόν — — πόλεις οὖν παρ' ἀνθρώποις μετὰ πολλῶν ὑπέστησαν τεχνῶν καὶ 35 διατάξεως νόμων· πολιτεῖαι δὲ καὶ ἀρχαὶ καὶ ἡγεμονίαι ἐν ἀνθρώποις ἦτοι αἱ κυρίως εἰσὶν οὕτως καλούμεναι, σπουδαῖαι τινες ἔξεις καὶ ἐνεργεῖαι, ἢ καὶ αἱ καταχρηστικώτερον οὕτως ὀνομαζόμεναι πρὸς τὴν κατὰ τὸ δυνατόν ἐκείνων μίμησιν· ἐκείναις γὰρ ἐνορῶντες οἱ ἐπιτετευγμένως νομοθετήσαντες συνεστήσαντο τὰς ἀρίστας πολιτείας καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἡγεμονίας, ὧν 40 οὐδὲν ἐν τοῖς ἀλόγοις ἔστιν εὐρεῖν.

1 ἔστιν scripsi, εἰσὶν vulgo. 8 μόνος D, μόνον U. 13 πᾶσα Reiske, πάντα libri. 16 ἐπηνέχθησαν Canter. 16 τὸ Canter, τῷ libri. 18 τινὰς Heine, τοὺς libri. 23 ἐκ γένους Canter, εὐγενοῦς libri. 32 λογικῆς A.

Vol. I p. 352, 4 Kδ. τὴν θείαν δὲ φύσιν θαυμαστέον μέχρι τῶν ἀλόγων ἐπέβασαν τὸ οἰοῦναι πρὸς τὰ λογικὰ μέλημα.

369 Cicero de finibus III 19, 63. Ut enim in membris alia sunt tamquam sibi nata, ut oculi, ut aures, aliqua etiam ceterorum membrorum usum adiuvant, ut crura, ut manus, sic immanes quaedam bestiae sibi solum natae sunt: at illa quae in concha patula pina dicitur, isque qui enat e concha, qui quod eam custodit pinoteres vocatur, in eamque cum se recepit includitur, ut videatur monuisse ut caveret: itemque formicae, apes, ciconiae aliorum etiam causa quaedam
10 faciunt. Multo*** haec coniunctio est hominis. Itaque natura sumus apti ad coetus, concilia, civitates.

370 Sextus adv. math. IX 130. ταῦτα δὲ παρήνουν οἱ περὶ τὸν Πυθαγόραν πάλοντες (scil. κοινωνίαν εἶναι τινὰ ἡμῖν πρὸς τὰ ἄλογα τῶν ζῶων). οὐ γὰρ εἴ ἔστι τι διῆκον δι' ἡμῶν τε καὶ ἐκείνων πνεῦμα, εὐθύς
15 ἔστι τις ἡμῖν δικαιοσύνη πρὸς τὰ ἄλογα τῶν ζῶων. ἰδοὺ γὰρ καὶ διὰ τῶν λίθων καὶ διὰ τῶν φυτῶν πεφοίτηκέ τι πνεῦμα, ὥστε ἡμᾶς αὐτοῖς συννεοῦσθαι, ἀλλ' οὐδέν ἐστιν ἡμῖν δίκαιον πρὸς τὰ φυτὰ καὶ <τούς> λίθους οὐδὲ μὴν τέμνοικες καὶ πρῶτοντες τὰ τοιαῦτα τῶν σωμάτων ἀδικοῦμεν. τί οὖν φασιν οἱ Στωϊκοὶ δικαιοσύνην τινὰ καὶ ἐπιπλοκὴν ἔχειν τοὺς ἀνθρώ-
20 πους πρὸς ἀλλήλους καὶ τοὺς θεοὺς; οὐ καθόσον ἐστὶ τὸ ἐλληνικὸς διὰ πάντων πνεῦμα, ἐπεὶ ἂν καὶ πρὸς τὰ ἄλογα τῶν ζῶων ἐσφάτετό τι δίκαιον ἡμῖν, ἀλλ' ἐπεὶ λόγον ἔχομεν τὸν ἐπ' ἀλλήλους τε καὶ θεοὺς διατείνοντα, οὐ τὰ ἄλογα τῶν ζῶων μὴ μετέχοντα οὐκ ἂν ἔχοι τι πρὸς ἡμᾶς δίκαιον.

371 Cicero de finibus III 20, 67. Et quomodo hominum inter ho-
25 mines iuris esse vincula putant, sic homini nihil iuris esse cum bestiis. Praeclare enim Chrysippus, cetera nata esse hominum causa et deorum; eos autem communitatis et societatis suae: ut bestiis homines uti ad utilitatem suam possent sine iniuria; quoniamque ea natura esset hominis, ut ei cum genere humano quasi civile ius intercederet: qui id
30 conservaret, eum iustum: qui migraret, iniustum fore. Sed quemadmodum, theatrum cum commune sit, recte tamen dici potest, eius esse eum locum, quem quisque occuparit: sic in urbe mundove communi non ad-
versatur ius, quo minus suum quidque cuiusque sit.

372 Philo de mundi officio § 73 Vol. I p. 24, 21 Wendl. Τῶν ὄν-
35 των τὰ μὲν οὔτε ἀρετῆς οὔτε κακίας μετέχει, ὥσπερ φυτὰ καὶ ζῶα ἄλογα, τὰ μὲν ὅτι ἀψυχὰ τέ ἐστι καὶ ἀφαντάστω φύσει διοικεῖται, τὰ δὲ ὅτι νοῦν καὶ λόγον ἐπέτεμνται. Κακίας δὲ καὶ ἀρετῆς ὡς ἂν οἶκος νοῦς καὶ λόγος, ᾧ πεφύκασιν ἐνδυναστεῖσθαι. Τὰ δὲ αὐτὸ μόνως κεκοινώνηκεν ἀρε-
40 τῆς, ἀμέτοχα πάσης ὄντα κακίας, ὥσπερ οἱ ἀστέρες. Οὗτοι γὰρ ζῶα τε εἶναι λέγονται καὶ ζῶα νοερά. — — Τὰ δὲ τῆς μικτῆς ἐστὶ φύσεως, ὥσπερ ἄν-
θρώπος, ὃς ἐπιδέχεται — ἀρετὴν καὶ κακίαν.

373 Plutarchus πότρεα τῶν ζῶων φρονιμώτερα cp. 6 p. 963f. οἱ γὰρ

4 alia Marsus. 8 recepit Glogaviensis, recipit AB. 10 multoque magis haec Madvig. 17 τοῦς addidi. 28 possint libri, corr. C. F. W. Müller. 29 ut ei cum Lambin., ut et cum AB ut cum ceteri. 37 οὐ νέκτεται ABP. 38 ᾧ V, οἷς plerique.

ἀπὸ τῆς Στοᾶς καὶ τοῦ Περιπάτου μάλιστα πρὸς τοῦναντίον ἐντείνονται πῶ λόγῳ, τῆς δικαιοσύνης ἑτέραν γένεσιν οὐκ ἐχούσης, ἀλλὰ παντάπασιν ἀσυστάτου καὶ ἀνυπάρκτου γινομένης, εἰ πᾶσι τοῖς ζῴοις λόγου μέτεστι· γίνεται γὰρ ἢ τὸ ἀδικεῖν ἀναγκαῖον ἡμῖν ἀφειδοῦσιν αὐτῶν ἢ μὴ χρωμένων αὐτοῖς τὸ ζῆν ἀδύνατον καὶ ἄπορον· καὶ τρόπον τινὰ ἠθρίων βίον βιωσόμεθα, τὰς ἀπὸ τῶν θηρίων προέμενοι χρείας. —

374 Plutarchus de esu carniū II 6 p. 999a. Οὐκ ἴσος δὲ τις οὔτος ὁ ἀγὼν τοῖς Στωϊκοῖς ὑπὲρ τῆς σαρκοφαγίας. τίς γὰρ ὁ πολὺς τόνος εἰς τὴν γαστέρα καὶ τὰ ὀπτανεῖα; τί τὴν ἡδονὴν θηλύοντες καὶ διαβάλλοντες, ὡς οὔτε ἀγαθὸν οὔτε προηγούμενον οὔτε οἰκεῖον, οὕτω [πρὸς τὰ] περὶ τῶν ἡδονῶν ἐσπουδάκασι; καὶ μὴν ἀκόλουθον ἦν αὐτοῖς, εἰ μῦρον ἐξελαύνουσι καὶ πέμμα τῶν συμποσίων, μᾶλλον αἷμα καὶ σάρκα δυσχεραίνειν. νῦν δ' ὥσπερ εἰς ἐφημερίδα φιλοσοφούντες δαπάνην ἀφαιροῦσι τῶν δειπνῶν ἐν τοῖς ἀρχήστοις καὶ περιττοῖς, τὸ δὲ ἀνήμερον τῆς πολυτελείας καὶ φονικὸν οὐ παραιτοῦνται· „ναί, φησὶν, οὐδὲν γὰρ ἡμῖν πρὸς τὰ ἄλογα δίκαιόν ἐστι.“ οὐδὲ γὰρ πρὸς τὸ μῦρον, φαίη τις ἄν, οὐδὲ πρὸς τὰ ξενικά τῶν ἡδυσμάτων· ἀλλὰ καὶ τούτων ἀποτρέπεσθε, τὸ μὴ χρήσιμον μηδὲ ἀναγκαῖον ἐν ἡδονῇ πανταχόθεν ἐξελαύνοντες.

375 Philo de sacrif. Abel et Cain § 46 Vol. I p. 220, 19 Wendl. διττὸν εἶναι πέφυκε τὸ ἄλογον, τὸ μὲν παρὰ τὸν αἰροῦντα λόγον, ὃν ὁ ἄφρονα φασὶ τινες, τὸ δὲ κατ' ἐκτομὴν λόγου, ὡς τῶν ζῴων τὰ μὴ λογικά.

376 Anecdota Paris. ed. Cramer Vol. I p. 244 (Schol. in Eth. Nicom). Οἱ Ἐπικούρειοι καὶ τινες τῶν ὕστερον Στωϊκῶν μετεδίδοσαν καὶ τοῖς ἀλόγοις εὐδαιμονίας.

5 χρωμένοις Porphyrius. 10 πρὸς τὰ del. Bernardakis. 13 εἰς τὰς ἐφημερίδας libri, corr. Dū. 15 δίκαιον Bernardakis (S?); οἰκείον libri. 20 ὡς ἄλογον τὸν ἄφρονα Pap. UFL², ὃν ἄφρονα ceteri. 25 nemo certe hoc dixit ex antiquioribus Stoiciis, neque Chrysippus neque eius discipuli.

Ethica VII.

De affectibus.

§ 1. Notio affectus et singulorum affectuum definitiones.

377 Clemens Al. Strom. II p. 460 Pott. Ὁρμὴ μὲν οὖν φορὰ δια-
5 νοίας ἐπὶ τι ἢ ἀπὸ του· πάθος δὲ πλεονάζουσα ὁρμὴ ἢ ὑπερτείνουσα
τὰ κατὰ τὸν λόγον μέτρα· ἢ ὁρμὴ ἐκφερομένη καὶ ἀπειθής λόγῳ.
Παρὰ φύσιν οὖν κινήσεις ψυχῆς κατὰ τὴν πρὸς τὸν λόγον ἀπειθείαν τὰ
πάθη.

378 Stobaeus ecl. II 88,6 W. Ἐπεὶ δ' ἐν εἶδει τὸ πάθος τῆς
10 ὁρμῆς ἐστὶ, λέγωμεν ἐξῆς περὶ παθῶν.

10 Πάθος δ' εἶναι φασὶν ὁρμὴν πλεονάζουσαν καὶ ἀπειθῆ τῷ αἰροῦντι
λόγῳ ἢ κινήσιν ψυχῆς (ἄλογον) παρὰ φύσιν (εἶναι δὲ πάθη πάντα τοῦ
ἡγεμονικοῦ τῆς ψυχῆς), διὸ καὶ πᾶσαν πτοίαν πάθος εἶναι, (καὶ) πάλιν
(πάν) πάθος πτοίαν. Τοῦ δὲ πάθους τοιοῦτου ὄντος ὑποληπτέον, τὰ μὲν
15 πρῶτα εἶναι καὶ ἀρχηγὰ, τὰ δ' εἰς ταῦτα τὴν ἀναφορὰν ἔχειν. Πρῶτα δ'
εἶναι τῷ γένει ταῦτα τὰ τέσσαρα, ἐπιθυμίαν, φόβον, λύπην, ἡδονήν. Ἐπι-
θυμίαν μὲν οὖν καὶ φόβον προηγέσθαι, τὴν μὲν πρὸς τὸ φαινόμενον ἀγα-
θόν, τὸν δὲ πρὸς τὸ φαινόμενον κακόν. Ἐπιγίνεσθαι δὲ τοῦτοις ἡδονήν
καὶ λύπην, ἡδονήν μὲν ὅταν τυγχάνωμεν ὧν ἐπεθυμοῦμεν ἢ ἐκφύγωμεν ἃ
20 ἐφοβοῦμεθα· λύπην δέ, ὅταν ἀποτυγχάνωμεν ὧν ἐπεθυμοῦμεν ἢ περιπέσωμεν
οἷς ἐφοβοῦμεθα. Ἐπὶ πάντων δὲ τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν, ἐπεὶ δόξας αὐτὰ
λέγουσιν εἶναι, παραλαμβάνεσθαι τὴν δόξαν ἀντὶ τῆς ἀσθενοῦς ὑπολήψεως,
τὸ δὲ πρόσφατον ἀντὶ τοῦ κινήτικου συστολῆς ἀλόγου (ἢ) ἐπάρασεως.

379 Cicero Tusc. disp. IV 22. Omnium autem perturbationum fontem
25 esse dicunt intemperantiam, quae est [a] tota mente a recta ratione
defectio, sic aversa a praescriptione rationis, ut nullo modo adpetitiones
animi nec regi nec contineri queant. Quem ad modum igitur temperantia
sedat adpetitiones et efficit, ut eae rectae rationi pareant, conservatque
considerata iudicia mentis, sic huic inimica intemperantia omnem animi
30 statum inflamat, conturbat, incitat, itaque et aegritudines et metus et
reliquae perturbationes omnes gignuntur ex ea.

380 Cicero Tusc. disp. IV 14. Sed omnes perturbationes iu-

12 ἄλογον add. Wachsm. 13 τοῦ ἡγεμονικοῦ Wachsm., τῷ γένει ἢ libri. ||
καὶ add. Heeren. 14 πάν add. Meineke. 19 ἐπεθυμοῦμεν Meurer, ἐπιθυ-
μοῦμεν libri. 21 ἐπεὶ Usener, ἐπὶ libri. 23 ἢ add. Salmasius. 25 a se-
clusi. || a recta ratione del. Bentley.

dicio censent fieri et opinione. Itaque eas definiunt pressius, ut intellegatur, non modo quam vitiosae, sed etiam quam in nostra sint potestate. — 15. Sed quae iudicia quasque opiniones perturbationum esse dixi, non in eis perturbationes solum positas esse dicunt, verum illa etiam, quae efficiuntur perturbationibus, ut aegritudo quasi morsum alicuius quem doloris efficiat, metus recessum quandam animi et fugam, laetitia profusam hilaritatem, libido effrenatam adpetentiam. Opinacionem autem, quam in omnis definitiones superiores inclusimus, volunt esse imbecillam adensionem.

381 Cicero de finibus III 35. perturbationes animorum — quas Graeci πάθη appellant. — omnesque eae sunt genere quattuor, partibus plures: aegritudo, formido, libido, quamque Stoici communi nomine corporis et animi ήδονήν appellant — quasi gestientis animi elationem voluptariam. Perturbationes autem nulla naturae vi commoventur, omniaque ea sunt opiniones ac iudicia levitatis. Itaque his sapiens semper vacabit. 15

382 Themistius paraphr. in Aristot. de anima III 5 p. 197 Sp. καὶ οὐ καθῶς οἱ ἀπὸ Ζήνωνος τὰ πάθη τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς τοῦ λόγου διαστροφῆς εἶναι τιθίμενοι καὶ λόγον κρῖσις ήμαρτημένας etc.

383 Proclus in Plat. Alcib. pr. Vol. III p. 159 ed. Cousin. οὐ γὰρ μόνον ἀπὸ τῶν δογματικῶν τοιαύτε κινεῖται πάθη τοῖς ἀνθρώποις, ὡς οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ τὸνναντιον διὰ τὰ τοιαύτε πάθη καὶ τὰς ὁφέλις μεταβάλλουσι τὰς δόξας etc.

384 Plutarchus de virtute morali cp. 9 p. 449c. καὶ φασὶν αὐτοὶ (scil. Stoici) τῶν πραγμάτων ἐκβιαζόμενων „οὐ πάσαν εἶναι κρῖσιν πάθος, ἀλλὰ τὴν κινητικὴν ὁρμῆς βιαίου καὶ πλεοναξουσύης“ ὁμολογοῦντες ἕτερον εἶναι τὸ κρῖνον καὶ τὸ πάσχον ἐν ἡμῖν, ὥσπερ τὸ κινεῖν καὶ τὸ κινούμενον. αὐτὸς τε Χρῦσιππος ἐν πολλοῖς ὁριζόμενος τὴν καρτερίαν καὶ τὴν ἐγκράτειαν εἴξει ἀκολουθητικὰς τῷ αἰροῦντι λόγῳ, δηλὸς ἐστὶν ὑπὸ τῶν πραγμάτων ὁμολογεῖν ἀναγκαζόμενος ὡς ἕτερον ἐστὶ τὸ ἀκολουθεῖν ἐν ἡμῖν τοῦ φ' ἀκολουθεῖ κειθόμενον, ἢ πάλιν μάχεται μὴ κειθόμενον. 20

385 Cicero Tusculan. disput. III 11, 24. Est igitur causa omnis in opinione, nec vero aegritudinis solum, sed etiam reliquarum omnium perturbationum, quae sunt genere quattuor, partibus plures. Nam cum omnis perturbatio sit animi motus vel rationis expers vel rationem aspernans vel rationi non oboediens, isque motus aut boni aut mali opinione citetur bifariam, quattuor perturbationes aequaliter distributae sunt. Nam duae sunt ex opinione boni, quarum altera, voluptas gestiens, id est praeter modum elata laetitia, opinione praesentis magni alicuius boni, altera, quae est immoderata appetitio opinati magni boni, rationi non obtemperans vel cupiditas recte vel libido dici potest. 25. Ergo haec duo genera, voluptas gestiens et libido, bonorum opinione turbantur, ut duo reliqua, metus et aegritudo malorum. Nam et metus opinio magni mali impendentis, et aegritudo est opinio magni mali praesentis, et quidem recens opinio

39 altera quae *Davisius*, altera cupiditas quae recte vel libido dici potest quae *libri*.

talis mali, ut in eo rectum videatur esse angī; id autem est, ut is, qui doleat, oportere opinetur se dolere.

386 Aspasius in Aristot. Eth. Nicom. p. 44, 12 Heylb. οἱ μὲν οὖν ἐκ τῆς Στοᾶς φήθησαν πάθος εἶναι ὁρμὴν σφοδρὰν ἢ ὁρμὴν ἄλογον, λαμβάνοντας τὸ ὑπεραντίον τῷ ὀρθῷ λόγῳ. cf. ibid. 23.

idem p. 45, 16. γενικὰ δὲ πάθη οἱ μὲν ἐκ τῆς Στοᾶς ἔφασαν εἶναι ἡδονὴν καὶ λύπην φόβον <καὶ> ἐπιθυμίαν· γίνεσθαι μὲν γὰρ τὰ πάθη ἔφασαν δι' ὑπόληψιν ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, ἀλλ' ὅταν μὲν ὡς ἐπὶ παροῦσι τοῖς ἀγαθοῖς κινῆται ἡ ψυχὴ, ἡδονὴν εἶναι, ὅταν δὲ ὡς ἐπὶ παροῦσι τοῖς κακοῖς, 10 λύπην· πάλιν δὲ ἐπὶ τοῖς προσδοκώμενοις ἀγαθοῖς ἐπιθυμία συμβαίνει, ὅρξεις οὕσα ὡς φαινόμενον ἀγαθοῦ, κακῶν δὲ προσδοκώμενων τὸ συμβαῖνον πάθος φόβον ἔλεγον εἶναι.

Anonymus in Aristot. Eth. Nicom. (Michaël, Eustratius) ed. Heylb. p. 180, 14. τοιαύτη ἐστὶν ἡ λύπη, ἣν οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἀντιλύπης 15 συστολήν καλοῦσι.

387 Servius ad Aeneid. VI 733. Varro et omnes philosophi dicunt, quattuor esse passiones, duas a bonis opinatis, et duas a malis opinatis rebus: nam dolere et timere duae opiniones malae sunt, una praesentis, alia futuri: item gaudere et cupere opiniones bonae sunt, una 20 praesentis, altera futuri.

388 Philo de fortitudine p. 419 Vol. II Mang. τεττάρων ὄντων ἐν τῇ ψυχῇ παθῶν, δυοῖν μὲν περὶ τὸ ἀγαθὸν ἐνεστώδης ἢ μέλλον, ἡδονῆς καὶ ἐπιθυμίας, δυοῖν δὲ περὶ τὸ κακόν, παρὸν ἢ προσδοκώμενον, λύπης καὶ φόβου etc.

389 Stobaeus eol. II 89, 4 W. τὸ δὲ „ἄλογον“ καὶ τὸ „παρὰ φύσιν“ (scil. in πάθους definitione) οὐ κοινῶς, ἀλλὰ τὸ μὲν „ἄλογον“ ἴσον τῷ „ἀπειθὲς τῷ λόγῳ.“ πᾶν γὰρ πάθος βιαστικόν ἐστι, ὡς πολλάκις ὀφθαλμῶν τοῦ ἐν τοῖς πάθεσιν ὄντας ὅτι οὐ συμφέρει τόδε ποιεῖν, ὑπὸ τῆς σφοδρότητος ἐκφερομένους, καθάπερ ὑπὸ τινος ἀπειθοῦς ἵππου, ἀνάγεσθαι πρὸς τὸ 20 ποιεῖν αὐτό, παρ' ὃ καὶ πολλάκις τινὰς ἐξομολογεῖσθαι λέγοντας τὸ θηρολύμενον τοῦτο· (Eur. fr. 837 Nauck)

γνώμην δ' ἔχοντα μ' ἢ φύσιν βιάζεται·

γνώμην γὰρ λέγει νῦν τὴν εἰδησιν καὶ γνώσιν τῶν ὀρθῶν πραγμάτων. καὶ τὸ „παρὰ φύσιν“ δ' εἰληπταὶ ἐν τῇ τοῦ πάθους ὑπογραφῇ, ὡς συμβαλόντος παρὰ τὸν ὀρθὸν καὶ κατὰ φύσιν λόγον. πάντας δ' οἱ ἐν 25 τοῖς πάθεσιν ὄντες ἀποστρέφονται τὸν λόγον, οὐ παρατησίως δὲ τοῖς ἐξηπατημένοις ἐν ὄρωσιν, ἀλλ' ἰδιαζόντως. οἱ μὲν γὰρ ἡπατημένοι λόγον χάριν περὶ <τοῦ> τὰς ἀτόμους ἀρχὰς εἶναι, διδασκόντες ὅτι οὐκ εἰσιν, ἀφίστανται τῆς κρίσεως· οἱ δ' ἐν τοῖς πάθεσιν ὄντες, κἂν μάθωσι, κἂν μεταδιδασκῶσιν 40 ὅτι οὐ δεῖ λυπεῖσθαι ἢ φοβεῖσθαι, ἢ ὕλας ἐν τοῖς πάθεσιν εἶναι τῆς ψυχῆς, ὅμως οὐκ ἀφίστανται τούτων, ἀλλ' ἔγινται ὑπὸ τῶν παθῶν εἰς τὸ ὑπὸ τῆς τούτων κρατεῖσθαι τυραννίδος.

390 Plutarchus de virtute morali ep. 10 p. 450c. ἐν δὲ τοῖς περὶ Ἀνομολογίας ὁ Χρύσιππος εἰπὼν „ὅτι τυφλὸν ἐστὶν ἡ

7 καὶ addidi. 26 ἴσον Usener, ὅσον libri. 27 ἀπειθῶς libri, corr. Usener. | ὡς Meineke, καὶ libri. 28 ὁδὸν huc transposui, post τόδε habent libri ed. 38 τοῦ add. Wachsm. 44 Ἀνομολογίας Reiske.

ὀργή καὶ πολλάκις μὲν οὐκ ἐβ' ὄραν τὰ ἐκφανή, πολλάκις δὲ τοῖς καταλαμβονομένοις ἐπιπροσθεῖ" μικρὸν προελθὼν „Τὰ γὰρ ἐπιγιγνώμενα," φησὶ „πάθη ἐκκρούει τοὺς λογισμοὺς καὶ τὰ ὡς ἐτέρως φαινόμενα, βιαίως προωθοῦντα ἐπὶ τὰς ἐναντίας πράξεις." εἶτα χρῆται μάρτυρι τῷ Μενάνδρῳ λέγοντι (Kock Frg. Com. 8 III p. 173)

Οἷμοι τάλας ἔγωγε, ποῦ ποθ' αἰ φρένας

ἡμῶν ἐκείνον ἦσαν ἐν τῷ σώματι

τὸν χρόνον, δτ' οὐ ταῦτ', ἀλλ' ἐκείν' ἠρούμεθα;

καὶ πάλιν ὁ Χρύσιππος προελθὼν „Τοῦ λογικοῦ (φησὶ) ζῆσος φύ- 10
 ςιν ἔχοντος προσχρησθαι εἰς ἕκαστα τῷ λόγῳ καὶ ὑπὸ τούτου κυβερνάσθαι, πολλάκις ἀποστρέφασθαι αὐτὸν ἡμᾶς, ἄλλη βι-
 αιοτέρα φορᾶ χρωμένους."

391 Andronicus περὶ παθῶν 1 (p. 11 Kreuttner). Πάθος ἐστὶν ἄλο-
 γος ψυχῆς κίνησις καὶ παρὰ φύσιν ἢ ὀρημὴ πλεονάζουσα. — — τὰ δὲ γενι- 15
 κῆρα πάθη τέσσαρα· λύπη, φόβος, ἐπιθυμία, ἡδονή.

λύπη μὲν οὖν ἐστὶν ἄλογος συστολή. ἢ δόξα πρόσφατος κακοῦ παρου-
 σίας, ἐφ' ᾧ οἴονται δεῖν συστέλλεσθαι.

φόβος δὲ ἄλογος ἔκκλισις· ἢ φυγὴ ἀπὸ προσδοκωμένου δεινοῦ.

ἐπιθυμία δὲ ἄλογος ὄρεξις· ἢ δίωξις προσδοκωμένου ἀγαθοῦ. 20

ἡδονὴ δὲ ἄλογος ἔπαρσις· ἢ δόξα πρόσφατος ἀγαθοῦ παρουσίας, ἐφ'
 ᾧ οἴονται δεῖν ἐπαίρεσθαι.

392 Philo de Mose lib. III Vol. II Mang. p. 156. ἐξ ἀλόγου πάθους,
 ἢ παρὰ φύσιν ἐπαιρούσης καὶ μεταωριζούσης ἡδονῆς, ἢ συστελλούσης ἔμ-
 παλιν λύπης καὶ καθαιρούσης ἢ ἀποστρέφοντος καὶ ἀποκλίνοντος τὴν ἐπ' 25
 εὐθείας ὀρημὴν φόβου, ἢ τῆς ἐπιθυμίας πρὸς τὰ μὴ παρόντα ἐλκούσης
 καὶ ἀποτεϊνούσης βίη. ibid. τὸ μὲν γὰρ τοῦ σώματος (scil. κάλλος) ἐν συμ-
 μετρῆς μερῶν εὐχρηστέα τε καὶ εὐσαρκία καίται, — — τὸ δὲ τῆς διανοίας ἐν
 ἁρμονίᾳ δογματικῶν καὶ ἀρετῶν συμφωνία etc.

393 Cicero Tusculan. disput. IV 7, 14. Est ergo aegritudo opinio 30
 recens mali praesentis, in quo demitti contrahique animo rectum esse vi-
 deatur; laetitia opinio recens boni praesentis, in quo efferrī rectum esse
 videatur; metus opinio impendentis mali, quod intolerabile esse videatur;
 libido opinio venturi boni, quod sit ex usu iam praesens esse atque
 adesse.

394 Stobaeus ecl. II 90, 7 W. Τὴν μὲν οὖν ἐπιθυμίαν λέγουσιν 35
 ὄρεξιν εἶναι ἀπειθῆ λόγῳ· αἴτιον δ' αὐτῆς τὸ δοξάζειν ἀγαθὸν ἐπιφέρεισθαι,
 οὐ παρόντος εὐ ἀπαλλάξομεν, τῆς δόξης αὐτῆς ἐχούσης τὸ ἀτάκτως κινήτικόν
 (πρόσφατον τοῦ ὄντως αὐτὸ ὀρεκτὸν εἶναι). Φόβον δ' εἶναι ἔκκλισιν ἀπειθῆ
 λόγῳ, αἴτιον δ' αὐτοῦ τὸ δοξάζειν κακὸν ἐπιφέρεισθαι, τῆς δόξης τὸ κινήτι- 40
 κὸν [καὶ] πρόσφατον ἐχούσης τοῦ ὄντως αὐτὸ φρεκτὸν εἶναι. Λύπη δ'
 εἶναι συστολήν ψυχῆς ἀπειθῆ λόγῳ, αἴτιον δ' αὐτῆς τὸ δοξάζειν πρόσφατον
 κακὸν παρεῖναι, ἐφ' ᾧ καθήκει (συστέλλεσθαι. Ἡδονὴν δ' εἶναι ἔπαρσιν

38 ἀτάκτως del. Salmasius, 39 πρόσφατον—εἶναι add. Wachsm.
 41 καὶ del. Wachsm. | ὄντως F, corr. Heeren.

φυγῆς ἀπειθῆ λόγῳ, αἰτιὸν δ' αὐτῆς τὸ δοξάζειν πρόσφατον ἀγαθὸν παρεῖ-
 ναι, ἐφ' ᾧ καθήκει > ἐπαίρεσθαι.

Ἐπὶ μὲν οὖν τῆν ἐπιθυμίαν ὑπάγεται τὰ τοιαῦτα· ὀργή καὶ τὰ
 εἶδη αὐτῆς (θυμὸς καὶ χόλος καὶ μῆνις καὶ κότος καὶ πικρία καὶ τὰ τοι-
 5 αῦτα), ἔρωτες σφοδροὶ καὶ πόθοι καὶ ἡμεροὶ καὶ φιληδονία καὶ φιλοπλουτία
 καὶ φιλοδοξία καὶ τὰ ὅμοια· ὑπὸ δὲ τῆν ἡδονὴν ἐπιχαιρεκακία καὶ ἀσμε-
 νισμοὶ καὶ γοητεῖαι καὶ τὰ ὅμοια· ὑπὸ δὲ τὸν φόβον ὄκνοι καὶ ἀγωνία
 καὶ ἐκπληξεις καὶ αἰσχύναι καὶ θόρυβοι καὶ δεισιδαιμονία καὶ δέος καὶ δει-
 10 ματα· ὑπὸ δὲ τῆν λύπην φθόνος, ζῆλος, ζηλοτυπία, ἔλεος, πένθος, ἄχθος,

Stobaeus ecl. II 92, 18. τούτων δὲ τῶν παθῶν τὰ μὲν ἐμφαίνειν τὸ
 ἐφ' ᾧ γίγνεται, ὅλον ἔλεον, φθόνον, ἐπιχαιρεκακίαν, αἰσχύνην· τὰ δὲ τῆν
 ιδιότητα τῆς κινήσεως, ὅλον ὀδύνην, δεῖμα.

395 Stobaeus ecl. II 91, 10. ὀργή μὲν οὖν ἐστὶν ἐπιθυμία <τοῦ>
 15 τιμωρήσασθαι τὸν δοκοῦντα ἡδικηκέναι παρὰ τὸ προσῆκον· θυμὸς δὲ ὀργῆ
 ἐναρχομένη· χόλος δὲ ὀργῆ διουδοῦσα· μῆνις δὲ ὀργῆ εἰς παλαιάσιν ἀπο-
 τεθειμένη ἢ ἐναποκειμένη· κότος δὲ ὀργῆ ἐπιτηροῦσα καιρὸν εἰς τιμωρίαν·
 πικρία δὲ ὀργῆ παραχρηῖμα ἐκρηγνυμένη· ἔρος δὲ ἐπιβολὴ φιλοποιίας διὰ
 κάλλους ἐμφαινόμενον· πόθος δὲ ἐπιθυμία τοῦ ἔρωτι ἀπόντος· ἡμερος δὲ
 20 ἐπιθυμία φίλου ἀπόντος ὁμιλίας· φιληδονία δὲ ἐπιθυμία ἡδονῶν· φιλο-
 πλουτία δὲ πλούτου· φιλοδοξία δὲ δόξης.

396 Diog. Laërt. VII 113. ἐπιθυμία δὲ ἐστὶν ἄλογος ὄρεξις, ὅφ'
 ἦν τάττεται καὶ ταῦτα· σπάνις, μῖσος, φιλονικία, ὀργή, ἔρος, μῆνις, θυμὸς.
 ἔστι δὲ ἡ μὲν σπάνις ἐπιθυμία τις ἐν ἀποτεύξει καὶ ὅλον κηρωσμένη ἐκ
 25 τοῦ πράγματος, τεταμένη δὲ διακενῆς ἐπ' αὐτὸ καὶ σπωμένη· μῖσος δὲ ἐστὶν
 ἐπιθυμία τις τοῦ κακῶς εἶναι τιμὴν μετὰ προκοπῆς τινος καὶ παρατάσεως,
 φιλονικία δὲ ἐπιθυμία τις περιαιρέσεως, ὀργῆ δὲ ἐπιθυμία τιμωρίας τοῦ
 δοκοῦντος ἡδικηκέναι οὐ προσῆκόντως· ἔρος δὲ ἐστὶν ἐπιθυμία τις <καὶ>
 30 οὐχὶ περὶ σπουδαίους· ἔστι γὰρ ἐπιβολὴ φιλοποιίας διὰ κάλλους ἐμφαινόμενον·
 μῆνις δὲ ἐστὶν ὀργῆ τις πεπαλαιωμένη καὶ ἐπι***κότος ἐπιτηρητικῆ [δέ],
 ὅπερ ἐμφαίνεται διὰ τῶνδε·

εἶπερ γὰρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψῃ,

ἀλλὰ τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὄρα τελέσῃ.

ὁ δὲ θυμὸς ἐστὶν ὀργῆ ἀρχομένη.

397 Andronicus περὶ παθῶν 4 (p. 16 Kreutner).

Ἐπιθυμίας εἶδη κζ'.

Ἐργῆ μὲν οὖν ἐστὶν ἐπιθυμία τιμωρίας τοῦ ἡδικηκέναι δοκοῦντος.

Θυμὸς δὲ ὀργῆ ἐναρχομένη.

Χόλος δὲ ὀργῆ διουδοῦσα.

40 Πικρία δὲ ὀργῆ παραχρηῖμα ἐκρηγνυμένη.

Μῆνις δὲ ὀργῆ εἰς παλαιάσιν ἀποτιθεμένη.

Κότος δὲ ὀργῆ καιρὸν ἐπιτηροῦσα εἰς τιμωρίαν.

Ἐρος δὲ ἐπιθυμία σαματικῆς συνουσίας.

2 συστέλλεσθαι — ἐφ' ᾧ καθήκει add. Salmassius. 4 κότος P, corr. Heeren.

16 ἀποτεθειμένη Meineke, ἀποτιθεμένη libri. 19 κάλλους libri. || τοῦ ἔρωτι

libri, τοῦ ἐρωμένου Meineke, κατ' ἔρωτα Andr. 22 ἡ δὲ ἐπιθυμία BF.

26 προσκοπῆς B προ/κοπῆς P. || προστάσεως B παραστάσεως (αγα in litura) P².

29 οὐχ ἢ BF. || ἐστὶν ἔστι P. || φιλονικίας B φιλοπονίας P. 80 τις om.

B. || ἐπίσκοτος B ἐπί/κοτος P.

ἄλλος ἔρωσ' ἐπιθυμία φιλίας.

ἄλλος ἔρωσ' [ἀπηρεσία θεῶν εἰς ναῶν κατακόσμησιν καὶ καλῶν] ὃν ἐπιβολὴν καλοῦσι φιλοποιίας διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον.

Ἵμερος δὲ ἐπιθυμία φίλου ἀπόντος ὁμιλίας.

Πόθος δὲ ἐπιθυμία κατὰ ἔρωτα ἀπόντος.

Δυσμένεια δὲ δύσνοια ἐπιτηρητική καὶ κακοποιός.

Δύσνοια δὲ ἐπιθυμία τοῦ κακῶς εἶναι τιμὴ αὐτοῦ ἔνεκεν ἐκείνου.

Ἀφικορία δὲ ἐπιθυμία ταχὺ ἐμπυπλάμενη.

Ῥιψοφθαλμία δὲ ταχυτής περὶ τὸ ἰδεῖν τὸ ποθοῦμενον.

Σπάνις δὲ ἐπιθυμία ἀτελής.

Τραχυτής δὲ ἐπιθυμία ἀνόμαλος.

Ἔρις δὲ ἐπιθυμία εἰς ἀντίταξιν κακοποιητικήν.

Προσπάθεια δὲ ἐπιθυμία δεδουλωμένη.

Φιληδονία δὲ ἐπιθυμία ἡδονῶν ἄμετρος.

Φιλοχρηματία δὲ ἐπιθυμία [ἄχρηστος ἢ] ἄμετρος χρημάτων.

Φιλοτιμία δὲ ἐπιθυμία ἄμετρος τιμῆς.

Φιλοζῶτα δὲ ἐπιθυμία ζωῆς ἄλογος.

Φιλοσωματία δὲ ἐπιθυμία σώματος εὐθηνίας παρὰ τὸ δεῖν.

Γαστριμαργία δὲ ἐπιθυμία ἄμετρος σιτίων.

Οἰνοφλυγία δὲ ἐπιθυμία οἴνου ἄπληστος.

Λαγνεία δὲ ἐπιθυμία συνοουσιῶν ἄμετρος.

398 Cicero Tusc. disp. IV 21. Quae autem libidini subiecta sunt, ea sic definiunt, ut ira sit libido poeniendi eius, qui videatur laesisse iniuria, excandescencia autem sit ira nascens et modo existens, quae φύσως Graece dicitur, odium ira inveterata, inimicitia ira ulciscendi tempus observans, discordia ira acerbior intimo animo et corde concepta, indigentia libido inexplibilis, desiderium libido eius, qui nondum adsit, videndi.

Distinguunt illud etiam, ut libido sit earum rerum, quae dicuntur de quodam aut quibusdam, quae κατηγορήματα dialectici appellant, ut habere divitias, capere honores, indigentia rerum ipsarum sit, ut honorum, ut pecuniae.

399 Sextus adv. math. VII 239. ὁ λέγων τὸν ἔρωτα „ἐπιβολὴν εἶναι φιλοποιίας“ συνεμφανίζει τὸ „νέων ὠραίων“, καὶ εἰ μὴ κατὰ ρητὸν τοῦτο ἐμφέρη· οὐθεὶς γὰρ γερόντων καὶ ἀκμῆς ὤραν μὴ ἐχόντων ἐρᾷ.

400 Diog. Laërt. VII 114. ἡδονὴ δὲ ἐστὶν ἄλογος ἔπαρσις ἐφ' αἰρετῶ δοκοῦντι ὑπάρχειν, ὅφ' ἦν τάττεται κήλησις, ἐπιχαιρεκαλία, τέρψις, διάρσις. κήλησις μὲν οὖν ἐστὶν ἡδονὴ δι' ὧτων κατακηλοῦσα, ἐπιχαιρεκαλία δὲ ἡδονὴ ἐπ' ἄλλοτρίους κακοῖς, τέρψις δὲ, οἷον τρέψις, προτροπὴ τις ψυχῆς ἐπὶ τὸ ἀνεμῆνον, διάρσις δὲ ἀνάλυσις ἀρετῆς.

401 Andronicus περὶ παθῶν 5 (p. 19 Kreuttner)

Ἴδονῆς εἶδη ε'.

Ἀσμενισμὸς μὲν οὖν ἐστὶν ἡδονὴ ἐπὶ ἀπροσοδοκῆτοις ἀγαθοῖς.

Τέρψις δὲ ἡδονὴ δι' ὕψεως ἢ δι' ἀκοῆς.

2 ἀπηρεσία—καλῶν aliena seclusi. 15 ἀχρηστος ἢ seclusit Wachsmuth. 23 definiuntur libri opt. 26 animo Lambin., odio libri. 31 sit Bentley, est libri. 38 κατακλῶσα BP.

Κήλησις δὲ ἡδονὴ δι' ἀκοῆς κατακηλοῦσα· ἢ ἡδονὴ ἐκ λόγου τε καὶ μουσικῆς ἢ δι' ἀπάτης γινομένη.

Ἐπιχαιρεκακία δὲ ἡδονὴ ἐπὶ τοῖς τῶν πέλας ἀτυχήμασιν.

Γοητεία δὲ ἡδονὴ κατ' ἀπάτην ἢ διὰ μαγείας.

- 5 402 Stobaeus ecl. II 91, 20 W. ἐπιχαιρεκακία δὲ ἡδονὴ ἐπ' ἄλλο-
τροῖς κακοῖς· ἀσμενισμὸς δὲ ἡδονὴ ἐπὶ ἀπροσδοκῆτοισ· γοητεία δὲ ἡδονὴ
δι' ὄψεως κατὰ ἀπάτην.

403 Cicero Tusc. disp. IV 20. Voluptatis autem partes hoc modo
10 describunt, ut malivolentia sit voluptas ex malo alterius sine emolu-
mento suo, delectatio voluptas suavitate auditus animum deleniens; et
qualis est haec aurium, tales sunt et oculorum et tactionum et odoratio-
num et saporum, quae sunt omnes unius generis ad perfundendum ani-
mum tamquam inliquefactae voluptates. Iactatio est voluptas gestiens
et se offerens insolentius.

- 15 404 Cicero de finibus II 4, 13. Sed hoc interest, quod voluptas
dicitur etiam in animo, vitiosa res, ut Stoici putant, qui eam sic defi-
niunt: sublationem animi sine ratione, opinantis se magno
bono frui.

405 Clemens Al. Strom. II p. 491 Pott. (allato notissimo illo Sarda-
20 napalli epigrammate): καθόλου γὰρ οὐκ ἀναγκαῖον τὸ τῆς ἡδονῆς πάθος,
ἐπακολούθημα δὲ χρεῖαις τιαί φυσικαῖς, πείνη, δίψη, δίψη, γάμος. Εἰ γοῦν
ταύτης δίψα πιεῖν οὐκ ἔστιν ἢ τροφῆς προσέσθαι ἢ παιδοποιεῖν, ἐδέχθη
ἂν οὐδεμία ἑτέρα χρεῖα ταύτης. Οὕτε γὰρ ἐνέργεια, οὕτε διάθεσις οὐδὲ μὴ
μέρος τι ἡμέτερον ἡδονῆ· ἀλλ' ὑποουρίας ἔνεκα παρῆλθεν εἰς τὸν βλον, ὡσπερ
25 τοὺς ἄλλας φασὶ τῆς παραπέψεως τῆς τροφῆς χάριν. Ἡ δὲ ἀφηνιάσασα καὶ
τοῦ οἴκου κατακρατήσασα, πρώτην ἐπιθυμίαν γεννᾷ, ἔφεσιν καὶ ὄρεξιν οὖσαν
ἄλογον τοῦ κεραισμένου αὐτῆ. (Deinde impugnatur Epicurus, laudantur
Diogenis ex quadam tragoedia, Antisthenis, Cratetis in voluptatem in-
vectivae, Philemonis porro comici de Zenone Citiensi testimonium).

- 30 406 Philo Leg. Alleg. III § 246 Vol. I p. 167, 23 Wendl. ἡ ἡδονὴ
ἐπαρσις ἄλογος ψυχῆς· ἀθη κατάρματος ἐξ ἐαυτῆς, μόνω γέ τοι τῷ φανέρω
προσγίνεται, σπουδαῖω δ' οὐδενί.

407 Diog. Laërt. VII 112. ὁ δὲ φόβος ἐστὶ προσδοκία κακοῦ· εἰς
δὲ τὸν φόβον ἀνάγεται καὶ ταῦτα· δαῖμα, ὄκνος, αἰσχύνη, ἐκπληξις, θόρυβος,
35 ἀγωνία. δαῖμα μὲν οὖν ἐστὶ φόβος δέος ἐμποιῶν, αἰσχύνη δὲ φόβος ἀδο-
ξίας, ὄκνος δὲ φόβος μελλούσης ἐνεργείας, ἐκπληξις δὲ φόβος ἐκ φαν-
τασίας ἀσυνήθους πράγματος, θόρυβος δὲ φόβος μετὰ κατεπιξείως φωνῆς,
ἀγωνία δὲ φόβος ἀδήλου πράγματος.

- 408 Stobaeus ecl. II 92 W. Ὀκνος δὲ φόβος μελλούσης ἐνεργείας·
40 ἀγωνία δὲ φόβος διαπτώσεως καὶ ἑτέρως φόβος ἥτης· ἐκπληξις δὲ φό-
βος ἐξ ἀσυνήθους φαντασίας· αἰσχύνη δὲ φόβος ἀδοξίας· θόρυβος δὲ
φόβος μετὰ φωνῆς κατεπιγών· δεισιδαιμονία δὲ φόβος θεῶν ἢ δαιμόνων·
δέος δὲ φόβος δεινοῦ· δαῖμα δὲ φόβος ἐκ λόγου.

409 Andronicus περὶ παθῶν 3 (p. 15 Kreuttner).

- 45 Φόβον εἶδη γ'.

Ὀκνος μὲν οὖν ἐστὶ φόβος μελλούσης ἐνεργείας.

Λισχύνη δὲ φόβος ἀδοξίας.

Δεῖμα δὲ φόβος ὑφορωμένου.

Δέος δὲ φόβος συνδέων.

*Ἐκπληξίς δὲ φόβος ἕνεκα ἀσυνήθους φαντασίας δεινοῦ.

Κατάπληξις δὲ φόβος ἐκ μαζονος φαντασίας.

[Δεῖλλα δὲ ἀποχώρησις ἀπὸ φαινομένου καθήκοντος διὰ φαντασίαν δεινοῦ.]

Ψοφοδέεια δὲ φόβος κενός.

Ἄγωνία δὲ φόβος διακτώσεως· ἢ φόβος ἤττης· ἢ φόβος ἐμποιοητικὸς τῶν ἐναντίων ἐλπίδων, περὶ ὧν ὄρεξιν σφοδρὰν ἔχομεν.

Μέλλησις δὲ ὄκνος διεγνωκὸς ποιεῖν.

Ὅρφωδία δὲ φόβος ἐννοηθέντος.

Θόρυβος δὲ φόβος μετὰ φωνῆς κατεπελγῶν.

Δεισιδαιμονία δὲ φόβος τοῦ δαιμονίου. [ἢ ὑπερέκπτωσις τῆς πρὸς θεοὺς τιμῆς.]

410 Cicero Tusc. disp. IV 19. Quae autem subiecta sunt sub metum, 15 ea sic definiunt: pigritiam metum consequentis laboris terrorem metum concutientem, ex quo fit, ut pudorem rubor, terrorem pallor et tremor et dentium crepitus consequatur, timorem metum mali adpropinquantis, pavorem metum mentem loco moventem — — exanimationem metum subsequentem et quasi comitem pavoris, conturbationem 20 metum excutientem cogitata, formidinem metum permanentem.

411 Clemens Al. Strom. II p. 446 Pott. ναί, φασίν, ἄλογος ἔκκλισις ὁ φόβος ἐστὶ καὶ πάθος. — — ἀλλ' εἰ σοφίζονται τὰ δνόματα εὐλάβειαν καλοῦνται οἱ φιλόσοφοι τὸν τοῦ νόμου φόβον, εὐλογον οὖσαν ἔκκλισιν. ὀνοματομάχους τοῦτους οὐκ ἀπὸ τρόπου ὁ Φασηλίτης ἐκάλεε Κριτόλαος.

p. 448 Pott. ἔστι μὲν οὖν ἢ μὲν ἔκπληξις φόβος ἐκ φαντασίας ἀσυνήθους ἢ ἐπ' ἀπροσδοκίῳ φαντασίᾳ * * ἔτε καὶ ἀγγελίας· φόβος δὲ ὡς γεγόνῃ ἢ ἔντι ἢ θαυμασιότης ὑπερβάλλουσα.

p. 450. ἢ γοῦν δεισιδαιμονία πάθος, φόβος δαιμόνων οὖσα.

412 Diog. Laërt. VII 110. ἐκ δὲ τῶν ψευδῶν ἐπιγίγνεσθαι τὴν δια- 30 στροφὴν ἐπὶ τὴν διάνοιαν, ἀπ' ἧς πολλὰ πάθη βλαστάνειν καὶ ἀκαταστασίας αἰτία. ἔστι δὲ αὐτὸ τὸ πάθος κατὰ Ζήνωνα ἢ ἄλογος καὶ παρὰ φύσιν ψυχῆς κίνησις ἢ ὄρμη πλεονάζουσα. τῶν δὲ παθῶν τὰ ἀνωτάτω, καθὰ φησιν Ἐπάτων — καὶ Ζήνων ἐν τῷ περὶ παθῶν, εἶναι γένη τέτταρα, λύπην, φόβον, ἐπιθυμίαν, ἡδονήν. — —

VII 111. καὶ τὴν μὲν λύπην εἶναι συστολὴν ἄλογον, εἶδη δὲ αὐτῆς ἔλεον, φθόνον, ζῆλον, ζηλοτυπίαν, ἔχθος, ἐνόηλησιν, ἀνίαν, ὀδύνην, σύγχυδι. ἔλεον μὲν οὖν εἶναι λύπην ὡς ἐπὶ ἀναξίως κακοπαθοῦντι, φθόνον δὲ λύπην ἐπ' ἄλλοις ἀγαθοῖς, ζῆλον δὲ λύπην ἐπὶ τῷ ἄλλῳ παρεῖναι, ὧν αὐτὸς ἐπιθυμεῖ, ζηλοτυπίαν δὲ λύπην ἐπὶ τῷ καὶ ἄλλῳ παρεῖναι, ἃ καὶ 40 αὐτὸς ἔχει, ἔχθος δὲ λύπην βαρύνουσαν, ἐνόηλησιν λύπην στενοχωροῦσαν καὶ δυσχωρίαν παρασκευάζουσαν, ἀνίαν λύπην ἐκ διαλογισμῶν μένουσαν ἢ

11 κτηθέντος Valcken. ἐκκτηθέντος Kreutmer. 14 ἢ—τιμῆς aliena seclusi. 16 lacuna hausit pudoris definitionem; pudorem metum sanguinem diffundentem Baister. 27 fort. legendum <κατάπληξις δὲ> φόβος <ἐπὶ> δε(ι-νῶ) ὡς γηγ. etc. 37 ἀνοίαν B, P ante corr. 38 εἰαιον B. 39 δι' ὧν B. 40 ὧν (pro δ) BP. 42 ἀνοίαν B, P ante corr.

ἐπιτεινομένην, ὀδύνην λύπην ἐπέκονον, σύγχυσιν λύπην ἄλογον, ἀποκναιούσας καὶ κωλύουσας τὰ παρόντα συνοραῖν.

413 Stobaeus ecl. II 92,7 W. Φθόνος δὲ λύπη ἐπ' ἄλλοτρίοις ἀγαθοῖς· ζῆλος δὲ λύπη ἐπὶ τῷ ἕτερον ἐπιτυγχάνειν ὧν αὐτὸς ἐπιθυμεῖ, αὐτὸν δὲ μή· λέγεσθαι δὲ καὶ ἑτέρως ζῆλον, μακαρισμὸν ἐνδεοῦς καὶ ἔτι ἄλλως μίμησιν ὡς ἂν κρείττονος· ζηλοτυπίαν δὲ λύπην ἐπὶ τῷ <καὶ> ἕτερον ἐπιτυγχάνειν ὧν αὐτὸς ἐπεθύμει· ἔλεον δὲ λύπην ἐπὶ τῷ δοκοῦντι ἀναξίως κακοπαθεῖν· πένθος δὲ λύπην ἐπὶ θανάτῳ ἀώρῳ· ἄχθος δὲ λύπην βαρύνουσαν· ἄχος δὲ λύπην ἀφωρίαν ἐμποιοῦσαν· ἀνία δὲ λύπην κατὰ διαλογισμὸν· ὀδύνην δὲ λύπην εἰσδύνουσαν καὶ καθικνουμένην· ἄσῃ δὲ λύπην μετὰ ῥιπτασμοῦ.

414 Andronicus περὶ παθῶν 2 (p. 12 Kreuttner).

Εἶδη λύπης κε'.

- 15 Ἐλεος μὲν οὖν ἐστὶ λύπη ἐπ' ἄλλοτρίοις κακοῖς, ἀναξίως πάσχοντος ἐκείνου. Φθόνος δὲ λύπη ἐπ' ἄλλοτρίοις ἀγαθοῖς· [ἢ λύπη ἐπὶ τῇ τῶν ἐπιεικῶν εὐπραγίᾳ.]
Ζῆλος δὲ λύπη ἐπὶ τῷ ἕτερον τυγχάνειν, ὧν αὐτὸς ἐπιθυμεῖ· ἢ λύπη ἐπὶ τῷ ἄλλοις ὑπάρχειν, ἡμῖν δὲ μή· [ἢ ζῆλος μακαρισμὸς ἀστειότητος.] — —
- 20 Ζηλοτυπία δὲ λύπη ἐπὶ τῷ ἄλλοις ὑπάρχειν, ἃ καὶ ἡμῖν ὑπάρχει.
Δυσθυμία δὲ λύπη ἐπ' ἀλύτῳ ἢ δυσκινήτῳ.
Συμφορὰ δὲ λύπη ἐπὶ συμπεπραγμένοις κακοῖς.
Ἄχθος δὲ λύπη βαρύνουσα.
- 25 Ἄχος δὲ λύπη ἀφωρίαν ἐμποιοῦσα.
Σφακελισμὸς δὲ λύπη σφοδρά.
Πένθος δὲ λύπη ἐπὶ ἀώρῳ τελευτῇ.
Δυσχέρανσις δὲ λύπη ἐξ ἐναντίων λογισμῶν.
Ὅχλησις δὲ λύπη στενοχωροῦσα ἢ ἀναστροφὴν οὐ διδοῦσα.
- 30 Ὀδύνη δὲ λύπη εἰσδύνουσα καὶ ὀξεῖα.
Ἄνία δὲ λύπη ἐξ ἀναλογισμῶν.
Μεταμέλεια δὲ λύπη ἐπὶ ἁμαρτήμασι πεπραγμένοις ὡς δι' αὐτοῦ γεγονόσιν.
Σύγχυσις δὲ λύπη κωλύουσα διοραῖν τὸ μέλλον.
- 35 Ἄθυμία δὲ λύπη ἀπελιπτότος ὧν ἐπιθυμεῖ τυχεῖν.
Ἄσῃ δὲ λύπη μετὰ ῥιπτασμοῦ.
Νέμεσις δὲ λύπη ἐπὶ ἐκαιρομένοις παρὰ τὸ προσήκον.
Δυσφορία δὲ λύπη μετ' ἀπορίας τοῦ πῶς χρήσεται τοῖς παροῦσιν.
Γόος δὲ θρήνος ἀγομένου κατὰ λύπην.
- 40 Βαρυθυμία δὲ λύπη βαρύνουσα καὶ ἀνάνευσιν οὐ διδοῦσα.
Κλαῦσις δὲ δάκρυσις λυπουμένου νεύοντος ἐπὶ τὸ χεῖρον.
Φροντίς δὲ λογισμὸς λυπουμένου.
Ὀϊκτος δὲ λύπη ἐπ' ἄλλοτρίοις κακοῖς.

2 ἀποκλόουσαν B, ἀποκναιούσαν καὶ κωλύουσαν P, sed *valio* in *litura* P².
5 εὐκλειος coni. Wachsm. || ἔτι Pierson, τι P. 6 μίμησις P, corr. Pierson. || καὶ add. Heine. 7 ἐπεθύμει Davisius, ἐπιθυμεῖ libri. | ἔλεος libri, corr. Wachsm.
16. 19 uncis inclusi quae aut Stoica non sunt aut aliena ab affectuum doctrina. 23 συμπεπραγμένοις Dah. 27 ἐπὶ ἀώρῳ τελευτῆς C, corr. Kreuttner.

415 Cicero Tusc. disp. IV 17. Invidentiam esse dicunt aegritudinem susceptam propter alterius res secundas, quae nihil noceant invidenti. Nam si qui doleat eius rebus secundis, a quo ipse laedatur, non recte dicatur invidere — — Aemulatio autem dupliciter illa quidem dicitur, ut et in laude et in vitio nomen hoc sit; nam et imitatio virtutis aemulatio dicitur; (sed ea nihil hoc loco utimur; est enim laudis) et est aemulatio aegritudo, si eo, quod concupierit, alius potiatur, ipse careat. 18. Obtrectatio autem est ea quam intellegi *ζηλοτυλίαν* volo, aegritudo ex eo, quod alter quoque potiatur eo, quod ipse concupierit. Misericordia est aegritudo ex miseria alterius iniuria laborantis; nemo 10 enim parricidae aut proditoris supplicio misericordia commovetur; angor aegritudo premens, luctus aegritudo ex eius, qui carus fuerit, interitu acerbo, maeror aegritudo flebilis, aerumna aegritudo laboriosa, dolor aegritudo crucians, lamentatio aegritudo cum eiulatu, sollicitudo aegritudo cum cogitatione, molestia aegritudo permanens, afflictatio aegritudo cum vexatione corporis, desperatio aegritudo sine ulla rerum expectatione meliorum.

416 Stoicae affectuum definitiones apud Nemesium de nat. hom. cp. 19—21. cp. 19. Τῆς δὲ λύπης εἶδη τέσσαρα· ἄχος, ἄχθος, φθόνος, ἔλεος. ἔστι δὲ ἄχος λύπη ἀφανίαν ἐμποιοῦσα· ἄχθος δὲ λύπη βαρύνουσα· 20 φθόνος δὲ λύπη ἐπ' ἄλλοις ἀγαθοῖς· ἔλεος δὲ λύπη ἐπ' ἄλλοις κακοῖς· πᾶσα δὲ λύπη κακὸν τῇ ἐναντίας φύσει· εἰ γὰρ καὶ ὁ σπουδαῖος λυπηθήσεται ποτὲ χρησίων ἀνδρῶν διαφθειρομένων ἢ τέκνων ἢ πόλεως πορθομένης, ἀλλ' οὐ προηγουμένως· οὐδὲ κατὰ πρόθεσιν, ἀλλὰ κατὰ περίστασιν. καὶ ἐν τούτοις δὲ ὁ μὲν θεωρητικὸς ἀπαθὴς ἔσται παντάπασιν ἄλλοτριώσας 25 ἑαυτὸν τῶν τῆδε καὶ συνάφας θεῶν· ὁ δὲ σπουδαῖος μετριοπαθὴς ἐν αὐταῖς καὶ οὐχ ὑπερβάλλων οὐδὲ ἀλγματοιζόμενος ὑπ' αὐτῶν ἀλλὰ μάλλον κρατῶν αὐτῶν etc.

cp. 20. Διαιρεῖται δὲ καὶ φόβος εἰς ἕξ, εἰς ὄκνον, εἰς αἰδῶ, εἰς αἰσχύνην, εἰς κατάπληξιν, εἰς ἀγωνίαν, εἰς ἔκπληξιν· ἔστι δὲ ὄκνος μὲν φόβος 30 μελλούσης ἐνεργείας· κατάπληξις δὲ φόβος ἐκ μεγάλης φαντασίας· ἔκπληξις δὲ φόβος ἐξ ἀσυνήθους φαντασίας· ἀγωνία δὲ φόβος διαπτώσεως, τουτέστιν ἀποτυχίας· φοβούμενοι γὰρ ἀποτυχεῖν τῆς πράξεως ἀγωνιῶμεν· αἰδῶς δὲ φόβος ἐπὶ προσδοκίᾳ ψόγου· κάλλιστον δὲ τοῦτο τὸ πάθος· αἰσχύνη δὲ φόβος ἐπ' αἰσχρῶ πεπραγμένῳ· οὐδὲ τοῦτο δὲ ἀνέλπιστον εἰς σωτηρίαν· ταύτη δὲ διαφέρει αἰδῶς αἰσχύνης, ὅτι ὁ μὲν αἰσχυρόμενος ἐφ' οἷς 35 ἔπραξε καταδύεται· ὁ δὲ αἰδούμενος φοβεῖται περιπεσεῖν ἀδοξία τινί· καλοῦσι δὲ οἱ παλαιοὶ πολλὰκις καὶ τὴν αἰδῶ αἰσχύνην, καταχρώμενοι τοῖς ὀνόμασι· γίνεται δὲ ὁ φόβος κατὰ περίπυξιν τοῦ θερμοῦ παντὸς συντρέχοντος εἰς τὴν καρδίαν ἐπὶ τὸ ἀρχικόν, καθάπερ καὶ ὁ δῆμος ὅταν φοβῆται 40 καταφύγει πρὸς τοὺς ἀρχοντας· τῆς δὲ λύπης ὄργανον τὸ στόμα τῆς κοιλίας· τοῦτο γὰρ ἔστι τὸ τῆς δόξης αἰσθανόμενον ἐν ταῖς λύπαις. ὡς ὁ Γαληνὸς ἐν τῷ τρίτῳ τῆς ἀποδεικτικῆς etc.

cp. 21. Θυμὸς δὲ ἔστι ζῆσις τοῦ περι καρδίαν αἵματος ἐξ ἀναθυμιάσεως τῆς χολῆς ἢ ἀναθολάσεως γινομένη· διὸ καὶ χολὴ λέγεται καὶ χόλος. ἔστι 45 δ' ὅτε καὶ ὁ θυμὸς ἐστὶν ὄρεξις ἀντιτιμωρήσεως· ἀδικούμενοι γὰρ ἢ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι θυμούμεθα· καὶ γίνεται τότε μικτόν τὸ πάθος ἐξ ἐπιθυμίας καὶ θυμοῦ. εἶδη δὲ τοῦ θυμοῦ τρεῖς· ὀργή, ἣ καὶ χολὴ καὶ χόλος καλεῖται· μῆνις καὶ κότος. Θυμὸς μὲν γὰρ ἀρχὴν καὶ κίνησιν ἔχων ὄργῃ

καὶ χολή καὶ χόλος λέγεται. μῆνις δὲ χολή εἰς παλαιῶσιν ἀγομένη· εἴρηται γὰρ παρὰ τὸ μένειν καὶ τῇ μνήμῃ παραδεδοῦσθαι. κότος δὲ ὀργὴ παρατηροῦσα καιρὸν εἰς τιμωρίαν· εἴρηται δὲ καὶ οὗτος παρὰ τὸ κείσθαι. ἔστι δὲ ὁ θυμὸς τὸ δορυφορικὸν τοῦ λογισμοῦ. ὅταν γὰρ οὗτος ἄξιον κρίνῃ τὸ γινόμενον ἀγανακτήσεως, τότε ὁ θυμὸς ὑπεξέρχεται, ἔαν κατὰ φύσιν τὴν οἰκίαν τάξιν φυλάττωσιν.

417 Cicero Tusc. disp. III 52. *Cyrenaicorum restat sententia; qui tum aegritudinem censent existere, si necopinato quid evenerit. Est id quidem magnum, ut supra dixi; etiam Chrysippo ita videri scio, quod* 10 *provisum ante non sit, id. ferire vehementius.*

418 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 25 p. 1046b. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ Ἀγαθοῦ τὸν φθόνον ἐξηγητάμενος, ὅτι „λύπη ἐστὶν ἐπ’ ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς, ὡς δῆποτε βουλομένων ταπεινοῦν τοὺς πλησίον, ὅπως ὑπερέχουσιν αὐτοί,“ συνάπτει τὰ τῆς 15 ἐπιχαιρεκακίας· „Ταύτη δὲ συνεχῆς ἢ ἐπιχαιρεκακία γίνεται, ταπεινοῦς βουλομένων εἶναι τοὺς πλησίον διὰ τὰς ὁμοίας αἰτίας· καθ’ ἑτέρας δὲ φυσικὰς φορὰς ἐκτρεπομένων ὁ ἔλεος γίνεται.“

419 Cicero Tusc. disp. III 83. *Sed ratio una omnium est aegritudinum, plura nomina. Nam et invidere aegritudinis est et aemulari et obtrectare et misereri et angi, lugere, maerere, aerumna adfici, lamentari, sollicitari, dolere, in molestia esse, adfictari, desperare.* 84. *Haec omnia definiunt Stoici, eaque verba, quae dixi, singularum rerum sunt, non ut videntur easdem res significant, sed aliquid differunt.*

25 420 Galenus in Hippocr. de humoribus lib. I Vol. XVI p. 174 K. εἰσι δὲ καὶ θυμὸς καὶ δυσθυμία τῆς ψυχῆς πάθη· διαφέρει δὲ ὁ θυμὸς καὶ <ῆ> ὀργὴ τῆς δυσθυμίας καὶ λύπης κατὰ τὰς ἐνεργείας· ἐν γὰρ τῇ ὀργῇ καὶ τῷ θυμῷ ἢ ἔμφυτος αὐτῇ θερμοσία ἐκτείνεται. καὶ χολή τότε γίνεται 30 τε καὶ αὐξάνεται. ἐν δὲ τῇ λύπῃ καὶ δυσθυμίᾳ συναίρεται καὶ ὁ ψυχρὸς 30 τε καὶ φλεγματικὸς χυμὸς ἐνθεν τὴν γένεσιν ἔχει.

§ 2. De proclivitate, morbo, aegrotatione

(εὐεμπνωσία, νόσημα, ἀβήωστημα).

421 Stobaeus ecl. II 93. 1. εὐεμπνωσίαν δ’ εἶναι ἑγκαταφορίαν εἰς πάθος ἢ τι τῶν παρὰ φύσιν ἔργων, ὅλον ἐπιλυσιαν, ὀργιλότητα, φθορορίαν, 35 ἀκροχολίαν καὶ τὰ ὅμοια. γίνεσθαι δὲ εὐεμπνωσίας καὶ εἰς ἄλλα ἔργα τῶν παρὰ φύσιν, ὅλον εἰς κλοπὰς καὶ μοιχείας καὶ ὕβρεις, καθ’ ἃς κλέπται τε καὶ μοιχοὶ καὶ ὕβρισται λέγονται. νόσημα δ’ εἶναι δόξαν ἐπιθυμίας ἀβήω- 40 κωσίαν εἰς ἕξιν καὶ ἐνεσκρωμένην, καθ’ ἣν ὕπολαμβάνουσι τὰ μὴ αἰρετὰ σφόδρα αἰρετὰ εἶναι, ὅλον φιλογυλίαν, φιλοινίαν, φιλαργυρίαν· εἶναι δὲ τινα 40 καὶ ἐναντία <τούτοις> τοῖς νοσήμασι κατὰ προσκοπήν γινόμενα, ὅλον

10 ferire Rivinus, fieri libri. 18 malim ὅπως δήποτε. 14 malim τὰ <περὶ> τῆς. 34 ἢ τι scripsi, εἰς τι libri. 40 τούτοις add. Heeren.

μισογονίαν, μισοινίαν, μισανθρωπίαν. τὰ δὲ νόσήματα μετ' ἀσθενείας συμβαίνοντα ἀρρώσθηματὰ καλεῖσθαι.

422 Diog. Laërt. VII 115. ὡς δὲ λέγεται τινα ἐπὶ τοῦ σώματος ἀρρώσθηματὰ, ὅλον ποδάγρα καὶ ἀρθριτιδες, ὅθω καπὶ τῆς ψυχῆς φιλοδοξία καὶ φιληδονία καὶ τὰ παραπλήσια. τὸ γὰρ ἀρρώσθημά ἐστὶ νόσημα μετὰ ἀσθενείας, τὸ δὲ νόσημα οἷσις σφόδρα δοκούντος αἵρετοῦ.

καὶ ὡς ἐπὶ τοῦ σώματος εὐεμπτωσῆαι τινὲς λέγονται, ὅλον κατάφθους καὶ διάφθοια, ὅθω καπὶ τῆς ψυχῆς εἰσὶν εὐκαταφορία, ὅλον φθονερία, ἐλεημοσύνη, ἔριδες καὶ τὰ παραπλήσια.

423 Cicero Tusc. disp. IV 27. ut sunt alii ad alios morbos proliuiores (itaque dicimus grauedinosos quosdam, torminosos, non quia iam sint, sed quia saepe), sic alii ad metum, alii ad aliam perturbationem; ex quo in aliis anxietas, unde anxii, in aliis iracundia dicitur, quae ab ira differt, estque aliud iracundum esse, aliud iratum, ut differt anxietas ab angore; neque enim omnes anxii, qui anguntur aliquando, 15 nec qui anxii, semper anguntur, ut inter ebrietatem <et ebriositatem> interest, aliudque est amatorem esse, aliud amantem.

424 Cicero Tusculan. disp. IV 10, 23. *Quemadmodum, cum sanguis corruptus est aut pituita redundat aut bilis, in corpore morbi aegrotationesque nascuntur: sic prauarum opinionum conturbatio et ipsarum 20 inter se repugnantia sanitate spoliat animum morbisque perturbat. Ex perturbationibus autem primum morbi conficiuntur, quae vocant illi νόσήματα, eaque quae sunt eis morbis contraria, quae habent ad res certas vitiosam offensionem atque fastidium, deinde aegrotationes, quae appellantur a Stoicis ἀρρώσθηματὰ, hisque item oppositae contrariae offensiones. Hoc loco nimium operae consumitur a Stoicis, maxime a Chrysippo, dum morbis corporum comparatur morborum animi similitudo. Qua oratione praetermissa minime necessaria, ea quae rem continent pertractemus. 24. Intellegatur igitur perturbationem iactantibus se opinionibus inconstanter et turbide in motu esse semper; cum 30 autem hic fervor concitatioque animi inveteravit et tamquam in venis medullisque insedit, tum existit et morbus et aegrotatio et offensiones eae, quae sunt eis morbis aegrotationibusque contrariae. Haec, quae dico, cogitatione inter se differunt, re quidem copulata sunt, eaque oriuntur ex libidine et ex laetitia. Nam cum est concupita pecunia nec adhibita continuo ratio quasi quaedam Socratica medicina, quae sanaret eam cupiditatem, permanat in venas et inhaeret in visceribus illud malum, existitque morbus et aegrotatio, quae evelli inveterata non possunt, eique morbo nomen est avaritia; 25. similiterque ceteri morbi, ut gloriae cupiditas, ut mulierositas, ut ita appellem eam quae Graece φιλογονία 40*

4 ποδάγρα BP. 7 τοῦ om. P. 9 ἔριδες om. B. 16 et ebriositatem additum ex Nonio. 31 inveteravit—insedit Seyffert, inveteraverit—insederit libri. 33 evelli Wopkens, avelli libri.

dicitur, ceterique similiter morbi aegrotationesque nascuntur. — Quae autem sunt his contraria, ea nasci putantur a metu, ut odium mulierum, quale in μισογύνῃ Atilii est, ut in hominum universum genus, quod accepimus de Timone, qui μισάνθρωπος appellatur, ut inhospitalitas est; quae omnes aegrotationes animi ex quodam metu nascuntur earum rerum, quas fugiunt et oderunt.

425 Cicero Tusc. disp. IV 29. Quo modo autem in corpore est morbus, est aegrotatio, est vitium, sic in animo. Morbum appellant totius corporis corruptionem, aegrotationem morbum cum imbecillitate, 10 vitium, cum partes corporis inter se dissident, ex quo pravitas membrorum, distortio, deformitas. Itaque illa duo, morbus et aegrotatio, ex totius valetudinis corporis conquassatione et perturbatione gignuntur, vitium autem integra valetudine ipsum ex se cernitur. Sed in animo tantummodo cogitatione possumus morbum ab aegrotatione seiungere; vitiositas 15 autem est habitus aut adfectio in tota vita inconstans et a se ipsa dissentiens. Ita fit, ut in altera corruptione opinionum morbus efficiatur et aegrotatio, in altera inconstantia et repugnantia. Non enim omne vitium paris habet dissensiones, ut eorum, qui non longe a sapientia absunt, adfectio est illa quidem discrepans sibi ipsa, dum est insipiens, sed non 20 distorta nec prava. Morbi autem et aegrotationes partes sunt vitiositatis, sed perturbationes sintne eiusdem partes, quaestio est. 30. Vitia enim adfectiones sunt manentes, perturbationes autem moventes, ut non possint adfectionum manentium partes esse.

426 Cicero Tusc. disp. IV 31. Illud animorum corporumque dissimile, quod animi valentes morbo temptari [non] possunt, <ut> corpora 25 possunt; sed corporum offensiones sine culpa accidere possunt, animorum non item, quorum omnes morbi et perturbationes ex aspersione rationis eveniunt; itaque in hominibus solum existunt; nam bestiae simile quiddam faciunt, sed in perturbationes non incidunt. 30

427 Cicero Tusc. disp. IV 26. Definiunt autem animi aegrotationem opinionem vehementem de re non expetenda, tamquam valde expetenda sit, inhaerentem et penitus insitam. Quod autem nascitur ex offensione ita definiunt: opinionem vehementem de re non fugienda inhaerentem et penitus insitam tamquam fugienda. Haec autem opinatio 35 est indicatio se scire, quod nesciat.

Aegrotationi autem talia quaedam subiecta sunt: avaritia, ambitio, mulierositas, pervicacia, ligurritio, vinulentia, cuppedita et siqua similia: Est autem avaritia opinatio vehemens de pecunia, quasi valde expetenda 40 sit, inhaerens et penitus insita, similisque est eiusdem generis definitio reliquarum.

27. Offensionum autem definitiones sunt eius modi, ut inhospitalitas sit opinio vehemens valde fugiendum esse hospitem, eaque inhaerens et penitus insita, similiterque definitur et mulierum odium, ut Hippolyti, et, ut Timonis, generis humani.

8 est vitium *cod. Gryph.*, et vitium *ceteri*. 18 paris h. dissensiones *Bentley*, partis h. dissentientis *libri*. 25 non *seclusit Bentley*. || ut *inseruit idem*.

428 Seneca ep. 75, 11. Ut breviter finiam: „morbus est iudicium in pravo pertinax, tamquam valde expetenda sint, quae leviter expetenda sunt“ vel si mavis ita finiamus: „nimis imminere leviter petendis vel ex toto non petendis aut in magno pretio habere in aliquo habenda vel in nullo.“

429 Galenus de locis affectis I 3 Vol. VIII p. 32 K. κινήσεως δ' ούσης κατὰ γένος διττῆς, ἀλλοιώσεώς τε καὶ φορᾶς, ὅταν εἰς μόνιμον ἀφίηται διάθεσιν ἢ ἀλλοιώσει, ὀνομάζεται νόσημα, παρὰ φύσιν οὕσα δηλονότι διάθεσις· καταχρόμενοι δ' ἐνίοτε καὶ τὴν τοιαύτην διάθεσιν ὀνομάζομεν πάθος.

430 Cicero Tusc. disp. IV 32. Aegrotationes autem morbique animorum difficilium evelli posse putantur, quam summa illa vitia, quae virtutibus sunt contraria. Morbis enim manentibus vitia sublata esse possunt, quia non tam celeriter sanantur, quam illa tolluntur.

§ 3. De tribus constantiis.

431 Diog. Laërt. VII 115. εἶναι δὲ καὶ εὐπαθείας φασὶ τρεῖς, χαρὰν, εὐλάβειαν, βούλησιν. καὶ τὴν μὲν χαρὰν ἐναντίαν φασὶν εἶναι τῇ ἡδονῇ, οὕσαν εὐλογον ἔπαρσιν, τὴν δὲ εὐλάβειαν τῇ φόβῳ, οὕσαν εὐλογον ἔκκλισιν· φοβηθῆσεσθαι μὲν γὰρ τὸν σοφὸν οὐδαμῶς, εὐλαβηθῆσεσθαι δὲ τῇ δὲ ἐπιθυμίᾳ ἐναντίαν φασὶν εἶναι τὴν βούλησιν, οὕσαν εὐλογον ὄρεξιν. 20 καθάπερ οὖν ὑπὸ τὰ κρῶτα πάθη πίπτει τινὰ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑπὸ τὰς κρῶτας εὐπαθείας· καὶ ὑπὸ μὲν τὴν βούλησιν εὐνοίαν, εὐμένειαν, ἀσπασμόν, ἀγάπησιν, ὑπὸ δὲ τὴν εὐλάβειαν αἰδῶ, ἀγνείαν, ὑπὸ δὲ τὴν χαρὰν τέρψιν, εὐφροσύνην, εὐθυμίαν.

432 Andronicus περὶ παθῶν 6 (p. 20 Kreuttner).

Εὐπαθείας εἶδη γ'.

Βούλησις μὲν οὖν ἐστὶν εὐλογος ὄρεξις.

Χαρὰ δὲ εὐλογος ἔπαρσις.

Εὐλάβεια δὲ εὐλογος ἔκκλισις.

Βουλήσεως εἶδη δ'.

Εὐνοία μὲν οὖν ἐστὶ βούλησις ἀγαθῶν <ἐτέρῳ> αὐτοῦ ἔνεκεν ἐκείνου.

Εὐμένεια δὲ εὐνοία ἐπιμόνος.

Ἀσπασμός δὲ ἀδιάστατος <εὐνοία>

Ἀγάπησις — — —

Χαρᾶς εἶδη γ'.

Τέρψις μὲν οὖν ἐστὶ χαρὰ κρένουσα ταῖς περὶ αὐτὸν ἀφελείαις.

Εὐφροσύνη δὲ χαρὰ ἐπὶ τοῖς τοῦ σώφρονος ἔργοις.

Εὐθυμία δὲ χαρὰ ἐπὶ διαγωγῇ ἢ ἀνεπιζητησίᾳ παντός.

Εὐλαβείας εἶδη β'.

Αἰδῶς μὲν οὖν ἐστὶν εὐλάβεια ὀρθοῦ ψόγου.

Ἀγνεία δὲ εὐλάβεια τῶν περὶ θ(εοῦς) ἀμαρτημάτων.

13 non possunt *libri*, non *del. Lamb.* 14 qui *Davisius*. | Cf. Seneca de tranq. animi cp. 1. 18 τῇ λόγῃ τῇ ἡδονῇ PB (τὴν ἡδονὴν B). | *διελίαν* B. 19 εὐλαβῆσεσθαι BP. 21 πίπτειν B. 31 ἐτέρῳ add. Wachsm. 33 εὐνοία addendum esse suspicatus est Wachsm. 41 θεοῦς suppl. Kretttner.

433 Clemens Al. Strom. II p. 466 Pott. τὴν μὲν γὰρ χαρὰν εὐλογον ἔπαρσιν ἀποδιδάσκει· καὶ τὸ ἀγάλλεσθαι χαίρειν ἐπὶ καλοῖς· τὸ δὲ ἔλλειος λύπην ἐπὶ ἀναξίως κακοπαθοῦντι· τροπὰς δὲ εἶναι ψυχῆς καὶ πάθη τὰ τοιαῦτα.

5 434 Alexander Aphrod. comm. in Aristot. Topica II p. 96 Ald. p. 181, 1 Wal. ταῦτόν γὰρ κατὰ τὸ ὑποκείμενον τε καὶ σημαινόμενον ἡδονὴ καὶ χαρὰ καὶ εὐφροσύνη καὶ τέρψις, Πρόδικος δὲ ἐπειράτο ἐκάστω τῶν ὀνομάτων τούτων ἰδίον τι σημαινόμενον ὑποτάσσειν, ὥσπερ καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς, χαρὰν μὲν λέγοντες εὐλογον ἔπαρσιν, ἡδονὴν δὲ ἄλογον ἔπαρσιν, 10 τέρψιν δὲ τὴν δι' ἄτων ἡδονήν, εὐφροσύνην δὲ τὴν διὰ λόγων νομοθετοῦνταν δὲ ἔστι τοῦτο, ἀλλ' οὐδὲν ἕγιε λέγονταν.

435 Seneca ep. 59, 2. vitium esse voluptatem credimus. — Scio, inquam, et voluptatem, si ad nostrum album verba dirigimus, rem infamem esse, et gaudium nisi sapienti non contingere. est enim animi 15 elatio suis bonis verisque fidentis. — gaudio autem iunctum est non desinere nec in contrarium verti.

436 Philo de migrat. Abrah. § 156 Vol. II p. 299, 3 Wendl. Ἀλλὰ γὰρ καὶ τοῖς χορευταῖς ἀρετῆς στενάζειν καὶ δακρύειν ἔθος, ἢ τὰς τῶν ἀφρόνων ὀδυρομένοις συμφορὰς, διὰ τὸ φύσει κοινωνικὸν καὶ φιλόφρωνον, ἢ 20 διὰ περιγάρειαν· γίνεται δὲ αὕτη, ὅταν ἀθρόα ἀγαθὰ μηδὲ προσδοκηθέντα ποτὲ αἰφνίδιον ὀμβρήσαντα πλημμυρῇ· ἀφ' οὗ καὶ τὸ ποιητικὸν εἰρησθαι μοι δοκεῖ (Hom. Z 484)

Δακρύνειν γέλασασα.

Προσπεσοῦσα γὰρ ἐκ τοῦ ἀνεκτίστου ἢ εὐπαθειῶν ἀρίστη χαρὰ ψυχῆ, 25 μελῶνα αὐτὴν ἢ πρότερον ἦν ἐποίησεν, ὥς διὰ τὸν ὄγκον μηκέτι χωρεῖν τὸ σῶμα· θλιβόμενον δὲ καὶ πιεζόμενον ἀποστάζειν λιβάδας, ὡς καλεῖν ἔθος δάκρυα.

437 Lactantius div. instit. VI 15. Videamus nunc iidem illi, qui vitia penitus excidunt, quid effecerint. Quattuor illos affectus, quos ex 30 opinione bonorum malorumque nasci putant, quibus evulsis sanandum esse animum sapientis existimant, quoniam intelligunt et natura insitos esse et sine his nihil moveri, nihil agi posse, alia quaedam in eorum locum vicemque supponunt. Pro cupiditate substituunt voluntatem: quasi vero non multo sit praestabilius, bonum cupere quam velle: item pro laetitia 35 gaudium, pro metu cautionem. At in illo quarto immutandi nominis eos ratio defecit. Itaque aegritudinem penitus, id est moestitiam doloremque animi sustulerunt.

ibidem paulo post: sed putemus, ut ipsi volunt, esse diversa. Nempe igitur cupiditatem esse dicent perseverantem ac perpetuam voluntatem: 40 laetitiam vero insolenter se efferens gaudium: metum autem nimiam et excedentem modum cautionem. — — Eo igitur imprudentes revolvuntur, quo Peripatetici ratione perveniunt, ut vitia, quoniam tolli non possunt, medie temperanda sint.

438 Cicero Tusc. disp. IV 12. Natura enim omnes ea, quae bona 45 videntur, sequuntur fugiuntque contraria. Quam ob rem simul obiecta species est cuiuspiam, quod bonum videatur, ad id adipiscendum impellit

18 στενάζειν Mang., σφαδάζειν libri. ab adversario.

41 vides Stoicam doctrinam perverti

ipsa natura. Id cum constanter prudenterque fit, eius modi adpetitionem Stoici βούλησιν appellant, nos appellemus voluntatem. Eam illi putant in solo esse sapiente, quam sic definiunt: voluntas est, quae quid cum ratione desiderat. Quae autem <a> ratione aversa incitata est vehementius, ea libido est vel cupiditas effrenata, quae in omnibus stultis invenitur. 13. Itemque cum ita movemur, ut in bono simus aliquo, dupliciter id contingit. Nam cum ratione animus movetur placide atque constanter, tum illud gaudium dicitur; cum autem inaniter et effuse animus exultat, tum illa laetitia gestiens vel nimia dici potest, quam ita definiunt: sine ratione animi elationem. Quoniamque ut bona natura adpetimus, sic a 10 malis natura declinamus, quae declinatio cum ratione fiet, cautio appelletur, eaque intellegatur in solo esse sapiente; quae autem sine ratione et cum exanimatione humili atque fracta, nominatur metus; est igitur metus <a> ratione aversa cautio. 14. Praesentis autem mali sapientis affectio nulla est, stultorum aegritudo est, eaque adficiuntur in malis opibus natis animosque demittunt et contrahunt rationi non obtemperantes. Itaque haec prima definitio est, ut aegritudo sit animi adversante ratione contractio. Sic quattuor perturbationes sunt, tres constantiae, quoniam aegritudini nulla constantia opponitur.

439 Plutarchus de virtute morali cp. 9 p. 449a. Οἷς καὶ αὐτοὶ (scil. 20 Stoici) τρόπον τινὰ διὰ τὴν ἐνάργειαν ὑπείκοντες „αἰδεῖσθαι τὸ αἰσχρὸν καλοῦσι καὶ τὸ ἡδεσθαι χαίρειν καὶ τοὺς φόβους εὐλαβείας“ ταύτην μὲν οὐδενὸς ἂν αἰτιασαμένου τὴν εὐφημίαν, εἰ τὰ αὐτὰ πάθη προστιθέμενα μὲν τῷ λογισμῷ τοῖτοις καλοῦσι τοῖς ὀνόμασι, μαχόμενα δὲ καὶ βιαζόμενα τὸν λογισμὸν ἐκείνοις. ὅταν δὲ δακρύοις ἐλεγχόμενοι καὶ τρόμοις 25 καὶ χροᾶς μεταβολαῖς ἀντὶ λύπης καὶ φόβου δηγμοὺς τινὰς καὶ συνεόρσεις λέγωσι, καὶ προθυμίας τὰς ἐπιθυμίας ὑποκορρίζονται, σοφιστικὰς δοκοῦσιν, οὐ φιλοσόφους δικαιοσύνης καὶ ἀποδράσεις ἐκ τῶν πραγμάτων μηχανᾶσθαι διὰ τῶν ὀνομάτων. καίτοι πάλιν αὐτοὶ τὰς τε χαρὰς ἐκείνας καὶ τὰς βουλήσεις καὶ τὰς εὐλαβείας εὐπαθείας καλοῦσιν, οὐκ ἀπαθείας, ὀρθῶς ἐν- 30 ταῦθα χρώμενοι τοῖς ὀνόμασι.

440 Galenus de H. et Plat. decr. IV 4 (140) p. 354 M. Chrysippus inducitur: μὴ συγχωρῶν ἐπὶ ταύτου λέγειν αἰσχρὸν εἶναι καὶ αἰδεῖσθαι, μὴ δ' ἡδεσθαι καὶ χαίρειν, ἀλλ' ἀκριβοῦν ἅπαντα καὶ μέχρι τῶν ὀνομάτων ἀξίων (αὐτῶν) ἐν τοῖς συγγράμμασιν. 35

441 Galenus de H. et Plat. decr. V 7 (173) p. 468 M. εἴτε δὲ προσέσθαι καὶ φεῦγειν λέγεις, εἴτε διώκειν, εἴτ' ἐφιέσθαι, διαφέρει οὐδέν, ὥσπερ οὐδὲ εἰ βούλεισθαι ἢ ὀρέγεσθαι ἢ ἀντιποιεῖσθαι ἢ ἀσπάζεσθαι ἢ ἐπιθυμεῖν. ἡ γὰρ τῶν τοιούτων ὀνομάτων διαίρεσις οὐδὲν εἰς τὴν παρούσαν σκέψιν ὀνήνησιν, ἀλλ' αὐτὸ τοῦναντίον ἄκαιρὸς τ' ἐστὶ καὶ τὴν περὶ τῶν πραγμάτων 40 ζήτησιν εἰς τὴν περὶ τῶν ὀνομάτων ἀμφισβήτησιν ἀπάγει. διὸ καὶ τεχνάζονται τινες ἐξεπίτηδες ὑπὲρ τοῦ μηδὲν περᾶνθῆναι πρὸς ἕναστος τῶν ὀνο-

2 appellemus *Wesenberg*, appellamus *libri*. 4 <a> ratione aversa *Orellius*, ratione adversa *libri*. 11 cum *Bentley*, si cum *libri*. 14 a *add. Mich. Brutus*. 15 stulta autem *libri*. || eaque *Bake*, ea qua *libri*. 20 οἷς καὶ αὐτοὶ *Turnebus*, οἱ καὶ αὐτοῖς *libri*. 26 συνεόρσεις corruptum, συνθροήσεις *Hauptius*. 28 δικαιοσύνης *Xyl.*, διακαύσεις *libri*.

μάτων ἐνίστασθαι, εἰ μὲν ὀρέγεσθαι πόματος εἰποις τὸν διψῶντα, μὴ συγχαροῦντες „ὀρέγεσθαι“ λέγειν, ἀστεῖον γάρ τι τὴν ὄρεξιν εἶναι καὶ μόνου τοῦ σοφοῦ, ὑπάρχειν γοῦν αὐτῇ ὀρμὴν λογιστικὴν ἐπὶ τι ὄσον χρῆ ἡδοντος, ἂν δὲ „ἐπιθυμεῖν“, οὐδὲ οὕτως ὀνομάζειν συγχαροῦντες· τὸ μὲν γὰρ διψῆν οὐκ ἐν τοῖς φάυλοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀστελείοις γίνεσθαι, τὴν δ' ἐπιθυμίαν αὐτῇ τε φάυλην εἶναι καὶ μόνοις τοῖς φάυλοις ἐγγίνεσθαι, εἶναι γὰρ ὄρεξιν ἀθρόως ῥεπτικὴν πρὸς τὸ τυγχάνειν. εἰ δὲ μὴ μακρὸν οὕτως αὐτῆς ὀρισμὸν ποιήσῃεν, ἀλλ' ὄρεξιν [τε] ἄλογον ὑπάρχειν εἰπὼν, ἐπιτιμήσει μάλα σεμνῶς ἀνδρὶ πολλὰκις οὐκ ἐν τῇ πραγμάτων ἐπιστήμῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ τῶν ὀνομάτων χρήσει μυρίων διαφέρουσι. τοιοῦτοι δ' ἀμέλει καὶ τῶν παλαιῶν ἦσαν οὐκ ὄλλοι, καθάπερ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων φησὶν, ὀνόμασι χρώμενοι καινῶς μετανομασμένοις.

(Videtur mihi Chrysippus Platoni opprobrio vertisse, quod in libro 15 quarto de re publica in synonymorum distinctione parum diligens fuisset: cui patrocinator Galenus.)

442 Clemens Al. Strom. IV 18 p. 617 Pott. ὄρεξιν οὖν ἐπιθυμίαν διακρίνουσιν οἱ περὶ ταῦτα θεῖοι· καὶ τὴν μὲν ἐπὶ ἡδοναῖς καὶ ἀπολασίᾳ τάττουσιν, ἄλογον οὖσαν· τὴν δὲ ὄρεξιν ἐπὶ τῶν κατὰ φύσιν ἀναγκαίων, 20 λογικὴν ὑπάρχουσαν κίνησιν.

§ 4. Affectus extirpandos esse, non temperandos.

443 Seneca ep. 116,1. Utrum satius sit modicos habere adfectus an nullos, saepe quaesitum est: nostri illos expellunt, Peripatetici temperant.

25 444 Lactant. div. instit. VI 14. Nam Stoici affectus omnes, quorum impulsu animus commovetur, ex homine tollunt, cupiditatem, laetitiam, metum, moestitiam: quorum duo priora ex bonis sunt aut futuris aut praesentibus; posteriora ex malis. Eodem modo haec quattuor morbos (ut dixi) vocant, non tam natura insitos, quam prava opinione susceptos: 30 et idcirco eos censent extirpari posse radicibus, si bonorum malorumque opinio falsa tollatur. Si enim nihil censeat sapiens bonum, nihil malum, nec cupiditate ardescet, nec laetitia gestiet, nec metu terretur nec aegritudine contrahetur.

Lactant. de ira cp. 17. Sed Stoici non viderunt esse discrimen 35 recti et pravi; esse iram iustam, esse et iniustam; et quia medelam rei non inveniebant, voluerunt eam penitus excidere.

Cf. cp. 18. Quid opus est, inquit, ira, cum sine hoc affectu peccata corrigi possint.

445 Clemens Al. Paed. I 13 p. 158 Pott. Πάν τὸ παρὰ τὸν λόγον τὸν ὀρθὸν τοῦτο ἀμάρτημά ἐστι. αὐτίκα γοῦν τὰ πάθη τὰ γενικάτατα ὁδὲ πως ὀρῆσθαι ἀξιοῦσιν οἱ φιλόσοφοι· τὴν μὲν ἐπιθυμίαν ὄρεξιν ἀπειθῆ λόγῳ· τὸν δὲ φόβον ἐκκλίσιν ἀπειθῆ λόγῳ· ἡδονὴν δὲ ἔπαρσιν ψυχῆς ἀπειθῆ λόγῳ.

2 ἀστεῖον scripsi, αἰεῖον libri.
εἰ δὲ <τις> — — εἰποι, ἐπιτιμήσει.

8 εἰ δὲ — ἐπιτιμήσει corrupta; fortasse:

446 Philo de septen. et festis dieb. Vol. II Mang. p. 348. Πάν μὲν πάθος ἐπίληπτον, ἐπεὶ καὶ πᾶσα ἄμετρος καὶ πλεονάζουσα ὄρη καὶ τῆς ψυχῆς ἢ ἄλογος καὶ παρὰ φύσιν κίνησις ὕπαιτιος.

447 Hieronymus ep. 132 (ad Ctesiphontem) 1. *venena — quae de philosophorum et maxime Pythagorae et Zenonis principis Stoicorum fonte manarunt. Illi enim quae Graeci appellant πάθη, nos perturbationes possumus dicere: aegritudinem videlicet et gaudium, spem et metum: quorum duo praesentia, duo futura sunt, asserunt extirpari posse de mentibus et nullam fibram radicemque vitiorum in homine omnino residere, meditatione et assidua exercitatione virtutum.* Cf. dial. adv. Pelag. II 6 (ubi Chrysippum quoque nominat).

448 Diog. Laërt. VII 117. φασὶ δὲ καὶ ἀπαθῆ εἶναι τὸν σοφόν, διὰ τὸ ἀνέμπιστον εἶναι. εἶναι δὲ καὶ ἕλλον ἀπαθῆ, τὸν φαῖλον, ἐν ἕφ λεγόμενον τῷ σκληρῷ καὶ ἀτέγχεφ.

449 Porphyrius ad Hor. Serm. II 4, 1. Catius Epicureus fuit, qui scripsit quattuor libros de rerum natura et de summo bono. Sub eius nomine quomodo in proxima Stoicos ita in hac Epicureos inrisurus est, qui dicunt summum bonum ἡδονὴν rerum honestarum. Unde Stoici hanc gulae et corporis libidinem criminantur, τὴν ἀταραχίαν τῆς ψυχῆς, hoc est nihil timere nec cupere, summum bonum esse. Unde Varro dicit *λογωμαχίαν* inter illos esse.

450 Lactant. div. instit. VI 10 (de humanitate disputans). Ad hanc partem philosophorum nulla praecepta sunt; quippe qui falsae virtutis specie capti misericordiam de homine sustulerunt; et dum volunt sanare vitia, auxerunt. Et cum iidem plerumque fateantur, societatis humanae communionem esse retinendam, ab ea plane se ipsos inhumanae suae virtutis rigore dissociant.

ibid. 11. Quae igitur ab iis, qui flecti ac misereri non putant esse sapientis, si homo ab aliqua bestia comprehensus auxilium sibi armati hominis impleret, utrumne succurrendum putent an minime? non sunt tam impudentes, ut negent fieri oportere quod flagitat, quod exposcit humanitas. Item si aliquis circumveniat igni, ruina opprimatur, mergatur mari, flumine rapiatur, num putent hominis esse non auxiliari? non sunt ipsi homines si putent. Nemo enim potest eiusmodi periculis non esse subiectus. Immo vero et hominis et fortis viri esse dicent, servare peritulum. Si ergo in eiusmodi casibus, qui periculum vitae homini afferunt, succurrere humanitatis esse concedunt: quid causae est, cur si homo esuriant, sitiatur, algeat, succurrendum esse non putent? Quae cum sint paria natura cum illis casibus fortuitis et unam eandemque humanitatem desiderent, tamen illa discernunt, quia non re ipsa vera, sed utilitate praesenti omnia metiuntur.

451 Origenes comm. in Ezechielem op. 8 Tom. III p. 424 Delarue. ἔλεος — ὅτινα ἠφίσαντο οἱ περὶ ταῦτα δεινοὶ λύπην εἶναι ἐπὶ τῇ τοῦ πλησίον δυσπραγίᾳ· καὶ φασὶ μὴ δεῖν ἰατρὸν ἢ δικαστὴν τοῦτον τὸν ἔλεον ἐλεεῖν, μὴ ποτε συγγυθέντες ὑπὸ τῆς ἐπὶ τὸ οὐτως ἐλεεῖν ἐπαρούσης λύπης ἐμποδισθῶσιν ἀποδοῦναι τὸ ἰατρικὸν ἢ τὸ δικαστικὸν συμφερόντως τῷ θεραπευομένῳ ἢ τῷ δικαζομένῳ ἔργον.

452 Seneca de clementia lib. II cp. 4. Ad rem pertinet quaerere hoc loco, quid sit misericordia. plerique enim ut virtutem eam laudant et bonum hominem vocant misericordem. Et haec vitium animi est etc.

5 cp. 5. Scio male audire apud imperitos sectam Stoicorum tanquam nimis duram et minime principibus regibusque bonum daturam consilium. obicitur enim illi, quod sapientem negat misereri, negat ignoscere. — — Misericordia est aegritudo animi ob alienarum miseriarum speciem, aut tristitia ex alienis malis contracta, quae accidere
10 immerentibus credit. aegritudo autem in sapientem virum non cadit.

453 Seneca de clementia lib. II cp. 7. Constituamus nunc quoque, quid sit venia, et sciemus illam dari a sapiente non debere. Venia est poenae debitae remissio. Hanc sapiens quare non debeat dare, reddunt rationem diutius, quibus hoc propositum est. ego ut breviter
15 tamquam in alieno iudicio dicam: Ei ignoscitur, qui puniri debuit, sapiens autem nihil facit quod non debet, nihil praetermittit quod debet: itaque poenam, quam exigere debet, non donat. sed illud quod ex venia consequi vis, honestiore tibi via tribuit: parcit enim sapiens, consulit et corrigit.

20 454 Origenes comment. in Matthaeum Vol. III p. 674 Delarue. εἶπερ τέλειός ἐστιν ὁ πάσας ἔχων τὰς ἀρετὰς καὶ μηδέτι ἀπὸ κακίας πράττων etc. πῶς ἂν καὶ ἀόργητος γένοιτ' ἂν ἀθρώως, εἰ τύχοι εὐέμπτατος ἂν εἰς ὄργην; πῶς δὲ καὶ ἄλυπος καὶ κρείττων παντὸς οὐτινοσοῦν συμβῆναι δυναμένου, τὴν λύπην προκαλουμένου; πῶς δὲ καὶ ἔξω φόβου πάντη ἔσται
25 τοῦ περι πόνων ἢ θανάτου ἢ τῶν ὅσα δύναται τὴν ἔτι ἀτελεστέραν ψυχὴν φοβῆσαι; τίνα δὲ τρόπον — — ἐκτὸς ἔσται πάσης ἐπιθυμίας; — — εἰ δὲ καὶ ἡ λεγομένη ἡδονή, ἄλογος οὕσα ἔπαρσις τῆς ψυχῆς, πάθος ἐστὶ, πῶς ἂν τις — — ἀπαλλαγῆι τοῦ ἀλόγως ἐπαίρεσθαι.

455 Plutarchus de comm. not. cp. 25 p. 1070e. Ἄλλ' ὁμολογεῖ γε
30 Χρῦσιππος, εἶναι τινὰς φόβους καὶ λύπας καὶ ἀπάτας, αἱ βλάπτουσι μὲν ἡμᾶς, χείρονας δ' οὐ ποιοῦσιν. Ἐντυχὲ δὲ τῶ πρώτῳ τῶν πρὸς Πλάτωνα γεγραμμένων περὶ Δικαιοσύνης· καὶ γὰρ ἄλλων ἕνεκα τὴν ἐκεῖ τοῦ ἀνδρὸς εὐρησιλογίαν ἄξιον ἰστορηῆσαι, πάντων ἀπλῶς πραγμάτων καὶ δογματῶν, οἰκείων ὁμοῦ καὶ
35 ἀλλοτριῶν, ἀφειδοῦσαν.

§ 5. Chrysippi περὶ παθῶν libri IV (quibus demonstratur
ὅτι κρίσεις τοῦ ἡγεμονικοῦ τὰ πάθη).

456 Diog. Laërt. Zeno 111. δοκεῖ δὲ αὐτοῖς τὰ πάθη κρίσεις εἶναι, καθά φησι Χρῦσιππος ἐν τῶ περὶ Παθῶν· ἢ τε γὰρ φιλαρ-
40 γυρία ὑπόληψίς ἐστι τοῦ τὸ ἀργύριον καλὸν εἶναι, καὶ ἡ μέθη δὲ καὶ ἡ ἀκολασία ὁμοίως καὶ τὰ ἄλλα.

35 ἀπειδοῦσαν libri, corr. Mez.

457 Galenus de locis affectis III 1 ed. Bas. III 270 K. VIII 138.

τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα λογικώτερα πῶς ἔφην εἶναι· λογικὰ γὰρ ὄντως ἐστὶν ὅσα τῆς χρείας ἐπέκεινα προερχόμενα τὴν φύσιν ἀθροῖ τῶν πραγμάτων, ὅποια τις ὑπάρχει κατὰ τὴν οἰκείαν οὐσίαν· οὕτως γοῦν καὶ Χρύσιππος ὁ φιλόσοφος ἔγραψεν περὶ τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν ἔν μὲν τὸ θεραπευτικὸν βιβλίον, οὐ μάλιστα χρῆζομεν εἰς τὴν ἰασιν αὐτῶν, ἕτερα δὲ τρία λογικὰς ἔχοντα ζητήσεις.

458 Galenus de H. et Plat. decr. V 6 (171) p. 459 M. ὡς τοῦτο γε καὶ ἐξ αὐτῶν ὧν ἔγραψε Χρύσιππος περὶ παθῶν ἐνεσσι καταμαθεῖν. τεττάρων γὰρ βιβλίων οὕτω μεγάλων αὐτῷ γεγραμμένων, ὥσθ' ἕκαστον εἶναι διαλάσιον τῶν ἡμετέρων, ὅμως ἡμεῖς οὐδ' ἐν ὄλοις δύο τὴν περὶ τῶν παθῶν αὐτῷ γνώμην ἐξητάκαμεν etc.

459 Plutarchus de virtute morali ep. 3 p. 441 c. Κοινῶς δὲ ἅπαντες οὗτοι (scil. Stoici, Aristo, Zeno, Chrysippus) τὴν ἀρετὴν τοῦ ἡγεμονικοῦ τῆς ψυχῆς διάθεσιν τινα καὶ δύναμιν, γεγενημένην ὑπὸ λόγου, μᾶλλον δὲ λόγον οὐσαν αὐτὴν ὁμολογούμενον καὶ βέβαιον καὶ ἀμετάπτωτον, ὑποτίθενται· καὶ νομίζουσιν οὐκ εἶναι τὸ παθητικὸν καὶ ἄλογον διαφορὰ τινι καὶ φύσει ψυχῆς τοῦ λογικοῦ διακεκριμένον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ τῆς ψυχῆς μέρος, ὃ δὴ καλοῦσι διάνοιαν καὶ ἡγεμονικόν, διόλου τρεπόμενον καὶ μεταβάλλον ἐν τε τοῖς πάθεσι καὶ ταῖς κατὰ ἔξιν ἢ διάθεσιν μεταβολαῖς, κακίαν τε γίνεσθαι καὶ ἀρετὴν, καὶ μηδὲν ἔχειν ἄλογον ἐν ἑαυτῷ· λέγεσθαι δὲ ἄλογον, ὅταν τῷ πλεονάζοντι τῆς ὀρμῆς, ἰσχυρῶς γενομένῳ καὶ κρατήσαντι, πρὸς τι τῶν ἀτόπων παρὰ τὸν αἰροῦντα λόγον ἐκφέρηται· καὶ γὰρ τὸ πάθος εἶναι λόγον ποιητὸν καὶ ἀκόλαστον, ἐκ φανύλης καὶ διημαρτημένης κρίσεως σφοδρότητα καὶ ῥώμην προσλαβούσης.

Cf. ibidem ep. 7 p. 446 f. ἔνιοι δὲ φασιν οὐχ ἕτερον εἶναι τοῦ λόγου τὸ πάθος οὐδὲ δυοῖν διαφορὰν καὶ στάσιν, ἀλλὰ ἐνὸς λόγου τροπὴν ἐπ' ἀμφοτέρα, λανθάνουσαν ἡμᾶς ὀξύτητι καὶ τάχει μεταβολῆς· οὐ συνορῶντας ὅτι ταῦτόν ἐστι τῆς ψυχῆς ᾧ πέφυκεν ἐπιθυμεῖν καὶ μετανοεῖν, ὀργίζεσθαι καὶ δεδιέναι, φέρεσθαι πρὸς τὸ αἰσχρὸν ὕψ' ἠδονῆς καὶ φερομένη πάλιν αὐτῆς ἐπιλαμβάνεσθαι· καὶ γὰρ ἐπιθυμίαν καὶ ὀργὴν καὶ φόβον καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, δόξας εἶναι καὶ κρίσεις ποιητάς, οὐ περὶ ἐν τι γιγνομένης τῆς ψυχῆς μέρος, ἀλλὰ ὄλου τοῦ ἡγεμονικοῦ ὁπαδὰς καὶ εἴξεις καὶ συγκαταθέσεις καὶ ὀρμὰς καὶ ὄλωσ ἐνεργείας τινὰς οὐσας ἐν ὀλλῷ μεταπτωτάς, ὥσπερ αἱ τῶν παιδῶν ἐπιδρομαὶ τὸ φαργαλον καὶ τὸ σφοδρὸν ἐπισφαλὲς ὑπὸ ἀσθενείας καὶ ἀβέβαιον ἔχουσι.

460 Galenus de H. et Plat. decr. V 6 (168) p. 448 M. Posido-

nus Chrysippi sententiam spectans: „τὸ δὴ τῶν παθῶν αἴτιον, τουτέστι τῆς τε ἀνομολογίας καὶ τοῦ κακοδαίμονος βίου, τὸ μὴ κατὰ πᾶν ἐπεσθαι τῷ ἐν αὐτῷ δαίμονι συγγενεῖ τε ὄντι καὶ τὴν ὁμοίαν φύσιν ἔχοντι τῷ τὸν ὅλον κόσμον διοικοῦντι, τῷ δὲ χεῖρονι καὶ ξηρόδει ποτὲ συνεκκλίνοντας φέρεσθαι. οἱ δὲ (sc. οἱ περὶ Χρύσειππον) τοῦτο παριδόντες οὔτε ἐν τούτοις βελτιοῦσι τὴν αἰτίαν τῶν παθῶν, οὔτ' ἐν τοῖς περὶ τῆς εὐδαιμονίας καὶ ὁμολογίας ὀρθοδοξοῦσιν. οὐ γὰρ βλέπουσιν, ὅτι πρῶτόν ἐστιν ἐν αὐτῇ τὸ κατὰ μηδὲν ἄγεσθαι ὑπὸ τοῦ ἀλόγου τε καὶ κακοδαίμονος καὶ ἀθέου τῆς ψυχῆς.“ ἐν τούτοις φανερώς ὁ Ποσειδάωνιος ἐδίδαξε, κηλίικον ἀμαρτάνουσιν οἱ περὶ τὸν Χρύσειππον, οὐ μόνον ἐν τοῖς περὶ τῶν παθῶν λογισμοῖς, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ τέλους. οὐ γὰρ ὡς ἐκεῖνοι λέγουσιν ἀλλ' ὡς ὁ Πλάτων ἐδίδαξε, τὸ τῇ φύσει ζῆν ὁμολογουμένως ἐστίν.

— 461 Galenus de H. et Plat. decr. IV 1 (135) p. 334 M. κατὰ μὲν τὸ πρότερον περὶ ψυχῆς βιβλίον ὁ Χρύσειππος οὐχ ὅπως ἀντιλέγει, μηδεμίαν εἶναι τῆς ψυχῆς δύναμιν ἢ ἐπιθυμητικὴν ἢ θυμοειδῆ, ἀλλὰ καὶ τὰ παθήματα αὐτῶν ἐκδιδάσκει καὶ τόπον ἀπουέμει τοῦ σώματος ἕνα· κατὰ δὲ τὰ περὶ τῶν παθῶν ἅπαντα, τὰ τε τρία, δι' ὧν ἐπισκέπτεται τὰ λογικὰ περὶ αὐτῶν ζητήματα, καὶ προσέτι τὸ θεραπευτικόν, ὃ δὴ καὶ ἠθικὸν ἐπιγράφουσί τινες, οὐκέθ' ὁμοίως εὐρίσκειται γινώσκων, ἀλλὰ τὰ μὲν ὡς ἐκαμφοτερίζων γράφει, τὰ δὲ ὡς μηδεμίαν ἠγούμενος εἶναι δύναμιν τῆς ψυχῆς μήτε ἐπιθυμητικὴν μήτε θυμοειδῆ. κατὰ μὲν γὰρ τὴν ἐξήγησιν τῶν ὀρισμῶν τοῦ πάθους, ἐμφαίνει τινὰ δύναμιν ἄλογον ἐν τῇ ψυχῇ τῶν παθῶν αἰτίαν ὑπάρχειν, ὡς ὀλίγον ὕστερον ἐκιδείξω τὴν ῥῆσιν ἐξηγησάμενος αὐτοῦ· ἐν δὲ τοῖς ἐφεξῆς ἔνθα ζητεῖ, πόττερα <κρίσεις ἐστὶν ἢ> κρίσεις ἐπιγίνονται τὰ πάθη, προφανῶς ἀποχωρεῖ τῆς Πλάτωνος δόξης, ὃς γ' οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἐν τῇ διαιρέσει τοῦ προβλήματος ἤξελε καὶ ταύτης ἐπιμνησθῆναι. καίτοι τοῦτο πρῶτον εὐθὺς ἐγκαλέσειεν ἂν τις αὐτῷ παρὰ τὸ τῆς διαιρέσεως ἑλλιπὲς ἐσφαλμένῳ. τὸ γὰρ τοι πάθος, οἷον ὁ ἔρως, ἦτοι κρίσις τίς ἐστίν, ἢ κρίσεις ἐπιγινόμενον, ἢ κίνησις ἔκφορος τῆς ἐπιθυμητικῆς δυνάμεως. οὕτω δὲ καὶ ὁ χόλος ἦτοι κρίσις ἢ ἐπόμενον τι ταύτῃ πάθος ἄλογον, ἢ κίνησις σφοδρὰ τῆς θυμοειδοῦς δυνάμεως. ὁ δὲ γ' οὐδ' οὕτως ἐγχωροῦν εἰς τρία τέμνεσθαι τὸ πρόβλημα μεταχειρίζεται τὸν λόγον ἐκιδεικνύναι πειρώμενος, ὡς ἄμεινον εἰη κρίσεις ὑπολαμβάνειν αὐτὰ καὶ οὐκ ἐπιγινόμενά τινα ταῖς κρίσεσιν, ἐπιλαθόμενος ὧν αὐτὸς ἐν τῷ προτέρῳ τῷ περὶ ψυχῆς ἔγραψε, τὸν μὲν ἔρωτα τῆς ἐπιθυμητικῆς εἶναι δυνάμεως, τὸν δὲ χόλον τῆς θυμοειδοῦς.

idem V 1 (155 i. f.) p. 405 M. *Χρύσιππος μὲν οὖν ἐν τῷ πρώτῳ περὶ παθῶν ἀποδεικνύει πειρᾶται, κρίσεις τινὰς εἶναι τοῦ λογιστικοῦ τὰ πάθη, Ζήνων δ' οὐ τὰς κρίσεις αὐτάς, ἀλλὰ τὰς ἐπιγιγνομένας αὐταῖς συστολὰς καὶ χύσεις, ἐπάφσεις τε καὶ πτώσεις τῆς ψυχῆς ἐνόμιζεν εἶναι τὰ πάθη.*

idem V 7 (175) p. 477 M. *ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ περὶ παθῶν συγγράμματα, τὰ τε τρία τὰ λογικὰ καὶ τὸ χωρὶς αὐτῶν ἴδια γεγραμμένον ὑπ' αὐτοῦ, τὸ θεραπευτικὸν τε καὶ ἠθικὸν ἐπιγραφόμενον.*

Galenus de propriorum animi affectuum curat. 1 Vol. V p. 3 K. *γέγραπται μὲν οὖν Χρυσίππῳ καὶ ἄλλοις πολλοῖς τῶν φιλοσόφων 10 θεραπευτικὰ συγγράμματα τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν.*

462 Galenus de H. et Plat. decr. IV 2 (136) p. 338 M. *καὶ γὰρ οὐ κατὰ ταῦτα μόνον αὐτὸς ἐναντῷ διαφέρεται φανερώς, ἀλλὰ κάπειδαν ὑπὲρ τῶν κατὰ τὸ πάθος ὀρισμῶν γράφων ἄλογόν τε καὶ παρὰ φύσιν κινήσειν ψυχῆς αὐτὸ φάσκει καὶ πλεονάζουσιν ὀρμήν, εἴτα τὸ μὲν ἄλογον ἐξηγουμένους τὸ χωρὶς λόγου τε καὶ κρίσεως εἰρησθαι φάσκει, τῆς δὲ πλεοναζούσης ὀρμῆς παράδειγμα τοὺς τρέχοντας σφοδρῶς παραλαμβάνη· ταυτὶ γὰρ ἀμφοτέρω μάχεται τῷ κρίσεις εἶναι τὰ πάθη· εἰσόμεθα δ' ἐναργέστερον αὐτὰς τὰς δήσεις αὐτοῦ παραγράφαντες· ἔχει δ' ἡ μὲν ἑτέρα τόνδε τὸν τρόπον.*

„Δεῖ δὲ πρῶτον ἐντεθυμησθαι, ὅτι τὸ λογικὸν ζῷον ἀκολουθητικὸν φύσει ἐστὶ τῷ λόγῳ, καὶ κατὰ τὸν λόγον ὡς ἂν ἡγεμόνα πρακτικόν. πολλάκις μέντοι καὶ ἄλλως φέρεται ἐπὶ τινα καὶ ἀπὸ τινῶν, ἀπειθῶς τῷ λόγῳ ὠθούμενον ἐπὶ πλεῖον, καθ' ἣν φοράν ἀμφοτέροι ἐχουσιν οἱ ὄροι, τῆς παρὰ φύσιν κινήσεως ἀλόγως οὕτως γινομένης καὶ τοῦ ἐν ταῖς ὀρμαῖς πλεονασμοῦ. τὸ γὰρ ἄλογον τουτὶ ληπτέον ἀπειθὲς λόγῳ καὶ ἀπεστραμμένον τὸν λόγον, καθ' ἣν φοράν καὶ ἐν τῷ ἔθει τινὰ φάμεν ὠθεῖσθαι καὶ ἀλόγως φέρεσθαι ἄνευ λόγου κρίσεως, οὐχὶ εἰ διημαρτημένως φέρεται καὶ παριδῶν τι κατὰ τὸν λόγον ταυτ' ἐπισημαινόμεθα, ἀλλὰ μάλιστα καθ' ἣν ὑπογράφει 30 φοράν, οὐ πεφυκός τοῦ λογικοῦ ζῷου κινεῖσθαι οὕτως κατὰ τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ κατὰ τὸν λόγον.“

Ἡ μὲν οὖν ἑτέρα τῶν τοῦ Χρυσίππου δήσεων ἐξηγουμένη τὸν πρότερον τῶν ὄρων τοῦ πάθους ἐνταυθοῖ τελευτᾷ· τὴν δ' ὑπόλοιπον, ἐν ἣ τὸν ἕτερον ὄρον ἐξηγεῖται, γεγραμμένην ἐφεξῆς τῆδε κατὰ τὸ πρῶτον σύγγραμμα περὶ παθῶν ἤδη σοι παραθήσομαι.

4 χύσεις an λύσεις in Ham. incertum. διαχύσεις Müller. 7 τὸ et γεγραμμένον Müller, τὰ—γεγραμμένα libri. | αὐτῶν L, αὐτῶν ceteri. 18 οὐ κατὰ ταῦτα Cornarius, οὐκ αὐτὰ ταῦτα libri. 28 τινὰ Müller, τινὰς libri. 31 incipit ἐπισημαινόμενοι. 31 ὑπογράφωμεν Müller.

„Κατὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ πλεονασμὸς τῆς ὀρμῆς εἶρηται, διὰ τὸ τὴν καθ' αὐτοὺς καὶ φυσικὴν τῶν ὀρμῶν συμμετρίαν ὑπερβαίνειν. γένοιτο δ' ἂν τὸ λεγόμενον διὰ τούτων γνωριμώτερον. οἷον ἐπὶ τοῦ πορεύεσθαι καθ' ὀρμὴν οὐ πλεονάζει ἢ τῶν σκελῶν κίνησις, ἀλλὰ συναπαρτίζει τι τῇ ὀρμῇ ὥστε καὶ στήναι, ὅταν ἐθέλῃ, καὶ μεταβάλλειν. ἐπὶ δὲ τῶν τρεχόντων καθ' ὀρμὴν οὐκέτι τοιοῦτον γίνεται, ἀλλὰ πλεονάζει παρὰ τὴν ὀρμὴν ἢ τῶν σκελῶν κίνησις, ὥστε ἐκφέρεσθαι καὶ μὴ μεταβάλλειν εὐπειθῶς οὕτως εὐθὺς ἐναρξασμένων. οἷς οἶμαί τι παραπλήσιον καὶ ἐπὶ τῶν ὀρμῶν γίνεσθαι διὰ τὸ τὴν κατὰ λόγον ὑπερβαίνειν συμμετρίαν, ὡσθ' ὅταν ὀρμῆ μὴ εὐπειθῶς ἔχειν πρὸς αὐτόν, ἐπὶ μὲν τοῦ δρόμου τοῦ πλεονασμοῦ λεγομένου παρὰ τὴν ὀρμὴν, ἐπὶ δὲ τῆς ὀρμῆς παρὰ τὸν λόγον. συμμετρία γάρ ἐστι φυσικῆς ὀρμῆς ἢ κατὰ τὸν λόγον, καὶ ἕως τοσοῦτου [καὶ] ἕως αὐτοῦ ἀξιοῖ. διὸ δὴ καὶ τῆς ὑπερβάσεως κατὰ τοῦτο καὶ οὕτως γινομένης πλεονάζουσα τε ὀρμὴ λέγεται εἶναι καὶ παρὰ φύσιν καὶ ἄλογος κίνησις ψυχῆς.“

Al μὲν τοῦ *Χρυσίου* πικρῶν φήσεις αὐταί. *Similia* ἐν τῷ περὶ παθῶν ἠθικῶν exstitisse testatur Gal. IV 5 (144) p. 365 M.

Has affectus definitiones Galenus probare studet cum Platonis decretis congruere. Ad intellegenda Chr. verba utilia haecce: ἐπειδὴ γὰρ ἠπίστατο δύο σημαινόμενα πρὸς τῆς „ἄλογος“ φωνῆς, ὧν τὸ ἕτερον βούλεται μόνον δηλοῦσθαι κατὰ τὸν ὄρον, τὸ χωρὶς κρίσεως, ὀρθῶς ἐποίησε μηδεμίαν ὑπολιπόμενος ἀμφιβολίαν, ἀλλ' αὐτὸς δηλώσας, ὅτι τὴν κατὰ τὸ πάθος ὀρμὴν ἄλογον εἶναι φησι, καθ' ὅσον ἀπέστραφται τὸν λόγον καὶ ἀπειθεῖ τῷ λόγῳ καὶ χωρὶς κρίσεως γίνεται. διὰ μὲν οὖν τοῦ ἀπεστράφθαι φάναι τὸν λόγον ἐχώρισε τὴν κατὰ τὸ πάθος ἄλογον κίνησιν τῶν ἀψύχων τε καὶ τῶν ἀλόγων ζώων. — ἐκ μὲν δὴ τῶν τοιούτων δεικνύται τὸ μήτ' ἀψύχῳ τιμὴ μήτ' ἀλόγῳ ζῳῳ πάθος ἐγγίνεσθαι ψυχικόν. ἐπειδὴν δὲ γράφη, χωρὶς λόγου καὶ κρίσεως γίνεσθαι τὴν κατὰ τὸ πάθος κίνησιν, εἶτα συνάπτων ἐφεξῆς λέγει, „οὐχὶ εἰ διημαρτημένως φέρεται καὶ παριδὼν τι κατὰ τὸν λόγον“, καὶ „ἀπεστραμμένως τε καὶ ἀπειθῶς αὐτῷ“, διορίζει τῶν ἀμαρτημάτων τὰ πάθη καὶ πάνυ δεόντως. τὰ μὲν γὰρ ἀμαρτήματα μοχθηρὰ κρίσεις εἰσὶ, καὶ [ὁ] λόγος ἐφενεσμένος τῆς ἀληθείας καὶ διημαρτημένος. τὸ δὲ πάθος — ἀπειθείης ἐστὶ τῷ λόγῳ κίνησις ψυχῆς. *Exempla* afferuntur Agamemno filiam caedens (nomen deest) et Medea pueros trucidans.

ibid. cp. 3 (139) p. 349 Mū. Gal. ideo potissimum Chrys. vitu-

5 τῇ ὀρμῇ Müller τῆς ὀρμῆς libri. 9 οἷς Müller αἷς li. 14 del. Mū.
28. 26. 30 cave ne Galenus fraudem tibi faciat. 35 δ del. Mū.

perandum iudicat ότι μήτε ἐπερχείρησεν ὄλωσ τὰ πρὸς τῶν παλαιῶν εἰρημμένα διαλύσασθαι καὶ πρὸς αὐτὸν διαφέρεται, νυνὶ μὲν γίνεσθαι νομίζων τὰ πάθη ἄνευ λόγου καὶ κρίσεως, νυνὶ δ' οὐ μόνον κρίσειν ἔπασθαι φάσκων, ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο κρίσεις εἶναι. τὸ γὰρ μὴδ' ὄλωσ ἐφάπτεσθαι κρίσεως ἐναντιώτατον δήπου τῷ κρίσιν εἶναι τὸ πά- 5
θος, εἰ μὴ, νῆ Δία, βοηθῶν τις αὐτῷ φαίη, πλείω σημαίνει τὸ τῆς κρίσεως ὄνομα, καὶ κατὰ μὲν τὴν ἐξήγησιν τοῦ ὄρου τὴν οἶον „περίσκεψιν“ εἰρησθαι κρίσιν, ὡς εἶναι τὸ ἄνευ κρίσεως ἴσον τῷ ἄνευ περισκεψέως, ἔνθα δὲ κρίσεις εἶναι φησι τὰ πάθη, τὰς ὁρμάς τε καὶ τὰς συγκαταθέσεις ὀνομάζεσθαι κρίσεις. ἀλλ' εἴπερ τοῦτο τις δέξαιτο, 10
πλεονάζουσα συγκατάθεσις ἔσται τὸ πάθος, καὶ πάλιν ὁ Ποσειδώνιος ἐρήσεται τὴν αἰτίαν, ὅψ' ἥς πλεονάζεται, πρὸς τῷ καὶ μέγιστον ἀμάρτημα κατὰ τὴν διδασκαλίαν ἡμαρτήσθαι τῷ Χρυσίππῳ. εἰ γὰρ ἐν αὐτῷ δὴ τούτῳ τὸ κύριον τοῦ δόγματός ἐστιν, ἐν τῷ διαστελλασθαι τὴν ὁμωνυμίαν καὶ δεῖξαι, κατὰ τί μὲν σημαίνόμενον ἄνευ κρίσεως 15
γίνεται τὰ πάθη, κατὰ τί δὲ κρίσεις εἰσίν, ὁ δ' οὐδὲ καθ' ἐν τῶν τεττάρων βιβλίων, ἃ περὶ τῶν παθῶν ἔγραψεν, ἐποίησεν αὐτό, πῶς οὐκ ἂν τις αὐτὸν δικαίως μέμφαιτο.

ibid. cp. 4 (140) p. 353 M. Gal. dicit absurdum esse: ἐπειδὴν ἀπειθῶς τε καὶ ἀπεστραμμένως τοῦ λόγου (sc. λέγη τὰ πάθη γίνεσθαι) τὸ μη- 20
δεμίαν ἐπιζητεῖν ἑτέραν ἐν τῇ ψυχῇ δύναμιν, ἥς κινουμένης ἀπειθῶς τῷ λόγῳ γίνεσθαι τὰ πάθη· μὴδὲ γὰρ εἶναι τινα τοιαύτην, ὡς ἐνοιῖ τῶν φιλοσόφων ὑπολαμβάνουσιν, ἐπιθυμητικὴν τε καὶ θυμοειδῆ προσαγορεύοντες, τὸ ὄλον γὰρ εἶναι τὸ τῶν ἀνθρώπων ἡγεμονικὸν λογικόν. 25

463 Galenus de H. et Plat. decr. IV 2 (135) p. 336 M. κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐν τοῖς ὀρισμοῖς τῶν γενικῶν παθῶν, οὓς πρώτους ἐξέθετο, τελῶς ἀποχωρεῖ τῆς γνώμης αὐτῶν (sc. τῶν παλαιῶν), „τὴν λύπην ὀριζόμενος δόξαν πρόσφατον κακοῦ παρουσίας, τὸν δὲ φόβον προσδοκίαν κακοῦ, τὴν δ' ἡδονὴν δόξαν πρόσ- 30
φατον ἀγαθοῦ παρουσίας.“ Ἐντικρὺς γὰρ ἐν τούτοις τοῦ λογιστικοῦ τῆς ψυχῆς μόνου μέμνηται, παραλείπων τὸ τ' ἐπιθυμητικὸν καὶ τὸ θυμοειδές. „Καὶ γὰρ τὴν δόξαν καὶ τὴν προσδοκίαν ἐν τῷ λογιστικῷ μόνῳ συνίστασθαι νομίζει.“ Κατὰ μέντοι τὸν τῆς ἐπιθυμίας ὄρον, ἣν ὄρεξιν ἄλογον εἶναι φησιν, ἐφάπτεται μὲν 35
πῶς ὄσον ἐπὶ τῇ λέξει τῆς ἀλόγου κατὰ τὴν ψυχὴν δυνάμεως, ἀποχωρεῖ δὲ κἀνταῦθα κατὰ τὴν ἐξήγησιν αὐτῆς, εἰ γε καὶ ἡ ὄρεξις, ἣν κατὰ τὸν ὄρισμὸν παρέλαβε, τῆς λογικῆς ἔστι δυνάμεως. ὀρίζεται γοῦν αὐτὴν ὀρμὴν λογικὴν ἐπὶ τι ὄσον χρῆ ἡδον. ἐν μέντοι

δὴ τούτοις τοῖς ὄροις ὁρμᾶς καὶ δόξας καὶ κρίσεις ὑπάρχειν οἴεται τὰ πάθη, κατὰ δὲ τινὰς τῶν ἐξῆς Ἐπικουρῶν καὶ Ζήνωνι μᾶλλον ἢ τοῖς ἑαυτοῦ δόγμασιν ἀκόλουθα γράφει. τὴν τε γὰρ λύπην ὀριζόμενος μειώσιν εἶναι φησὶν ἐπὶ φευκτῶ δοκοῦντι ὑπάρχειν, τὴν δ' ἡδονὴν ἑκαστὴν ἐφ' αἰρετῶ δοκοῦντι ὑπάρχειν. καὶ γὰρ αἱ μειώσεις καὶ αἱ ἐπάρσεις καὶ αἱ συστολαὶ καὶ αἱ διαχύσεις (καὶ γὰρ τούτων ἐνίοτε μὲννηται) τῆς ἀλόγου δυνάμεώς ἐστι παθήματα ταῖς δόξαις ἐπιγιγνόμενα. τοιαύτην δὲ τινὰ τὴν οὐσίαν τῶν παθῶν Ἐπικουρὸς καὶ Ζήνων, οὐκ αὐτὸς ὑπολαμβάνει. ὁ καὶ θανμάξιν ἐπέρχεται μοι τάνδρος, ἐν ἐπαγγελίᾳ λογικῆς τε ἅμα καὶ ἀκριβοῦς διδασκαλίας οὐκ ἀκριβοῦντος.

464 Galenus de H. et Plat. decr. IV 4 (139) p. 351 Mū. Περὶ δὲ τοῦ μὴ φροντίζειν τῆς πρὸς ἑαυτὸν ἐναντιολογίας αὐτὸν ἔχων ἐτι μυρία λέγειν, ἃ τάχ' ἂν καὶ ὕστερον, εἰ μακροτέρας ἐπιλαβοίμην σχολῆς, εἰς μίαν ἀδροῖσαιμι πραγματείας ἅπαντα, παραλιπὼν τᾶλλα μόνων τῶν οἰκείων τοῖς νῦν προκειμένοις μνημονεύσω. τὴν τοίνυν ἐπιθυμίαν ἐν τῷ πρώτῳ περὶ παθῶν ὀρισάμενος ὄρεξιν ἄλογον, αὐτὴν ἀπὸ τὴν ὄρεξιν ἐν ἑκτῷ τῶν κατὰ γένος ὄρων ὁρμὴν λογικὴν εἶναι φησὶν ἐπὶ τι, ὅσον χρεῖ, ἡδον αὐτῶ. οὕτω δὲ αὐτὴν ὀρίζεται καὶν τοῖς περὶ τῆς ὁρμῆς.

Ad primam sententiam confer Gal. V 1 p. 407 M.: τὸ δὲ μὴδὲ ἄπερ ὑπέθεντο δύνασθαι διαφυλάττειν, ἀλλ' ἐναντία γράφειν αὐτῶν, ἀγυμνάστων περὶ λόγον ἀνθρώπων, οἷός περ καὶ ὁ θαναμασιώτατος Χρύσιππος ἐν παμπόλλαις εὐρίσκειται πραγματείας. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ἄλλων ἐτέρωθι.

465 Galenus de H. et Plat. decr. V 2 (156) p. 407 Mū. τὸ πάθος τῆς ψυχῆς κινήσιν τινὰ παρὰ φύσιν ἄλογον ὑπάρχειν, οὐχ οἱ παλαιοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ Χρύσιππος ὁμολογεῖ. καὶ μὲν δὴ ὡς ἡ κινήσις αὐτὴ ταῖς τῶν ἀστείων οὐκ ἐγγίνεται ψυχαῖς, ὁμολογῆται παρ' ἀμφοῖν. ὁποῖα δὲ τίς ἐστὶν ἡ τῶν φούλων ψυχὴ κατὰ τε τὰ πάθη καὶ πρὸ τῶν παθῶν, οὐκ ἔθ' ὁμοίως ἐξηγοῦνται. Χρύσιππος μὲν γὰρ ἀνάλογον ἔχειν αὐτὴν φησὶ τοῖς ἐπιτηδεύουσιν σώμασιν εἰς πυρετοῦς ἐμπίπτειν ἢ διαβροχίας ἢ τι τοιοῦτον ἕτερον ἐπὶ μικρᾷ καὶ τυχούσῃ προφάσει. Dein affert G. quae contra Chrysippum Posidonius disputaverat, quem ipsum quoque in quibusdam erravisse, evincere studet. Pergit p. 411 Mū.

— Χρύσιππος δ' ἀτοκώτερον ἐτι (sc. τοῦ Ποσειδωνίου), μὴδ' ἐν ταῖς περιοδικαῖς τισὶ νόσοις καθεστῶσι, οἷονεὶ τριταίων ἢ τεταρταίων πυρετῶν, ὁμοιωσθαι συγχαρῶν τὴν νόσον τῆς ψυχῆς· γράφει γοῦν ὡδε·

„Υπονοητέον τοίνυν, τὴν μὲν τῆς ψυχῆς νόσον ὁμοιοτάτην εἶναι τῇ τοῦ σώματος πυρετώδει καταστάσει, καθ' ἣν οὐ περιοδικῶς ἀλλ' ἀτάκτως πυρετοὶ καὶ φρίκαι γίνονται, καὶ ἄλλως ἀπὸ τῆς διαθέσεως καὶ μικρῶν ἐπιγινομένων αἰτίων.“

οὐκ οἶδα τί ποτε δόξαν αὐτῷ τοὺς μὲν ἐτοιμῶς ἔχοντας πρὸς τὸ νοσῆσαι νοσεῖν ἤδη φησί, τοὺς δ' ἤδη νοσοῦντας οὐδ' ὄλως νοσεῖν. Sequentibus probat Galenus τοὺς πενθοῦντας ἢ ἐρώντας ἢ φθοροῦντας bene cum iis comparari, qui in quartanis vel tertianis periodicis sint, ὅσοις μέντοι μήτε κένθος ἐνέστηκε μήτ' ἐπιθυμία τις ὑπόγυις ἢ θυμός, οὗτοι τοῖς ὑγιαίνουσι τὰ σώματα παραπλησίως ἔχουσιν. 10 ἐπεὶ δὲ καὶ τούτων αὐτῶν ἔνιοι μὲν εἰσιν εὐάλωτοι νόσοις, ἔνιοι δ' οὐ etc.

Ubi verba supra allata scripta fuerint, elucet ex verbis p. 419, 8 M.: διὰ δὲ τοῦ πρώτου τῶν λογικῶν εἰκάξων αὐτὴν εὐλύτῃ καὶ εὐδιαφθάρτῃ ὑγιείᾳ. 15

466 Galenus de H. et Plat. decr. IV 7 (152) p. 394 Mf. ex Posidonio: ὅτι δ' ἐν τῷ χρόνῳ μαλάττεται τὰ πάθη, κἂν αἱ δόξαι μένωσι τοῦ κακῶν τι αὐτοῖς γηγρονέται, καὶ ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ παθῶν μαρτυρεῖ, γράφων ὧδε:

„Ζητήσαι δ' ἂν τις καὶ περὶ τῆς ἀνέσεως τῆς λύπης, πῶς 20 γίνεται, πότερον δόξης τινὸς μετακινουμένης, ἢ πασῶν διαμενουσῶν, καὶ διὰ τί τοῦτ' ἔσται.“ (cf. p. 455, 2 M. τὴν αἰτίαν ἀποδίδωσιν, ὑπὲρ ἧς ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ παθῶν ἀπορεῖν ἠμολόγησεν).

εἶτ' ἐπιφέρων φησί:

„Δοκεῖ δέ μοι ἡ μὲν τοιαύτη δόξα διαμένειν, ὅτι κακὸν αὐτό, ὃ δὴ πάρεστιν, ἐγχρονοζομένης δ' ἀνιέσθαι ἢ συστολῇ καί, ὡς οἶμαι, ἢ ἐπὶ τὴν συστολὴν ὀρμή. τυχὸν δὲ καὶ ταύτης διαμενούσης, οὐχ ὑπακούεται τὰ ἐξῆς, διὰ ποιᾶν ἄλλην ἐπιγινομένην διάθεσιν ἀσυλλόγιστον τούτων γινομένων. οὐ- 20 τω γὰρ καὶ κλαίοντες παύονται καὶ μὴ βουλόμενοι κλαίειν κλαίουσιν, ὅταν [μὴ] ὁμοίας τὰς φαντασίας τὰ ὑποκείμενα ποιῇ καὶ ἐνίστηται τι ἢ μηδέν. δν τρόπον γὰρ ἡ θρήνων παύσις γίνεται καὶ κλαυθμῶν, τοιαῦτα εὐλογον καὶ ἐπ' ἐκείνων συν- τυγχάνειν, ἐν ταῖς ἀρχαῖς μᾶλλον τῶν πραγμάτων κινουμένων, 25 καθάπερ ἐπὶ τῶν τὸν γέλωτα κινουμένων γίνεσθαι ἔφη, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις.“

ὅτι μὲν οὖν τῷ χρόνῳ καίεται τὰ πάθη, καίτοι τῆς δόξης δια-

14 αὐτὴν sc. τὴν τῆς ψυχῆς νόσον. id. p. 425, 3 M. ἐν τῷ πρώτῳ περὶ παθῶν. 20 δυσυλλόγιστον (i. e. ἀσυλλ.) Ham. unde δυσυλλόγιστον apogr. 22 μὴ seclausit Müller. 23 malim καθὸ ἂν (pro καὶ). 24 κλαυθμῶν Mf., κλαυθμοὶ libri.

μενούσης, αὐτὸς δὲ Χρύσιππος ὁμολογεῖ· διὰ τίνα μέντοι τὴν αἰτίαν τοῦτο γίνεται, δυσλόγιστον εἶναι φησιν. εἰδ' ἐξῆς ἕτερα παραπλησίως γινόμενα γράφει, περὶ ὧν οὐδ' αὐτῶν δηλονότι τὴν αἰτίαν ἐπαγγέλλεται γινώσκειν. — — σὺ δ' — — οἶε λελύσθαι τὸ ζητούμενον, ἂν ὁμολογήσης ἀγνοεῖν τὴν αἰτίαν. καίτοι τό γε συνέχον δλην τὴν πραγματείαν τὴν τε τῶν λογικῶν ζητημάτων καὶ τὴν θεραπευτικὴν τῶν παθῶν οὐδὲν ἄλλο ἐστίν, ἢ τὸ τὰς αἰτίας ἐξευρεῖν, ὅφ' ὧν γίνεται τε καὶ παύεται τὰ πάθη. οὕτω γὰρ ἔν τις, οἶμαι, καὶ τὴν γένεσιν αὐτῶν κωλύσειε καὶ γενομένας παῦσαι δυνηθείη. συναναιρεῖσθαι γὰρ εὐλογον οἶμαι ταῖς αἰτίαις τὰς τε γενέσεις καὶ τὰς ὑπάρξεις τῶν πραγμάτων. ταῦτά τοι καὶ ἀπορεῖς κατὰ τὸ περὶ τῶν παθῶν βιβλίον τι καὶ γράφαι τοιοῦτον ἡμῖν, ᾧ προσέχοντες τὸν νοῦν κωλύσομέν τε τῶν παθῶν ἕκαστον γίνεσθαι καὶ γενόμενον λασόμεθα etc.

Contra verba Chrysippi supra prolata pugnat Posidonius apud Galenum l. l. p. 153. 154. p. 400 M. Iterum laudantur verba τυχὸν δὲ — ποιῆ, verbo μὴ ante ὁμοίας omisso.

467 Galenus de H. et Plat. decr. IV 7 (152) p. 397 Mū. de Posidonio: προσχρῆται δ' εἰς τοῦτο (sc. ὑπὸ θυμοῦ καὶ ἐπιθυμίας γίνεσθαι τὰ πάθη) μάρτυρι καὶ αὐτῷ τῷ Χρυσίππῳ κατὰ τὸ δεῦτερον περὶ τῶν παθῶν ὡδέ πως γράφοντι·

„Περὶ δὲ τῆς λύπης [καὶ] ὡς ἂν ἐμπλησθέντες τινὲς ὁμοίως φαίνονται ἀφίστασθαι, καθάπερ καὶ ἐπὶ Ἀχιλλέως ταῦτα λέγει ὁ ποιητὴς πενθοῦντος τὸν Πάτροκλον· (δ 541. Ω 514)

Ἄλλ' ὅτε δὴ κλαίων τε κυλινδόμενός τ' ἐκορέσθη,

Καὶ οἱ ἀπὸ πραπίδων ἤλθ' ἴμερος ἠδ' ἀπὸ γυίων, ἐπὶ τὸ παρακαλεῖν ὤρμησε τὸν Πρίαμον, τὴν τῆς λύπης ἀλογίαν αὐτῷ παριστάς.“

εἰτ' ἐφέξῃς ἐπιφέρει καὶ ταῦτα·

„Καθ' ὃν λόγον οὐκ ἂν ἀπελπίσαι τις οὕτως τῶν πραγμάτων ἐγχερονιζομένων, καὶ τῆς παθητικῆς φλεγμονῆς ἀνιεμένης, τὸν λόγον παρεϊδυόμενον καὶ οἶονεὶ χῶραν λαμβάνοντα παριστάναι τὴν τοῦ πάθους ἀλογίαν.“

ἐναργῶς γὰρ ἐν τούτοις ὁ Χρύσιππος ὁμολογεῖ, τὴν τε παθητικὴν φλεγμονὴν ἀνίσθαι κατὰ τὸν χρόνον, ἔτι τῆς ὑπολήψεώς τε καὶ δόξης μενούσης, ἐμπλάσθαι τε τῶν παθητικῶν κινήσεων τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τοῦτο παῦλάν τινα λαμβάνοντος τοῦ πάθους καὶ ἡσυχάσαντος, τὸν λόγον ἐπικρατέστερον γίνεσθαι. ταῦτα γὰρ ἀληθῆ μέν ἐστιν, εἴπερ τινα καὶ ἄλλα, μάχεται δὲ ταῖς ὑποθέσεσιν αὐτοῦ, καθάπερ καὶ τὰ ἐπιφερόμενα τόνδε τὸν τρόπον ἔχοντα.

„Λέγεται δὲ καὶ τοιαῦτα εἰς τὴν μεταβολὴν τῶν παθῶν·
(δ 103)

— — λαιψηρὸς δὲ κόρος κυτυεροῖο γόοιο.

καὶ ἔτι τὰ τοιαῦτα εἰς τὸ κατὰ τὴν λύπην ἀγωγόν (Eur. fr. 576N)

— — τοῖς δὲ δυστυχουσί πως

Τερπνὸν τὸ κλαῦσαι κάποδύρασθαι τύχας.

καὶ ἔτι τούτων ἐφεξῆς· (δ 113?)

Ὅς φάτο· τοῖσι δὲ πᾶσιν ὑφ' ἡμερον ὤρσε γόοιο.

καί· (Eur. El. 125. 126)

Τὸν αὐτὸν ἀνέγειρε γόον, ἀναγε πολύδακρυν ἀηδόνα.“¹⁰

ἔστι δὲ ἀμέλει πάμπολλα, καὶ ἕλλα τοιαῦτα παρὰ τῶν ποιητῶν ἀθροῖσαι μαρτύρια τοῦ καὶ λύπης καὶ δακρύων καὶ κλαυθμῶν καὶ θρήνου καὶ νίκης καὶ τιμῆς καὶ πάντων [τε] τῶν τοιούτων ἐμπίπλασθαι τοὺς ἀνθρώπους, ἐφ' οἷς οὐδὲν χαλεπὸν ἔστι συλλογίζεσθαι τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἐν τῷ χρόνῳ παύεται μὲν τὰ πάθη, κρατεῖ δὲ τῶν ὀρμῶν ὁ λόγος. ὡς γὰρ ἐφίεται τὸ παθητικὸν τῆς ψυχῆς οικεῖων τιῶν ὀρεκτῶν, οὕτως καὶ τυγχανόντων αὐτῶν ἐμπίπλονται, κἂν τούτῳ τὴν ἑαυτῶν κίνησιν καθίστησιν, ἥτις ἐκράτει τῆς ὀρμῆς τοῦ ζῆφου καὶ καθ' ἑαυτὴν ἦγεν ἐφ' ὅτι παρήγετο. Ultima (a verbis ἔστι δὲ ἀμέλει) omnia Posidonio tribuenda arbitror.²⁰

468 Plutarchus de virtute morali ep. 10 p. 449d. Ἴσα τοίνυν τὰ ἀμαρτήματα πάντα καὶ πάσας τιθέμενοι τὰς ἀμαρτίας, εἰ μὲν ἕλλη πη παρορῶσι τὸ ἀληθὲς οὐκ ἔστι καιρὸς ἐν τῷ παρόντι διελέγχειν, ἐν δὲ τοῖς πλείοσι φαίνονται κομιδῇ παρὰ τὴν ἐνάργειαν ἐνιστάμενοι τῷ λόγῳ. πᾶν μὲν γὰρ πάθος ἀμαρτία κατ' αὐτούς ἔστι καὶ πᾶς ὁ λυπούμενος ἢ φοβούμενος ἢ ἐπιθυμῶν ἀμαρτάνει. μεγάλα δὲ τῶν παθῶν διαφοραὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον ὀρῶνται — — — ταῦτα τοίνυν καὶ τὰ τοιαῦτα διακρουόμενοι „τὰς ἐπιτάσεις τῶν παθῶν καὶ τὰς σφοδρότητας οὐ φασὶ γίγνεσθαι κατὰ τὴν κρίσιν, ἐν ἣ τὸ ἀμαρτητικόν, ἀλλὰ τὰς δῆξεις καὶ τὰς συστολὰς καὶ τὰς διαχύσεις εἶναι τὰς τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον τῷ λόγῳ δεχομένας.“

p. 450b. ἐκεῖνο δ' ἐκ τούτου ληπτέον, ὅτι συγχωροῦσι καὶ αὐτοὶ τῆς κρίσεως ἕτερον εἶναι τὸ ἄλογον, καθ' ὃ φασὶ γίγνεσθαι τὸ πάθος σφοδρότερον καὶ μείζον, ἐρίζοντες πρὸς τοῦνομα καὶ τὸ σῆμα, τὰ δὲ πράγματα διδόντες τοῖς διαφέρειν τὸ παθητικὸν καὶ ἄλογον τοῦ λογιζομένου καὶ κρίνοντος ἀποφαινομένοις.

469 Galenus περὶ τ. τ. ψυχῆς ἡθῶν ed. Bas. I 351 K. p. 820. διὰ

11 ἔστι Cornarius, trad. ἔτι. 13 θρήνου A, ἔσθμοσ Hamilt. || τε secluisit Müller. 24 πλείοσι libri, πάθεισ Reiske. 30 δῆξεις Amyotus, λῆξεις libri. 32 λόγῳ libri, ἀλόγῳ Mez.

τοῦτο (scil. Posidonius) κατά γε τὴν περὶ τῶν παθῶν πραγματείαν ἐναντιώ-
 τата φρονεῖ Χρυσίππος καὶ ἐν τῷ περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀρετῶν, πολλὰ μὲν
 ὧν εἶπε Χρυσίππος ἐν τοῖς λογικῶς ζητουμένοις περὶ τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς
 μεμφάμενος, ἔτι δὲ πλείω τῶν ἐν τοῖς περὶ διαφορῶν τῶν ἀρετῶν.

5 470 Philodemus περὶ ὀργῆς Col. I (p. 17 Gompr.). εἰ μὲν οὖν
 ἐπετίμα τοῖς ψέγουσι μόνον, ἄλλο δὲ μηδὲ ἐν ποιουσιν ἢ † βα . . λως †
 Βίων ἐν τῷ περὶ τῆς ὀργῆς καὶ Χρυσίππος ἐν τ(ῶ)ι πε(ρὶ) παθῶν
 (θ ε) ρ(α) π ευ(τι) κ ῶ, κὰν μετρίως ἴστατο.

471 Galenus de H. et Plat. decr. V 2 (158) p. 413 Mū. ἀλλά,
 10 νῆ Δία, φῆσει τις ἴσως τῶν Στωικῶν, ὥσπερ οὖν καὶ λέγουσιν, οὐ
 τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν εἶναι τῇ ψυχῇ πρὸς τὸ σῶμα κατὰ τε τὰ πάθη
 καὶ τὰ νοσήματα καὶ τὴν ὑγίειαν. At, Galenus inquit, Chrysippus
 ipse hanc corporis et animi analogiam instituit. τί δὲ Χρυσίππος ἐν
 τῷ περὶ παθῶν ἠθικῷ γράφει ταυτί;

15 „Οὐτε γὰρ περὶ τὸ νοσοῦν σῶμά ἐστὶ τις τέχνη, ἣν προ-
 αγορεύομεν ἰατρικὴν, οὐχὶ δὲ καὶ περὶ τὴν νοσοῦσαν ψυχὴν
 ἐστὶ τις τέχνη, οὐτ' ἐν τῇ κατὰ μέρος θεωρία τε καὶ θεραπεία
 δεῖ λείπεσθαι ταύτην ἐκείνης. διὸ καί, καθάπερ τῷ περὶ τὰ
 σῶματα ἰατρῷ καθήκει τῶν τε συμβαινόντων αὐτοῖς παθῶν ἐν-
 20 τὸς εἶναι, ὡς εἰώθασι τοῦτο λέγειν, καὶ τῆς ἐκάστῳ οἰκείας
 θεραπείας, οὕτω καὶ τῷ τῆς ψυχῆς ἰατρῷ ἐπιβάλλει, ἀμφο-
 τέρων τούτων ἐντὸς εἶναι, ὡς ἐνι ἄριστα. καὶ ὅτι οὕτως ἔχει,
 μάθοι ἂν τις τῆς πρὸς ταῦτα ἀναλογίας παρατεθείσης ἀπ' ἀρ-
 χῆς. ἡ γὰρ πρὸς ταῦτα ἀντιπαρατείνουσα οἰκειότης παραστή-
 25 ρει, ὡς οἶομαι, καὶ τὴν τῶν θεραπειῶν ὁμοιότητα, καὶ ἔτι τὴν
 ἀμφοτέρων τῶν ἰατρειῶν πρὸς ἀλλήλας ἀναλογίαν.“

ὅτι μὲν οὖν ἀναλογίαν τινὰ βούλονται εἶναι τῶν ἐν τῇ ψυχῇ
 τοῖς κατὰ τὸ σῶμα, δῆλον οἶμαι γεγονέναι, καὶ οὐ μόνον γε διὰ τῆς
 προγεγραμμένης ῥήσεως, ἀλλὰ καὶ δι' ὧν ἐφεξῆς γράφει, τόνδε τὸν
 30 τρόπον ἐχόντων·

„Καθάπερ γὰρ καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος θεωρεῖται ἰσχύς τε
 καὶ ἀσθένεια, εὐτονία καὶ ἀτονία [καὶ τόνος], πρὸς δὲ τούτοις
 ὑγεία τε καὶ νόσος, εὐεξία τε καὶ καχεξία,“ καὶ τὰλλα ὅσα τού-
 τοις ἐξῆς καταλέγει πάθη τε καὶ ἀρρώσθημα καὶ νοσήματα, „κατὰ
 35 τὸν αὐτόν, φησί, τρόπον ἀνάλογόν τινα πᾶσι τούτοις καὶ ἐν
 ψυχῇ λογικῇ συνίσταται τε καὶ ὀνομάζεται.“

εἶθ' ἐξῆς ἐπιφέρων φησὶν „Ὡς οἶομαι, ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἀνα-
 λογίας τε καὶ ὁμοιότητος καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς συνωνυμίας γεγε-
 νημένης. Καὶ γὰρ καὶ κατὰ ψυχὴν τινὰς λέγομεν ἰσχύειν καὶ

8 ὡν scripsi, ὅν ed.
 τινῆς. 32 seclussit Müller.

6 fortasse ἢ βα(ι)ά, ὡς.
 35 ἀνάλογά Müller.

27 τινὰ Cornarius, li.

ἀσθενεῖν καὶ εὐτόνους καὶ ἀτόνους εἶναι, καὶ ἔτι νόσειν καὶ ὑγίαινειν, οὕτω πως καὶ τοῦ πάθους καὶ τοῦ κατ' αὐτὴν ἀβ-
 ῥωσθήματος λεγομένου καὶ τῶν τούτοις παραπλησίωv.“

His verbis dicit Galenus Chrysippum analogiam statuisse quae
 inter synonymas et corporis et animi condiciones intercedat: „καὶ ἔ
 γὰρ τοῦνομα καὶ τὸν λόγον αὐτῶν εἶναι τὸν αὐτόν, εἰ γε δὴ
 συνώνυμά φησιν ὑπάρχειν αὐτά.“ — — ὅτι μὲν οὖν πρόκειται
 τῷ Χρυσίππῳ ἀναλογίαν ἔπασαν ἐξηγεῖσθαι τε καὶ φυλάττειν, ἐκ
 τούτων δῆλον. εἰ δὲ ἐπιχειρήσας αὐτὸ ποιεῖν, οὐ τυγχάνει τοῦ
 προτεθέντος, οὐκ ἀποστατέον ἐστὶ τῆς ὁμοιότητος, ἀλλὰ (416 Mü.) τῇ 10
 διδασκαλίᾳ μεμπτέον, ὡς οὐκ ἀληθεῖ. τοῦτο δ' οὐδὲν ἦτρον αὐτῷ
 καὶ κατὰ τὸν ἐφεξῆς ὑπάρχει λόγον ἔπαντα τὸν ἐν τῷ περὶ καθῶν
 ἡθικῶ. γράφει γοῦν ὧδε:

„Διὸ καὶ κατὰ τρόπον προήκται Ζήνωνι λόγος. ἡ δὲ τῆς
 ψυχῆς νόσος ὁμοιοτάτη ἐστὶ τῇ τοῦ σώματος ἀκαταστασία. 15
 λέγεται δὲ εἶναι σώματος νόσος ἡ ἀσυμμετρία τῶν ἐν αὐτῷ,
 θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, ξηροῦ καὶ ὑγροῦ.“

Καὶ μετ' ὀλίγα·

„Ἡ δ' ἐν τῷ σώματι ὑγίεια εὐκρασία τις καὶ συμμετρία τῶν
 δ' εἰρημένων.“ 20

Καὶ πάλιν ἐφεξῆς·

„Οἶμαι γὰρ εἶναι εὐεξίαν σώματος τὴν ἀρίστην τῶν ῥηθέν-
 των εὐκρασίαν.“

Καὶ πάλιν ἐφεξῆς·

„Λέγεται δὲ καὶ ταῦτα οὐκ ἄπο τρόπου ἐπὶ τοῦ σώματος, 25
 διότι ἡ ἐν θερμοῖς καὶ ψυχροῖς καὶ ὑγροῖς καὶ ξηροῖς γενομένη
 συμμετρία ἢ ἀσυμμετρία ἐστὶν ὑγίεια ἢ νόσος, ἡ δ' ἐν νεύροις
 συμμετρία ἢ ἀσυμμετρία ἰσχύς ἢ ἀσθένεια καὶ εὐτονία ἢ ἀτονία,
 ἡ δ' ἐν τοῖς μέλεσι συμμετρία ἢ ἀσυμμετρία κάλλος ἢ αἰσχος.“

Sequentibus G. multis verbis probare studet, Chrysippum dicere 30
 nequiuissime: *τίνων ἐστὶ μορίων ἢ τῆς ψυχῆς ὑγίεια συμμετρία καὶ νόσος
 ἀσυμμετρία.*

471a Galenus de H. et Plat. decr. V 2 (160) p. 420 M. *καίτοι
 γράφει γ' ἐφεξῆς ὡς ὀλίγον ἔμπροσθεν αὐτοῦ παρεθέμην φήσεων ὡδί.*

„Διὸ καὶ καλὴ ἢ αἰσχροὶ ψυχῆ ἀνάλογον ῥηθήσεται κατὰ 35
 συμμετρίαν τέ τινα καὶ ἀσυμμετρίαν τοιῶνδ' ἐτινων μερῶν.“

— — *τίνα δ' ἐστὶ ταῦτα τὰ τῆς ψυχῆς μόρια, μὴ δυνάμενος εἰ-
 πεῖν, ὡς ἂν ἐν ἐνὶ μόνῳ, τῷ λογιστικῷ, καὶ τὴν ὑγίειαν αὐτῆς καὶ
 τὴν νόσον καὶ τὸ κάλλος καὶ τὸ αἰσχος τιθέμενος, ἀναγκάζεται περι-*

πλέκειν τε τὸν λόγον καὶ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῆς ὡς μερῶν μνημονεύειν. ἐφεξῆς γοῦν οἷς παρεθέμην ὡδὶ γράφει·

„Ἐστι δὲ τῆς ψυχῆς μέρη, δι' ὧν ὁ ἐν αὐτῇ λόγος συνέστηκε καὶ ἡ ἐν αὐτῷ διάθεσις. Καὶ ἔστι καλῆ, ἢ αἰσχροῦ ψυχῆ κατὰ τὸ ἡγεμονικὸν μόριον, ἔχον οὕτως ἢ οὕτως κατὰ τοὺς οἰκείους μερισμούς.“

πολοὺς οἰκείους μερισμούς, ὃ Χρῦσιππε, προσγράψας ἐφεξῆς ἀκαλλάξεις ἡμᾶς πραγμάτων. ἀλλ' οὐτ' ἐνταῦθα προσέγραψας, οὐτ' ἐν ἄλλῳ τινὶ τῶν σεαυτοῦ βιβλίων, ἀλλ' ὥσπερ οὐκ ἐν τούτῳ τὸ πᾶν κύρος ὑπάρχον τῆς περὶ τῶν καθῶν πραγματείας, ἀποχωρεῖς τε παραχρῆμα τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ καὶ μῆκύνεις τὸν λόγον ἐν τοῖς οὐ προσήκουσι, δέον ἐπιμεῖναι καὶ δεῖξαι, τίνα ποτέ ἐστι τὰ μόρια τοῦ λογιστικοῦ τῆς ψυχῆς.

472 Galenus de H. et Plat. decr. V 3 (161) p. 425 Mū. Analogiam, quam inter corporis et animi condiciones intercedere iudicat, demonstrare Chrysippus non potuit μετὰ τοῦ καὶ συγγεῖν εἰς ταῦτόν τὴν θ' ὑγίειαν τῆς ψυχῆς καὶ τὸ κάλλος. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ σώματος ἀκριβῶς αὐτὰ διωρίσατο, τὴν μὲν ὑγίειαν ἐν τῇ τῶν στοιχείων συμμετρίᾳ θέμενος, τὸ δὲ κάλλος ἐν τῇ τῶν μορίων. ἐδήλωσε γὰρ σαφῶς τοῦτο διὰ τῆς προγεγραμμένης ὀλίγον ἐμπροσθεν φήσεως, ἐν ἣ τὴν μὲν ὑγίειαν τοῦ σώματος ἐν θερμοῖς καὶ ψυχροῖς καὶ ξηροῖς καὶ ὑγροῖς συμμετρίαν εἶναι φησιν, ἅπερ δὴ στοιχεῖα δηλονότι τῶν σωμάτων ἐστίν, τὸ δὲ κάλλος οὐκ ἐν τῇ τῶν στοιχείων, ἀλλ' ἐν τῇ τῶν μορίων συμμετρίᾳ συνίστασθαι νομίζει etc.

p. 427 M. κατὰ γὰρ τοὺς οἰκείους τοῦ λόγου μερισμούς καλὴν ἢ αἰσχροὺν ἔφησε γίνεσθαι ψυχὴν. ὑγαίνουσα δ' ἢ νοσοῦσα πῶς ἂν γένοιτο, παρέλιπεν, εἰς ταῦτόν οἶμαι συγγέων ἔμφω, καὶ μὴ δυνάμενος ἀκριβῶς τε καὶ ὀρισμένως ὑπερ αὐτῶν ἀποφῆρασθαι.

473 Galenus de H. et Plat. decr. IV 6 (147) p. 376 Mū. Ὅτι δ' ὁ Χρῦσιππος οὐχ ἅπαξ ἢ δίς, ἀλλὰ πάνυ πολλάκις αὐτὸς ὁμολογεῖ, δυνάμιν τίνα ἑτέραν εἶναι τῆς λογικῆς ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων αἰτίαν τῶν καθῶν, ἐνεστὶν ἡμῖν ἐκ τῶν τοιούτων καταμαθεῖν, ἐν οἷς

3 Ubi haec verba iterum afferuntur (p. 421, 15 Mū.) post δὲ additur γε. 10 ἀποχωρήσεις libri, corr. Mū. 24 Sequentia: δακτύλου πρὸς δάκτυλον δηλονότι καὶ συμπάντων αὐτῶν πρὸς τε μετακάρπιον καὶ καρπὸν, καὶ τούτων πρὸς πῆχυν, καὶ πῆχεως πρὸς βραχίονα, καὶ πάντων πρὸς πάντα, καθάπερ ἐν τῷ Πολύκλειτον κανόνι γέγραπται. πάσας γὰρ ἐκδιδάξας ἡμᾶς ἐν ἐκείνῳ τῷ συγγράμματι τὰς συμμετρίας τοῦ σώματος ὁ Πολύκλειτος, ἔργῳ τὸν λόγον ἐβεβαίωσε, δημιουργήσας ἀνδριάντα κατὰ τὰ τοῦ λόγου προστάγματα, καὶ καλέσας δὴ καὶ αὐτὸν τὸν ἀνδριάντα, καθάπερ καὶ τὸ σύγγραμμα, κανόνα ipsa quoque ex Chrys. desumpsisse Galenum verisimile.

αἰτιᾶται τῶν πρακτομένων οὐκ ὀρθῶς ἀτονίαν τε καὶ ἀσθένειαν τῆς ψυχῆς· οὕτω γὰρ αὐτὰς ὀνομάζει, καθάπερ γε καὶ τὰναντία τὸ μὲν εὐτονίαν τὸ δ' ἰσχύον. ὅσα γὰρ οὐκ ὀρθῶς πράττουσιν ἄνθρωποι, τὰ μὲν εἰς μοχθηρὰν κρίσιν ἀναφέρει, τὰ δ' εἰς ἀτονίαν καὶ ἀσθένειαν τῆς ψυχῆς, ὥσπερ γε καὶ ὧν κατορθοῦσιν ἢ ὀρθῆ κρίσις ἐξηγείται μετὰ τῆς κατὰ τὴν ψυχὴν εὐτονίας. ἀλλὰ τοιούτων, ὥσπερ ἡ κρίσις ἔργον ἐστὶ τῆς λογικῆς δυνάμεως, οὕτως ἡ εὐτονία ῥώμη τε καὶ ἀρετὴ δυνάμεως ἑτέρας παρὰ τὴν λογικὴν, ἣν αὐτὸς ὁ Χρῦσιππος ὀνομάζει τόνον, ἀπίστασθαί τε φησὶν ἐστὶν ὅτε τῶν ὀρθῶς ἐγνωσμένων ἡμῖν, ἐνδόντος τοῦ τόνου τῆς ψυχῆς καὶ μὴ παραμείναντος ἕως παντὸς μὴδ' ἐξυπηρετήσαντος τοῖς τοῦ λόγου προσταγμάσιν, ἐναργῶς ἐν τοῖς τοιούτοις ἐνδεικνύμενος, οἷόν τι τὸ πάθος ἐστίν. ἤδη δὲ καὶ ῥῆσιν αὐτοῦ τινα παραγράφω, περὶ τούτων ἐκδιδάσκουσαν. ἐστὶ δ' ἐκ τοῦ περὶ παθῶν ἠθικοῦ.

„Ἐτι δὲ καὶ κατὰ τοῦτ' ἴσως οἱ ἐπὶ τοῦ σώματος λέγονται τόνοι ἄτονοι καὶ εὐτονοι εἶναι κατὰ τὸ νευρῶδες, τῷ δύνασθαι ἡμᾶς ἢ ἀδυνατεῖν ἐν τοῖς διὰ τούτων ἐπιτελουμένοις ἔργοις, καὶ ὁ ἐν τῇ ψυχῇ τόνος λέγεται, ὡς εὐτονία καὶ ἀτονία.“

Καὶ ἐφεξῆς·

„Ὡσπερ γὰρ ἐν δρόμῳ καὶ ἀνθέξει τινὸς καὶ τοῖς πλησίοις ἤδη, ἃ διὰ τῶν νεύρων ἐνεργεῖται, ἐστὶ τις ἐπιτελεστικὴ κατάστασις καὶ ἐνδοτικὴ, τῶν νεύρων προεκκλελυμένων καὶ ἀνειμένων, ἀναλόγως καὶ ἐπὶ ψυχῆς ἐστὶ τοιοῦτο νευρῶδες, καθ' ὃ καὶ κατὰ μεταφορὰν ἀνεύρους τινὰς λέγομεν καὶ νεῦρα ἔχειν.“

εἶθ' ἐξῆς ἐξηγούμενος αὐτὸ τοῦτο τάδε γράφει·

„Ὁ μὲν δειμῶν ἐπιγινομένων ἀφίσταται, ὁ δὲ κέρδους ἢ ζημίας φερομένης ἐξελύθη καὶ ἐνέδωκεν, ὁ δὲ καθ' ἕτερα τοιαῦτα οὐκ ὀλίγα. ἕκαστον γὰρ τῶν τοιούτων τρέπεται τε καὶ δουλοῦται ἡμᾶς, ὡς ἐνδιδόντας αὐτοῖς καὶ φίλους καὶ πόλεις προδιδόναι, καὶ αὐτοὺς εἰς πολλὰς καὶ ἀσχήμονας πράξεις ἐπιδιδόναι, τῆς πρὸς θάτερα φορᾶς ἐκλυθείσης. οἷος εἰρήκται καὶ τῷ Εὐριπίδῃ ὁ Μενέλαος· σπασάμενος γὰρ τὴν μάχαιραν φέρεται ἐπὶ τὴν Ἑλένην ὡς ἀναιρήσων, ἰδὼν δὲ καὶ καταπλαγείς εἰς τὸ κάλλος ἐξέβαλε τὴν μάχαιραν, οὐδὲ ταύτης ἐτι δυνάμενος κρατεῖν, καθὰ καὶ ἡ ἐπίπληξις αὐτῆ εἴρηκεν αὐτῷ· (Eur. Andr. 629. 630)

7 conicio *τοίνον*. 12 μὴδ' Mā, li. μῆτ'. 19 ὡς delet Mā. 21 δρόμῳ Mā, li. τρόμῳ. || τοῖς π—οις Mā, li. τῶν π—ων. 31 φίλους Corn., πολλοὺς MA. 33 θάτερα scripsi, θάτερα libri. 37 verba corrupta. Ham. ἀστέ.

ὃ δ' ὡς ἐεΐδες ματὸν [ἐκείνης] ἐκβαλῶν Ξίφος
φίλημ' ἐδέξω, προδότιν αἰκάλλων κύνα."

p. 380 Mā. ὄθεν καὶ αὐτὸς ὁ Χρύσιππος ἐπιφέρων ἐρεῖ·

„Διὸ πάντων τῶν φαύλων οὕτω πραττόντων ἀποστατι-
5 κῶς καὶ ἐνδοτικῶς κατὰ πολλὰς αἰτίας, ἀσθενῶς καὶ κακῶς
ἕκαστα πράττειν ἂν λέγοιντο.“

De verbis „κατὰ πολλὰς αἰτίας“ disputat Galenus: Utinam mul-
tas illas Chr. causas protulisset: εἰ γὰρ τις προσέχοι τὸν νοῦν, οὐδὲν
οὕτως εὐρήσει συνέχον τὴν περὶ τῶν παθῶν πραγματείαν, καὶ μά-
10 λιστα τὴν θεραπευτικὴν, ἐν ἣ ταῦτ' ἔγραψεν, ὡς τὸ πάσας γινῶναι
τὰς αἰτίας, ὅφ' ὧν ἀποχωροῦσι τῶν ἐξ ἀρχῆς κρίσεων οἱ κατὰ πάθος
τι πράττοντες. ὁ δέ γε τοσοῦτου δεῖ συμμάσας ἀκριβῶς ἐκδιδάσκειν,
ὥστ' οὐδ' αὐτὴν ταύτην ἡς μέμνηται νῦν ἐδήλωσε σαφῶς.

Versus quosdam Medae Euripidis attulisse Chrys. in hoc libro
15 G. testatur p. 382 Mā.: ἡ δέ γε Μήδεια βιασθεῖσα πρὸς τοῦ θυμοῦ,
περὶ ἧς καὶ αὐτῆς οὐκ οἶδ' ὅπως ὁ Χρύσιππος οὐκ αἰσθάνεται καθ'
ἕαντοῦ τῶν Εὐριπίδου μεμνημένος ἔπων· (Eur. Med. 1078. 1079)

Καὶ μανθάνω μὲν, οἷα θρᾶν μέλλω κακιά,

Θυμὸς δὲ κρείσσων τῶν ἐμῶν βουλευμάτων.

20 Cuius rei exemplum hos versus attulerit Chr., ex Galeni loco
non patet.

— 474 Origenes contra Celsum I 64 Vol. I p. 117, 16 Kō. (p. 379
Delarue). καὶ ταῦτα δ' ἂν προσθῆιην τοῖς λεγομένοις ὅτι Χρύσιπ-
πος ἐν τῷ περὶ παθῶν θεραπευτικῷ πειράται ὑπὲρ τοῦ καταστει-
25 λαι τὰ ἐν ἀνθρώποις πάθη τῶν ψυχῶν, μὴ προσποιησάμενος ποιοῦν
τὸ τῆς ἀληθείας ἐστὶ δόγμα, θεραπεύειν κατὰ τὰς διαφόρους αἰρέσεις
τοὺς ἐν τοῖς πάθεσι προκατελιημένους, καὶ φησὶν ὅτι κἂν ἡδονὴ
τέλος ἦ, οὕτως θεραπευτέον τὰ πάθη· κἂν τρία γένη τῶν ἀγαθῶν,
οὐδὲν ἦττον καὶ κατὰ τὸν λόγον τοῦτον τῶν παθῶν οὕτως ἀπαλλακ-
30 τέον τοὺς ἐνεχομένους αὐτοῖς.

Cf. VIII 51 Vol. II p. 266, 18 Kō. (p. 779 Del.). ἀλλὰ φιλανθρω-
πότερον οἶμαι Κέλσον Χρύσιππον πεποιημένα ἐν τῷ περὶ παθῶν
θεραπευτικῷ, βουλόμενον θεραπεῦσαι τὰ πάθη ὡς κατεπεύγοντα
καὶ ἐνοχλοῦντα τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν, προηγουμένως μὲν τοῖς δο-
35 κούσι αὐτῷ ὑγίεσι λόγοις, δευτέρως δὲ καὶ τρίτως κἂν τοῖς μὴ
ἀρέσκουσι τῶν δογμάτων·

„Κἂν γὰρ τρία, φησὶν, ἡ γένη τῶν ἀγαθῶν, καὶ οὕτω θερα-
πευτέον τὰ πάθη· οὐ περιεργαζόμενον ἐν τῷ καιρῷ τῆς φλεγ-

6 λέγοιντο Mā., li. λέγοιτο.

26 τὸ Φ Del., τι ceteri.

29 καὶ EH, om.

ceteri.

μονῆς τῶν παθῶν τὸ προκαταλαβὸν δόγμα τὸν ὑπὸ τοῦ πάθους ἐνοχλούμενον· μή πως τῇ ἀκαίρῳ περὶ τὴν ἀνατροπὴν τῶν προκαταλαβόντων τὴν ψυχὴν δογμάτων σχολῆ ἢ ἐγχωροῦσα θεραπεία παραπόληται.“ Φησὶ δὲ ὅτι „κὰν ἡδονὴ ἦ τὸ ἀγαθὸν καὶ τοῦτο φρονῆ ὁ ὑπὸ τοῦ πάθους κρατούμενος· οὐδὲν ἦττον αὐτῷ βοηθητέον καὶ παραδεικτέον, ὅτι καὶ τοῖς ἡδονὴν τάγαθόν καὶ τέλος τιθεμένοις ἀνομολογούμενόν ἐστι πᾶν πάθος.“

475 Galenus de H. et Plat. decr. IV 6 (149) p. 383 Mū. *Χρυσίππος δ' οὔτε τῆς ἐν τούτοις ἐναντιώσεως αἰσθάνεται καὶ μυρία ἕτερα ἰογράφει τοιαῦτα, καθάπερ ἐπειδὴν λέγει·*

„Ἔστι δ', ὡς οἶμαι, κοινότατον ἢ ἄλογος αὕτη φορὰ καὶ ἀπεστραμμένη τὸν λόγον, καθ' ὃ καὶ θυμῷ φαμέν τινὰς φέρεσθαι.“

καὶ πάλιν·

15

„Διὸ καὶ ἐπὶ τῶνδε τῶν ἐμπαθῶν ὡς περὶ ἐξεστηκότων ἔχομεν καὶ ὡς πρὸς παρηλλαχότας ποιοῦμεθα τὸν λόγον καὶ οὐ παρ' ἑαυτοῖς οὐδ' ἐν ἑαυτοῖς ὄντας.“

καὶ ἐφεξῆς δὲ πάλιν ἐξηγούμενος αὐτὰ ταῦτα·

„Ἡ δὲ παραλλαγὴ γίγνεται καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ ἀναχώρησις οὐδὲν κατ' ἄλλο τι ἢ τὴν τοῦ λόγου ἀποτροπὴν, ὡς προείπομεν.“

τὸ τε γὰρ „θυμῷ φέρεσθαι“ καὶ „ἐξεστηκέναι“ καὶ „οὐ παρ' ἑαυτοῖς οὐδ' ἐν ἑαυτοῖς εἶναι“ καὶ κἀνθ' ὅσα τοιαῦτα, φανερώς μαρτυρεῖ τῷ κρίσει εἶναι τὰ πάθη κὰν τῇ λογικῇ δυνάμει τῆς ψυχῆς συνίστασθαι, καθάπερ καὶ τὰ οὕτως ἔχοντα·

25

„Διὸ καὶ τοιαῦτα ἔστιν ἀκούσαι φωνὰς ἐπὶ τε τῶν ἐρώντων καὶ τῶν ἄλλως σφόδρα ἐπιθυμούντων, καὶ ἐπὶ τῶν ὀργιζομένων, ὅτι τε τῷ θυμῷ θέλουσι χαρίζεσθαι καὶ ἂν αὐτοῦς εἶτ' ἄμεινον εἶτε μὴ καὶ μηδὲν λέγειν αὐτοῖς καὶ ὡς τοῦτο ἐκ παντός γε τρόπου ποιητέον, καὶ εἰ διαμαρτάνουσι καὶ εἰ ἀσύμφορόν ἐστιν αὐτοῖς.“

καὶ γὰρ καὶ τὰ οὕτως ὑπὸ τοῦ Χρυσίππου λεγόμενα εἶς. — ὅμοια δὲ τοῖς προγεγραμμένοις καὶ τὰ οὕτως ὑπὸ τοῦ Χρυσίππου λεγόμενα, καθάπερ ἔχει καὶ τάδε·

„Οἷας μάλιστα φορὰς καὶ οἱ ἐρώμενοι ἀξιοῦσι πρὸς ἑαυτοῦς ἔχειν τοὺς ἐραστάς, ἀπερικεπτότερον καὶ ἄνευ ἐπιστροφῆς λογικῆς ἱσταμένους, καὶ ἔτι τοῦ παραινοῦντος λόγου αὐτοῖς ὑπερβατικούς ὄντας, μᾶλλον δ' οὐδ' ὅλως ὑπομονητικούς ἀκούσαι τινος τοιούτου.“

Καὶ γὰρ τὰ τοιαῦτα πάντα τῇ καλαιᾷ δόξῃ μαρτυρεῖ, καθάπερ καὶ τὰ ἐφεξῆς αὐτῶν τάδε·

„Οὕτως τε μακρὰν ἀπέχουσιν ἀπὸ τοῦ λόγου, ὡς ἂν ἀκού-
σαι ἢ προσέχειν τινὶ τοιούτῳ, ὥστε μὴδὲ τὰ τοιαῦτα ἀπο τρό-
που ἔχει γ' αὐτοῖς λέγεσθαι·

(Eur. fr. 341 N) Κύπρις γὰρ οὐδὲ νουθετουμένη χαλᾷ·

Ἄν γὰρ βιάζῃ, μᾶλλον ἐντείνειν φιλεῖ.

(Eur. fr. 668 N) — — — Νουθετούμενος δ' ἔρωσ

Μᾶλλον πιέζει.“ — —

10 Καὶ γὰρ καὶ ταῦτα καὶ τὰ ἐφεξῆς λεγόμενα τῷ καλαιῷ μαρτυρεῖ
δόγματι περὶ τῆς τῶν παθῶν γενέσεως· ἔχει δ' οὕτως·

„Ὅτι δ' ὡς περ ἄκαιρον ἐπιτιμητὴν καὶ οὐκ ἐπιγνώμονα
τοῖς γινομένοις ἐν τῷ ἔρᾳ ἀποκλίνουνσι τὸν λόγον, καθάπερ
ἄνθρωπον ἀκαιρῶς δοκοῦντα νουθετεῖν, ἡνίκα δὴ καὶ οἱ θεοὶ
15 δοκοῦσιν αὐτοῖς ἐπιείναι ἐπιορκεῖν.“

καὶ ἔτι τὰ τούτων ἐξῆς·

„Ἐτι μᾶλλον <ἂν> ἐξείη, φησίν, αὐτοῖς τὸ ἐπίδον ποιεῖν
ἀκολουθοῦσι τῇ ἐπιθυμίᾳ.“

476 Galenus de H. et Plat. dogm. IV 4 (141) p. 356 Mñ. dicit

20 „ἄλογος“ vocem adhiberi aut de στερήσει aut de καώσει τοῦ λόγου.
ἄλλο δὲ τρίτον ἢ καὶ νῆ Δία τέταρτον, ὡς οὗτοι (Chrysippi sc. secta-
tores) βιάζονται, σημαινόμενον οὐκ ἔστιν ἐν ἔθει τοῖς Ἑλλησιν, δ
ἐξηγησῆσθαι τὴν φωνὴν ἐπαγγέλλονται. δηλοὶ δὲ τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ
Χρύσειππος ἐν τῇδε τῇ ῥήσει.

25 „Διὸ καὶ οὐκ ἀπὸ τρόπου λέγεται ὑπὸ τινῶν τὸ τῆς ψυ-
χῆς πάθος εἶναι κίνησις παρὰ φύσιν, ὡς ἐπὶ φόβου ἔχει καὶ
ἐπιθυμίας καὶ τῶν ὁμοίων. πᾶσαι γὰρ αἱ τοιαῦται κινήσεις
τε καὶ καταστάσεις ἀπειθεῖς τε τῷ λόγῳ εἰς καὶ ἀπεστραμ-
μένοιαι. καθ' ὃ καὶ ἀλόγως φαρμὲν φέρεσθαι τοὺς τοιούτους,
30 οὐχ οἷον κακῶς ἐν τῷ διαλογίζεσθαι, ὡς ἂν τις εἴποι κατὰ
τὸ ἔχειν ἐναντίως πρὸς τὸ εὐλόγως, ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ λό-
γου ἀποστροφὴν.“

Unde haec sumpta sint, ex sequentibus apparet p. 358 Mñ. ὡς εἶπε
χρῶμεθα λόγῳ καὶ κατ' αὐτὴν (sc. τὴν τοῦ πάθους κίνησιν), οὐκ ὀρ-
35 θῶς ὁ Χρύσειππος εἶπεν, ἐν τε τῷ πρώτῳ περὶ παθῶν, „οὐχὶ διη-
μαρτημένως φέρεται καὶ παριδῶν τι κατὰ τὸν λόγον, ἀλλ' ἀπεστραμ-
μένως τε καὶ ἀπειθῶς αὐτῷ,“ καὶ κάλιν ἐν τῷ θεραπευτικῷ τῶν
παθῶν αὐτὰ δὴ ταῦτα τὰ μικρῶ πρόσθεν μοι παραγεγραμμένα διὰ

δ ita Ham., vulgo ἔχειν. 16 ante ἡνίκα haec verba transponit Mñ.

17 ἂν post μᾶλλον add. Mñ.; fort. ἐξείναι φασιν αὐτοῖς. 22 οὐ pro δ Mñ.

τῆς φήσεως, ἐν ᾗ τὸ μὲν ἐναντίας τῷ εὐλόγως λεγόμενον ἄλογον οὐκ ἔφασκεν etc. — — ἐπιφέρων γοῦν φησιν·

„Οἶαι καὶ ἀκρατεῖς αἱ τοιαῦται καταστάσεις εἰσὶν, ὡς ἂν οὐ κρατοῦντων ἑαυτῶν, ἀλλ' ἐκφερομένων, καθάπερ οἱ τῷ τόνῳ τρέχοντες προσεκφέρονται, οὐ κρατοῦντες τῆς τοιαύτης κινήσεως. οἱ δὲ κατὰ τὸν λόγον κινούμενοι ὡς ἂν ἡγεμόνα καὶ τούτῳ οἰακίζοντες, κὰν ὁποιοσοῦν ᾗ, κρατοῦσιν [ἦτοι ἀπαθεῖς εἰσι] τῆς τοιαύτης κινήσεως καὶ τῶν κατ' αὐτὴν ὁρμῶν.“

Paucis interpositis quibus probat verbis κὰν ὁποιοσοῦν ἢ Chry-
sippum discrimen illud significare, quod inter πάθος et ἀμαρτήμα
intercedat, Gal. eundem Chrisippi locum iterum adfert, sed ultimis
verbis paullulum mutatis et additis quibusdam:

„κρατοῦσι τῶν κινήσεων καὶ τῶν κατ' αὐτὰς ὁρμῶν, ὥστε πεισθῆναι, ἐὰν περ ἐνδεικνύηται αὐτός, παραπλησίως τοῖς 15
περιπατοῦσιν.“

οὐκ ἀρκεθεῖς δὲ τούτοις ἐπιφέρει·

„Διὸ καὶ αἱ οὕτως ἄλογοι κινήσεις πάθη τε λέγονται καὶ παρὰ φύσιν εἶναι, ἄτ' ἐκβαίνουσαι τὴν λογικὴν σύστασιν.“

ibidem ep. 5 (143) p. 364 Mū. οὐ μόνον τοίνυν οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ 20
καὶ ὁ Χρῦσιππος αὐτὸς ἐν τοῖς περὶ παθῶν συγγράμμασιν ἐπ' οὐδε-
μιᾶς ὁρμίζει βεβαίως δόξης, ἀλλ' αἰεὶ σαλευεῖ καθάπερ ἐν κλύδωνι.
καὶ γὰρ καὶ χωρὶς λόγου παντὸς γίνεσθαι φησὶ τὰ πάθη, καὶ αὐθις
τῆς λογικῆς εἶναι δυνάμεως μόνης, ὥστε διὰ τοῦτο μηδὲ ἐν τοῖς ἀλό-
γοις ζῆφοις συνίστασθαι, καὶ χωρὶς κρίσεως γίνεσθαι, καὶ αὐθις κρι- 25
σεις εἶναι. ἐμπίπτει δὲ ποτε καὶ εἰς τὸ φάσκεν, εἰκὴ γίνεσθαι τὰς
κατὰ τὰ πάθη κινήσεις, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ἀναυτίως, εἰ τις
ἀκριβῶς ἐξετάξοι τὸ φῆμα. αἷς γοῦν ὀλίγον ἐμπροσθεν γέγραφα
φήσεσιν ἐφεξῆς φησιν·

„Οἰκείως δὲ τῷ τῶν παθῶν γένει ἀποδίδοται καὶ ἡ πτοιά 20
κατὰ τὸ ἐννεσοβημένον τοῦτο καὶ φερόμενον εἰκὴ.“

Cf. id. V 1 (156) p. 407 Mū. τῶν ἄλλων Στωϊκῶν, οἳ γε μέχρι
τοσοῦτου φιλονεικίας ἤκουσιν, ὥστ' ἐπειδὴ τῆς λογικῆς δυνάμεως
ἔφασαν εἶναι τὰ πάθη, τοῖς ἀλόγοις ζῆφοις μὴ μετέχειν αὐτῶν συγχο-
ρεῖν, οἱ πλείστοι δ' οὐδὲ τοῖς παιδίοις, ὅτι δηλαδὴ καὶ ταῦτ' οὐδέπω 25
λογικά.

477 Origenes comment. in Matthæum Vol. III p. 591 Delarue. —
ὅπερ δὲ ἐπὶ τῶν κατὰ τὰ ἀφροδίσια λέλεκται περὶ τῶν παιδίων, τοῦτ'

3 38er Mū. dubitanter. 7 desunt hæc verba in schedis Cantabrig.
15 ἐνδεικνύηται Mū., li. ἐνδείκνυται. 22 ὁρμίζει Mū., li. ὁρίζει.

ἂν λεχθῆι καὶ περὶ τῶν λοιπῶν παθῶν καὶ ἀφῃσθημάτων καὶ νοσημάτων τῆς ψυχῆς, εἰς ἃ μὴ πέφυκε παιδία ἐμπίπτειν, ὅσα τὸν λόγον μηδέπω συμπεπλήρωκεν.

Paulo post: ὁ στραφεὶς ὡς παιδία καὶ ἔξιν ἀναλαβῶν ἐκ λόγον τῆς λύπης ἀπαράδεκτον. —

p. 592. ὡς μὲν οὖν πρὸς τὸ ἀκριβὲς ἀποδέδεικται καὶ ἄλλοις ὅτι οὐδὲν τῶν παθῶν πίπτει εἰς τὰ μηδέπω συμπεπλήρωκότεν τὸν λόγον παιδία· εἰ δ' οὐδὲν δηλονότι καὶ ὁ φόβος· ἀλλ' εἰ ἄρα ἀνάλογόν τι τοῖς πάθεσι, καὶ ταῦτα ἀμυδρὰ καὶ ἀχίιστα ἀνασκευαζόμενα καὶ θεραπυόμενα γίνεται ἐν τοῖς παιδίοις. — — ὅτι τὰ παιδία τὸν μὲν φόβον τῶν φαιλῶν οὐ πάσχει, ἄλλο δὲ τι οἱ διακριβοῦντες τὰ τῶν παθῶν καὶ τῶν ὀνομάτων ἐκείνων λέγουσιν εἶναι φόβον. οἶον δὲ καὶ τὸ τῶν παιδίων ἀμνησίκακον, παρ' αὐτοὺς τοὺς τῶν δακρύων καιροὺς ἐν ἀκαρεῖ μεταβαλλομένων καὶ γελῶντων καὶ συμπαιζόντων τοῖς νομιζομένοις λελυπημένοι καὶ πεφοβημένοι, ἀλλ' οὐ κατὰ τὴν ἀλήθειαν ταῦτα ἐνηργηκόσιν.

478 Galenus de H. et Plat. decr. IV 6 (149) p. 386 Mū. καὶ μὲν δὴ καὶ δταν μνημονεύη τοῦ Μενανδρείου ἔπους, ἐν ᾧ φησι· τὸν νοῦν ἔχων ὑποχείριον εἰς τὸν πίθον δέδωκα, φανερώς κἀνταῦθα μαρτυροῦσαν ἀπόφασιν τῇ παλαιᾷ δόξῃ παρατίθεται, καθάπερ κἀπειδὴν ἐξηγουόμενος τὸ μὴ παρ' ἑαυτοῖς εἶναι μῆδ' ἐν ἑαυτοῖς λέγει ταυτί·

„Οἰκείως δὲ καὶ ἐκφέρεσθαι λέγονται οἱ οὕτως ὀργιζόμενοι, τοῖς ἐπὶ τῶν δρομέων προεκφερομένοις παραπλησίως κατὰ τὸ πλεονάζον, τῶν μὲν παρὰ τὴν ἐν τῷ τρέχειν ὀρμῆν, τῶν δὲ παρὰ τὸν ἴδιον λόγον. οὐ γὰρ ἂν οὕτως οἱ γε κρατοῦντες τῆς κινήσεως καθ' ἑαυτοῦς ἂν κινεῖσθαι λέγοιντο, ἀλλὰ κατ' ἄλλην τινὰ βίαν ἔξωθεν αὐτῶν.“

ὁμολογεῖ κἀνταῦθα βίαν τινὰ τὴν κινουῦσαν εἶναι πᾶσι τοῖς ἐμπαθέσιν ὀρμάς, ὀρθότατα γιγνώσκων, πλὴν ὅτι τὴν βίαν ἔξωθεν αὐτῶν ἔφησεν εἶναι, δέον οὐκ ἔξωθεν, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀνθρώποις ὑπάρχειν εἰπεῖν etc. — — ὅπερ, οἶμαι, καὶ διὰ τῶν τοιούτων παραδειγμάτων ὁ Χρῦσιππος κατασκευάζων οὐκ αἰσθάνεται. παρατίθεται γοῦν τὸν Εὐρύπιδου γεγραμμένον Ἡρακλεῖ πρὸς Ἄδμητον διάλογον. ἔχει δ' ὧδε· (Alc. 1079)

Τί δ' ἂν προκόποις, εἰ θέλεις στένειν αἰεῖ; ταυτί μὲν Ἡρακλῆς λέγει, ὁ δ' Ἄδμητος ἀποκρίνεται·

Ἔγνωκα κ' αὐτός, ἀλλ' ἔρωσ τις ἐξάγει.

δηλον γὰρ ὅτι τῆς ἐπιθυμητικῆς δυνάμεως, οὐ τῆς λογικῆς ὁ ἔρωσ πάθος ὑπάρχων ἐξάγει τὴν ὄλην ψυχὴν καὶ ἄγει τὸν ἄνθρωπον εἰς

ἐναντίας πράξεις ὧν ἐξ ἀρχῆς ἐπεκρίκει. παρατίθεται δὲ καὶ τὰ τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Πρίαμον εἰρημένα· (Ω 549—551)

Ἄνσχεο μῆδ' ἄλλαστον ὀδύρεο σὸν κατὰ θυμόν·

Οὐ γάρ τι πρήξεις, ἀκαχήμενος υἱὸς ἕηος,

Οὐδέ μιν ἀνστήσεις, πρὶν καὶ κακὸν ἄλλο πάθῃσθα. ⁵

Ταῦτα μὲν φησι λέγειν αὐτὸν „παρ' αὐτῷ διαλεγόμενον (οὕτω γὰρ ἔγραψεν αὐτοῖς ὀνόμασιν), ἐξίστασθαι δ' οὐκ ὀλιγάκις ἐκ τῶν αὐτῶν τούτων κρίσεων ἐν τοῖς συμπύπτουσιν, καὶ μὴ κρατεῖν ἑαυτοῦ νικωμένου ὑπὸ τῶν παθῶν.“

Καὶ γὰρ οὖν κἀνταῦθα „τό τε τῶν κρίσεων ἐξίστασθαι“ καὶ τὸ ¹⁰ „μὴ κρατεῖν ἑαυτοῦ“ καὶ τὸ „ποτὲ μὲν εἶναι παρ' ἑαυτῷ, ποτὲ δ' οὐ“ καὶ πάνθ' ὅσα τοιαῦτα, τοῖς τε φαινομένοις ἐναργῶς ὁμολογεῖ καὶ τῇ καλαιᾷ δόξῃ περὶ παθῶν τε καὶ ψυχῆς δυνάμεων, οὐ μὴν οἷς ὑπέθετο Χρῦσιππος. ὁμοίως δ' εἴρηται καὶ τὰ τοιαῦτα κατὰ τὸ περὶ τῶν παθῶν βιβλίον. ¹⁵

„Τὸ γὰρ δὴ cesοβημένον καὶ παρηλλαχὸς ἐν ἡμῖν καὶ ἀπειθὲς τῷ λόγῳ οὐχ ἦττον ἐπὶ τῆς ἡδονῆς καταγίνεται.“

καὶ πάλιν·

„Οὕτω γὰρ ἐξιστάμεθα καὶ ἔξω γινόμεθα ἑαυτῶν καὶ τελέως ἀποτυφλούμεθα ἐν τοῖς σφαλλομένοις, ὥστ' ἔστιν ὅτε ²⁰ σπύγγον ἔχοντες ἢ ἔριον ἐν ταῖς χερσὶν τοῦτο διαράμενοι βάλλομεν ὡς δὴ τι περανοῦντες δι' αὐτῶν· εἰ δ' ἐτυγχάνομεν μάχαιραν ἔχοντες ἢ ἄλλο τι, τούτῳ ἂν ἐχρησάμεθα παραπλησίως.“

καὶ ἐφεξῆς·

„Πολλάκις δὲ κατὰ τὴν τοιαύτην τυφλότητα τὰς κλεῖς δάκνομεν, καὶ τὰς θύρας τύπτομεν, οὐ ταχὺ αὐτῶν ἀνοιγόμενων, πρὸς τε τοὺς λίθους ἐὰν προσπταίσωμεν, τιμωρητικῶς προσφερόμεθα καταγνύντες καὶ ριπτοῦντες αὐτοὺς εἰς τινὰς τόπους, καὶ ἐπιλέγοντες καθ' ἕκαστα τούτων ἀτοπώτατα.“ ²⁵

ἠσάυτως δὲ κἀν τοῖς ἐξῆς φησιν·

„Ἐννοήσεις δ' ἂν τις ἐκ τῶν τοιούτων καὶ τὴν ἐν τοῖς πάθεσιν ἀλογιστίαν, καὶ ὡς ἐν τοῖς τοιούτοις ἀποτυφλούμεθα καιροῖς, ὡς ἂν ἕτεροὶ τινες γεγονότες τῶν προδιαλελογισμένων.“ ³⁰

ὅλας δ' εἰτις ἐκλέγοι πάντα καὶ παραγράφοι νῦν, ὅσα κατὰ τὸ περὶ π. βιβλίον εἴρηται αὐτῷ, μαχόμενα μὲν οἷς αὐτὸς ὑπέθετο δόγμασιν, ὁμολογοῦντα δὲ τοῖς τε φαινομένοις ἐναργῶς καὶ τῇ Πλάτωνος δόξῃ, μῆκος ἂν ἔμετρον τι γένοιτο τοῦ βιβλίου. μεστὸν γὰρ ἐστίν

9 νικώμενον Mū. 21 τοῦτο Mū., τοῦτον libri.

αὐτῷ τὸ γράμμα τῶν τε [καὶ] κρίσεων ἐξίστασθαι λέγοντι καὶ τῶν προδιαλελογισμένων διὰ τὸν θυμὸν ἢ τὴν ἐπιθυμίαν ἢ τὴν ἡδονήν, ἢ τι τοιοῦτον etc.

479 Galenus de H. et Plat. decr. IV 5 (144) p. 366 Mā. Cum de motu in affectibus verba facit, dicit: τῆς ἀμέτρον καὶ, ὡς αὐτὸς εἰωθεν ὀνομάζειν, ἐκφόρου κινήσεως. — — ἢ δ' οὖν φῆσις ἢ κατὰ τὸ θεραπευτικὸν τῶν παθῶν βιβλίον ᾧδ' ἔχει·

„Οἰκείως δὲ καὶ ὄρμη πλεονάζουσα λέγεται εἶναι τὸ πάθος, ὡς ἂν τις ἐπὶ τῶν ἐκφερομένων κινήσεων πλεονάζουσαν κίνησιν εἴποι, τοῦ πλεονασμοῦ ἐν αὐτῇ γινομένου κατὰ τὴν τοῦ λόγου ἀποτροπὴν καὶ τὸ ἄνευ τοῦ πλεονασμοῦ τούτου σωτικόν. ὑπερβαίνουσα γὰρ τὸν λόγον ἢ ὄρμη καὶ παρὰ τοῦτον ἀθρόως φερομένη οἰκείως τ' ἂν πλεονάζειν ῥηθεῖη καὶ κατὰ τοῦτο παρὰ φύσιν γίνεσθαι καὶ εἶναι ἄλογος, ὡς ὑπογράφομεν.“

480 Galenus de H. et Plat. decr. IV 5 (144) p. 368 M. τὴν μὲν οὖν ἐκ τοῦ πρώτου περὶ παθῶν φῆσιν, ἔνθα φησὶν χωρὶς κρίσεως γίνεσθαι τὰ πάθη, παρεθέμεν ἔμπροσθεν. ὅτι δὲ καὶ κατὰ τὸ θεραπευτικὸν αὐτοῦ βιβλίον, ὃ δὴ καὶ ἡθικὸν ἐπιγράφεται, τῆς αὐτῆς δόξης ἔχεται, μαθεῖν ἔστιν ἐκ τῆσδε τῆς φήσεως.

(145) „Οὐ γὰρ ἐν τῷ κρίνειν ἀγαθὰ ἕκαστα τούτων λέγεται ἀβῤωστήματα ταῦτα, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐπὶ πλέον ἐκπεπτωκέναι πρὸς ταῦτα τοῦ κατὰ φύσιν.“

(Quae si quis falso interpretatus sit,) ἐκ τῶν ἐπιφερομένων ἢ γνώμη τοῦ Χρυσίππου καταφανήσεται

„Ὅθεν οὐκ ἀλόγως γυναικομανεῖς τινες λέγονται καὶ ὀριθομανεῖς.“

— — Ἀλλὰ νῆ Δία ἴσως ἂν τις φήσειε, τὸ μανιώδες οὐ διὰ τὴν ἄλογον γίνεσθαι δύναμιν, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐπὶ πλέον ἢ προσῆκεν ἐξῆχθαι τὴν τε κρίσιν καὶ τὴν δόξαν, ὡς εἰ καὶ οὕτως εἴλεγεν, ἀβῤωστήματα γίνεσθαι κατὰ τὴν ψυχὴν οὐχ ἀπλῶς τῷ ψευδῶς ὑπειληφέναι περὶ τινων, ὡς ἀγαθῶν ἢ κακῶν, ἀλλὰ τῷ μέγιστα νομίζειν αὐτά· μηδέπω γὰρ ἀβῤωστήματα τὴν περὶ τῶν χρημάτων εἶναι δόξαν, ὡς ἀγαθῶν, ἀλλ' ἐπειδὴν τις αὐτὰ μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι νομίζει καὶ μηδὲ ζῆν ἄξιον ὑπολαμβάνῃ τῷ στερηθέντι χρημάτων. ἐν τούτῳ γὰρ συνίστασθαι τὴν τε φιλοχρηματίαν καὶ τὴν φιλαργυρίαν ἀβῤωστήματα οὕσας. Ἀλλὰ τῷ ταῦτα φάσκοντι Ποσειδώνιος ἀντιλέγων ᾧδὲ πῶς φησι· τοιοῦτων δ' ὑπὸ τοῦ Χρυσίππου λεγομένων etc. Ultima verba evincunt antecedentia Chrysippea esse.

481 Posidonius apud Galenum de H. et Plat. decr. IV 7 p. 391 Mū. ὁ γοῦν ὄρος οὗτος, φησίν, ὁ τῆς ἔτης, ὡσπερ οὖν καὶ ἄλλοι κολλοὶ τῶν καθῶν, ὑπὸ τε Ζήνωνος εἰρημένοι καὶ πρὸς τοῦ Χρυσίππου γεγραμμένοι, σαφῶς ἐξελέγχουσι τὴν γνώμην αὐτοῦ. „δόξαν γὰρ εἶναι πρόσφατον, τοῦ κακὸν αὐτῷ παρεῖναι,“ φησὶ τὴν λύπην. ἐν ᾧ καὶ συντομώτερον ἐνίοτε λέγοντες ὡδὲ πως προφέρονται. „λύπη ἐστὶ δόξα πρόσφατος κακοῦ παρουσίας.“ εἶναι μὲν δὴ τὸ πρόσφατόν φησι „τὸ ὑπόγνου κατὰ τὸν χρόνον,“ ἀξιοὶ δὲ (sc. Posidonius) τὴν αἰτίαν ὑπ' αὐτῶν φηθῆναι, δι' ἣν ἢ τοῦ κακοῦ δόξα πρόσφατος μὲν οὐσα συστέλλεται τὴν ψυχὴν καὶ λύπην ἐργάζεται, χρονισθεῖσα δ' ἢ οὐδ' ὅλως ἢ οὐκ ἔθ' ὁμοίως συστέλλεται. καίτοι οὐδὲ τὸ πρόσφατον ἐχρῆν ἐγκλισθαι κατὰ τὸν ὄρον, εἴπερ ἀληθῆ τὰ Χρυσίππου. κατὰ γὰρ τὴν γνώμην αὐτοῦ μᾶλλον τοῦ μεγάλου κακοῦ ἢ ἀνυπομονήτου ἢ ἀκαρτερήτου, καθάπερ αὐτὸς εἰώθεν ὀνομάζειν, τὴν λύπην εἰρησθαι ἔδει δόξαν, οὐ πρόσφατον. ἐνθα καὶ διχόθεν ὁ Ποσειδώνιος ἀντιλέγει τῷ Χρυσίππῳ, κατὰ μὲν τοῦτον τὸν δεῦτερον ὀρισμὸν ἀναμνησκῶν τῶν τε σοφῶν καὶ τῶν προκοπτόντων, ὡς ἔμπροσθεν εἰρηται· οἱ μὲν γὰρ ἐν μεγίστοις ἀγαθοῖς, οἱ δ' ἐν μεγίστοις κακοῖς ἑαυτοὺς ὑπολαμβάνοντες εἶναι, ὅμως οὐ γίνονται διὰ τοῦτ' ἐν πάθει· κατὰ δὲ τὸν πρῶτον ἐρωτᾷ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οὐχ ἢ τῆς τοῦ κακοῦ παρουσίας ὁ δόξα τὴν λύπην, ἀλλ' ἢ πρόσφατος ἐργάζεται μόνη etc.

482 Galenus de Platonis et Hippocr. plac. IV 7 p. 392 M. καὶ φησι διότι πᾶν τὸ ἀμελέτητόν καὶ ξένον ἀθρόως προσπίπτει ἐκπίπτει τε καὶ τῶν καλαιῶν ἐξίστησι κρίσεων, ἀσκηθὲν δὲ καὶ συνεθισθὲν καὶ χρονίσαν ἢ οὐδ' ὅλως ἐξίστησιν, ὡς κατὰ πάθος κινεῖν, ἢ ἐπὶ μικρὸν κομιδῇ· διὸ καὶ προσηνέμεν δεῖν φησι τοῖς πράγμασι μήπω τε παροῦσιν οἶον παροῦσι χρῆσθαι. βούλεται δὲ τὸ προσηνέμεν ἤημα τῷ Ποσειδωνίῳ τὸ οἶον προαναπλάττειν τε καὶ προτυποῦν τὸ πρᾶγμα παρ' ἑαυτῷ τὸ μέλλον γενήσεσθαι καὶ ὡς πρὸς ἤδη γενόμενον ἐθισμὸν τινα ποιησθαι κατὰ βραχύ. διὸ καὶ τὸ τοῦ Ἀναξαγόρου παρελήφην ἐνταῦθα, ὡς ἔφα τινοῦς ἀναγγελλαντος αὐτῷ τεθνᾶναι τὸν υἱὸν εὐμάλα καθεστηκότως εἶπεν „ἴδεν θνητὸν γεννήσας“ καὶ ὡς τοῦτο λαβῶν Εὐριπίδης τὸ νόημα τὸν Θησέα πεποίηκε λέγοντα· (Eur. fr. 392 N)

ἐγὼ δὲ <τοῦτο> παρὰ σοφοῦ τινος μαθὼν
εἰς φροντίδας νοῦν συμφορὰς τ' ἐβαλλόμεν,
φυγὰς τ' ἔμαντῷ προστιθεὶς πάτρας ἐμῆς
θανάτους τ' ἀώρους καὶ κακὰς ἄλλας ὁδοὺς,

2 ἄτης] λύπης con. Cornarius et Bake. 5 τοῦ Mū., τὸ libri. || pro ἐν ᾧ malim δ. 8 ἢ' add. Mū. 15 ἔδει add. Kühn. 23 φησι] sc. Chrysippus cf. Bake Posid. rell. p. 204. || vulgo ἀμνησκῶν cf. Petersen p. 25. || ἐκλήττει Kühn. 28 Χρυσίππῳ reponit Bake h. l.

perturbet animum, sed de ipsa sit perturbatione dicendum. Itaque primum in ipsa cupiditate, cum id solum agitur, ut ea tollatur, non est quaerendum, bonum illud necne sit, quod libidinem moveat; sed libido ipsa tollenda est, ut sive, quod honestum est, id sit summum bonum, sive voluptas, sive horum utrumque coniunctum, sive tria illa genera bonorum, s tamen, etiamsi virtutis ipsius vehementior appetitus sit, eadem sit omnibus ad deterrendum adhibenda oratio.

489 Olympiodorus in Plat. Alcib. Vol. II p. 54 Creuzer. Ἰστέον γὰρ ὅτι — τρεῖς εἰσὶ τρόποι καθάρσεως, Πυθαγορικός, Σωκρατικός, Περιπατητικός ἦτοι Στωϊκός· καὶ ὁ μὲν Στωϊκός διὰ τῶν ἐναντίων τὰ ἐναντία λαταί, 10 τῷ μὲν θυμῷ τὴν ἐπιθυμίαν ἐπάγων καὶ οὕτω μαλάσσων αὐτήν, τὴν δὲ ἐπιθυμίαν τῷ θυμῷ καὶ οὕτω φωννύων αὐτήν καὶ ἀνάγων πρὸς τὸ ἀνδρικότερον, δίκην τῶν κεκαμμένων ῥάβδων, ὡς οἱ θέλοντες εὐθύναι πρὸς τὸ ἐναντίον περιλυγίζουσιν, ἵνα ἐκ τῆς εἰς τὸ ἐναντίον περιφορᾶς τὸ σύμμετρον ἀναφανῇ. Οὕτω καὶ ἐπὶ ψυχῆς ἐκ τοῦ τοιούτου τρόπου ἁρμονίαν ἐμποιοῦν 15 ἐπετήδευον.

490 Clemens Al. Strom. VII 17 p. 893 Pott. τριττὴ δὲ θεραπεία οἰήσεως, καθάπερ καὶ παντὸς πάθους· μάθησις τε τοῦ αἰτίου καὶ τοῦ πῶς ἂν ἐξαιρεθῆι τοῦτο· καὶ τρίτον ἡ ἄσκησις τῆς ψυχῆς καὶ ὁ ἐθισμὸς πρὸς 20 <τὸ> τοῖς κριτικαῖσιν ὀρθῶς ἔχειν ἀκολουθεῖν δύνασθαι.

Cf. paullo post: ἐπὶ δὲ παραβῆ τις τὸν λόγον — — εἰ μὲν διὰ τὸ αἰφνίδιον προσπεσεῖν τινα φαντασίαν ἡσθένησεν, προχείρους τὰς φαντασίας τὰς λογικὰς ποιητέον· εἰ δὲ τῷ ἔθει τῷ προκατεσχρηῶτι ἠττηθεὶς γέγονεν, ἢ φησιν ἢ γραφῆ, χυδαῖος, ἀποπαναστέον τὸ ἔθος εἰς τὸ παντελὲς καὶ πρὸς τὸ ἀντιλέγειν αὐτῷ τὴν ψυχὴν γυμναστέον· εἰ δὲ καὶ μαχόμενα δόγματα ἐφέλ- 25 κεσθαί τινας δοκεῖ, ὑπεξαιρετέον ταῦτα etc.

18 τοῦ scripsi, τὸ cod. 20 πρὸς τὸ Wil., πρὸς cod.

Ethica VIII.

De actionibus.

§ 1. De mediis officiis.

491 Plutarchus de comm. not, cp. 23 p. 1069e. *Πόθεν οὖν, 5 φησίν, ἄρξωμαι; καὶ τίνα λάβω τοῦ καθήκοντος ἀρχὴν καὶ ἕλην τῆς ἀρετῆς, ἀφείδ τὴν φύσιν καὶ τὸ κατὰ φύσιν;* (Incertum an sit ex libro περὶ τοῦ Καθήκοντος Chrysippi.)

492 Commenta Lucani p. 74 Usener. *** de officiis declarat: quae homini a prima conciliatione nascendi sumuntur. inde 10 enim colligit (scil. Cicero) unum hominem sociale esse animal et cum sibi tum omnibus hominibus natura esse conciliatum.

493 Diog. Laërt. VII 107. *ἔτι δὲ καθήκον φασὶν εἶναι ὃ πραχθὲν εὐλογον [τε] ἴσχει ἀπολογισμὸν, οἷον τὸ ἀπόλουθον ἐν [τῇ] ζωῇ, ὅπερ καὶ ἐπὶ τὰ φυτότα καὶ ζῷα διατείνει· ὁρᾶσθαι γὰρ κάπλι τούτων καθήκοντα. κατονο- 15 μάσθαι δὲ οὕτως ὑπὸ πρώτου Ζήνωνος τὸ καθήκον, ἀπὸ τοῦ κατὰ τινος ἦκειν τῆς προσονομασίας εἰλημμένης. ἐνεργημα δὲ αὐτὸ εἶναι ταῖς κατὰ φύσιν κατασκευαῖς οἰκίον.*

494 Stobaeus ecl. II 85, 13. *Ἀπόλουθος δ' ἐστὶ τῷ λόγῳ τῷ περὶ τῶν προηγημένων ὃ περὶ τοῦ καθήκοντος τόπος. Ὁρίζεται δὲ τὸ καθή- 20 κον· 'τὸ ἀπόλουθον ἐν ζωῇ, ὃ πραχθὲν εὐλογον ἀπολογίαν ἔχει·' παρὰ τὸ καθήκον δὲ τὸ ἐναντίως. Τοῦτο διατείνει καὶ εἰς τὰ ἄλογα τῶν ζῴων, ἐνεργεῖ γὰρ τι κάκεινα ἀκολούθως τῇ ἑαυτῶν φύσει· ἐπὶ <δὲ> τῶν λογικῶν ζῴων οὕτως ἀποδίδεται· 'τὸ ἀπόλουθον ἐν βίῳ.' Τῶν δὲ καθήκοντων τὰ μὲν εἶναι φασὶ τέλεια, ἃ δὴ καὶ κατορθώματα λέγεσθαι. Κατορθώματα 25 δ' εἶναι τὰ κατ' ἀρετὴν ἐνεργήματα, οἷον τὸ φρονεῖν, τὸ δικαιοπραγεῖν. οὐκ εἶναι δὲ κατορθώματα τὰ μὴ οὕτως ἔχοντα, ἃ δὴ οὐδὲ τέλεια καθήκοντα προσαναγορεύουσιν, ἀλλὰ μέσα, οἷον τὸ γαμεῖν, τὸ πρσεβεύειν, τὸ διαλέγεσθαι, τὰ τούτοις ὅμοια.*

495 Diog. Laërt. VII 108. *τῶν γὰρ καθ' ὁρμὴν ἐνεργουμένων τὰ 30 μὲν καθήκοντα εἶναι, τὰ δὲ παρὰ τὸ καθήκον, τὰ δὲ οὐτε καθήκοντα οὐτε παρὰ τὸ καθήκον. καθήκοντα μὲν οὖν εἶναι ὄσα λόγος*

5 ἄρξωμαι libri, corr. Rasmus. 2 παρὰ libri, corr. Mez. 12 πραχθὲν Menag., προαχθὲν BP. 13 τε seclusi. | τῇ om. BP. 15 Cf. I n. 230.
16 πρὸς ὀνομασίαν B. 20 παραχθὲν libri, corr. Menag. 25 τὰ—ἐνεργήματα Davisius, τὸ—ἐνεργημα libri. 30 τὸ δὲ B. | τὰ δὲ οὐτε—καθήκον om. BP.
31 τὰ pro καθήκοντα B.

αἰρεῖ ποιεῖν, ὡς ἔχει γονεῖς τιμᾶν, ἀδελφούς, πατρίδα, συμπεριφέρεσθαι φίλοις· παρὰ τὸ καθήκον δέ, ὅσα μὴ αἰρεῖ λόγος, ὡς ἔχει τὰ τοιαῦτα, γονέων ἀμελεῖν, ἀδελφῶν ἀφροντιστεῖν, φίλοις μὴ συνδιατίθεσθαι, πατρίδα ὑπερορᾶν καὶ τὰ παρακλήσια. οὔτε δὲ καθήκοντα οὔτε παρὰ τὸ καθήκον, ὅσα οὔτε αἰρεῖ λόγος πράττειν οὔτε ἀπαγορεύει, ὅλον κάρφος ἀνελεῖσθαι, γραφεῖον κρατεῖν <ἦ> σιλεγγίδα καὶ τὰ ὅμοια τούτοις.

496 Diog. Laërt. VII 109. καὶ τὰ μὲν εἶναι καθήκοντα ἄνευ περιστάσεως, τὰ δὲ περιστατικά. καὶ ἄνευ μὲν περιστάσεως τάδε· ὄγκειας ἐπιμελεῖσθαι καὶ ἀλόθητηρίων καὶ τὰ ὅμοια· κατὰ περιστάσιν δὲ τὸ πηροδὴν ἑαυτὸν καὶ τὴν κτήσιν διαφθεπεῖν. 10

ἀνὰ λόγον δὲ καὶ τῶν παρὰ τὸ καθήκον.

Ἐν τῶν καθηρόντων τὰ μὲν αἰεὶ καθήκει, τὰ δὲ οὐκ αἰεὶ. καὶ αἰεὶ μὲν καθήκει τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν, οὐκ αἰεὶ δὲ τὸ ἔρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι καὶ περιπατεῖν καὶ τὰ ὅμοια. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν παρὰ τὸ καθήκον.

Ἔστι δὲ καὶ ἐν τοῖς μέσοις τι καθήκον, ὡς τὸ πείθεσθαι τοὺς παῖδας 15 τοῖς παιδαγωγοῖς.

497 Cicero de finibus III 22. Cum vero illa, quae officia esse dixi, proficiantur ab initiis naturae, necesse est ea ad haec referri, ut recte dici possit omnia officia eo referri, ut adipiscamur principia naturae, nec tamen ut hoc sit bonorum ultimum, propterea quod non inest 20 in primis naturae conciliationibus honesta actio; consequens enim est et post oritur, ut dixi. Est tamen ea secundum naturam multoque nos ad se expetendam magis hortatur quam superiora omnia.

498 Cicero de finibus III 17, 58. Sed cum quod honestum sit, id solum bonum esse dicamus, consentaneum tamen est, fungi officio, cum 25 id officium nec in bonis ponamus, nec in malis. Est enim aliquid in his rebus probabile, et quidem ita, ut eius ratio reddi possit, ergo ut etiam probabiliter acti ratio reddi possit. Est autem officium, quod ita factum est, ut eius facti probabilis ratio reddi possit. Ex quo intelligitur, officium medium quiddam esse, quod neque in bonis 30 ponatur, neque in contrariis. Quoniamque in iis rebus, quae neque in virtutibus sunt neque in vitiis, est tamen quiddam, quod usui possit esse, tollendum id non est. Est autem eius generis actio quoque quaedam, et quidem talis, ut ratio postulet agere aliquid et facere eorum; quod autem ratione actum est, id officium appellamus; est igitur officium 35 eius generis, quod nec in bonis putatur nec in contrariis. 59. Atque perspicuum etiam illud est, in istis rebus mediis aliquid agere sapientem. Iudicat igitur, cum agit, officium illud esse. Quod quoniam nunquam fallitur in iudicando, erit in mediis rebus officium. Quod efficitur hac etiam conclusione rationis: Quoniam enim videmus esse quiddam, quod recte 40 factum appellemus, id autem est perfectum officium, erit etiam inchoatum, ut si „iuste depositum reddere“ in recte factis sit, in officiis ponatur „depositum reddere“; illo enim addito „iuste“ fit recte factum,

1 ἐρεῖ B. 5 ἐρεῖ B. | λόγῳ B. 6 ἦ add. Cobetus. 9 καὶ δι' αἰσθ. P. 18 verba: τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν, οὐκ αἰεὶ δὲ om. BP. 15 μέσοι hic dicuntur, qui nec rationales sunt, ut homines adulti, nec irrationales, ut bruta animalia. 30 quiddam Madvig, quoddam libri. 35 est prius Madvig, sit libri. 41 autem etiam libri, autem del. Lambin. 48 fit Lambin., facit libri.

per se autem hoc ipsum reddere in officio ponitur. Quoniamque non dubium est, quin in iis, quae media dicamus, sit aliud sumendum, aliud reiiciendum, quicquid ita fit aut dicitur, omne officio continetur. Ex quo intelligitur, quoniam se ipsi omnes natura diligant, tam insipientem quam sapientem sumpturum, quae secundum naturam sint, reiectorumque contraria. Ita est quoddam commune officium sapientis et insipientis; ex quo efficitur versari in iis, quae media dicamus.

499 Stobaeus ecl. II 86, 10 W. πᾶν δὲ τὸ παρὰ τὸ καθήκον ἐν λογικῷ γινόμενον ἀμαρτήματα εἶναι· τὸ δὲ καθήκον τελειωθὲν κατορθώματα γίνεσθαι. παραμετρεῖσθαι δὲ τὸ μέσον καθήκον ἀδιαφόροις τισί, καλουμένοις δὲ παρὰ φύσιν καὶ κατὰ φύσιν, τοιαύτην δ' εὐφύλιαν προσφερομένοις, ὥστ' εἰ μὴ λαμβάνομεν αὐτὰ ἢ διαβολόμεθα ἀπερισπάστως, μὴ ἂν εὐδαιμονεῖν.

§ 2. Recte facta a mediis officiis qua re differant.

500 Stobaeus ecl. II 93, 14 W. κατορθώματα δ' εἶναι λέγουσι καθήκον πάντας ἐπέχον τοὺς ἀριθμούς, ἢ — — τέλειον καθήκον· ἀμαρτήματα τε τὸ παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον πραττόμενον ἢ ἐν ᾧ παραλείπεται τι καθήκον ὑπὸ λογικοῦ ζῴου.

501 Stobaeus ecl. II 96, 18 W. ἔτι δὲ τῶν ἐνεργημάτων φασὶ τὰ μὲν εἶναι κατορθώματα, τὰ δὲ ἀμαρτήματα, τὰ δ' οὐδέτερα· κατορθώματα μὲν τὰ τοιαῦτα· φρονεῖν, σωφρονεῖν, δικαιοπραγεῖν, χαίρειν, εὐεργετεῖν, εὐφρανεσθαι, φρονίμως περιπατεῖν, πάνθ' ὅσα κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον πράττεται· ἀμαρτήματα δ' εἶναι τὸ τε ἀφραίνειν καὶ τὸ ἀκολασταίνειν καὶ τὸ ἀδικεῖν καὶ τὸ λυπεῖσθαι καὶ τὸ φοβεῖσθαι καὶ τὸ κλέπτειν καὶ καθόλου ὅσα παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον πράττεται· οὔτε δὲ κατορθώματα οὔτε ἀμαρτήματα τὰ τοιαῦτα· λέγειν, ἐρωτᾶν, ἀποκρίνεσθαι, περιπατεῖν, ἀποδημεῖν καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια.

502 Stobaeus eclog. II 7 p. 97, 5 Wachsm. Πάντα δὲ τὰ κατορθώματα δικαιοπραγήματα εἶναι καὶ εὐνομήματα καὶ εὐτακτῆματα καὶ εὐεπιτηδεύματα καὶ εὐτυχήματα καὶ εὐδαιμονήματα καὶ εὐκαιρήματα καὶ εὐσχημονήματα· οὐκ ἔτι μέντοιγε φρονιμώματα, ἀλλὰ μόνα τὰ ἀπὸ φρονήσεως· καὶ ὁμοίως ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν, εἰ καὶ μὴ ἀνόμασται, οἷον σωφρονήματα μὲν τὰ ἀπὸ σωφροσύνης, δικαιομάματα δὲ τὰ ἀπὸ δικαιοσύνης. Τὰ δὲ ἀμαρτήματα ἐκ τῶν ἀντικειμένων ἀδικοπραγήματα καὶ ἀνομήματα καὶ ἀτακτῆματα.

503 Stobaeus ecl. II 86, 5. τῶν δὲ κατορθωμάτων τὰ μὲν εἶναι ὄν χρεῖ, τὰ δ' οὐ. ὄν χρεῖ μὲν εἶναι <τὰ> κατηγορούμενα ὠφελήματα, οἷον

3 omni libri, corr. Gruter. 10 διαφοροῖς libri, corr. Heeren. || ἐκλεγόμενοι Usener. 11 εὐφύλιαν F, ἐφύλιαν P, χρεῖλιαν Lynden de Panaet. p. 98 alii alia. 12 ὥστ' εἰ μὴ Lynden, ὥστε μὴ libri. || ἀπεριστάτως vel ἀπεριστέκτως coni. Wachsm. 15 ἀπέχον libri, corr. Canter. || ἀμαρτήματα τε Heeren, ἀμαρτήματα libri. 28 codd. ἐνομήματα, corr. Dindorf. 29 εὐεπιτηδεύματα Heeren; libri ἐπιτηδεύματα vel ἐπιτεύματα; ἐπιτεύματα Wachsm. in adn. dubitanter, fort. recte. 31 ὁμοίως Heeren, libri ὁμοιώσεως. 32 libri σωφρονιμώματα corr. Canter. 36 τὰ addidi. || κατηγορούμενα ὠφελήματα Wachsm., κατηγορημα ὠφέλημα libri.

τὸ φρονεῖν, τὸ σωφρονεῖν· οὐκ εἶναι δὲ ὧν χρὴ τὰ μὴ οὕτως ἔχοντα. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν παρὰ τὸ καθήκον τὴν αὐτὴν γίνεσθαι τεχνολογίαν.

504 Cicero de finibus III 32. Sed in ceteris artibus cum dicitur „artificiose“ posterum quodam modo et consequens putandum est, quod illi ἐπιγεννηματικόν appellant; cum autem in quo „sapienter“ dicimus, id a 5 primo rectissime dicitur. Quicquid enim a sapiente proficiscitur, id continuo debet expletum esse omnibus suis partibus; in eo enim positum est id, quod dicimus esse expetendum. Nam ut peccatum est patriam prodere, parentes violare, fana depeculari, quae sunt in effectū, sic timere, sic maerere, sic in libidine esse peccatum est etiam sine effectū. 10 Verum ut haec non in posteris et in consequentibus, sed in primis continuo peccata sunt, sic ea, quae proficiscuntur a virtute, susceptione prima, non perfectione recta sunt iudicanda.

505 Philo de sacrif. Abel et Cain § 115 p. 249, 4 Wendl. λέγω δὲ ταῦτα οὐ περὶ τῶν ἀρετῶν, ἀλλὰ περὶ τῶν μέσων τεχνῶν καὶ ὧν ἄλλων 15 ἀναγκαίων περὶ τοῦ σώματος ἐπιμέλειαν καὶ τὴν τῶν ἐκτὸς περιουσίαν πραγματεύονται. ἐπεὶ ὅγε περὶ ἀγαθῶν καὶ καλῶν τελείων πόνοσ κἄν ὄσπερ εἴη τοῦ τέλους ἱκανὸς ἐξ αὐτοῦ προσωφελῆσαι τοὺς χρωμένους, τὰ δ' ὅσα ἐκτὸς ἀρετῆς ἐὰν μὴ προσγένηται τὸ πέρασ ἀνωφελῆ πάντα.

506 Seneca de beneficiis I 6. Magnum autem esse inter ista dis- 20 crimen vel ex hoc intellegas licet, quod beneficium utique bonum est, id autem quod fit aut datur, nec bonum nec malum est. — — Non est beneficium ipsum, quod numeratur aut traditur: sicut ne in victimis quidem, licet opimae sint auroque praefulgeant, deorum est honor, sed pia ac recta voluntate venerantium. itaque boni etiam farre ac fitilla religiosi 25 sunt, mali rursus non effugiunt impietatem, quamvis aras sanguine multo cruentaverint.

507 Seneca de beneficiis II 31. Hoc ex paradoxis Stoicae sectae minime mirabile, ut mea fert opinio, aut incredibile est, eum qui libenter accipit beneficium reddidisse. nam cum omnia ad animum 30 referamus, fecit quisque quantum voluit. et cum pietas, fides, iustitia, omnis denique virtus intra se perfecta sit, etiamsi illi manum exserere non licuit, gratus quoque potest esse homo voluntate.

508 Seneca de beneficiis III op. 18. refert enim cuius animi sit qui praestat, non cuius status: nulli praecclusa virtus est, omnibus patet, omnes 35 admittit, omnes invitat, ingenuos, libertinos, servos, reges, exules. non eligit domum nec censum, nudo homine contenta est.

509 Seneca de beneficiis IV 21. Quomodo est disertus etiam qui tacet, fortis etiam qui compressis manibus vel etiam adligatis, quomodo gubernator etiam qui in sicco est, quia consummatae scientiae nihil deest, 40 etiamsi quid obstat, quominus se utatur: ita gratus est etiam qui vult tantum nec habet huius voluntatis suae ullum alium quam se testem.

510 Stobaeus Florileg. 103, 22. Χρυσίππου. Ὁ δ' ἐπ' ἄκρον, φησί, προκόπτων ἅπαντα πάντως ἀποδίδωσι τὰ καθήκοντα καὶ οὐδὲν παραλείπει. 45

Τὸν δὲ τούτου βίον οὐκ εἶναι πω φησὶν εὐδαίμονα, ἀλλ'

5 cum *Ernestius*, quod *libri*. || dicimus *om. A*.

ἐπιγίγνεσθαι αὐτῷ τὴν εὐδαιμονίαν ὅταν αἱ μέσαι πράξεις αὐταὶ προσλάβωσι τὸ βέβαιον καὶ ἐκτικὸν καὶ ἰδίαν πῆξιν τινὰ λάβωσι.

511 Clemens Al. Strom. VII 10 p. 867 Pott. καίτοι πράσσειται τινα
 5 καὶ πρὸς τῶν μὴ γνωστικῶν ὁρθῶς, ἀλλ' οὐ κατὰ λόγον ὅλον ἐπὶ ἀν-
 δρείας· ἔνιοι γάρ ἐκ φύσεως θυμοειδεῖς γενόμενοι, εἶτα ἄνευ τοῦ λόγου
 τοῦτο θρέψαντες, ἀλόγως ἐπὶ τὰ πολλὰ ὁρμῶσι καὶ ὅμοια τοῖς ἀνδρείοις
 ὁρῶσιν, ὥστε ἐνίοτε τὰ αὐτὰ κατορθοῦν ὅλον βασάνους ὑπομένειν εὐκόλως·
 ἀλλ' οὐτε ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας τῶν γνωστικῶν οὐτε καὶ τὸ αὐτὸ προθέμενοι,
 10 οὐδ' ἂν τὸ σῶμα ἔπαινον ἐπιδιδώσιν. — — Πᾶσα οὖν ἡ διὰ τοῦ ἐπισιτή-
 μονος πράξις εὐπραγία, ἡ δὲ διὰ τοῦ ἀπεπισιτήμονος κακοπραγία,
 κἂν ἔνστασιν σάξῃ. ἔπει μὴ ἐκ λογισμοῦ ἀνδρίζεται μηδὲ ἐπὶ τι χρήσιμον
 τῶν ἐπὶ ἀρετὴν καὶ ἀπὸ ἀρετῆς καταστρεφόντων τὴν πράξιν κατευθύνει. Ὅ
 δὲ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν.

512 Philo Leg. Alleg. III § 210 Vol. I p. 160, 2 Wendl. ἔπει καὶ
 ὁ φαῦλος ἔνια δρᾷ τῶν καθήκοντων οὐκ ἀφ' ἕξεως καθηκούσης·
 καὶ ὁ μεθύων μέντοι καὶ μεμνηδὲς ἔστιν ὅτι νηφάλια φθέγγεται τε καὶ ποιεῖ,
 ἀλλ' οὐκ ἀπὸ νηφούσης διανοίας· καὶ οἱ ἔτι κομῶν νήπιοι παῖδες οὐκ ἀπὸ
 λογικῆς ἕξεως (οὐπω γὰρ αὐτοὺς ἡ φύσις λογικοὺς πεπαίδευκε) πολλὰ πρά-
 20 τούσι καὶ λέγουσι ἄν οἱ λογικοί. Βούλεται δὲ ὁ νομοθέτης τὸν σοφὸν μὴ
 σχετικῶς καὶ εὐαλότως καὶ ὡς ἂν ἐκ τύχης εὐλόγιστον δοκεῖν εἶναι, ἀλλ'
 ἀπὸ ἕξεως καὶ διαθέσεως εὐλόγιστον.

513 Philo de Cherubim § 14 Vol. I p. 173, 12 Wendl. τὸ δέον
 πολλάκις δεόντως οὐκ ἐνεργεῖται καὶ τὸ μὴ καθήκον ἔστιν ὅτι δρᾶται καθη-
 25 κόντως. Ὅλον ἡ μὲν τῆς παρακαταθήκης ἀπόδοσις, ὅταν μὴ ἀπὸ γνώμης
 ὕποψος γίνῃται, ἀλλ' ἡ ἐπὶ βλάβῃ τοῦ λαμβάνοντος ἢ ἐπ' ἐνέδρα τῆς περὶ
 μείζονα πίστιν ἀγνήσεως, καθήκον ἔργον οὐ δεόντως ἐπιτελεῖται. Τὸ δὲ τῶ
 κάμνοντι μὴ ἀληθεύσαι τὸν λατράν, κενοῦν ἢ τέμνειν ἢ καλεῖν διεγνωκότα
 ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ νοσοῦντος, ἵνα μὴ προλαβὼν τὰ δεινὰ φύγῃ τὴν θεραπείαν,
 30 ἢ ἔξασθενήσας ἀπέλθῃ πρὸς αὐτήν· ἢ πρὸς τοὺς πολεμικοὺς τὸν σοφὸν ψεύ-
 σασθαι ἐπὶ τῇ τῆς πατρίδος σωτηρίᾳ, δεισαντα μὴ ἐκ τοῦ ἀληθεύσαι ἠσασθῆ
 τὰ τῶν ἀντιπάλων, οὐ καθήκον ἔργον δεόντως ἐνεργεῖται.

514 Frontonis epistulae (de eloquentia ad M. Antoninum) p. 140 ed.
 Naber. — officiorum genera duo, rationes tripartitae: prima species
 35 substantiae, ut sit; altera qualitatis, ut talis sit; tertia rei, ut rem ipsam,
 cuius causa superiora officia suscepit, expleat — — <dis>cendae exer-
 cendaeque sapientiae: tertiam autem hanc speciem rei dico ac negotiis
 solam terminatam, se quasi contentam. Hac officiorum partitione, si
 tamen aut ille verum aiebat aut ego olim audita memoria retineo <Stoici
 40 utuntur>, ut prima homini ad sapientiam tendenti sint <moli>menta quae
 ad vitam salutemque pertinent <conservandam>. Igitur et prandere et
 lavari et ungui et cetera eiusmodi munera sunt sapientis officia. Quan-
 quam neque in balneis quismquam sapientia etc.

Non est sapientiae negotium vesci; sed sine vita quae cibo constat
 45 nulla sapientia, studia nulla esse possunt.

8 trad. βασιλεύουσ, corr. Potter. 26 γένεται H. 36. 40. 41. add. Naber.
 39 ipse ludendo supplēvi.

515 Clemens Al. Strom. VI 14 p. 796 Pott. ὡσερ οὖν τὸ μὲν ἀπλῶς σφίξειν τῶν μέσων ἐστίν· τὸ δ' ὀρθῶς καὶ δεόντως κατορθώμα· οὕτως καὶ πᾶσα πράξις γνωστικῆς μὲν κατορθώμα, τοῦ δὲ ἀπλῶς πιστοῦ μέση πράξις λέγοιτ' ἄν, μηδέπω κατὰ λόγον ἐπιτελουμένη μηδὲ μὴν κατ' ἐπίστασιν κατορθουμένη· παντὸς δὲ ἔμπαιλον τοῦ ἔθνικῆς ἀμαρτηρικῆς· οὐ γὰρ ἀπλῶς τὸ εὖ πράττειν ἀλλὰ τὸ πρὸς τινα σκοπὸν τὰς πράξεις ποιεῖσθαι καὶ <κατὰ> λόγον ἐνεργεῖν καθήκον αἱ γραφαὶ παριστάσιν.

516 Sextus adv. math. XI 200 (Sextus probaverat ὅτι ἡ φρόνησις οὐκ ἔστι τέχνη τις περὶ τὸν βίον, ἣς ἴδιον οὐδὲν τεχνικὸν ἐστὶν ἔργον). Ἀλλὰ πρὸς τοῦθ' ὑπαντιῶντές φασὶ πάντα μὲν κοινὰ εἶναι καὶ πάντων τὰ ἔργα, διορίζεσθαι δὲ τῷ ἀπὸ τεχνικῆς διαθέσεως ἢ ἀπὸ ἀτέχνου γίνεσθαι. Οὐ γὰρ τὸ ἐπιμελεῖσθαι γονέων καὶ ἄλλως τιμᾶν γονεῖς τοῦ σπουδαίου ἐστὶν ἔργον, ἀλλὰ σπουδαίου τὸ ἀπὸ φρονήσεως τοῦτο ποιεῖν· καὶ ὡς τὸ μὲν ὑγιᾶν κοινὸν ἐστὶ τοῦ τε λατροῦ καὶ ἰδιώτου, τὸ δὲ λατρικῶς ὑγιᾶν τοῦ τεχνίτου ἴδιον, ὧδε καὶ τὸ μὲν τιμᾶν τοὺς γονεῖς κοινὸν τοῦ τε σπουδαίου καὶ μὴ σπουδαίου, τὸ δὲ ἀπὸ φρονήσεως τιμᾶν τοὺς γονεῖς ἴδιον τοῦ σοφοῦ, ὧστε καὶ τέχνην αὐτὸν ἔχειν περὶ τὸν βίον, ἣς ἴδιον ἐστὶν ἔργον τὸ ἕκαστον τῶν πραττομένων ἀπὸ ἀρίστης διαθέσεως πράττειν.

Cf. ibid. 207. Ἄλλοι δὲ εἰσὶν οἱ τῷ διομαλισμῷ καὶ τάξει ταῦτα διορθεῖσθαι νομίζοντες. Καθὰ γὰρ ἐπὶ τῶν μέσων τεχνῶν ἴδιον ἐστὶ τοῦ τεχνίτου τό τε τεταγμένως τι ποιεῖν καὶ τὸ ἐν τοῖς ἀποτελέσμασι διομαλίζειν (ποίημα γὰρ ἄν ποτε καὶ ἰδιώτης τὸ τεχνικὸν ἔργον, ἀλλὰ σπανίας καὶ οὐ πάντοτε, οὐδὲ κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ ὡσαύτως) ὧδε καὶ τοῦ μὲν φρονίμου φασὶν ἔργον εἶναι τὸ ἐν τοῖς κατορθώμασι διομαλίζειν, τοῦ δὲ ἄφρονος τὸναντιον.

517 Seneca ep. 95, 57. Actio recta non erit, nisi recta fuerit voluntas: ab hac enim est actio. Rursus voluntas non erit recta, nisi habitus animi rectus fuerit: ab hoc enim est voluntas. Habitus porro animi non erit in optimo, nisi totius vitae 30 leges perceperit et quid de quoque iudicandum sit exegerit etc.

518 Philo quod deus sit immutab. § 100 Vol. II p. 78, 4 Wendl. καὶ τοὺς ἄλλοι τι τῶν δεόντων ἀσυγκαταθέτω γνώμη πρᾶττοντας ἐθελουσίως, βιαζομένους δὲ τὸ παρ' αὐτοῖς ἐκούσιον, μὴ κατορθοῦν.

519 Philo Leg. Alleg. I § 93 Vol. I p. 85, 17 Wendl. Διαφέρει δὲ 35 τρία ταῦτα, πρόσταξις, ἀπαγόρευσις, ἐντολὴ καὶ παραίνεσις. ἡ μὲν γὰρ ἀπαγόρευσις περὶ ἀμαρτημάτων γίνεται καὶ πρὸς φαῦλον· ἡ δὲ πρόσταξις <περὶ> κατορθωμάτων· ἡ δὲ παραίνεσις πρὸς τὸν μέσον τὸν μῆτε φαῦλον μῆτε σπουδαίου. οὕτε γὰρ ἀμαρτάνει ὡς ἀπαγορεύειν ἄν τινα αὐτῷ, οὕτε κατορθοῖ κατὰ τὴν τοῦ ὀρθοῦ λόγον πρόσταξιν, ἀλλὰ 40 ἠρεῖαν ἔχει παραίνεσεως, τῆς ἀνέχειν μὲν τῶν φαύλων διδασκούσης, προτροπούσης δὲ ἐφίεσθαι τῶν ἀστέλων. Τῷ μὲν οὖν τελείῳ (scil. σοφῷ) — —

6 κατὰ add. Pott. 7 trad. καθήκον, quod correxi. — gnosticum substituit Clemens pro sapiente. 10 trad. τοῖς ὑπαντιῶντας, corr. Fabricius. 11 libri ante διαθέσεως habent διαιρέσεως καὶ, quas iure seclisit B. 14 τὸ μὲν Bk., μὲν τὸ libri. 24 πάντοτε Fabr., πάντῳ τότε libri. 38 <μὴ> ἐθελουσίως Mang.

37 περὶ om. UFL Arm. 38 περὶ add. Wendl. || κατορθωμάτων <πρὸς τὸν σπουδαίου> Mang., <πρὸς τὸν αὐτῶν> Wendl.

προστάττειν ἢ ἀπαγορεύειν ἢ παραινεῖν οὐχὶ δεῖ· οὐδενὸς γὰρ τοῦτων ὁ τέλειος δεῖται· τῷ δὲ φαύλῳ προστάξεως καὶ ἀπαγορεύσεως χρεῖα· τῷ δὲ νηπίῳ παραινέσεως καὶ διδασκαλίας. Ὅσπερ τῷ τελείῳ γραμματικῷ ἢ μουσικῷ οὐδενὸς δεῖ παραγγέλματος τῶν εἰς τὰς τέχνας· τῷ δὲ σφαλλομένῳ περὶ τὰ θεωρήματα ὡσαυτὶ τινῶν νόμων, προστάξεις καὶ ἀπαγορεύσεις ἐχόντων· τῷ δ' ἄρτι μανθάνοντι διδασκαλίας.

520 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 11 p. 1037c. (Ἐν τῷ περὶ Νόμου?) Τὸ κατόρθωμά φασὶ νόμον πρόσταγμα εἶναι· τὸ δ' ἁμαρτημα νόμου ἀπαγόρευμα, διὸ τὸν νόμον πολλὰ τοῖς φαύλοις ἀπαγορεύειν, προστάττειν δὲ μηδέν· οὐ γὰρ δύνανται κατορθοῦν.

521 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 11 p. 1037e. (Χρύσιππος ἐν τῷ περὶ Νόμου?) Καὶ τὸν ἰατρὸν τῷ μαθητῇ προστάττειν λέγουσι τεμεῖν καὶ καῦσαι, κατὰ παράλειψιν τοῦ εὐκαίρως καὶ μετρίως· καὶ τὸν μουσικὸν λυρίσαι καὶ ἄσαι, κατὰ παράλειψιν τοῦ ἐμμελῶς καὶ συμφώνως· διὸ τοὺς ταῦτα ποιήσαντας ἀτέχνως καὶ κακῶς κολάζουσιν· [ὡς] προσετάχθη γὰρ ὀρθῶς οἱ δ' οὐκ ὀρθῶς ἐποίησαν. Οὐκοῦν καὶ ὁ σοφὸς τῷ θεράποντι προστάτων εἰπεῖν τι καὶ πράξει, κἂν μὴ εὐκαίρως τοῦτο πράξῃ μηδὲ ὡς δεῖ κολάζων, δῆλός ἐστι κατόρθωμα προστάτων, οὐ μέσον· εἰ δὲ μέσα προστάττουσιν οἱ σοφοὶ τοῖς φαύλοις, τί κωλύει καὶ τὰ τοῦ νόμου προστάγματα τοιαῦτα εἶναι.

522 Philo de sacrificiis Abel et Cain § 43 Vol. I p. 219, 14 Wendl. αἱ τέλειοι ἀρετὰ μόνου τοῦ τελείου καὶ γνησίου κτήματα· τὰ δὲ μέσα τῶν καθηκόντων ἐφαρμόττει καὶ τοῖς ἀτελεῖσι μέχρι τῶν ἐγκυκλίων προπαιδευμάτων ἐλθοῦσιν.

523 Origenes comment. in Matthæum Vol. III p. 494 Delarue. καὶ πρόπον γέ ἐστι θεοῦ νόμῳ ἀπαγορεύειν τὰ ἀπὸ κακίας καὶ προστάσσειν τὰ κατ' ἀρετῆν· τὰ δὲ τῷ ἰδίῳ λόγῳ ἀδιάφορα ταῦτα εἶναι ἐπὶ χάρας, δυνάμενα διὰ τὴν προαιρεσιν καὶ τὸν ἐν ἡμῖν λόγον ἁμαρτανόμενα μὲν κακῶς πράττεσθαι, κατορθούμενα δὲ γίνεσθαι καλῶς.

30 ✓ § 3. Recte facta et peccata esse paria
nihilque medium inter virtutem et vitium.

524 Cicero de finibus III 14, 45. Et quemadmodum opportunitas (sic enim appellemus *εὐκαιρίαν*) non fit maior productione temporis (habent enim suum modum quæ opportuna dicuntur) sic recta effectio (κατόρθωσις) enim ita appello, quoniam recte factum (κατόρθωμα) recta igitur effectio, item convenientia, denique ipsum bonum, quod in eo positum est, ut naturæ consentiat, crescendi accessionem nullam habet. 46. Ut enim opportunitas illa, sic hæc de quibus dixi, non fiunt temporis productione maiora: ob eamque causam Stoicis non videtur optabilior nec

* 4 ἐσφαλμένῳ κατὰ UFL. 7 Chrysippi esse probant § 6 verba κατὰ ἀτόν.
10 excidisse: οὐδὲν δὲ τοῖς σοφοῖς ἀπαγορεύειν, οὐ γὰρ δύνανται ἁμαρτάνειν putat Wy. 16 ὡς del. Reiske. 18 μέσον προστάτων, οὐ κατόρθωμα Madvig.

magis expetenda beata vita, si sit longa, quam si brevis, utunturque simili: Ut si cothurni laus illa esset, ad pedem apte convenire, neque multi cothurni paucis anteponebantur nec maiores minoribus, sic quorum omne bonum convenientia atque opportunitate finitur, nec plura paucioribus nec longinquiora brevioribus anteponent.

525 Porphyrius in Aristot. categ. p. 137, 29 Busse. οἱ δὲ τινὰς μὲν ἔξεις καὶ τοὺς κατὰ ταύτας ποιούς ὑπελάμβανον μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον ὡς <τὰς ἀρετὰς καὶ> τοὺς κατὰ ταύτας <ποιούς, τινὰς δὲ ἔξεις> καὶ ποιούς ἐπιδέχεσθαι ἐπίτασιν καὶ ἄνεσιν, ὡς πάσας <τὰς μέσας> τέχνας καὶ τὰς μέσας ποιότητας καὶ τοὺς κατὰ ταύτας ποιούς. ἧς γεγόνασι δόξης 10 οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς.

Supplementa sunt Bussii. Cf. II n. 393: τὰς μὲν ἔξεις ἐπιτείνεσθαι φασὶ δύνασθαι καὶ ἀνεῖσθαι· τὰς δὲ διαθέσεις ἀνεπιτάτους εἶναι καὶ ἀνατέτους.

526 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 13 p. 1038 c. Χρύσιππος, εἰ καὶ 15 πολλὰ πρὸς τὸναντίον γέγραφε, δῆλός ἐστι προσιθήμενος τῷ μῆτε κακίαν κακίας ἢ ἀμαρτίαν ἀμαρτίας ὑπερέχουσαν εἶναι, μὴ ἄρετὴν ἀρετῆς ἢ κατόρθωσιν κατορθώσεως ὅς γε φησὶν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Φύσεως „Ὡσπερ τῷ Διὶ προσήκει σεμνύνεσθαι ἐπ’ αὐτῷ τε καὶ τῷ βίῳ καὶ μέγα φρονεῖν, καί, εἰ δεῖ οὕτως εἰπεῖν, ὑψαυχεῖν καὶ κομᾶν καὶ 20 μεγαληγορεῖν ἀξίως βιοῦντι μεγαληγορίας· οὕτω τοῖς ἀγαθοῖς πᾶσι ταῦτα προσήκει, κατ’ οὐθὲν προεχομένοις ὑπὸ τοῦ Διός.“

527 Diog. Laërt. VII 120. ἀρέσκει τε αὐτοῖς ἴσα ἡγεῖσθαι τὰ ἀμαρτήματα, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν Ἡθικῶν Ζητημάτων καὶ Περσαῖος καὶ Ζήνων. εἰ γὰρ ἀληθὲς 25 ἀληθοῦς μᾶλλον οὐκ ἔστιν οὐδὲ ψεῦδος ψεύδους· οὕτως οὐδὲ ἀπάτη ἀπάτης οὐδὲ ἀμαρτήματα ἀμαρτήματος. Καὶ γὰρ ὁ ἑκατὸν σταδίους ἀπέχων Κανώβιον καὶ ὁ ἕνα ἐπίσης οὐκ εἰσὶν ἐν Κανώβῳ· οὕτω καὶ ὁ πλείον καὶ ὁ ἕλαττον ἀμαρτάνων ἐπίσης οὐκ εἰσὶν ἐν τῷ κατορθοῦν.

528 Stobaeus eclog. II 7 p. 106, 21. Ἰσά τε πάντα λέγουσιν εἶ- 30 ναι τὰ ἀμαρτήματα, οὐκέτι δ’ ὅμοια. Καθάπερ γὰρ ἀπὸ μιᾶς τινος πηγῆς τῆς κακίας φέρεσθαι πέφυκε, τῆς κλίσεως οὐσης ἐν πᾶσι τοῖς ἀμαρτήμασι τῆς αὐτῆς· παρὰ δὲ τὴν ἔξωθεν αἰτίαν τῶν ἐφ’ οἷς αἱ κλίσεις ἀποτελοῦνται μέσων διαλλαττόντων, διάφορα κατὰ ποιότητα γίνεσθαι τὰ ἀμαρτήματα. Λάβους δ’ ἐν εἰκόνα σαφῆ τοῦ δηλουμένου τῶδ’ ἐπιστήσας· πᾶν γὰρ 35 τὸ ψεῦδος ἐπ’ ἴσης ψεῦδος συμβέβηκεν, οὐ γὰρ εἶναι ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον διεψευσμένον· τὸ [τε] γὰρ νύκτι <ἀεὶ> εἶναι ψεῦδός ἐστι, καθάπερ τὸ ἱπποκένταυρον ζῆν· καὶ οὐ μᾶλλον εἰπεῖν ἔστι ψεῦδος εἶναι θάτερον θάτερον· ἀλλ’ οὐχὶ τὸ ψεῦδος ἐπίσης ψεῦδός ἐστιν, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ διεψευσμένοι ἐπίσης εἰσὶ διεψευσμένοι. Καὶ ἀμαρτάνειν δὲ μᾶλλον καὶ ἥττον οὐκ 40

5 anteponent *Madvig*, anteponentur A anteponerentur B. 19 ἐφ’ ἑαυτῷ Mez. 25 Ζήνων] cf. I n. 224. 26 ψεύδους ψεῦδος (hoc ord.) B. 28 ἐντέα P ἕνα P². || ὁ ante πλείον om. B, suppl. P¹. 29 ὁ om. B, suppl. P². 31 trad. οὐκ ἔστι, corr. Heeren. 34 trad. μέσον, corr. idem. 37 del. Meineke. 40 καὶ ἀμαρτ. Meineke, libri διαμαρτ.

ἔστιν, πᾶσαν γὰρ ἁμαρτίαν κατὰ διάφρυσιν πράττεσθαι. Ἐτι οὐχὶ κατόρθωμα μὲν μείζον καὶ ἕλαττον οὐ γίγνεσθαι, ἁμαρτήματα δὲ μείζον καὶ ἕλαττον γίγνεσθαι· πάντα γὰρ ἔστι τέλεια, διόπερ οὐτ' ἑλλείπειν οὐτ' ὑπερέχειν δύναιτ' ἂν ἀλλήλων.

5 529 Stobaeus ecl. II 113, 18 W. πάντων τε τῶν ἁμαρτημάτων ἴσων ὄντων καὶ τῶν κατορθωμάτων, καὶ τοὺς ἄφρονας ἐπίσης πάντας ἄφρονας εἶναι, τὴν αὐτὴν καὶ ἴσην ἔχοντας διαθέσειν. ἴσων δὲ ὄντων τῶν ἁμαρτημάτων εἶναι τινὰς ἐν αὐτοῖς διαφορὰς, καθ' ὅσον τὰ μὲν αὐτῶν ἀπὸ σκληρᾶς καὶ δυσκότου διαθέσεως γίνονται, τὰ δ' οὐ.

10 καὶ τῶν σπουδαίων δὲ ἄλλους ἄλλων προτρεπτικωτέρους γίγνεσθαι καὶ πειστικωτέρους, ἔτι δὲ καὶ ἀγγινοστέρους, κατὰ τὰ μέσα τὰ ἐμπεριλαμβανόμενα τῶν ἐπιτάσεων συμβαινουσῶν.

530 Cicero de finibus III 14, 48. Ut enim qui demersi sunt in aqua, nihilo magis respirare possunt, si non longe absunt a summo, ut iam iamque possint emergere, quam si etiamtum essent in profundo: nec
15 iam iamque possint emergere, quam si etiamtum essent in profundo: nec catulus ille, qui iam appropinquat, ut videat, plus cernit, quam is qui modo est natus: item qui processit aliquantum ad virtutis habitum nihilo minus in miseria est quam ille, qui nihil processit — — Sed quamquam negant nec virtutes nec vitia crescere, tamen utrum-

20 que eorum fundi quodam modo et quasi dilatari putant.
531 Cicero de finibus IV 75. Peccata paria. — Quonam modo? — — Ut, inquit, in fidibus pluribus, si nulla earum ita contenta nervis sit, ut concentum servare possit, omnes aequae incontentae sint, sic peccata quia discrepant, aequae discrepant; paria sunt igitur.

25 76. Ut enim, inquit, gubernator aequae peccat, si palearum navem evertit et si auri, item aequae peccat, qui parentem et qui servum iniuria verberat.

77. Quoniam, inquit, omne peccatum imbecillitatis et inconstantiae est, haec autem vitia in omnibus stultis aequae magna sunt,
30 necesse est paria esse peccata.

532 Cicero de finibus IV 21. Omnium insipientiam, iniustitiam, alia vitia similia esse, omniaque peccata esse paria, eosque qui natura doctrinaque longe ad virtutem processissent, nisi eam plane consecuti essent, summe esse miseros, neque inter eorum vitam et
35 improbissimorum quicquam omnino interesse.

533 Porphyryon ad Hor. Serm. I 2, 62. Negat interesse quicquam, utrum quis in matrona an in ancilla an etiam in adultera delinquat, secutus opinionem Stoicorum, qui omnia peccata paria esse dicunt; neque enim rei admissae quantitatem, sed admittentis voluntatem
40 spectant.

534 Acro ad Hor. ep. I 1, 17. Stoicorum sectator — qui non dant virtutem nisi perfectae philosophiae. Peripatetici et alii et non perfectis honorem derelinquunt.

2 οὐ quod post alterum ἕλαττον in F legebatur (deerat in P) huc transportavit Madvig. 8 trad. γίγνεσθαι, corr. Heeren. — Chrysisippa est syllogismorum in hoc frg. forma. 11 πειστικωτέρους libri, corr. Usener. 17 habitum cod. Leidensis, aditum AB procedere = προκόπτειν. 19 et tamen libri. 20 Chrysisippus dixit: αὐξέσθαι τὰς ἀρετὰς καὶ διαβαίνειν.

535 Plutarchus quomodo quis in virt. sent. prof. ep. 2 p. 75f. οἱ δὲ μὴ τιθέμενοι τὰ δόγματα πρὸς τοῖς πράγμασιν ἀλλὰ τὰ πράγματα πρὸς τὰς ἑαυτῶν ὑποθέσεις ὁμολογεῖν μὴ πεφυκῶτα καταβιαζόμενοι πολλῶν ἀποριῶν ἐμπεπλήκασιν τὴν φιλοσοφίαν, μεγίστης δὲ τῆς εἰς μίαν ὁμοῦ κακίαν πάντας ἀνθρώπους πλὴν ἐνὸς τοῦ τελείου τιθεμένης, ὅφ' ἥς αἰνίγμα γέγονεν ἡ λεγόμενη προκοπή, μικρὸν ἀπολείπουσα ἀφροσύνης ἐσχάτης, τοὺς δὲ μὴ πάντων ἕμα παθῶν καὶ νοσημάτων ἀφειμένους ὑπ' αὐτῆς ἔτι τοῖς μηθενὸς ἀπηλλαγμένοις τῶν κακίστων ὁμοίως παρέχουσα κακοδαιμονοῦστας· οὗτοι μὲν οὖν ἑαυτοὺς ἐλέγχουσιν, ἐν μὲν ταῖς σχολαῖς ἴσην ἀδικίαν τὴν Ἀριστείδου τῆ Φαλάριδος τιθέμενοι, καὶ δεύσαν τὴν Βρασίδου τῆ Δόλωνος καὶ νῆ Δία τῆς Μελήτου μῆδ' ὅτιόν τὴν Πλάτωνος ἀγνωμοσύνην διαφέρουσαν, ἐν δὲ τῷ βίῳ καὶ τοῖς πράγμασιν ἐκείνους μὲν ἐκτρέπόμενοι καὶ φεύγοντες ὡς ἀμειλίκτους, τοῦτοις δ' ὡς ἀξίους πολλοὺ τὰ μέγιστα καὶ χρώμενοι καὶ πιστεύοντες.

536 Diog. Laërt. VII 227. ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς μῆδὲν μέσον εἶναι ἀρετῆς καὶ κακίας, τῶν Περιπατητικῶν μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας εἶναι λεγόντων τὴν προκοπήν· ὡς γὰρ δεῖν φασιν ἢ ὀρθὸν εἶναι ξύλον ἢ στρεβλόν, οὕτως ἢ δίκαιον ἢ ἄδικον, οὕτε δὲ δικαιοῦτερον οὕτε ἀδικιότερον, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως.

537 Alexander Aphrod. Quaest. IV 3 p. 121, 14 Bruns. Ὅτι δικαιοσύνης τε καὶ ἀδικίας καὶ ὅλων ἀρετῆς τε καὶ κακίας ἔστι τις ἕξις μεταξὺ ἢν μέσην ἕξιν λέγομεν. εἰ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀδικία διαθέσεις κατ' αὐτούς, αἱ δὲ διαθέσεις ἀναπόβλητοι, οὗτ' ἂν ἐξ ἀδίκου γίνοντο τις δίκαιος, οὕτε ἐκ δικαίου ἄδικος. — — 24. εἰ δὲ λέγοιεν τὰς κακίας μὴ εἶναι διαθέσεις μῆδ' ἀναποβλήτους, ἀλλὰ μεταβάλλειν τινὰς μῆδὲν κολλεῖν ἐξ ἀδικίας εἰς δικαιοσύνην καὶ ὅλων ἐκ κακίας εἰς ἀρετήν, ἀλλ' εἰς γε τὴν κακίαν πόθεν μεταβάλλουσιν;

ibid. 32. εἰ δὲ λέγοιεν μῆδέπω τοὺς παῖδας λογικοὺς εἶναι, διὸ μῆδὲ δικαίους μῆδὲ ἀδίκους (λογικοῦ γὰρ αἱ ἕξεις αὐταί, εἰ δ' αὐταὶ λογικοῦ καὶ ἡ μέση, διὸ ὁ παῖς ἄλογος ἂν οὗτ' ἐν ἀρετῇ ἔστιν οὗτ' ἐν κακίᾳ οὗτ' ἐν τῷ μεταξὺ τούτων, ὥσπερ οὐδ' ἄλλο τι τῶν ἄλογων) μεταβάλλοντας δ' εἰς τὸ λογικὸν εὐθύς εἶναι κακοῦς, ἀλλ' οὐ γίνεσθαι, ὁμολογοῦν ἂν διὰ τούτων etc.

538 Origenes de princ. III p. 129 ed. Delarue. τρίτον δὲ ἐροῦσιν ὅτι τῶν μέσων ἔστι τὸ θέλειν τὰ καλὰ καὶ τὸ τρέχειν ἐπὶ τὰ καλὰ, καὶ οὕτε ἀστεῖον οὕτε φαύλον· λεπτεῖον δὲ πρὸς τοῦτο ὅτι εἰ τὸ θέλειν τὰ καλὰ καὶ τὸ τρέχειν ἐπὶ τὰ καλὰ μέσον ἔστι, καὶ τὸ ἐναντίον αὐτῷ μέσον ἔστι etc.

539 Plutarchus de comm. not. ep. 10 p. 1063a. Ναί, φασίν, ἀλλὰ ὥσπερ ὁ πηχῶν ἀπέχων ἐν θαλάττῃ τῆς ἐπιφανείας, οὐδὲν ἦττον πνίγεται τοῦ καταδεδυκότος ὀργυῖας πεντακοσίας, οὕτως οὐδὲ οἱ πελάζοντες ἀρετῇ τῶν μακρὰν ὄντων ἦττον εἰσιν ἐν κακίᾳ· καὶ καθάπερ οἱ τυφλοὶ τυφλοὶ εἰσι, κἂν ὀλίγον ὑστερον ἀναβλέπειν μέλλωσιν, οὕτως οἱ προκόπτοντες, ἄχρις

15 μεταξὺ τι pro μέσον P. 17 ἢ στρεβλόν εἶναι ξύλον ἢ ὀρθόν (hoc ord.) BP etiam Π n. 398 ἢ εὐθύτης τοῦ ξύλου exemplum est διαθέσεως ἀνεπιτάτου. 18 δὲ om. BP. 44 ἄχρις <ἄν> Rasmus.

οὐ τὴν ἀρετὴν ἀναλάβωσιν, ἀνόητοι καὶ μοχθηροὶ διαμένουσιν (fragmentum incertum, puto, ex libro ethico Chrysippi).

Plutarchus Quomodo quis in virtute sentiat profectus cp. 1 p. 75c.
 οὕτως ἐν τῷ φιλοσοφῆν οὔτε προκοπὴν οὔτε τινὰ προκοπῆς αἰσθησιν
 5 ὑποληπτέον, εἰ μὴδὲν ἢ ψυχὴ μεδίησι μὴδ' ἀποκαθαίρεται τῆς ἀβελ-
 τερίας, ἄχρι δὲ τοῦ λαβεῖν ἔκρατον τὸ ἀγαθὸν καὶ τέλειον ἀκράτῳ
 τῷ κακῷ χρῆται. Καὶ γὰρ ἀκαρεὶ χρόνον καὶ ὥρας ἐκ τῆς ὥς
 ἔνι μάλιστα φανότῃτος εἰς οὐκ ἔχουσαν ὑπερβολὴν ἀρετῆς
 10 ἀφείλε κακίας ἕμα πάσαν ἐξαίφνης ἐκπέφυγε. καίτοι ἤδη
 τοὺς ταῦτά γε λέγοντας οἶσθα δῆπου κάλιν πολλὰ παρέχοντας αὐ-
 τοῖς πράγματα καὶ μεγάλας ἀπορίας περὶ τοῦ διαλεληθότος, δε
 αὐτὸς ἑαυτὸν οὐδέπω κατείληφε γεγωνῶς σοφός, ἀλλ' ἀγνοεῖ
 καὶ ἀμφιδοξεῖ τῷ κατὰ μικρὸν ἐν χρόνῳ πολλῷ τὰ μὲν ἀφαι-
 15 ροῦντι τὰ δὲ προστιθέντι γιγνομένην τὴν ἐπίδοσιν καθάπερ
 πορείαν τῇ ἀρετῇ λαθεῖν ἀτρέμα προσμίξασαν. εἰ δὲ γε ἦν
 τάχος τοσοῦτον τῆς μεταβολῆς καὶ μέγεθος, ὥστε τὸν πρῶτ' ἀκρίστον
 ἐσπέρας γενομένου κράτιστον, ἢ ἂν οὕτω τινὶ συντύχῃ τὰ τῆς μετα-
 20βολῆς, καταδαρθόντα φαῦλον ἀνεγρέσθαι σοφὸν καὶ προσεῖπῃν ἐκ
 τῆς ψυχῆς μεθεικότα τὰς χθιζὰς ἀβελτερίας καὶ ἀπάτας
 ἠψευδεῖς δυνεῖροι, χαίρει' οὐδὲν ἦτ' ἄρα,
 τίς ἂν ἀγνοήσειεν αὐτοῦ διαφορὰν ἐν αὐτῷ τοσαύτην γενομένην καὶ
 φρόνησιν ἀθρόον ἐκλάμψασαν;

540 Stobaeus eclog. II 7 p. 113 W. Γίνεσθαι δὲ καὶ διαλελη-
 25 θότα τινὰ σοφὸν νομῶσιν κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους, οὔτε ὀρεγόμενον
 τινος οὐθ' ὕλας γινόμενον ἐν τινὶ τῶν ἐν τῷ βούλεσθαι εἰδικῶν ὄντων, διὰ
 τὸ μὴ κρίνοντι αὐτῷ παρῆναι ὄν χρῆ. Οὐ μόνον δ' ἐπὶ τῆς φρονήσεως
 ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν τὰς τοιαύτας ἔσεσθαι διαλήψεις.

541 Philo de agricultura § 160 Vol. II p. 127, 23 Wendl. Οἱ δὲ
 30 μὴ τούτων (scil. μελέτης συνεχοῦς καὶ γυμνασμάτων) τυγχάνοντες παρὰ τοῖς
 φιλοσόφοις διαλεληθότες λέγονται εἶναι σοφοί. Τοὺς γὰρ ἄχρι σοφίας
 ἄκρας ἐληλακότας καὶ τῶν ὄρων αὐτῆς ἄρτι πρῶτον ἀφαμένους, ἀμύχανον
 εἰδέναι φασὶ τὴν ἑαυτῶν τελειωσιν. Μὴ γὰρ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἔμφω
 35 συνίστασθαι, τὴν τε πρὸς τὸ πέρασ ἀφίξιν καὶ τὴν τῆς ἀφίξεως κατάληψιν
 ἀλλ' εἶναι μεθόριον ἄγνοιαν, οὐ τὴν μακρὰν ἀπειληλαμένην ἐπιστήμης, ἀλλὰ
 τὴν ἐγγὺς καὶ ἀγγίθυρον αὐτῇ.

542 Plutarchus de comm. not. cp. 8 p. 1061f. ἔτι παρὰ τὴν ἔννοιαν

19 καταδαρθόντα libri, corr. Wy. 26 libri οὔτε νομῶσιν βουλόμενον; au-
 dacter posui quod sententia postulat; οὔτε' ἐνομιεῖν βουλόμενον τινὶ Usener. ||
 εἰδικῶν libri, corr. Meineke. || trad. ὄντα, corr. Wyttenbach. 27 trad. κρίνοντι
 τε, corr. Usener. 28 fortasse scribendum est: διαλήσεις; vocabulum sane ali-
 unde non notum, sed λήσις (pro λήσις) exstat apud Soph. OC 577, occurrit etiam
 35 apud ipsos Stoicos cf. n. 548. 31 ἑαυτοῦς pro εἶναι conl. Mang. 35 ἐπι-
 στήμης Turn., ἐπιστήμην MAG ἐπιστήμη H.

ἔστιν ἀγαθῶν μὲν εἶναι μέγιστον τὸ ἀμετάπτωτον ἐν ταῖς κρίσεσι καὶ βέβαιον, μὴ δεῖσθαι δὲ τούτου τὸν ἐπ' ἄκρον προκόπτοντα μηδὲ φροντίζειν παραγενομένου· πολλάκις δὲ μηδὲ τὸν δάκτυλον προτιῖναι ταύτης γ' ἕνεκα τῆς ἀσφαλείας καὶ βεβαιότητος, ἣν τέλειον ἀγαθὸν καὶ μέγα νομίζουσι.

548 Proclus in Plat. Alcib. pr. Vol. III p. 158 ed. Cousin. Ὁρθῶς οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς λέγουσι εἰσθῆσιν, ὅς ὁ μὲν ἀπαιδευτὸς ἄλλους αἰτιᾶται καὶ οὐχ ἑαυτὸν τῆς αὐτοῦ κακοδαιμονίας· ὁ δὲ προκόπτων εἰς αὐτὸν ἀναφέρει τὴν αἰτίαν ὧν ποιεῖ πάντων ἢ λέγει κακῶς· ὁ δὲ πεπαιδευμένος οὐτε ἑαυτὸν οὐτε ἄλλους αἰτιᾶται τῶν οἰκείων παροραμάτων. Οὐδὲ γὰρ αὐτὸς παρορᾷ τῶν δεόντων οὐδὲν ἄλλ' ἔστιν αὐτὸς τῆς τοῦ καθήμοντος ἐυφρέσεως ἀρχηγός.

Ethica IX.

De sapiente et insipiente.

544 Origenes in evang. Ioannis II 10 p. 122 Lo. "Ἐστὶ τινὰ δόγματα παρ' Ἑλλήσι καλούμενα παράδοξα, τῶ κατ' αὐτοὺς σοφῶ
5 πλείστα ὄσα προσάπτοντα μετὰ τινος ἀποδείξεως ἢ φαινομένης ἀποδείξεως. καθ' ἃ φασὶ μόνον καὶ πάντα τὸν σοφὸν εἶναι ἱερέα, τῶ μόνον καὶ πάντα τὸν σοφὸν ἐπιστήμην ἔχειν τῆς τοῦ θεοῦ θεραπείας, καὶ μόνον καὶ πάντα τὸν σοφὸν εἶναι ἐλεύθερον, ἐξουσίαν αὐτοπραγίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ νόμου ἐλληφότε· καὶ τὴν ἐξουσίαν δὲ ὀρῶνται νομίμην ἐπιτροπήν.

10 545 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 17 p. 1041f. ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Δικαιοσύνης ταυτ' εἶρηκε· „Διὸ καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ τε μεγέθους καὶ τοῦ κάλλους, πλάσμασι δοκοῦμεν ὁμοία λέγειν, καὶ οὐ κατὰ τὸν ἀνθρώπον καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν.“

546 Plutarchus Quaest. Conv. I 9 p. 626f. Θεῶν — — πρὸς
15 Θεμιστοκλέα τὸν Στωϊκὸν διηπόρησε τί δήποτε Χρῦσιππος ἐν πολλοῖς τῶν παραλόγων καὶ ἀτόπων ἐπιμνησθεῖς, οἷόν ἐστι τὸ „τάριχος, ἂν ἄλμη βρέχεται, γλυκύτερον γίνυεσθαι“ καὶ τὸ „τῶν ἐρίων τοὺς πόκους ἤτεον ὑπακούειν τοῖς βίᾳ διασπῶσιν ἢ τοῖς ἀτρέμα διαλύουσι“ καὶ τὸ „νηστεύσαντας ἀργότερον ἐσθίειν
20 ἢ προφαγόντας“ οὐδενὸς αὐτῶν αἰτίαν ἀπέδωκεν.

Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς εἰκὼν ὅτι ταῦτα Χρῦσιππος ἄλλως ἐν παραδείγματος λόγῳ προῦθετο, ῥηδῶς ἡμῶν καὶ ἀλόγως ὑπὸ τοῦ εἰκότος ἀλισκομένων καὶ πάλιν ἀπιστούντων τῶ παρατὸ εἰκὸς ἐπιστρέφων· Σοὶ δ', εἶρη, etc.

25 547 Proclus in Euclidem 35, 25 p. 397 Friedlein. ἐξειργάσαντο γὰρ καὶ οἱ ἀπὸ τῶν μαθημάτων τὸν παράδοξον λεγόμενον τόπον, ὥσπερ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἐπὶ τῶν δαιγμάτων etc.

§ 1. Sapiens neque fallitur neque fallit.

548 Stobaeus ecl. II 111, 18 W. ψεῦδος δ' ὑπολαμβάνειν οὐδέποτε φασὶ τὸν σοφόν, οὐδὲ τὸ παράπαν ἀκαταλήπτῳ τινὶ συγκατατίθε-

σθαι, διὰ τὸ μὴ δὲ δοξάζειν αὐτὸν μὴδ' ἄγνοεῖν μὴδέν. τὴν γὰρ ἄγνοιαν μεταπτωτικὴν εἶναι συγκατάθεσιν καὶ ἀσθενῆ. Μὴδὲν δ' ὑπολαμβάνειν ἀσθενῆς, ἀλλὰ μᾶλλον ἀσφαλῶς καὶ βεβαίως, διὸ καὶ μὴδὲ δοξάζειν τὸν σοφόν. Διττὰς γὰρ εἶναι δόξας, τὴν μὲν ἀκαταλήπτω συγκατάθεσιν, τὴν δὲ ὑπόληψιν ἀσθενῆ· ταύτας <δ'> ἄλλοτρίους εἶναι τῆς τοῦ σοφοῦ διαθέσεως· δι' ἃ καὶ τὸ προκρίπτειν πρὸ καταλήψεως <κα> συγκατατίθεσθαι κατὰ τὸν προπετῆ φαῦλον εἶναι καὶ μὴ πίπτειν εἰς τὸν εὐφυῆ καὶ τέλειον ἔνθρα καὶ σπουδαῖον. Οὐδὲ λανθάνειν δὲ αὐτὸν τι, τὴν γὰρ λῆσιν εἶναι ψεύδους ὑπόληψιν ἀποφαντικὴν πράγματος. Τούτοις δ' ἀκολούθως οὐκ ἀπιστεῖν, τὴν γὰρ ἀπιστίαν εἶναι ψεύδους ὑπόληψιν· τὴν δὲ πίστιν ἀστεῖον ὑπάρχειν, 10 εἶναι γὰρ κατάληψιν ἰσχυράν, βεβαιόσαν τὸ ὑπολαμβανόμενον. Ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ἐπιστήμην ἀμετάπτωτον ὑπὸ λόγου· διὰ ταῦτά φασὶ μῆτε ἐπίστασθαι τι τὸν φαῦλον μῆτε πιστεύειν. Ἐχομένως δὲ τούτων οὕτε πλεονεκτεῖσθαι τὸν σοφόν οὕτε βουκολεῖσθαι οὕτε διαυτᾶσθαι οὕτε παραριθμεῖν οὕτε ὑπ' ἑτέρου παραριθμεῖσθαι. ταῦτα γὰρ πάντα τὴν ἀπάτην περιέχειν καὶ τοῖς 15 κατὰ τὸν τόπον ψεύδεισι πρόσθεσιν. Οὐδένα δὲ τῶν ἀστειῶν οὐθ' ὄδοσ' διαμαρτάνειν οὔτ' οἰκίας οὔτε σκοποῦ· ἀλλ' οὐδὲ παρορᾶν [ἀλλ'] οὐδὲ παρακούειν νομίζουσι τὸν σοφόν, οὐδὲ τὸ σύνολον παραπαλεῖν κατὰ τι τῶν αἰσθητηρίων· καὶ γὰρ τούτων ἕναστος ἔχασθαι νομίζουσι τῶν[δε] ψευδῶν συγκαταθέσεων. οὐδ' ὑπονοεῖν δὲ φασὶ τὸν σοφόν· καὶ γὰρ τὴν 20 ὑπόνοιαν ἀκαταλήπτω εἶναι τῆ γένει συγκατάθεσιν· οὐδὲ μετανοεῖν δ' ὑπολαμβάνουσι τὸν νοῦν ἔχοντα· καὶ γὰρ τὴν μετάνοιαν ἔχασθαι ψευδοῦς συγκαταθέσεως, <φ> ἂν προδιαπεπτακότος. οὐδὲ μεταβάλλεσθαι δὲ κατ' οὐδένα τρόπον οὐδὲ μετατίθεσθαι οὐδὲ σφάλλεσθαι· ταῦτα γὰρ εἶναι πάντα τῶν τοῖς δόγμασι μεταπιπτόντων, ὅπερ ἄλλότριον εἶναι τοῦ νοῦν ἔχοντος· 25 οὐδὲ δοκεῖν αὐτῷ τι φασὶ παραπλησίως τοῖς εἰρημηνοῖς.

549 Diog. Laërt. VII 121. ἔτι τε μὴ δοξάζειν τὸν σοφόν, τουτέστι ψευδεῖ μὴ συγκαταθέσθαι μὴδενί.

550 Sextus adv. math. VII 157 (Arcesilaus). οὐχὶ δὲ γε τῶν δοξαστῶν ἔστιν ὁ σοφός. τοῦτο γὰρ ἀφροσύνης ἦν κατ' αὐτοῦς καὶ τῶν 20 ἁμαρτημάτων αἴτιον.

551 Cicero Acad. Pr. II 48. praesertim cum ipsi dicatis (scil. Stoici) sapientem in furore sustinere se ab omni adsensu, quia nulla in visis distinctio apparet.

552 Augustinus Soliloq. I 5, 9 B. Ergo istarum rerum disciplinam, 25 si qua tibi est, non dubitas vocari scientiam? A. Non, si Stoici sinant, qui scientiam tribuunt nulli nisi sapienti. Perceptionem sane istorum me habere non nego, quam etiam stultitiae concedunt.

553 Lactant. iustit. div. III 4. Recte igitur Zeno ac Stoici opinionationem repudiarunt. Opinari enim te scire, quod nescias, non 40

2 μεταπτωτικῆν libri, corr. Usener. 4 ἀκαταλήπτων libri, corr. Wachsm.
5 δ' add. Heeren. 6 καὶ add. Salmasius. 7 φαῦλον Wachsm., μᾶλλον libri.
9 ἀποφαντικοῦ libri, corr. Heeren. 11 κατάληψιν Wachsm., ἐπόληψιν libri.
12 μετὰπτωτων libri, corr. Heeren. 18 τούτων οὕτε Mullach, τούτῳ μῆτε libri. | πλεονεκτεῖσθαι Usener, πλεονάζεσθαι libri. 17 ἀλλ' del. Mullach.
19 τῶν Meineke. τῶνδε libri. 21 ἀκαταλήπτω Wachsm., ἀκατάληπτον libri.
23 φ> add. Heeren. Ad totam disputationem cf. II n. 131. 28 ψεύδει B. | συγκατατίθεσθαι B.

est sapientis, sed temerarii potius ac stulti. Ergo si neque sciri quicquam potest, ut Socrates docuit, nec opinari oportet, ut Zeno: tota philosophia sublata est.

554 Stobaeus eclog. II 7 p. 111, 10. Λέγεσθαι δὲ μὴ ψεύδεσθαι τὸν σοφόν, ἀλλ' ἐν πᾶσιν ἀληθεύειν· οὐ γὰρ ἐν τῷ λέγειν τι ψεύδος τὸ ψεύδεσθαι ὑπάρχειν, ἀλλ' ἐν τῷ διαψευστ(ικ)ῶς τὸ ψεύδος λέγειν καὶ ἐπὶ ἀπάτῃ τῶν πλησίον. Τῷ μέντοι ψεύδει ποτὲ συγχρησέσθαι νομίζουσιν αὐτὸν κατὰ πολλοὺς τρόπους ἔνευ συγκαταθέσεως· καὶ γὰρ κατὰ στρατηγίαν <κατὰ> τῶν ἀντιπάλων καὶ κατὰ τὴν τοῦ συμφέροντος προόρασιν καὶ κατ' ἄλλας οἰκονομίας τοῦ βίου πολλὰς.

555 Quintilianus instit. orat. XII 1, 38. ac primum concedant mihi omnes oportet, quod Stoicorum quoque asperrimi constantur, facturum aliquando virum bonum, ut mendacium dicat, et quidem nonnunquam levioribus causis, ut in pueris aegrotantibus utilitatis eorum gratia multa fingimus, multa non facturi promittimus: nedum si ab homine occidendo grassator avertendus sit aut hostis pro salute patriae fallendus, ut hoc quod alias in servis quoque reprehendendum est, sit alias in ipso sapiente laudandum.

556 Diog. Laërt. VIII 122. ἔτι καὶ ἀναμαρτήτους (scil. εἶναι τοὺς σοφούς) τῷ ἀπεριπτότους εἶναι ἀμαρτήματι.

§ 2. Sapiens omnes res bene gerit.

557 Stobaeus ecl. II 65, 12 W. φασὶ δὲ καὶ πάντα ποιεῖν τὸν σοφόν <κατὰ> πάσας τὰς ἀρετάς. πᾶσαν γὰρ πράξιν τελείαν αὐτοῦ εἶναι, διὸ καὶ μηδεμίᾳ ἀπολελειῆσθαι ἀρετῆς.

558 Philo de fortitudine Vol. II Mang. p. 426. ὥς δὴ ἐκάστην ἡμέραν τοῦ σπουδαίου μηδὲν ἔρημον καὶ κενὸν εἶναι εἰς πάροδον ἀμαρτημάτων, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς μέρεσι καὶ διαστήμασιν αὐτῆς καλοκαγαθίας πεπληρωθῆσθαι. Κρίνεται γὰρ οὐ ποσότητι ἀλλὰ ποιότητι ἢ ἀρετῇ καὶ τὸ καλόν· ὅθεν ἰσότημον καλῶ βίῳ σοφοῦ καὶ μίαν ἡμέραν ὑπέλαβον εἶναι κατορθουμένην. — διότι πάσαις μὲν ταῖς κινήσεσι, πάσαις δὲ ταῖς σχέσεσιν ὁ σπουδαῖος ἐπαινετός, ἔνδον τε καὶ ἔξω, πολιτικός τε ὁμοῦ καὶ οἰκονόμος, τὰ μὲν ἔνδον ἐξορθῶν οἰκονομικῶς, τὰ δ' ἔξω πολιτικῶς ἢ συμφέρον ἐπανορθοῦσθαι.

559 Philo de anim. sacrif. idon. Vol. II Mang. p. 249. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῶν σπουδαίων καὶ φιλοθέων συμβαίνει τὰς πρὸς καλοκαγαθίαν ἀφορίας ἀμείνουσιν εἶναι ὧν ἐκ τύχης οἱ φαῦλοι κατορθοῦσιν.

560 Stobaeus ecl. II 66, 14 W. Λέγουσι δὲ καὶ πάντ' εὖ ποιεῖν τὸν σοφόν, ἃ ποιεῖ· ἔδλον. Ὅν τρόπον γὰρ λέγομεν πάντ' εὖ ποιεῖν τὸν αὐλητὴν ἢ καθαρθόν, συνυπακουμένου τοῦ ὅτι τὰ μὲν κατὰ τὴν αὐλησιν, τὰ δὲ κατὰ τὴν καθαρθίαν, τὸν αὐτὸν τρόπον πάντ' εὖ ποιεῖν τὸν φρόνιμον, καὶ ὅσα ποιεῖ καὶ οὐ μὰ Δία καὶ ἃ μὴ ποιεῖ. Τῷ γὰρ κατὰ λόγον ὀρθῶν ἐπιτελεῖν πάντα καὶ οἶον κατ' ἀρετὴν, περὶ ὅλον οὕσαν τὸν βίον τέχ-

7 συγχρησασθαι libri, corr. Zeller.
δεμίᾳ Heeren, μηδεμίαν libri.

9 κατὰ add. Heeren. 24 μη-
41 καὶ, deleto ὁ Hense. || τῷ γὰρ Canter,
τὸ γὰρ libri.

νην, ἀκόλουθον εἰρήθησαν τὸ περὶ τοῦ πάντι' εὐ ποιεῖν τὸν σοφὸν δόγμα. κατὰ τὸ ἀνάλογον δὲ καὶ τὸν φαῦλον πάντα ὅσα ποιεῖ κακῶς ποιεῖν κατὰ πάσας τὰς κακίας.

561 Diog. Laërt. VII 125. πάντα τε εὐ ποιεῖν τὸν σοφόν, ὡς καὶ πάντα φαμεν τὰ αὐλήματα εὐ αὐλεῖν τὸν Ἰσμηλίαν.

562 Dio Chrysost. or. LXXI § 5 (Vol. II p. 182 Arn.). ἐγὼ δὲ φημι τὸν φιλόσοφον τὰς μὲν τέχνας οὐχ οἶόν τε εἶναι πάσας εἰδέναι (χαλεπὸν γὰρ καὶ μίαν ἀκριβῶς ἐργάσασθαι), ποιῆσαι δ' ἂν ἅπαντα βέλτιον ὅ,τι ἂν τύχη ποιῶν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ τὰ κατὰ τὰς τέχνας, ἂν ἄρα ἀναγκασθῇ ποτε ἀφασθαι τοιοῦτου τινός, οὐ κατὰ τὴν τέχνην διαφέροντα — 10 τοῦτο γὰρ οὐχ οἶόν τε, τοῦ τέκτονος τὸν ἰδιώτην ἕμεινον ποιῆσαι τι κατὰ τὴν τεκτονικὴν ἢ τοῦ γεωργοῦ τὸν οὐκ ὄντα γεωργίας ἔμπειρον ἐν τῷ ποιεῖν τι τῶν γεωργικῶν ἔμπειρότερον φανῆναι — ποῦ δ' ἂν διαφέρει; τῷ συμφερόντως ποιεῖν ἢ μὴ ποιεῖν καὶ ὅτε δεῖ καὶ ὅπου καὶ τὸν καιρὸν γνῶναι τοῦ 15 δημιουργοῦ μάλλον καὶ τὸ δυνατόν.

563 Stobaeus ecl. II 102, 20 W. Πάντα τε εὐ ποιεῖ ὁ νοῦν ἔχων, καὶ γὰρ φρονίμως καὶ ἐγκρατῶς καὶ κοσμίως καὶ εὐτάκτως ταῖς περὶ τὸν βίον ἔμπειρίας χρώμενος συνεχῶς. ὁ δὲ φαῦλος, ἄπειρος ὢν τῆς ὀρθῆς χρήσεως, πάντα κακῶς ποιεῖ καθ' ἣν ἔχει διάθεσιν ἐνεργῶν, εὐμετάπτωτος ὢν καὶ παρ' ἕκαστα μεταμελεῖα συνεχόμενος. Εἶναι δὲ τὴν μεταμέλειαν λύπην 20 ἐπὶ πεπραγμένοις ὡς παρ' αὐτοῦ ἡμαρτημένοις, κακοδαμονικόν τι πάθος ψυχῆς καὶ στασιῶδες· ἐφ' ὅσον γὰρ ἄχθεται τοῖς συμβεβηκόσιν ὁ ἐν ταῖς μεταμελείαις ὢν, ἐπὶ τοσοῦτον ἀγανακτεῖ πρὸς ἑαυτὸν ὡς αἴτιον γεγονότα τούτων· δι' ὃ καὶ ἄτιμον εἶναι πάντα φαῦλον, μῆτε τιμῆς ἄξιον ὄντα μῆτε τίμιον ὑπάρχοντα. τὴν γὰρ τιμὴν εἶναι γέρας ἀξίωσιν, τὸ δὲ γέρας ἄθλον 25 ἀρετῆς εὐεργετικῆς. τὸν οὖν ἀρετῆς ἀμέτοχον ἄτιμον δικαίως λέγεσθαι.

564 Stobaeus ecl. II 115, 5 W. Λέγουσι δὲ μῆτε παρὰ τὴν ὄρεξιν μῆτε παρὰ τὴν ὀρμὴν μῆτε παρὰ τὴν ἐπιβολὴν γίνεσθαι τι περὶ τὸν σπουδαῖον, διὰ τὸ μεθ' ὅπεξαιρέσεως πάντα ποιεῖν τὰ τοιαῦτα καὶ μηδὲν 30 αὐτῷ τῶν ἐναντιουμένων ἀπρόληπτον προσπίπτειν.

565 Seneca de beneficiis IV 34. Non mutat sapiens consilium omnibus his manentibus, quae erant, cum sumeret. ideo nunquam illum poenitentia subit, quia nihil melius illo tempore fieri potuit, quam quod factum est, nihil melius constitui, quam quod constitutum est. ceterum ad omnia cum exceptione venit: si nihil incidit, quod 35 impediatur. ideo omnia illi succedere dicimus et nihil contra opinionem accidere, quia praesumit animo posse aliquid intervenire, quod destinata prohibeat.

566 Philo Quod deus sit immut. § 22 Vol. II p. 61, 1 Wendl. καίτοι τινῶν ἀξιούντων μηδὲ πάντας ἀνθρώπους ταῖς γνώμαις ἐπαμφοτερίζειν. 40 Τοὺς γὰρ ἀδόλους καὶ καθαρῶς φιλοσοφήσαντας μέγιστον ἐκ τῆς ἐπιστήμης ἀγαθὸν εὐρασθαι, τὸ μὴ τοῖς πράγμασι συμεταβάλλειν, ἀλλὰ μετὰ σταθερότητος ἀκλινοῦς καὶ παγίου βεβαιότητος ἐπασσι τοῖς ἀρμόττουσιν ἐγγεγεῖν.

4 πάντας BP.
αὐτὸν F αὐτὸν P.
libri, corr. Meurer.
ceteri.

20 μεταμελείας libri, corr. Heeren.
27. 28. μῆτε ter Wachsm., μηδὲ libri.
35 exceptio — ὅπεξαιρέσεις.

31 αὐτοῦ Meineke,
28 ἐπιβολὴν
40 πάντας MUF, ὄντας

§ 3. Sapiens malis non afficitur.

567 Stobaeus eclog. II 7 p. 99, 9 W. Καὶ τὸν μὲν σπουδαῖον, ταῖς περὶ τὸν βίον ἐμπειρίας χρώμενον ἐν τοῖς πραττομένοις ὑπ' αὐτοῦ, πάντ' εὖ ποιεῖν, καθάπερ φρονίμως καὶ σωφρόνως καὶ κατὰ τὰς ἄλλας ἀρετάς· τὸν δὲ φαῦλον κατὰ τοῦναντίον κακῶς. Καὶ τὸν μὲν σπουδαῖον μέγαν εἶναι καὶ ἀδρὸν καὶ ὑψηλὸν καὶ ἰσχυρόν. Μέγαν μὲν, ὅτι δύναιται ἐφικνεῖσθαι τῶν κατὰ προαίρεσιν ὄντων αὐτῷ καὶ προκειμένων· ἀδρὸν δὲ ὅτι ἐστὶν ἠὲ-ξημέτος πάντοθεν· ὑψηλὸν δ' ὅτι μετέλληγε τοῦ ἐπιβάλλοντος ὕψους ἀνδρὶ γενναίῳ καὶ σοφῷ· καὶ ἰσχυρόν δ' ὅτι τὴν ἐπιβάλλουσαν ἰσχὺν περιπεποίη-ται, ἀήτητος ὢν καὶ ἀναταγώνιστος. Παρ' ὃ καὶ οὔτε ἀναγκάζεται ὑπὸ τινος οὔτε ἀναγκάζει τινά, οὔτε κωλύεται οὔτε καλύει, οὔτε βιάζεται ὑπὸ τινος οὔτ' αὐτὸς βιάζει τινά, οὔτε δεσπόζει οὔτε δεσπόζεται, οὔτε κακοποιεῖ τινά οὔτ' αὐτὸς κακοποιεῖται, οὔτε κακοῖς περιπίπτει <οὔτ' ἄλλον ποιεῖ κακοῖς περιπίπτει> οὔτ' ἐξαπατᾶται οὔτε ἐξαπατᾷ ἄλλον, οὔτε 15 διαψεύδεται οὔτε ἀγνοεῖ οὔτε λανθάνει ἑαυτὸν οὔτε καθόλου ψεῦδος ὑπολαμβάνει· εὐδαίμων δ' ἐστὶ μάλιστα καὶ εὐτυχὴς καὶ μακάριος καὶ ὄλβιος καὶ εὐσεβὴς καὶ θεοφιλὴς καὶ ἀξιοματικός, βασιλικὸς τε καὶ στρατηγικὸς καὶ πολιτικὸς καὶ οἰκονομικὸς καὶ χρηματιστικὸς. Τοὺς δὲ φαύλους ἅπαντα τού- 20 τος ἐναντία ἔχειν.

30 Cf. ibidem p. 102, 20 W. Πάντα τε εὖ ποιεῖ ὁ νοῦν ἔχων· καὶ γὰρ φρονίμως καὶ ἐγκρατῶς καὶ κοσμίως καὶ εὐτάκτως ταῖς περὶ τὸν βίον ἐμπει- ρίαις χρώμενος συνεχῶς. ὁ δὲ φαῦλος, ἄπειρος ὢν τῆς ὀρθῆς χρήσεως, πάντα κακῶς ποιεῖ καθ' ἣν ἔχει διάθεσιν ἐνεργῶν, εὐμετάπτωτος ὢν καὶ παρ' ἑκάστα μεταμελεία συνεχόμενος. Εἶναι δὲ τὴν μεταμέλειαν λύπην ἐπὶ 25 πεπραγμένοις ὡς παρ' αὐτοῦ ἡμαρτημένοις, κακοδαιμονικὸν τι πάθος ψυχῆς καὶ στασιῶδες· ἐφ' ὅσον γὰρ ἄχθεται τοῖς συμβεβηκόσιν ὁ ἐν ταῖς μεταμε- λείαις ὢν, ἐπὶ τοσοῦτον ἀγανακτεῖ πρὸς ἑαυτὸν ὡς αἴτιον γεγονότα τούτων.

568 Aët. Plac. IV 9, 17. Οἱ Στωϊκοὶ τὸν σοφὸν αἰσθήσει κατα- ληπτὸν ἀπὸ τοῦ εἶδους τεμηριωδῶς.

30 569 Varro ταφή Μενίππου II (Satur. Men. ed. Riese p. 222). In charteo stadio ἐπιτάφιον ἀγο ἀγῶνα, quam qui certasset animo, bellus homo, magis delectatus Stoicorum pancratio quam athletarum.

570 Cicero Tuscul. disp. III 14. Qui fortis est, idem est fidens, qui autem est fidens, is profecto non extimescit; discrepat enim a timendo 35 confidere. Atqui in quem cadit aegritudo, in eundem timor; quarum enim rerum praesentia sumus in aegritudine, easdem impendentes et venientes timemus. Ita fit ut fortitudini aegritudo repugnet. — Verisimile est igitur, in quem cadat aegritudo, cadere in eundem timorem et infractionem quidem animi et demissionem. Quae in quem cadunt, in 40 eundem cadit ut serviat, ut victum, si quando, se esse fateatur. Quae qui recipit, recipiat idem necesse est timiditatem et ignaviam. Non cadunt autem haec in virum fortem; igitur ne aegritudo quidem. At nemo sapiens nisi fortis; non cadet ergo in sapientem aegritudo.

12 ὁ δεσπόζει libri, corr. Meineke. 13 κακῶς libri, corr. Gaisford.

14 add. Meineke. 24 libri μεταμελείας, corr. Heeren. 25 αὐτοῦ Meineke, libri αὐτὸν vel αὐτῶν. 28 καταληπτὸν Damasc., καταληπτικὸν Diels vix recte.

37 Ita fit — repugnet del. O. Heine.

19. Praeterea necesse est, qui fortis sit, eundem esse magni animi; <qui magni animi> sit, invictum; qui invictus sit, eum res humanas despiciere atque infra se positas arbitrari; despiciere autem nemo potest eas res, propter quas aegritudine adfici potest; ex quo efficitur fortem virum aegritudine numquam adfici; omnes autem sapientes fortes; non cadit igitur in sapientem aegritudo.

Et quem ad modum oculus conturbatus non est probe adfectus ad suum munus fungendum, et reliquae partes totumve corpus, statu cum est motum, deest officio suo et muneri, sic conturbatus animus non est aptus ad exsequendum munus suum. Munus autem animi est ratione bene uti, et sapientis animus ita semper adfectus est, ut ratione optime utatur; numquam igitur est perturbatus. At aegritudo perturbatio est animi; semper igitur ea sapiens vacabit.

18. Qui sit frugi igitur vel, si mavis, moderatus et temperans, eum necesse est esse constantem; qui autem constans, quietum; qui quietus, perturbatio omni vacuum, ergo etiam aegritudine. Et sunt illa sapientis; aberit igitur a sapiente aegritudo.

571 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 73 (p. 302 Auher). Lucus non habet locum in incorruptis; atqui tam sapientia quam virtus omnis incorruptibilis est; in illis vero, quae haberi possunt et deficiunt tamen, necesse est aegre ferri. Verum optime diligentia habenda in hoc, quod nec planctum neque luctum usurpasse sapientem inducit — —; quoniam res ex improvise occurrentes praeterque voluntatem impingentes hominem pusillae mentis coarctant et praecipitant, constantem vero undique, humiliant tantum impetu facto, haud tamen tali, quae usque in finem perducant, sed a rectore consilii fortissime repulsae retroverti coguntur.

572 Augustinus de vita beata c. 25. Ergo, inquam, miserum esse omnem qui egeat, dubitat nemo: nec nos terrent quaedam sapientium corpori necessaria. Non enim eis eget ipse animus, in quo posita est vita beata. Ipse enim perfectus est, nullus autem perfectus aliquo eget et quod videtur corpori necessarium, sumet, si adfuerit: si non adfuerit, non eum istarum rerum franget inopia. Omnis namque sapiens fortis est, nullus autem fortis aliquid metuit. Non igitur metuit sapiens aut mortem corporis aut dolores, quibus pellendis vel vitandis vel differendis sunt necessaria illa, quorum ei potest contingere inopia. Sed tamen non desinit eis bene uti, si ipsa non desunt. Verissima est enim illa sententia: (Ter. Eun. IV 6) Nam tu quod vitare possis, stultum admittere est. Vitabit ergo mortem ac dolorem quantum potest et quantum decet, ne si minime vitaverit non ex eo miser sit quia haec accidunt, sed quia vitare cum posset noluit: quod manifestum stultitiae signum est. Erit ergo ista non vitans non earum rerum perpessione, sed stultitia miser. Si autem non valuerit evitare, cum id sedulo ac decenter egerit, non eum ista irruentia miserum facient. Etenim et illa eiusdem Comici sententia non minus vera est: Quoniam non potest id fieri quod vis, id velis quod possit (Ter. Andr. II 1). Quomodo erit miser, cui nihil accidit praeter voluntatem? Quia quod sibi videt non posse provenire, non potest velle. Habet enim rerum certissimarum voluntatem, id est ut

quidquid agit non agat nisi ex virtutis quodam praescripto et divina lege sapientiae, quae nullo ab eo pacto eripi possunt.

Cp. 26 et 27 probatur omnem qui miser est egere.

573 Seneca de beneficiis II 18. Totiens admoneam necesse est, non loqui me de sapientibus, quos quicquid oportet et iuvat, qui animum in potestate habent et legem sibi quam volunt dicunt, quam dixerunt servant etc.

574 Stobaeus Florilegium 7, 21. *Χρυσίππου· Ἔλγευεν δὲ ὁ Χρυσίππος ἀλγεῖν μὲν τὸν σοφόν, μὴ βασανίζεσθαι δέ· μὴ γὰρ ἐνδιδόναι τῇ ψυχῇ. Καὶ δεῖσθαι μὲν, μὴ προσδέχεσθαι δέ.*

575 Commenta Lucani lib. IX 569 p. 304 Us. Sapientem enim violentia nulla commutat, nec fortuna terret amissione aut acquisitione rerum. libenter subit quicquid inimica fortuna protulerit. Stoici negant sapientem malis adfici, cum **

576 Minuc. Fel. Octav. cp. 37. Quam pulchrum spectaculum deo cum Christianus cum dolore congregitur, cum adversum minas et supplicia et tormenta componitur, cum strepitum mortis et horrorem carnificis iridens inculcat, cum libertatem suam adversus reges et principes erigit, soli deo cuius est cedit, cum triumphator et victor ipsi qui adversum se sententiam dixit, insultat. Vicit enim qui quod contendit obtinuit.

Sen. dial. I 2, 7sq. Minucium hic Stoica exempla sequi probant.

577 Lactant. div. instit. V 13. Haec est vera virtus, quam philosophi quoque gloriabundi non re, sed verbis inanibus iactant, disserentes nihil esse tam congruens viri sapientis gravitati atque constantiae, quam nullis terroribus de sententiae proposito posse depelli; sed tanti esse cruciari et emori, ne fidem prodat, ne ab officio discedat, ne metu mortis aut dolore acerbo subactus aliquid faciat iniustum.

578 Stobaeus eclog. II 7 p. 110 W. *Λέγουσι δὲ καὶ τὸν σοφὸν ἀνύβριστον εἶναι· οὐθ' ὑβρίζεσθαι γὰρ οὐθ' ὑβρίζειν διὰ τὴν ὕβριν ἀδικίαν εἶναι κατασχύνουσαν καὶ βλάβην· μήτε δὲ ἀδικεῖσθαι μήτε βλάπτεσθαι τὸν σπουδαῖον· ἀδικητικῶς μέντοι γέ τινας αὐτῷ προσφέρεσθαι καὶ ὑβριστικῶς καὶ κατὰ τοῦτο ἀδικοπραγεῖν. Πρὸς τοῦτο μὴδὲ <τῆ>ν τυχοῦσαν ἀδικίαν εἶναι τὴν ὕβριν, ἀλλὰ <τῆν> κατασχύνουσαν καὶ ὑβριστικὴν οὖσαν. Ἀπερίττωτον δ' ὑπάρχειν τὸν νοῦν ἔχοντα τοῦτοις καὶ μηδαμῶς κατασχύνεσθαι· ἐν ἑαυτῷ γὰρ ἔχειν τὸ ἀγαθὸν καὶ τὴν θεῖαν ἀρετὴν, δι' ἧ καὶ πάσης ἀπηλλάχθαι κακίας καὶ βλάβης.*

Cf. Senecae dial. II cp. 7 § 3—6.

579 Plutarchus de Stoico. repugn. cp. 20 p. 1044a. *ἀδικεῖται γὰρ οὐδεὶς μὴ βλαπτόμενος· ὅθεν μὴ ἀδικεῖσθαι τὸν σοφὸν ἐν ἑλλοίς ἀποφηνάμενος (scil. Chrysippus) ἐνταῦθά φησιν (scil. ἐν τῷ πρώτῳ περὶ βίων) ἀδικημά τι τὸν τόπον ἐπιδέχεσθαι.*

580 Seneca de beneficiis II 35. A consuetudine quaedam quae dicimus abhorrent, deinde alia via ad consuetudinem redeunt. Negamus

16 Ad Christianum transtulit Minucius quae de sapiente Stoici iactabant. 81 trad. *αὐτῶν*, corr. Heeren. 82 *δικαιοπραγεῖν* libri et W., ipse correxi. || *πρὸς τε τὸ μὴδὲν* libri, recepi Wachsmuthii coniecturam. 83 *τῆν* ipse addidi.

iniuriam accipere sapientem, tamen qui illum pugno percusserit, iniuriarum damnabitur; negamus stulti quicquam esse, et tamen eum, qui rem aliquam stulto subripuit, furti condemnabimus; insanire omnes dicimus, nec tamen omnes curamus elleboro; his ipsis, quos vocamus insanos, et suffragium et iurisdictionem committimus. 5

581 Stobæus ecl. II 115, 18 W. Ἀδιάβολον δ' εἶναι πάντα τὸν καλὸν ἀγαθόν, ἀπαράδεκτον ὄντα διαβολῆς, ὅθεν καὶ ἀδιάβολον εἶναι κατὰ τε τοῦτον τὸν τρόπον καὶ τῷ μὴ διαβάλλειν ἕτερον. Εἶναι δὲ τὴν διαβολὴν διάστασιν φαινομένων φίλων ψευδεὶ λόγῳ· τοῦτο δὲ μὴ γίνεσθαι περὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, μόνους δὲ τοὺς φαύλους καὶ διαβάλλεσθαι καὶ διαβάλλειν, 10
δι' ὃ καὶ τοὺς μὲν κατ' ἀλήθειαν φίλους μήτε διαβάλλειν μήτε διαβάλλεσθαι, τοὺς δὲ δοκοῦντας καὶ φαινομένους.

§ 4. Sapiens beatus est.

582 Cicero de finibus III 26. cum igitur hoc sit extremum, congruenter naturæ convenienterque vivere, necessario sequitur omnes sapientes semper feliciter, absolute, fortunate vivere, nulla re impediri, nulla prohiberi, nulla egere.

583 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 92 (p. 318 Aucher). Vita sapientis omnis omnino plena est felicitate, nulla relicta parte vacua, in quam irreperet peccatum. 20

584 Dio Chrysost. or. LXIX § 4 (Vol. II p. 175, 14 Arn.). ἂν δὲ ἡ ψυχὴ ἔμφρων γένηται καὶ ὁ νοῦς ἀγαθὸς καὶ ἱκανοὶ ὡς τὰ τε αὐτῶν πράγματα ὀρθῶς πράττειν καὶ τὰ τῶν ἄλλων, τούτους ἀνάγκη καὶ εὐδαιμόνως ζῆν, νομίμους ἄνδρας γενομένους καὶ ἀγαθοῦ δαίμονος τυχόντας καὶ φίλους ὄντας τοῖς θεοῖς. 25

οὐ γὰρ ἄλλους μὲν φρονίμους εἰκὸς εἶναι, ἄλλους δὲ ἐμπίρους τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, οὐδὲ ἄλλους μὲν τάνθρωπεια ἐπίστασθαι, ἄλλους δὲ τὰ θεῖα, οὐδὲ ἄλλους μὲν εἶναι τῶν θείων ἐπιστήμονας, ἄλλους δὲ ὀσίους, οὐδὲ ἄλλους μὲν ὀσίους, ἄλλους δὲ θεοφιλεῖς· οὐδὲ ἕτεροι μὲν ἔχονται 30
θεοφιλεῖς, ἕτεροι δὲ εὐδαιμόνες.

οὐδὲ ἕτεροι μὲν εἰσιν ἀνθρωποὶ ἄφρονες, ἕτεροι δ' ἀγνοοῦσι τὰ καθ' αὐτοὺς πράγματα· οὐδὲ οἱ τὰ σφέτερα πράγματα ἀγνοοῦσι, τὰ θεῖα ἴσασιν· οὐδὲ οἱ φαύλως περὶ τῶν θείων ὑπειληφότερες οὐκ ἀνόσιοί εἰσιν. οὐδέ γε τοὺς ἀνοσίους οἶόντε 35
φίλους εἶναι θεοῖς, οὐδὲ τοὺς μὴ φίλους θεοῖς μὴ ductυχεῖς εἶναι.

585 Stephanus fragm. comment. in Aristot. Rhet. III p. 325, 13 Babe. οἱ Στωϊκοὶ εὐδαιμόνα λέγουσι τὸν τὰς Πριαμικὰς συμφορὰς ὑπομένοντα. 40

8 τῷ Heeren, τὸ libri. | ἕτερον Canter, ἑτέρον libri. 26 Has conclusiones ipsius esse Chrysippi puto propter concludendi formam.

586 Gregorius Nazianzenus epist. 32. Ἐπαινῶ δὲ τῶν ἀπὸ τῆς Στοᾶς τὸ νειαικὸν τε καὶ μεγαλόνουν, οἳ μηδὲν καλύειν φασὶ πρὸς εὐδαιμονίαν τὰ ἔξωθεν, ἀλλ' εἶναι τὸν σπουδαῖον μακάριον, κἂν ὁ Φαλάριδος ταῦτος ἔχη καιόμενον.

5 587 Stobaeus ecl. II 101,5 W. τῶν τε ἀγαθῶν μηδενὸς μετέχει τοὺς φαύλους, ἐπειδὴ τὸ ἀγαθὸν ἀρετὴ ἐστὶν ἢ τὸ μετέχον ἀρετῆς· τὰ τε παρακαίμενα τοῖς ἀγαθοῖς, ἔπειρ ἐστὶν ὧν χρῆ, ἀφελήματα δὲντα, μόνοις τοῖς σπουδαίοις συμβαίνειν· καθάπερ καὶ τὰ παρακαίμενα τοῖς κακοῖς, ἔπειρ ἐστὶν ὧν οὐ χρῆ, μόνοις τοῖς κακοῖς· βλάμματα γὰρ εἶναι. καὶ διὰ τοῦτο τοὺς
10 μὲν ἀγαθοὺς ἀβλαβεῖς πάντας εἶναι καὶ ἀμφοτέρω, οὔτε βλάπτειν οἷους τε δὲντας οὔτε βλάπτεσθαι, τοὺς δὲ φαύλους κατὰ τοῦναντίον.

588 Diog. Laërt. VII 123. ἀβλαβεῖς τε εἶναι· οὐ(τε) γὰρ ἄλλους βλάπτειν οὔτε αὐτούς.

§ 5. Sapiens est dives, formosus, liber.

15 589 Stobaeus ecl. II p. 100,7 W. Καθόλου δὲ τοῖς μὲν σπουδαίοις πάντα τάγαθὰ ὑπάρχειν, τοῖς δὲ φαύλοις πάντα τὰ κακὰ. Οὐ νομιστέον δὲ λέγειν αὐτοὺς οὕτως, ὡς εἴ τινα ἐστὶν ἀγαθὰ, ἐκεῖνα ὑπάρχει τοῖς σπουδαίοις, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν κακῶν· ἀλλὰ τοὶ τοὺς μὲν τὸσαῦτα ἔχειν ἀγαθὰ ὥστε μηδὲν ἠλλείπειν εἰς τὸ τέλειον αὐτοῖς εἶναι τὸν βίον (καὶ
20 εὐδαιμονα), τοὺς δὲ τὸσαῦτα κακὰ, ὥστε τὸν βίον ἀτελεῖ εἶναι καὶ κοκοδαίμονα.

590 Diog. Laërt. VII 125. καὶ τῶν σοφῶν δὲ πάντα εἶναι· δεδωκέναι γὰρ αὐτοῖς παντελεῖ ἐξουσίαν τὸν νόμον. τῶν δὲ φαύλων εἶναι τινα λέγεται, ὃν τρόπον καὶ τῶν ἀδίκων ἄλλως μὲν τῆς πόλεως, ἄλλως δὲ τῶν
25 χρωμένων φαμὲν.

591 Cicero de finibus III 75. (de sapiente paradoxa enumerans) recte eius omnia dicentur, qui scit uti solus omnibus, recte etiam pulcher appellabitur (animi enim liniamenta sunt pulchriora quam corporis) recte solus liber nec dominationi cuiusquam parens nec oboediens
30 cupiditati, recte invictus, cuius etiamsi corpus constringatur, animo tamen vincula inici nulla possint etc.

592 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 99 (p. 323 Ancher). Noli tamen existimare pulchritudinem corporis nunc in medium referre iuxta illam formositatem nominatam, quae ex symmetria partium decoreque
35 formae constat, qualis inest et meretricibus, quas tamen nunquam pulchras esse dixerim, sed ex adverso turpes; id enim nomen est eis proprium; siquidem — sicut per speculum proprietates corporis apparent, sic etiam animae per vultum ac faciem.

12 οὔτε scripsi, οὐ libri. 13 ἐαυτούς BP. 18 ἀλλὰ τοὶ Hense, ἀλλὰ τῶ libri. 19 καὶ εὐδαιμονα add. Meineke. 23 τὸν δὲ φαύλον B. 24 latet accusativus nominis, locum aliquem Athenarum significantis, velut τὸν (κρη)αμικόν | τῶν ἀδίκων P τὸν ἄδικον B.

aspectus vero impudens et cervix
alta frequensque motus supercilio-
rum atque gressus lascivus et nullo
modo erubescens de malis ac pudens
indiciū est animae turpissimae, quae
occultas proprii vituperii figuras pin-
git describitque evidenter in visibili
corpore.

ἀναίδες βλέμμα καὶ μετέωρος ἀόχλην
καὶ συνεχῆς κίνησις ὄφρων καὶ βά-
δισμα σεσοβημένον καὶ τὸ ἐπὶ μηδενί
τῶν φαύλων ἐρυθριᾶν σημεῖα ψυχῆς
ἔστιν αἰσχίωτης, τοὺς ἀφανεῖς τῶν οὐ-
κείων ὄνειδῶν τύπους ἐγγραφούσης
τῷ φανερῷ σώματι.

In quo vero dei oracula habitaverint sapientiae studio atque virtutis, etsi
Silenum superaverit corporis deformitate, pulcherrimum est 10
necessario: bonum est enim ei proprio pudore venerabiliter conformari
acceptationi videntium.

598 Stobaeus ecl. II 101, 14 W. τὸν δὲ κατ' ἀλήθειαν πλοῦ-
τον ἀγαθὸν εἶναι λέγουσι καὶ τὴν κατ' ἀλήθειαν πένιαν κακόν. καὶ τὴν
μὲν κατ' ἀλήθειαν ἐλευθερίαν ἀγαθόν, τὴν δὲ κατ' ἀλήθειαν δουλείαν 15
κακόν· δι' ὃ δὴ καὶ τὸν σπουδαῖον εἶναι μόνον πλούσιον καὶ ἐλεύ-
θερον, τὸν δὲ φαῦλον τοῦναντίον πένητα, τῶν εἰς τὸ πλουτεῖν ἀφορμῶν
ἴσπερμῆνον, καὶ δοῦλον διὰ τὴν ὑποπτωτικὴν ἐν αὐτῷ διάθεσιν.

594 Alexander Aphrod. comm. in Aristot. Topica II p. 72. Ald.
p. 134, 13 Wal. ὡς οἱ λέγοντες μόνον τὸν σοφὸν πλούσιον ἢ μόνον κα- 20
λὸν ἢ μόνον εὐγενῆ ἢ μόνον φήτορα· οὐ γὰρ ἀγνοῦντες οὗτοι τὰ ὑπάρ-
χοντα τῷ σοφῷ πλοῦτον ταῦτα λέγουσιν ἢ κάλλος ἢ εὐγένειαν, ἀλλὰ παρα-
βαίνοντες τὴν κειμένην λέξιν.

Cf. etiam p. 79.

595 Alexander in Aristot. Top. p. 79 Ald. p. 147, 12 Wal. ἀπὸ τοῦ- 25
του τοῦ τόπου ἐπιχειροῦν τις ἂν καὶ πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν Στωϊκῶν παρα-
δοξα λεγόμενα· εἰ γὰρ τῶν πολλῶν πλούσιον λεγόντων μόνον τὸν
πολυκτήμονα μὴ κατὰ τοῦτον τις χρῆτο τῷ ὀνόματι τοῦτ' εἶπε, κατὰ
δὲ τοῦ σοφοῦ καὶ τοῦ τὰς ἀρετὰς ἔχοντος παραβαίνοι ἂν τὸν κειμέ- 30
νον τῆς τῶν ὀνομάτων χρήσεως διορισμόν.

ibid. 22. πάλιν οἱ μὲν πολλοὶ εὐτυχῆ λέγουσι τὸν ἐν τοῖς τυχεροῖς
ἀγαθοῖς εὐθηνούοντα· οἱ δὲ τὸν τὴν ἀρετὴν ἔχοντά φασιν εὐτυχῆ, ὃ
οὐκ ἔστι τῶν τυχερῶν ἀγαθῶν. παραβαίνουσιν οὖν καὶ οὗτοι τὴν προσή-
κουσαν χρῆσιν τῶν ὀνομάτων.

596 Philo de plantatione Noë § 69 Vol. II p. 147, 15 Wendl. Τοὺς 35
μὲν οὖν πάντα τοῦ σπουδαίου φάσκοντας εἶναι παραδοξολογεῖν
φήθησάν τινες, ἀφορῶντες εἰς τὴν <τῶν> ἐκτὸς Ἐνδειᾶν τε καὶ περιουσίαν
καὶ μηδένα τῶν ἀχρημάτων ἢ ἀκτημόνων πλούσιον νομίζοντες.

597 Acro ad Hor. Serm. I 3, 124. Dicunt Stoici sapientem di-
vitem esse, si mendicet, et nobilem esse, si servus sit, et pulcherri- 40
mum esse, etiamsi sit sordidissimus.

Porphyrio ad Serm. I 3, 124. Porro autem Stoici existimant, per-
fectae sapientiae virum omnia habere; in quo sensu et Lucilius versatus
sic ait: nondum etiam haec omnia habebit formosus, dives, liber, rex solus.

Acron ad Hor. ep. I 19, 19. negant Stoici quemquam liberum 45
esse praeter sapientem.

598 Sextus adv. math. XI 170. οἱ δὲ Στωϊκοὶ καὶ ἄντιφοὶ φασὶ τὴν φρόνησιν, ἐπιστήμην οὖσαν ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐδαιτέρων, τέχνην ὑπέχειν περὶ τὸν βίον, ἣν οἱ προσλαβόντες μόνου γίγνονται καλοὶ, μόνου πλούσιοι, σοφοὶ μόνου. Ὁ γὰρ πολλοῦ ἄξια κερτημένος πλούσιος ἔστιν, ἣ δὲ ἀρετὴ πολλοῦ ἔστιν ἄξια, καὶ μόνου ταύτην ὁ σοφὸς κέρχεται· μόνου ἔρα ὁ σοφὸς ἔστι πλούσιος. Καὶ ὁ ἀξίεραστός ἔστι καλός, μόνου δὲ ὁ σοφὸς ἔστιν ἀξίεραστός· μόνου ἔρα ὁ σοφὸς ἔστι καλός.

599 Cicero Acad. Pr. II 136. Illa vero ferre non possum, non quo mihi displiceant (sunt enim Socratica pleraque mirabilia Stoicorum, quae παράδοξα nominantur) sed ubi Xenocrates, ubi Aristoteles ista tetigit? — Illi unquam dicerent sapientes solos reges, solos divites, solos formosos? omnia, quae ubique essent, sapientis esse? neminem consulem, praetorem, imperatorem, nescio an ne quinquevirum quidem quemquam nisi sapientem? postremo solum civem, solum liberum, insipientes omnes peregrinos, exsules, servos, furiosos? denique scripta Lycurgi, Solonis, duodecim tabulas nostras non esse leges? ne urbes quidem aut civitates, nisi quae essent sapientium?

600 Cicero de republ. I 28. Quis vero divitiorem quemquam putet quam eum, cui nihil desit, quod quidem natura desideret, aut potentio-
20 rentio-rem quam illum, qui omnia, quae expetat, consequatur, aut beatiorem, quam qui sit omni perturbatione animi liberatus, aut firmiore fortuna, quam qui ea possideat, quae secum, ut aiunt, vel e naufragio possit eferre? Quod autem imperium, qui magistratus, quod regnum potest esse praestantius quam despicientem omnia humana et inferiora sapientia
25 ducentem nihil unquam nisi sempiternum et divinum animo volutare?

601 Stobaeus ecl. II p. 114, 4. Ἐὐτεχνεῖν δὲ μόνου τὸν ἀστεῖον, οὐ τι μὴν πάντα, δεῖν γὰρ τὸν εὐτεχνουῖντα ἀστεία τέχνα ἔχοντα χρῆσασθαι αὐτοῖς ὡς τοιοῦτοις. Ἐὐγηρεῖν τε μόνου καὶ εὐθανατεῖν τὸν σπουδαῖον· εὐγηρεῖν γὰρ εἶναι τὸ μετὰ ποιοῦ γήρωσ διεξάγειν κατ' ἀρετὴν, εὐθανατεῖν
30 δὲ τὸ μετὰ ποιοῦ θανάτου κατ' ἀρετὴν τελευτᾶν.

602 Stobaeus ecl. II 114, 10 W. Καὶ τὰ τε ὕγιενά καὶ νοσερὰ πρὸς ἄνθρωπον λέγεσθαι καὶ ὡς τροφίμα, καὶ τὰ λυτικά καὶ στατικά καὶ τὰ τοῦτοις παραλήσια. Ὑγιενὰ μὲν γὰρ εἶναι τὰ εὐφυῶς ἔχοντα πρὸς τὸ περιποιεῖν ὕγιαν ἢ συντρεῖν· νοσερὰ δὲ τὰ ἐναντίας ἔχοντα τοῦτοις. Παρα-
35 πλήσιον δ' εἶναι καὶ τὸν ἐπὶ τῶν ἑλλων λόγον.

603 Philo de sobrietate § 56 Vol. II p. 226, 16 Wendl. ὁ δὲ ἔχων τὸν κληρονόμον ὄρων ἄνθρωπίνης εὐδαιμονίας προελήλυθε· μόνου γὰρ εὐγενῆς ἔτε θεὸν ἐπιγεγραμμένους πατέρα καὶ γεροντὸς εἰσποιητὸς αὐτῷ μόνου δῖος· οὐ πλούσιος, ἀλλὰ πᾶμπλουτος, ἐν ἀφθόνοις καὶ γησίοις, οὐ
40 χρόνῳ παλαιουμένους, καινουμένους δὲ καὶ ἡβδόνους ἀεὶ τροφῶν ἀγαθοῖς μόνου· οὐκ ἐνδοξος, ἀλλ' ἐνκλής, τὸν μὴ κολακαῖα νοθοῦμενον, ἀλλὰ βεβαιούμενον ἀληθείᾳ καρπούμενος ἔπαινον· μόνου βασιλεύς, παρὰ τοῦ πανηγυμέμονος λαβὼν τῆς ἐφ' ἑκαστῶν ἀρχῆς τὸ κράτος ἀνανταγώνιστον· μόνου ἐλεύθερος, ἀφειμένος ἀργαλεωτάτης δεσποίνης, κενῆς δόξης.

16 quidem *Manutius*, denique *libri*. 30 τὸ *Canter*, τὸν *libri*. Sunt haec ἀγαθὰ, quae vocantur *μειγμένα* cf. III n. 101. 40 γρ. μόνου *mg.* HL¹.
44 ἀφειμένος *Mang.*, ἀφειμένος *codd.*

§ 6. Sapiens res divinas callet.

604 Stobaeus ecl. II 67, 20 W. λέγουσι δὲ καὶ ἱερέα μόνον εἶναι τὸν σοφόν, φαῦλον δὲ μηδένα. τὸν γὰρ ἱερέα εἶναι δεῖν ἔμπειρον νόμων τῶν περὶ θυσίας καὶ εὐχῶν καὶ καθαρμῶν καὶ ἰδρύσεις καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἀγιστείας τε καὶ εὐσεβείας δεῖσθαι καὶ ἔμπειρίας τῆς τῶν θεῶν θεραπείας, καὶ <τοῦ> ἐντὸς εἶναι τῆς φύσεως τῆς θείας. Μηδ' ἐν <δέ τι> τούτων ὑπάρχειν τῷ φαύλῳ, διὸ καὶ πάντας εἶναι τοὺς ἄφρονας ἀσεβεῖς. Τὴν γὰρ ἀσέβειαν κακίαν οὖσαν, ἄγνοιαν εἶναι θεῶν 10 θεραπείας, τὴν δ' εὐσέβειαν, ὡς εἶπομεν (p. 62, 2), ἐπιστήμην θεῶν θερα-

605 Stobaeus ecl. II 114, 16 W. Καὶ μαντικὸν δὲ μόνον εἶναι τὸν σπουδαῖον, ὡς ἂν ἐπιστήμην ἔχοντα διαγνωστικὴν σημείων τῶν ἐκ θεῶν ἢ δαιμόνων πρὸς ἀνθρώπινον βίον τεινόντων. Δι' ὃ καὶ τὰ εἶδη τῆς 15 μαντικῆς εἶναι περὶ αὐτόν, τό τε ὄνειροκριτικὸν καὶ τὸ οἰωνοσκοπικὸν καὶ θνυτικὸν καὶ εἴ τινα ἄλλα τούτοις ἐστὶ παραπλήσια.

606 Diog. Laërt. VII 119. θείλους τε εἶναι (scil. τοὺς σπουδαίους). ἔχειν γὰρ ἐν ἑαυτοῖς οἰοῦναι θεῶν τὸν δὲ φαῦλον ἄθεον διττὸν δὲ εἶναι τὸν ἄθεον, τὸν τε ἐναντίας τῷ θεῷ λεγόμενον καὶ τὸν ἐξουθενητικὸν τοῦ θεοῦ 20 ὅπερ οὐκ εἶναι περὶ πάντα φαῦλον.

607 Cicero de divin. II 129. Stoici autem tui negant quemquam nisi sapientem divinum esse posse.

608 Diog. Laërt. VII 119. Θεοσεβεῖς τοὺς σπουδαίους· ἐμπειροῦς γὰρ εἶναι τῶν περὶ θεῶν νομίμων· εἶναι τε τὴν εὐσέβειαν ἐπιστήμην 25 θεῶν θεραπείας. ἀλλὰ μὴν καὶ θύειν αὐτοὺς θεοῖς ἄγνοοις τε ὑπάρχειν· ἐκνεύειν γὰρ τὰ περὶ τοὺς θεοὺς ἁμαρτήματα. καὶ τοὺς θεοὺς ἄγασθαι αὐτούς· ἴσους τε γὰρ εἶναι καὶ δικαίους πρὸς τὸ θεῖον. μόνους ἱερέας τοὺς σοφοὺς· ἐπεσκέψθαι γὰρ περὶ θυσιῶν, ἰδρύσεων, καθαρμῶν, τῶν ἄλλων τῶν πρὸς θεοὺς οἰκείων. 30

609 Philo de sacrif. Abel et Cain § 111 Vol. I p. 247, 9 Wendl. εορτὴ γὰρ ψυχῆς ἢ ἐν ἀρεταῖς εὐφροσύνη τελείαις — μόνος δὲ εορτάζει τὴν τοιαύτην εορτὴν ὁ σοφός, τῶν δ' ἄλλων οὐδεὶς· ἄγευστον γὰρ καθῶν ἢ κακῶν ψυχῆν εὐρεῖν σπανιώτατον.

610 Philo de septenario et festis diebus p. 279 Vol. II Mang. (ὅτι 35 οὐ σοφοὶ) ἅπαντα τὸν βίον εορτὴν ἄγουσι.

p. 280. τῶν φαύλων οὐδεὶς ἀλλ' οὐδὲ τὸν βραχύτατον χρόνον εορτάζει.

§ 7. Sapiens res politicas et oeconomicas callet.

611 Stobaeus ecl. II 94, 7 W. Τό τε δίκαιόν φασὶ φύσει εἶναι καὶ μὴ θέσει. Ἐπόμενον δὲ τούτοις ὑπάρχειν καὶ τὸ πολιτεύεσθαι τὸν σο- 40

7 ἀγιστείας Usener, ἄλλον διὰ libri. || καὶ Usener, τὸ libri. 8 τοῦ add. Usener. 9 μηδ' ἐν δέ τι Wacham, μηθενὶ libri. || τῷ φαύλῳ Meineke, τῶν φαύλων libri. 14 ἐκ Heeren, ἐς libri. 19 εἶναι om. BP. 20 θεῶ B θεῶν P, sed εἰ a P^s. 26 θύσειν BP. 32 τελείαις Pap. D. 33 οὐδὲ εἰς Pap. UF.

φὸν καὶ μάλιστα ἐν ταῖς τοιαύταις πολιτείαις ταῖς ἐμφαινούσαις τινὰ προκοπὴν πρὸς τὰς τελείας πολιτείας· καὶ τὸ νομοθετεῖν δὲ καὶ τὸ παιδεύειν ἀνθρώπους, ἔτι δὲ συγγράφειν τὰ δυνάμενα ὠφελεῖν τοὺς ἐντυγχάνοντας τοῖς γράμμασιν οὐκ εἶναι τοῖς σπουδαίοις καὶ τὸ συγκαταβαίνειν καὶ εἰς γάμον καὶ εἰς τεκνογονίαν καὶ αὐτοῦ χάριν καὶ τῆς πατρίδος καὶ ὑπομένειν περὶ ταύτης, εἴν ἤ μετρία, καὶ πόρους καὶ θάνατον. Παρακαίεσθαι δὲ τοῦτοις φάβλα, τό τε δημοκοπεῖν καὶ τὸ σοφιστεῦναι καὶ τὸ συγγράφειν ἐπιβλαβῆ τοῖς ἐντυγχέουσιν, ἔπειρ εἰς σπουδαίους οὐκ ἂν πέσοι.

612 Diog. Laërt. VII 122. ὁμοίως δὲ καὶ ἀρχικοὺς δικαστικούς 10 τε καὶ ῥητορικοὺς μόνους εἶναι, τῶν δὲ φάβλων οὐδένα.

613 Stobaeus eclog. II 7 p. 96 Wachsm. Τὸν τε νόμον σπουδαῖον εἶναι φασι, λόγον ὀρθὸν ὄντα πραστικτῶν μὲν ὧν ποιητέον, ἀπαγορευτικῶν δὲ ὧν οὐ ποιητέον. Τοῦ δὲ νόμου ἀστέλου ὄντος καὶ ὁ νόμιμος ἀστειὸς ἂν <εἴη>· νόμιμον μὲν γὰρ εἶναι ἄνδρα καὶ ἀκολουθητικὸν τῷ νόμῳ καὶ 15 πρακτικὸν τῶν ὄπ' αὐτοῦ προσταττομένων, νομικὸν δὲ τὸν ἐξηγητικὸν τοῦ νόμου. Μηδένα δὲ τῶν φάβλων μῆτε νόμιμον εἶναι μῆτε νομικόν.

Iisdem fere verbis iteratur ibid. p. 102, 3—10.

614 Stobaeus ecl. II 102, 4 W. Τοῦ δὲ νόμου ὄντος σπουδαῖον, καθάπερ εἴπομεν, ἐπειδὴ λόγος ὀρθὸς ἐστὶ προστακτικὸς μὲν ὧν ποιητέον, 20 ἀπαγορευτικὸς δὲ ὧν οὐ ποιητέον, μόνον τὸν σοφὸν εἶναι λέγουσι νόμιμον, πρακτικὸν ὄντα τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου προσταττομένων καὶ μόνον ἐξηγητικὸν τοῦτου, δι' ὃ καὶ νομικὸν εἶναι· τοὺς δ' ἡλιθίους ἐναντίας ἔχειν.

615 Stobaeus ecl. II 102, 11 W. Ἀστειοὺς δ' ἔτι καὶ τὴν ἀρχικὴν 25 καταπέμοσιν ἐπιστασίαν καὶ τὰ ταύτης εἰδῆ, βασιλείαν, στρατηγίαν, ναυαρχίαν καὶ τὰς ταύταις παρακλησίους. Κατὰ τοῦτο δὴ καὶ μόνος ὁ σπουδαῖος ἔρχει καὶ εἰ μὴ πάντως κατ' ἐνέργειαν, κατὰ διάθεσιν δὲ καὶ πάντως. Καὶ πειθαρχικὸς μόνος ὁ σπουδαῖός ἐστιν, ἀκολουθητικὸς ὧν ἔρχονται. Τῶν δ' ἀφρόνων οὐδέτις τοιοῦτος· οὐτε γὰρ ἔρχειν οὐτ' ἔρχεσθαι οἶός <τ'> ἐστὶν ὁ ἄφρων, αὐθάδης τις ὧν καὶ ἀνάγωγος.

616 Cicero de finibus III 68. Cum autem ad tuendos conservandosque homines hominem natum esse videamus, consentaneum est huic naturae, ut sapiens velit gerere et administrare rem publicam atque, ut e natura vivat, uxorem adiungere et velle ex ea liberos.

617 Diog. Laërt. VII 122. οὐ μόνον δὲ ἐλευθέρους εἶναι τοὺς 35 σοφοὺς, ἀλλὰ καὶ βασιλέας, τῆς βασιλείας οὐσης ἀρχῆς ἀνυπευθύνου, ἦτις περὶ μόνους ἂν τοὺς σοφοὺς <συ>σταίῃ, καθὰ φησι Χρῦσιππος ἐν τῷ Περὶ τοῦ κυρίως κερήσθαι Ζήνωνα τοῖς ὀνόμασιν. ἐγνωκέναι γὰρ φησι δεῖν τὸν ἔρχοντα περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν· μηδένα δὲ τῶν φάβλων ἐπίστασθαι ταῦτα.

40 Cf. Stobaeus eclog. II 7 p. 108, 26. Καὶ μόνον εἶναι τὸν σοφὸν

8 ἔστι libri, corr. Heeren. 6 μέτρια libri, corr. Meineke. 7 ἐπιβλάπην libri, corr. Meineke. 10 ἐπίστασθαι ταῦτα οὐδένα B (ἐκ. ταῦτα in litura).

14 add. ex eiusdem Florileg. XLIV 12. 16 νόμον Flor., eclog. codd. νομίμον.

19 μὲν προστακτικὸς libri, transposuit Meineke. 23 ἀστέλιος δ' εἶναι libri, corr.

Heeren. || ἀρχίῃ libri, corr. Usener. 24 καταπέμοσιν libri, corr. Usener.

27 πάντως libri, corr. Heeren. || μόνον libri, corr. Heeren. 29 τ' add. Usener.

36 συσταίῃ restituit Menagius e Suida s. v. δοῖλοι, σταίῃ BP.

βασίλεια τε καὶ βασιλικόν, τῶν δὲ φανύλων μηδένα· τὴν γὰρ βασιλείαν ἀρχὴν ἀνυπεύθυνον εἶναι καὶ τὴν ἀνωτάτω καὶ τὴν ἐπὶ πάσαις.

618 Olympiodorus in Plat. Alcib. pr. p. 55 ed. Creuzer. Τρίτον ἔστι κατὰ τὴν τῶν Στωϊκῶν μεγαλοφροσύνην ὁ ἀρχικός, τουτέστιν ὁ εἰδὼς ἄρχειν, μόνος ἄρχων ἐστίν, εἰ καὶ μὴ ἔχοι τὰ ὄργανα τῆς ἀρχικῆς ἐπιστήμης· καὶ ἔστι μόνος ὁ σοφὸς πλούσιος, τουτέστιν ὁ εἰδὼς χρῆσασθαι παρόντι τῷ πλοσίῳ, εἰ καὶ μὴ πάρεστιν.

Cf. Proclus in Plat. Alcib. pr. p. 164 ed. Creuzer. Ταῦτ' ἄρα καὶ τὴν Στωϊκὴν μεγαληγορίαν ὑπερέβηεν ὁ Σωκράτης ἐν τούτοις. Τί γὰρ ἄλλο ἐστὶν ἐκ τῶν εἰρημένων συναγεῖν ἢ ἔστι μόνος ἄρχων ὁ σπουδαῖος, μόνος δυναστής, μόνος βασιλεὺς, μόνος ἡγεμὼν πάντων, μόνος ἐλευθερός, καὶ ἔστι πάντα τῶν σπουδαίων ἐστίν, ὅσα καὶ τῶν θεῶν· κοινὰ γὰρ τὰ τῶν φίλων· εἴπερ οὖν πάντα τῶν θεῶν, πάντα καὶ τῶν σπουδαίων.

— — Ὡς γὰρ τέκτονα λέγομεν οὐ τὸν ἔχοντα τὰ ὄργανα τοῦ τέκτονος, ἀλλὰ τὸν τὴν τέχνην πεποιημένον· οὕτω καὶ ἄρχοντα καὶ βασιλέα τὸν ἔχοντα τὴν βασιλικὴν ἐπιστήμην, ἀλλ' οὐ τὸν κρατοῦντα πολλῶν. Ὅργανον γὰρ ἐστὶν ἡ φαινόμενη δύναμις, τὸ δὲ χρώμενον ἡ ἕξις· χωρὶς δὲ ταύτης οὐκ ἂν ποτε τις ἄρχων εἴη (<ἦ> βασιλεὺς.

619 Clemens Al. Strom. II p. 438 Pott. Σπεύσιππος γὰρ ἐν τῷ πρὸς Κλεοφῶντα πρώτῳ τὰ ὅμοια τῷ Πλάτῳ ἔοικε διὰ τοῦτον γράφειν. 26 Εἰ γὰρ ἡ βασιλεία σπουδαῖον, ὃ τε σοφὸς μόνος βασιλεὺς καὶ ἄρχων· ὁ νόμος, λόγος ἂν ὀρθός, σπουδαῖος· ἃ καὶ ἐστίν. Τούτοις ἀκόλουθα οἱ Στωϊκοὶ φιλόσοφοι δογματίζουσιν, βασιλείαν, ἱερωσύνην, προφητείαν, νομοθετικὴν, πλοῦτον, κάλλος ἀληθινόν, εὐγένειαν, ἐλευθερίαν μόνῳ προσέπιπτας τῷ σοφῷ· ὁ δὲ δυσεύρετος πάνυ σφόδρα καὶ πρὸς αὐτῶν ὁμολογεῖται.

620 Philo de nominum mutat. § 152 Vol. III p. 182, 23 Wendl. μόνον τὸν σοφὸν βασιλέα. Καὶ γὰρ ὅπως ὁ μὲν φρόνιμος ἡγεμὼν ἀφρόνων ἐστίν, εἰδὼς ἃ χρῆ ποιεῖν τε καὶ καὶ ἃ μὴ· ὁ δὲ σώφρων ἀκολάστον, τὰ περὶ τὰς ἀφροσύνας καὶ φωνὰς ἡκριβωκῶς οὐκ ἀμελῶς, δειλῶν δὲ οὐ ὁ ἀνδρείος, ἃ δεῖ ὑπομένειν καὶ ἃ μὴ σαφῶς ἐκμαθῆναι, ἀδικῶν δὲ ὁ δίκαιος, ἰσότητος ἐν τοῖς ἀπονεμητοῖς ἀδελφοῖς στοχαζόμενος.

621 Philo de migrat. Abrah. § 197 Vol. II p. 307, 8 Wendl. βασιλείαν δὲ σοφίαν εἶναι λέγομεν, ἐπεὶ καὶ τὸν σοφὸν βασιλέα.

622 Lucian. vitarum auctio 20 (Mercurius Chrysippum vendens dicit:) 26 ἔστι μόνος ὁστος σοφός, μόνος καλός, μόνος δίκαιος ἀνδρείος βασιλεὺς ἕξτωρ πλούσιος νομοθέτης.

623 Stobaeus ecl. II 95, 9 W. Οἰκονομικὸν δ' εἶναι μόνον λέγουσι τὸν σπουδαῖον καὶ ἀγαθὸν οἰκονόμον, ἔτι δὲ χρηματιστικόν. Τὴν μὲν γὰρ οἰκονομικὴν εἶναι θεωρητικὴν ἔξιν καὶ πρακτικὴν τῶν οἴκῳ συμφερόντων· τὴν δ' οἰκονομικὴν διατάξιν περὶ ἀναλωμάτων καὶ ἔργων καὶ κτήσεως ἐπιμέλειαν καὶ τῶν κατ' ἀγρὸν ἐργαζομένων· τὴν δὲ χρηματιστικὴν ἐμπειρίαν περιποίησεως χρημάτων ἄφ' ἧν δέον καὶ ἔξιν ὁμολογουμένως ἀναστρέφασθαι ποιούσαν ἐν συναγωγῇ χρημάτων καὶ τηρήσει καὶ ἀναλώσει πρὸς εὐπορίαν· τὸ δὲ χρηματίζεσθαι τινες μὲν μέσον εἶπον εἶναι, τινὲς δὲ ἀσπίον. 25

43 ἀγρὸν Heeren, ἀπτόν libri. 45 δέον Meineke, δέος libri. | ὁμολογεῖται ὡς libri, corr. Heeren. 45 ἐμπορίαν F.

Φαύλον δὲ μηδένα προστάτην ἀγαθὸν οἴκου γίνεσθαι, μηδὲ δύνασθαι οἰκίαν εὖ οἰκονομουμένην παρασχεῖν. Μόνον δὲ τὸν σπουδαῖον ἄνδρα χρηματιστικὸν εἶναι, γινώσκοντα ἀπ' ὧν χρηματιστέον καὶ πότε καὶ πῶς καὶ μέχρι πότε.

624 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 165 (p. 372 Aucher).
 5 Sapiens et solidus duo haec itidem possidet, incomptus et domi habitans. Indoles incompta patefacit veritatem simplicitatis carentiamque adulationis — —; altera vero, domus custodia una cum domestico more oppositio est agresti vitae. Unum enim istorum oeconomicum est et urbanitatis exiguae comprehensio; quoniam urbanitas et oeconomia cognatae
 10 sunt virtutes, quas translatas fere inter se monstrare non frustra erit: urbanitas namque oeconomia urbis est et oeconomia urbanitas est domi.

§ 8. Sapientes et sibi invicem et ceteris prosunt.

625 Stobaeus ecl. II 93, 19 W. τὰ τε ἀγαθὰ πάντα τῶν σπουδαίων εἶναι <κοινὰ> λέγουσι, καθ' ὃ καὶ τὸν ὀφελουθέντα τινα τῶν
 15 πλησίον καὶ ἑαυτὸν ὀφελεῖν. Τὴν τε ὁμόνοιαν ἐπιστήμην εἶναι κοινῶν ἀγαθῶν, δι' ὃ καὶ τοὺς σπουδαίους πάντας ὁμοσεῖν ἀλλήλοις διὰ τὸ συμφωνεῖν ἐν τοῖς κατὰ τὸν βίον· τοὺς δὲ φαύλους διαφωνοῦντας πρὸς ἀλλήλους ἐχθροὺς εἶναι καὶ κακοποιητικὸς ἀλλήλων καὶ πολεμίους.

626 Stobaeus eclog. II 7 p. 101, 21 W. Τὰ δ' ἀγαθὰ πάντα κοινὰ
 20 εἶναι τῶν σπουδαίων, τῶν δὲ φαύλων τὰ κακά. Δι' ὃ καὶ τὸν ὀφελουθέντα τινα καὶ αὐτὸν ὀφελεῖσθαι, τὸν δὲ βλέπτοντα καὶ ἑαυτὸν βλέπτειν. Πάντας δὲ τοὺς σπουδαίους ὀφελεῖν ἀλλήλους, οὔτε φίλους ὄντας ἀλλήλων πάντως οὔτε εὐνοὺς <οὔτε> εὐδοκίμους οὔτε ἀποδεχομένους παρὰ τὸ μήτε καταλαμβάνεσθαι μήτ' ἐν ταύτῃ κατοικεῖν τόπῳ, εὐνοητικῶς μέντοι
 25 γε πρὸς ἀλλήλους διακεισθαι καὶ φιλικῶς καὶ δοκιμαστικῶς καὶ ἀποδεκτικῶς· τοὺς δὲ ἄφρονας ἐν τοῖς ἐναντιοῖς τούτων ὑπάρχειν.

627 Plutarchus de comm. not. cp. 22 p. 1068f. Ἄν εἰς σοφὸς
 δοκῶν ἄποτε προτείνῃ τὸν δάκτυλον φρονίμως, οἱ κατὰ τὴν οἰκουμένην σοφοὶ πάντες ὀφελουῦνται. p. 1069a. ἐλήφει δ' Ἀριστοτέλης, ἐλήφει
 30 δὲ Ξενοκράτης — τὴν θαυμαστὴν ἀγνοοῦντες ὀφέλειαν ἦν οἱ σοφοὶ κινουμένων κατ' ἀρετὴν ἀλλήλων ὀφελουῦνται, κἂν μὴ συνῶσι μηδὲ γινώσκοντες τυγχάνωσιν. Cf. Seneca ep. 109.

628 Diog. Laërt. VII 123. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐν ἱερῆς, φασί, βιώσεται ὁ σπουδαῖος· κοινωνικὸς γὰρ φύσει καὶ πρακτικὸς.

629 Lactant. div. instit. V 17 fin. Lucro autem nunquam sapiens
 35 studet, quia bona haec terrena contemnit: nec quemquam falli patitur, quia boni viri officium est, errores hominum corrigere eosque in viam reducere; siquidem socialis est hominis ac benefica natura, quo solo cognitionem cum deo habet.

630 Stobaeus ecl. II 108, 5 W. Τὸν δὲ σπουδαῖον, ὁμιλητικὸν
 ὄντα καὶ ἐπιδέξιον καὶ προσηρικὸν καὶ θηρητικὸν διὰ τῆς ὁμιλίας εἰς

2 οἰκουμένην libri, corr. Heeren. 5 incomptus — ἀπλαστος? 9 urbanitas = πολιτική. 14 κοινὰ add. Wachsm. 23 suppl. Heeren. 33 βιώσεται, φασίν (hoc. ord.) BP.

εὐνοίαν καὶ φιλίαν, ὡς δυνατὸν εὐάρμοστον εἶναι πρὸς πλῆθος ἀνθρώπων, παρ' ὃ καὶ ἐπαφροδίτου εἶναι καὶ ἐπίχαριν καὶ πιθανόν, ἔτι δὲ αἰμύλον καὶ εὐστοχόν καὶ εὐκταίρον καὶ ἀγγίλον καὶ ἀφελή καὶ ἀπερλεργόν καὶ ἀπλοῦν καὶ ἀπλαστον· τὸν δὲ φαύλον ἔνοχον πᾶσι τοῖς ἐναντίοις. Τὸ δ' εἰρωνεύεσθαι φαύλων εἶναι φασιν, οὐδένα γὰρ ἐλεύθερον καὶ σπουδαῖον εἰρωνεύεσθαι· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ σαρκάζειν, ὃ ἐστὶν εἰρωνεύεσθαι μετ' ἐπισυρμούτινος. Ἐν μόνοις τε τοῖς σοφοῖς ἀπολείπουσι φιλίαν, ἐπεὶ ἐν μόνοις τούτοις ὁμόνοια γίνεται περὶ τῶν κατὰ τὸν βίον· τὴν δ' ὁμόνοιαν εἶναι κοινῶν ἀγαθῶν ἐπιστήμην. Φιλίαν γὰρ ἀληθινὴν καὶ μὴ ψευδάνυμον ἀδύνατον χωρὶς πίστεως καὶ βεβαιότητος ὑπάρχειν· ἐν δὲ τοῖς φαύλοις, ἀπίστοις καὶ 10 ἀβεβαίοις οὖσι καὶ δόγματα πολεμικὰ κεκτημένοις, οὐκ εἶναι φιλίαν, ἐτέρας δὲ τινὰς ἐπιπλοκάς καὶ συνδέσεις ἔξωθεν ἀνάγκαις καὶ δόξαις κατεχομέναις γίνεσθαι. Φασὶ δὲ καὶ τὸ ἀγαπᾶν καὶ τὸ ἀσπάζεσθαι καὶ τὸ φιλεῖν μόνων εἶναι σπουδαίων.

631 Diog. Laërt. VII 124. λέγουσι δὲ καὶ τὴν φιλίαν ἐν μόνοις 15 τοῖς σπουδαίοις εἶναι διὰ τὴν ὁμοιότητα. φασὶ δὲ αὐτὴν κοινωσίαν τινὰ εἶναι τῶν κατὰ τὸν βίον, χρωμένων ἡμῶν τοῖς φίλοις ὡς ἑαυτοῖς. δι' αὐτὸν τε αἰρετὸν τὸν φίλον ἀποφαίνονται καὶ τὴν πολυφιλίαν ἀγαθόν. ἐν τε τοῖς φαύλοις μὴ εἶναι φιλίαν μηδένα τε τῶν φαύλων φίλον ἔχειν.

632 Stobaeus ecl. II 115, 10 W. εἶναι δὲ καὶ πρᾶον, τῆς πραότη- 20 τος οὕσης ἔξεως καθ' ἣν πρῶως ἔχουσι πρὸς τὸ ποιεῖν τὰ ἐπιβάλλοντα ἐν πᾶσι καὶ μὴ ἐκφέρεσθαι εἰς ὀργὴν ἐν μηδενί. Καὶ ἡσύχιον δὲ καὶ κόσμιον εἶναι, τῆς κοσμιότητος οὕσης ἐπιστήμης κινήσεων κρεπουσῶν, ἡσυχιότητος δὲ εὐταξίας περὶ τὰς κατὰ φύσιν κινήσεις καὶ μονὰς ψυχῆς καὶ σώματος, τῶν ἐναντίων τούτοις ἐπὶ πάντων φαύλων γιγνομένων. 25

633 Seneca ep. 81, 8. non omnes grati sciunt debere beneficium — uni sapienti notum est, quanti res quaeque taxanda sit: nam ille, de quo loquebar modo, stultus, etiamsi bonae voluntatis est, aut minus quam debet aut tempore aut quo non debet loco reddit.

ibid. 10. Sapiens omnia examinabit secum: quantum acceperit, a quo, quando, ubi, quemadmodum. itaque negamus quemquam scire gratiam referre nisi sapientem: non magis quam beneficium dare quisquam scit nisi sapiens.

ibid. 12. solus sapiens scit amare. solus sapiens amicus est. — — quod dicimus: fidem nisi in sapiente non esse. 35

634 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 74 (p. 303 Aucher). Studiosus sapientiae cum nullo ex vanis ac vacuis [rebus], quamvis ex natura cognatus sit illis, cohabitatur vel conversatur, sed longius ab illis est seiunctus consilio; ita ut non navigationis socius nec comes in via nec concivis nec vitae consors neque coaemulator dicitur pro-prie sapiens cum insipiente, eo quod principalis dux non concordat vel convenit in mente unius alteriusque.

635 Cicero de nat. deor. I 121. Quanto Stoici melius —. Censent autem sapientes sapientibus etiam ignotis esse amicos. Nihil

1 ὡς Meineke, καὶ libri. 16 αὐτοῖς, οἷς in litura P^a. 19 μηδενί τε (om. P) τῶν φαύλων φιλονικεῖν BP. 24 μόνως libri, corr. Canter. 25 ἐπὶ πάντων φαύλων Meineke, περὶ πάντων φαύλων F, περὶ πάντα φαύλον P, περὶ πάντα φαύλον Heeren.

est enim virtute amabilius; quam qui adeptus erit, ubicumque erit gentium, a nobis diligetur.

- 636 Philo de sacrif. Abel et Cain § 121 Vol. I p. 251,3 Wendl. μήποτε δὲ καὶ δόγμα εἰσηγείται σφόδρα ἀναγκαῖον, ὅτι πᾶς σοφὸς λύτρον ἐστὶ τοῦ φαύλου, μηδ' ἂν πρὸς ὄλιγον χρόνον ἐξαρκέσαντος, εἰ μὴ ἕλωρ καὶ προμηθεΐα χρώμενος ἐκείνος προοῖναι τῆς διαμονῆς αὐτοῦ, καθάπερ ἰατρὸς τοῦ νοσοῦντος ἀντιτεταγμένος τοῖς ἀφώσθημασι καὶ πρῶτα κατασκευάζων αὐτὰ ἢ συνόλωσ ἀναίρειν, εἰ μὴ πον μετὰ φορᾶς ἀνεπισχέτου βιάσασθαι καὶ τὴν τῆς θεραπείας ὑπερβάλλοι φροντίδα.
- 10 p. 251,15 § 123. πειραῖσθαι μέντοι δεῖ καὶ τοὺς πάντως ὑπὸ τῆς ἐν αὐτοῖς διαφθορησομένους κακίας ὡς οἷον τε διασφῆζειν, μιμουμένους τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ἰατρῶν, οἱ κἂν ὀρθῶσιν ἀδύνατον τοῖς κάμνουσι τὸ σφῆσθαι, προσφέρουσι τὴν θεραπείαν ὅμως ἄσμενοι, τοῦ μὴ τῆ παρ' αὐτοὺς ὀλιγορκία δοκεῖν συμβῆναι τι τῶν παρὰ γνώμην. Εἰ δὲ τι καὶ μικρὸν ὅσον ὕγεια σπέσμα ἐμφαίνωτο, τοῦτο ὥσπερ ἐμπύρευμα πάσαις ἐπιμελείαις ζωπουρητέον· ἕλπις γὰρ μῆκνυθέντος καὶ συναυξηθέντος ἀμεινوني καὶ ἀπταιστοτέρῳ χρησασθαι τῷ βίῳ. Sequentibus commoda depingit ex sapientis persona in patriam eius redundantia.

§ 9. Sapiens austerus etc.

- 637 Diog. Laërt. VII 117. καὶ αὐστηροὺς δὲ φασιν εἶναι πάντας τοὺς σπουδαίους, τῷ μήτε αὐτοὺς πρὸς ἡδονὴν ὀμιλεῖν μήτε παρ' ἄλλων τὰ πρὸς ἡδονὴν προσδέχεσθαι. καὶ ἄλλον δὲ εἶναι αὐστηρόν, παραπλησίως λεγόμενον τῷ αὐστηρῷ οἶνω, ᾧ πρὸς μὲν φαρμακοποιῶν χρῶνται, πρὸς δὲ πρόποσιν οὐ πάνυ.
- 638 Stobaeus ecl. II 114,22 W. Αὐστηρόν τε λέγεσθαι τὸν σπουδαῖον καθ' ὅσον οὔτε προσφέρει τινὶ οὔτε προσίεται τὸν πρὸς χάριν λόγον. Κυνεῖν τε τὸν σοφὸν λέγουσιν, ἴσον (<ὄν>) τῷ ἐπιμένειν τῷ κνισμῷ, οὐ μὴν σοφὸν ὄντα ἐνάρξεσθαι τοῦ κνισμοῦ.
- 639 Clemens Al. Strom. VII 7 p. 858 Pott. αὐστηρὸς οὗτος ἡμῖν, αὐστηρὸς οὐκ εἰς τὸ ἀδιάφορον μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἀπειραστον. οὐδαμῆ γὰρ ἐνδόσιμον οὐδὲ ἀλώσιμον ἡδονῆ τε καὶ λύπη τὴν ψυχὴν παρίστησιν· δικαστῆς, ἐὰν ὁ λόγος καλῆ, ἀκλινηὲς γενόμενος, μηδ' ὀτιοῦν τοῖς πάθεσι χαριζόμενος, ἀμεταστάτῳ (<ποδὶ>) ἢ πέφυκε [τὸ] δίκαιον πορεύεσθαι βαδίζων.
- p. 859. τὸ ἀναπόβλητον τῆς ἀρετῆς.
- 640 Stobaeus eclog. II 7 p. 95,24 W. Φασὶ μὴδὲ συγγνώμην ἔχειν (<μηδενὶ τὸν νόον ἔχοντα> τοῦ γὰρ αὐτοῦ συγγνώμην τε ἔχειν) καὶ νομίζειν τὸν ἡμαρτηκότα μὴ παρ' αὐτὸν ἡμαρτηκέναι, πάντων ἡμαρτανόντων παρὰ τὴν ἴδιαν κακίαν· διὸ καὶ δεόντως λέγεσθαι τὸ μὴδὲ συγγνώμην ἔχειν τοῖς ἡμαρτανούσιν. Οὐκ ἐπιεικῆ δὲ φασιν εἶναι τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα, τὸν γὰρ ἐπιεικῆ παραιτητικὸν εἶναι τῆς κατ' ἀξίαν κολάσεως καὶ τοῦ αὐτοῦ εἶναι ἐπιεικῆ τε εἶναι καὶ ὀπολαμβάνειν τὰς ἐκ τοῦ νόμου τεταγμένας κο-

16 συναυξηθέντος Pap. UF, ἀόξηθέντος ceteri. 22 τῷ μήτε—παρ' ἄλλον addit B¹. | προσδέχεσθαι (ροσδ in litura) P², fuit παρεχέσθαι. 23 φαρμακοποιῶν P. 27 ὄν add. Valckenaer. 28 ἐνάρξεσθαι Wachsm., ἐνάρξεσθαι libri. 33 addidi ex con. | τὸ delevi. 36 add. ex eiusd. Florileg. XLVI 50.

λάσεις τοῖς ἀδικοῦσι σκληροτέρας εἶναι καὶ τὸ ἠγεῖσθαι παρὰ τὴν ἀξίαν ἀπο-
νέμειν τὰς κολάσεις τὸν νομοθέτην.

641 Diog. Laërt. VII 123. ἐλεήμονάς τε μὴ εἶναι συγγνώμην τε
ἔχειν μηδενί· μὴ γὰρ παρῖναι τὰς ἐπιβαλλούσας ἐκ τοῦ νόμου κολάσεις (ἐπεὶ
τό γε εἰκεν καὶ ὁ ἔλεος αὐτῆ τε ἡ ἐπιτακτικὰ οὐδέμια ἐστὶ ψυχῆς πρὸς κο-
λάσεις προσποιουμένη χρηστότητα) μηδὲ οἴεσθαι σκληροτέρας αὐτὰς εἶναι.

642 Diog. Laërt. VII 123. ἔτι γε τὸν σοφὸν οὐδὲν θαυμάζειν
τῶν δοκούντων παραδόξων, οἷον χαρῶνεια καὶ ἀμπατίδας καὶ πηγὰς θεριμῶν
ὕδατων καὶ πυρὸς ἀναφυσήματα.

643 Stobaeus eclog. II 7, p. 109, 5. Οὐχ οἷον δὲ μεθυσθῆσεσθαι 10
τὸν νοῦν ἔχοντα· τὴν γὰρ μέθην ἀμαρτητικὸν περιέχειν, λήρησιν εἶναι
(γὰρ) παρὰ τὸν οἶνον, ἐν μηδενὶ δὲ τὸν σπουδαῖον ἀμαρτάνειν, δι' ὃ πάντα
κατ' ἀρετὴν ποιεῖν καὶ τὸν ἀπὸ ταύτης ὀρθὸν λόγον.

644 Diog. Laërt. VII 118. καὶ οἰνωθῆσεσθαι μὲν, οὐ μεθυσθῆ-
σεσθαι δέ (scil. τὸν σπουδαῖον), ἔτι δὲ οὐδὲ μανῆσεσθαι· προσπεισῆσθαι 15
μέντοι ποτὲ αὐτῶ φαντασίας ἀλλοκίτους διὰ μελαγχολίαν ἢ λήρησιν, οὐ κατὰ
τὸν τῶν αἰρετῶν λόγον, ἀλλὰ παρὰ φύσιν.

645 Cicero de finibus III 68. Cynicorum autem rationem at-
que vitam alii cadere in sapientem dicunt, si qui eius modi forte casus
inciderit, ut id faciendum sit, alii nullo modo. 20

646 Diog. Laërt. VII 117. ἄτυφόν τε εἶναι τὸν σοφόν· ἴσως γὰρ
ἔχειν πρὸς τε τὸ ἔνδοξον καὶ τὸ ἄδοξον. εἶναι δὲ καὶ ἄλλον ἄτυφον, κατὰ
τὸν εἰκαῖον τεταγμένον, ὅς ἐστι φασίλος.

647 Diog. Laërt. VII 118. ἀκιβδήλους τοὺς σπουδαίους φυλακτι-
κούς τε εἶναι τοῦ ἐπὶ τὸ βέλτιον αὐτοὺς παριστάνειν, διὰ παρασκευῆς τῆς 25
τὰ φασίλα μὲν ἀποκουρπτούσης, τὰ δὲ ὑπάρχοντα ἀγαθὰ φαίνεσθαι ποιούσης.
(καὶ) ἀπλάστους· περιηρημένοι γὰρ ἐν τῇ φωνῇ τὸ πλάσμα καὶ τῶ
εἶδει.

648 Stobaeus ecl. II 116, 1 W. οὐδ' ἀναβάλλεσθαι δὲ ποτὲ τὸν
σπουδαῖον οὐδέν, εἶναι γὰρ τὴν ἔναβολὴν ὑπερθεσιν ἐνεργείας δι' ἕκνον· 30
ὑπερτίθεσθαι δὲ τινα μόνον, ἀνεγκλήτου τῆς ὑπερθέσεως οὐσης. ἐπὶ
γὰρ τοῦ ἀναβάλλεσθαι τὸν Ἡσίοδον ταῦτ' εἰρημέναι·

(Op. et D. 410) μηδ' ἀναβάλλεσθαι ἕς τ' αὔριον ἕς τ' ἔννηφι
καὶ

(ibid. 413) αἰεὶ δ' ἀμβολιστοῦς ἀνήρ ἔτρησι παλαίαι· 35
τῆς [δ'] ἀναβολῆς ἐπιτακτικῶν τινῶν προσρημάτων ἔργων ἐμποιούσης.

649 Diog. Laërt. VII 118. ἀπράγμονάς τε εἶναι (scil. τοὺς σπου-
δαίους)· ἐκκλίβειν γὰρ τὸ πράττειν τι παρὰ τὸ καθήκον.

4 ἐπὶ B. 5 εἰκεν] εἶναι B. || latet substantivum femininum, velut ἀδο-
ναμια; nam οὐδέμια non aptum videtur. 7 τε B. 8 ἀμπατίς P (15 in li-
tura). 10 οἶον τε libri, corr. Usener. 12 add. Usener. || διὰ τὸ Wachsm.
in adn. quod rectum puto. 14 μεθῆσεσθαι P, corr. P². 16 ἀλλοκίτους BP.
22 τε om. B. || τὸ post καὶ om. B. || ἕλλας B. 25 τοῦς P, B deest usque
ad τῆς τὰ. || αὐτοῦς] τι περὶ αὐτῶν P. 26 ἀποκουρπτούσαι B. 27 καὶ ἀπλά-
στους scorpai, ἀπλάστως BP. 31 ἐπὶ cod. Aug., ἐπεὶ FP. 33 τε ἐννηφι F τ'
ἐννηφι P. 36 δ' del. Meineke.

§ 10. Sapientem amaturum esse.

Cf. n. 716 sq.

650 Stobaeus ecl. II 115, 1 W. Τὸν δὲ ἔρωτά φασιν ἐπιβολὴν εἶναι φιλοποίας διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον νέων ὄρταιων· δι' ὃ καὶ ἐρωτικὸν εἶναι τὸν σοφὸν καὶ ἐρασθῆσθαι τῶν ἀξιωμαστῶν, εὐγενῶν ὄντων καὶ εὐφρῶν.

651 Cicero de finibus III 68. Ne amores quidem sanctos a sapiente alienos esse arbitrantur.

652 Cicero Tusc. disp. IV 72. Stoici vero et sapientem amaturum esse dicunt et amorem ipsum conatum amicitiae faciendae ex pulchritudinis specie.

653 Cicero Tusculan. disput. IV 33, 70. Ad magistros virtutis, philosophos veniamus: qui amorem negant stupri esse, et in eo litigant cum Epicuro, non multum, ut opinio mea fert, mentiente. Quis est enim iste amor amicitiae? etc.

§ 11. Sapiens artes callet.

654 Stobaeus ecl. II 67, 13 W. μόνον δὲ φασὶ τὸν σοφὸν καὶ μάντιν ἀγαθὸν εἶναι καὶ ποιητὴν καὶ ρήτορα καὶ διαλεκτικὸν καὶ κριτικὸν, οὐ πάντα δέ, διὰ τὸ προσδεῖσθαι ἔτι τινὰ τούτων καὶ θεωρημάτων τινῶν ἀναλήψεως. εἶναι δὲ τὴν μαντικὴν φασὶ ἐπιστήμην θεωρητικὴν σημεῖων τῶν ἀπὸ θεῶν ἢ δαιμόνων πρὸς ἀνθρώπινον βίον συντείνοντων· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ εἶδη τῆς μαντικῆς.

655 Plutarchus de tranq. animi cp. 12 p. 472a. ἀλλ' ἔνιοι τοὺς μὲν Στωϊκούς οἶοντα παίζειν, ὅταν ἀκούσωσι τὸν σοφὸν παρ' αὐτοῖς μὴ μόνον φρόνιμον καὶ δίκαιον καὶ ἀνδρείον, ἀλλὰ καὶ ρήτορα καὶ ποιητὴν καὶ στρατηγὸν καὶ πλούσιον καὶ βασιλέα προσαγορευόμενον etc.

656 Stobaeus ecl. II 109, 1 W. Λέγουσι δὲ καὶ ἄριστον αὐτοῦ λατρὸν εἶναι τὸν σπουδαῖον ἄνδρα· ἐπιμελῆ γὰρ ὄντα τῆς ἰδίας φύσεως παρατηρητὴν ὑπάρχειν καὶ τῶν πρὸς ὕλειαν ἐπιστήμονα συμφερόντων.

§ 12. Insipientes insanos esse et impios.

657 Sextus Emp. adv. math. VII 432. Ἄλλως τε, εἰ πᾶσα φαύλον κατ' αὐτοὺς ὀπλήψις ἄγνοιά ἐστι καὶ μόνος ὁ σοφὸς ἀληθεύει καὶ ἐπιστήμην ἔχει ἀληθοῦς βεβαίαν, ἀκολουθεῖ μέχρι δεῦρο ἀνευρέτου καθεστῶτος τοῦ σοφοῦ κατ' ἀνάγκην καὶ ἀληθῆς ἀνεύρετον εἶναι, διὰ δὲ τοῦτο καὶ πάντα ἀκατάληπτα τυγχάνειν, ἐπειπερ φαῦλοι πάντες ὄντες οὐκ ἔχομεν βεβαίαν τῶν ὄντων κατάληψιν. τούτου δὲ ὅτιως ἔγοντος ἀπολείπεται, τὰ ὅπο τῶν Στωϊκῶν πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς σκέψεως λεγόμενα παρὰ μέρος καὶ ὅπο

3 ἔρωτα Canter, ἐρώτα libri.

5 ἐρασθῆσθαι libri, corr. Canter.

19 ἔτι Meineke, εἰ libri.

20 ἀναλήψεως Heeren, ἀναλήψεων libri. || θεωρητικὴν Wachsm., θεωρηματικὴν libri.

τῶν σκεπτικῶν πρὸς ἐκείνους λέγεσθαι. ἐπαι γὰρ τοῖς φαύλοις κατ' αὐτοὺς ἐγκαταριθμούνται Ζήνων τε καὶ Κλεάνθης καὶ Χρῦσιππος καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως, πῶς δὲ φαῦλος ἀγνοία κρατεῖται, πάντως ἤγνοι Ζήνων πότερον ἐν κόσμῳ περιέχεται ἢ αὐτὸς τὸν κόσμον περιέσχηκεν καὶ πότερον ἀνήρ ἐστιν ἢ γυνή, καὶ οὐκ ἠπίστατο Κλεάνθης εἴτε ἄνθρωπός ἐστιν εἴτε ἢ 5 τὸν θεῖον Τυφῶνος πολυπλοκώτερον. καὶ μὴν ἢ ἐγίνωσκε τὸ δόγμα τοῦτο Χρῦσιππος σταῖκόν ἔν, φημι δὴ τὸ „πάντα ἀγνοεῖ ὁ φαῦλος“ ἢ οὐδὲ αὐτὸ τοῦτο ἠπίστατο. καὶ εἰ μὲν ἠπίστατο, ψεύδος τὸ πάντα ἀγνοεῖν τὸν φαῦλον· αὐτὸ γὰρ τοῦτο φαῦλος ἂν ἐγίνωσκεν ὁ Χρῦσιππος, τὸ πάντα ἀγνοεῖν τὸν φαῦλον. εἰ δ' οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἤδει τὸ ὅτι πάντα ἀγνοεῖ, πῶς 10 περὶ πολλῶν δογματίζει, τιθεὶς τὸ ἓνα εἶναι κόσμον καὶ προνοία τοῦτον διοικεῖσθαι καὶ διόλου τρεπτήν εἶναι τὴν οὐσίαν καὶ ἄλλα παμπληθῆ; πάρεστι δὲ εἰ τινι φίλον ἐστὶ, καὶ τὰς ἄλλας ἀπορίας τὸν ἀντερωτῶντα, ὡς ἔθος ἔχουσι αὐτοὶ τοῖς σκεπτικοῖς, προσάγειν.

658 Alexander Aphrod. de fato cp. 28 p. 199, 7 Bruns. οἱ δὲ φάσ- 15 κοντες ἐξ ἀνάγκης ἡμᾶς εἶναι τε καὶ γίνεσθαι τοιοῦτους (scil. ἀγαθοὺς ἢ κακοὺς), καὶ μὴ καταλιπόντες ἡμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ ταῦτα πράττειν τε καὶ μὴ, δι' ὧν ἂν τοιοῦτοι γενοίμεθα — πῶς οὐχ ὁμολογήσουσιν κάκιστον γε- 20 γονέναι τῶν ζώων ἀπάντων ὑπὸ τῆς φύσεως τὸν ἄνθρωπον, δι' ὧν φασιν πάντα τᾶλλα γενέσθαι, ὡς συντελέσοντα πρὸς τὴν τοῦτου σωτηρίαν; εἰ γὰρ 20 ἢ μὲν ἀρετὴ τε καὶ ἢ κακία μόναι κατ' αὐτοὺς ἢ μὲν ἀγαθόν, ἢ δὲ κακόν, καὶ οὐδὲν τῶν ἄλλων ζώων οὐδετέρου τούτων ἐστὶν ἐπιδεικτικόν, τῶν δὲ ἄν- 25 θρώπων οἱ πλείστοι κακοί, μᾶλλον δὲ ἀγαθὸς μὲν εἰς ἢ δευτέρος ὑπ' αὐτῶν γεγονέναι μυθεύεται, ὥσπερ τι παράδοξον ζῶον καὶ παρὰ φύσιν σπανιώτερον τοῦ φοίνικος τοῦ παρ' Αἰθιοπῶν, οἱ δὲ πάντες κακοὶ καὶ ἐπίσης ἄλ- 30 λήλοις τοιοῦτοι, ὡς μὴδὲν διαφέρειν ἄλλον ἄλλου, μάλνεσθαι δὲ ὁμοίως πάντας ὅσοι μὴ σοφοί, πῶς οὐκ ἂν ἀθλιώτατον ζῶον ἀπάντων ὁ ἄνθρωπος εἴη, ἔχων τὴν τε κακίαν καὶ τὸ μάλνεσθαι σύμφυτα αὐτῷ καὶ 35 συγκληρωμένα;

659 Seneca de beneficiis IV 27. Timidus dicitur aliquis, quia stul- 30 tus est: et hoc malos sequitur, quos indiscreta et universa vitia circumstant; dicitur timidus proprie natura etiam ad inanes sonos pavidus. Stultus omnia vitia habet, sed non in omnia natura pronus est: alius in avaritiam, alius in luxuriam, alius in petulantiam inclinatur. Itaque er- 35 rant illi, qui interrogant Stoicos: quid ergo? Achilles timidus est? — — Non hoc dicimus, sic omnia vitia esse in omnibus, quomodo in quibusdam singula eminent, sed malum ac stultum nullo vitio vacare. ne audacem quidem timoris absolvimus, ne prodigum quidem avaritia liberamus.

660 Stobaeus ecl. II 68, 8 W. Ὅμοιος δὲ μὴδ' ὀσίους εἶναι φασὶ 40 τοὺς φαύλους. Τὴν γὰρ δαιότητα ὑπογράφεσθαι δικαιοσύνην πρὸς θεοὺς· τοὺς δὲ φαύλους παραβαίνειν πολλὰ τῶν πρὸς θεοὺς δικαίων, παρ' ὅ καὶ ἀνοσίους εἶναι καὶ ἀπαθάρους καὶ ἀνάγνους καὶ μισαροὺς καὶ ἀνεορτάστους.

Τὸ γὰρ εορτάζειν ἀστειῶν φασὶν εἶναι, τῆς εορτῆς οὐσίας χρόνου τινὸς ἐν ᾧ χρηὶ περὶ τὸ θεῖον γίνεσθαι τιμῆς χάριν καὶ καθηκούσης ἐπισημασίας, 45

14 ἀτόλ scripsi pro ἀτόλς. 20 συντελέσοντα H, συντελέσαντα V.
42 τῶν — δικαίων Meineke, τῶ δικαίω libri.

ὄθεν καὶ τὸν ἰορτάζοντα συγκρατικῶναι δεῖ μετ' εὐσεβείας εἰς τὴν τοιαύτην τάξιν.

661 Stobaeus eclog. II 7 p. 105 W. Ἀρίσκει δὲ καὶ πᾶν ἀμάρτημα ἀσέβημα εἶναι. Τὸ γὰρ παρὰ τὴν βούλησίν τι πράττεισθαι τοῦ θεοῦ ἀσεβείας εἶναι τεκμήριον. Τῶν γὰρ θεῶν οἰκτιρουμένων μὲν τῆ ἀρετῇ καὶ τοῖς ταύτης ἔργοις, ἀλλοτριουμένων δὲ τῆ κακίᾳ καὶ τοῖς ἀπὸ ταύτης συντελουμένοις, τοῦ δ' ἀμαρτήματος ὄντος ἐνεργήματος κατὰ κακίαν, καταφαίνεται πᾶν ἀμάρτημα ἀπαρεστὸν θεοῖς ὑπάρχον (τοῦτο δ' ἐστὶν ἀσέβημα). [καὶ] καθ' ἑκαστον γὰρ ἀμάρτημα ὁ φαῦλος ἀπαρεστὸν τι ποιῶι θεοῖς. —

10 Ἐπι δὲ ἐπεὶ πᾶς φαῦλος ὅσα ποιῶι κατὰ κακίαν ποιῶι, καθ' ἕνα δὲ σπουδαῖος κατ' ἀρετὴν, καὶ ὁ μίαν ἔχων κακίαν πάσας ἔχει, ἐν δὴ ταύταις δοῦσθαι καὶ τὴν ἀσέβειαν, οὐ τὴν τεταγμένην κατὰ τὴν ἐνέργειαν, ἀλλὰ τὴν τῆ εὐσεβείᾳ ἐναντίαν ἔστιν. Τὸ δὲ κατὰ ἀσέβειαν πεπραγμένον ἀσέβημα εἶναι, πᾶν <ἔρ> ἀμάρτημα ἀσέβημα εἶναι.

15 Ἐπι δ' ἀρίσκει αὐτοῖς καὶ πάντ' εἶναι τὸν ἄφρονα θεοῖς ἐχθρὸν τὴν γὰρ ἐχθρὰν ἀσυμφωνίαν εἶναι <περὶ> τῶν κατὰ τὸν βίον καὶ διχόνοιαν, ὥσπερ καὶ τὴν φιλίαν συμφωνίαν καὶ ὁμόνοιαν. Διαφανοῦσι δ' οἱ φαῦλοι πρὸς τοὺς θεοὺς περὶ τῶν κατὰ τὸν βίον, διότι πᾶς ἄφρων θεοῖς ἐχθρὸς ἐστίν. Ἐπι εἰ πάντας τοὺς ἐναντίους αὐτοῖς ἐχθροὺς εἶναι νομίζουσι, τῷ δὲ

20 σπουδαῖο δὲ φαῦλος ἐστὶν ἐναντιος καὶ σπουδαῖός ἐστὶν ὁ θεός, ὁ φαῦλος θεοῖς ἐστὶν ἐχθρός.

662 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 31 p. 1048e. Καὶ μὴν οὐδ' αὐτὸν ὁ Χρῦσιππος ἀποφαίνει σπουδαῖον οὐτε τινα τῶν αὐτοῦ γνωρίμων ἢ καθηγεμόνων, τί οὖν περὶ τῶν ἄλλων φρονούσιν ἢ ταῦτα

25 ἄπερ λέγουσι; μαίνεσθαι πάντας, ἀφραίνεσθαι, ἀνοσίους εἶναι, παρανόμους, ἐπ' ἄκρον ἡμεῖν δυστυχίας, κακοδαιμονίας ἀπάσης.

663 Stobaeus ecl. II 68, 18 W. Ἐπι δὲ λέγουσι πάντα φαῦλον μαίνεσθαι, ἄγνοιαν ἔχοντα αὐτοῦ καὶ τῶν καθ' αὐτόν, ὅπερ ἐστὶ μανία. Τὴν δ' ἄγνοιαν εἶναι ἐναντίαν κακίαν τῆ φρονήσε· ταύτην δὲ πρὸς τί πᾶς

30 ἔχουσαν ἀταστατότους καὶ πτωχότατους παρεχόμενην τὰς ὁρμὰς μανίαν εἶναι· διὸ καὶ ὑπογράφουσι τὴν μανίαν οὕτως· ἄγνοιαν πτωχόδη.

664 Diog. Laërt. VIII 124. πάντας τε τοὺς ἄφρονας μαίνεσθαι· οὐ γὰρ εἶναι φρονίμους, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἴσιν τῆ ἀφροσύνη μανίαν πάντα πράττειν.

35 665 Cicero Tusc. disp. IV 54. Quid? Stoici, qui omnes insipientes insanos esse dicunt, nonne ista colligunt? Remove perturbationes maximeque iracundiam, iam videbuntur monstra dicere. Nunc autem ita disserunt, sic se dicere omnes stultos insanire, ut male olere omne caenum. At non semper. Commove, senties. Sic iracundus non semper iratus est;

40 lacesse, iam videbis furentem.

9 καὶ del. Wachsmuth. || γὰρ suspectum. 11 δὴ scripsi, δὲ libri

13 ἔρ' W. dubitanter in adn. 16 περὶ add. Meineke. 19 ἐπι εἰ Heine, trad.

ἐπελ. 27 ἐπι Canter, ἐπελ libri. 28 αὐτὸν Canter, αὐτὸ libri. 29 φρονήσε

Usener, ἀφροσύνη libri. 30 πτωχότατους Canter, πτωχότατοι libri. 31 πτωχόδη

Canter, πτωχόδη libri.

Dogma autem Stoicorum quoddam *πραγματικόν* vocatur, quo continetur, omnes homines insanos esse).

667 Athenaeus Deipnosoph. XI p. 464d. τὴν δὲ *μανίαν* τοὺς πολλοὺς φησιν ὁ Χρύσιππος ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῆς περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν πραγματείας τοῖς πλείστοις προσάπτεσθαι. καλεῖσθαι γοῦν τὴν μὲν *γυναικομανίαν*, τὴν δὲ ὀρτυγομανίαν. τινὲς δὲ καὶ *δοξομανεῖς* καλοῦσι τοὺς φιλοδόξους, καθάπερ τοὺς φιλογόνας *γυναικομανεῖς* καὶ τοὺς φιλόφρονιθας ὀρνιθομανεῖς, τὸ αὐτὸ σημαίνοντων τῶν ὀνομάτων τούτων. ὥστε καὶ τὰ λοιπὰ μὴ ἀλλοτρίως καλεῖσθαι τὸν τρόπον τούτου. καὶ γὰρ ὁ φιλόσοφος καὶ ὁ ὀσοφάγος οἶον ὀσομανῆς ἐστὶ, καὶ ὁ φίλοινος οἶνομανῆς, καὶ ὡσαύτως ἐπὶ τῶν ὁμοίων, οὐκ ἀλλοτρίως τῆς *μανίας* κειμένης ἐν αὐτοῖς, ὡς ἀμαρτάνουσι *μανικῶς* καὶ τῆς ἀληθείας ἐπὶ πλεῖστον ἀπαρτωμένοις.

668 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 31 (cf. de comm. not. ep. 33 p. 1076b). Καὶ μὴν οὐθ' αὐτὸν ὁ Χρύσιππος ἀποφαίνει σπουδαῖον ἢ οὐτε τινὰ τῶν αὐτοῦ γνωρίμων ἢ καθηγεμόνων. Τί οὖν περὶ τῶν ἄλλων φρονοῦσιν, ἢ ταῦτα ἅπερ λέγουσι; μαίνεσθαι πάντας, ἀφραίνειν, ἀνοσίλους εἶναι, παρανόμους, ἐπ' ἄκρον ἤκειν δυστυχίας, κακοδαιμονίας ἀπάσης [εἶτα προνοία θεῶν διοικεῖσθαι τὰ καθ' ἡμᾶς οὕτως ἀθλίως πράττοντας addit Plutarchus]. paullo infra: si dei nobis nocere vellent, οὐκ ἂν δύναιτο διαθεῖναι χεῖρον ἢ τὸν ἔχομεν, ὡς Χρύσιππος ἀποφαίνει, μήτε κακίας ὑπερβολὴν ἀπολείπειν μήτε κακοδαιμονίας τὸν βίον· ὥστ' εἰ λάβοι φωνήν, εἰπεῖν ἂν αὐτὸν τὰ τοῦ Ἡρακλέους (Eur. Herc. 1245)

Γέμω κακῶν δὴ κούκέτ' ἐσθ' ὀπου τεσθῆ·

Τίνας οὐκ ἂν τις εὐροι μαχομένας μᾶλλον ἀλλήλαις ἀποφάσεις τῆς περὶ θεῶν Χρυσίππου καὶ τῆς περὶ ἀνθρώπων, τοὺς μὲν ὡς ἐνὶ βέλτιστα προνοεῖν, τοὺς δὲ ὡς ἐνὶ χείριστα πράττειν λέγοντος;

Plutarchus de comm. not. ep. 10 p. 1062f. ἔτι δὲ μᾶλλον ἐν τοῖς πράγμασι, διὰν πάντας ἐπίσης κακοῦς καὶ ἀδίκους καὶ ἀπίστους καὶ ἀφρονας τοὺς μὴ σοφοῦς ἀποφαίνοντες etc.

Diogenianus apud Eusebium praep. evang. VI p. 264b. πῶς οὖν οὐδένα φῆς ἀνθρώπων, δε σὺ γὰρ μαίνεσθαι σοὶ δοκεῖ κατ' ἴσον Ὅρεσση τε καὶ Ἀλκμαίω, πλὴν τοῦ σοφοῦ; ἓνα δὲ ἢ δύο μόνους φῆς σοφοῦς γεγενῆσθαι, τοὺς δὲ ἄλλους δι' ἀφροσύνην ἐπίσης τοῖς προειρημένοις μεμηνέναι;

ibidem c. πρῶτον μὲν γὰρ οὐδὲ σὺ φῆς σοφὸν εἶναι σεαυτὸν etc.

669 Porphyrio ad Hor. ep. I 1, 82. Utraque haec a Stoicis dicuntur in insaniam vulgi: primum quod inter se dissideant, deinde quod a semet ipsis mutant subinde proposita.

670 Philo de posteritate Caini § 75 Vol. II p. 16, 22 Wendl. πᾶν

ὅ, τι ἂν ἐαυτῷ λαμβάνῃ φαῦλος, πάντως ἐστὶν ἐπιληπτον, ἅτε γνώμη δυσκαθάρα μαινόμενον. καὶ γὰρ ἔμπαλιν αἱ τῶν σπουδαίων ἐκούσιοι πράξεις ἐπαινεταὶ πᾶσαι.

§ 13. Insapientes esse infelicissimos.

5 671 Philo Leg. Alleg. III § 247 Vol. I p. 168, 5 Wendl. Ἐπωδύ-
νως γὰρ ὁ φαῦλος πάντα τὸν βίον χρῆται τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ, μηδὲν
ἔχον χαρᾶς αἰτιον, ὃ πέφυκε γενῶν δικαιοσύνη καὶ φρόνησις καὶ αἱ σύν-
θρονοι ταύτης ἀρεταί.

672 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 25 p. 1046b. (ἐν πρώτῳ
10 περὶ τῶν Κατορθωμάτων) Τὴν ἐπικαιρεκαλίαν ὅπου μὲν ἀνύ-
παρκτον εἶναι φησιν· ἐπεὶ τῶν μὲν ἀστείων οὐδεὶς ἐπ' ἄλλοτροίους κα-
κοῖς χαίρει, (τῶν δὲ φαύλων οὐδεὶς χαίρει) τὸ παράπαν.

p. 1046c. ἦν (sc. τὴν ἐπικαιρεκαλίαν) ἐν ἑτέροις ἀνύπαρκτον
εἶναι φησιν, ὡσπερ τὴν μισοπονηρίαν καὶ τὴν αἰσχροκέρδειαν.

15 Plutarchus de comm. not. cp. 21 p. 1068d. „ἀλλ' οὐκ ὠφελούν-
ται (scil. οἱ φαῦλοι) τούτων τυγχάνοντες, οὐδ' εὖ πάσχουσιν,
οὐδ' εὐεργέτας ἔχουσιν, οὐδ' εὐεργετῶν ἀμελοῦσιν.“ Οὐ τοίνυν
οὐδ' ἀχαριστοῦσιν οἱ φαῦλοι· καὶ μὴν οὐδὲ οἱ νοῦν ἔχοντες. Ἀνύπαρ-
κτον οὖν ἐστὶ τὸ ἀχαριστον· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἀποστεροῦσι χάριν λαμβά-
20 νοντες, οἱ δὲ λαμβάνειν χάριν οὐ πεφύκασι. Ὅρα δὴ, τί πρὸς ταῦτα
λέγουσιν ὅτι „ἡ χάρις εἰς τὰ μέγα διατείνει, καὶ τὸ μὲν ὠφε-
λεῖν καὶ ὠφελείσθαι κοινὸν ἐστὶ, χάριτος δὲ καὶ οἱ φαῦλοι
τυγχάνουσιν.“ Cf. Seneca de beneficiis V 12, 3.

673 Clemens Al. Strom. VI 17 p. 822 Pott. διόπερ κοινὰ μὲν τῶν
25 ἀγαθῶν [μὲν] ἐστὶν καὶ τῶν κακῶν ἀνθρώπων πολλὰ τῶν προτερημάτων,
γίνεται δ' ὅμως ὠφέλιμα μόνοις τοῖς ἀγαθοῖς τε καὶ σπουδαίοις.

674 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 12 p. 1038a. „Τοῖς φαύ-
λοισι οὐδὲν εἶναι χρήσιμον“ ὁ Χρῦσιππὸς φησιν „οὐδ' ἔχειν
χρεῖαν τὸν φαῦλον οὐδενὸς οὐδὲ δεῖσθαι.“ Ταῦτα δ' εἰπὼν ἐν τῷ
30 πρώτῳ τῶν Κατορθωμάτων, αὐθις λέγει „καὶ τὴν εὐχρηστίαν
καὶ τὴν χάριν εἰς τὰ μέγα διατείνειν“ ὧν οὐδὲν ἐστὶν χρήσιμον
κατ' αὐτούς. Καὶ μὴν οὐδ' οἰκτεῖον οὐδ' ἀρμόττον οὐδὲν εἶναι τῷ
φαύλῳ φησὶν ἐν τούτοις·

„Κατὰ ταῦτα δὲ τῷ μὲν ἀστείῳ ἀλλότριον οὐδέν, τῷ δὲ
35 φαύλῳ οἰκτεῖον οὐδέν ἐστιν· ἐπειδὴ τὸ μὲν ἀγαθόν, τὸ δὲ κα-
κόν ἐστὶν αὐτῶν.“

Plutarchus de comm. not. cp. 20 p. 1068a. γράφων ἐν τοῖς περὶ

12 τῶν—χαίρει suppl. Mez. 25 seclusi μὲν posterius, Hoescheli prius.
30 εὐχρηστίαν libri εὐχαριστίαν Stephanus. 35 verba corrupta; fortasse: τῷ
μὲν ἀγαθόν, τῷ δὲ κακόν ἐστὶν οὐδέν.

Κατορθωμάτων, ὡς „ὁ φαῦλος οὐδενὸς δεῖται, οὐδενὸς ἔχει χρεῖαν· οὐδὲν ἔστιν αὐτῷ χρησίμου, οὐδὲν οἰκεῖον, οὐδὲν ἀρμόττον.“ (ἢ κακία μεθ' ἧς οὐδὲ ὑγίεια χρησίμου, οὐδὲ πλῆθος χρημάτων, οὐδὲ προκοπή).

ibid. c. Nuni δὲ τίς ὁ Ἰλιγγος οὗτος, τὸν μὲν ἀνευδεᾶ δεῖσθαι ὦν ἔχει ἀγαθῶν, τὸν δὲ φαῦλον ἐνδεᾶ μὲν εἶναι πολλῶν, δεῖσθαι δὲ μηδενός; τουτὶ γὰρ λέγει Χρύσιππος, ὡς „οὐ δέονται μὲν, ἐνδέονται δὲ οἱ φαῦλοι.“

Seneca ep. 9, 14. *Volo tibi Chrysippi quoque distinctionem indicare. ait: „sapientem nulla re egere et tamen multis illi rebus opus esse. contra stulto nulla re opus est, nulla enim re uti scit, sed omnibus eget.“*

675 Schol. in Hom. *Iliad.* Ω 536. ὀλιγῶ· δύναται τῇ φρονήσει, εἶγε καὶ ἄνολθος παρὰ Στωϊκοῖς ὁ ἀπαίδευτος.

676 Philo Leg. Alleg. III § 201 Vol. I p. 157, 25 Wendl. ὡσπερ 18 γὰρ ἐτέρως τόπτεται ὁ ἀθλητῆς καὶ ὁ δοῦλος· ὁ μὲν καθ' ὑπόπτωσιν ἐνδιδούς πρὸς τὰς αἰκίας καὶ ὑπέλκει, ὁ δ' ἀθλητῆς ἀντέχων καὶ ἀντιστατῶν καὶ τὰς ἐπιφερομένους ἀποσειόμενος· καὶ κείρεις ἐτέρως μὲν ἄνθρωπον, ἐτέρως δὲ τὸ κῶδιον· τὸ μὲν γὰρ ἐν τῷ πάσχειν μόνον ἐξετάζεται· ὁ δ' ἄνθρωπος καὶ ἀντιδρᾶ καὶ ὡσπερ ἀντιπέπονθε, σχηματίζων ἑαυτὸν πρὸς τὸ κείρεισθαι· οὕτως ὁ μὲν ἀλόγιστος ἀνδραπόδων δίκην ἐτέρῳ ὑπέλκει καὶ ὑποπίπτει ταῖς ἀλγηδόνσιν ὡς ἀφορήτους δεσποίνας, ἀντιβλέψαι πρὸς αὐτὰς ἀδυνατῶν — Παρὸ δὴ καὶ πλῆθος ἄπειρον διὰ τῶν αἰσθήσεων αὐτῶ τῶν ὀδυνηρῶν ἐπαντλεῖται. Ὁ δ' ἐπιστήμων, ἀθλητοῦ τρόπον μετὰ δυνάμεως καὶ βάρμης καρτερῶς ἀντιβιάς, πρὸς τὰ ἀλγεῖνα πάντα ἀντιπνεῖ, ὡς 20 μὴ τιτρώσκεισθαι πρὸς αὐτῶν, ἀλλ' ἐξαδιαφορεῖν ἕναστον. Καὶ μοι δοκεῖ νεανειυσάμενος ἂν ἐπιφωνῆσαι τὸ τραγικὸν πρὸς τὴν ἀλγηδύνα οὕτως·
(Eur. fr. 687 N) Πίμπρα κάτωθε σάρκας, ἐμπλήσθητί μου
Πίνουσα κελαινὸν αἷμα· πρόσθε γὰρ κάτω
Γῆς εἶσιν ἄστρα, γῆ δ' ἔνευσ' <ἐς> αἰθέρα
Πρὶν ἐξ ἑμοῦ σοι θῶπ' ἀπαντῆσαι λόγον. 20

§ 14. Insuperiores agrestes esse et exules.

677 Stobaeus ecl. II 103, 24 W. φασὶ δὲ καὶ ἄγροικον εἶναι πάντα φαῦλον· τὴν γὰρ ἀγροικίαν ἀπειρίαν εἶναι τῶν κατὰ πόλιν ἐθῶν καὶ νόμων· ἢ πάντα φαῦλον ἔνοχον ὑπάρχειν. εἶναι δὲ καὶ ἄγροιον, ἐναντιωτικὸν ὄντα 25 τῇ κατὰ νόμον διεξαγωγῇ καὶ θηριώδη καὶ βλαπτικὸν ἄνθρωπον. Τὸν δ' αὐτὸν τοῦτον καὶ ἀνήμερον ὑπάρχειν καὶ τυραννικόν, οὕτως διακείμενον ὥστε δεσποτικά ποιεῖν, ἔτι δὲ ὦμα καὶ βλαία καὶ παράνομα καιρῶν ἐπιλαβόμενον. Εἶναι δὲ καὶ ἀχάριστον, οὔτε πρὸς ἀνταπόδοσιν χάριτος οὐκείως ἔχοντα οὔτε

ὁ ἀνευδεῖ et mox ἐνδεῖ libri. 18 ἐπιφερομένους <πληγὰς> Wendl.
20 κείρεισθαι libri, corr. Turn. 25 καρτερῶς BH, καρτερὰς AP. 26 ἐξαδιαφορεῖν Mang., ἔξω διαφορεῖν codd. 35 ἦ libri, corr. Meineke.

πρὸς μετάδοσιν διὰ τὸ μήτε κοινῶς τι ποιεῖν μήτε φιλικῶς μήτ' ἀμελε-
τήτως.

678 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 165 (p. 371 Aucher). Ad haec cum agrestis sit (scilicet ὁ φαῦλος), est etiam urbe carens et transfuga a lege et rectae vitae gustus nescius, rebellis et contumax, nullius rei iustorum aut bonorum particeps, familiaritatis, humanitatis et communitatis inimicus, vitam agens insociam.

679 Philo Leg. Alleg. III § 1 Vol. I p. 113,3 Wendl. δόγμα εἰση-
γεῖται διδάσκον, ὅτι ὁ φαῦλος φυγᾶς ἐστίν. εἰ γὰρ πόλις οἰκία τῶν
σοφῶν ἢ ἀρετῆς, ταύτης ὁ μὴ δυνάμενος μετέχειν ἀπελήλθεται πόλεως, ἧς
ἀδυνατεῖ μετέχειν ὁ φαῦλος. ἀπελήλθεται ἄρα καὶ πεφυγάδευται μόνος ὁ
φαῦλος.

680 Philo de Gigantibus § 67 Vol. II p. 55,5 Wendl. ὅτι — ὁ
μὲν φαῦλος, ὡσπερ ἄοικος καὶ ἄπολις καὶ ἀνδρῶτος καὶ φυγᾶς οὕτως
καὶ αὐτόμολος, ὁ δὲ σπουδαῖος βεβαιότατος σύμμαχος.

681 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 76 (p. 304 Aucher). Se-
cundo vero legem statuit nimis naturalem, quam nonnulli philosophorum
sibi conciliarunt. Lex autem est, ut ex insipientibus nullus sit rex, quam-
vis terrae et maris totam vim subiugarit, sed solus sapiens et dei amans,
praeter partes apparatus armorumque, quibus multi proficiunt per vim
violentam. Etenim sicut nauticae vel medicinae vel musicae si quis im-
peritus sit, pro argumento sunt ei clavus et medicaminum commixtura et
tibia et lyra (nullum enim istorum usurpare potest ad usum destinatum,
at nauarcho et medico ac musico dicatur omnino convenire) ita profecto,
siquidem ars est quaedam regium hoc munus et artifex homo virtute prae-
ditus. Nam qui imperitus est et nescius rerum homines iuvantium, rudis
atque rusticus est censendus, rex autem dicendus solus peritus gnarusque.

§ 15. Insiptentes non esse verae rationis studiosos.

682 Stobaeus ecl. II 104,10 W. Μηδὲ φιλόλογον εἶναι τὸν
φαῦλον μηδὲ φιλήκοον, παρὰ τὸ μηδ' ἀρχὴν παρεσκευάσθαι πρὸς τὴν
τῶν ὁρθῶν λόγων παραδοχὴν διὰ τὴν ὑπελιουσαν ἐκ τῆς διαστροφῆς ἀφρο-
σύνην, παρὰ τὸ μήτε προτετράφθαι τινὰ τῶν φαύλων μήτε προτρέ-
πειν πρὸς ἀρετὴν· τὸν γὰρ προτετραμμένον ἢ προτρέποντα ἐτέρους ἔτοι-
μον εἶναι δεῖ πρὸς τὸ φιλοσοφεῖν, τὸν δ' ἔτοιμον ἀνεμποδίστως ἔχειν, μηδένα
τῶν ἀφρόνων εἶναι τοιοῦτον. Οὐ γὰρ τὸν προθύμως ἀκούοντα καὶ
ὑπομνηματιζόμενον τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῶν φιλοσόφων ἔτοιμον εἶναι πρὸς τὸ
φιλοσοφεῖν, ἀλλὰ τὸν ἔτοιμως ἔχοντα πρὸς τὸ τὰ διὰ τῆς φιλοσοφίας παραγ-
γελλόμενα μεταφέρειν ἐπὶ τὰ ἔργα καὶ κατ' αὐτὰ βιοῦν. Οὐδένα δὲ τῶν
φαύλων τοιοῦτον εἶναι, προκατελιημμένον τοῖς τῆς κακίας δόγμασιν. Εἰ γὰρ
προτετραπτο τις τῶν φαύλων, καὶ ἀπὸ τῆς κακίας ἂν ἐτέτραπτο. Οὐδεὶς δ'

1 μήτε—μήτε Meineke, μηδὲ—μηδὲ libri. | μήτ' Meineke, μηδ' libri.
10 conicio: πόλεως· <τῆς δ' ἀρετῆς> ἧς. 30 ἀρχὴν Heeren, ἀρχεῖν libri. 81 ἐπεί-
κουσαν F ἀπῆκουσαν P, παρήκουσαν vel ἀκολουθοῦσαν Usener. Fortasse: ἐπαρ-
χουσαν. 88 προτρέποντα Meineke, προτραπέμενον libri. 85 δὲ add. Heeren.
40 ἀνετέτραπτο libri, corr. Meineke.

ἔχων τὴν κακίαν πρὸς ἀρετὴν τέτραπται, ὡς οὐδὲ νοσῶν πρὸς ὑγίαιαν. μόνον δὲ προτετράφθαι τὸν σοφὸν καὶ μόνον προτρέπειν δύνασθαι, τῶν δ' ἀφρόνων μηδένα. κατὰ γὰρ παραγγέλματα βιοῦν μηδένα τῶν ἀφρόνων· μηδ' εἶναι φιλόλογον, λογόφιλον δὲ μᾶλλον, μέχρι λαλιᾶς ἐπιπολαίου προβαίνοντα, μηκέτι δὲ καὶ τοῖς ἔργοις ἐκβεβαιοῦμενον τὸν τῆς ἀρετῆς λόγον. 5

683 Stobaeus ecl. II 105, 7. μηδὲ γὰρ φιλόπονον εἶνα τῶν φαύλων εἶναι· τὴν γὰρ φιλοπονίαν διάθεσιν ἐξεργαστικὴν εἶναι τῶν ἐπιβαλλόντων ἀνυπόπτως διὰ πόνον· οὐδένα δὲ τῶν φαύλων ἀνυπόπτως ἔχειν πρὸς τὸν πόνον.

684 Stobaeus eclog. II 7 p. 105, 11 Wachsm. Μηδὲ γὰρ τὴν κατ' 10 ἀξίαν ποιεῖσθαι δόσιν τῆς ἀρετῆς τῶν φαύλων τινά, σπουδαῖον μὲν γὰρ εἶναι τὴν δόσιν, ἐπιστήμην οὐσαν, καθ' ἣν ἀξιόλογόν τι ἡγούμεθα περιποιῖσθαι. Τῶν δὲ σπουδαίων μηδὲν εἰς φαύλους πέπτειν, ὥστε μηδὲ τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς δόσιν ποιῖσθαι τινὰ τῶν φαύλων. Εἰ γὰρ τὴν κατ' ἀξίαν 15 τις ἐποιεῖτο δόσιν τῶν ἀφρόνων τῆς ἀρετῆς, ἐφ' ὅσον ἐτίμα ταύτην, ἀπνομομεῖτο ἂν τὴν κακίαν. Πᾶς δὲ τις ἄφρων σύνουσιν ἡδέως τῆ ἑαυτοῦ κακίᾳ. Σιοπεῖν γὰρ δεῖ μὴ τὸν ἐξάφορον αὐτῶν λόγον, φαῦλον ὄντα, ἀλλὰ τὸν τῶν πράξεων. Ἐκ τούτων γὰρ ἀτελέγγονται [καὶ] μὴ περὶ τὰ καλὰ καὶ σπουδαῖα παραφρημένοι, ἀλλὰ περὶ τὰς ἀνδραποδώδεις ἀμέτρους ἀπολαύσεις.

1 νόσον libri, corr. Heine. 8 τῶν cod. Aug., καὶ F. 11 φαύλων Canter, libri σπουδαίων. 16 τις Wachsm., libri τε. 18 καὶ del. Heeren.

Ethica X.

Vitae agendaë praecepta

i. e.

De singulis mediis officiis.

6

§ 1. De quaestu.

685 Diog. Laërt. VII 188 *έν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ Βίων καὶ πορισμοῦ προνοεῖν, λέγων ὅπως ποριστέον τῷ σοφῷ. Καίτοι τίνος χάριν ποριστέον αὐτῷ; εἰ μὲν γὰρ τοῦ ζῆν ἔνεκεν, ἀδιάφορον τὸ ζῆν· εἰ δὲ ἡδονῆς, καὶ αὕτη ἀδιάφορος· εἰ δὲ τῆς ἀρετῆς, αὐτάρ-
10 κης αὕτη πρὸς εὐδαιμονίαν. καταγέλαστοι δὲ καὶ οἱ τρόποι τοῦ πορισμοῦ, οἷον οἱ ἀπὸ βασιλέως· εἴκειν γὰρ αὐτῷ δεήσει, καὶ οἱ ἀπὸ φιλίας· λήμματος γὰρ ὄνιος ἢ φιλία ἔσται. καὶ οἱ ἀπὸ σοφίας· μισθαρινῆσει γὰρ ἡ σοφία.*

686 Stobaeus eclog. II 7 p. 109, 10. *Τρεῖς δὲ προηγουμένους εἶναι
15 βίους, τὸν τε βασιλικὸν καὶ τὸν πολιτικὸν καὶ τρίτον τὸν ἐπιστημονικόν· ὁμοίως δὲ καὶ χρηματισμοὺς τρεῖς προηγουμένους, τὸν τε ἀπὸ τῆς βασιλείας, καθ' ὃν ἡ αὐτὸς βασιλεύσει ἢ μοναρχικῶν χρημάτων εὐπορήσει· δεύτερον δὲ τὸν ἀπὸ τῆς πολιτείας, πολιτεύσεσθαι γὰρ κατὰ τὸν προη-
γούμενον λόγον· καὶ γὰρ γαμήσειν καὶ παιδοποιήσεσθαι, ἀκολουθεῖν (γὰρ)
20 ταῦτα τῇ τοῦ λογικοῦ ἕξου καὶ κοινωνικοῦ καὶ φιλαλλήλου (φύσει). Χρη-
ματιεῖσθαι οὖν καὶ ἀπὸ τῆς πολιτείας καὶ ἀπὸ τῶν φίλων, τῶν ἐν ὑπερο-
χαῖς ὄντων. Περὶ δὲ τοῦ σοφιστεύσειν καὶ ἀπὸ σοφιστείας εὐπορήσειν
χρημάτων διέστησαν οἱ ἀπὸ τῆς αἰρέσεως κατὰ τὸ σημαινόμενον. Τὸ μὲν
γὰρ χρηματιεῖσθαι ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν παιδείαν καὶ μισθοῦς ποτε λήψεσθαι
25 παρὰ τῶν φιλομαθοῦντων διαμολογήσαντο· περὶ δὲ τὸ σημαινόμενον ἐγένετό
τις ἐν αὐτοῖς ἀμφισβήτησις, τῶν μὲν αὐτὸ τοῦτο λεγόντων σοφιστεύειν, τὸ
ἐπὶ μισθῷ μεταδιδόναι τῶν τῆς φιλοσοφίας δογμάτων, τῶν δ' ὑποποησάν-
των ἐν τῷ σοφιστεύειν περιέχεσθαι τι φᾶλλον, οἷονεὶ λόγους καπηλεύειν, οὐ*

6 βίων scripsi, βίον libri; Baguetus librum fingit περὶ βίον καὶ πορισμὸς.
7 scribe προνοεῖ. 9 αὐτῇ B. 10 αὐτῇ B. 11 οἱ ex corr. B¹; scriben-
dum: ὁ. 12 scribendum: ὁ. || scribendum: ὁ. 14 προηγουμένους libri,
corr. Heeren. 17 καθ' ἣν libri, corr. idem. || καὶ libri, corr. Heine. || libri
μοναρχικοῖς, corr. Heeren. 18 -έσεσθαι Meineke, trad. -έσεσθαι. 19 add.
Heeren. 22 σοφιστεύειν Usener pro praes.

φαμένων δεῖν ἀπὸ παιδείας παρὰ τῶν ἐπιτυχόντων χρηματίζεσθαι, καταδείκτερον γὰρ εἶναι τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ χρηματισμοῦ τοῦ τῆς φιλοσοφίας ἀξιώματος.

687 Diog. Laërt. VII 130. βίων δὲ τριῶν ὄντων, θεωρητικοῦ καὶ πρακτικοῦ καὶ λογικοῦ, τὸν τρίτον φασὶν αἰρετέον· γεγονέναι γὰρ ὅτι ἡ φύσις ἐπίτηδες τὸ λογικὸν ζῶον πρὸς θεωρίαν καὶ πράξιν.

688 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 30 p. 1047f. ἐν δὲ τῷ ἐβδόμῳ τοῦ Καθήκοντος καὶ κυβιστήσεων τρις (sc. τὸν σοφὸν) ἐπὶ τούτῳ λαβόντα τάλαντον.

689 Cicero de officiis III 10,42. *Scite Chrysippus ut multa:* 10 „*Qui stadium, inquit, currit, eniti et contendere debet, quam maxime possit, ut vincat; supplantare eum, quocum certet, aut manu depellere nullo modo debet. Sic in vita sibi quemque petere quod pertineat ad usum, non iniquum est: alteri deripere ius non est.*“ 15

§ 2. De vita aulica.

690 Stobaeus ecl. II 111,3 W. Καὶ βασιλεύσειν τί ποτε τὸν νοσθν (ἔχοντα) καὶ βασιλεῖ συμβιώσεσθαι καὶ εὐφυῶν ἐμφαίνοντι καὶ φιλομάθειαν. ἔφαμεν δ' ὅτι καὶ πολιτεύεσθαι κατὰ τὸν προηγούμενον λόγον οἷόν ἐστι, μὴ πολιτεύεσθαι δὲ ἕαν τι <καλύη> καὶ μάλιστα' <ἂν> μηδὲν ὀφείλῃν 20 μέλλῃ τὴν πατρίδα, κινδύνους δὲ παρακολουθεῖν ὑπολαμβάνῃ μεγάλους καὶ χαλεπούς ἐκ τῆς πολιτείας.

691 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 20 p. 1043bc. ἀλλ' αὐτὸς ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Βίων „*βασιλείαν τε τὸν σοφὸν ἐκουσίως ἀναδέχεσθαι, λέγει, χρηματιζόμενον ἀπ' αὐτῆς· ἂν 25 αὐτὸς βασιλεύειν μὴ δύνηται, συμβιώσεται βασιλεὶ καὶ στρατεύσεται μετὰ βασιλέως, οἷος ἦν Ἰδάνθουρος ὁ Σκύθης ἢ Λεύκων ὁ Ποντικός.*“ Παραθήσομαι δὲ καὶ ταύτην αὐτοῦ τὴν διάλεκτον etc. —

„Ὅτι γάρ, φησί, καὶ στρατεύεται μετὰ δυναστῶν καὶ βιώ- 30 ρεται, πάλιν ἐπισκεψώμεθα τούτων ἐχόμενοι, τινῶν μὲν οὐδὲ ταῦτα ὑπονοούντων διὰ τοὺς ὁμοίους ὑπολογισμούς, ἡμῶν δὲ καὶ ταῦτα ἀπολειπόντων, διὰ τοὺς παραπλησίους λόγους.“ καὶ μετὰ μικρόν· „Ὅ μόνον δὲ μετὰ τῶν προκεκοφῶτων ἐπὶ ποδὸν καὶ ἐν ἀγῶγαίς καὶ ἐν ἔθεσι ποιοῖς γεγονότων, οἷον 35 παρὰ Λεύκωνι καὶ Ἰδανθούρῳ.“

5 καὶ om. BP. | καὶ om. BP. 18 ἔχοντα add. Heeren. 20 οἷόν ἐστι Heeren, οἷον μὴ τι libri. | καλύη add. Heine. | ἂν add. Usener. 27 Ἰδάνθουρος aut Ἰδανθούρος libri. 33 ἀπολειπόντων Bernard., ἀπολειπόντων libri.

p. 1043e. ὁ δὲ Χρῦσιππος ἔνεκα χρηματισμοῦ τὸν σοφὸν ἐπὶ κεφαλὴν ἐς Παντικᾶκαιον ὤθει καὶ τὴν Σκυθῶν ἐρημίαν.

Plutarchus de comm. not. cp. 7 p. 1061d. Ἄρ' οὖν ὁμοίως ὕγιειας ἐπιλειπούσης, αἰσθητηρίου καμόντος, οὐσίας ἀπολλυμένης ἀφρόντιστός ἐστι καὶ πρὸς αὐτὸν οὐδὲν ἠγούμενος τούτων ὁ σοφός; ἢ „νοσῶν μὲν ἰατροῖς τελεῖ μισθοὺς, χρημάτων δ' ἔνεκα πρὸς Λεύκωνα πλεῖ τὸν ἐν Βοσπόρῳ δυνάστην, καὶ πρὸς Ἰδάνθυρσον ἀποδημῆι τὸν Σκύθην“; ὡς φησι Χρῦσιππος, „τῶν δ' αἰσθήσεων ἔστιν ἄς ἀποβαλὼν οὐδὲ ζῆν ὑπομένει“;

10 692 Strabo VII 8 p. 301 (de Scytharum veterum probitate). Οἱ μέντοι πρὸ ἡμῶν — — ὑπελαμβάνοντο παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ὀπίλους Ὅμηρός φησιν. ὄρα δὲ ἃ λέγει Ἡρόδοτος — — ὄρα δὲ καὶ ἃ λέγει Χρῦσιππος περὶ τῶν τοῦ Βοσπόρου βασιλείων τῶν περὶ Λεύκωνα.

15 693 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 20 p. 1043e. Ὅτι γὰρ ἐργασίας ἔνεκα καὶ χρηματισμοῦ ταῦτα ποιεῖ (reges et principes comitatur), καὶ προδεδήλωκε (antecedunt duo primi libri fragmenta) „τρεις ὑποθέμενος ἀρμόζοντας μάλιστα τῷ σοφῷ χρηματισμούς, τὸν ἀπὸ βασιλείας καὶ τὸν ἀπὸ φίλων καὶ τρίτον ἐπὶ τούτοις τὸν ἀπὸ σοφιστείας.“

cp. 30 p. 1047f. Καὶ τὸν μὲν σοφὸν ἐν τοῖς περὶ Βίων καὶ βασιλεῦσι συνέσεσθαι φησιν ἔνεκα χρηματισμοῦ, καὶ σοφιστεύσειν ἐπ' ἀργυρίῳ, παρ' ὧν μὲν προλαμβάνοντα, πρὸς οὓς δὲ συντιθέμενον τῶν μαθητῶν.

26

§ 3. De vita civili.

694 Stobaeus Florileg. 45,29. Χρῦσιππου· Χρῦσιππος ἐρωτηθεὶς διὰ τί οὐ πολιτεύεται, εἶπε· Διότι εἰ μὲν πονηρά[τις] πολιτεύεται, τοῖς θεοῖς ἀπαρέσει· εἰ δὲ χρηστὰ τοῖς πόλιταις.

20 695 Seneca ad Serenum de otio 8,1. *Adice nunc, quod e lege Chrysippi vivere otioso licet: non dico, ut otium patiatur, sed ut eligat. Negant nostri sapientem ad quamlibet rempublicam accessurum.*

idem ad Serenum de tranq. animi 1,10. *promptus, compositus sequor Zenona, Cleanthen, Chrysippum, quorum tamen nemo ad rempublicam accessit, nemo non misit.*

696 Seneca ep. 68,2. Nec ad omnem rem publicam mittimus nec semper nec sine ullo fine: praeterea, cum sapienti rempublicam ipso dig-

4 κάμωντος Bernardakis. 15 γὰρ ἐργασίας Re. παρεργασίας libri.

nam dedimus, id est mundum, non est extra rem publicam, etiamsi recesserit.

697 Diog. Laërt. VII 121. πολιτεύσεσθαι φασὶ τὸν σοφὸν ἂν μὴ τι καλύη, ὡς φησι Χρύσιππος ἐν πρώτῳ περὶ Βίων· καὶ γὰρ κακίαν ἐφέξειν καὶ ἐπ' ἀρετὴν παρορμήσειν. ⁵

698 Plutarchus de Stoic. repugn. c. 5 p. 1034b. Χρύσιππος δὲ πάλιν ἐν τῷ περὶ Ῥητορικῆς γράφων „οὕτω φηγορεύσειν καὶ πολιτεύσεσθαι τὸν σοφόν, ὡς καὶ τοῦ πλούτου ὄντος ἀγαθοῦ, καὶ τῆς δόξης καὶ τῆς ὑγείας“, ὁμολογεῖ τοὺς λόγους αὐτῶν ἀνεξόδους εἶναι καὶ ἀπολιτεύτους, καὶ τὰ δόγματα ταῖς χρεῖαις ¹⁰ ἀνάρμοστα καὶ ταῖς πράξεσιν.

699 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 23 p. 1045d. Ἄ δὲ τούτοις πάλιν αὐτὸς ἐξ ἐναντίας εἰρηκεν, οὐχ ὁμοίως οὕτως ἐν μέσῳ κείμενα, δι' αὐτῶν παραδησομαι τῶν ἐκείνου λέξεων. Ἐν μὲν γὰρ τῷ περὶ τοῦ Δικάζειν ὑποθέμενος δύο δρομεῖς ὁμοῦ συνεκλίπτειν ἀλλήλοις, διαπορεῖ τί τῷ βραβευτῇ καθήκει ποιῆσαι·

„Πότερον, φησὶν, ἕξεσι τὸν βραβευτὴν τὸν φοῖνικα ὀποτέρῳ βούλεται ἀποδοῦναι, κ(αθ' ὃ) ἂν τύχωσιν αὐτῷ συνηθέστεροι ὄντες, ὡς ἂν ἐνταῦθα τῶν αὐτοῦ τι χαρισάμενον τρόπον τινά, <ἦ> μᾶλλον ὡς κοινοῦ τοῦ φοῖνικος γεγονότος ἀμφοτέρων, οἷονεῖ τινος κλήρου γινομένου ἐνάλλως κατὰ τὴν ἐπίκλισιν ὡς ἔτυχε δοῦναι αὐτόν· λέγω δὲ ἦν ἔτυχεν ἐπίκλισιν, οἷα γίνεται ὅταν δυεῖν προκειμένων δραχμῶν ὁμοίων κατὰ τὰ λοιπὰ ἐπὶ τὴν ἑτέραν ἐπικλίναντες λαμβάνωμεν αὐτήν.“ ²⁰

700 Diog. Laërt. VII 131. πολιτεῖαν δὲ ἀρίστην τὴν μικτὴν ἔκ τε δημοκρατίας καὶ βασιλείας καὶ ἀριστοκρατίας.

§ 4. De vita scholastica.

701 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 20 p. 1043e. Οὕτω δὲ αὐτὸν (sc. sapientem) ἄρας ἐκεῖ (in libro περὶ Φύσεως) καὶ ὀγκώσας ἐνταῦθα πάλιν εἰς μισθαργίαν καταβάλλει καὶ σοφιστεῖαν· καὶ γὰρ αἰτήσσειν καὶ προλήψεσθαι, τὸ μὲν εὐθὺς ἀρχομένου, τὸ δὲ χρόνου τῷ μαθητῇ διελθόντος, ὅπερ εὐγνωμονέστερον εἶναι

3 cf. Stobaeus eclog. II 7 p. 111, 5, p. 94, 8 W. et Zenonem apud Senecam dial. VIII 3, 2. — πολιτεύσεσθαι BP. 5 καὶ om. BP. 18 καθ' ὃ ἂν scripsai, κἀν libri. 20 ἦ addidi, quod sufficit, si ex verbo antecedente ἕξεσιν potest suppleri δεῖ, quo hic opus est. 22 verba ὡς ἔτυχε melius ante ἐπίκλισιν collocarentur.

φησιν, ἀσφαλέστερον δὲ τὸ προλαμβάνειν, ὡς ἀδικήματα τοῦ τόπου ἐπιδεχομένου. Λέγει δὲ οὕτως·

„Εἰσπράττονται δὲ τὸν μισθὸν οὐ πάντας οἱ νοῦν ἔχοντες ὡσαύτως· ἀλλ' ἄλλως <ἄλλους>, ὡς ἂν ὁ καιρὸς φέρῃ, οὐκ ἐπαγγελλόμενοι ποιήσειν ἀγαθοῦς, καὶ ταῦτ' ἐν ἐνιαυτῷ· ὅσα δὲ πρὸς ἑαυτούς, ταῦτα ποιήσειν πρὸς τὸν συμφωνηθέντα χρόνον.“ Καὶ πάλιν προελθὼν· „Τὸν τε καιρὸν εἴσεται, πότερον εὐθὺς δεῖ τὸν μισθὸν λαμβάνειν ἅμα τῇ προσόδῳ, καθάπερ πλείους πεποιθήκασι, ἢ καὶ χρόνον αὐτοῖς διδόναι, τοῦ τόπου τούτου μᾶλλον καὶ ἀδικήματα ἐπιδεχομένου, δόξαντος δ' ἂν εἶναι εὐγνωμονεστέρου.“

702 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 2 p. 1033d. *Αὐτὸς γοῦν Χρῦσιππος ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ Βίων οὐδὲν οἶσται τὸν σχολαστικὸν βίον τοῦ ἡδονικῷ διαφέρειν· αὐτὰς δὲ παραθήσομαι τὰς λέξεις·*
 15 „Ὅσοι δὲ ὑπολαμβάνουσι φιλοσόφοις ἐπιβάλλειν μάλιστα τὸν σχολαστικὸν βίον ἀπ' ἀρχῆς, οὗτοί μοι δοκοῦσι διαμαρτάνειν, ὑπονοοῦντες διαγωγῆς τινος ἕνεκεν δεῖν τοῦτο ποιεῖν ἢ ἄλλου τινὸς τούτῳ παραπλησίῳ, καὶ τὸν ὄλον βίον οὕτω πως διελκύσαι· τοῦτο δ' ἔστιν, ἂν σαφῶς θεωρηθῇ, ἡδέως. Οὐ γὰρ δεῖ λανθάνειν τὴν ὑπόνοιαν αὐτῶν, πολλῶν μὲν σαφῶς τοῦτο λεγόντων, οὐκ ὀλίγων δ' ἀηλότερον.“

Τοῦτο οὖν ὁ Χρῦσιππος, ὁ γέρων, ὁ φιλόσοφος, ὁ τὸν βασιλικὸν καὶ πολιτικὸν ἑκαινῶν βίον. ibidem.

703 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 20 p. 1043a. *Μία σύνταξις ἢ περὶ Βίων, τέτταρα βιβλία· τούτων ἐν τῷ τετάρτῳ λέγει, τὸν σοφὸν ἀπράγμονά τε εἶναι καὶ ὀλιγοπράγμονα καὶ τὰ αὐτοῦ πράττειν· ἔστι δὲ ἡ λέξις αὕτη·*
 15

„Οἶμαι γὰρ ἕγωγε τὸν φρόνιμον καὶ ἀπράγμονα εἶναι καὶ ὀλιγοπράγμονα, καὶ τὰ αὐτοῦ πράττειν, ὁμοίως τῆς τε αὐτοπραγίας καὶ τῆς ὀλιγοπραγμοσύνης ἀστείων ὄντων.“

704 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 20 p. 1043b. *Τὰ δὲ δμοια σχεδὸν ἐν τῷ περὶ τῶν Δι' αὐτὰ Λίρετων εἰρηκε ταύταις ταῖς λέξεσι·*

„Τῷ γὰρ ὄντι φαίνεται ὁ κατὰ τὴν ἡσυχίαν βίος ἀκίνδυνόν τι καὶ ἀσφαλὲς ἔχειν, οὐ πάνυ τῶν πολλῶν δυναμένων
 25 τοῦτο συνιδεῖν.“

3 πάντας Emperius, πάντες libri. 4 ἄλλους Emperius, πλήθος libri.
 5 ἐπαγγελλόμενοι cod. E. Reiske, ἐπαγγελλομένων ceteri codd. | ὅσα cod. E. Reiske, ὅσον vulgo. 20 scil. Epicurus. 21 scil. Peripatetici. 26 ὀλιγοπράγμονα Reiske, ἰδιοπράγμονα libri. 29 servitus definitur: στέργησις ἀνοπραγίας Diog. Laërt. VII 121 extr.

§ 5. De victu simplici.

705 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 32 p. 1049a. Ἐγκαλοῦσιν αὐτῷ τινὲς τῶν Πυθαγορικῶν ἐν τοῖς περὶ Δικαιοσύνης γράφοντι περὶ τῶν ἀλεκτρούων, ὅτι „χρησίμως γεγόνασι· ἐπεγείρουσι γὰρ ἡμᾶς καὶ τοὺς σκορπίους ἐκλέγουσι καὶ κατὰ τὰς μάχας ἐπιτρέφουσι, ζῆλόν τινα πρὸς ἀλκὴν ἐμποιοῦντες· ὅμως δὲ δεῖ κατεσθίειν καὶ τούτους, ἵνα μὴ τὴν χρεῖαν ὑπερβάλλῃ τὸ πλήθος τῶν νεοττῶν.“

706 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 21 p. 1044b. Ἐν δὲ τῷ περὶ Πολιτείας „οὐδὲν ἡδονῆς ἔνεκα πράξειν οὐδὲ παρασκευάσασθαι φησι τοὺς πολίτας“ καὶ τὸν Εὐριπίδην ἐκαινει, ταῦτα προφερόμενος (fab. inc. 884N)

Ἐπεὶ τί δεῖ βροτοῖσι, πλὴν θνεῖν μόνων,
Δήμητρος ἀκτῆς πάματος θ' ὕδρηχόου;

εἶτα μικρὸν ἀπὸ τούτων προελθὼν ἐκαινει τὸν Διογένη, τὸ αἰδοῖον ἀποτριβόμενον ἐν φανερωῖ καὶ λέγοντα πρὸς τοὺς παρόντας· Εἶθε καὶ τὸν λιμὸν οὕτως ἀποτρίψασθαι τῆς γαστροῦς ἡδυνάμην.

Cf. Gellius N. A. VI 16,6. *si versus Euripidi recordemur, quibus saepissime Chrysippus philosophus usus, tanquam edendi * * repertas esse non per usum vitae necessarium, sed per luxum animi, parata atque facilia fastidientis per improbam satietatis lasciviam. Versus Euripidi adscribendos putavi:*

Ἐπεὶ τί δεῖ βροτοῖσι, πλὴν θνεῖν μόνων,
Δήμητρος ἀκτῆς, πάματος θ' ὕδρηχόου,
Ἄπερ πάρεστι καὶ πέφυχ' ἡμᾶς τρέφειν;
Ὅν οὐκ ἀπαρκεῖ πλησμονή, τρυφῇ δέ τοι
Ἄλλων ἐδεστῶν μηχανὰς θηρώμεθα.

707 Philo de fortitudine p. 376 Vol. II Mang. Ἐνδοῆς δὲ — — τὸ παράπαν οὐδὲ εἰς ἐστὶ χορηγὸν ἔχων τὸν τῆς φύσεως ἀκαθαίρετον πλοῦτον· ἀερα μὲν τὴν πρώτην καὶ ἀναγκαιοτάτην καὶ συνεχῆ τροφήν, ἀδιαστάτως μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ ἀναπνεόμενον· ἔπειτα δὲ πηγὰς ἀφθόνους — — πρὸς πότου χρήσιν· ἔπειτα εἰς ἐδωδὴν φορὰς παντοίων καρπῶν καὶ δένδρων ἰδέας, αἳ τὰς ἐτησίους ὁπώρας αἰε φέρουσι.

708 Athenaeus I 18b. ἐς τὸ πρότερον δὲ Ὅμηρος ἀφορῶν τοὺς ἥρωας οὐ παρηγάγεν ἄλλο τι δαιτυμένους ἢ κρέα καὶ ταῦτα ἐαυτοῖς σκευάζοντας. οὐ γὰρ ἔχει γέλωτα οὐδ' αἰσχύνην ὀψαρτίοντας αὐτοὺς καὶ ἔψοντας ὄρα. ἐπετήδευον γὰρ τὴν αὐτοδιακουσίαν καὶ

ἐκαλλωπίζοντο, φησὶ Χρῦσιππος, τῇ ἐν τούτοις εὐστροφίᾳ. Ὀδυσσεὺς γοῦν δαιτρεῦσαι τε καὶ „πῦρ νηῆσαι“ οἷος οὐκ ἄλλος δεξιὸς εἶναι φησι (ο 322). καὶ ἐν Λιταῖς δὲ Πάτροκλος καὶ Ἀχιλλεὺς πάντα εὐτρεπίζει (I 202. 209). καὶ Μενελάου δὲ τελοῦντος γάμους ὁ νυμφίος Μεγαπένθησ ὀινόγοι (ο 141). νῦν δὲ ἐπὶ τοσοῦτον ἐκπεπώκαμεν, ὡς κατακείσθαι δαινύμενοι.

709 Athenaeus III 104b. εἰς ταῦτ' οὖν τις ἀποβλέπων, ἄνδρες φίλοι, εἰκότως ἂν ἐκαινέσειεν τὸν καλὸν Χρῦσιππον κατιδόντα ἀκριβῶς τὴν Ἐπικούρου φύσιν καὶ εἰπόντα μητρόπολιν εἶναι τῆς φιλοσοφίας αὐτοῦ τὴν Ἀρχεστράτου Γαστρολογίαν, ἣν πάντες οἱ τῶν φιλοσόφων γαστρομάργοι Θεόγυλι τινα αὐτῶν εἶναι λέγουσι τὴν καλὴν ταύτην ἔκοποιαν.

idem VII 278e. Χρῦσιππος δ' αὐτὸν (scil. Archestratum), ὁ ὄντως φιλόσοφος καὶ περὶ πάντα ἀνὴρ ἀρχηγρὸν Ἐπικούρου φησὶ γενέσθαι καὶ τοῖς τὰ τούτου ἐπισταμένοις τῆς πάντα διαλυμηναμένης ἡδονῆς· καὶ γὰρ οὐκ ἐγκαλυπτόμενος ὁ Ἐπίκουρος λέγει, ἀλλὰ μεγάλη τῇ φωνῇ· „οὐ γὰρ ἔγωγε δύναμαι νοῆσαι τὰ γὰθὸν ἀφελὸν μὲν τὴν διὰ χυλῶν, ἀφελὸν δὲ τὴν δι' ἀφροδισίων ἡδονήν.“ οἴεται γὰρ οὗτος ὁ σοφὸς καὶ τὸν τῶν ἀσώτων βίον ἀνεπίληπτον εἶναι, εἴπερ αὐτῷ προσγένοιτο τὸ ἀδέες καὶ ἴλεων.

709a Athenaeus Deipnosoph. IV p. 158a. Στωϊκὸν δὲ δόγμα ἐστὶν ὅτι τε πάντα εὐ ποιήσει ὁ σοφὸς καὶ φακὴν φρονίμως ἀρτύσει. διὸ καὶ Τιμων ὁ Φλιάσιος ἔφη „καὶ Ζηνώνειόν γε φακὴν ἔψην ὃς μὴ φρονίμως μεμάθηκεν“ ὡς οὐκ ἄλλως δυναμένης ἐψηθῆναι φακῆς, εἰ μὴ κατὰ τὴν Ζηνώνειον ὑφήγησιν, ὃς ἔφη

εἰς δὲ φακὴν ἐμβαλλε δυωδέκατον κοριάννου

Καὶ Κράτης δ' ὁ Θηβαῖος ἔλεγε

μὴ πρὸ φακῆς λοπάδ' αὐξων

εἰς στάσιν ἔμμε βάλῃς.

30 Χρῦσιππος δὲ ἐν τῷ περὶ τοῦ καλοῦ γνώμας τινὰς ἡμῖν εἰσφέρων φησὶ

μὴ <μοί>ποτ' ἐλαίαν ἔσθι' ἀκαλήφην ἔχων.

χειμῶνος ὦρα βολβοφακὴν βαβαὶ βαβαί.

βολβοφακὴ δ' Ἴσον ἀμβροσίη ψύχου κρυόεντος.

35 710 Georgius Nazianzenus carmin. lib. I sect. II 10 (περὶ ἀρετῆς) v. 604
Κάκεινο δ' οἶον Στωϊκῶν τῶν φιλιτάτων
Ὡς ἄλλος ἄλλῃ σαρκίῳ τις προσλαλῶν
„Τί σοι χρεωστῶ, φησὶν, ἄθλιον δέρος;

10 ἡν] δθεον coni Wilam. 11 θεογονίαν A, corr. Welcker. 19 οἶτος scripsi, οἶτος libri. | τῶν om. A. 32 μήποτ' A μὴ μοί ποτ' Meineke, μηδέποτς Bgk., Kaibel. 34 trad. δ' οἶον; corr. Meineke.

Φαγεῖν; μέγιστον ἄριστος ἐνδεῶς δοθῆις.
 Πιεῖν; ὕδαρ σοι δάσομεν καὶ δέξινην.
 Οὐ ταυτὰ μ' αἰτεῖς, τὰ τρυφῆς δὲ καὶ κόρου
 Κρυσταλλῶν τε ἀβρότης' ἐκπαμάτων.
 Ἄλλαν ἐτοίμως δάσομεν γ', ἄλλ' ἀγχόνην.“

5

711 Alexander in Aristot. Top. p. 46 Ald. p. 84, 14 Wal. τὰ μὲν γὰρ ἂν σύνεργος ἢ ἀπόδειξις ῥάδια καὶ εὐγνωστα καὶ διὰ βραχέως ἐπιστάσεως γνωριζόμενα. — — τοιαυτὰ ἔστι καὶ τὰ ἐν τοῖς περὶ καθηκόντων ὑπὸ τῶν ἀπὸ τῆς Στοᾶς ζητούμενα, ὅσον πρότερον χρητὴ συναριστινὰ τισιν ἢ τῷ πατρὶ ἐπιτείνειν ἐπὶ τὰ πορρωτέρω μέρη τῆν χεῖρα, ἂν ἢ μάλῶ, ἢ μὴ 10 ἄλλ' ἀρκεῖσθαι τοῖς παρακειμένοις, ἢ εἰ χρητὴ ἀκούοντας φιλοσόφου ἐπηλλαγμένα τοὺς πόδας.

712 Philo de plantatione Noë § 142 Vol. II p. 161, 18 Wendl. Ἐσπουδάσθη δὲ παρὰ πολλοῖς τῶν φιλοσόφων ἢ σκέψις οὐ μετρῶς· προταίνεται δὲ οὕτως· εἰ μεθυσθήσεται ὁ σοφός; Ἔστι τοίνυν τὸ μεθύειν 15 διττόν, ἔν μὲν ἴσον τι τῷ οἰνοῦσθαι· ἕτερον δὲ ἴσον τῷ ληρεῖν ἐν οἴνῳ. Τῶν δὲ ἐπιχειρησάντων τῇ προτάσει οἱ μὲν ἔφρασαν μήτε ἀκράτῳ πλεῖονι χρητῆσθαι τὸν σοφὸν μήτε ληρήσειν· τὸ μὲν γὰρ ἀμάρτημα, τὸ δὲ ἀμαρτήματος εἶναι ποιητικόν, ἐκείτερον δὲ ἀλλότριον κατορθοῦντος. Οἱ δὲ τὸ μὲν οἰνοῦσθαι καὶ σπουδαῖον προσήκον ἀπεφάνησαν, τὸ δὲ ληρεῖν ἀνόλκιον. Τὴν 20 γὰρ ἐν αὐτῷ φρόνησιν ἱκανὴν εἶναι τοῖς βλάπτειν ἐπιχειροῦσιν ἀντιστατῆσαι καὶ τὸν ἐπὶ τῇ ψυχῇ νεωτερισμὸν αὐτῶν καθελῖν· δύναμιν δὲ περιβεβλησθαι φρόνησιν καθῶν σβεστήριον, εἴτε ὑπὸ φλεγμαίνοντος ἔρωτος οἴστῳ ἀνεφίσιμισμένων, εἴτε ὑπὸ πολλοῦ καὶ ζέοντος ἐξηγμένων οἴνου, δι' ἣν ὑπεράνω στήσεται. Ἐπεὶ καὶ τῶν κατὰ ποταμοῦ βαθέος ἢ θαλάττης δυομένων οἱ 25 μὲν ἀπειροὶ τοῦ ναυτῆσθαι διαφθείρονται, οἱ δὲ τοῦ πρῶματος ἐπιστήμονες τάχιστα διασφύζονται. — —

§ 149. Τὰ μὲν οὖν ὥσανεῖ προοίμια τῆς σκέψεως τοιαυτὰ ἔστι. τὸν δὲ περὶ αὐτῆς λόγον ἤδη παραινῶμεν, διπλοῦν ὡς εἰκὸς ἔντα· τὸν μὲν ὅτι ὁ σοφὸς μεθυσθήσεται κατασκευάζοντα, τὸν δὲ τοῖναντιον ὅτι οὐ μεθυσθήσεται βεβαιούμενον. 30

Τοῦ δὲ προτέρου τὰς πίστεις ἀριόττον λέγειν πρότερον, ποιησαμένους ἐνθένδε τὴν ἀρχὴν· τῶν πραγμάτων τὰ μὲν ὁμώνυμα, τὰ δὲ συνώνυμα εἶναι συμβέβηκεν (Sequitur longior de homonymia et synonymia disputatio).

§ 154. τὸν ἄκρατον ὥσπερ οἶνον, οὕτως καὶ μέθου οἱ παλαιοὶ ἐκάλον· 35 πολλαχοῦ γοῦν τῆς ποιήσεως ἔστι τοῦτ' οἰνόμα ἐμπαρόμενον, ὥστ' εἰ τὰ συνωνυμοῦντα καθ' ἑνὸς ὑποκειμένον λέγεται, οἶνος καὶ μέθου, καὶ τὰ ἀπὸ τούτων οὐδὲν ὅτι μὴ φωναῖς διοίσει μόνον, τό τε οἰνοῦσθαι καὶ τὸ μεθύειν [ἔν]. ἐκείτερον δὲ πλειονος οἴνου χρησιν ἐμφανεῖ, ἣν πολλὰν ἔνεκα αἰτιῶν οὐκ ἂν ἀποστρέφοιτο ὁ σπουδαῖος. Εἰ δὲ οἰνωθήσεται, καὶ μεθυσθήσεται, 40 χεῖρον οὐδὲν ἐκ τῆς μέθου διατεθείς, ἀλλὰ ταῦτόν ἔστι καὶ [ὁ] ἐκ ψιλῆς τῆς οἰνώσεως παθῶν. Μία μὲν ἀπόδειξις περὶ τοῦ τὸν σοφὸν μεθυσθῆναι λέλεκται, δευτέρα δὲ ἔστι τοιαύτη. (Cetera a Chrysippo aliena.)

17 χρητῆσθαι Mang., χρησθαι codd. 18 ληρήσειν G³ (coni. Mang.), ληρήσει ceteri. 22 τὴν φυχὴν Wendl. | προβεβλησθαι Wendl. 23 οἴστῳ coni. Wendl. 24 ἐξηγμένων MGUF. 39 ἔν GH ἔν UF ἔάν M, seclisit Wendl. 41 ὁ seclusi. 42 οἰνώσεως Mang., γνώσεως codd.

713 Stobaeus Florileg. 18, 24. *Χρυσίππου· Μικράν φασί
μανίαν εἶναι τὴν μέθην.*

714 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 21 p. 1044d. *Ἐν δὲ τῷ
περὶ Πολιτείας εἰπὼν ὅτι „ἐγγύς ἐσμεν τοῦ καὶ τοὺς κοπρω-
νας ζωγραφεῖν“ μετ’ ὀλίγον „τὰ γεωργικὰ φησι καλλωπίζειν
τινάς ἀναδενδράσι καὶ μυρρίναις, καὶ ταῶς καὶ περιστρεφάς
τρέφουσι καὶ πέρδικας, ἵνα κακκαβίζωσιν αὐτοῖς, καὶ ἀηδό-
νας.“ Ἡδέως δ’ ἂν αὐτοῦ πυθοίμην, τί φρονεῖ περὶ μελιττῶν καὶ
μέλιτος etc. — — εἰ δὲ ταύταις τόπον ἐν πόλει δίδωσι, διὰ τί τῶν
10 πρὸς ἀκοήν καὶ ὄψιν ἐπιτεροῶν ἀπείργει τοὺς πολλούς;*

715 Diog. Laërt. VII 123. *τὴν μέντοι ἄσκησιν ἀποδέχεται (scil.
ὁ σοφός) ὅπερ τῆς τοῦ σώματος ὑπομονῆς.*

§ 6. De amore.

716 Diog. Laërt. VII 129. *καὶ ἐρασθήσεσθαι δὲ τὸν σοφὸν
15 τῶν νέων, τῶν ἐμφαινόντων διὰ τοῦ εἵδους τὴν πρὸς ἀρετὴν
εὐφυΐαν, ὡς φησι Ζήνων ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ Χρυσίππος ἐν τῷ
πρώτῳ περὶ Βίων καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ ἠθικῇ. εἶναι δὲ τὸν
ἔρωτα ἐπιβολὴν φιλοποίας, διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον· καὶ μὴ εἶναι
συνουσίας, ἀλλὰ φιλίας. τὸν γοῦν Θρασωνίδην καίπερ ἐν ἐξουσίᾳ
20 ἔχοντα τὴν ἐρωμένην διὰ τὸ μισεῖσθαι ἀπέχεσθαι αὐτῆς (cf. n. 650sq.).*

717 Stobaeus ecl. II 65, 15 W. *δογματίζουσι καὶ ὅτι καὶ νουνεχόν-
τως καὶ διαλεκτικῶς ποιῶσι (scil. ὁ σοφός) καὶ συμποτικῶς καὶ ἐρωτικῶς.
τὸν δὲ ἐρωτικὸν καὶ διχῆ λέγεσθαι, τὸν μὲν κατὰ τὴν ἀρετὴν ποῖον σπου-
δαῖον ὄντα, τὸν δὲ κατὰ τὴν κακίαν ἐν φύγῳ, ὡς ἂν ἐρωτομανῆ τινα.
25 εἶναι δ’ ἔρωτα (τὸν σπουδαῖον φιλίας). τὸν τ’ ἀξίεραστον ὁμοίως λέγεσθαι
τῷ ἀξιοφιλήτῳ, καὶ οὐ τῷ ἀξιοπολαύστῳ· τὸν γὰρ ἄξιον σπουδαίου ἔρωτος,
τοῦτον εἶναι ἀξίεραστον. Ὅμοίως δὲ τῇ ἐρωτικῇ τὴν συμποτικὴν παρα-
λαμβάνουσιν εἰς τὰς ἀρετάς, τὴν μὲν περὶ τὸ ἐν συμποσίῳ καθήμιον ἀνα-
στρεφόμενῃ ἐπιστήμῃν οὐσαν τοῦ πῶς δεῖ ἐξάγεσθαι τὰ συμπόσια καὶ τοῦ
30 πῶς δεῖ συμπίνειν· τὴν δ’ ἐπιστήμῃν νέων θήρας εὐφυσῶν, προτρεπτικὴν
οὐσαν ἐπὶ τὴν κατ’ ἀρετὴν, καὶ καθόλου ἐπιστήμῃν τοῦ καλῶς ἐρεῖν· διὸ
καὶ φασὶν ἐρασθήσεσθαι τὸν νοῦν ἔχοντα. Τὸ δὲ ἐρεῖν αὐτὸ μόνον ἀδιάφο-
ρον εἶναι, ἐπειδὴ γινεταί ποτε καὶ περὶ φαύλους. Τὸν δὲ ἔρωτα οὔτε ἐπι-
θυμίαν εἶναι οὔτε τινὸς φαύλου πράγματος, ἀλλ’ ἐπιβολὴν φιλοποίας διὰ
35 κάλλους ἔμφασιν.*

718 Diog. Laërt. VII 129. *εἶναι οὖν τὸν ἔρωτα φιλίας, ὡς καὶ*

18 φιλευποιίας P. 21 καὶ νουνεχόντως Usener, κατὰ νοῦν ἔχων libri.
25 εἶναι δ’ Wachsm., εἰ δ’ libri. || τὸν—φιλίας suppl. Wachsm. 26 οὐ τῷ
Usener, οὕτως libri. 29. 30 τοῦ πῶς bis Heeren, τὸ πῶς libri. 30 προ-
τρεπτικὴν Wachsm., πρὸς τρέφειν (vel τέρφειν) libri. 31 ἐπὶ τ(ὸ ξ)ῆν Meineke.
32 ἀδιάφορον Heeren, διάφορον libri.

Χρύσιππος ἐν τῷ περὶ Ἐρωτος φησί, καὶ μὴ εἶναι ἐπίμεμπτον αὐτόν. εἶναι δὲ καὶ τὴν ὥραν ἔνθος ἀρετῆς.

719 Plutarchus de comm. not. ep. 28 p. 1072f. Τῶν δὲ περὶ Ἐρωτος φιλοσοφουμένων ἐν τῇ Στοᾷ παρὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας, τῆς ἀτοκίας πᾶσιν αὐτοῖς μέτεστιν. „Αἰσχροὺς μὲν γὰρ εἶναι τοὺς νέους, φαύλους γ' ὄντας καὶ ἀνοήτους, καλοὺς δὲ τοὺς σοφοὺς· ἐκείνων δὲ τῶν καλῶν μηδένα μῆτ' ἐρασθαι μῆτ' ἀξιέραστον εἶναι.“ Καὶ οὐ τοῦτό πω δεῖνόν· ἀλλὰ καὶ „τοὺς ἐρασθέντας αἰσχρῶν παύεσθαι λέγουσι καλῶν γενομένων.“ p. 1072b. Ἦν δὲ λέγοντες καὶ ὀνομάζοντες ἔμφρασιν κάλλους ἐπαγωγὸν εἶναι τοῦ ἔρωτος λέγουσι, πρῶτον μὲν οὐκ ἔχει τὸ πιθανόν· ἐν γὰρ αἰσχίστοις καὶ κακίστοις οὐκ ἂν ἔμφρασις γένοιτο κάλλους· εἴπερ, ὡς λέγουσιν, ἡ μοχθηρία τοῦ ἡθους ἀνακίμπλησι τὸ εἶδος.

ibidem. Θῆρα γὰρ τις, φασίν, ἐστὶν ὁ ἔρωσ, ἀτελοῦς μὲν, εὐφυοῦς δὲ μειρακίου πρὸς ἀρετήν. 15

720 Stobaeus Florileg. 63, 31 Mein. Χρυσίππου· Εἰπόντος τινός, οὐκ ἐρασθήσεται ὁ σοφός· μαρτυρεῖ γοῦν Μενέδημος, Ἐπίκουρος, Ἀλεξίνοσ· Ταύτη, ἔφη, χρήσομαι ἀποδείξει· εἰ γὰρ Ἀλεξίνος ὁ ἀνάγωγος καὶ Ἐπίκουρος ὁ ἀναίσθητος καὶ Μενέδημος ὁ — οὐ φησιν, ἐρασθήσεται ἄρα. 20

721 Scholia Dionys. Thrac. Bekker Anecd. Gr. p. 667. καὶ πάλιν τὸν ἔρωτα οἱ μὲν Ἐπικούρειοι φασιν εἶναι σύντονον ἀφροδισίων ὄρεξιν, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἐπιβολὴν φιλοποιίας νέων [κορῶν] διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον· διπλοῦς δὲ ὁ ἔρωσ ἐστίν, ὁ μὲν ψυχῆς, ὁ δὲ σώματος.

722 Alexander Aphrod. comm. in Aristot. Topica II p. 75 Ald. p. 139, 21 Wal. ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι οὐδεὶς ἔρωσ ἀστείος πρόβλημα καθόλου ὄν ἀποφατικὸν ἀνασκευάσομεν ὅτι μὴ πᾶς ἔρωσ φαύλος, διελόντες τὸν ἔρωτα εἰς τε σύντονον ὄρεξιν ἀφροδισίων ὡς Ἐπίκουρος λέγει, ὃν οὐχ οἷόν τε ἀστείον εἶναι, καὶ εἰς ἐπιβολὴν φιλοποιίας διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον, ὡς οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς.

Cf. etiam p. 77 Ald. p. 144, 5 Wal. 20

§ 7. De amicitia et gratia.

723 Clemens Al. Strom. II p. 483 Pott. Τριττὰ δὲ εἶδη φιλίας διδασκόμεθα καὶ τούτων τὸ μὲν πρῶτον καὶ ἄριστον τὸ κατ' ἀρετήν· στερεθὰ γὰρ ἡ ἐκ λόγου ἀγάπη· τὸ δὲ δεύτερον καὶ μέσον κατ' ἀμοιβήν· κοινωνικὸν δὲ τοῦτο καὶ μεταδοτικὸν καὶ βιωφιλές· κοινὴ γὰρ ἡ ἐκ χάριτος φιλία· τὸ δὲ ὅσιστον καὶ τρίτον ἡμεῖς μὲν τὸ ἐκ συνηθείας φαμέν· οἱ δὲ τὸ καθ' ἡθονὴν τρεπτόν καὶ μεταβλητόν.

1 Θεόπεμπτον B ἐπίμεμπτον, ἐπιμ in litura P^a. 23 ed. ἐπιβουλήν.
24 ed. ἐμφαινόμενον. 33 dubitari potest, num haec ad veteres Stoicos pertineant, sed illud κατ' ἀμοιβήν optime quadrat in ea, quae de pilae lusu dixit Chrysippus cf. n. 725.

724 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 13 p. 1039 b. Ἔτι τοίνυν ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ Φιλίας, διδάσκων ὡς οὐκ ἐπὶ πᾶσι δεῖ τοῖς ἀμαρτήμασι τὰς φιλίας διαλύεσθαι, ταύταις κέχρηται ταῖς λέξεσι (sc. Chrysippus)

5 „Προσῆκει γὰρ τὰ μὲν ὀλιγωρῶς παραπέμπεσθαι, τὰ δὲ μικρὰς ἐπιτροφεῖν τυγχάνειν, τὰ δὲ καὶ ἐπὶ μείζον, τὰ δὲ ὀλιγωρῶς διαλύεωσ ἀξιοῦσθαι“ — — ἐν τῷ αὐτῷ φησιν ὅτι „τοῖς μὲν ἐπὶ πλείον, τοῖς δ' ἐπ' ἔλαττον συμβαλοῦμεν· ὥστε τοὺς μὲν μᾶλλον, τοὺς δὲ ἥττον φίλους εἶναι· ἐπὶ πολὺ δὲ τῆς τοιαύτης
10 παραλλαγῆς γενομένης, οἱ μὲν τοσαύτης οἱ δὲ τοσαύτης γίνονται φιλίας ἄξιοι· καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τοσοῦτον <οἱ δὲ ἐπὶ τοσοῦτον> πίστεωσ καὶ τῶν ὁμοίων καταξιωθήσονται.“

725 Seneca de beneficiis II 17,3. *Volo Chrysippi nostri uti similitudine de pilae lusu: quam cadere non est dubium aut mittentis
15 vitio aut excipientis. tunc cursum suum servat, ubi inter manus utriusque apte ab utroque et iactata et excepta versatur. necesse est autem lusor bonus aliter illam conclusori longo, aliter brevi mittat. Eadem beneficii ratio est: nisi utrique personae dantis et accipientis aptatur, nec ab hoc exhibit nec ad illum perveniet, ut debet. Si cum exercitato et
20 docto negotium est, audacius pilam mittemus. Utcumque enim venerit, manus illam expedita et agilis repercutiet. Si cum tirone et indocto, non tam rigide nec tam excusse, sed languidius et in ipsam eius dirigentes manum remisse occurremus. Idem faciendum est in beneficiis: quosdam doceamus et satis iudicemus, si conantur, si audent, si volunt.
25 Facimus autem plerumque ingratos et ut sint favemus, tamquam ita demum magna sint beneficia nostra, si gratia illis referri non potuit: ut malignis lusoribus propositum est conclusorem traducere, cum damno scilicet ipsius lusor, qui non potest nisi consentitur extendi (fortasse ex libro περὶ Χαρίτων).*

30 (cp. 31—35. agitur de paradozo Stoicorum: eum qui libenter accepit, gratiam reddidisse. cp. 32. pilae similitudo recurrit. Unde efficere possis hic quoque Hecatonem Chrysippo uti).

726 Seneca de beneficiis II 25,3. *Qui gratis futurus est, statim dum accipit de reddendo cogitet. Chrysippus quidem dicit illum velut
35 in certamen cursus compositum et carceribus inclusum opperiri debere tempus suum, ad quod velut dato signo prosiliat. Et quidem magna illi celeritate opus est, magna contentione, ut consequatur antecedentem.*

(ex libro περὶ Χαρίτων.)

10 τοιαύτης libri, corr. Mez.

11 οἱ δὲ ἐπὶ τοσοῦτον inseruit Mez.

§ 8. De matrimonio et familia.

727 Hieronymus adv. Iovinianum II 48. *Ridicule Chrysippus ducendam uxorem sapienti praecipit, ne Iovem Gamelium et Genethlium violet. Isto enim modo apud Latinos ducenda uxor non erit, quia Iovem non habent nuptialem.* 5

Dio Chrys. VII § 134 (de Ienonibus) οὐκ ἀσχυνομένους οὐδένα ἀνθρώπων ἢ θεῶν, οὔτε Δία γενέθλιον οὔτε Ἥραν γαμήλιον.

728 Diog. Laërt. VII 131. ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς καὶ κοινὰς εἶναι τὰς γυναίκας δεῖν παρὰ τοῖς σοφοῖς ὥστε τὸν ἐντυχόντα τῇ ἐντυχούσῃ χρῆσθαι, καθά φησι Ζήνων ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ Χρῦσιππος 10 ἐν τῷ περὶ Πολιτείας — — πάντας τε παιδας ἐπίσης στέρξομεν πατέρων τρόπον καὶ ἡ ἐπὶ μοιχεία ζηλοτυπία περαιορηθήσεται.

729 Origenes contra Celsum VII 63 Vol. II p. 213, 6 Kō. (p. 739 Del.). ἐκκλίνουσι τὸ μοιχεύειν οἱ τὰ τοῦ Κιτιέως Ζήνωνος φιλοσοφούντες — — διὰ τὸ <μη> κοινωτικὸν καὶ παρὰ φύσιν εἶναι τῷ λογικῷ ζῷῳ νοθεύειν 15 τὴν ὑπὸ τῶν νόμων ἐτέρῳ προκαταληφθεῖσαν γυναῖκα καὶ φθείρειν τὸν ἄλλου ἀνθρώπου οἶκον.

730 Clemens Al. Paedag. II p. 224 Pott. εἰ γὰρ οὐδὲ τὸν δάκτυλον ὡς ἔτυχε σαλεύειν τῷ σοφῷ ὁ λόγος ἐπιτρέπει, ὡς ὁμολογοῦσιν οἱ Σταῖκοι, πῶς οὐχὶ πολὺ πλείον τοῦ συνουσιαστικοῦ ἐπικρατητέον μορίου τοῖς σοφίαν 20 διακονοῦν;

731 Diog. Laërt. VII 120. δοκεῖ δὲ αὐτοῖς καὶ γονέας σεβήσεσθαι (scil. τοὺς σπουδαίους) καὶ ἀδελφοὺς ἐν δευτέρῳ μοίρῳ μετὰ τοὺς θεοὺς. φασὶ δὲ καὶ τὴν πρὸς τὰ τέκνα φιλοστοργίαν φυσικὴν εἶναι αὐτοῖς καὶ ἐν φασίλοις μὴ εἶναι. 25

§ 9. De educatione puerorum et eruditione.

732 Origenes contra Celsum IV 16 Vol. I p. 285, 23 Kō. (p. 511 Delarue). Εἰσὶ γὰρ διάφοροι ὁλοῦν τοῦ λόγου μορφαί, καθὼς ἐπάστω τῶν εἰς ἐπιστήμην ἀγομένων φαίνεται ὁ λόγος, ἀνάλογον τῇ ἕξει τοῦ εἰσαγομένου, ἢ ἐπ' ὀλίγον προκόπτοντος ἢ ἐπὶ πλείον ἢ καὶ ἔγγυς ἤδη γινομένου τῆς 30 ἀρετῆς ἢ καὶ ἐν ἀρετῇ γεγενημένου.

733 Quintilianus instit. orat. I 1, 15—16. *Quidam litteris instituendos qui minores septem annis essent non putaverunt, quod illa primum aetas et intellectum disciplinarum capere et laborem pati posset. — — melius autem qui nullum tempus vacare cura volunt, ut Chry- 35 sippus. nam is, quamvis nutricibus triennium dederit, tamen ab illis quoque iam formandam quam optimis institutis mentem infantium iudicat.*

6 credibile est Dionem e loco Chrysippi pendere. 9 ὡς P. — Cf. I n. 269 (Zeno). 15 μὴ addidi. 16 προκαταληφθεῖσαν A.

734 Quintilianus instit. orat. I 1, 4. *Ante omnia ne sit vitiosus sermo nutricibus, quas, si fieri posset, sapientes Chrysippus optavit, certe quantum res pateretur optimas eligi voluit. et morum quidem in his haud dubie prior ratio est: recte tamen etiam loquantur. has primum audiet puer, harum verba effingere imitando conabitur etc.*

735 Quintilianus instit. orat. I 10, 32. *nam et Pythagoran accipimus concitatos ad vim pudicae domui adferendam iuvenes iussa mutare in spondium modos tibicina composuisse, et Chrysippus etiam nutricum illi quae adhibetur infantibus allectationi suum quoddam*
10 *carmen adsignat.*

736 Quintilianus instit. orat. I 3, 14. *Caedi vero discentis, quamlibet receptum sit et Chrysippus non improbet, minime velim.*

737 Quintilianus instit. orat. I 11, 17. *cum praesertim haec chironomia, quae est, ut nomine ipso declaratur, lex gestus, et ab illis tem-*
15 *poribus heroicis orta sit et a summis Graeciae viris atque ipso etiam Socrate probata, a Platone quoque in parte civilium posita virtutum, et a Chrysippo in praecipis de liberorum educatione compositis non omissa.*

738 Diog. Laërt. VII 129. *εὐχρηστῆιν δὲ καὶ τὰ ἐγκύκλια μα-*
20 *θήματα φησὶν ὁ Χρύσιππος.*

739 Philo de sacrif. Abel et Cain § 78 Vol. I p. 234, 7 Wendl. *ὀφέλιμον μὲν οὖν, εἰ καὶ μὴ πρὸς ἀρετῆς κτῆσιν τελείας, ἀλλὰ τοι πρὸς πολιτείας, καὶ τὸ παλαιαῖς καὶ ὀργυλοῖς ἐντρέφεσθαι δόξαις, καὶ ἀρχαίαν ἀκοὴν ἔργων καλῶν μεταδιώκειν, ἅπερ ἱστορικοὶ καὶ πᾶν τὸ ποιητικὸν γένος τοῖς τε*
25 *καθ' ἑαυτοῦς καὶ τοῖς ἔπειτα μνήμη παραδεδώκασι.*

740 Quintilianus instit. orat. I 10, 15. *et eius sectae quae aliis severissima, aliis asperrima videtur, principes in hac fuere sententia, ut existimarent sapientium aliquos nonnullam operam his studiis accommodaturos.*

741 Origenes contra Celsum III 25 Vol. I p. 221, 3 Kδ. (p. 461 Delarue). *εἴπερ μέσον ἐστὶν ἢ τῶν σωμάτων ἰατρικὴ καὶ πρᾶγμα πίπτου οὐκ εἰς ἀστείους μόνον ἀλλὰ καὶ φαύλους, μέσον δὲ καὶ ἡ περὶ τῶν μελλόντων πρόγνωσις: οὐ γὰρ πάντως ἐμφανεῖ τὸ ἀστεῖον ὃ προγιγνώσκων.*

742 Origenes contra Celsum IV 96 Vol. I p. 368, 23 Kδ. (p. 574 Del.). *Χρῆ δ' εἰδέναι ὅτι τὸ τὰ μέλλοντα προγιγνώσκειν οὐ πάντως θεῖον ἐστὶ καθ' αὐτὸ γὰρ μέσον ἐστὶ καὶ πίπτου εἰς φαύλους καὶ ἀστείους: καὶ ἱατροὶ γοῦν ἀπὸ ἰατρικῆς προγιγνώσκουσι τινα, καὶ φαῦλοι τὸ ἦθος τυγχάνουσι, οὕτω δὲ καὶ κυβερνήται, καὶ μοχθηροὶ τυγχάνουσι ὄντες, προγιγνώσκουσι ἐπισημασίας καὶ ἀνέμων σφοδρότητας καὶ τροπὰς περὶ τὸ περι-*
40 *έχον ἐκ τινος πείρας καὶ τηρήσεως καὶ οὐ δήπου παρὰ τοῦτο θεῖος τις ἂν αὐτοῦς εἶναι φήσειε, ἂν τύχῃσι μοχθηροὶ εἶναι τὸ ἦθος.*

28 scilic. musicae.

40 παρατηρήσεως Φ.

41 ἂν — φήσειε EH Del.,

φήσει vel φησίν, om. ἂν, ceteri.

§ 10. Cynica.

743 Origenes contra Celsum IV 45 p. 538 Delarue. Τὴν τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ ἀδιαφόρων ἐξήγησαν καὶ Ἕλληνες φύσιν· καὶ οἱ ἐπιτυγχάνοντές γε αὐτῶν τὰ μὲν ἀγαθὰ καὶ κακὰ τίθενται ἐν προαιρέσει μόνῃ, πάντα δὲ ἀδιάφορα τῷ ἴδιῳ λόγῳ φασὶν εἶναι τὰ χωρὶς προαιρέσεως ἐξετάζόμενα· τὴν δὲ προαίρεσιν τούτοις χρωμένῃν δεόντως μὲν ἐπαινετὴν εἶναι, οὐ δεόντως δὲ ψεκτὴν. εἶπον οὖν ἐν τῷ περὶ ἀδιαφόρων τόπῳ, ὅτι τῷ ἴδιῳ λόγῳ θυγατρᾶσι μίγνυσθαι ἀδιάφορόν ἐστιν, εἰ καὶ μὴ χρὴ ἐν ταῖς καθεστῶσαις πολιτείαις τὸ τοιοῦτον ποιεῖν. Καὶ ὑπόθεσεως χάριν, πρὸς παράστασιν τοῦ ἀδιάφορον εἶναι τὸ τοιοῦτον, 10 παρειλήφασιν τὸν σοφὸν μετὰ τῆς θυγατρὸς μόνῃς καταλελειμμένον, παντὸς τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους διεσθαρμένον· καὶ ζητούσιν, εἰ καθηκόντως ὁ πατὴρ συνελεύσεται τῇ θυγατρὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀπολέσθαι κατ' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν τὸ πᾶν τῶν ἀνθρώπων γένος. Ἄρ' οὖν παρὰ μὲν Ἕλλησιν ὕμῳς ταῦτα λέγεται καὶ οὐκ εὐκατα- 15 φρόνητος αὐτοῖς αἵρεσις ἢ τῶν Στωϊκῶν συναγορεύει etc.

744 Diog. Laërt. VII 188. ἐν δὲ τῷ περὶ πολιτείας καὶ μητρᾶσι λέγει συνέρχεσθαι καὶ θυγατρᾶσι καὶ υἱοῖς· τὰ δ' αὐτὰ φησι καὶ ἐν τῷ περὶ τῶν μὴ δι' αὐτὰ αἰρετῶν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ.

745 Sextus Emp. adv. math. XI 192. ὁ δὲ Χρύσιππος ἐν τῇ 20 πολιτείᾳ κατὰ λέξιν φησὶν οὕτως „δοκεῖ μοι καὶ ταῦτα οὕτως ἔξαγαγεῖν καθάπερ καὶ νῦν οὐ κακῶς παρὰ πολλοῖς εἴθισται, ὥστε * καὶ τὸν πατέρα ἐκ τῆς θυγατρὸς καὶ τὸν ὁμομήτριον ἐκ τῆς ὁμομητρίας.“

Pyrrh. Hyp. III 246. τούτοις δὲ (Zenonis similibus placitis) ὁμο- 25 γνημονεῖ καὶ ὁ Χρύσιππος· ἐν γοῦν τῇ πολιτείᾳ φησὶ „δοκεῖ δέ μοι ταῦτα οὕτω διεξάγειν καθάπερ καὶ νῦν οὐ κακῶς παρὰ πολλοῖς εἴθισται, ὥστε καὶ τὴν μητέρα ἐκ τοῦ υἱοῦ τεκνοποιεῖσθαι καὶ τὸν πατέρα ἐκ τῆς θυγατρὸς καὶ τὸν ὁμομήτριον ἐκ τῆς ὁμομητρίας.“ cf. ibid. 205 et I 160. 30

Eundem librum fortasse Sextus respicit P. H. III 200. καὶ τί θαυμαστόν, ὅπου γε καὶ οἱ ἀπὸ τῆς κυνικῆς φιλοσοφίας καὶ οἱ περὶ τὸν Κιτιέα Ζήνωνα καὶ Κλεάνθην καὶ Χρύσιππον ἀδιάφορον τοῦτο εἶναι φασίν.

746 Eriphan. adv. haeres. III 39 (DDG 593, 1). Χρύσιππος ὁ 35 Σολεὺς νόμους ἔγραψεν οὐ θεμιτούς. ἔλεγε γὰρ δεῖν μίγνυσθαι ταῖς μητρᾶσι τοὺς πατέρας, τοῖς δὲ πατρᾶσι τὰς θυγατέρας. εἰς δὲ τὰ ἄλλα συνεφώνησε Ζήνωνι τῷ Κιτιεῖ· πρὸς τούτοις δὲ ἔλεγε

4 κακὰ τίθενται Kδ., κατατίθενται A <κακὰ> κατατίθενται ceteri editores. 28 lacunam significavi; exciderunt verba καὶ τὴν μητέρα ἐκ τοῦ υἱοῦ τεκνοποιεῖσθαι.

καὶ ἀνθρωποβορεῖν· ἔλεγε δὲ τὸ τέλος τῶν πάντων τὸ ἡδονακῆδες εἶναι.

747 Diog. Laërt. VII 188. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ Δικαίου κατὰ τοὺς χιλλοὺς στίχους καὶ τοὺς ἀποθανόντας κατεσθῆσιν κελεύων.

5 Cf. VII 121. γεύεσθαι τε καὶ ἀνθρωπίνων σαρκῶν κατὰ περιστασίαν (scil. τὸν σπουδαίον).

748 Sextus Emp. adv. math. XI 192. δειγμα δὲ τῆς πρὸς τοὺς κατοικομένους αὐτῶν δσιότητος γένοιτ' ἂν καὶ τὰ περὶ τῆς ἀνθρωποφαγίας παραγγελλόμενα· οὐ γὰρ μόνον ἀξιοῦσι τοὺς τετελευτηκότας ἐσθῆσιν, ἀλλὰ καὶ τὰς αὐτῶν σάρκας, εἰ ποτε τύχοι τι μέρος τοῦ σώματος ἀποκοπέν. Λέγεται δ' ἐν τῷ περὶ Δικαιοσύνης ὑπὸ Χρυσίππου ταυτί

15 „καὶ ἂν τῶν μελῶν ἀποκοπῆ τι μέρος πρὸς τὴν τροφήν χρήσιμον, μήτε κατορύττειν αὐτὸ μήτε ἄλλως ρίπτειν, ἀναλίσκειν δὲ αὐτό, ὅπως τῶν ἡμετέρων ἕτερον μέρος γένηται.“

749 Plutarchus de esu carniū Π 3 p. 997e. σκόπει δ' ἡμᾶς πότεροι βέλτιον ἐξημεροῦσι τῶν φιλοσόφων, οἱ καὶ τέκνα καὶ φίλους καὶ πατέρας καὶ γυναῖκας ἐσθῆσιν κειλεύοντες [ὡς] ἀποθανόντας, ἢ Πυθαγόρας καὶ Ἐμπεδοκλῆς.

20 750 Theophilus ad Autolyicum III ep. 5. Ἐπειδὴ οὖν πολλὰ ἀτέγνωστί σοι ἔδοξεν τὰ Ζήνωνος ἢ τὰ Διογένης καὶ Κλεάνθους, ὅποσα περιέχουσιν αἱ βιβλίοι αὐτῶν, διδάσκουσαι ἀνθρωποβορίας, πατέρας μὲν ὑπὸ ἰδίων τέκνων ἔψεσθαι καὶ βιβρώσκεσθαι, καὶ εἴ τις οὐ βούλοιο ἢ μέλος τι τῆς μυσερᾶς τροφῆς ἀπορῆψειεν, αὐτὸν κατεσθῆσθαι τὸν μὴ φαρόντα; Πρὸς τοῦτοις ἀθιωτέρα τις φωνὴ εὑρίσκειται, ἢ τοῦ Διογένης, διδάσκοντος τὰ τέκνα τοὺς ἑαυτῶν γονεῖς εἰς θυσίαν ἔγειν καὶ τούτους κατεσθῆσιν.

25 ep. 6 fin. Πρὸς τί οὖν Ἐπίκουρος καὶ οἱ Στωϊκοὶ δογματίζουσιν ἀδελφοκοιτίας καὶ ἀφρονοβασίας ἐπιτελεῖσθαι, ἐξ ὧν διδασκαλιῶν μεστὰς <τὰς> βιβλιοθήκας πεποιήκασιν.

751 Lactant. div. instit. VI 12. Quin etiam non defuerunt, qui supervacaneam facerent sepulturam, nihilque esse dicerent mali, iacere inhumatum atque abiectum. Quorum impiam sapientiam cum omne humanum genus respuit, tum divinae voces, quae id fieri iubent. Verum 35 illi non audent dicere, id non esse faciendum; sed si forte non fiat, nihil esse incommodi. Itaque in ea re non tam praecipientium quam consolantium funguntur officio, ut si forte id sapienti eveniat, ne se ob hoc miserum putet.

752 Sextus Emp. adv. math. XI 194. ἐν δὲ τῷ περὶ τοῦ Καθηκόντος (Chrysippus) περὶ τῆς τῶν γονέων ταφῆς διεξερχόμενος 40 φητὼς φησὶν

„Ἀπογενομένων δὲ τῶν γονέων ταφαῖς χρηστὸν ταῖς

2 ἔλεγε δὲ—ἡδονακῆδες εἶναι inepta. 13 idem P. H. III 247. eundem locum affert: μελῶν] ζώντων | om. τὴν 15 falso add. ἐκ post ὅπως. 18 ὡς del. Dd.

ἀπλουστάταις, ὡς ἂν τοῦ σώματος καθάπερ δυνυχος ἢ τριχῶν οὐδὲν ὄντος πρὸς ἡμᾶς, οὐδ' ἐπιστροφῆς καὶ πολυωρίας προσδεομένων ἡμῶν τοιαύτης τινός. διὸ καὶ χρησίμων μὲν ὄντων τῶν κρεῶν τροφή χρῆσονται αὐτοῖς, καθάπερ καὶ τῶν ἰδίων μερῶν ὅσον ποδός ἀποκοπέντος ἐπέβαλλε χρῆσθαι αὐτῷ, καὶ τοῖς παραπλησίοις. ἀχρείων δὲ ὄντων αὐτῶν ἢ κατορούξαντες τὸ μνήμα ἐποίουσιν, ἢ κατακαύσαντες τὴν τέφραν ἀφήουσιν, ἢ μακρότερον ῥίψαντες οὐδεμίαν ἐπιστροφὴν αὐτῶν ποιήσονται καθάπερ δυνυχος ἢ τριχῶν.“

753 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 22 p. 1044f. Καὶ μὴν ἐν 10 τῷ (?) τῶν Προτρεπτικῶν εἰπὼν ὅτι καὶ τὸ μητροάσιν ἢ ἀδελφαῖς ἢ θυγατραῖς συγγενέσθαι καὶ τὸ φαγεῖν τι καὶ προελθεῖν ἀπὸ λεχούς ἢ θανάτου πρὸς ἱερὸν ἀλόγως διαβέβληται. καὶ πρὸς τὰ θηρία φησὶ δεῖν ἀποβλέπειν, καὶ τοῖς ὑπ' ἐκείνων γινομένοις τεκμαίρεσθαι τὸ μηδὲν ἄτοπον μηδὲ παρὰ φύσιν εἶναι τῶν τοιούτων· εὐκαίρως γὰρ 15 πρὸς ταῦτα γίνεσθαι τὰς τῶν ἄλλων ζῴων παραθέσεις, εἰς τὸ μήτε συγγινόμενα μήτε γεννῶντα μήτ' ἐναποθνήσκοντα ἐν τοῖς ἱεροῖς μιαινεῖν τὸ θεῖον.“

754 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 22 p. 1045a. Ἐν δὲ τῷ πέμπτῳ πάλιν περὶ Φύσεως λέγει „καλῶς μὲν ἀπαγορεύειν τὸν 20 Ἡσίοδον, εἰς ποταμούς καὶ κρήνας οὐρεῖν· ἔτι δὲ μᾶλλον ἀφεκτέον εἶναι τοῦ πρὸς βωμῶν οὐρεῖν ἢ ἀφίδρυμα θεοῦ· μὴ γὰρ εἶναι πρὸς λόγον, εἰ κύνες καὶ ὄνοι τοῦτο ποιοῦσι καὶ παιδάρια νήπια, μηδεμίαν ἐπιστροφὴν μηδ' ἐπιλογισμὸν ἔχοντα περὶ τῶν τοιούτων.“

755 Sextus Pyrrh. Hypot. III 201. καὶ τοὺς Στωϊκοὺς δὲ ὀρθῶς 25 οὐκ ἄτοπον εἶναι λέγοντας τὸ ἐταίρα συνοικεῖν ἢ τὸ ἐξ ἐταίρας ἐργασίας διαζῆν.

756 Origenes contra Celsum IV 26 Vol. I p. 295, 29 Kō. (p. 520 Delarue). καὶ οἱ ταῖς χαμαιτύπαις ἀδιαισθητῶς προσιόντες, διδάσκοντες δὲ καὶ μὴ πάντως παρὰ τὸ καθήκον τοῦτο γίνεσθαι. 30

§ 11. De rationali e vita excessu (εὐλογος ἐξαγωγή).

757 Diog. Laërt. VII 130. εὐλόγως τέ φασιν ἐξάξειν ἑαυτὸν τοῦ βίου τὸν σοφόν, καὶ ὑπὲρ πατρίδος καὶ ὑπὲρ φίλων, κἂν ἐν σκληροτέρῳ γένηται ἀληθῶν ἢ πηρώσεων ἢ νόσοις ἀνιάτοις. 35

758 Stobaeus ecl. II 110, 9 W. Φασὶ δὲ ποτε καὶ τὴν ἐξαγωγὴν

1 idem P. H. III 248. v. l.: 1 ὀνόμων ἢ ὀδόντων 2 καὶ οὐδὲν ἐπιστρ. ἢ πολ. 6 ἀπὸ τῶν om. 7 ἐάσουσιν pro τὸ μν. ἐπ. 8 ἀπὸ τῶν ante ἐπιστροφῆν. 11 numerum libri excidisse vidit Xyl. 12 φαγεῖν τι (<τῶν ἀπειρημένων> Xyl. 22 γὰρ εἶναι Reiske, παρεῖναι libri.

τὴν ἐκ τοῦ βίου τοῖς σπουδαίοις καθηκόντως <γίνεσθαι> κατὰ πολλοὺς τρόπους, τοῖς <δὲ> φάυλοις μονὴν <τὴν> ἐν τῷ ζῆν καὶ εἰ μὴ μέλλοιεν ἔσεσθαι σοφοί· οὔτε γὰρ τὴν ἀρετὴν κατέχειν ἐν τῷ ζῆν οὔτε τὴν κακίαν ἐκβάλλειν· τοῖς δὲ καθήκονσι καὶ τοῖς παρὰ τὸ καθῆκον <παρα>μετρεῖσθαι
5 τὴν τε ζωὴν καὶ τὸν θάνατον.

759 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 18 p. 1042d. Ἄλλ' οὐδ' ὄλωσ, φασίν, οἴεται δεῖν Χρύσιππος οὔτε μονὴν ἐν τῷ βίῳ τοῖς ἀγαθοῖς, οὔτ' ἐξαγωγὴν τοῖς κακοῖς παραμετεῖν, ἀλλὰ τοῖς μέσοις κατὰ φύσιν. Διὸ καὶ τοῖς εὐδαιμονοῦσι γίνεται ποτε καθῆκον ἐξάγειν
10 ἑαυτούς, καὶ μένειν αὐθις ἐν τῷ ζῆν τοῖς κακοδαιμονοῦσιν.

Plutarchus de comm. not. cp. 11 p. 1063d. Ταῦτα τοίνυν ἐν τῇ Στοᾷ νομοθετεῖται, καὶ πολλοὺς μὲν ἐξάγουσι τῶν σοφῶν, ὡς ἄμεινον εὐδαιμονοῦντας πεκαύσθαι· πολλοὺς δὲ κατέχουσι τῶν φαύλων, ὡς καθήκοντος αὐτοῖς ζῆν κακοδαιμονοῦντας. Καίτοι ὁ μὲν σοφὸς ὄλβιος,
15 μακάριος, πανευδαίμων, ἀσφαλής, ἀκίνδυνος, ὁ δὲ φαῦλος καὶ ἀνόητος ὀῖος εἶπεν·

Γέμω κακῶν δὴ κούκέρ' ἔσθ' ὅπου τεθῆ. (Eur. Herc. 1245)
ἀλλὰ καὶ τούτοις μονὴν οἴονται καθήκουσαν εἶναι, κάκεινοις ἐξαγωγὴν. Εἰκότως δέ, φησὶ Χρύσιππος· οὐ γὰρ ἀγαθοῖς καὶ κακοῖς δεῖ παρα-
20 μετρεῖσθαι τὸν βίον, ἀλλὰ τοῖς κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν.

760 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 18 p. 1042a. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ Φύσεως ὑπειπὼν ὅτι „λυσιτελεῖ ζῆν ἄφρονα μᾶλλον ἢ <μὴ> βιοῦν, κἂν μηδέποτε μέλλῃ φρονήσειν“ ἐπιλέγει
„Τοιαῦτα γὰρ τὰ γαθὰ ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις, ὥστε τρόπον
25 τινὰ τὰ κακὰ τῶν ἀνὰ μέσον προτερεῖν.“

p. 1042b. τῶν δ' ἀνὰ μέσον λεγομένων παρ' αὐτοῖς μήτε κακῶν ὄντων μήτ' ἀγαθῶν.

p. 1042c. Βουλόμενος οὖν ταύτην ἐπιλαίειν τὴν ἀτοπίαν, ἐπιλέγει περὶ τῶν κακῶν·

30 „Ἐστὶ δ' οὐ ταῦτα προτεροῦντα, ἀλλ' ὁ λόγος, μεθ' οὗ βιοῦν ἐπιβάλλει μᾶλλον, καὶ εἰ ἄφρονες ἐκόμεθα.“

Πρῶτον μὲν οὖν τὰ κακὰ κακίαν λέγει καὶ τὰ μετέχοντα κακίας, ἄλλο δ' οὐδέν· ἢ δὲ κακία λογικόν ἐστὶ, μᾶλλον δὲ λόγος ἡμαρτημένος etc.

761 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 14 p. 1039d. Ἐν γοῦν
35 τοῖς περὶ τοῦ Προτρέπεσθαι, τοῦ Πλάτωνος ἐπιλαμβανόμενος λέγοντος, ὅτι τῷ μηδὲ μαθόντι μηδ' ἐπισταμένῳ ζῆν, λυσιτελεῖ μὴ ζῆν, ταῦτ' εἰρηκε κατὰ λέξιν·

1 γίνεσθαι add. Heeren. 2 δὲ add. Heeren. || τὴν add. Usener.
4 παραμετρεῖσθαι Wachsm., μετρεῖσθαι libri. 22 Eadem verba de comm. not. cp. 12 afferuntur cum hac lectionis varietate: 23 μᾶλλον om. CNot. 28 μὴ om. St. Rep. et in CNot. oodd. BE. 25 τινὰ καὶ CNot. || τῶν ἄλλων ἀνὰ μέσον CNot. 31 εἰ καὶ CNot. 36 Gorg. p. 512 b.

„Ὁ γὰρ τοιοῦτος λόγος καὶ ἑαυτῷ μάχεται καὶ ἡκιστα ἐστὶ προτρεπτικός. Πρῶτον γὰρ παραδεικνύων, ὅτι κράτιστον ἡμῖν ἐστὶ τὸ μὴ ζῆν καὶ τρόπον τινὰ ἀποθνήσκειν ἀξιών, πρὸς ἕτερά τινα μᾶλλον ἡμᾶς προὔτρεψεν ἢ τὸ φιλοσοφεῖν· οὐ γὰρ ἐστὶ μὴ ζῶντα φιλοσοφεῖν· οὐδὲ μὴ πολὺν χρόνον ἐπιζήσαντα κακῶς καὶ ἀπείρως φρόνιμον γενέσθαι.“ καὶ προελθὼν δὲ φησιν ὅτι „καὶ τοῖς φαύλοισι καθήκει μένειν ἐν τῷ ζῆν.“ εἶτα κατὰ λέξιν· „Πρῶτον γὰρ ἡ ἀρετὴ ψιλῶς οὐδέν ἐστι πρὸς τὸ ζῆν ἡμᾶς, οὕτω δ' οὐδ' ἡ κακία οὐδέν ἐστι πρὸς τὸ δεῖν ἡμᾶς ἀπιέναι.“

10

762 Plutarchus de comm. not. cp. 11 p. 1064a. *Καὶ γὰρ Ἡρακλείτῳ, φασί, καὶ Φερεκύδῃ καθήκειν ἄν, εἰπερ ἠδύναντο, τὴν ἀρετὴν ἀφείναι καὶ τὴν φρόνησιν, ὥστε παύσασθαι φθειριῶντας καὶ ὑδρωπιῶντας· καὶ τῆς Κίρκης ἐγγεούσης δύο φάρμακα, τὸ μὲν ποιοῦν ἄφρονας ἐκ φρονίμων, τὸ δὲ [φρο- 15 νίμους] ὄνους ἐξ [ἀφρόνων] ἀνθρώπων, τότε δὴ τὸν Ὀδυσσεῖα πεινὸν τὸ τῆς ἀφροσύνης μᾶλλον, ἢ μεταβαλεῖν εἰς θηρίου μορφὴν τὸ εἶδος, ἔχοντα τὴν φρόνησιν (καὶ μετὰ τῆς φρονησεως δηλοῦσι τὴν εὐδαιμονίαν). Καὶ ταῦτά φασιν αὐτὴν ὑφηγεῖσθαι καὶ παρακελεύεσθαι τὴν φρόνησιν· „Ἄφες με καὶ καταφρό- 20 νησον ἀπολλυμένης ἐμοῦ καὶ διαφθειρομένης εἰς ὄνου πρόσωπον.“*

Cf. Cicero apud Lactantium Instit. V 11. *Praeclare M. Tullius: Etenim si nemo est, inquit, quin emori malit, quam converti in aliquam figuram bestiae, quamvis hominis mentem sit habiturus; quanto est mi- 25 serius, in hominis figura animo esse efferato? Mihi quidem tanto videtur, quanto praestabilior est animus corpore.*

763 Cicero de finibus III 18, 60. Sed cum ab his (scil. a principiis naturalibus) omnia proficiscantur officia, non sine causa dicitur, ad ea referri omnes nostras cogitationes, in his et excessum e vita et in 30 vita mansionem. In quo enim plura sunt, quae secundum naturam sunt, huius officium est, in vita manere; in quo autem sunt plura contraria aut fore videntur, huius officium est, e vita excedere. E quo apparet, et sapientis esse aliquando officium, excedere e vita, cum beatus sit, et stulti manere in vita, cum sit miser. 61. Nam bonum illud et 35 malum — postea consequitur; prima autem illa naturae, sive secunda sive contraria, sub iudicium sapientis et dilectum cadunt, estque illa subiecta quasi materia sapientiae. Itaque et manendi in vita et migrandi ratio omnis iis rebus, quas supra dixi, metienda. Nam neque <virtutem qui habet> virtute retinetur in vita, nec iis qui sine virtute sunt, mors 40

16 φροσίμους ἐξ ἀφρόνων, τὸ δὲ ὁ libri, corr. Wytttenb. 18 uncis inclusa addit Plut. 39 virtutem qui habet supplevit Baister.

est oppetenda. Et saepe officium est sapientis desciscere a vita, cum sit beatissimus, si id opportune facere possit. Sic enim censent, opportunitatis esse beate vivere, quod est convenienter naturae vivere. Itaque a sapientia praecipitur, se ipsam, si usus sit, sapiens ut relinquat. Quam ob rem cum vitiorum ista vis non sit, ut causam afferant mortis voluntariae, perspicuum est etiam stultorum, qui iidem miseri sint, officium esse manere in vita, si sint in maiore parte rerum earum, quas secundum naturam esse dicimus. Et quoniam excedens e vita et manens aequae miser est, nec diuturnitas magis ei vitam fugiendam facit, non sine causa dicitur iis, qui pluribus naturalibus frui possint, esse in vita manendum.

764 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 168, 1 Bruns. καθόλου δέ, εἰ ἡ ἀρετὴ ἀντάρξης πρὸς τὸ παρασχεῖσθαι τὸν βίον ἡμῶν ἄρκως εὐδαιμόνα καὶ μακάριον, πῶς εὐλόγος ἐξαγωγή τῷ τὴν ἀρετὴν ἔχοντι, ἐν μακαρίῳ βίῳ ὄντι; ὡς γὰρ ἄποπον τὸ λέγειν τὸν Δία ἐθέλειν ἀποθανεῖν, οὕτως ἄποπον καὶ τὸν ἐπίσης τούτῳ μακαρίως ζῶντα ἑαυτὸν ἐξάγειν εὐλόγως τοῦδε τοῦ βίου, τῶν μὲν σωματικῶν καὶ ἐκτὸς ἀδιαφόρων ὄντων καὶ μήτε ποιοῦντων τὴν εὐδαιμονίαν μήτε ἀναιροῦντων, τῆς δὲ ἀρετῆς, ἣ μόνη καὶ κατασκευάζει τὸν μακάριον βίον καὶ φυλάττει βέβαιον παροῦσα, μηδέποτε ἂν ἀπολειπούσης τὸν σοφόν. — πῶς γὰρ εὐλόγον τὴν ἀρετὴν τοῦθ' ὑποβάλλειν τῷ σοφῷ;

765 Clemens Al. Strom. IV 6 p. 576 Pott. αὐτίκα εὐλόγον ἐξαγωγήν τῷ σπουδαίῳ συγχωροῦσι καὶ οἱ φιλόσοφοι, εἴ τι τοῦ πράσσειν [αὐτὸν] οὕτω σταθήσειεν αὐτόν, ὡς μηκέτι ἀπολελείψεται αὐτῷ μηδὲ ἐπιβία τῆς πράξεως.

766 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 160, 24 Bruns. εἰ περὶ τὴν τῶν κατὰ φύσιν καὶ οὐκ ἐπιλογητῶν ἢ ἐνέργειαν τῆς ἀρετῆς καὶ περὶ τὴν ἀποικονομίαν καὶ ἐκκλίσειν τῶν τούτοις ἐναντίων, δεῖ δηλονότι παρῆναι ἢ ἐκλέξεσθαι. οὐ γὰρ δὴ ἀεὶ τῷ ἀνθρώπῳ ταῦτα πάραστι· διὰ γούνη τὴν τούτων ἔνδειαν ὁ τὴν ἀρετὴν ἔχων ἑαυτὸν ἐξάγει ποτέ. οὐδὲ γὰρ διὰ τὸ ἀδυνατεῖν ἐκλέγεσθαι ταῦτα ἢ ἐξαγωγή, ὅπερ ἔργον τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ τῷ μὴ παρῆναι ἢ οὐκ ἐπ' αὐτῆ.

767 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 159, 19 Bruns. ὁ δὲ τὴν ἀρετὴν ἔχων καταλείπει ἂν ποτε τὸν βίον τὸν μετὰ ἀρετῆς ἐκὼν διὰ τὴν ἐξαγωγήν τὴν εὐλόγον.

768 Excerpta philos. Cod. Coislin. 387 Cramer Anecd. Paris. Vol. IV 403. ἀλλὰ καὶ οἱ Στωϊκοὶ φιλόσοφοι — τὴν φιλοσοφίαν ὑπέλαβον μελέτην εἶναι τοῦ φυσικοῦ θανάτου· διὸ καὶ πέντε τρόπους εὐλόγου ἐξαγωγῆς ἔγραψαν· ἴσκει γὰρ, φησὶν, ὁ βίος μακρῶ συμπίσει, ἐν ᾧ δοκεῖ εὐχαῖσθαι ἢ ψυχῆ· καὶ παρ' ὄσους τρόπους λύεται τὸ συμπίσειον, παρὰ τοσοῦτους τρόπους γίνονται καὶ εὐλογοὶ ἐξαγωγαί. Λύεται δὲ τὸ συμπίσειον κατὰ πέντε τρόπους· ἢ διὰ χρεῖαν μεγάλην ἄφρων καταλαβοῦσαν, ὅλον παρούσαν φίλον διὰ χρόνου· ἢ διὰ χαρῆς γὰρ ἀνίστανται οἱ φίλοι καὶ λύεται τὸ συμπίσειον· ἢ διὰ τοῦς ἐπεισκευμάζοντας καὶ αἰσχροδόξημονοῦντας λύεται ὁμοίως τὸ συμπίσειον· ἢ διὰ τὸ νεκρὰ καὶ νοσῶδη εἶναι τὰ

1 Et Ursinus, ut libri.

3 verba: quod est — vivere ante sic enim —

beate vivere praebent libri, transposuit Madvig.

22 et Wil., τις cod.

23 αὐ-

τὸν secluisit Wil. | αὐτὸν Wil., αὐτῶν cod.

καρσιθέμενα· ἢ διὰ σπάνιν ἰδεσμάτων· ἢ διὰ μέθην λύεται τὸ συμ-
πόσιον.

Κατὰ τοὺς αὐτοὺς οὖν πάντα τρόπους γίνονται καὶ εὐλογοὶ ἐξαγωγαί·
ἢ διὰ χρεῖαν μεγάλην καταλαβοῦσαν ὡς προσέταξεν ἡ Πυθία τινὲ
ἀποσφάξαι ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς ἰδίας πόλεως, φθορᾶς τῆ πόλει ἐπικειμένης — 5
— ἢ διὰ τοὺς ἐπεισχωμάζοντας τυράννους καὶ ἀναγκάζοντας ἡμᾶς
ἢ πράττειν αἰσχροῖά ἢ λέγειν τὰ ἀπόρρητα (sequitur narratiuncula de muliere
Pythagorea) ἢ διὰ μακρὰν νόσον καλοῦσαν ἐπὶ πολὺ ὄργανον χρῆσθαι
τὴν ψυχὴν τῷ σώματι, εὐλόγως δεῖ ἐξάγειν αὐτήν· διὸ καὶ Πλάτων οὐκ
ἀποδέχεται τὸ διαιτητικὸν τῆς ἰατρικῆς ὡς παιδαγωγὸν τὰ νοσήματα καὶ 10
ποιοῦν ἰγχεροῦν, ἀλλ' ἀποδέχεται τὸ χειρουργικὸν καὶ φαρμακευτικὸν, ᾧ
ἔχρητο Ἀρχιγένης, ὁ στρατόπεδον θεραπεύων· φησὶ δὲ καὶ Σοφοκλῆς

οὐ πρὸς ἰατροῦ σοφοῦ

θρηγεῖν ἐφθδᾶς πρὸς στομῶντι τραύματι (Ai. 582)

ἢ διὰ πενίαν· καὶ καλῶς φησιν ὁ Θέογνις·

15

χρῆ πενίην φεύγοντα etc.

ἢ διὰ λῆρον· ὥσπερ γὰρ ἐκεῖ ἡ μέθη ἔλυε τὸ συμπόσιον, οὕτως κἀναντιῶθα
ἔστι τινα ἐξαγαγεῖν ἑαυτὸν διὰ λῆρον· οὐδὲν γὰρ ἔστι λῆρος, εἰ μὴ φυσικὴ
μέθη· καὶ οὐδὲν ἔστι μέθη, εἰ μὴ προαιρετικὸς λῆρος· καὶ ταῦτα μὲν περὶ
τούτου.

20

Cf. Olympiodorum ad Plat. Phaed. p. 5 ed. Finckh.

Appendix I.

Fragmenta Chrysiippi, quae ad explicationem carminum Homericorum pertinent.

769 Scholia in Homeri Iliadem A 129. Ζώϊλος δὲ ὁ Ἀμφικολί-
της καὶ Χρῦσιππος ὁ Στωϊκὸς σολοιαίῳ οἴονται τὸν ποιητὴν ἀντὶ
ἐνικοῦ πληθυντικῶ χρησάμενον φήματι· τὸ γὰρ δῶσι φασὶ πληθυντι-
κόν· ἀγνοοῦσι δὲ etc.

770 Scholia in Homeri Iliad. A 405. ὅς ῥα παρὰ Κρονίωνι· ὅτι ἐν-
τεῦθεν ἐπὶ τοῦ Ἄρεως λέγεται οὐκ ὀρθῶς (l. Π. E 906) Ὀμηρος δέ, ὡς
10 Στωϊκός, Ποσειδῶνος αὐτὸν εἶναι φησι.

771 Scholia in Hom. Iliad. Θ 441. ἀμβωμοῖσι· Χρῦσιππος ὅφ'
ἐν προφέρειται, ὁ μέντοι Ἀρίσταρχος δύο μέρη λόγου etc.

Etymol. Magn. s. v. ἀμβωμοῖσιν· ἀντὶ τοῦ περὶ τοῖς βωμοῖς. Χρῦ-
σιππος ὅφ' ἐν προφέρει, ὁ μέντοι Ἀρίσταρχος δύο μέρη λόγου.

15 772 Scholia ad Hom. Iliad. K 252. Χρῦσιππος δὲ ὡσπερ εἰ τις,
φησί, περὶ τριῶν ἡμερῶν διαλεγόμενος ἐν τῇ τρίτῃ λέγει μίαν ἀπο-
λείπεσθαι ἓτι ἡμέραν, κἂν μὴ περὶ ὄρθρον ποιῆται τοὺς λόγους, οὐ-
τως καὶ τὸν Ὀδυσσεῖα εἰ καὶ πλέον ἦν παρφορηκὸς τῶν δύο μοιρῶν
τὴν τρίτην φάναι καταλείπεσθαι, ἐπειδὴ τριμεροῦς οὐσης τῆς νυκτὸς
20 ἕκαστον μέρος ἐν τι λαμβάνεται, ὥστε κἂν ἑλλιπὲς ἦ τοῦτο καὶ μὴ
ὀλόκληρον, ἀλλ' ἀριθμεισθαι γε τρίτην, τῷ τάξιν τῶν ἡμερῶν ἔχειν
τὴν τρίτην. οὕτω γὰρ καὶ ἄνθρωπον παρὰ πόδα γενόμενον ἓτι
τυγχάνειν τῆς ὅλης προσηγορίας.

773 Scholia in Hom. Iliad. N. v. 41. Χρῦσιππος δὲ ὁ Στωϊκός
25 καὶ Διονύσιος ὁ Θράξ δασύνουσι τὸ „αὐτῶσι“ ἢ ἢ ξηρόφωνοι.

774 Scholia in Hom. Iliad. O. v. 241. ἀμφὶ ξ γινώσκων· —
Χρῦσιππος δὲ φιλοῦν τὸ εἰ ὡς περισσεῦον, καὶ φησιν „ἀμφιγνοῶν
ἀντὶ τοῦ ἀντιβάλλον.“

775 Scholia in Hom. Iliad. X 212. μέσσα· Χρῦσιππος φῦμα
30 γράφει· τὴν γὰρ ῥοπήν τοῦ ζυγοῦ φῦμην καλεῖσθαι.

Chrysippum, cuius in scholiis Pindari aliquot afferuntur explicationes, non esse philosophum Solensem, sed eiusdem nominis grammaticum demonstravit Alfred Körte. Mus. Rhen. LV 131.

776 Scholia in Hom. Odyss. E. 240. *περίκηλα*: Ἀρίσταρχος ὡσπερ ξηρὰ ἐκδεχόμενος, τὰ περικεκανυμένα ὑπὸ ἡλλου. Χρῦσιππος δὲ διήρει, *περὶ κήλα*, περισσῶς ξηρὰ.

777 Etymol. Magn. s. v. *ἐπικυνεῖν* (p. 361, 13 Gaisf.). καὶ Χρῦσιππος γράφει Κυλλήνιος Ἑρμῆς, ἐπειδὴ ἡ βάρδος αὐτοῦ ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει — — Φαίακες δὲ θύουσιν αὐτῷ ἐσπέρας ὡς Ὅμηρος „ἄτε μνησαίατο κούτου“ οὐχ ὅτι ὄνειρόκομπος ἦν ἀλλ' ὅτι ἕπνον ἠδέος αἴτιος. Cf. Etymol. Gud. s. v. *ἐπικυνεῖν* et *ἐπισκύνειν*.

5 γράφεται Gud. s. v. *ἐπικυνεῖν*. | Od. ω 1. 7 Od. η 138

Appendix II.

Fragmenta Chrysippi ad singulos libros relata.

(Hic ea inserui, quae ad rationem doctrinae nihil facere viderentur.)

5	I. <i>Περὶ Ἀγαθῶν</i> (<i>περὶ Ἀγαθοῦ</i> fr. 3) fr. 1: III p. 33, 19 n. 137 (<i>ἐν τῷ πρώτῳ</i>) fr. 2: III p. 35, 38 n. 148 (<i>ἐν τῷ πρώτῳ</i>) fr. 3: III p. 102, 11 n. 418 (<i>ἐν τῷ δευτέρῳ</i>) fr. 4: III p. 9, 2 n. 25 (<i>ἐν τῷ τρίτῳ</i>).
10	II. <i>Περὶ Ἀνομολογίας</i> fr. 1: III p. 94, 43 n. 390. III. <i>Περὶ Ἀρετῶν πρὸς Πόλλιν β'</i> (Titulus II p. 9, 42) fr. 1: III p. 13, 18 n. 49 (<i>ἐν τῷ πρώτῳ</i>) fr. 2: III p. 72, 30 n. 295 (<i>ἐν τῷ πρώτῳ</i>) fr. 3: III p. 85, 27 n. 350 (<i>ἐν τῷ περὶ ἀρ.</i>).
15	IV. <i>Περὶ τῆς τῶν Ἀρετῶν διαφορᾶς πρὸς Διόδωρον δ'</i> (Titulus II p. 9, 40) fr. 1: III p. 61, 20 n. 256 fr. 2: III p. 62, 20 n. 259.
20	V. <i>Περὶ τοῦ ποιάς εἶναι τὰς Ἀρετάς α'</i> (Titulus II p. 9, 41) fr. 1: III p. 60, 13 n. 256 fr. 2: III p. 62, 22 n. 259.
	VI. <i>Περὶ Ἀόξανομένου</i> II p. 131, 6 n. 397.
25	VII. <i>Περὶ Βίων Δ</i> fr. 1: III p. 173, 23 n. 691 (<i>ἐν τῷ πρώτῳ</i>) fr. 2: III p. 174, 15. 21 n. 693 (<i>ἐν τοῖς π. β.</i>) fr. 3: III p. 175, 3 n. 697 (<i>ἐν πρώτῳ</i>) fr. 4: III p. 175, 31 n. 701 (<i>ἐν πρώτῳ?</i>) fr. 5: III p. 180, 14 n. 716 (<i>ἐν τῷ πρώτῳ</i>)
30	fr. 6: III p. 172, 6 n. 685 (<i>ἐν τῷ δευτέρῳ</i>) fr. 7: III p. 176, 12 n. 702 (<i>ἐν τῷ τετάρτῳ</i>) fr. 8: III p. 176, 24 n. 703 (<i>ἐν τῷ τετάρτῳ</i>) fr. 9: II p. 16, 29 n. 42 (<i>ἐν τῷ τετάρτῳ</i>) fr. 10: II p. 89, 41 n. 270 (<i>ἐν τῷ τετάρτῳ</i>).
35	VIII. <i>Περὶ τῆς Διαλεκτικῆς πρὸς Ἀριστοκρίοντα Δ</i> (Titulus II p. 9, 34 in catalogo librorum moralium) fr. 1: II p. 38, 21 n. 126.
	IX. <i>Περὶ τῶν Δι' αὐτὰ Αἰρετῶν Α</i> fr. 1: III p. 176, 31 n. 704

fr. 2: Athenaeus Deipnos. VII 285d. *Χρύσιππος δ' ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ περὶ τῶν δι' αὐτὰ αἰρετῶν „τὴν ἀφύην, φησὶν, [τὴν] ἐν Ἀθήναις μὲν διὰ τὴν θαψίλειαν ὑπεροφῶσι καὶ πτωχικὸν εἶναι φασιν ὄψον, ἐν ἑτέροις δὲ πόλεσιν ὑπερθανυμάζουσι πολλὴ χεῖρα γενομένην. εἶδ' οἱ μὲν, φησὶν, ἐνταῦθα τοὺς ἀδριατικούς θρηϊκῶς τρέφειν σπεύδουσιν ἀχρειοτέρους ὄντας, ὅτι τῶν 5 παρ' ἡμῖν πολλὴ ἑλάττους εἰσὶν· ἐκείνοι δὲ τάναντία μεταπέμπονται τοὺς ἐνθάδε.“*

fr. 3: III p. 36, 2 n. 148 (ἐν τῷ περὶ τῶν καθ' αὐτὰ αἰρετῶν).

X. *Περὶ τῶν μὴ Δι' αὐτὰ Αἰρετῶν*

fr. 1: III p. 185, 17 n. 744 10

fr. 2: Athenaeus Deipnosoph. IV p. 159a. *οἶον ὁ καλὸς Χρύσιππος διαγράφει ἐν τῷ περὶ τῶν μὴ δι' αὐτὰ αἰρετῶν λέγων ὅδε „ἐπὶ τοσοῦτον τινὲς ἐκπίπτουσι πρὸς τὸ ἀργύριον ὥστε ἱστορησθαι πρὸς τῇ τελευτῇ τινὰ μὲν καταπίοντα οὐκ ὀλίγους χρυσοῦς ἀποθανεῖν τὸν δὲ ἕτερον θαψάμενον εἰς τινὰ χυθῶνα καὶ ἐνδύντ' αὐτὸν ἐπισκῆσαι τοῖς οἰκειοῖς θάψαι οὕτως, 15 μῆτε καύσαντας μῆτε θεραπεύσαντας.“*

XI. *Περὶ τοῦ Δικάζειν Α*

fr. 1: II p. 326, 32 n. 1125

fr. 2: III p. 175, 12 n. 699.

XII. *Περὶ Δικαιοσύνης* (cf. II p. 3, 10) 20

fr. 1: Cicero de republ. III 8, 12 et requireret et tueretur, alter (scil. Aristoteles) autem de ipsa iustitia quattuor implevit sane grandis libros. Nam ab Chrysippo nihil magnum nec magnificum desideravi, qui suo quodam more loquitur, ut omnia verborum momentis, non rerum ponderibus examinet. 25

fr. 2: II p. 11, 44 n. 30

fr. 3: II p. 337, 35 n. 1175 (ἐν τῷ πρώτῳ)

fr. 4: III p. 89, 27 n. 367 (ἐν τῷ πρώτῳ)

fr. 5: III p. 8, 10, 20 n. 23 (ἐν τῷ τρίτῳ)

fr. 6: III p. 146, 10 n. 545 (ἐν τῷ τρίτῳ) 30

fr. 7: III p. 186, 3 n. 747 (ἐν τῷ τρίτῳ περὶ δικαίου)

fr. 8: III p. 186, 7 n. 748 (ἐν τῷ περὶ δικαιοσύνης)

fr. 9: III p. 177, 2 n. 705 (ἐν τοῖς περὶ δικαιοσύνης).

XIIa. *Περὶ Δικαιοσύνης πρὸς Πλάτωνα* (fortasse pars eiusdem operis)

fr. 1: III p. 110, 29 n. 455 (ἐν τῷ πρώτῳ) 35

fr. 2: III p. 37, 16 n. 157

fr. 3: III p. 70, 30 n. 288

fr. 4: III p. 77, 20 n. 313.

XIIb. *Περὶ Δικαιοσύνης πρὸς Ἀριστοτέλην* (fortasse pars eiusdem operis) 40

fr. 1: III p. 8, 22 n. 24 (Ἀριστοτέλει περὶ δικαιοσύνης ἀντιγράφων).

XIII. *Περὶ Δικαιοσύνης Ἀποδείξεις*

fr. 1: III p. 71, 5, 10 n. 289

fr. 2: III p. 73, 13 n. 297. 45

2 τὴν del. Wilam. || μὲν διὰ Wilam., διὰ μὲν A. 13 πρὸς τὸ φιλάργυρον coni. Wilam. 15 τινὰ] τὸν Meineke.

XIV. *Περὶ τοῦ Διὸς Α*

fr. 1: III p. 50, 31 n. 211

fr. 2: III p. 52, 41 n. 226.

XV. *Περὶ Δυνατῶν πρὸς Κλειτόν Δ* (Titulus in catalogo II p. 5, 22)

5 fr. 1: II p. 92, 33. 93, 10. 15 n. 283 (ἐν τῷ πρώτῳ)

fr. 2: II p. 174, 5. 24 n. 551 (ἐν τῷ τετάρτῳ).

XVI. *Περὶ Εἰσαγωγῆς Β* (hoc opus restituere conatus est A. Gercke
Chrysippea Fleck. ann. suppl. XIV)

fr. 1: II p. 264, 17 n. 913

10 fr. 2: II p. 265, 24 n. 915

fr. 3: II p. 267, 26 n. 927

fr. 4: II p. 270, 8 n. 939

fr. 5: II p. 309, 33 n. 1049

fr. 6: II p. 266, 33 n. 925 (ἐν τῷ πρώτῳ)

15 fr. 7: II p. 292, 23 n. 998 (ἐν τῷ δευτέρῳ)

fr. 8: II p. 293, 12 n. 999 (ἐν τῷ δευτέρῳ).

XVII. *Εἰσαγωγή τῆς περὶ Ἀγαθῶν καὶ Κακῶν πραγματείας*
(respici videtur: II p. 11, 45)

fr. 1: III p. 167, 3 n. 667.

20 fr. 2: Athenaeus Deipnos. IV p. 159d. *Χρῦσιππος δ' ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῇ εἰς τὴν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν πραγματείαν νεανίσκον φησὶ τινα ἐκ τῆς Ἰωνίας σφόδρα πλούσιον ἐπιδημηῆσαι ταῖς Ἀθήναις πορφυρίδα ἡμφιεσμένον ἔχουσαν χρυσᾶ κράσπεδα. πυνθανομένου δὲ τινος αὐτοῦ ποδαπὸς ἐστὶν ἀποκρίνασθαι ὅτι πλούσιος.*25 fr. 3: Origenes contra Celsum IV 63 Vol. I p. 334, 15 Kd. (p. 552 Delarue). (Dum refutare studet Celsi opinionem τὰ κακὰ οὔτε πλείονα οὔτε ἐλάττονα γίνεσθαι) καὶ ἄλλως δ' ἐλέγχεται ὁ τοῦ Κέλσου περὶ τῶν κακῶν λόγος ἀπὸ τῶν ἐξετασάντων φιλοσόφων τὰ περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ παρασησάντων καὶ ἀπὸ τῆς ἱστορίας ὅτι πρῶτον μὲν ἔξω πόλεως καὶ προ-
30 σωπεῖα περικεκμενα αἱ ἑταῖραι ἐξεμίσθουν ἑαυτὰς τοῖς βουλομένοις· εἶδ' ὕστερον καταφρονήσασαι ἀπέθεντο τὰ προσωπεῖα καὶ ὑπὸ τῶν νόμων μὴ ἐπιτρεπόμεναι εἰσέναι εἰς τὰς πόλεις, ἔξω ἦσαν αὐτῶν· πλείονος δὲ τῆς δια-
στροφῆς γινομένης ὀσημέραι, ἐτόλμησαν καὶ εἰς τὰς πόλεις εἰσελθεῖν. Ταῦτα
35 δὲ Χρῦσιππὸς φησιν ἐν τῇ περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν εἰσαγωγῇ·
„Ὅθεν ὡς τῶν κακῶν πλείονων καὶ ἡττόνων γινομένων, ἔστι λαβεῖν ὅτι οἱ καλούμενοι ἀμφίβολοι ἦσαν ποτε προεστηκότες, πάσχοντες καὶ διατιθέντες καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν εἰσιόντων δουλεύοντες, ὕστερον δὲ οἱ ἀγορανόμοι τούτους ἐξῶσαν.“ Καὶ περὶ μυρῶν δ' ἂν τῶν ἀπὸ κεχυμένης τῆς κακίας ἐπεισελθόντων τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι πρότερον οὐκ ἦν.
40 Ἀἱ γοῦν ἀρχαῖαταὶ ἱστορίαι, καὶτοι γε μυρία ὄσα κατηγοροῦσαι τῶν ἀμαρτανόντων ἀφῆτοποιούς οὐκ ἴσασι.XVIII. *Περὶ τῶν Ἐναντίων πρὸς Διονύσιον Β* (Titulus in catalogo
librorum moralium II p. 9, 9)

fr. 1: II p. 49, 13sq. n. 172sq.?

45 XIX. *Περὶ Ἐνυπνίων Α* (cf. Cic. de div. I 6)

fr. 1: II p. 342, 4 n. 1187

fr. 2: II p. 344, 39. 345, 11 n. 1204. 1205

fr. 3: II p. 345, 21 n. 1206.

- XX. *Περὶ Ἐξεῶν* (libri *περὶ ἔξεως πρὸς Κλέωνα α'β'γ'* in catalogo librorum moralium II p. 9, 38 fortasse diversi)
fr. II p. 147, 38 n. 449.
- XXI. *Ἐρωτικά Ἐπιστολά*
fr. II p. 314, 15 n. 1072. 5
- XXII. *Περὶ Ἐρωτος*
fr. 1: III p. 180, 14 n. 716
fr. 2: III p. 180, 36 p. 718.
- XXIII. *Περὶ Θεῶν Γ* (vel plures)
fr. 1: II p. 201, 4 n. 687 10
fr. 2: II p. 305, 26 n. 1022 (*ἐν τῷ πρώτῳ*)
fr. 3: II p. 315, 1 n. 1076 (*ἐν τῷ πρώτῳ*)
fr. 4: II p. 316, 20 n. 1078 (*ἐν τῷ πρώτῳ*)
fr. 5: II p. 315, 25 n. 1077 (in primo)
fr. 6: II p. 316, 12 n. 1077 (in secundo) 15
fr. 7: II p. 316, 16 n. 1078 (*ἐν τῷ δευτέρῳ*)
fr. 8: II p. 326, 32 n. 1125 (*ἐν τῷ δευτέρῳ*)
fr. 9: II p. 309, 12 n. 1049 (*ἐκ τοῦ τρίτου*)
fr. 10: II p. 313, 21 n. 1068 (*ἐν τῷ τρίτῳ*)
fr. 11: III p. 50, 40 n. 212 (*ἐν τῷ τρίτῳ*) 30
fr. 12: III p. 80, 33 n. 326 (*ἐν τῷ τρίτῳ*).
- XXIV. *Περὶ Ἥδονῆς* (num idem liber qui inscribitur *περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς*? Cf. catalogum librorum moralium II p. 10, 3—6)
fr. III p. 37, 13 n. 156.
- XXV. *Ἡθικῶν Ζητημάτων I* 35
fr. 1: III p. 141, 23 n. 23
fr. 2: III p. 50, 18 n. 210 (*ἐν τῷ ἔκτῳ*)
fr. 3: III p. 57, 39 n. 243 (*ἐν τῷ ἔκτῳ*)
fr. 4: Scholia in Eur. *Androm.* v. 276 Vol. IV p. 152 Dind. Vol. II p. 274 Schw. *Χρῦσιππος δὲ ἐν Ἡθικῶν δεκάτῳ λογιζόμενον τὸν Πάριν 30 τίνων δεῖ μᾶλλον ἀντέχεσθαι, πολεμικῆς ἀσκήσεως ἢ ἐρωτικῆς ἢ βασιλείας, νεῦσαι [αὐτὸν] μᾶλλον εἰς τὰ ἐρωτικά καὶ οὕτως τὸν περὶ τῆς κρίσεως μῦθον συντεθῆναι.*
- XXVI. *Περὶ τοῦ Καθήκοντος Ζ* (vel plures)
fr. 1: III p. 186, 39 n. 752 (*ἐν τῷ περὶ τοῦ κ.*) 35
fr. 2: III p. 41, 34 n. 174 (*ἐν τῷ ἔκτῳ*)
fr. 3: III p. 173, 7 n. 688 (*ἐν τῷ ἐβδόμῳ*).
- XXVII. *Περὶ τοῦ Καλοῦ Α* (sine dubio diversus a libro XXVIII)
fr. 1: III p. 9, 29 n. 30 (*ἐν τοῖς περὶ τοῦ κ.*)
fr. 2: III p. 9, 24 n. 29 (*ἐν τῷ περὶ τοῦ κ.*) 40
fr. 3: III p. 76, 4 n. 308 (*ἐν τῷ περὶ τοῦ κ.*)
fr. 4: III p. 178, 30 n. 709a (*ἐν τῷ περὶ τοῦ κ.*).
- XXVIII. *Περὶ τοῦ Καλοῦ καὶ τῆς Ἥδονῆς πρὸς Ἀριστοκρέοντα I*
(Titulus in catalogo II p. 10, 3)
fr. 1: Gellius N. A. XIV 4. *Condigne mehercule et condecere Chry- 45 sippus in librorum, qui inscribuntur περὶ καλοῦ καὶ ἡδονῆς, primo, os et oculos Iustitiae vultumque eius severis atque venerandis verborum*

coloribus depinxit. Facit quippe imaginem Iustitiae fierique solitam esse dicit a pictoribus rhetoribusque antiquioribus ad hunc ferme modum: „forma atque filo virginali, aspectu vehementi et formidabili, luminibus oculorum acribus, neque humilis neque atrocis, sed reverendae cuiusdam tristitiae dignitate.“ Ex imaginis autem istius significatione intellegi vult, iudicem, qui Iustitiae antistes est, oportere esse gravem, sanctum, severum, incorruptum, inadulabilem contraque improbos nocentesque immisericordem atque inexorabilem erectumque et arduum ac potentem, vi et maiestate aequitatis veritatisque terrificum. Verba ipsa Chryssippi de Iustitia scripta haec sunt:

10 „Παρθένος δὲ εἶναι λέγεται κατὰ σύμβολον τοῦ ἀδιάφθορος εἶναι καὶ μηδαμῶς ἐνδιδόναι τοῖς κακούργοις, μηδὲ προσέσθαι μήτε τοὺς ἐπιεικεῖς λόγους μήτε παραίτησιν καὶ δέησιν μήτε κολακείαν μήτε ἄλλο μηδὲν τῶν τοιοῦτων· οἷς ἀκολούθως καὶ σκυθρωπῇ γράφεται καὶ συννεστηκὸς ἔχουσα τὸ
15 πρόσωπον καὶ ἔντονον καὶ δεδορκὸς βλέπουσα, ὥστε τοῖς μὲν ἀδίκους φόβον ἐμποιεῖν, τοῖς δὲ δίκαιους θάρσος· τοῖς μὲν προσφιλοῦς ὄντος τοῦ τοιοῦτου προσώπου, τοῖς δὲ ἑτέροις προσάντους.“

Haec verba Chryssippi eo etiam magis ponenda existimavi, ut prompta ad considerandum iudicandumque sint, quoniam legentibus ea nobis delictiores quidam disciplinarum philosophi, Saevitiae imaginem istam esse, non Iustitiae, dixerunt.

fr. 2: Athenaeus Deipnosoph. XIII p. 565a. τοῦ ξύρεσθαι τὸν πάγωνα κατ' Ἀλέξανδρον εὐρημένον, ὡς φησὶν ὕμνῳ ὁ Χρῦσιππος ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς. οὐκ ἀκαίτως δέ, ὡς ἑμαυτὸν
25 πείθω, μεμνήσομαι τῆς λέξεως· χαίρω γὰρ πάντῳ ἀνδρὶ διὰ τε τὴν πολυμαθίαν καὶ τὴν τοῦ ἡθους ἐπιεικειαν. λέγει δὲ οὕτως ὁ φιλόσοφος „τὸ ξύρεσθαι τὸν πάγωνα κατ' Ἀλέξανδρον προήκται, τῶν προτέρων οὐ χρωμένων αὐτῷ· καὶ γὰρ Τιμόθεος ὁ αὐλητῆς πάγωνα μέγαν ἔχων ἠύλει, καὶ ἐν Ἀθήναις διατηροῦσιν οὐ σφόδρα ἀρχαῖον τὸν πρῶτον προσκειράμενον παρωνύμιον
30 ἔχειν Κόρσην. διὸ καὶ Ἄλεξις ἔφη πον·

ἂν πιττοκοπούμενόν τιν' ἢ ξυρούμενον
ὄρας, δυοῖν τούτων ἔχειν δεῖ θάτερον·
ἢ γὰρ στρατεύειν ἐπινοεῖν μοι φαίνεται
καὶ πάντα τῷ πάγωνι δρᾶν ἐναντία
35 ἢ πλουσιακὸν τούτῳ τι προσπίπτει κακόν.
τί γὰρ αἱ τρίχες λυποῦσιν ἡμᾶς, πρὸς θεῶν,
δι' ἃς ἀνὴρ ἕκαστος ἡμῶν φαίνεται,
εἰ μὴ τι ταύταις ἀντιπράττεσθ' ὀπινοεῖς.

Διογένης δὲ ἰδὼν τινα οὕτως ἔχοντα τὸ γένειον ἔφησε, „μὴ τι ἔχεις ἐγκαλεῖν
40 τῇ φύσει ὅτι ἀνδρα σ' ἐποίησε καὶ οὐ γυναῖκα; ἕτερον δὲ τινα ἐπὶ ἵππου ἰδὼν παραπλησίως ἔχοντα καὶ μεμυρισμένον καὶ τοῦτοις ἀκολούθως ἡμφρισμένον, πρῶτον μὲν ἔφησε ζητεῖν τί ἐστὶν ὁ ἱππόπονος, νῦν δὲ εὐρηκέναι. ἐν Ῥόδῳ δὲ νόμον ὄντος μὴ ξύρεσθαι οὐδὲ ὁ ἐπιληψόμενος οὐδέ τις ἐστὶ διὰ τὸ πάντας ξύρεσθαι. ἐν Βυζαντίῳ δὲ ζημίας ἐπιχειμένης τῷ ἔχοντι κουρεῖ
45 ξυρὸν οὐδὲν ἥττον πάντες χρῶνται αὐτῷ.“ καὶ ταῦτα μὲν ὁ Θαυμάσιος εἰρηκε Χρῦσιππος.

fr. 3: Athenaeus Deipnosoph. IV p. 137f. Χρῦσιππὸς τ' ἐν τετάρτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς φησὶν „ἐν Ἀθήναις δὲ ἱστοροῦσιν οὐ πάντῳ ἀρχαίων δυοῖν γενομένων δελπνῶν, ἐν Ἀνκίῳ τε καὶ Ἀκαδημείῳ,

τοῦ μὲν εἰς τὴν Ἀσπιδήμιαν εἰσενέγκαντος ὄψοποιου ἰοπάδα πρὸς ἑτέραν τινὰ χρεῖαν τὸν κέραμον κατὰξαι πάντα τοὺς ἰεροποιούς, ὡς μακρόθεν οὐκ ἀστειῶς παρεισδύσεως γινομένης, δέοντος ἀπέχεσθαι τούτων (τῶν) μακρόθεν τὸν δ' ἐν τῷ *Λυκίῳ* κρέας ταριχηρὸν εἰς τάρχιχος διασκευάσαντα μαστιγωθῆναι ὡς παρασοφίζομενον πονηρῶς.“

fr. 4: Athenaeus Deipnosoph. IX p. 373a. καὶ Χρύσιππος δ' ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς γράφει οὕτως „καθάπερ τινὲς τὰς λευκὰς ὀρνιθὰς τῶν μελαινῶν ἡδίους εἶναι μᾶλλον.“

fr. 5: Athenaeus Deipnosoph. VIII 335b. Χρύσιππον δ', ἄνδρες φίλοι, τὸν τῆς Στοῆς ἡγεμόνα κατὰ πολλὰ θαυμάζων ἔτι μᾶλλον ἐπαινῶ, τὸν 10 πολυθρόνητον ἐπὶ τῇ ὀφολογίᾳ Ἀρχεστράτον αἰεὶ ποτε μετὰ Φιλαίνιδος κατατάττοντα, εἰς ἣν ἀναφέρεται τὸ περὶ ἀφροδισίων ἀκόλαστον σύγγραμμα.

id. 335a. ἀλλ' οὖν ὃ γε θαυμασιώτατος Χρύσιππος ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς φησὶ „καὶ βιβλία τὰ τε Φιλαίνιδος καὶ τὴν τοῦ Ἀρχεστράτου Γαστρονομίαν καὶ δυνάμεις ἐρωτικὰς καὶ συνουσιαστικὰς, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς θεραπεύσας ἐμπειροῦς τοῖσινδε κινήσεσιν τε καὶ σημάτων καὶ περὶ τὴν τούτων μελέτην γινομένας.“ καὶ πάλιν „ἐκμανθάνειν τ' αὐτοὺς τὰ τοιαῦτα καὶ κτῆσθαι τὰ περὶ τούτων γεγραμμένα Φιλαίνιδι καὶ Ἀρχεστράτῳ καὶ τοῖς τὰ ὁμοία γράψασι.“ κἂν τῷ ἐβδόμῳ δέ φησι „καθάπερ γὰρ οὐκ ἐκμανθάνειν τὰ Φιλαίνιδος καὶ τὴν Ἀρχεστράτου Γαστρονομίαν 20 ἔστιν ὡς φέροντά τι πρὸς τὸ ζῆν ἔμεινον.“

fr. 6: Athenaeus Deipnos. I p. 4e. Ἀρχεστράτος ὁ Συρακόσιος ἢ Γελῶς ἐν τῇ ὡς Χρύσιππος ἐπιγράφει Γαστρονομίᾳ, ὡς δὲ *Λυγκεύς* καὶ *Καλλίμαχος* Ἦδυπαθεῖα.

Cf. III p. 104a. Εἰς ταῦτ' οὖν τις ἀποβλέπων, ἄνδρες φίλοι, εἰκότως 25 ἂν ἐπαινέσειε τὸν καλὸν Χρύσιππον, κατιδόντα ἀκριβῶς τὴν Ἐπικούρου φύσιν καὶ εἰκότα „μητροπόλιν εἶναι τῆς φιλοσοφίας αὐτοῦ τὴν Ἀρχεστράτου γαστρολογίαν, ἣν πάντες οἱ τῶν φιλοσόφων γαστρομαχοὶ Θεόγγιν τινα αὐτῶν εἶναι λέγουσι, τὴν καλὴν ταύτην ἐποποιῶν.“

Cf. VII p. 278e. Χρύσιππος δ' αὐτὸν (scil. Archestratum) ὁ ὄντως 30 φιλόσοφος καὶ περὶ πάντ' ἀνήρ ἀρχηγὸν Ἐπικούρου φησὶ γενέσθαι καὶ τοῖς τὰ τούτου ἐπισταμένους τῆς πάντα διαλυμηναμένης ἡδονῆς.

fr. 7: Athenaeus Deipnosoph. XIV p. 616a. καὶ Χρύσιππος δ' ὁ φιλόσοφος ἐν πέμπτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς περὶ τοῦ Πανταλέοντος τάδε γράφει „ὃ δὲ πλάνης Πανταλέον τελευτῶν μέλλων ἑκάτερον 35 τῶν νῆων κατ' ἴδιαν ἐξηπάτησε, φήσας μόνῳ αὐτῷ λέγειν, ὅπου κατορθώχοι τὸ χρυσίον ὥστε μᾶτην ὕστερον κοινῇ σκάπτοντας αἰσθῆσθαι ἐξηπατημένους.“

fr. 8: Athenaeus Deipnosoph. XIV p. 616b. οὐκ ἠπόρει δ' ἡμῶν τὸ 40 συμπίσιον οὐδὲ τῶν φιλοσκαπτούντων. περὶ δὲ τοιοῦτου τινὸς πάλιν ὁ αὐτὸς Χρύσιππος ἐν τῷ αὐτῷ (scil. ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς) γράφει „φιλοσκάπτης μέλλων ὑπὸ τοῦ δημίου σφάττεσθαι εἶπε θάλλειν ὥσπερ τὸ κύκνειον ἕσας ἀποθανεῖν. ἐπιτρέψαντος δ' ἐκείνου ἔσκαψεν.“

fr. 9: Athenaeus Deipnosoph. epit. lib. I p. 9c. τὸ παρὰ πολλοῖς λασταν- 45

2 trad. πάντας; corr. Meineke. 3 δέον malit Kaibelius. | <τῶν> add. Schweigh. 13 trad. γε δ, transposuit Schweigh. 15 trad. βασιλικῆς, corr. Coraes. 28 ἡσ] ὄθην coni. Wilam. | θεογονίαν libri; Θεογγιν Welcker.

ροκάκκαβον καλούμενον βρώμα, ὡς φησι Χρῦσιππος <ἐν τῷ περὶ καλοῦ καὶ ἡδονῆς> οὗ ἡ κατασκευὴ περιεργότερα.

fr. 10: Athenaeus Deipnosoph. I p. 5e. Ἀπὸ τούτου τοῦ Φιλοξένου καὶ φιλοξένειοι τινες πλακοῦντες ὀνομάσθησαν. περὶ τούτου Χρῦσιππός φησιν „ἐγὼ κατέγω τινὰ ὄψοφάγον ἐπὶ τοσοῦτον ἐκπεπτωκότα τοῦ μὴ ἐν-
 5 τρέπεσθαι τοὺς πλησίον ἐπὶ τοῖς γινομένοις, ὥστε φανερώς ἐν τοῖς βαλα-
 νελοῖς τὴν τε χεῖρα συνεθίζειν πρὸς τὰ θερμά, καθιέντα εἰς ὕδωρ θερμόν,
 καὶ τὸ στόμα ἀναγαγαριζόμενον θερμῷ, ὅπως δηλονότι ἐν τοῖς θερμοῖς
 δυσκίνητος ἦ. ἔφασαν γὰρ αὐτὸν καὶ τοὺς ὀψοποιούντας ὑποποιεῖσθαι, ἵνα
 10 θερμοτάτα παρατιθῶσι, καὶ μόνος καταναλίσκη αὐτός, τῶν λοιπῶν συνακο-
 λουθεῖν μὴ δυνάμενον.

fr. 11: Athenaeus VIII p. 336a. (ὁ Σαρδανάπαλλος) ἐφ' οὗ τοῦ τάφου ἐπιγεγράφθαι φησὶ Χρῦσιππος τάδε

(sequitur epigramma aliunde notum).

15 Cf. p. 336f. κρεῖττον δ' ἂν εἶχε, φησὶν ὁ Χρῦσιππος, εἰ μετελήφθη
 τὰ ἐπὶ τοῦ Σαρδαναπάλλου οὕτως

εὖ εἰδὼς ὅτι θνητὸς ἔφυς σὺν θυμὸν ἄεξε,

τερπόμενος μύθοισι· φαγόντι σοι οὔτις ὄνησις.

καὶ γὰρ ἐγὼ ἄρκος εἰμί, φαγὼν ὡς πλείστα καὶ ἡσθεῖς.

20 ταῦτ' ἔγω ὅσο' ἔμαθον καὶ ἐφρόντισα καὶ μετὰ τούτων
 ἔσθλ' ἔπαθον· τὰ δὲ λοιπὰ καὶ ἡδέα πάντα λέλειπται.

fr. 12: Athenaeus Deipnosoph. XV p. 686f. καὶ ὁ θαναμασιάτατος δὲ Χρῦσιππος τὴν ὀνομασίαν φησὶ λαβεῖν τὰ μύρα ἀπὸ τοῦ μετὰ πολλοῦ μό-
 35 ρου καὶ πόνου ματαίου γίνεσθαι. Λακεδαιμόνιοιτε ἐξελαίνουσι τῆς Σπάρ-
 τῆς τοὺς τὰ μύρα κατασκευάζοντας ὡς διαφθειρόντας τοῦλαιον, καὶ τοὺς τὰ
 ἔρια δὲ βάπτοντας ὡς ἀφανίζοντας τὴν λευκότητα τῶν ἐρίων. Σόλων τε ὁ
 σοφὸς διὰ τῶν νόμων κεκόλυκε τοὺς ἄνδρας μυροκαλεῖν.

fr. 13: Athenaeus Deipnosoph. XIV p. 659a. ἐκάλουν δ' οἱ παλαιοὶ
 τὸν μὲν πολιτικὸν μάγειρον Μαίσιωνα τὸν δ' ἐκτόπιον Τέττιγα. Χρῦσιππος
 30 δ' ὁ φιλόσοφος τὸν Μαίσιωνα ἀπὸ τοῦ μασιᾶσθαι οἰετὰ κεκλησθαι, ὅλον τὸν
 ἀμαθῆ καὶ πρὸς γαστέρα νενευκότα, ἀγνοῶν ὅτι Μαίσιων γέγονε κωμῆδίας
 ὑποκριτῆς Μεγαρέως τὸ γένος, ὃς καὶ τὸ προσωπεῖον εἶχε τὸ ἀπ' αὐτοῦ κα-
 λούμενον μαίσιωνα, ὡς Ἀριστοφάνης φησὶν ὁ Βυζάντιος ἐν τῷ περὶ προσώπων.

fr. 14: Athenaeus Deipnosoph. II p. 67c. κάλλιστον δ' ὄξος εἶναι φησι
 35 Χρῦσιππος ὁ φιλόσοφος τὸ τε Αἰγύπτιον καὶ τὸ Κνίδιον.

fr. 15: Athenaeus Deipnosoph. I p. 8c. Χρῦσιππος δὲ φησιν· ἀσύμ-
 βολον κώθωνα μὴ παραλίμπανε.

XXIX. Περὶ Κατορθωμάτων

fr. III p. 168, 27. 9 n. 674 (ἐν τῷ πρώτῳ) 672.

40 XXX. Περὶ τοῦ Κενοῦ

fr. 1: II p. 165, 32 n. 518

fr. 2: II p. 172, 15 n. 543.

XXXI. Περὶ Κινήσεως Β (vel plures)

fr. 1: II p. 143, 29 n. 434 (ἐν τῷ δευτέρῳ)

45 fr. 2: II p. 173, 15 n. 550 (ἐκ τοῦ δευτέρου).

1 suppletum ex Suida s. v. λασιανροκάκκαβον.
 probabilliter. 10 ὡς post ἵνα inseri vult Wilam.
 Roehl. 36 an Solensis?

9 δυσκίνητος Kaibelius
 19 trad. κακός, corr.

- XXXII. *Περὶ Κόσμον Β* (vel plures)
 fr. 1: Π p. 189, 34 n. 624 (ἐν τοῖς περὶ π.)
 fr. 2: Π p. 264, 14 n. 913 (ἐν τῷ δευτέρῳ).
- XXXIII. *Περὶ τοῦ κυρίως περὶ ἡσθαι Ζήνωνα τοῖς ὀνόμασιν Α*
 fr. III p. 158, 34 n. 617. 5
- XXXIV. *Περὶ Λόγου Β* (Titulus in catalogo librorum moralium II p. 9, 29)
 fr. 1: Π p. 15, 16 n. 37 (ἐν τῷ πρώτῳ)
 fr. 2: Π p. 33, 7 n. 105 (ἐν τῷ πρώτῳ)
 fr. 3: Π p. 228, 27 n. 841 (ἐν τῇ π. λ. πραγματείᾳ). 10
- XXXV. *Περὶ Λόγου Χρήσεως πρὸς Λεπτίναν Α'* (περὶ τῆς χρήσεως τοῦ λόγου πρὸς Λεπτίναν in catalogo librorum moralium II p. 9, 30)
 fr. 1: Π p. 20, 10 n. 50 (53 errore typhotetae)
 fr. 2: Π p. 38, 32 n. 127 (omissa libri inscriptione)
 fr. 3: Π p. 39, 15 n. 129. 15
- XXXVI. *Περὶ Μαντικῆς Β*
 fr. 1: Π p. 340, 13 n. 1183
 fr. 2: Π p. 342, 4 n. 1187 (duobus libris)
 fr. 3: Π p. 342, 23 n. 1191 (ἐν τῷ δευτέρῳ)
 fr. 4: Π p. 348, 17 n. 1216. 20
- XXXVII. *Περὶ τῶν Μερῶν Ε* (vel plures)
 fr. 1: Π p. 165, 29 n. 517 (ἐν τῷ τρίτῳ καὶ τετάρτῳ καὶ πέμπτῳ π. τ. μ.).
- XXXVIII. *Περὶ Νόμου Α*
 fr. 1: III p. 42, 4 n. 175 25
 fr. 2: III p. 77, 33 n. 314 (exordium libri).
- XXXIX. *Περὶ Ὁμονοίας Β* (vel plures)
 fr. 1: III p. 86, 22 n. 353.
- XL. *Περὶ Ὁσμῆς*
 Arrianus Epict. dissert. I 4, 14 (nominato paulo ante Chrysippo): λάβε σο τὴν περὶ ὀσμῆς σύνταξιν καὶ γνῶθι πῶς αὐτὴν ἀνέγνωκα.
- XLI. *Ὁρων Διλεκτικῶν πρὸς Μητροδόωρον ε'* (In catalogo logicorum titulus II p. 4, 40)
 fr. 1: Π p. 62, 41 n. 193 (ἐν τοῖς διαλ. ὄρων)
 fr. 2: Π p. 75, 18 n. 226 (ἐν τῷ περὶ ὄρων dubitans huc se rettuli propter rem tractatam). 25
- XLII. *Περὶ τῶν Ὁρων πρὸς Μητροδόωρον Ζ* (Fuit de definitionibus moralibus; nam titulus exstat in moralium librorum catalogo II p. 9, 2. Ceteros libros, qui simili fuerunt inscriptione vide II p. 8, 33—37)
 fr. 1: Π p. 264, 16 n. 913 (ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ ὄρων. Dubitari potest, num fragmentum ad hunc librum referendum sit. Nam etiam physicarum definitionum librum fuisse probabile est). 40
- XLIII. *Περὶ Οὐσίας Γ* (vel plures)
 fr. 1: Π p. 136, 4 n. 412 (ἐν τοῖς π. οὐσίας λόγοις)
 fr. 2: Π p. 338, 24 n. 1178 (ἐν τῷ τρίτῳ). 45

XLIV. *Περὶ Παθῶν Δ* (Tres libri priores fuerunt *λογικοί*, quartus *θεραπευτικός* vel *ἠθικός*)

Fragmenta composui III p. 110, 38—133, 26. n. 456—490.

XLV. *Περὶ Παροιμιῶν* (libri complures)

5 fr. 1: Diog. Laërt. VII 1. (de Zenone locutus) *ὅτι ἰσχνὸς ἦν, ὑπομήκης, μελάγχρως, ὅθεν τις αὐτὸν εἶπεν Ἀγυπτίαν κληματίδα, καθά φησι Χρῦσιππος ἐν πρώτῳ Παροιμιῶν.*

fr. 2: Schol. Pind. Isthm. II 17. *Χρήματα χρήματ' ἀνήρ] τοῦτο ἀναγράφεται μὲν εἰς τὰς παροιμίας ὑπ' ἐπίων, ἀπόφθεγμα δὲ ἔστιν Ἀριστοδήμου, καθάπερ φησι Χρῦσιππος ἐν τῷ περὶ παροιμιῶν. τοῦτον δὲ τὸν Ἀριστοδήμον Πίνδαρος μὲν οὐ τίθησιν ἐξ ὀνόματος, ὡς δήλου ὅπως ὅς ἔστιν ὁ τοῦτο εἰπών, μόνον δὲ ἰσημεῖσάτο τὴν πατριδα ὅτι Ἀργεῖος etc.*

fr. 3: Diogenianus Paroemiographus I 62 p. 10. *Ἀξὲ Σκυρία: Χρῦσιππὸς φησιν ἐπὶ τῶν τὰς χάριτας ἀνατρεπόντων τετάχθαι τὴν παροιμίαν, ἐπειδὴ πολλάκις τὰ ἀγγεῖα ἀνατρέπει ἢ αξὲ.*

Zenobius II 18.

fr. 4: Zenobius V 32. *Ὁὐ νυκτικλοῖς: ἐπὶ τῶν μὴ ἀκριβῶς τι ποιοούντων. Ἡ γὰρ νύξ ἀκριβεστέρα τῆς ἡμέρας τοῖς πελαγοδρομοῦσι, διὰ τὰς τῶν ἄστρων σημειώσεις. Ὁ δὲ Χρῦσιππος ἀφελὼν τὴν „νύ“ ἀπόφασιν „νυκτικλοῖς“ εἶπεν.*

fr. 5: [Plut.] Prov. Alex. I 3 (Cod. VB.-Corp. Par. II p. 321). *Ὅπισάμβω[ν] ταύτην Χρῦσιππος τάττει κατὰ τῶν χειρῶν ἐν τοῖς πράγμασι προβαίνοντων παρὰ τὸ ἀεὶ ὀπίσω βαίνειν. Μένμνεται τοῦ ὀνόματος Σοφοκλῆς.*

fr. 6: Zenobius Paroemiogr. III 40. *Δοῖδυξ αὐξί: ἐπὶ τῶν μὴ αὐξανομένων φησιν ὁ Χρῦσιππος, ἀλλὰ καὶ <ἐπὶ τῶν> μικρῶν μενόντων εἰρηαί ἢ παροιμία. Ὁ γὰρ δοῖδυξ μικρὸς ἔστι καὶ στρογγύλος.*

fr. 7: Plutarchus vita Arati 1, 1. *Παροιμίαν τινὰ παλαιάν, ἧ Πολύκρατες, δειλίας μοι δοκεῖ τὸ δύσφημον αὐτῆς, ὁ φιλόσοφος Χρῦσιππος οὐχ ὄν ἔχει τρόπον, ἀλλ' ὡς αὐτὸς φησι βέλτιον εἶναι διατίθεται,*

20 *τίς πατέρ' ἀνήσει, εἰ μὴ εὐδαίμονες υἱοί; Διονυσόδωρος δὲ ὁ Τροιζήνιος ἐλέγγων αὐτὸν ἀντεκτίθησι τὴν ἀληθινήν οὕτως ἔχουσαν*

τίς πατέρ' ἀνήσει, εἰ μὴ κακοδαίμονες υἱοί;

etc.

25 fr. 8: Suidas s. v. *Κέρκωπες* (pr.) — ἢ δὲ παροιμία „*κερκωπίζειν*“ ἦν ὁ Χρῦσιππος ἀπὸ τῶν σαινόντων τῇ κέρκω ζῶων φησὶ μετενηγῆθαι.

XLVI. *Περὶ τοῦ πῶς δεῖ τῶν Ποιημάτων ἀκούειν* B (Titulus in catalogo librorum moralium II p. 9, 18. Liber nusquam laudatur, sed probabiliter huc referuntur fragmenta II p. 31, 37 n. 100. 101.

40 Plura etiam Plutarchus in libro *πῶς δεῖ τὸν νέον ποιημάτων ἀκούειν* ex hoc Chrysippi libro hausisse videtur; quae tamen vix possunt accurate definiri).

XLVII. *Περὶ Πολιτείας*

fr. 1: II p. 11, 46 n. 30

45 fr. 2: III p. 177, 9 n. 706

fr. 3: III p. 180, 3 n. 714

fr. 4: III p. 183, 8 n. 728

25 add. Gaisford.

- fr. 4: III p. 185, 17 n. 744
 fr. 5: III p. 185, 20 n. 745
 fr. 6: Diogenes Laërt. VII 34. *ὅτι δ' αὐτοῦ ἴσιν ἡ Πολιτεία* (scil. Zenonis) *καὶ Χρύσιππος ἐν (ὅσπερ ἐν Β) τῷ περὶ Πολιτείας φησί.*

XLVIII. *Περὶ Προνοίας Δ* (De hoc opere conf. A. Gercke Chrysippea s in Fleckeiseni ann. suppl. XIV)

- fr. 1: II p. 189, 28 n. 623 (in libris quos de providentia scripsit)
 fr. 2: II p. 192, 1 n. 634 (ἐν τοῖς π. πρ.)
 fr. 3: II p. 201, 4 n. 687 (ἐν τῷ περὶ πρ.) 10
 fr. 4: II p. 305, 29 n. 1023 (ἐν τοῖς π. πρ.)
 fr. 5: II p. 309, 26 n. 1049 (ἐν τοῖς π. πρ.)
 fr. 6: II p. 185, 43 n. 604 (ἐν τῷ πρώτῳ π. πρ.)
 fr. 7: II p. 186, 8 n. 605 (ἐν τῷ πρώτῳ π. πρ.)
 fr. 8: II p. 191, 34 n. 633 (ἐν πρώτῳ π. πρ.) 15
 fr. 9: II p. 194, 12 n. 644 (ἐν τῷ πρώτῳ π. πρ.)
 fr. 10: II p. 293, 22 n. 1000 (in libro π. πρ. quarto)
 fr. 11: II p. 335, 27 n. 1169 (in libro π. πρ. quarto)
 fr. 12: II p. 336, 7 n. 1170 (in eodem libro).

XLIX. *Περὶ τοῦ Προτρέπεσθαι Γ* (vel Προτρεπτικά cf. ad fr. 1) 20

- fr. 1: III p. 33, 36 n. 139 (idem locus affertur ἐν τῷ πρώτῳ τῶν προτρεπτικῶν et ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ προτρέπεσθαι; itaque idem opus intelligitur)
 fr. 2: III p. 17, 12 n. 69 (ἐν τῷ τρίτῳ τῶν προτρεπτικῶν) 25
 fr. 3: III p. 187, 10 n. 753 (ἐν τῷ (?) τῶν προτρεπτικῶν)
 fr. 4: III p. 188, 34 n. 761 (ἐν τοῖς περὶ τοῦ προτρέπεσθαι)
 fr. 5: III p. 39, 18 n. 167 (ἐν αὐτοῖς τούτοις).

L. *Περὶ τῆς Ῥητορικῆς πρὸς Διοσκουρίδην Δ* (Titulus in catalogo librorum moralium II p. 9, 36) 30

- fr. 1: II p. 96, 12 n. 297 (ἐν τῷ πρώτῳ)
 fr. 2: II p. 96, 19 n. 298 (ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ)
 fr. 3: III p. 35, 38 n. 148 (ἐν τῷ περὶ ῥητ.)
 fr. 4: III p. 175, 6 n. 698 (ἐν τῷ περὶ ῥητ.).

Cicero cum Chrysippum artem rhetoricam scripsisse dicit II p. 95, 5 ss n. 288 vix hoc opus intelligit. Nam libri *περὶ ῥητορικῆς* non sunt „ars rhetorica.“

LI. *Περὶ τῶν κατὰ Στέρησιν λεγομένων πρὸς Θέαρρον Α* (Titulus in catalogo II p. 5, 11. Eundem librum Simplicius appellat τὰ περὶ στερητικῶν) 40

- fr. 1: II p. 51, 15 n. 177 (ἐν τοῖς περὶ τῶν στερητικῶν)
 fr. 2: II p. 52, 17 n. 178
 fr. 3: II p. 52, 26 n. 179.

LII. *Περὶ Συλλογισμῶν εἰσαγωγή πρώτη* (Deest in catalogo II p. 6, 33sq., nisi idem est liber *περὶ συλλογισμῶν εἰσαγωγικῶν* p. 7, 15 ss aut τῶν πρὸς εἰσαγωγῆν τρόπων ibid. 16)

- fr. 1: II p. 80, 24 n. 242.

- LIII. Κατὰ τῆς Συνηθείας πρὸς Μητροδώρον ζ' (Titulus in catalogo II p. 8, 22)
 fr. 1: II p. 33, 31 n. 109.
- LIV. Ὑπὲρ τῆς Συνηθείας πρὸς Γοργυπίδην Ζ (Titulus in catalogo II p. 8, 23; ὑπὲρ Cobetus, περὶ libri)
 5 fr. 1: II p. 33, 31 n. 109.
- LV. Περὶ τῆς Συντάξεως τῶν τοῦ λόγου μορίων (In catalogo II p. 6, 18 περὶ τῆς συντάξεως τῶν λεγομένων δ', fortasse idem liber. Cf. p. 41, 29)
 10 fr. 1: II p. 11, 28 n. 28 (ὕπὲρ τῆς συντάξεως τῶν τοῦ λόγου μορίων)
 fr. 2: II p. 67, 35 n. 206 a (περὶ τῆς συντάξεως τῶν τοῦ λόγου μερῶν).
- LVI. Περὶ Τέλους Β (aut περὶ τελῶν, ut Laërt. VII 85. 87)
 15 fr. 1: II p. 11, 44 n. 30 (περὶ τελῶν)
 fr. 2: III p. 21, 29 n. 85 (ἐν τῷ προτέρῳ περὶ τέλους et ἐν τοῖς περὶ τέλους)
 fr. 3: III p. 52, 17 n. 223 (ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τέλους)
 fr. 4: III p. 3, 27 n. 4 (ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τελῶν)
 20 fr. 5: III p. 43, 2 n. 178 (ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τελῶν).
- LVII. Ὑπογραφή τοῦ λόγου τοῦ <ἡθικου> πρὸς Θεόπορον Α (Titulus in catalogo librorum moralium II p. 8, 30. ἡθικου addidi)
 fr. 1: Stob. Eclog. II 116, 11 W. Περὶ γὰρ πάντων τῶν παραδόξων
 25 δογμάτων ἐν πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις ὁ Χρυσίππος διελέχθη· καὶ γὰρ ἐν τῷ
 περὶ δογμάτων καὶ ἐν τῇ ὑπογραφῇ τοῦ λόγου καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τῶν
 κατὰ μέρος συγγραμμάτων.
- LVIII. Περὶ Φιλίας Β (vel plures)
 fr. 1: III p. 182, 1 n. 724.
- LIX. Περὶ Φύσεως Ε (vel plures)
 30 A. fr. 1: II p. 179, 28 n. 579 (ἐν τῷ πρώτῳ περὶ φύσεως)
 fr. 2: II p. 269, 1 n. 937 (ἐν τῷ πρώτῳ περὶ φύσεως)
 fr. 3: II p. 339, 14 n. 1181 (ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ φύσεως)
 fr. 4: III p. 36, 30 n. 153 (ἐν τῷ τρίτῳ περὶ φύσεως)
 fr. 5: III p. 141, 15 n. 526 (ἐν τῷ τρίτῳ περὶ φύσεως)
 35 fr. 6: III p. 188, 21 n. 760 (ἐν τῷ τρίτῳ περὶ φύσεως)
 fr. 7: II p. 334, 24 n. 1163 (ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ φύσεως)
 fr. 8: III p. 187, 19 n. 754 (ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ φύσεως)
 fr. 9: II p. 192, 20 n. 636 (ἐν τῷ πρώτῳ, ἐν τῷ τρίτῳ, ἐν τῷ πέμπτῳ)
 40 fr. 10: II p. 309, 34 n. 1049 (ἐν τοῖς περὶ φύσεως)
 fr. 11: II p. 334, 19 n. 1163 (ἐν τοῖς περὶ φύσεως)
- B. Dubium est, num ad hos libros referenda sint fragmenta: ἐν
 τῇ α', β', γ' τῶν φυσικῶν (scil. βιβλων?)
 fr. 12: II p. 110, 8 n. 300 (ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν πρὸς
 45 τῷ τέλει)
 fr. 13: II p. 179, 35. 180, 15 n. 580 (ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν)
 fr. 14: II p. 180, 17 n. 581 (ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν)

- fr. 15: II p. 33, 3 n. 105 (ἐν τῇ β' [ιβ' BP] τῶν φυσικῶν)
- fr. 16: II p. 43, 38 n. 140 (ἐν τῇ δευτέρῃ τῶν φυσικῶν)
- fr. 17: II p. 211, 21 n. 741 (ἐν τῇ δευτέρῃ τῶν φυσικῶν)
- fr. 18: II p. 233, 35 n. 867 (ἐν β' τῶν φυσικῶν)
- fr. 19: II p. 157, 36 n. 479 (ἐν τῇ τρίτῃ τῶν φυσικῶν). 6
- LX. Φυσικὰ Ζητήματα** (complures libri) (Fragmenta ad tria ζητήματα diversa libri primi pertinent)
- fr. 1: II p. 140, 35 n. 429 (ἐν τῷ πρώτῳ τῶν φυσικῶν ζητημάτων)
- fr. 2: II p. 157, 40 n. 480 (ἐν τῷ πρώτῳ τῶν φυσικῶν ζητημάτων) 10
- fr. 3: II p. 197, 39 n. 665 (ἐν τῷ πρώτῳ τῶν φυσικῶν ζητημάτων).
- LXI. Φυσικαὶ Θέσεις**
- fr. 1: II p. 39, 10 n. 128 (ἐν ταῖς φυσικαῖς θέσεσιν) 15
- fr. 2: II p. 214, 37 n. 763 (ἐν ταῖς φυσικαῖς θέσεσιν)
- fr. 3: III p. 17, 3 n. 68 (ἐν ταῖς φυσικαῖς θέσεσιν).
- LXI. Φυσικαὶ Τέχναι**
- fr. 1: II p. 143, 34 n. 435 (ἐν ταῖς φυσικαῖς τέχναις)
- fr. 2: II p. 200, 21 n. 683 (ἐν ταῖς φυσικαῖς τέχναις) 20
- fr. 3: II p. 172, 15 n. 543 (ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν τεχνῶν).
- LXIII. Περὶ τῶν ἀρχαίων Φυσιολόγων** (Idem liber vocatur περὶ τῆς ἀρχαίας φυσικῆς fr. 2)
- fr. 1: II p. 314, 1 n. 1071 (ἐν τῷ περὶ τῶν ἀρχαίων φυσιολόγων) 25
- fr. 2: II p. 212, 38 n. 748 (ἐν τῷ περὶ ἀρχαίας φυσικῆς).
- LXIV. Περὶ Χαρίτων** (Cf. III n. 725. 726)
- fr. 1: II p. 316, 34 n. 1081 (ἐν τῷ περὶ Χαρίτων)
- fr. 2: II p. 316, 38 n. 1082 (totum librum his ineptiis replet). 30
- LXV. Περὶ Χρησμῶν**
- fr. 1: II p. 342, 6 n. 1187 (uno de oraculis)
- fr. 2: II p. 344, 30 n. 1202 (ἐν τῷ περὶ χρησμῶν)
- fr. 3: — fr. 2: II p. 344, 37 n. 1203 (ἐν τῷ περὶ χρησμῶν)
- fr. 4: II p. 345, 11 n. 1205
- fr. 5: II p. 345, 21 n. 1206. 35
- LXVI. Περὶ Ψυχῆς Β**
- fr. 1: II p. 22, 21 n. 55 (ἐν τῇ β' περὶ ψυχῆς)
- fr. 2: II p. 211, 37 n. 743 (ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς).
- Cetera fragmenta composui II p. 235sq. n. 879—911.

CHRYSIPPI DISCIPULI ET SUCCESSORES.

I. ZENO TARSENSIS.	V. ARCHEDEMUS TARSENSIS.
II. DIOGENES BABYLONIUS.	VI. BOËTHUS SIDONIUS.
III. ANTIPATER TARSENSIS.
SOSIGENES, ANTIPATRI
DISCIPULUS.	VII. APPENDIX STOICORUM IN-
CERTAE AETATIS FRAG-
MENTA CONTINENS: BASI-
LIDES, EUDROMUS, CRINIS.
IV. APOLLODORUS.	

I. Zeno Tarsensis.

1 Eusebius praep. evang. XV 13,8 (p. 816c). Κράτητος δὲ ἐγένετο Ζήνων ὁ Κιτιεύς, ὁ τῆς τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων αἰρέσεως καταστάς ἀρχηγός. Ζήνωνα δὲ Κλεάνθης διεδέξατο, Κλεάνθην δὲ Χρυσίππος, τοῦτον δὲ Ζήνων ὁ ἕτερος καὶ οἱ καθεξῆς. λέγονται δ' οὗτοι πάντες διαφερόντως καὶ βίου στεφφθοῦ καὶ διαλεκτικῆς ἐπιμεληθῆναι. (Sequitur de placitis ex Arii Didymi epitoma excerptum).

Diogenes Laërt. VII 35 (in homonymorum indice) πέμπτος (scil. γέγονε Ζήνων) Χρυσίππου μαθητής, βιβλία μὲν ὀλίγα γεγραφώς, μαθητὰς δὲ πλείστους καταλελοιπώς. 10

Suidas s. v. Ζήνων Διοσκορίδου Ταρσεύς, ὡς δὲ τινες Σιδώνιος, φιλόσοφος, μαθητής Χρυσίππου τοῦ Ταρσεῶς, φιλοσόφου Στωϊκοῦ, καὶ διάδοχος.

In Epitoma Diog. Laërt. statim post Chrysippum appellatur.

2 Ind Stoic. Herc. col. XLVIII. καὶ πέντε πρὸς Ἰερῶ(ν)|μ(ον) 15 καὶ Φ..... (πε|ρι ὑπ)οθέσε(ω)ν· (γ)νώρι(μοι) | δ' α(ὐ)τοῦ γεγόνασιν Διο|γέν(η)ς Ἀρτεμιδώρου | Σε(λενκε)ῦς (ἀπ)ὸ Τίγριος, | ὁ (πα)ραλαβὼν Ζή)νωνος τὴν | (σχολή)ν· Ἀρχέ)δημος Δι|..... Ταρσε)εύς· Δ(ι)ο.... etc.

Zenonis Tarsensis enumerari discipulos apparet ex verbis γνώρι- 20 μοι δ' αὐτοῦ γεγόνασιν, cum antea iam de Chrysippi discipulis actum sit (col. 46. 47) et ex Diogenis Seleucensis (vulgo Babylonii) nomine.

3 Diog. Laërt. VII 41. ἄλλοι δὲ οὐ τοῦ λόγου (scil. τοῦ κατὰ φιλοσοφίαν) ταῦτα μέρη φασίν (scil. logicam, physicam, ethicam), ἀλλ' αὐτῆς τῆς φιλοσοφίας, ὡς Ζήνων ὁ Ταρσεύς. 25

4 Diog. Laërt. VII 84. τὸ δὲ ἡθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας διαιροῦσιν (ipsam partitionem vide III p. 3, 1). καὶ οὕτω δὲ ὑποδιαροῦσιν οἱ περὶ Χρυσίππου — — καὶ Ζήνωνα τὸν Ταρσεῖα etc.

5 Arius Didymus epit. phys. fr. 36 Diels (Eusebius praep. evang. XV 18, 2). τὸν μὲν γὰρ τοῦτου (scil. Chrysippi) μαθητὴν καὶ διάδοχον 30 τῆς σχολῆς Ζήνωνά φασιν ἐπισχεῖν περὶ τῆς ἐκπυρώσεως τῶν ὄλων.

11 Scil. permutabant Tarsensem cum Sidonio Citiensis discipulo Diog. Laërt. VII 88. 16 titulum libri Zenonis ex coniectura restitui, . . . ΘΩCΕΑΝ pap. 18 fortasse ὁ (δια)δεξά)μενος τὴν σχολή)ν. 25 τῆς om. BP.

II. Diogenes Babylonius.

1 Galenus hist. philos. 3 (p. 600, 10 Diels). τοῦ δὲ (scil. Chry-
sippi) Διογένους ὁ Βαβυλώνιος ἀπροατῆς γεροντὸς Ἀντίπατρου
καθηγητῆς γέγονε.

5 2 Strabo XVI p. 743. πάλαι μὲν οὖν ἡ Βαβυλῶν ἦν μητροπό-
λις τῆς Ἀσσυρίας, νῦν δὲ Σελεύκεια ἢ ἐπὶ τῷ Τίγρει λεγομένη. — —
ὥσπερ δὲ Βαβυλωνίαν τὴν χώραν καλοῦμεν, οὕτω καὶ τοὺς ἄνδρας
τοὺς ἐκείθεν Βαβυλωνίους καλοῦμεν, οὐκ ἀπὸ τῆς πόλεως, ἀλλ' ἀπὸ
τῆς χώρας, ἀπὸ δὲ Σελευκείας ἦττον, κἂν ἐκείθεν ᾧσι, καθάπερ Διο-
10 γένῃ τὸν Στωϊκὸν φιλόσοφον.

Diogenes Laërtius VI 81 (in homonymorum indice). τέταρτος
(scil. γέγονε Διογένους) Στωϊκός, γένος Σελευκεύς, καλούμενος δὲ Βα-
βυλώνιος διὰ τὴν γειτονίαν. Cf. Plut. de exilio 14 p. 605 b.

3 Index Stoic. Herc. col. XLVIII. (γ)νώρι(μοι) | δ' α(ὐτο)ῦ γε-
15 γόνασιν Διο|γέν(ης) Ἀρτεμιδώρου | Σε(λευκε)ῦς (ἀπὸ) Τίγριος ὁ
(παραλαβὼν Ζή)νωνος τὴν | (σχολήν).

4 Lucian. Macrob. 20. Διογένους δὲ ὁ Σελευκεύς ἀπὸ Τίγριος,
Στωϊκὸς φιλόσοφος, οὕτω καὶ ὀνομάζοντα (scil. ἐτη ξησεν).

5 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 2. τίς οὖν μᾶλλον ἐν τῷ
20 σχολαστικῷ βίῳ τούτῳ κατεγήρασεν ἢ Χρύσιππος καὶ Κλεάνθης καὶ
Διογένους καὶ Ζήνων καὶ Ἀντίπατρος; οἳ γε καὶ τὰς αὐτῶν κατέλι-
πον πατρίδας οὐδὲν ἐγκαλοῦντες, ἀλλ' ὅπως καθ' ἡσυχίαν καὶ ἐπὶ
ζωστήρος σχολάζοντες καὶ φιλολογοῦντες διάγωσιν.

6 Cicero Cato maior 23. num postea Zenonem, Cleanthem aut
25 eum, quem vos etiam vidistis Romae, Diogenem Stoicum, coëgit in
suis studiis obmutescere senectus? an in omnibus his studiorum agitatio
vitae aequalis fuit?

7 Plutarchus de vita Catonis 22. ἤδη δὲ αὐτοῦ γέροντος γερο-
νότος πρέσβεις Ἀθήνηθεν ἦλθον εἰς Ῥώμην οἱ περὶ Καρυάειον τὸν
30 Ἀκαδημαϊκὸν καὶ Διογένῃ τὸν Στωϊκὸν φιλόσοφον, καταδίκην τινα

14 αὐτοῦ] scil. Zenonis Tarsensis, quem etiam in Epitoma Diogenis Laërtii
sequitur. Cf. Plut. de fort. Alexandri I 5 p. 328 d Ζήνωνος, εἰ Διογένῃ τὸν Βα-
βυλώνιον ἔπεισε φιλοσοφεῖν.

παραιτησόμενοι τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, ἦν ἐρήμην ὄφλον Ὀρωπίων μὲν διωξάντων, Σικυονίων δὲ καταψηφισαμένων, τμήμα τάλαντων πεντακοσίων ἔχουσαν. εὐθὺς οὖν οἱ φιλολογώτατοι τῶν νεανίσκων ἐπὶ τοὺς βῆδρας ἔβητο καὶ συνήσαν ἀκροφόμενοι καὶ θαυμάζοντες αὐτούς.

8 Gellius Noct. Att. VI 14, 8. *Animadversa eadem tripartita varietas est in tribus philosophiis, quos Athenienses Romam ad senatum legaverant impetratum, uti multam remitteret, quam fecerat is propter Oropi vastationem. Ea multa fuerat talentum fere quingentum. Erant isti philosophi Carneades ex Academia, Diogenes Stoicus, Critolaus Peripateticus. Et in senatum quidem introducti interprete usi sunt C. Acilio senatore; sed ante ipsi seorsum quisque ostentandi gratia magno conventu hominum dissertaverunt. Tum admirationi fuisse aiunt Rutilius et Polybius philosophorum trium sui cuiusque generis facundiam. „Violenta, inquit, et rapida Carneades dicebat, scita et teretia Critolaus, modesta Diogenes et sobria.“*

9 Cicero Acad. Pr. II 137. *Legi apud Clitomachum, cum Carneades et Stoicus Diogenes ad senatum in Capitolio starent, A. Albinum, qui tum P. Scipione [et] M. Marcello coss. praetor esset, — doctum sane hominem — iocantem dixisse Carneadi: „Ego tibi, Carneades, praetor esse non videor, quia sapiens non sum, nec haec urbs nec in ea civitas.“ Tum ille: „Huic Stoico non videris.“*

10 Cicero Tusc. disp. IV 5. *Quibus (scil. Laelio et Scipione) adolescentibus Stoicum Diogenem et Academicum Carneadem video ad senatum ab Atheniensibus missos esse legatos, qui cum rei publicae nullam umquam partem attigissent essetque eorum alter Cyrenaeus, alter Babylonius, numquam profecto scholis essent excitati neque ad illud munus electi, nisi in quibusdam principibus, temporibus illis, fuissent studia doctrinae.*

11 Ind. Stoic. Herc. col. LL. -χου τῆς Τρωάδος Ἀ|λεξανδρείας· Πανα|τιος Νικαγόρου Ῥόδιος· | Μνήσαρχος Ὀνησίμου | Ἀθηναῖος· Δάφδα(νος) | Ἀνδρομάχου Ἀ(θηναῖ)|ος· Ἀπολλόδω(ρος Σειλυ)|κεύ(ς) ἀπὸ Τ(ύριος· Βόη)|θος Σιδά(νιος)

Diogenes Laërt. VII 29. *Ζηρόδοτος ὁ Στωϊκός, Διογένους μαθητῆς (epigramma fecit in Zenonem Citiensem).*

Ps. Scymnus v. 10

τῶν Ἀττικῶν τις γνησίων τε φιλόλογον,
μεγυνῶς ἀκουστῆς Διογένους τοῦ Στωϊκοῦ,

19 et seclussit Baier. 22 Stoico secludit Halpinus. 30 Enumeratio discipulorum Diogenis Babylonii. 37 Apollodorum Atheniensem grammaticum intellegi certum est.

συνεσχολακῶς δὲ πολὺν Ἀριστάρχῳ χρόνον
συνετάξατ' ἀπὸ τῆς Τρωικῆς ἀλώσεως
χρονογραφίαν στοιχοῦσαν ἕχρι τοῦ νῦν χρόνου.

12 Ind. Stoic. Herc. col. LII. θυ|γατρὸς υἱός· ἐγένετο | δὲ (κ)αι
Ἐρεοπαγίτης | οὗτος· Ἀπολλωνίδης | Συμωναῖος· Χρῦσερμ(ος) | Ἀλε-
ξανδρεὺς τῆς πρὸς | Ἀγνα(τον)· Διονύσιος | Κυρηναῖος. οὗτ(ος δὲ) |
καὶ γεω(μ)ετρῆς (ἦν ἔ)ριστος, ὁ καὶ ἀντ(ι)γ(ράφ)ας | Δημητρίῳ τῷ
(φῆ)|τορι τῷ π(ρὸς τοὺς γεωμέτρῃς γράφαντι?)

13 Cicero Acad. Pr. II 98. *Cum aliquid huius modi inciderat,*
10 *sic ludere Carneades solebat: „si recte conclusi, teneo; sin vitiose, mi-*
nam Diogenes reddet.“ Ab eo enim Stoico dialecticam didicerat; haec
autem merces erat dialecticorum.

14 Cicero de fin. II 24. *Nec ille qui Diogenem Stoicum adu-*
lescens, post autem Panaetium audierat Laelius.

15 15 Cicero de fin. I 6. *Quid enim est a Chrysisippo praetermissum*
in Stoicis? Legimus tamen Diogenem, Antipatrum.

Fragmenta.

16 Diog. Laërt. VII 39. Τριμερῆ φασιν εἶναι τὸν κατὰ φιλο-
σοφίαν λόγον· εἶναι γὰρ αὐτοῦ τὸ μὲν τι φυσικόν, τὸ δὲ ἠθικόν, τὸ
20 δὲ λογικόν. οὕτω δὲ πρῶτος διείλε Ζήνων ὁ Κιτιεύς· — — καὶ
Διογένους ὁ Βαβυλώνιος.

I. Logica.

17 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 55. ἔστι δὲ φωνὴ ἀήρ
πεπληγμένος ἢ τὸ ἴδιον αἰσθητὸν ἀκοῆς, ὡς φησι Διογένους ὁ Βα-
25 βυλώνιος ἐν τῇ περὶ τῆς φωνῆς τέχνῃ. <καὶ> ζῆφου μὲν ἔστι
φωνὴ ἀήρ ὑπὸ ὀρμῆς πεπληγμένος, ἀνθρώπου δὲ ἔστιν ἕναρθρος καὶ
ἀπὸ διανοίας ἐκπεμπομένη, ὡς ὁ Διογένους φησίν, ἥτις ἀπὸ δεκα-
τεσσάρων ἐτῶν τελειοῦται.

18 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 55. καὶ σῶμα δ' ἔστιν
30 ἢ φωνὴ κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς, ὡς φησιν Ἀρχέδημος — — καὶ Διο-
γένους καὶ Ἀντίπατρος· πᾶν γὰρ τὸ ποιοῦν σῶμά ἐστι· ποιεῖ δὲ ἢ
φωνὴ προσιοῦσα τοῖς ἀκούουσιν ἀπὸ τῶν φωνούντων.

19 Simplicius in Aristot. Phys. p. 426, 1 Diels. καὶ οἱ ἀέρα δὲ

5 Cuius discipuli hic enumerantur, dubium est; locus facit, ut de Diogene
Babylonio etiam hic cogitandum videatur, sed obstare videntur ipsa nomina
Apollonidis (Plut. Cat. 65) et Dionysii, qui primo a. Chr. saeculo fuerunt.

19 μέτροι B. || τὸ δὲ ἠθικόν τὸ δὲ λογικόν add. B² in mg. 25 καὶ addidi.

32 προσοθεῖα BP.

πεπληγμένον τὴν φωνὴν ἀποδιδόντες, ὡσεὶ Διογένης ὁ Βαβυλωνίος, ἀμαρτάνουσι. σῶμα γὰρ οὕτως ἔσται ἡ φωνή, εἴπερ ἐν γένει τῷ ἀέρι ἐστί, καὶ τὸ πεπονθός, τουτέστι τὸν πεπληγμένον ἀέρα, ἀντὶ τοῦ πάθους, ὅπερ ἐστὶν ἡ πληγή, ἀποδιδόασιν.

20 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 56. Λέξις δέ ἐστι κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς, ὡς φησὶν ὁ Διογένης, φωνὴ ἐγγράμματος, οἷον „ἡμέρα“.

λόγος δέ ἐστι φωνὴ σημαντικὴ ἀπὸ διανοίας ἐκπεμπομένη, (οἷον „ἡμέρα ἐστὶ“).

διάλεκτος δέ ἐστι λέξις κεχαραγμένη ἔθνικῶς τε καὶ Ἑλληνικῶς ἢ λέξις ποταπὴ, τουτέστι ποιά κατὰ διάλεκτον, οἷον κατὰ μὲν τὴν Ἀττικὰ „θάλαττα“, κατὰ δὲ τὴν Ἰάδα „ἡμέρη“.

τῆς δὲ λέξεως στοιχεῖά ἐστι τὰ εἰκοσιτέσσαρα γράμματα. τριχῶς δὲ λέγεται τὸ γράμμα, (τό τε στοιχείον) ὃ τε χαρακτήρ τοῦ στοιχείου καὶ τὸ ὄνομα, οἷον „ἄλφα“.

φωνήεντα δέ ἐστι τῶν στοιχείων ἑπτὰ: α, ε, η, ι, ο, υ, ω.

ἄφωνα δὲ ἕξ: β, γ, δ, π, κ, τ.

διαφέρει δὲ φωνὴ καὶ λέξις, ὅτι φωνὴ μὲν καὶ ὁ ἦχος ἐστὶ, λέξις δὲ τὸ ἔναρθρον μόνον.

λέξις δὲ λόγον διαφέρει, ὅτι λόγος αἰεὶ σημαντικὸς ἐστὶ, λέξις δὲ καὶ ἀσημαντος, ὡς ἡ „βλῆτυρι“, λόγος δὲ οὐδαμῶς.

διαφέρει δὲ καὶ τὸ λέγειν τοῦ προφέρεισθαι· προφέρονται μὲν γὰρ αἱ φωναί, λέγεται δὲ τὰ πράγματα, ἃ δὴ καὶ λεκτὰ τυγχάνει.

21 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 57. τοῦ δὲ λόγου ἐστὶ μέρη πέντε, ὡς φησὶ Διογένης τε ἐν τῷ περὶ φωνῆς καὶ Χρῦσιππος· ὄνομα, προσηγορία, ῥῆμα, σύνδεσμος, ἄρθρον.

22 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 58. ἔστι δὲ προσηγορία μὲν, κατὰ τὸν Διογένην, μέρος λόγου σημαίνον κοινήν ποιότητα, οἷον „ἄνθρωπος“ „ἵππος“.

ὄνομα δέ ἐστι μέρος λόγου δηλοῦν ἰδίαν ποιότητα, οἷον Διογένης, Σωκράτης.

ῥῆμα δέ ἐστι μέρος λόγου σημαίνον ἀσύνθετον κατηγορημα, ὡς ὁ Διογένης, ἦ, ὡς τινες, στοιχείον λόγου ἀπρωτον σημαίνον τι συντακτὸν περὶ τινος ἢ τινῶν, οἷον „γράφω“ „λέγω“.

7 ἡμέρα Casaubonus, ἡμέρα ἐστὶ P, ἐστὶ comp. add. B¹. 9 οἷον ἡμέρα ἐστὶ add. Casaubonus. 12 ///μέρη B¹. 14 τό τε στοιχείον om. BP, inseruit Meibomius. 15 οἷον ἄ BP. 18 λέξις μὲν γὰρ ἄσημος γίνεται ὡς ἡ „βλῆτυρι“ (cet. om.) BP. 29 Cf. Bekker Anecd. p. 842 οἱ Στωϊκοὶ ὀνόματα μὲν τὰ κύρια λέγον, τὰ δὲ προσηγορικὰ οὐκ ὀνόματα· καὶ φασὶν ὡς διάφορος ἡ κλίσις κυρίων καὶ προσηγορίων etc. 33 τινες] scil. Apollodorus cf. § 64 κατηγορημα—πράγμα συντακτὸν περὶ τινος ἢ τινῶν, ὡς οἱ περὶ Ἀπολλόδορον φασιν.

σύνδεσμος δέ ἐστι μέρος λόγου ἀπαιτων, συνδοῦν τὰ μέρη τοῦ λόγου.

ἔρθρον δέ ἐστι στοιχείον λόγου πτωτικόν, διορίζον τὰ γένη τῶν ὀνομάτων καὶ τοὺς ἀριθμούς· οἷον „ὄ, ἦ, τό, οἱ, αἱ, τὰ“.

23 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 62. ἀμφιβολία δέ ἐστι λέξις δύο ἢ καὶ πλείονα πράγματα σημαίνουσα λεκτικῶς καὶ κυριῶς καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔθος, ὡσθ' ἕμα τινὰ πλείονα ἐκδέξασθαι κατὰ τὴν αὐτὴν λέξιν, οἷον „ἀύλητρις κέπτωκε“· δηλοῦται γὰρ δι' αὐτῆς τὸ μὲν τοιοῦτον „οἰκία τρις κέπτωκε“, τὸ δὲ τοιοῦτον „ἀύλητρια κέπτωκε“.

24 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 59. ἀρεταὶ δὲ λόγου εἶσι πέντε. ἑλληνισμός, σαφήνεια, συντομία, πρέπον, κατασκευὴ. ἑλληνισμός μὲν οὖν ἐστὶ φράσις ἀδιάπτωτος ἐν τῇ τεχνικῇ καὶ μὴ εἰκαλᾷ συνηθείᾳ.

15 σαφήνεια δέ ἐστι λέξις γνωρίμως παριστάσα τὸ νοούμενον. συντομία δέ ἐστὶ λέξις αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα περιέχουσα πρὸς δῆλωσιν τοῦ πράγματος.

πρέπον δέ ἐστι λέξις οἰκία τῷ πράγματι.

κατασκευὴ δέ ἐστὶ λέξις ἐκπεφυγυῖα τὸν ἰδιωτισμὸν.

20 ὁ δὲ βαρβαρισμός, ἐκ τῶν κακιῶν, λέξις ἐστὶ παρὰ τὸ ἔθος τῶν εὐδοκιμούντων Ἑλλήνων.

σολοικισμός δέ ἐστὶ λόγος ἀκαταλλήλως συντεταγμένος.

25 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 60. γένος δέ ἐστὶ πλειόνων καὶ ἀναφαιρέτων ἐννοημάτων σύλληψις, οἷον „ζῆφον“· τοῦτο 15 γὰρ περιεῖληφε τὰ κατὰ μέρος ζῆα.

ἐννόημα δέ ἐστὶ φάντασμα διανοίας, οὔτε τι ὄν οὔτε ποιόν, ὡσανεὶ δὲ τι ὄν καὶ ὡσανεὶ ποιόν· οἷον γίνεται ἀνατύκωμα ἴκπου καὶ μὴ παρόντος.

εἶδος δέ ἐστὶ τὸ ὑπὸ γένους περιεχόμενον, ὡς ὑπὸ τοῦ ζῆφου ὁ 20 ἄνθρωπος περιέχεται.

γενικώτατον δέ ἐστὶν ὃ γένος ὄν γένος οὐκ ἔχει, οἷον τὸ ὄν.

εἰδικώτατον δέ ἐστὶν ὃ εἶδος ὄν εἶδος οὐκ ἔχει, ὡσπερ ὁ Σωκράτης.

3 διορίζον B. 4 ὁ τοῦ τῶ οἱ αἱ ᾠ P. 6 δύο om. B¹ (suppl. B²). || ἐκτικῶς B. 7 ἔθνος Menag. || τινὰ scripsi, τὰ libri. || ἐκδέξασθαι P. 8 τὴν αὐτὴν scripsi, ταύτην τὴν BP. || δηλοῦ//ται B. 15 γνωρίμως B. || παριστάσα BP. 19 ἐστὶ om. BP. 20 κακιῶν BP. 21 εὐδοκιμούντων Vossius, εὐδοκιμοῦντων libri. Haec quoque ex Diogenis Babylonii περὶ φωνῆς libro Dioclem sumpsisse probabile est. 24 ἀναφαιρέτων vix sanum; ἀναφερέτων B; fortasse: ἀναφερόντων. || ἐστὶν ἐννόημα οἷον BP (ἐστὶν ἐννόημα del. P²). 29 γένος BP (-ος P¹). 31 ὄν γένος om. P, suppl. P¹. || οἷον του P (del. P²) οἷον τὸ ὄν τοῦ B. 32 ἰδικώτατον P, εἰδικώτατον (εἶδι in ras.) B.

διαίρεσις δέ ἐστι γένους ἢ εἰς τὰ προσεχῆ εἶδη τομῆ, οἷον „τῶν ζῳῶν τὰ μὲν ἐστὶ λογικά, τὰ δὲ ἔλογα.“

ἀντιδιαίρεσις δέ ἐστι γένους εἰς εἶδος τομῆ κατὰ τοῦναντίον, ὡς ἂν κατὰ ἀπόφρασιν, οἷον „τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶν ἀγαθὰ, τὰ δ' οὐκ ἀγαθὰ.“

ὑποδιαίρεσις δέ ἐστι διαίρεσις ἐπὶ διαιρέσει, οἷον „τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶν ἀγαθὰ, τὰ δ' οὐκ ἀγαθὰ· καὶ τῶν οὐκ ἀγαθῶν τὰ μὲν ἐστὶ κακά, τὰ δὲ ἀδιάφορα.“

μερισμὸς δέ ἐστι γένους εἰς τόπους κατὰτάξεις, ὡς ὁ Κρίνις· οἷον „τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν ἐστὶ περὶ ψυχὴν, τὰ δὲ περὶ σῶμα.“

26 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 71. τῶν δ' οὐκ ἀπλῶν ἀξιωματῶν συνημμένον μὲν ἐστὶν, ὡς ὁ Χρύσεικος ἐν ταῖς διαλεκτικαῖς φησὶ καὶ Διογένους ἐν τῇ διαλεκτικῇ τέχνῃ, τὸ συνεστὸς διὰ τοῦ „εἰ“ συναπτικῶς συνδέσμου· ἐπαγγέλλεται δὲ ὁ σύνδεσμος οὗτος ἀκολουθεῖν τὸ δεύτερον τῷ πρώτῳ, οἷον „εἰ ἡμέρα ἐστὶ, 15 φῶς ἐστὶ.“

II. Physica.

27 Philo de incorrupt. mundi 15 p. 248 Bern. p. 25, 3 Cumont. (postquam de Boëtho et Panaetio Stoicis locutus est) λέγεται δὲ καὶ Διογένους ἠγίκα νέος ἦν συνεπιγραφόμενος τῷ δόγματι τῆς ἐκ- 20 πυράσεως ὀψὲ τῆς ἡλικίας ἐνδοιάσας ἐπισχεῖν.

28 Aëtius II 32, 4 (DG p. 364^a 1) (τὸν μέγαν ἐνιαυτόν:) Ἡράκλειτος ἐκ μυθίων ὀκτακισχιλίων ἐνιαυτῶν ἡλιακῶν. Διογένους ὁ Στωϊκὸς ἐκ κέντε καὶ ἐξήκοντα καὶ τριακοσίων ἐνιαυτῶν τοσοῦτων, 25 ὅσος ἦν ὁ καθ' Ἡράκλειτον ἐνιαυτός.

29 Galenus de Hipp. et Plat. dogm. II 5 p. 201 Mū. καὶ μὴν ὁ θαυμαζόμενος ὑπὸ τῶν Στωϊκῶν λόγος ὁ Ζήνωνος, ὃν καὶ πρῶτον ἀπάντων ἔγραψεν ἐν τῷ περὶ τοῦ τῆς ψυχῆς ἡγεμονικοῦ Διο- 30 γένους ὁ Βαβυλώνιος, — — εἴση δ' ἐναργέστερον, εἰ παραγράφαι- μεν αὐτόν, ἔχει γὰρ ὧδε. „Φωνὴ διὰ φάρυγγος χωρεῖ. εἰ δὲ ἦν ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου χωροῦσα, οὐκ ἂν διὰ φάρυγγος ἐχώρει. ὅθεν δὲ λόγος, καὶ φωνὴ ἐκείθεν χωρεῖ. λόγος δὲ ἀπὸ διανοίας χωρεῖ, ὥστ' οὐκ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ἐστὶν ἡ διάνοια.“ τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον λόγον Διογένους οὐ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐρωτᾷ λέξει, ἀλλ' ὧδε: „Ὅθεν ἐκπέμ- 35 πεται ἡ φωνή, καὶ ἡ ἐναφθρος, οὐκοῦν καὶ ἡ σημαίνουσα ἐναφθρος φωνὴ ἐκείθεν. τοῦτο δὲ ὁ λόγος. καὶ λόγος ἄρα ἐκείθεν ἐκπέμ- πεται, ὅθεν καὶ ἡ φωνή. ἡ δὲ φωνὴ οὐκ ἐκ τῶν κατὰ τὴν κεφαλὴν

6 ἐπιδιαίρεσις B ὀποδιαίρεσις, ὁ et o in litura P^s. || ἐν παντι (pro ἐπι) B. 9 κρίνις B. 12 Cf. Vol. II p. 68, 14. 13 συνεστὸς (vel -ῶς) BP. 14 εἰ διὰ B. 26 ὁ λόγος C, ὁ om. MAB.

τόπων ἐκπέμπεται, ἀλλὰ φανερῶς ἐκ τῶν κάτωθεν μᾶλλον. ἐφανερῆς γοῦν ἐστὶ διὰ τῆς ἀρτηρίας διεξιούσα. καὶ ὁ λόγος ἄρα οὐκ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐκπέμπεται, ἀλλὰ κάτωθεν μᾶλλον. ἀλλὰ μὴν κάκεινο ἀληθὲς τὸ τὸν λόγον ἐκ τῆς διανοίας ἐκπέμπεσθαι. ἔνιοι γοῦν καὶ
 5 ὀριζόμενοι αὐτὸν φασὶν εἶναι φωνὴν σημαίνουσαν, ἀπὸ διανοίας ἐκπεμπομένην· καὶ ἄλλως δὲ πιθανὸν ὑπὸ τῶν ἐννοιῶν ἐνσσημασμένον τῶν ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ οἷον ἐκτετυπωμένον ἐκπέμπεσθαι τὸν λόγον, καὶ παρεκτείνεσθαι τῷ χρόνῳ κατὰ τε τὸ διανοεῖσθαι καὶ τὴν κατὰ τὸ λέγειν ἐνέργειαν. καὶ ἡ διάνοια ἄρα οὐκ ἐστὶν ἐν τῇ κεφαλῇ, ἀλλ'
 10 ἐν τοῖς κατωτέρω τόποις, μάλιστα πως περὶ τὴν καρδίαν.“ τοιοῦτος μέντοι καὶ ὁ τοῦ Διογένους λόγος, ἔμπαλιν ἢ κατὰ τὸν τοῦ Ζήνωνος εἰς μῆκος φήσεων ἐκτεταμένος, ὥστε ἐκείνῳ μὲν ἐλλείπειν τινὰ τῶν ἀναγκαίων ἀξιωμαίων, πλεονάζειν δὲ τούτῳ.

30 Galen de H. et Plat. dogm. II 8 (110) p. 246 Mü. οὐκ οὖν οὕτε τούτων τῶν λόγων ἰσχυρὸς οὐδεὶς, οὐθ' ὅταν ὁ Διογένης εἴπῃ· „ὁ πρῶτον τροφῆς καὶ πνεύματος ἀρύεται, ἐν τούτῳ ὑπάρχει τὸ ἡγεμονικόν, ὃ δὲ πρῶτον τροφῆς καὶ πνεύματος ἀρύεται, ἡ καρδία.“ — —

ibid. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἑαυτοῦ τοῖς λόγοις ἐχρήσατο. „Τό, φησί, κινοῦν τὸν ἄνθρωπον τὰς κατὰ προαίρεσιν κινήσεις
 20 ψυχικῆ τίς ἐστὶν ἀναθυμίασις, πᾶσα δὲ ἀναθυμίασις ἐκ τῆς τροφῆς ἀνάγεται, ὥστε τὸ κινοῦν πρῶτον τὰς κατὰ προαίρεσιν κινήσεις καὶ τὸ τρέφον ἡμᾶς ἀνάγκη ἐν καὶ ταῦτόν εἶναι.“ ὅταν ταῦτα ὁ Διογένης γράφῃ, περὶ μὲν τοῦ τὴν οὐσίαν εἶναι τῆς ψυχῆς ἀναθυμιάσεων, εἰτ' οὖν ἐκ τροφῆς εἰτ' ἐκ πνεύματος, οὐδὲν ἐν γε τῷ παρόντι φήσομεν
 25 ἀμφισβητεῖν, ἵνα μὴ τὰ πάντα λυπῶμεν τὸν ἄνδρα etc.

paulo post: Καὶ αὐτὸς ἐπιλανθανόμενος τῶν οικείων δογμάτων αἱμὰ φησὶν εἶναι τὴν ψυχὴν, ὡς Ἐμπεδοκλῆς καὶ Κριτίας ὑπέλαβον. εἰ δὲ γε ἔπειτο Κλεάνθει καὶ Χρυσίππῳ καὶ Ζήνωνι, τρέφεσθαι μὲν ἐξ αἵματος φήσασιν τὴν ψυχὴν, οὐσίαν δ' αὐτῆς ὑπάρχειν τὸ πνεῦμα,
 30 πῶς ἔτι ταῦτόν ἐσται τὸ τρέφον καὶ τὸ κινοῦν, εἴτερ τρέφει μὲν τὸ αἷμα, κινεῖ δὲ τὸ πνεῦμα;

31 Aëtius I 7, 17 (DG p. 302^b 15). Διογένης καὶ Κλεάνθης καὶ Οἰνοπίδης τὴν τοῦ κόσμου ψυχὴν (scil. θεὸν ἀπεφήναντο).

32 Sextus adv. math. IX 133. Ζήνων δὲ καὶ τοιοῦτον ἠρώτα
 25 λόγον· „τοὺς θεοὺς εὐλόγως ἢν τις τιμῇ· τοὺς δὲ μὴ ὄντας οὐκ ἢν τις εὐλόγως <τιμῇ>· εἰσὶν ἄρα θεοί.“ ὃ λόγῳ τινὲς παραβάλλοντες φασί· „τοὺς σοφοὺς ἢν τις εὐλόγως τιμῇ· τοὺς δὲ μὴ ὄντας οὐκ ἢν τις εὐλόγως τιμῇ· εἰσὶν ἄρα σοφοί.“ ὅπερ οὐκ ἤρεσκε τοῖς ἀπὸ τῆς Στοᾶς, μέχρι τοῦ νῦν ἀνευρέτου ὄντος τοῦ κατ' αὐτοὺς σοφοῦ.

2 ἐφανερῆς CM ἐφανερῆς AB. 8 χρόνῳ MA, λόγῳ C. 19 κινοῦν <πρῶτον> Müller. 29 φήσαστος ABP, φήσαστε Müller. 36 τιμῇ add. Fabricius.

ἀπαντῶν δὲ πρὸς τὴν παραβολὴν Διογένους ὁ Βαβυλώνιος τὸ δευτέρων φησι λῆμμα τοῦ Ζήνωνος λόγου τοιοῦτον εἶναι τῇ δυνάμει „τοὺς δὲ μὴ πεφουκότας εἶναι οὐκ ἂν τις εὐλόγως τιμῆῃ.“ τοιοῦτου γὰρ λαμβανομένου δῆλον ὡς πεφύκασιν εἶναι θεοί. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ εἰσὶν ἤδη. εἰ γὰρ ἄπαξ ποτὲ ἦσαν, καὶ νῦν εἰσὶν, ὥσπερ εἰ ἄτομοι ἦσαν, καὶ νῦν εἰσὶν. ἄφθαρτα γὰρ καὶ ἀγένητα τὰ τοιαῦτά ἐστι κατὰ τὴν ἐννοίαν τῶν σωμάτων· διὸ καὶ κατὰ ἀκόλουθον ἐπιφορὰν συνάξει ὁ λόγος· οἱ δὲ γε σοφοὶ οὐκ ἐπει πεφύκασιν εἶναι, ἤδη καὶ εἰσὶν.

33 Philodemus de pietate 15 (DG p. 548^b 14). Δ(ι)ογένους δ' ὁ Βαβυλώνιος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἀθηνᾶς τ(ὸ)ν κ(όσ)μον γράφει 10 τῷ Δ(ι)τ(ὸ)ν αὐτὸν ὑπάρ(χει)ν ἢ περιέχει(ν) τὸ)ν Δία κ(αθ)άπε(ρ) ἔνθροπ(ον ψ)υχῆ(ν)· καὶ τὸ(ν ἥλι)ον μ(έν) Ἀπόλλ(ω, τ)ὴν δ(ε) σελήνη(ν) Ἀρ(ε)μι(ν· καὶ) π(αι)δ(αριῶ)δες εἰν(αι) θε(ο)ὺς ἀ(ν)θρωποε(ι)δεις λέγει(ν) καὶ ἀδύνατον. (εἰ)ν(α)λ) τε τοῦ Διὸς τὸ μὲν εἰς τὴν θάλατταν διατετα(κ)ὸς Ποσειδῶνα, τὸ δ' εἰς (τ)ὸν ἀέρα Ἥραν, καθάπερ 15 κ(αὶ) τὸν Πλάτωνα λέγειν, ὡσ(τ' ἔ)άν πολλάκις „ἀήφ“ (λ)έγη τις ἐρεῖν „Ἡ(ρ)α“, τὸ δ' εἰς τὸ(ν) α(λθ)έρα Ἀθηνᾶν· τοῦτο γὰρ λέ(γε)σθαι τὸ „ἐκ τῆς (κεφα)λῆς“ καὶ „Ζεὺς ἔφρη Ζεὺς θῆλυς“. τινὰς δὲ τῶν Στωικῶν φάσκειν, ὅτι τὸ ἡγεμονικὸν ἐν τῇ κ(ε)φαλῇ· φρόνησιν γὰ(ρ) εἶναι, διὸ καὶ Μῆτιν καλεῖσθαι· Χρῦσιππον δ' ἐν τῷ στή(θ)ει τὸ 20 ἡγεμονικὸν (ε)ἶναι κάκει τῇ(ν) Ἀθηνᾶν γεγενῆνα(ι) φρόνησιν οὔσαν, τῷ (θ)ὲ τ(ῆ)ν φωνὴν ἐκ τῆς (κ)εφαλῆς ἐκκρίνεσθαι (λέ)γειν ἐκ τῆς (κ)εφα(λ)ῆς, ὑπὸ δὲ Ἡ(φ)αίσ(του) δι)ότι τ(έ)χνη(ι) γίνεθ' ἢ φρόνησις, καὶ Ἀθηνᾶν μὲν ο(ἰ)ον Ἀθ(ρη)νᾶν εἰρησθαι, (Τριτω)νίδα δὲ καὶ Τρι(τογέν)ειαν διὰ τὸ τὴν φρόνησιν ἐκ τριῶν συνεστηκέναι λόγων, τῶ(ν) 25 φ(υσικῶ)ν καὶ τῶ(ν) ἠθικῶ(ν) καὶ τῶν λογικῶν. καὶ τὰς ἄλλας δ' αὐτ(ῆς) προσηγορ(ι)ας καὶ τὰ φορήματα μάλα καταχρῶσως τῇ φρονησει συνοικειοί.

34 Cicero de nat. deor. I 41. quem (scil. Chrysippum) Diogenes Babylonius consequens in eo libro qui inscribitur „de Minerva“, 30 partum Iovis ortumque virginis ad physiologiam traducens diiungit a fabula.

35 Cicero de divin. I 6. Quem (scil. Chrysippum) subsequens unum librum Babylonius Diogenes edidit, eius auditor (scil. περὶ 35 μαντικῆς).

36 Cicero de divin. II 90. Quibus (scil. Chaldaeis) etiam Diogenes Stoicus concedit aliquid, ut praedicere possint dumtaxat, qualis quisque natura et ad quam quisque maxime rem aptus futurus sit; cetera quae profiteantur, negat ullo modo posse sciri; etenim geminorum

formas esse similis, vitam atque fortunam plerumque disparem. Procles et Eurysthenes, Lacedaemoniorum reges, gemini fratres fuerunt. At ii nec totidem annos vixerunt; anno enim Procli vita brevior fuit; multumque is fratri rerum gestarum gloria praestitit. 91. *At ego id ipsum, quod vir optumus Diogenes Chaldaeis quasi quadam praevaricatione concedit, nego posse intellegi.*

37 Cicero de divin. I 84. *Hac ratione et Chrysippus et Diogenes et Antipater utitur* (Chrys. fr. phys. n. 1192 Vol. II p. 342, 27).

III. Ethica.

10 38 Diog. Laërt. VII 84. τὸ δὲ ἠθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας διαιροῦσιν (ipsam partitionem vide III p. 3, 1). καὶ οὕτω δ' ὑποδιαίρουσιν οἱ περὶ Χρύσιππου — — καὶ Διογένην etc.

39 Arrianus Epict. dissert. II 19, 13. „τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶν ἀγαθὰ, τὰ δὲ κακὰ, τὰ δ' ἀδιάφορα. ἀγαθὰ μὲν οὖν αἱ ἀρεταὶ καὶ 15 τὰ μετέχοντα αὐτῶν, κακὰ δὲ κακίαι καὶ τὰ μετέχοντα κακίας, ἀδιάφορα δὲ τὰ μεταξὺ τούτων, πλοῦτος, ὑγίεια, ζωὴ, θάνατος, ἡδονή, πόνος.“ πόθεν οἶδας; „Ἑλλάνικος λέγει ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς.“ τί γὰρ διαφέρει τοῦτο εἶπειν ἢ ὅτι Διογένης ἐν τῇ ἠθικῇ ἢ Χρύσιππος ἢ Κλεάνθης. Cf. II 9, 15.

20 40 Cicero de finibus III 33. *Bonum autem — etiam definitione explicatur. Sed eorum definitiones paulum oppido inter se differunt et tamen eodem spectant. Ego assentior Diogeni, qui bonum definiert id, quod esset natura absolutum. Id autem sequens illud etiam quod prodesset (ὠφέλημα enim sic appellemus) motum aut statum esse dixit 25 e natura absoluto.*

41 Cicero de finibus III 49. *Divitias autem Diogenes censet non eam modo vim habere, ut quasi duces sint ad voluptatem et ad valetudinem bonam, sed etiam uti ea contineant; non idem facere eas in virtute neque in ceteris artibus, ad quas esse dux pecunia potest, continere autem non potest; itaque si voluptas aut si bona valetudo sit in bonis, divitias quoque in bonis esse ponendas, at si sapientia bonum sit, non sequi ut etiam divitias bonum esse dicamus. Neque ab ulla re, quae non sit in bonis, id quod sit in bonis contineri potest, ob eamque causam, quia cognitiones comprehensionesque rerum, e quibus efficiuntur 35 artes, appetitionem movent, cum divitiae non sint in bonis, nulla ars divitiis contineri potest. 50. Quod si de artibus concedamus, virtutis tamen non sit eadem ratio, propterea quod haec plurimae commentationis et exercitationis indigeat, quod idem in artibus non sit, et quod vir-*

25 absoluta libri, corr. Bremius. 28 uti ea Baiter, ut in ea AB.

tus stabilitatem, firmitatem, constantiam totius vitae complectatur, nec haec eadem in artibus esse videamus.

42 Cicero de finibus III 57. *De bona autem fama (quam enim appellant εὐδοξίαν, aptius est bonam famam hoc loco appellare quam gloriam) Chrysiippus quidem et Diogenes detracta utilitate ne digitum s quidem eius causa porrigendum esse dicebant.*

43 Eriphanus adv. haeres. III 40 (DG p. 593, 5). *Διογένης ὁ Βαβυλώνιος ἔλεγε τὰ σύμπαντα συνίστασθαι ἐξ ἡδονῆς.*

44 Stobaeus ecl. II 75, 11 W. τὸ δὲ τέλος ὁ μὲν Ζήνων οὕτως ἀπέδωκε „τὸ ὁμολογουμένως ζῆν“ — — οἱ δὲ μετὰ τοῦτον προσ-¹⁰ διαφθορῶντες οὕτως ἐξέφερον — — Διογένης δὲ „εὐλογιστεῖν ἐν τῇ τῶν κατὰ φύσιν ἐκλογῇ καὶ ἀπεκλογῇ.“

45 Diog. Laërt. VII 88 (antecessit Zenonis, Cleanthis, Chrysippi de fine honorum explicatio). ὁ μὲν οὖν Διογένης τέλος φησὶ φη-¹⁵ τῶς τὸ εὐλογιστεῖν ἐν τῇ τῶν κατὰ φύσιν ἐκλογῇ.

46 Clemens Alex. Stromat. II 21 p. 179 Sylb., I p. 497 Pott. <Διογένης δὲ ὁ Βαβυλώνιος τὸ τέλος> ἐν τῷ εὐλογιστεῖν [δ] ἐν τῇ τῶν κατὰ φύσιν ἐκλογῇ κείσθαι ὑπελάμβανεν.

47 Stobaeus ecl. II 84, 4 W. Τὴν δὲ δόξιν φησὶν ὁ Διογένης κρίσιν εἶναι, ἐφ' ὅσον κατὰ φύσιν ἐστὶν ἢ ἐφ' ὅσον χρεῖαν τῇ φύσει ²⁰ παρέχεται. Τὸ δὲ „δοκιμαστοῦ“, οὐχ ὡς λέγεται τὰ πράγματα δοκιμαστὰ παραλαμβάνεσθαι, ἀλλ' ὡς δοκιμαστήν φασιν εἶναι τὸν τὰ πράγματα δοκιμάζοντα· τῆς οὖν ἀμοιβῆς τὸν τοιοῦτόν φησι δοκιμαστήν εἶναι. Καὶ ταύτας μὲν τὰς δύο ἀξίας καθ' ἃς λέγομέν τινα τῇ ἀξίᾳ προήχθαι, τρίτην δὲ φησὶν εἶναι, καθ' ἣν φασιν ἀξίωμα τινα ἔχειν ²⁵ καὶ ἀξίαν, ἥπερ περὶ ἀδιάφορα οὐ γίνεται, ἀλλὰ περὶ μόνον τὰ σπουδαῖα. Χρησθῆναι δ' ἡμᾶς φησὶν ἐνίοτε τῷ ὀνόματι τῆς ἀξίας ἀντὶ τοῦ ἐπιβάλλοντος· ὡς ἐν τῷ τῆς δικαιοσύνης ὄρφ παραλείπεται, ὅταν λέγηται εἶναι „ἐξὲς ἀκονεμητικῆ τοῦ κατ' ἀξίαν ἐκάστῳ“. ἔστι γὰρ οἶον ³⁰ τοῦ ἐπιβάλλοντος ἐκάστῳ.

48 Stobaeus ecl. II 64, 13 W. Διτῶς δὲ φησὶν ὁ Διογένης λέγεσθαι τὰ δι' αὐτὰ αἰρετὰ, <τὰ> καὶ τελικῶς αἰρετὰ, ὡς ἔχει τὰ ἐν τῇ προειρημένῃ διαφέρει κατατεταγμένα, τὰ δὲ ὅσα ἐν αὐτοῖς ἔχει τὴν αἰτίαν τοῦ αἰρετὰ εἶναι, ὅπερ παντὶ ἀγαθῷ ὑπάρχει.

49 Cicero de officiis III 50. *Sed incidunt, ut supra dixi, saepe* ³⁵

7 Inepta referre Eriphanium apparet. 11 εὐλογισίαν libri, corr. Davi-
sius. 15 εὐλογεῖν B¹ (εὐλογιστεῖν B²). 17 Diogenis nomen supplendum esse
docet loci Stobaeani comparatio. 21 δοκιμαστοῦ Meineke, δοκιμαστοῦν P,
δοκιμασιῶν F. 22 δοκιμαστήν Heeren, δοκιμαστόν libri. 23 φησι Wachsm.,
φασιν libri. 24 τινα Heeren, τινάς libri. 25 φησὶν F φασιν P. | τινα
Heeren, τινάς libri. 32 τὰ add. Wachsm. 33 ad ea quae antecedunt apud
Stobaeum hoc non pertinet.

causae, cum repugnare utilitas honestati videatur, ut animadvertendum sit, repugnetne plane an possit cum honestate coniungi. — 51. In huius modi causis aliud Diogeni Babylonio videri solet, magno et gravi Stoico, aliud Antipatro — Antipatro omnia patefacienda, ut ne quid omnino, quod venditor norit, emptor ignoret, Diogeni venditorem, quatenus iure civili constitutum sit, dicere vitia oportere, cetera sine insidiis agere et, quoniam vendat, velle quam optime vendere. „Advexi, exposui, vendo meum non pluris quam ceteri, fortasse etiam minoris, cum maior est copia. Cui fit iniuria?“ — 52. Exoritur Antipatri ratio ex altera parte (cf. Antip. fr.). Respondebit Diogenes fortasse sic: „Aliud est celare, aliud tacere; neque ego nunc te celo, si tibi non dico, quae natura deorum sit, qui sit finis bonorum, quae tibi plus prodesse cognita quam tritici vilitas; sed non, quicquid tibi audire utile est, idem mihi dicere necesse est.“ „Immo vero, inquiet ille, necesse est, siquidem ministri esse inter homines natura coniunctam societatem.“ „Memini, inquiet ille, sed num illa societas talis est, ut nihil suum cuiusque sit? Quod si ita est, ne vendendum quidem quicquam est, sed donandum.“ — — 55. Diogenes contra: „Num te emere coëgit, qui ne hortatus quidem est? Ille, quod non placebat, proscripsit, tu, quod placebat, emisti. Quodsi, qui proscribunt villam bonam beneque aedificatam, non existimantur fefellisse, etiamsi illa nec bona est nec aedificata ratione, multo minus, qui domum non laudarunt. Ubi enim iudicium emptoris est, ibi fraus venditoris quae potest esse? Sin autem dictum non omne praestandum est, quod dictum non est, id praestandum putas? Quid vero est stultius, quam venditorem eius rei, quam vendat, vitia narrare? quid autem tam absurdum, quam si domini iussu ita praeco praedicet: „Domum pestilentem vendo.“

50 Seneca de ira III 38, 1. Contumeliam tibi fecit aliquis: numquid maiorem quam Diogeni philosopho Stoico, cui de ira cum maxime disserenti adulescens protervus inspuit? Tulit hoc ille leniter et sapienter: „non quidem, inquit, irascor, sed dubito tamen, an oporteat irasci.“

51 Quintilianus Instit. orat. I 1, 8. de paedagogis hoc amplius, ut aut sint eruditi plene — — aut se non esse eruditos sciant. — — nec minus error eorum nocet moribus; si quidem Leonides, Alexandri paedagogus, ut a Babylonio Diogene traditur, quibusdam eum vitis imbuat, quae robustum quoque et iam maximum regem ab illa institutione puerili sunt persecuta.

52 Athenaeus IV 168e. Διογένης δ' ὁ Βαβυλώνιος ἐν τοῖς περὶ Εὐγενείας „τὸν Φωκίωνος υἱόν, φησί, Φῶκον οὐκ ἦν δεσπότην ἐμύσει Ἀθηναίων. καὶ ὅποτε ἀπαντήσῃ τις αὐτῷ ἔλεγεν ὃ κατα-

σχύνας τὸ γένος'. πάντα γὰρ ἀνάλωσε τὰ πατρῷα εἰς ἀσπίαν καὶ μετὰ ταῦτα ἐκολάκευε τὸν ἐπὶ τῆς Μουνιχίας· ἐφ' ᾧ πάλιν ὑπὸ πάντων ἐπεφάπλιζετο. ἐπιδόσων δὲ ποτε γινομένων παρελθὼν καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔφη 'ἐπιδίδωμι κἀγώ', καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὁμοθυμαδὸν ἀνεβόησαν 'εἰς ἀκολασίαν'. ἦν δ' ὁ Φῶκος καὶ φιλοπότης. νι-
κῆσαντος γοῦν αὐτοῦ ἵπποις Παναθηναῖα ὡς ὁ πατήρ εἰστία τοὺς 5
ἐταίρους, συνελθόντων εἰς τὸ δεῖκνον λαμπρὰ μὲν ἦν ἡ παρασκευὴ καὶ τοῖς εἰσιούσι προσεφέροντο ποδοικτήρες οἴνου δι' ἀρωμάτων. οὗς ἰδὼν ὁ πατήρ καλέσας τὸν Φῶκον 'οὐ καύσεις, ἔφη, τὸν ἐταῖρον διαφθείροντά σου τὴν νίκην'; 10

53 Athenaeus XII 526c. Θεόπομπος δ' ἐν πεντεκαιδεκτῇ Ἱστοριῶν χιλίους φησὶν ἄνδρας αὐτῶν (scil. τῶν Κολοφωνίων) ἀλοφυγεῖς φοροῦντας στολὰς ἀστυκολεῖν· δὲ δὴ καὶ βασιλεῦσιν σπάνιον τότε ἦν καὶ περισπούδαστον. ἰσοστάσιος γὰρ ἦν ἡ πορφύρα πρὸς ἄργυρον ἕξταζομένη. τοιγαροῦν διὰ τὴν τοιαύτην ἀγωγὴν ἐν τυραννίδι καὶ 15
στάσει γενόμενοι αὐτῇ πατρίδι διεφθάρησαν. ταῦτα εἰρηκεν περὶ αὐτῶν καὶ Διογένης ὁ Βαβυλώνιος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Νόμων.

Libri περὶ μουσικῆς reliquiae.

54 Philodemus de musica p. 5 Kemke. καὶ ἐν ὀλίγοις (μ)ὲν κυρίων γίνεσθαι τὰς μελέτας τῶν (κα)τὰ τὰς ἀρετὰς. ἀναγκαί(ον γ)ὰρ 20
ἐν τοῖς ἐλάττωσιν καὶ τοῖς ὁμοίοις ὡς(πε)ρ στοιχει(οῦσθαι· καὶ τοῦτο συ)μβαίνειν (διὰ τῆς μουσικῆς).

55 Philodemus de musica p. 6 Kemke. (πάντων τὰ μέλη αὐτῆς τὰ μὲν καλὰ καὶ σώφρονα καὶ ἀ)ν(δ)ρεία, τ(ὰ) δ(ὲ) δειλὰ κα(ὶ) ἀκόλαστα καὶ δ(λ)ως α(ὶ)σχηρὰ προσαγορευόντων, ὡς συνεπιφερούσης τὰς 25
τοιαύτας διαθέσεις. οὐ γὰρ ἂν ἴσως οὐδ' ἐφαίνοντο μὴ οὐδαί γε κα(τ') ἀλήθειαν. οὐδ' ἰατρικώτερον γοῦν φαίνεσθαι μὴ (δ)ν)των ἰατρικῶν, οὐδ' ἰππικώτερον μὴ (δ)ν)των ἰππικῶν.

56 Philodemus de musica p. 7 ed. Kemke. αὐτὴν δὲ καθ' ἑαυτὴν (τὴν σύ)νεσιν τοῦ τε (ἀ)ρ(μονικοῦ) καὶ τοῦ φουθμ(ικοῦ ὁμ)ολογῶν 30
εἶναι (πρὸς τὴν και)δεῖαν χρήσιμον.

ibidem paulo post: καὶ τὴν ἔξ(ε)ν ποι(ή)σειν ἀρμ)ονικωτάτην καὶ (φουθμικω)τάτην· ἐπιξητή(σαντος) δὲ τινος, πότερον οἷσ(εται τι)ας

6 Παναθηναῖοις A. corr. Nauck. Cf. Plut. Phoc. 20. 13 δ δὴ Coraes, 3θεν AE. 19 fragmentum et originis dubiae neque sententiae clarae, quod tamen probabile sit ad Diogenem referendum esse, omittere nolui, inde a στοιχειοσθαι ipse supplēvi. 20 an κυρίως? 23 Sententia ut intellegatur haec fere antecessisse sumendum est: φαίνεσθαι δὲ τῶν τῆς μουσικῆς ἀρμονικῶν τὰς μὲν σωφρονικὰς καὶ ἀνδραίεας μᾶλλον, τὰς δὲ φορτικατέρας etc. 27 ὅτων bis scripsi, τι τῶν Kemke. 30 τὴν scripsi, διὰ Kemke. 32 καὶ τὴν—φουθμικωτάτην suppl. Gomp.

ἀρετὰς ἢ τίνας ἢ (μουσικῆ), προάγει Δάμωνα τὸν μουσικὸν
(τὰ ὅμοια) σχεδὸν οἰεσθαι. λέγοντα γὰρ αὐτόν, προσήκειν (ἄδον)ε
καὶ καθαρίζον(τα τὸν π)αιδα μὴ μόνον etc.

57 Philodemus de musica p. 8 ed. Kemke. (τὸ) δὲ κα(λῶς καὶ)
5 χρησίμως κινεσθαι τε καὶ ἡρμεῖν τῷ σώματι τῆς (γυ)μναστικῆς, καὶ
τὰς ἐπὶ τούτων τεταγμένας αἰσθήσεις κριτικὰς ποιεῖν· ὑπὸ δὲ τῆς
γραφικῆς τὴν ὄψιν διδάσκεισθαι καλῶς κρίνειν πολλὰ τῶν ὁρατῶν·
τῆς δὲ μουσικῆς τὸ μὲν ἀναγκαῖον ἦ(ττον) τούτων ἔχειν (δοκού-
σης) etc.

10 58 Philodemus de musica p. 8 Kemke (refert Diogenis Baby-
lonii de musica opinioniones). τὰ κατὰ τὰς ὀργὰς καὶ τὰ μ(ε)θ' (ἡ)δο-
νῆς καὶ (λύ)πης ἐντυγχάνοντα κοινῶς, εἰπειδὴ τῶν οἰκείων θ(ιαθῆ)σον
οὐκ ἔξωθεν ἀλλ' ἐ(ν ἡ)μῖν ἔχομεν τὰς αἰτίας· (τῶν) δὲ κοινῶν εἶναι
τι καὶ (τὴν) μουσικὴν· πάντας γὰρ Ἑλληνας τε καὶ βαρβάρου(ς αὐ)τῆ
15 χρῆσθαι καὶ κατὰ (πᾶ)σαν, ὡς εἴπειν, ἡλικίαν· (ἡδῆ) γὰρ πρὸ τοῦ
λογισμῶν ἔ(χειν) καὶ σύνεσιν ἔπιτεσθαι(ι τὴν) μουσικὴν δύναμιν (παι-
δικῆς) ἥστινος (οὖν ψυχῆς) etc.

59 Philodemus de musica p. 9 Kemke. νόμον θε(ί)σιν, πά(ν-
τας) αὐτῆ χρῆσ(θα)ι καὶ μη(θέν)α (και)νοτομεῖν, τὴν δὲ ν(ὺν ἐπι)ο-
20 λ(ά)ζουσαν διάθεσιν ἀπ' (αὐτῆς) ἀφιστημέναι. καὶ τοῦ(ς) δειδυραμ-
βικῶ(ς) δὲ τρόπ(ο)υ(ς) εἰ τις συγκρίναι, τὸν τε κατὰ Πίνδαρον καὶ τὸν
κατὰ Φιλόξεον, μεγάλην εὐφροδῆσεσθαι τὴν διαφορὰν τῶν ἐπιφαινο-
μένων ἡθῶν, τὸν δ' αὐτόν εἶναι λόγον καὶ περὶ τῶν ἄλλων τρόπων
(ὀποι)ων δὴ τινων. γ. 20 χρῶμα.

25 60 Philodemus de musica p. 10 Kemke. -χρόνον, καταρξαμέ(νων)
τῶν Μαντινέων τε καὶ Λα(κε)θαιμονίων (καὶ Πελ)λα(νε)ων· παρὰ
τούτοις γὰρ κα(ὶ πρ)ώτοις καὶ μάλιστα τὴν ἀκριβεστάτην ἐπιμέ(λειαν)
γενέσθαι τῶν τοι(ούτων) ἐπιτηδευμάτων (καὶ τῆς) ἄλλης μουσικῆς.

ibidem. τοιαύτης δ' οὖν (γενομ)ένης ἀγωγῆς καὶ (συνα)θροίζο-
30 μένης πολ(λῆς κ)αὶ γενναίας σπου(δῆς οὐ)τως ὥστε καὶ οἰκει(ωθῆ)ναί
τε καὶ ἄψασθαι . . . εως τὴν τοιαύτην (ἀγωγή)ν, οὐκέτι καταλείπει
χώραν τοῖς ἐναντιωθε(ί)σιν, οὐχ ὑπάρξειν τὸ παραδεξόμενον (ἐνε)κα
τῶν ἐθῶν τε (καὶ θε)μάτων etc.

61 Philodemus de musica p. 11 Kemke. συ(νωμολογ)ημέναι δ'
35 αὐτῷ, τὰ μὲ(ν αὐτο)φροῦ(ς) αἰσθήσεως δε(ί)σθαι, τὰ δ' ἐπιστημονικῆς,
τὰ (θ)ερμὰ μὲν καὶ τὰ (ψ)υχρὰ τ(ῆς αὐ)τοφροῦ(ς), τὸ δ' ἡρμοσμέν(ον)
καὶ ἀνάρμοστον τῆς ἐπ(ιστη)μονικῆς· (εἰ)τέραν δὲ τῆ (τοι)αύτη συ(ν-

2 λέγοντα Brinckmann. 4 initium suppl. Gomp. 8 ἦττον supplevi.

11 Irae et voluptatis et aegritudinis sensus omnium hominum communis item-
que musica ad omnes pertinet. 23 λόγον scripsi, τ. σπον pag. 24 ὀποιων
δὴ τινων scripsi. 31 fortasse: φύσεως. 32 an ταῖς ἐναντιώσεσιν?

ε)ξευγμένη(ν κα)ι παρακολουθοῦσαν ὡς (ἐπι τ)ὸ πολὺ, δι' ἧς δεχόμεθα (τὴν π)αραπομπήν [ἦδον(ἦν) ἐκ]άστῳ τῶν αἰσθητῶν (ἦδον)ἦν τε (καὶ λύ)πην, οὔσαν (οὐ πᾶσι) τὴν αὐτήν. οὐ γὰρ ἂν (ἀνα)μειχθῶσιν δύο αἰσθήσεις, (περὶ) μὲν τὸ ὑπο(κ)εῖ(μ)ενον συμ(φ)ωνεῖ(ν), οἷον ὅτι . . ἦγον ἢ ἀ(ὕ)στηρόν, περὶ δὲ τὴν (π)αραπ(ομπή)ν ἦδον(ἦν) (τ)ε καὶ λ(ύ)πην) 5 διαφωνεῖν (ἐν)α(ργῶς).

Contra haec disputat Philodemus lib. IV p. 62 sq. Kemke: κατὰ ποι(ον) τὸ ὑ(πὸ ἄλ)λ(ῆ)ς δυνάμεως περὶ τὴν αἰσθησιν καταλαμβάνεσθ(α)ι τὰς ποιότητας ὧν ἀντιλαμβάνονται, καὶ τὰς ἦδ(ονά)ς καὶ ὀχλήσεις τὰς (ἀ)π' αὐτῶν, τῆς μὲν αὐτοφνοῦς, τῆς δ' ἐπιστημονι(κῆ)ς· 10 ὑ(πὸ γ)ὰρ αὐτοφνοῦς καὶ (ἀλ)όγου κρείνεται(ι δυνάμεως ἢ ποι)ότης αὐτῆ κ(αθ' αὐτήν· ὑπὸ δ' ἐπ)ιστημονι(κῆ)ς τὸ πρὸς ἡμᾶς ἀπ' ἐκείνου μᾶλλον; ο(ὗ μαχόμενον τ)οῖς ἐναργέσι(ν καὶ διεψευσμέν)ον προ(χ)ειροῦτα(τα; κα)τὰ λόγον δ(ὲ) καὶ τὸ (ἐπι τούτῳ ὁμοι)ον, ὃ φησιν ἐναργ(γ)ῆς εἶνα(ι, ελλη)πται· <αἰ> παραπ(λη)σιοι γὰρ(ρ) αἰσθ(ή)σεις κατὰ τ(ῆ)ν 15 διάθ(ε)σιν οὐ(χ) ὅτι μὲν (αὐ)στηρόν τὸ ὑ(ποκ)εῖ(μ)ενον ὁμολογοῦσιν, εἰ δ' ὀχληρῶς ἢ ἐπιτεργῶς (ἐχ)εῖ διαφωνοῦσιν, ἀλλὰ τὴν αὐτήν· ποι- οῦνται κρίσιν. καὶ ἐπὶ μὲν γε τούτῳ(ν) παρά τινας προδιαθέσεις ἐνδέχεται παραλλατούσας συμβαίνειν ἐπαισθήσεις, ἐπὶ δὲ τῶν ἀκοῶν οὐδ' ἔστιν ὄλωσ διαφορά τις, ἀλλὰ πᾶσαι τὰς ὁμοίας τῶν ὁμ(ολ)ων 20 μελῶν ἀντι(λήψ)εις ποιοῦνται καὶ τὰς ἦδονάς παρακλησίους ἀπολαμβάνουσιν, ὥστε καὶ τῆς ἐνα(ρ)μονίου καὶ τῆς χρωματικῆς διαφέρονται (οὐ) κατὰ τὴν ἄλογον ἐπα(ισ)θησιν ἀλλὰ κατὰ τὰς δό(ξ)ας), οἱ μὲν, ὥσπερ οἱ τούτῳ (π)αρακλησί(οι), τὴν μὲν) φά(σκο)ντες εἶναι σεμνήν κα(ὶ γεν)ναίαν καὶ (ἀπ)λήν καὶ (καθ)αρὰν, τὴν (δ' ἔ)νανδρον (καὶ 25 φο)ρτικὴν κα(ὶ) ἀνελεύθερον. οἱ δὲ — οἱ δὲ — τὰ δ' ἀνά(λ)ο(γ)α καὶ ἐπὶ τῶν ἠνθμῶν (κ)α(ὶ) μελοποιῶν· καὶ (π)ρό(θ)ηλόν) ἔστιν ὡς ἡ μουσική, καὶ (ἦ) πολυε(ι)θεστάτη κα(θ' ἔ)κταν διαφορά ἀλ)ῶι προσοῦσα (αὐ)τῆι, τῶν (ἦ)θῶν ἐ(μ)φ(ά)σεις οὐδέποτε (πο)ιῆσει(ι οὐδ' ἄλλων | ἄλ- λως κατὰ τὴν διάθ(ε)σιν τὰς | ἀκοὰς κινήσει) ἔτε ἀπαρα(λ)λάκτου(ς 30 κ)αθεστῶσας. καὶ διὰ τοῦ(το) ζητῶν μουσικῶς τὴν τοιαύτην σύνεσιν, ἣ δυνήσεται διαγινώσκειν, αἱ ποῖαι τῶν αἰσθήσεων πῶς διατεθήσονται, τῶν ἀνυπάρκτων ἐπιστήμην ζητεῖ καὶ τ(ὰ) πρὸς τοῦτο κενῶς παραδίδωσιν.

62 Philodemus de musica p. 12 Kemke. (δύνασθαι γὰρ τὴν μου- 25 σικὴν ἀκείνητον ψυχὴν καὶ ἡσυχάζουσιν ἐγείρειν καὶ ἄγ)ειν εἰς τοιαύτην διάθ(ε)σιν οἷ)αν αὐτῆ κινήθῆναι (κατὰ φύ)σιν ἔστιν ὑπὸ τῆς

1 δεχόμεθα scripsi, ΛΟΚΟΜΕΝ pap. 2 ἦδον(ἦν) seclasi, errore bis scrip- tum. 3 οὐ πᾶσι supplevi. | ΟΥΤΙΑΡΑΝ . . . ΜΕΙΧΘΕΙCΑΙ pap. 4 fortasse: πικρόν. 6 ἐναργῶς addidi. 8 A. O pap. 11 ΕΤΗC pap. 12 ΑΥΤΗC pap. 16 ΝΗΡΟΝ pap. 36 ΤΙΝ pap. 37 διάθ(ε)σιν contra sententiam

προ(σηκού)σης μελωδίας· ἐπει ο(ὐ πάν)τες ἁμολως κινηθῆσ(ονται) πρὸς τῆς αὐτῆς· ἢ τοῦ(ναντι)ον ἐξ ἀττούσης τε καὶ (φερο)μένης πρὸς (δ, τ)ι δὴ (πρα)ῦνειν τε καὶ εἰς ἡρεμ(ίαν) καθ(ισ)τάνειν ἢ μετακε(ινεῖν) καὶ ἀποστρέφειν πρὸς ἕλ)λην ὁρμῆν ἀπ' ἄλλη(ς ἢ τὴν) ὑπάρχουσαν
5 ἄγειν δ(ιά)θεσιν εἰς αὖξησιν ἢ ἐλάτ(τω)σιν.

idem lib. IV p. 65 Kemke. ἐπειδήπερ οὐδὲν μέλος καθὸ μέλος, ἄλογον ὑπάρχον, ψυχὴν οὐτ' ἐξ ἀκινιήτου καὶ ἡσυχασούσ(ης) ἐ(γ)είρει καὶ ἄγει πρὸς τὴν κατ(ὰ φύ)σιν ἐν ἡ(θ)ει διάθεσιν, οὐτ' ἐξ ἀ(τ)τούσης καὶ φερομένης π(ρὸς δτ)ι δῆποτε πρα(ῦ)νει καὶ εἰς ἡρεμίαν καθίστησιν,
10 οὐδ' ἀπ' ἄλλης ὁρμῆς ἐπ' ἄλλην ἀποστρέφ(ειν) οἶόν (τ' ἐστ)ιν οὐδὲ τὴν ὑπάρχου(σα)ν διάθεσιν εἰς αὖξησιν ἄγειν καὶ ἐλάττωσιν.

63 Philodemus de musica p. 12 Kemke. καθόλου μὲν

πᾶσαν μουσικὴν (post duos versus) δε εἰ μιμητικὸν . . . etc.

idem lib. IV p. 65. οὐδὲ γὰρ μιμητικὸν ἢ μουσικὴ, καθάπερ
15 τινὲς ὄνειρ(άττ)ουσιν, οὐδ', (ὡς ο)ὔτος, ὁμ(οι)ό(τ)η(τα)ς ἡθῶν οὐ μιμητικὰς μὲ(ν ἔ)χει, πάντως δὲ πάσα(ς τῶν ἡ)θῶν ποιότητος ἐπ(ι-φρα)ίνε(ι) τοιαύτας ἐναρ(γῶ)ς, τ(ὸ) μεγα(λ)οπρεπὲς καὶ ταπεινὸν καὶ ἀνδρῶδες καὶ ἀνανδρον καὶ κ(όσ)μιον καὶ θρασύ, μ(ᾶ)λλον ἤπερ ἢ μαγειρικὴ. (δι)όπερ οὐδὲ καθ' αὐτὰς ἔ(χου)σι διαφορῶς οὐδὲ κατὰ
20 τὴν (ἄ)λλήλαις μεῖξιν· οὐδὲ τὰς ἐναντίας ἀλλήλαις διαθέσεις, ὅσον ἐπὶ τοῖ(ς) πρὸς ἀκοὴν ἐπαισθήμασιν (δι' ἄρ)μ(ο)ν(ι)ῶν ἔστιν δημι-ο(υ)ργ(εῖν). ἃ δὲ λέγει πρὸς | ασθαι κίνησιν || (ἐν) ἄλλω τόπῳ κατοψ(όμε)θα.

64 Philodemus de musica p. 12 Kemke. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ μα-
25 κρότερα μὲν εἴρηκε καὶ μάλιστα περ(ι τ)ῆς πρὸς τὸ δαιμόνιον μουσικῆς, οὐκ ἀποδεικτικῶς ἀλλ' ἱστορικῶς καὶ ἐξηγητικῶς, ἀρκέσει δὲ τὴν συγκεφαλαίωσιν ἐπιτεμεῖν. καὶ τ(ὴ)ν ἔννομόν τε καὶ σ(π)ου(δαζο-μ)ένην μουσικὴν πρῶ(τα) μὲν φησιν ἕνεκα τῆς πρὸς τὸ θεῖον συν-ταχθῆναι τειμῆς, ἔπειτα τῆς τῶν ἐλευθέρων παιδείας· ὅτι δὲ πρὸς
30 τ(ὸ) θε(ῖον), καὶ αὐτὰ σημαίνειν τὰ ὀνόματα, τό τε θεωρεῖν (καὶ τὸ)ν θεατὴν (καὶ τὸ) θεάτρον.

Idem lib. IV p. 66. περὶ τολύων τῆς διὰ τ(ῶν μου)σικῶν (τ)οῦ θεῖου τειμῆς εἴρη)ται μὲν ἀντάρκως καὶ πρότερον — — — διόπερ οὐδ(ὲ) συνάγετα(ι) τὸ τοῖς κατὰ μέρος αὐτὴν χρησιμεύειν, ἀλλ' εἴπερ
35 ἄρα (τ)ῶ(ι) δημοσίῳ· καὶ τούτῳ δ' οὔτε πᾶν εἶδος αὐτῆς οὔτε ὅσον ποτὲ παρ(αλαμ)βάνεται διαπεποι(κιλ)μένο(ν), ἀ(λ)λὰ (ὀ)πό(σον) λι(τό-τερον)· καὶ οὐχ ὑπὸ πάντων(ν ἄλλ') ὑπὸ τινῶν Ἑλλήν(ων κα)ὶ κατὰ ἐνλοῦς καιροῦς καὶ (τό γε) νῦν διὰ μισθωτῶ(ν ἀνθρ)ώπων(ν). — — —

pugnāt. || κατὰ φύσιν suppl. Gomp. 17 ἐναργῶς scripsi, ENAICE. pap.
19 scil. αἱ ἀμονίαι. 36 ἀλλὰ—λιτότερον suppl. Gomp.

ἀλλὰ δὴ καὶ πάσαι τῶν γ' Ὀλυμπίων ἡ πλείστη δ(ό)σις οὐ(χ)λ τῶ(ν) μελῶν κα(λ) τ(ῶ)ν κ(ρ)ούσεων (ἦν, οὐδὲ) τοῦ θεωρε(ί)ν (καὶ τ)οῦ θ(εατοῦ) κα(λ) τοῦ θ(εάτ)ρο(ν)· καί(τοι) ὀνομάσθαι (φ)ῆσει(εν) ἄν τις καὶ ἀπὸ τοῦ θεῖν τὸ θεωρεῖν καὶ τὸν θεατήν (κ)αὶ τὸ θεάτρο(ν)· οὐ γὰρ ἐπικαιωνεῖ τὸ θεῖον αὐτοῖς μᾶλλον ἢ τὸ θεῖν· καὶ τὰ θεά-
ματα συνάγεσθαι τῆς τιμῆς ἔνεκα πα(ρ)ειλη(φ)θαι τῶν θεῶν, ἀλλ' οὐ τὴν μουσικήν, ἀκουστικήν γ' ὑπάρχουσαν· μᾶλλον δ' ἀπὸ τοῦ ταῖς ὕψεσ(ιν) ὄραν καὶ τῆ διανοίᾳ προσηγορεῦσθαι ταῦτα.

65 Philodemus de musica p. 67 Kemke. ἐπεὶ δὲ ἀποχρώντως καὶ περὶ τοῦ διὰ μουσικῆς παιδεύεσθαι λέλεκται, περὶ τῶν ἐ(γ)κωμίων¹⁰ αὐτὰ ταῦτ' εἰπόμεν, ὅτι καὶ ὑπὸ τῶν ποιημάτων ἐγίνετο, ἀλλ' οὐχ ὑπὸ τῶν κατὰ μουσικήν τὴν νῦν ἐξεταζομένην. — — — εἰς δὲ τοὺς γάμους καὶ μάγειροι καὶ δημο(υφ)γοὶ παραλαμβάνονται, καὶ τὰ ποιήματ' ἐστίν, οὐχ ἡ μουσική, τὰ τὴν εἰρημένην ὑπ' αὐτοῦ παρεχόμενα χρεῖαν ἐν τοῖς ὑμεναί(οι)ς· καὶ βραχεῖά τις ἀπαρχὴ τοῦ¹⁵ γένους ἐγίνετο καὶ παρὰ τισίν, ἀλλ' οὐχ ἄπασιν, καὶ τοῖς γαμοῦσιν, οὐ(χ)λ καὶ τοῖς ἄλλ(λ)οις, εἰ δὴ καὶ γάμος ἀπλῶς ἀγαθὸν ἂν λέγοιτο. — — καὶ μὴν (τό) γε ἐρωτικὸν πάθ(ο)ς οὐθ' ὅσιον ἀλλὰ — — — εἰ(ρ)η(ε)ται δὲ καὶ ὑπὸ τούτου ταρα(χ)ῶδες ὑπάρ(χ)ειν· οὐθ' ἂ γίνε(σ)θαι φησι, διὰ μουσικῆς συν(τ)ελεῖτ' ἀλλ' ὑπὸ τῶν ποιημά-²⁰ (τ)ων, οὐτε βοηθεῖται διὰ (μουσικῆς καὶ ποιητικῆς) ἔρωτος (ἀ)λλ' ὑπὸ τῶν πλείστων κα(λ) (τ)οῖς πλείστοις ἐκάζεται. κα(λ) τ(α) γίνεσθαι δ' ἐν τοῖς ἐρωτι(κ)οῖς ὑπὸ τούτου λεγόμενα καρίστησιν ἐκάτερον, ἐφιστα(μ)ένου δὲ λ(όγ)ο(ν) καὶ παντάπασι. καὶ τοὺς θ(ρ)ή(ν)ους μέντοι ποι(ή)ματ' εἶναι συμβέ(β)ηκε καὶ τοῖς ὄλοις οὐ(θ)δὲν λατρεύειν²⁵ τῆς λύπης, ἀλλ' ἐνλοτε καὶ ἐπίσχει(ν), τὰ πολλὰ δὲ ἐπιτελεῖν, καὶ δὴ (κ)ρὸς τοῦτο τῶν (γ)ραφῶν(τ)ων ἀμ(ιλ)λωμένων, εὐ(πάθ)ειαν δὲ καὶ εὐσχημοσύνην ἐκ (τ)οῦ(τ)ων μὴ πα(ρ)α(κ)ολουθ(ε)ῖν, ἀ(λλ)ὰ τ(οῦ)ναντίον, εἰς ὑπερ(βολή)ν ἐκκαλουμένων, (μο)υσικῆς (ἡθ)ος οὐδ' ἐπίδεχομένης.³⁰

66 Philodemus de musica p. 14 Kemke. νόμοις, τὸν τε περὶ τὰς πο(λεμικὰς) ἐνεργείας καὶ τὸν (περὶ τὰς) γυμναστικὰς καὶ ἀ(θλη)τικὰς τὸ μὲν παλαιὸ(ν) ἐπὶ κ(λ)εῖον, νῦν δ' ἐπ' ἔλαττο(ν). κοί(ν)η μὲν γὰρ πρὸς τὰς πο(λεμικὰς) τοῖς ἐν τῇ σάλπιγγι καὶ νῦν τὸ πολὺ πλῆθος (τῶν) Ἑ(λ)ληνῶν χρῆσθαι, τι(νὰς) δὲ καὶ τ(ῶ)ι διὰ τῶν αὐ(λ)ῶν²⁵ πρὸς δὲ τὰς ἀθλήσεις (καὶ) τῇ σάλπιγγι σημαίνειν τὸν πολεμικὸν νόμον, δντι(ν)' (ἂν) ἐχῶσιν, ἐπὶ τὸ (πολύ) ἐν τοῖς δὲ πεντάθλοις (ἐς) τὴν ἄλσιν καὶ τὸν δί(αυλο)ν αὐλῶ πεποιῆσθαι || (καὶ) πρὸς τῆ(ν) χρι-

²⁶ pro καὶ priore exspecto μὲν. ²⁹ ὑπερβολὴν Brinckmann, ὑπερπάθειαν Acad. || ἡθος scripsi, . . . s pap. ³⁵ ἀτέων pap.

ρουσιάν (δὲ ἀύλεισθαι) τὸ ὁμώνυμον (μέλος. Ἀργείο)υς δὲ καὶ πρὸς (τὴν) πάλην (προσ)άγειν τὸν αὐτόν).

Idem lib. IV p. 69. ἀλλὰ μὴν ἰκανὰ (καὶ) περὶ τῆ(ς) πρὸς το(ύς) πολέ(μους) συναρ(γ)ίας π(ρ)ο(γ)ή(γ)ραπταί· — — τὸ (δ)ὲ τῶν ἀθλημά(τ)ων γέ(ν)ος οὐδ' ὑπὸ κά(ν)των ἐπα(σκει)ται, κοιν(ῆ)ν (δ') ἡμεῖς (ἐπι)ζητοῦμεν εὐχρηστίαν (καὶ) καθ' ἕκαστον (ex sequentibus nihil de Diogenis sententiis colligi potest).

67 Philodemus de musica p. 14 Kemke. προσήχθ(αι) δὲ τὴν μουσικὴν καὶ πρὸς τὰς χορικὰς (ὀρχή)σεις τῶν τε γυμνοπα(δικ)ῶν καὶ τῶν ἐνόπλων τούτων δραματικῶν, τραγικῆς καὶ σατυρικῆς καὶ κωμικῆς. τὴν μὲν οὖν καλλί(στην) τούτων τὴν τραγικὴν ἐκ)ατέρων . . . | τῆ)ν δὲ σατυρικὴν.

Idem lib. IV p. 70. καὶ διότι περιηρημέ(ν)ης (τ)ῆς ὀρχήσεως ἐκ τῶν δραμάτων οὐδὲν ἔχομεν ἕλαττον, ἐπειδήπερ ο(ὐ)δὲν ἦν ἐν οὐδέ- 15 μῃ πρὸς τὸ καλὸν καὶ γενναῖον συνέργημα. ταῖς δὲ θηλείαις εἰ καὶ τὰ π(ο)τήματα κα(τ)ὰ τὸ συνέχον ἐποίηθη, τοσοῦτον ἀ(κ)έχω τοῦ χρήσιμον τι ν(ο)μῆζειν περ(ι)γίνεσθαι διὰ μουσικῆς πρὸς γενναϊότητα κ(α)ὶ σωφροσύνην καὶ εὐταξίαν, ὥστε κα(ὶ) λείαν ἐπισφαλῆς κελδομα(ὶ) καὶ ὑποπτον τὸ δ(ί)δαγ(μα), (μ)ή ποτε πολλὴν ἀφορμὴν διδῶ πρὸς ἀκο- 20 λασία(ν) καὶ ἀ(τ)αξίαν (β)ακχεύουσα(ν), ὧν ὑπομνήσω που προβαίνω.

68 Philodemus de musica p. 15 Kemke. τὰ μαντευόμενα τῶν οἰκείων ἔνωθεν (ἔχειν) φύσει τὸ μέλος κ(ινητικὸν) τι καὶ παραστα- (τικὸν) πρὸς τὰς πράξεις, (καὶ) μ(ε)μνηθεῖσθαι γ' Ὀρ(φ)έα θ(έ)λξ(αι) τὰς πέτρας, κ(ινεῖν) δὲ ο(ὐ)κ ἐκεί(ν)ας ἀλλὰ (τοὺς) κο(νο)νύτας παρίστα(σθαι) 25 δ)ιὰ καὶ Πτολεμαῖον (κελ)εῦσαι τοῖς ἀθνατοῦ(σιν) καθελκύσαι(ι) κέλευ(σμα) π(ρ)οσαυλεῖν Ἰσμηνί(αν).

Idem lib. IV p. 70. νῦν) δὲ (μ)εταβάς λέγω διό(τι) τῶν συν- ηγμένων ὑπὸ Διο(γένο)υ(ς) τὸ ἄνωθεν (ἀ)εὶ (τὸ) μέλος ἔχειν τι κινη- (τικὸν) καὶ π(α)ραστατικὸν πρὸς (τὰς) πράξεις, (εἰ) μὲν ὑπὸ τῆ(ς) 30 πρ(ο)νοίας εἰσῆχθ(αι) φη(σι) τού(του) χά(ρι)ν, οὐκ εἶ(δ)καί(φ)ρον ἐστίν) ἔξετάζειν, εἰ δ', ὡς τὸ πῦρ φύ(σ)ει καυστικὸν τῶ φύσιν ἔχειν καυστι- κὴν πρ(ο)σαγο(ρε)ύομεν, οὕτω κα(ὶ) τὸ μέλος ἄξιοι, (ν)α(ὶ) μ(ά) Δία μ(ε)γα ψεύδεται(ι). — — — πρὸς δ' οὖν τὴν ὑπό(νο)ιαν τὴν οὕτω κωφὴν (ἔ)οικεν ἐπεσπᾶσθαι τὸ τοῖς ἐλα(ύ)νουσιν ἐν ταῖς ναυσὶν καὶ 35 τοῖς θερῶζουσιν πάλαι καὶ τὸν οἶνον ἐργαζομένους καὶ πολλοῖς ἄλλοις τῶν ἐπίκο(ν)α συντ(ε)λούν(τ)ων ἔργα τῶν ὀργάνων τινὰ παρα(ξ)ε(ν)γ- νύειν· δ καὶ Πτολεμαῖο(ν) οὐ(τ)ο(ς) γράφει πεποιηκέναι το(ῖς) καθέλ- κουσιν. — — — (κ)ᾶ(ν) τὸν Ὀρφέα (μ)ή δ)ιὰ (τ)ῆ(ν) ἔξο(χ)ὴν τῆς

10 desideratur καὶ τῶν pro τούτων.

23 γ' scripai, τ' psp.

30 δια-

νοίας Kemke.

ἐμ(μ)ελ(είας ὑπ)ακ(ου)ωμεν μεμυθ(ε)ῖσθ(αι) κα(ι) τοῦ(ς λ)ῖθ(ο)υ(ς) κα(ι) (τὰ δένθ)ρα θ(έλ)γειν, ὡς κα(ι ν)ῦν ἡμεῖς εἰώθαμεν ὑπε(ρ)βο(λικῶς) λέγειν, ἀλλὰ τοῖς τριηρα(ύ)λαις, ὥσπερ ὁ Στωϊκός, ἀνα(λόγ)ως (ἐ)φ(ε)στῶτα ποιῶμεν (οἰ)κοδόμοις, διὰ ταῦτα φήσομεν, (οὐ δι)ὰ τὰ τοῦτου ληρή(μα)τα.

69 Philodemus de musica p. 15 ed. Kemke. (οὐ) μόνον δὲ τὰς ψυχὰς (διατιθ)έναι πως, ἀλλὰ κα(ι) τὰ σώ(μ)ατα. παιδὸς γούν α(ύ)λ- οὔντος (κ)αί τι μέλος μουσικῶν (διαπεραίνοντος) τὸ πρόσω(πον) etc.

Idem lib. IV p. 72. χάριεν δ(ὲ) τ(ὸ) μὴ μόν(ον) φάναι (τ)ὰς ψυχὰς διατιθ(ε)ν(αι) πως τὸ μέλος <ἀλλὰ> κα(ι) τὰ σώματα, καθάπερ προ(σ)- 10 επιτε(λ)νοντα — — διὸ κα(ι) (πρότερον μὲν) ἐχ(ρ)ῆν τὸ σῶ(μ)α δι(α)τεθει(μ)ένον ἐκιδεῖξαντα τὸ πα(ρα)δοξ(ό)τερον ἐπιφέρειν „οὐ μόνον δὲ τὸ σῶμα“ λέγοντ’ „(ἀ)λλὰ κα(ι) τὴν ψυχὴν πως δι(α)τίθησιν.“ οὐ μὴν ἀλλὰ θαύματος ἄξιον, πῶς ἐξ οὗ λέ(γ)ει δείκνυται τὸ κα(ι) τὰ σώματα. τὸ γὰρ (π)ρόσωπον τῶ(ι) ε(σ)χηματισ(μ)ένωι τὸ τῶν ᾄθ(όν)- 15 των ἐ(κ)είνησε κα(ι) παρέστησε πρὸς τὴν ἐνεργειαν τῆς φθῆς, οὐ τὸ μέλος ἐκίνη(σ)εν τὸ σῶμα κα(ι) διέθηκέ πως, εἰ μὴ μέλος ἐ(σ)τίν ὁ σχηματισμός.

70 Philodemus de musica lib. IV p. 73 Kemke. τὸ δὲ τὸν ζω- (γρ)άφον ἐπιτυχεῖν τῆς ὀ(μο)ιότητος, δεῖ ἦσεν ὁ κ(ι)θαροφ(θ)ός, ὑπὸ πῶ μὲν τοῦ μέλους τὴν ἐπιτυχίαν. ελ. ι. ποι|εῖν, ἀλλὰ τῆ(ς) ψυχ(ῆ)ς αὐτῆ ἐ(σ)τὶ μᾶλλον ἡπ(ε)ρ ἢ (τ)ῶ(ν) κ(α)θηκόντων· ἰσχυρὴν γὰρ ἐμπα(ν)ει προσειληφότας, ὅπερ ἐστὶν σω(μ)ατικόν· ὥστ’ ἐχ(ρ)ῆν ἐνηλλ(α)χέναι κα(ι) διὰ μ(ὲ)ν τοῦ ζ(ω)γράφου τὸ τὴν ψυχὴν (κ)ι(ν)εῖσθ(αι) προσβιβάσειν, διὰ δὲ τῶ(ν) καθελκόντων τὸ κα(ι) τὰ σώματα. ἕλλως δ’ ἐπεξήτησεν π ἂν τις ὑ(π)ερηθέως, τί τῆς φθῆς σ(υ)μβαλλομένης δμο(ο)ν ἐγραψεν, ἀ(θ)υνατικὸν πρότερον· οὐ γὰρ δὴ κα(ι) τεχνικωτέρους (γε) ποιεῖν τὸ (μέ)λος ἐ(ν)όμι(σε)ν, ἢ μακάριο(ς) ἦν (τ)ῆς σ(υ)νέσεως.

71 Philodemus de musica lib. IV p. 74 Kemke. ὁ δ’ ἐπά(γ)ει τοῖς (θ)αύ(μ)ασιν τοῦτοις ἕλλα τέρατα, κινητικῶν λέ(γ)ων μᾶ(λλ)ον π εἶναι τῆς (λ)ογι(στι)κῆς (διαν)οίας (τὸ ἀ)δόμενον ἢ τὸ ψιλὸν πόη(μ)α· κα(ι) τὸ μόνον τὸ τοῦ Κρέξου πόημα καίπερ οὐκ ὄν ἀνάρμοστον πολὺ σεμνότερον φαίνε(σθαι) τοῦ μέλο(υ)ς προστεθέντος, κα(ι) τοὺς ὕμνους τοὺς ἐν Ἐφέσω(ι) κα(ι) τοῦ)ς ὑπ(ὸ) τ(ῶ)ν ἐν Λακεδαιμον(ι) χο- ρῶν ᾄθ(ο)μένους μῆθ(ὲ)ν πο(η)σεῖν παραπλήσιοι ἀφαιρεθέντ(ο)ς, ἀπο- 25 (χρ)ῆν ἐνόμ(ι)σεν πρὸς ἀπόδειξιν τ(οῦ) μᾶλλον κινεῖν, οὐθὲν ὑπο- λογισάμενος δε(ι) (φ)αδίως πρὸς αὐτὸν ὁ μὲν ἐρεῖ μῆδὲ ἐν πρὸς

4 διὰ ταῦτα: scil. τῶ ἀνεμμένους ἐπὶ τὸν πόνον γίνεσθαι κα(ι) κορυφότερον πονεῖν τῆ παραμείξει τῆς ἡδονῆς. 7 πως scripsi, πρὸς pap. 15 τῶ ἐσχημα- τισμένῳ scripsi, το. | σχηματισ . ενως pap. 21 fortasse: δοκεῖ.

σεμνότητα και λογιστικὴν ἔ(μ)φασιν ποι(ε)ν τὸ μέλος θ(ι)αφορώτε(ρ)ον, ἀλλὰ τέρψιν ἀκοῆς προστι(θ)ένοι μόνον, ὁ δὲ διὰ (τῆ)ν (π)ρ(ο)σπο-
λαμβα(νομέν)ην τιμὴν τῶν θεῶν και τῶν ἀνδρῶν, ο(ὗ) δι(ὰ) τὸ μέ-
λο(ς) ἐμ(φ)αίνεσθαι τῆ(ν) κα(τ)αλλ(α)γῆν, ὁ (δὲ) τ(ά)χ(α) και τοῦτο (μ)ὲν
5 γίνεσθαι, (τῆ)ν δ(ὲ) δι(ὰ)νο(ι)αν τοῦ ποι(μα)τος ἄδο(μέν)ου και προσ-
(κι)ρ(νᾶ)σθαι . .

72 Philodemus de musica lib. IV p. 75 Kemke. τὸ δ' ὑπὸ τῶν
. . . αἰων (τετι)μῆσθαι τὴν (μου)σικὴν ἰδ(ι)ώτη μὲν και ἀπαιδεύτω
τ)εκμηριο(ν ἢ)εἰσθαι(ι τῆς εὐχ)ρηστίας συ(γγ)νωσ(τόν, πε)παιδευμέ(ν)φ
10 δὲ (και) μ(α)λλον ἐτι φι(λ)οσόφ(ω μέγ') ἀν ὄνειδος (εἶ)η· ἐπ(ε)ι
και μαντι(κῆ), ὑπὸ τῶν Στωικῶν ἀξιουμ(έν)η) τιμῆς, και μ(ύ)ρια
ἔλ(λα) τ(ῶ)ν μηδὲν ἀ(γα)θὸν πα(ρα)σκ(ενα)ζόντων, (ῥ)νια δὲ (κα)ὶ
παμπόν(η)ρα (π)ροελη(λε)γγμένα και(ι φιλο)σοφία (μ)ὴ τιμώμ(ενα)?
omitto tres versus. τοῦ)ναντι(ον) δ(ὲ) ὡς κλειστο(ς) ἢ (μο)υσική, μέγρι
15 τῶν συμπο(σ)ίων προβαίνουσα. τῷ δ(ὲ) και μαινομένους ἀεὶ το(ὐ)ς
πολλοὺς νομίζοντ(ι) και παντελῶς οὐκ ἔξεστι ἐπὶ τὰ(ς) κρίσεις κατα-
φεύγειν αὐτῶν, τοῖς δὲ καταφεύ(γουσι)ν οὐδὲν ἦττον αὐτῆ)ν ἀποδοκι-
μαστέον, τὴν μουσικὴν, (δ)ιὰ τὴν (τ)ῶν ὕστ(ε)ρον (ἀ)μέλλ(ει)αν.

p. 76, 25. τὸ γὰρ λε(λέ)χθαι ἀπ(ὸ) Μουσ(ῶ)ν μουσι(κῆ)ν, αἴς)
20 πᾶσα(ν) παιδεῖ(αν) και τέχνα)ς ὄσας ἀνα)φέρουσιν (post duos versus):
και (π)ᾶσιν ἀναγκ(α)ία)ν εἶνα(ι λ)αβεῖν etc.

73 Philodemus de musica lib. IV p. 76 Kemke. ποιη(τῶ)ν τι
βαρβ . . . αι θυμὸν ἀμ(β)λύνοντα και „φωναὶ ἐν οἴνῳ“ και „(γ)λυκὴ
τρογάλιον“ αὐτῆ)ν εἶναι λεγόντων παρὰ τὰ δεῖκνα, τοῦτο μὲν φωνεῖ(ν)
25 ὡς ἐ(π)εγριφ(ό)ν(τ)ων τινῶν μελῶν και τὴν διάνοιαν ἐντε(ι)νότων
πρὸς τὴν ὁμιλίαν και τὴν ἀρμόττουσαν ἀναστροφῆ).

74 Philodemus de musica lib. IV p. 77 Kemke. τὸ το(ι)νν ὑπ(ὸ)
τῶν ἀρχαίων και(ι) πρὸς ἀγωγή)ν παραλ(α)μ(β)άνεσθαι π(α)ιδων εἰς
ὑποτύπ(ω)σιν ἀρετ(ῶ)ν τέτευχε λόγ(ο)ν (ἦ)δη πλὴν ἴσω(ς) τῆ(ς) ε)ύσε-
30 βειας, πρὸς ἣ)ν (ἦ)δέω(ς) ἀ)ν ἠκούσαμεν (αὐτοῦ) τί(ν)ας (ὕ)πολήψεις
συμβαλλομέν)η) κατὰ γε τὸ μουσικὸν (εἰ)δος ὑποτ(υ)ποῖ. τῷ δ(ὲ) και
πρὸς τὴν (τ)ῶν ἀνδρῶν, (ᾧ)στε και τότε ἐνεργεῖν, πῶς οἱ κ(ω)μι(κοι)
μαρτ(υρ)οῦσι(ν) ἐ(πι)ξητᾶ[ε]. τὸ γὰρ μεμυσᾶσθ(αι) μόνον, (ἀ)πα(ν-
δρωθῆ)ν(αι) δὲ μὴ λοιδοροῦσιν και τ(ῶ)ν (χ)ειροτον(ι)ῶν ἀπειρ(γου)-
35 σιν· ὦν τὸ μὲν (ἐ)γγεν(ε)σθ(αι), τὸ δὲ μηδαμῶς πα(ιδ)ων ὑπαρχόντων
και ν(ε)ω(ν) δ)ύναται λέ(γ)εσθαι κ(υρ)ίως οὕτως· ε(ί)ς) γὰρ δὴ τ(ῆ)ν
ἀνδρ(ά)σιν ἐ(σ)ομ(έν)ην ἀ(ρετ)ῆ)ν προετυποῦντ(ο). τί γὰρ δεῖ λέγειν
ὑπὲρ τοῦ τὸν φιλόσοφον ὦ(ς) ἀξιοπιστ(ο)τέρ(ω)ν ἑαυτοῦ (τ)ὰς
φάσεις τ(ῶ)ν (β)ωμολοχωτάτων ἀ(πο)δ(ε)ίξεις νομίζειν; (post quinque

versus: κατὰ κεκρίσ(θαι κ)αὶ ποιηροῦς γεγονέν(αι) τοὺς τότε φιλ(ο)-
σό(φ)ου(ς καὶ τ)οὺς ἄλλους ὄσους ἐκόλασαν.

75 Philodemus de musica lib. IV p. 78 Kemke. ὑπερβάντες δὴ
(τοιγα)ροῦν τὰ πε(ρ)ὶ τῆ(ς σ)ωφρο(σύν)υης (ε)ἰρημένα κα(λ) τῆ(ς ἀν-
δρ)είας, ἐπειδὴ λόγου (τέτε)υχεν, ἐπὶ τὰ π(ε)ρὶ τῶν ἐ(ρ)ώτων βαδ(ι-
ξ(ω)μεν. πρ(ᾶ)τον μὲν δὴ τὸ κακοῦ καὶ (με)γάλου τῆ(ς ἐρω)τικῆ(ς)
ὀρεξ(ε)ω(ς οὔσης, ἦν γε (δ)ῆ νοοῦσι(ν οἱ Π)ανέλληνες, ἀρετῆν (ἐρ)ω-
τικῆν εἶναι νομ(ί)ξει(ν) (καταγ)έλαστον οὐ μετ(ρ)ίως· ἐκ(ε)ῖτ' αὐτὸ
δοκεῖν μέλ(η σ)υνεργεῖν πρὸς (δ)ρᾶθ(η)ν ἀν(ασ)τρ(ο)φῆν ἔρω(τος), τῶν
μὲν (ε)μ φωνῆ(ς κ)ειμένων ποιότη(τι) μόνον, τοῦ δὲ λό(γ)φ τ) φθιδά-
(σκ)οντι τὸ μ(ά)ταιον (καὶ) β(λα)βερόν κ(αὶ) ἀπ(λ)ήρ(ω)τ(ον τοῦ ἐκφ)ι-
πι(ξ)ομ(έν)ου καὶ π(αροξ)νομ(έν)ο(ν) μέ(χρ)ι ἀνο(ί)ας πάθους συνεργε-
σθαι πεφυκότος deest unus versus: κ)αὶ (μ)ῆ (β)λέπειν ὄ(σον ἔδω)μεν
ἀφορμῆς εἰς (ἀταξία)ν καὶ ἀκολασίαν· (quae secuntur, nondum recte
suppleta sunt).

16

76 Philodemus de musica lib. IV col. XIII p. 79 Kemke. πρὸς
δὲ τούτοις ὡς | δῆ(ς μὲ)ν εἰκότως εἰ|πεος αν . . .
ἐλευθερ(ε)νομ | περιάπτει(ν) ἔρω(τα) | βούλεται κα(λ) Τιμόθε(ον) |
ἔ(νε)κα τῶν

col. XIV. εὐγενῶν προεπώδη, τὰ δ' ἐταιρῶν, οὐκ ἔστιν φύσει καὶ 20
μὴ κατὰ διατάξεις κενάς· οὐδ' οὗτος ὑποδείγμα(τ)α παρέδθηκε τοιοῦ-
των, ἀλλὰ διανοημάτων· μόν(ο)ν (δὲ) φατικῶς συμπαρ(έ)συρσε καὶ τὸ
μ(ε)λος. οὐδὲ τοὺς νέους τοῖς μέλεσι διαφ(θε)ίροντας παρέδειξεν τὸν
Ἴβυκον καὶ τὸν Ἀνακρέοντα καὶ τοὺς ὁμοίους, ἀλλὰ τοῖς διανοήμασι·
καὶ γὰρ ἄπερ Σαπ(φ)ῶν ὀνόματ' ἔλεγε, τούτοις ἔθρουπτεν, εἰπερ (ἄ)ρα· 25
μέλος δ' ἀκόλουθον ἔν ποιότητι φωνῆς . . τ . . . οὐ δύνατ' εἶναι
. δ(ι)ὰ (με)λῶ(ν) ὁμοίω(ς) ἀ(λ)λ' ὀνομάτω(ν) καὶ διανοημ(ά)-
των ἀρέσκεσθαι καὶ τοὺς ἐρω(μ)ένου(ς), εἰ θέλουσιν, ὁμολο(γ)ήσομεν,
τὸν δ' Ἀριστοφ(ά)ν(ην) τοὺς ἀρχαίους ἀποφ(αίνε)ιν ἐνεκ(α)σμένῃ
καθά(περ) οἱ παλαιοὶ τῆ φωνῆ χ(ρ)ῆ(σθ)αι καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖ(ς προ)- 30
αγωγέειν ἑαυτούς, (οὐ τοῖς) μέλεσιν· εἰ δὲ τούτοις (ἐ)λεγεν, (κ)λαίειν
αὐτῶ προσ(λέγ)ομεν· ταῦτα γὰρ οὐτ' εἰς ἄ φησιν ᾧ(σ)περ ἀδίστακτα
(ἐ)χων, ἐκαλεῖθ' ὄσον ἐφ' αὐ(τοῖ)ς, οὔτε πρὸς συνοουσίας (αἰσ)χρ(ᾶ)ς
καὶ ἀνδρας καὶ γυναῖ(κ)ας καὶ νέους ἠφραίους (εἰς γ)υναικισμὸν· οὔτε
γὰρ οὐτ(ο)ς οὐδ' οἱ κωμικοὶ π(α)ρέδ(ε)ιξάν (τ)ι τῶν Ἀγάθωνο(ς) καὶ 35
Δημοκρίτου τοιο(ῦ)τον, ἀλλὰ μόνον λέγουσ(ιν)· οὐ (δὲ) Νίκανδρος οὐδὲ
κ . . . τ)οῦτ(ο) παρέστησε δ(ι)ὰ τῶ(ν ἀλλ') ἐπ(λ)ᾶνησεν εἰπερ ἄρα.

1 fortasse: ἢ λεγέτω πάντας δικαίως κατὰ κεκρίσ(θαι) etc. 2 scil. comici.
12 ΓΙ. ΟΜ . . ΟΥ pap. 24 fortasse agitur de Aristoph. Theam. 161 sq.
25 & Περσικός Kemke, απερσαι . | . c pap. 29 Aristoph. Nub. 279 c. schol. 269
(Kemke).

Idem p. 16 Kemke. *καὶ πρὸς (συνουσίας αἰσχροῦς) ἐκκαλεῖσθαι καὶ ἄνδρας καὶ γυναικας καὶ νέους ὠραίους εἰς γυναικισμὸν Ἀγάθωνος ἃ κατ(ηγοροῦσιν οἱ) κωμικοὶ καὶ | καὶ Δημοκρίτου. Νίκαν(θρον δὲ τὸν ἐ)πιδεικνύμε(νον | ἔργοις διδάξ(αντα . . .) ἀλλὰ καὶ*

77 Philodemus de musica lib. IV p. 80 Kemke. *καὶ μὴν οὐδὲ παραμυθεῖσθαι δύναται μουσικῇ τὰς ἐν ἔρωτι δυσπραξίας· λόγου γὰρ μόνου τὸ τοιοῦτον, ἀλλ' ἀνεπιβλήτους ποιεῖ περισπᾶσα καθάπερ ἀφροδίσ(ια καὶ μέθη· ποήματα δ' εἰ προαιρείται, διδόνσθω καὶ Φιλόξενον, 10 εἰ τοῦτ' ἤνιττετο, μὴ τελῶς ψεύδεσθαι, καθάπερ οὐδὲ Μένανδρον πο(ν)ηρ(ὸν) ὑπέκκαυμα πολλο(ι)ς αὐτὴν λέγοντα τῷ διδόναι τινὰς ἀφορμάς.*

Idem p. 16. *ἀλλ' ἢ μ(ουσικῇ θυ)νατῇ (ἐστὶν παραμυθεῖσθαι) τὰς ἐν ἔρωτι δυσπραξίας. paulo post Menandri versus videtur afferri.*

15 78 Philodemus de musica p. 16 Kemke. *(τῷ) δὲ τὸ μ(έλος συμ)βάλλε(σθ)αι πρὸς τὴν ἐρωτικὴν ἀρετὴν (λέγει προσηκόντως καὶ μίαν τῶν Μουσῶν Ἐρατῶ ἀνομάσθαι).*

Idem lib. IV p. 81. *ἢ μέντοι γ' Ἐρατῶ ζητῶ πῶς τὸ συ(μ)βαλέσθαι(ι) τὴν ἰδίως (κ)αλουμένην μ(ουσ)ικὴν πρὸς τὴν ἐρωτικὴν ἀρετὴν ἐ(ρ)ρήθη δηλο(ῦσα) μ(ᾶ)λλον ἢ τὴν ποητικὴν ἢ βέλτιον ἔ(τι τὴν) φι(λο)σοφίαν· (ἐ)παντα γὰρ δὴ ταῖς (Μ)ούσαις ἀνατίθεται· καὶ τ(ὸ)αν ὑποβάλλειν, ἀ(λλ' ο)ὐ(τ)ὸ διαμάχεσθαι (πρὸς) τὸ πάθος.*

79 Philodemus de musica p. 16 Kemke. *ἔτι δὲ τοῦτ' ἀξι(ο) [scil. τὸ μέλος] συνεργεῖν καὶ πρὸς τὴν συμπο(τικὴν ἀρε)τήν· τοῦ γὰρ ἔρω(τος καὶ κα)θόλου τῶν ἐρωτικῶν . . . 29. οὐδ' εὐρεθῆ(ναι πρεπω)δεστέραν) ἐλευθέρ(οις) ἄλλ(η)ν ἀνεσ(ιν) καὶ παιδεία(ν) τοῦ τὸν μὲν ἄσαι, τὸν δὲ καθαρίσαι, τὸν δὲ χορῶσαι. καὶ γὰρ εἰ μὴ τις ἐπιτη)δεύει, τὸν οἶνον ἐ(κ)καλεῖ(σθ)αι „πολύφρονά (περ μάλ' ἀεῖσαι) καὶ θ' ἀπαλὸν (γελάσαι καὶ)τ' ὀρχήσασθαι“ (Od. ξ 464sq.). ταῦ(τα μὲν) ποι) 20 εἶν etc.*

Idem lib. IV p. 81. *ἀλλὰ γὰρ ἐπεὶ πρὸς ἐρωτικὴν ἀρε(τ)ὴν οὐ φαίνεθ' ἢ μουσικῇ συνεργουῦσα, δῆλον ὅς οὐδὲ πρὸς ἦν φησὶν ο(ι)κείαν αὐτῆς εἶναι τὴν συμποτικὴν καὶ τὰ συμπόσια κοινῶς· ἐγὼ δ' οὐτ' εἶναι τὴν καλουμένην συμποτικὴν ἀρετὴν — ἀλλ' οὐχὶ τὴν ὑπὸ 25 τοῦτ(ων) πλασθησομένην — ἀπὸ φρονήσεως ἠροῦμαι, τάχα δ' (ο)ὐδὲ πίπτουσαν εἰς φρονίμους), οἷ(τ)ε συμποσίοις ἔρωτας ἐναρμότ(τι)ειν ὡς ἂν ταραχῶδεις καὶ ἀτερπείς καὶ διαστατικὸς τῶν συνόντων ὑ(ἀ)ρχοντας. τὴν μέν(τοι μ)ουσικὴν οἰκείαν μὲν ε(ἴ)να(ι) συμποσίων κα(ὶ) τὰ παρ' (Ο)μήρῳ δεόντως ἐπ(ι)σεσημάνθαι δι[ο]δοῦς, ἔτι δ(ὲ) καὶ τὸ*

δειν ἀνίσθαι καὶ (π)αίξειν ἐν αὐτοῖς, οὐ δώσω τὸ (μ)ηδεμίαν εἶνα(ι) πρὸς πρῶθ(ε)στέρην ἐλευθέρ(οι)ς ἀνεσι(ν καὶ π)αιδιὰν τοῦ τὸν (μὲν) ἄσαι, τὸ(ν) δὲ καθαρή(σ)αι, τ(ὸ)ν (δ)ὲ χορεῦσα(ι, τῶν δ') ἐφ(ώτων πολλῶ ἀ)μεινούς ε(λ)ναι (τοὺς) κατὰ μουσικὴν τὴν ἐ(π') ἀκουσμάτων, οὐ τὴν αὐ(λ)ῶν. οὐχ ὁμο(λ)ογήσω δ' οὐδ' ἐκαλεῖσθαι τὸ(ν) οἶνο(ν) ἐξ ἄ(ν)- 5 ἀγκης καὶ τοὺς φρο(ν)ι(μ)οὺς ἅπαντα ποιεῖν, ὅσα φη(σίν) — —

col. XVII. μὴ σκ(αι)ῶς ἀλλ' ἐμμελῶς ἀνασ(τ)φ(ε)φρεσθαι.

80 Philodemus de musica lib. IV p. 83 Kemke. κάκεινο δὲ χρη-
στ(ο)μαθῶς εἰρηται τὸ σαίνε(σθαι) μὲν καὶ τοὺς ἰδ(ι)ώτας ὑπὸ τῆς
οἰκειότητος (scil. τῆς μουσικῆς πρὸς τὰ συμκόσια), παραλαμβάνειν (γ)έ 10
τοι καὶ ἀφοάματ' εἰς τὰ συμκόσια(α), διακρίπτειν δὲ τῷ μὴ τὸν Ὅμηρον
καὶ τὸν Ἡσίοδον καὶ τοὺς ἄλλους π(ο)ητὰς τῶν μέτρων καὶ μελῶν·
βελτίω γὰρ ἔστω τὰ χρώμενα συμκόσια τοῖς τούτων· μουσικῆ δὲ πῶς
ἔμεινον χρῆ(τ)αι, ποητὰς ἀλλ' οὐ μουσικ(ο)ῦς τοὺς γε τῶν μέτρων
εἰσ(ά)γοντα; κἂν τῷ λοιπῷ βίβλ τοιγαροῦν ἐκ τινῶν χρόνων, εἰ καὶ 15
μὴ παρ' ἄλλον σχεδόν, ὥς οὗτος ἔγραψε, ποι(κ)ίλη(ν) διαγωγὴν ὑπὸ
(τῶν μ)ουσικῶν παρασκευ(ά)εσθαι προσδεχόμενοι, τὸ π(ο)ικίλον καὶ
πλείον ὑπ(ὸ τ)ῶν συμπλεκόμενων γ(ινε)σθαι φήσομεν, οὐχ ὑ(πὸ) τῆς
μουσικῆς ἀ(ὐ)τῆς etc.

81 Philodemus de musica p. 17 Kemke. (ψυχα)γωγίαν ἰδία... 20
κα. φαθαὶ παρὰ τοῖς μελοποιοῖς, ὅσοι (χο)ρησίμως περιλομουσῆ(κ)ασι·
μὴ γὰρ κακῶς ἐπιση(μ)αίνεσθαι Χαμαιλέοντα τοιοῦτόν τι τοὺς κομι-
κούς (αἰ)νίτεσθαι περὶ τῶν ΓIC|ων, προσηγορίας μὲν χρω(μ)ένους
ταῖς τῶν (π)ρώτων καὶ ποτε... || εἰς πάντας δὲ τὴν ιδιότητα (τ)ούτων.

Idem lib. IV p. 83. ... να δὲ δὴ γράφοι τὴν ψυχαγωγίαν ἰδία 25
π(.....)θαι παρὰ τοῖς μελ(οκ)ο(ιοῖ)ς καὶ τυγχάνειν ἐπιστάσε(ω)ς
ὑπὸ Χαμαιλέοντος, ἅπ(α)ντα σχ(ε)δὸν διανοημά(τω)ν εἶναι καὶ ποητι-
κ(ῆς) χρωμάτα (scil. φήσομεν).

82 Philodemus de musica p. 17 Kemke. ἔχειν δέ τι καὶ πρὸς
φ(ιλ)ίαν (ο)ικεῖον. ἐπειδὴ γὰρ πρὸς ἔρω(τα) ἐδέιχθη, κα(λ) πρὸς τὸ 20
τέλος αὐτοῦ (λ)όγον αἰρεῖν. ἐτι δ' ἐπεὶ πρὸς (συμπό)σια, καὶ (π)ρ(ὸς)
τὸ τέλος αὐτῶν, δ) φαίνεσθαι(ι π)άλι φιλο(φροσ)ύνην. εἰ δὲ (πρὸς)
ταύτην, καὶ πρὸς φιλίαν. ἄλλως (δὲ καὶ) τὴν (ψυχήν) ἀνέησιν (καὶ
ἀφιλαροῖ).

Idem lib. IV p. 84. πάλι δ(ὲ λέγομε)ν, ἐπεὶ πρὸς τὸν ἔρω(τα) τῆ(ν) 25
μουσικὴν οὐθὲν ἂν ε(ὔρο)μ(εν) χ(ρη)σιμεύουσα(ν, οὐ)δὲ πρὸς φιλ(ι)αν
οἰκε(ίως) προσφέρεσθαι

col. XVIII. (πρὸς) συμ(π)όσια διδόντες ἐναρμό(τ)τειν (α)ὐτήν,

20. 25 ψυχαγωγίαν Kemke, quod minime certum; fortasse εἰσαγωγίαν.

23 fortasse πόσειων. 24 πρώτων scripsi, ἐρώτων dubit. Kemke. 25 ἄτινα
Kemke. 26 πεπορίσθαι Kemke.

τὸ δὲ μόνον τέλος(ς) αὐτῶν εἶναι φιλοφροσύν(ν)ην οὐ τιθέντες, ἀλλὰ καὶ τιν' ἕτερα, πρὸς τὴν ἡδονήν, οὐ πρὸς(ς) ἐκείνην χρησιμεύειν ὁμολογήσομεν· ὥστ' οὐδὲ πρὸς (φ)ιλίαν. — — οὐδ' ἀνείησι δὲ τα(ῦτ)α καὶ ἀφιλ(α)ροί, τὰ δὲ συμπεκλε(μ)ένα αὐτοῖς διανοήμα(τα). — —
 5 p. 85. οὐ μὴ(ν) ἀλ(λ)ὰ (κᾶν) ἀνιῆ καὶ (ι)λαφούς π(οι)ῆ, καθά(ε)ρ ἀπόλαυσ(ις) π(ο)τῶν) τε (καὶ) βρωτῶν κα(ι) πᾶσα ἡδονή, φιλίας καὶ ὁμο(νοί)ας οὐκ ἂν αἷτια (διδ)ο(ί)μεν εἶναι) ο(ἕδ)ὲ ταύτη μόν(ον), μ(ὴ) ὑπ' ἄ)λλων κατὰ (τ)ὰς ἰ(λ)αφ(ό)τη(τας) ἡμᾶς μά(λι)στα γίνεσθ(α)ι δ(ι)αλυτικούς.

- 10 83 Philodemus de musica lib. IV p. 85 Kemke. Λακ(ε)δαιμονίους δὲ τοῖς ἀδιανοήτοις οὐ προσιέμ(ε)θα μαρτυροῦντας, ὅτι καὶ πν(θ)όχρηστον ἔσχον μεταπ(ε)μψ(α)σθαι Θαλήταν καὶ π(α)ρ(α)γ(ε)νομένου τῆς διχο(νοί)ας (ἔ)ληξαν· εἰ δὲ μαρ(τυρο)ῦσ(ιν), ἄλλο(ις) μόνον εἶπ(οντο) τοῖς πεπλακόσι (τ)ὰρ(χαί)α καὶ μουσικοῖς· ἄλλο(ι γὰρ) ἀντιλέγου(σ)ιν,
 15 (αὐτὸν δεῖξαντες) ἀλ(λ)αζονερόμενον δι' ἀναθέματος, εἶπερ ἀνέθικεν οὕτως ἐπιγράφας, ὡς (ο)ὔτοι λέγουσιν.

Idem p. 18 vs. 23 Λακεδαιμο vs. 25 καὶ λοιμ, unde pestilentiae quoque a Thaletae sanatae mentionem fecisse Diogenem Babylonium, coll. Plut. de mus. 42 p. 1046c, colligit Kemke.

- 20 84 Philodemus de musica p. 18 Kemke. καὶ Τέρπανδ(ρος) κατὰ μαν)τεῖον . . . (ἐν τοῖς) φιλιτείοις ἄ(δ)ω(ν) τῆς ταρ)αχῆς ἔπαυσε τοὺς (Λακεδαιμονί)ους.

Idem lib. IV p. 85. οὐ πειθόμεθα (δ') οὐδὲ τῷ Τέρπανδρον κ(α)τὰ μαντεῖαν κεκλησθαι πρ(ὸ)ς κατάπανσιν ἐμφυλλιον στά(σ)ωως, ἔν καὶ
 25 πάντων πολλοὶ συμφωνῶσι περὶ τούτου τῶν μουσολήπα(ν), οὗτος δὲ σχεδὸν μόνος (ἐν τοῖς) φιλιτείοις αὐτὸν ἄδοντα ποιῆ. καὶ δὴ γὰρ προ(σ)ῆκε τοὺς φιλοσόφους ὑπογράφαντας, τίνα τρόπον δύναται πα(ύ)ειν ἄλογα μέλ(η) λογικὴν διαφορὰν, οὕτω πείθειν καὶ τὰ Θαλ(ήτου) καὶ Τερπάνδρου πεπανκέναι (τὰς) τῶν Λακίωνων. (quae secuntur de
 30 Sybaritis ipsius Philodemi sunt cavillantis).

85 Philodemus de musica p. 18 Kemke. καὶ περὶ Στησιχόρου δ' ἱστορεῖται, διότι τῶν (πολιτῶ)ν ἀν(τι)κατατεταγμένων (ἤδη) καταστάς ἐν μέσοις (ἤ)σέ τι παρα)κλητικὸν καὶ δια(λλάξ)α(ς) διὰ τοῦ μέλου(ς) εἰς ἡσυχ)ίαν αὐτοὺς μετέσ(τη)σεν. ἄλλ(ου) δὲ τινος ἔνε(κα οὐδὲ Πιν)-
 35 δάρφω γεγράφθ(αι) „τὸ κοινόν) τις ἀστῶν ἐν ἐ(ὐ)δία τιθεῖς“) καὶ τὸ Σοφο(κλέους) ἐν τοῖς Ἐπιγόνουσι.

Idem lib. IV p. 87. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ μὲν κα(τ)ὰ Στησίχορον οὐκ ἀκρι(β)ῶ(ς) ἱστο(ρεῖ)ται· τ(ὸ) δὲ Π(ι)νδάρειον εἰ τῆς διχ(ον)οίας ἔπαυσεν οὐκ οἶδαμεν. — — τὸ δ' ἐκ τῶν Ἐπιγόνων μέλος ὑπο(γ)ράφομεν οὐκ

(ἀ)πιθαν(ω)τέραν ἄλλην (δ)ιάνο(ιαν· κ)ἂν δ(ὲ νο)ῶμεν ὡς οὗτος, (ἀλλ)ὰ μετὰ τῆς ἐπι(σ)ημ(ασίας τ)οῦ κωμωδογράφ(ου ἑατέ)ον ἐστίν.

86 Philodemus de musica p. 19 ed. Kemke. (διατ)άττει(ν) μέλη τινά, (ῶ)στε μὴ μόνον κοινῶς (ταῦτα) πρὸς θεῶν τιμὴν (οἴκε)λόν (τι) ἔχειν, ἀλλὰ καὶ (κατ)ὰ τὰς διαφορὰς τῶν δ(αιμόν)ω)ν ἄλλα πρὸς ἕλλ(λ)ους. 5

Idem lib. IV p. 88. ὥστ' ἐφ' ἃ γράφει πε(ρ)ι τ(ῆ)ς εὐσεβε(λ)ας μεταβάν(τε)ς λέγωμεν, ὡς εἰ χάριν τ(οῦ τιμ)ᾶσθαι τὸ θεῖον διὰ (μ)ουσικῆς ὑπὸ τῶν πολλῶ(ν οἰ)κ(ε)λ(ι)αν εἶναι τὴν μουσ(ικὴν) τῆς εὐσεβείας οἰήσ(ο)μεθα, κ)α(ι) μαγειρι(κ)ήν οἰήσ(ο)μεθ(α) — — — (ἔτι δ' ἂν) ἔ)ποιτο (τοῖς δόγμασι τοῦ φι)λοσό(φου τὸ μὴ οἰκειαν εἶναι), ἐπεὶ δι' 10 αὐτῆς οὐδ(ὲ) εἰς τιμᾶ(τ)αι, διότι κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς ο(ἷ) πολλοὶ θεοῖς ὄντες ἐχθροὶ κα(ι) ἀνόητοι τὰς ἀληθε(ι)νὰς τιμᾶ(ς) τ(ῶ)ν κρ)ατί(στ)ων οὐδ' ἄνε(ι)ροπολιήμασιν. — — — καὶ (τ)ὸν Π(λ)νδαρον οὕτω νομ(ί)ειν, δε' ἔφη θύσων πο(ιείσ)θαι διθύραμβον, ἀλλὰ δὴ καὶ τὸ(ν) 15 τὰ μέλη διατάττο(ν)τ)α τῶν θεῶν ἐκάστῳ κωμικόν. — — — εἰ μὴ 15 Δ(ι)ογένης ἄρα συνεπέλιθετο καὶ τῷ τῶν θεῶν ἑτέρους ἕτερα μέλη προσέειπαι καὶ πρέπειν ἐκάστοις ἴδια.

87 Philodemus de musica p. 19 Kemke. (εὐχρησ)τε)ν δὲ (λέγει) τὸ (μέλος καὶ) πρὸς (σύνεσ)ιν. καὶ γὰρ ὄ(ρους) καὶ διαιρέσεις καὶ ἀ(ποδειξ)εις ε)ν ἀρμονικῆ (π)λείσ(τας εἶναι) καὶ κατ' ἄλλον 20 τινὰ θεωρία(ν)

Idem lib. IV p. 89. καὶ τί δεῖ τᾶλλα θανμάζειν αὐτοῦ; καὶ πρὸς σ(ύ)νε(σ)ιν γὰρ εὐ(χρη)σ(τε)ν (ολετ)αι τῷ καὶ ὄρους (καὶ διαιρ)έσεις καὶ ἀποδειξ(εις πολλὰς ὑπάρχειν ἐν ἀ(ρμ)ο(ν)ι(κ)ῆ), κα(θ)άπερ ὅτι μόνον διεῖλον ἢ ὥρι)σάν τι τούτων, ἢ(μαρτη)μένον ἄλλως, κατ' αὐ(τ)ὸ 25 (δ)ῆ) <τὸ> διαλεκτικῶς ἐπι(ν)γ(χ)άνε(σ)θαί (τ)ι, τῶν παρὰ τ(οῖ)ς (μ)ουσι(κ)οῖς οὐκ ἀσυνέτω(ς) καὶ καταγελάσ(τ)ως ἐκκειμένων etc. — — εἰ δὲ τὴν ἀπὸ φρονήσεως (scil. σύνεσιν λέγει) οὐδὲν ἐπιδειξαι τὰ τῶν μουσικῶν πρὸς ταύτην συνεργοῦντα μᾶλλον ἢ τὰ τῶν ἄλλων ἀκριβώματα. 30

88 Philodemus de musica lib. IV p. 90. τ(ῆ)ι δὲ κριτικῆ λέγων (π)αρακλήσιον τινὰ θεωρίαν ἔχειν τοὺς φιλομουσοῦντας, οὐ μόνον ἀγνοεῖ καθόσον ὡς ἐμ μέλεσι καὶ ἑυθυμοῖς πρέποντος καὶ ἀπρεποῦς ὄντο(ς) καὶ καλοῦ καὶ αἰσχροῦ κριτικὴν αὐτῶν ἀπέλειπε θεωρίαν, (ἀ)λλὰ καὶ καθόσον, εἰ τι τοιοῦτον ἦν, οὐχὶ τοῖς φιλοσοφοῦσιν ἀπε- 35 θίδου τὴν κρίσιν, καὶ νῆ τὸν Δία καθόσον τὴν κριτικὴν, ἦι τι παρακλήσιον ἔχ(ε)ιν τὴν μουσικὴν ἐφασκε(ν, ο)ὐχὶ τούτο(ις) ἀλλὰ (το)ῖς ὀνομαζομένοις κριτικοῖς συνε)χώρει. καὶ τῆ ποιητ(ικῆ) δὲ γράφων ἀνάλογο(ν εἶνα)ι κατὰ τε τὴν μίμησ(εν κ)αὶ κατὰ τὴν ἄλλην εὐρ(ε)σιν,

1 fortasse: οὐκ ἀπιθανώτερον ἄλλη διανοία. || κἂν δὲ] ΔΑΛ pap.

κατὰ μὲν τὴν μίμη(σ)ιν οὐκ ἂν ἐπέδειξεν, κ(ατ)ὰ (δὲ) τὴν εὐρεσιν οὐ ταύτ(η) μ)ἄλλον ἢ ταῖς ἄλλαις τέχ(η)ναις. κατὰ μὲν(τ)οι τὸ π(λ)ᾶττεσ)θαὶ καὶ ἀνταποδιδόναι τ(ὸ μ)έλος ἔστω τι παραπλήσι(ον) αὐ(τῆ)ς καὶ τῆ γραμματι(κῆ). τί γὰρ δεῖ φ(ρ)ουε

5 Ibidem p. 92. ἃ μὲντοι Διογένης φ(η)σιν κα(τα)νοήσαντας ἡμᾶς ἀναγεγραμμένα παρ' Ἡρακλείδῃ περὶ πρόποντος μέλους καὶ ἀπρεποῦς καὶ ἀ(φ)ένων κα(ι) μαλακῶν ἡθῶν καὶ κρ(ούσ)εων ἀρμοττουσῶν κ(αὶ ἀ)ναρμόστων το(ῖς) ὑπ(ο)κειμένοις προσώπ(οι)ς οὐ μακρὰν ἀπηρ(η)μέ)ν(η)ν τῆ)ς φιλοσοφ(ίας) ἡγή)σ(ε)σ(θα)ι τῷ πρὸς π(λ)ίσιστα) ἐπὶ τοῦ
10 βλου χρησι(μεύειν) τὴν μουσ(ικῆ)ν (καὶ τὴν) περὶ αὐτὴν φιλ(οτεχνίαν) οἰκείως διατι(θῆν)αι πρὸς πλείους ἀρετάς, μᾶλλον δὲ πρὸς πάσας, ἐκθέντες ἡμεῖς ἐν τῷ τρίτῳ τῶν ὑπομνημάτων — καὶ τὰ παρ' (ἄ)λλοις δὲ συγγενῶς εἰρημένα — παρεδείξαμεν ὁσῆς ἐστὶν γέμοντα ληρείας.

Philodemus de musica p.19 Kemke. κατανοήσαντά τινα τῶ)ν
15 εἰρημένων, ἐν οἷς (περὶ πρ)ε(π)οντος μέλους καὶ (ἀπρεπο)ῦς καὶ περὶ ἡθῶν ἀφ(ε)ένων κα)ι μαλακῶν καὶ περὶ (κρούσε)ων ἀρμοττουσῶν κα(ι ἀναρμ)όστων τοῖς ὑποκειμέ(νοις πρ)οσώποις, ἅπερ ὁμολο(γουμε)νωσ οὐ μακρὰν ἀπειρ(χθαι τοῦ) φιλοσοφεῖν καὶ παρα — (post duos versus)

20 (εἶ)ναι φανερόν πρὸς (πάντ)α μέρη τοῦ βλου (χρησιμ)εύειν τὴν μουσικῆ)ν (καὶ δύ)νασθαι τὴν περὶ αὐτῆ(ν φι)λοτεχνίαν οἰκείως ἡ(μᾶς δι)ατιθῆναι πρὸς πλείους (ἀρε)τάς, δοκεῖν <δὲ> αὐτῷ καὶ π(ρὸς π)ά)σας.

89 Philodemus de musica p.20 Kemke. ἐξ ὧν δὲ παρατίθεται
Δικ)αύρχου λάβοι τις ἂν ὁσ(α βούλετ)αι πρὸς τὴν ἐνεσθηκ(ιαν) ὑπό
25 θεσιν, (ὥς) τὸ τοῦς πα(λα)μοῦς καὶ σοφὸν τὸν φθ(όν) νο)μίξιν, ὥς εἶναι δῆλον (ἐκ) τοῦ παρὰ τῆ) Κλυταίμ(ηστρα) κατ)αλειφθέντος· καὶ γ)νώναί φασιν ο . . . | . . τ)ούτων ἀκυσῆ· δι' οὗ γε | . . φωνεῖται καὶ πλείο(σι)τα(τ)αι τὸ πρὸ(ς) ταῖς ἔλ(λαις) δυνάμ)εσιν τὸ μέλος καὶ (στάσεων) καὶ ταραχῶν εἶναι κ)ατα(πα)υστικόν, ὥς ἐπὶ
30 (τῶν ἀνθρώπων) καὶ τῶν ζῴ(ων φαιν)εσθαι καταπραῖνο(μένω)ν· διὸ καὶ τὸν Ἀρχίλο(χον) λέγειν „η)λλ(εῖ)ται δ' ὅτις (ἐστ)ιν ἀοιδας.“ πα(ρὰ) δὲ Κ(αρσίν) ἐπειδὴν ἐν ταῖς ἐκ(κλησίαις) θ)όρυβος γένηται, τῶν (γλυκ)υτάτων τινὰς φθ(ῶν) ἐξά)ρχειν, εἴτ' εἰς τοὺς (ἄλλους) γ)ινεσθαι καὶ πέρας (εἰ)ς ἄ(παντ)ας· οὕτω δὲ κατα(λύειν) τὸ προκειμένον· εἶτα —

90 Philodemus de musica lib. IV p. 105 Kemke. ἀ(λ)λά μὴν
(θε)δς μὲν (ο)ὔθεις εὐρετ(η)ς ἐγέν(ε)το τῆ)ς μουσικῆ)ς οὐ)δὲ π(αρ)έδωκε τοῖς ἀνθρώπο(ις), ἀλ)λ' οὕτω παρ(εξέ)μαθον ὥς πρότερον ἀπεδῶκα(μ)εν. λόγον δὲ καὶ φρόνη(σιν) καὶ παιδευτ(ικὰς) ἐκ(ιστή)μας

7 πρ . . εων pap.

27 δς ἂν τι τούτων Kemke.

28 συμφωνεῖται καὶ

πλείοσι περισταται Kemke.

32 παρὰ δὲ—θόρυβος suppl. Gomperz et Brinckmann.

οὐδείς εὐσεβῆς νο(μίζει) τὸν Ἑρμῆν καὶ τὴν Ἀ(θ)ηνᾶν καὶ τὰς Μοῦ-
σα(ς). ε(ί) δ' ὁ λόγος ἢ λογισμὸς ἐπήγα(γ)εν τὴν μουσικὴν, οὐκ ἤθ(η)
καὶ χ(ρη)σιμ(ος) διὰ τὸ καὶ τὰ (χ)είριστα. τὸν δὲ λόγον ἂν ἀ(ξι)ῶ(σ)ι
καὶ φρόνησ(ω) καὶ τὰ(ς) παιδ(ευ)τικὰς ἐ(πιστή)μας ἐν(απο)λαβεῖν,
(λεγέτωσαν) τὰς ἀ(ί)τίας.

Libri perī rhetorikḗs reliquiae.

91 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 329 Sudh. (δύ)νασ(θ)αι
πιδανῶς ἐπαινεῖν, ἦν ἂν βουλώμεθα δίαταιν, κα(ί) πάλιν τὴν αὐτ(ή)ν
ταύτην, ἂν ἡ(μί)ν δοκῆ ψέγειν· ὥστε πείθ(ει)ν τὸν λό(γ)ον, ὅτι εἰσὶν
ὑγιεῖναι αἱ ὑφ' ἡμῶν λεγόμεναι ἢ ἐκείνων μᾶλλον, τὸν ὑγιαίνειν βοῦ- 10
λόμενον. ἢ δὲ τοιαύτη ἐργολαβεῖν μὲν τὰ λατ(ρι)κὰ ζητοῦντι, (φη)σί(ν),
(οὐ)κ ἂν ἕ(χ)ρηστος (εἴ)η, πρὸς (δὲ) τὸ ὑγιαίνειν (οὐ)θ(έ)ν (ἂν συμ)-
βάλλ(οι)το.

92 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 329 Sudh. (εἰ) δὲ τῷ φή-
τορι ἤμισ(τα) τῶν κατὰ (δό)ξαν ἀληθῆ φαίνετ' εἶναι προσήκον, ἀντι- 15
(θ)εῖναι τὰ κατὰ ματα(λ)αν δό(ξ)αν ὑπόκωπον ἦν οὐ . η(τά) τε μὴ τὴν
ἀναφ(ο)ράν ἐπὶ (τ)ὰς ἐν(α)φ(γελ)ας λαμβάνοντα καὶ (τὸ) μὴ δὲ τούτων
τελέως ἐ(λ)λ(εί)πειν τοὺς φήτορας. ἀλλὰ μὴ ἐν τῷ κατασκευάζειν τὸ
προκε(λ)μενον πρὸς οὐθέν δο(ικ)εν ἀπὸ τῆς μουσικῆς ἐπάγειν. οὐ
γὰρ ἦν φαν(λ)ότερα τὰ κατ' αὐτ(ή)ν (τ)ῶν ὑπὲρ ὧν ἐποίει τ(οὺς) λο- 20
γι(σμο)ύς, ἀλλὰ ταῦτα (μὲ)ν εὐπαρακολ(ο)ύθη(τα) πᾶ(σιν) ὄντα etc.

93 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 332 Sudh. ἕαντοὺς καὶ
εἰ . . . μ εὐμαθ(ε)ῖς (οὐ) πείθουσιν), ἀλλὰ πᾶσα ἢ μελέ(τη) ἐσ(τ)ι(ν)
αὐτῶν πρὸς τοὺς (δ)χλους) καὶ τὰ δικαστήρια· (ᾧ)θεν δὲ πρὸς ἑαυτόν
τι ἐφ(ε)ι, οὐ)θ(ε)ῖς ἐπιμέλειται οὐδὲ πρὸς συνήθη, πρὸς υἷόν, πρὸς γυ- 25
ναίκα· κἂν μὲν δίκη γένηται κέντε μῶν, μ(ε)λετώσιν καὶ ἐντε(λ)νο(ν)-
(ται), ὅπως πείσουσιν· (τὸν) δ(ε) που διὰ κενοδοξί(α)ν εἰς μοχθηρὰς
ἐπιθ(υμι)ας (τ)άλαντον μέ(λλ)οντ(α) ἀναλίσκεν καὶ (μετὰ τ)ούτου
ἑαυτὸν προσα(π)οβάλλειν, (ἢ) τ(ῆς) (γ)υναί(κ)ος ἢ τοῦ υἱ(οῦ) etc.

94 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 333 Sudh. ὡς ὁ (πειθῶν) 20
ἀναμέ(ν)ειν ἐν (Μ)αραθῶν(ι) Λακεδαι(μ)ονίους· „τί οὖν ἐπι(χ)ειρεῖς“;
ἐρωτήσαντος, ἔφη ὅτι „τὰ στενὰ καὶ τὰς καρδούς καταλή(ψ)ονται
(καὶ) τὰ ὀχυρώματα ἐκπολ(ιορ)κήσουσιν.“ „Ἐλήλυθας οὖν“ εἰπόντος
„εἰς Μαραθῶνά“; „Οὐκ“ ἔφη. „Ἀλλ' ἀ(ν)ήμοα(ς) ἐπιμελῶς περὶ τοῦ-
(του) τ(οῦ) τ(ό)που“; τοῦ δ' ἀνανε(ύ)σ(α)ν(το)ς „Τί οὖν, εἶπεν, ἐπι- 25
χε(ιρ)εῖς οὐ(δ') εἰδῶς, εἰ εἰσίν“; (τ)οιοῦτοί εἰσιν οἱ σύμβου(λοι) οἱ

4 ἐναπολαβεῖν scripsi, ΔΥΟ . ΑΚΕΙΝ pap. 10 ἐκείνην pap. haec videntur
Diogenis pravam rhetoricam pravae medicinae exemplo illustrantis. 15 ἤμισ(τα)
γὰ pap. 16 fortasse: εἶδη. 20 αὐτ . ΑΕ pap.

δοκοῦν(τες) εἶνα(ι) δεινοὶ ἐν ταῖς (πόλ)εσιν καὶ λέγουσιν (ὁμο)ως τούτῳ etc.

95 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 333 Sudh. ἔμα μὲν γὰρ ἐ(π)αγγέ(λ)ονται πολιτικοὺς π(οι)ῆσειν καὶ χρησίμους (τ)ῆι πόλει καὶ τοῖς φίλοις, (ἔ)μα δ' ἀπολογοῦνται περὶ τῆς τέχνης, ὡς οὐκ οὔσης φούλης, ἀλλὰ τῶν (χρ)ωμένων αὐτ(ῆ)ι φούλης· ὥσπερ δυνατὸν τοὺς γενομένους οἴους δεῖ (καὶ) τῆι πόλει χρησίμους καὶ τοῖς φίλοις, ἐν ταύτῃ τῆι δυνάμει ἀγνω(μ)ῶως (φέρ)εσθ(αι) etc.

p. 334. (ε)κ(ῆ) δ(έ)τις τῶν π(οι)η(ρ)ῶν ἐνίο(τ' ἐν) π(ό)λε(σιν) τῆι τέχνῃ χρῆ(τ)αι. γενομένους μὲν γὰρ οἴο(υ)ς δεῖ καὶ τῆι πόλει (χρ)η(σ)ίμου(ς) καὶ τοῖς φίλοις, (οὐ)κ ἐνδ(ε)χόμεν(ο)ν ἀγνω(μ)ῶως χρῆσθαι τούτ(οι)ς), οὐς ἐπηνόρθωσαν, οὐδ' ἀγνώμονας καὶ π(οι)ηροὺς καὶ (δ)ωροδόκο(υ)ς τιν(ά)ς θυτ(α)ς καὶ πό(λ)ει καὶ φίλοις εἶναι χρῆ(σ)ίμ(ο)υς).

15 96 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 337 Sudh. καὶ δικολόγο(ν) πρῶ(τ)ον μὲ(ν) τοῖνυν προσ(ε)κτέον (ῆ)ν, μήποτ' ο(ὐ)κ (ἀ)φαιρήι (τῶν) νεωτέρων τὸν πρόθ(ο)ν τῆς ῥητορικῆς ἀλλ' ἐ(π)ιτείνῃ διὰ τῶν (κ)ατηγοριῶν. κἄν γὰρ ἐμφ(α)νῶ(ς) ἄλλο τι λέγω(σιν), θαναμά(ζου)σι τὴν οὕτω γε π(ρακ)τικὴν δύ(ναμ)ιν οἷον (τῆν) μεμυθενμένην (περὶ τ)ὸν 20 Αὐτό(λ)οκ(ο)ν καὶ τοῦ)ς ὁμοίους.

97 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 344 Sudh. — — τοῦ)ς δὲ φιλοσόφους δυνα(τ)οὺς, γ(ε)λοῖον ἦν κελ(ε)ύειν αὐτὰ παριέναι γεγρα(μ)ματευκόσι καὶ κεχορευ(κό)σι καὶ τετελωνηκόσι καὶ τὴν ὄραν πεπωληκόσι· εἰ δὲ ἐξέλευσθε μὴ παραχωρεῖν λέ(γ)ειν, ἀλλ' ἀντ(ικ)οιεί(σ)θαι (τῶ)ν ἀποτελεσμάτ(ω)ν, ἀπ(ορ)ώτερον ποιεῖ τὸ (σ)υμ(βαῖνον), οὐ) φάσκων ὑπὸ τῶν ἰδι(ω)τῶν παρα . . . | . . . σθαι.

98 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 344 Sudh. — εἶ)ναι τὸ κατ' ἀλλήλω(ν) εἰ(ρ)ημέναι (τ)οὺς ῥήτο(ρα)ς, ἃ παρατίθησι, καὶ τοῦ παμπονήρους γερονέναι τοὺς φιλοσόφους ση(με)λῶν ἡγήσεται τὰ κα(τ') 20 ἀλλήλων παρ' αὐτοῖς γεγραμμένα· καὶ πολὺ μᾶλλον ὄσφ τοῖς μὲν οὐκ ἀπαρέσκ(ε)ι τὸ καὶ ψευδῆς πού (λέγειν) etc.

99 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 345 Sudh. οὐδὲ γὰρ τὴν τῶν ἱατρῶν τέχνην | δε(ι)χθήσ(ε)σθα(ι) τῆς ὑ(μ)είας οὐκ ἀπεργαστι(κ)ῆν (ο)ὔσαν, ἐπειδὴ νικῶν(ται) ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν, φάρμακων ἱστορη(κ)ῶτων τι νοσήματος ἀπαλλάκτικόν, ἀγνω(ο)οῦντες αὐτοί. τῶν τε ῥη(τ)όρων οἱ διαφέροντες οὐ πολλάκις ὑπ' ἰδι(ω)τῶν ἠτ(ῶ)ν(ται) τοῖς πράγμασιν (ῆ) οὐ πολ(λ)άκις ἔγαν, κατα(λαλ)εῖσθαι δὲ πολ(λ)άκις

18 θαναμ. . . και pap. κατηγορίαι sunt Diogenis in rhetoricam crimina.
20 Od. τ 395sq. 22 TACIONHM pap. 24 ΠΠΔΕΖΕ pap. 27 Initium enuntiatī sic fere supplendum: κἄν τις πεισθῆ τοῦ ποτηροῦς αὐτοῦς γερονέναι σημείον εἶναι. 37 ἄγαν] απαν pap.

ἐμπειρω(ς γὰρ ἔ)χειν (καὶ ἀ(π)ὸ τοῦ κ(αλλί)στου προ(σέφ)χεσ(θαι ταῖς) ἀρχαῖς, ἀπειργ(εσθαι δὲ μὴ) τοὺς τελείους κα(τ' ἀρετῆν) καὶ (τ)ὰς πόλ(ει)ς θυ(νατοῦς) βρ(αβ)ε(ύ)ειν. ἀλλὰ (τῆν) μὲν ἰσ(τορί)αν.

103 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 350 Sudh. τὸ δὲ τοὺς) ἀρξ(α)μ(έ)νο(υ)ς ἀ(πὸ τοῦ) δύνασ(θαι σιω)πᾶν, ὅ(ς) παρὰ Ξενοκράτει, μονωτάτους καὶ λέγειν εἰδέναι — ταῦτοῦ γὰρ ἐκότερον εἶναι — τί(νι) προ(σέ)χο(ν)τες, ὧ πρὸς θεῶν, πιστεύσομεν, εἰ μὴ τῷ Ξενοκράτην οὐ(τω)ς (ἐ)π' Ἀντιπά(τ)ρου καὶ τῶν συνέδρων διαλεχθῆνα(ι, καθά)π(ε)ρ ὁ Φαληρεὺς (ἰσ(τόρη)κεν ἐν τ)ῶι (περὶ τῆς ῥητορικῆς);

104 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 350 extr. Sudh. καὶ τοὺς) ἐ(πι)σημ(ο)τάτου(ς τῶ)ν (ἐμ)πρά(κ)τ(ων ῥη)τό(ρ)ων, δι(ὰ τῆ)ν ἐ(μ)φαι(νομένην) ἐκ τῶν φ(ι)λοσόφων συνερ(γ)ίαν, ἡχθ(αι) παρ' αὐτ(ῶν), ὧ(σπερ Πε)ρι(κ)λέα καὶ τινὰς ἄλλους ἔρχον(τας καὶ) Δη(μο)σθένην, καὶ (οὐ)δὲν π(λημ)ελῆ)σαι τοι(οῦ)τον, οἶον (Σω)κράτε(ι) παραβαλόν(τας) Ἀλκι(βι)άδ(ην) τε καὶ (Κρ)ιτία(ν). τῆς (δ') αὐτῆς ὑ(λη)ς τ(ῆν τῶν ῥη)τό(ρ)ων ἔχ(εσθαι) etc.

105 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 351 Sudh. -λαις τῆ(ν) | ἀ . . ντ . ι υν (π)αρεῖς(ῆ)γεν' τοῖς δ' ὄπλοισι οὐ(κ ἔο)ικεν. τὰ μὲ(ν) γὰρ οὐθὲν εὐφυνὲς προσφέρεται πρὸς ἀπάτην μεμηχανημένον, ἢ δ(ὲ) τῶν ῥη(τόρ)ων εἰσαγωγῆ) πάντα (τ)ὰ θεωρήματα πρ(ὸ)ς τοῦτ' ἔχει τελ(νο)ν(τα) καὶ κατὰ τὸν Ἡράκλειτον κοπίδων ἐστὶν ἀρχηγός.

p. 354 col. LXII. τὰ (μὲν γὰρ οὐθὲν εὐ)φυνὲς ἔχ(ει πρὸς ἀπά)την μεμηχα(νη)μένον, ἢ δὲ τῶν ῥη(τόρ)ων (ε)ἰσ(α)γωγῆ) πάντα τὰ θεωρήματα πρὸς τοῦτ' ἔχει τελ(νο)ν(τα) καὶ κατὰ τὸν Ἡράκλειτον κοπίδων ἀρχηγός' πῶ(ς) γοῦν ἔστ(ι)ν, χωρὶς τοῦ πάντ' ἐπιδειξ(αι) τὰ θεωρήματα, πρὸς δὲ λέγει τελ(νο)ν(τα) (μᾶλλον ἢ) μηθὲν ἀπλῶς εἰπεῖν; ἢ τίς ἀ(ν τ)ὸ π(ρ)ό(τερον) τοῦτ' ἀν(έ)χοιτ', ἀπὸ τοῦ ῥη(θ)ησομένου κα(ὶ λ)εγο(μ)ενου πρὸς(ς) αὐ)τῶ(ν) etc.

p. 355 col. LXIII. τάχα δ' ἴ(σω)ς ἀ(φορμῆ)ν τιν' (οὐ)τῶ(ς) δί(ω)σιν ἐν(ί)ρις πρὸς ἀπάτην τῶν ἀκο(υ)όντων. „ἀλλὰ νῆ) Δία τοῦ(τ)ο τοῖς ὄπλοισι, ἐρεῖ τις, οὐ συμβέβηκεν, (τ)ὸ δ(ιδ)όναι πρὸς ἀπάτην ἀφορ(μά)ς.“ οὐκοῦν τοῦτ' ἔχρῆν, ἐγὼ φ)ήσω, λέγειν συμβεβηκέναι τοῖς τῆς ῥητορικῆς θεωρήμασιν, μᾶλλον δὲ τισίν, ἀλλ' οὐ τὸ πάντα καὶ τῆν εἰσαγωγῆ)ν εἰς τοῦτο τελ(νε)ν(ι).

106 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 352 Sudh. δι(ὸ κιν)άδοις Ἀριστοφάνη)ς αὐ(τό)τους ε(ὶ)κά(ξ)ει etc.

col. LIX. (τῶν μάλισ(τα) π(ε)πι)στευμένα(ν εὐ) ἰστορί(α)ν γρά(φειν, (οὐκ ἄ)ενοῦς τινος καὶ ἀ(ν)ε(πιγρ)άφου παρ(α)τιθεῖς. (οὐ μ)ό

3 Al pap. θυ(νατοῦς) scripsi. Diels.

5 ἀρξ(α) . θ' . ν .

21 Heracl. frg. 81

νον δ' Ἀλ(έ)αν(δρ)ον ἠρέθεις(ο)ν, ἀλλὰ καὶ τὸν πατέρ(α). κων . . .
 . . . ων κωμφοποιὸν (τῆ)ς εἰς τοὺς ῥήτορας . . . μνησθεῖς (βλα)σφημίας,
 ὄθεν, φη(σί)ν, οὐ κακῶς μο . οκ . υ . νην ε . . ων πε ρε . . απο . .
 δοα . η . υε.

col. LX. ἐπιφερ | προσδο(κ)ῶν τ | νῦ(ν) 5
 γε διαμ(α)χ | φιλοσόφωι χαρακτηρισί | πιε . ει πρὸς ορον τὸν
 φιλόσοφον. οὐ μὴν ἀλλ' ἔτι (τ)αῦτα πάντ' ἐπ(ι)μελῶς ἐπικόψομεν, εἰ
 κα(ι) δι' αὐτοὺς ἀναγκα(ξ)όμεθα καὶ αὐτοὶ π(ω)ς τὰ παραπλήσια
 π(άν)τα λέγειν. τίς γάρ οὐκ ἂν διετράπ(η) τὸν Διογένους (ἐ)πη-
 (ρεασ)μόν, μὴ πιθανώ(τερο)ν προσφέροντα κα(τ' αὐτῶ)ν ἢ ὁ Π(ῶ)λ(ῶ)ρς? 10
 εἰση(κ)ται παρα Πλάτων(ι) ἄ — —

col. LXI. τὸ δ' αὐτὸ φῆσαι τὸ ῥηθὲν ὅμοιον εἶναι τῷ λέγειν
 (ὡς | οὐδὲν) κωλύει τὴν μέθοδον εἰδέναι, καθ' ἣν . περιγὰ ποιούσιν καινὰ
 (φ)αίνεσθαι καὶ καθ' ἣν (ἀ)ποτέμνουσιν βαλλάντι(α), μὴ μέντοι χρῆσθαι
 κα(τ') ἀνθρώπων, ἀλλ' ὅταν χρεῖα γένηται, ταῦτόν (ἐ)στιν τῷ μῦθῳ 15
 ἔ(χ)ρημ ἀντειπεῖν. εἶνα(ι γὰρ) αὐ(τ)ῆι χρῆσθαι (π)ρὸς | . . ν
 καὶ π(ρ)ὸς(ς) σο — —

col. LXIX p. 359. τὰ δὲ λεγόμενα(α | κατὰ) Δημοσ(θ)ῆ(ν)ο(υ)ς καὶ
 Ἀνκούργου περὶ τῶν Ἀ(ρ)κα(λ)είων ψευδῆ περιάσσονται δεικνύειν, (δ)ν
 δὲ τῶν μάλιστα πεπιστευμένων ἱστορι(ο)γράφων γράφειν ἔφησιν λέ- 20
 γει[ν], καὶ π(ά)ντως ἀσημότατον εἶναι δια(τε)νοῦνται καὶ δυσμενῆ καὶ
 τὸ πέρας ἀ(ν)αι(δ)ε(ί)ας). ἀπαρν(η)σονται δ' εἰκότως καὶ Ἀλέξανδρον
 αὐτοὺς ἠρεθ(ικέ)να(ι κ)αὶ τὸν πατέρα (πο)λὸν πρότερον ἐπ — —

107 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 355 Sudh. (καὶ μὴν)
 περ(ι)ο(υ)σίαν καὶ σώ(μα)τος (ισ)χὸν κα(ι κ)άλλο(ς) καὶ (μυ)ρὸ' ἄλλα 25
 προφέρειν (εἰ)χεν ἄ(ν) τις, ἀφορμὴν μ(έν) τισιν εἰς ἀδικίαν ἀ(ν)θρώ-
 πων διδόντα, τετιμημένα δὲ χάριν ὠφελίας καὶ παρεχόμενα πολλοῖς,
 χ)ρηστὰ δὲ λεγόμενα καὶ ὑπὸ Διογένους. εἰ δ' ὄντως ἀμιλλ(α)σθαι
 δυνατός ἐστιν ὁ ῥήτωρ καὶ τὴν σιωπ(η)ν — —

col. LXV. (ταύτη) μὲν δυ(ν)ήσεται τις καὶ το(υ)ς Στωϊκοῦς, (εἰ 20
 μὴ) κα(ι) τοὺς φιλοσόφους ἅπαντας λέγειν ὀρεῖσθαι τοιοῦτους καὶ ἐπι-
 δεικνύειν τινὰς ῥήτορας οὐ τοιοῦτους, εἰ καὶ παιδα(ρ)ιωδῶς οὐ(τ)ος,
 προσδο(κ)ῆ(σ)ας ὑποκτευθ(η)σεσθαι(ι ἢ) ἀπαντηθῆσεσθαι, τοῦτο προσέ-
 θη(εν) ἢ εἰ)ν μὴ τις οἰκείας ἦ(τ)ων) ἦι φύσε(ως). το(υ)ς
 ἀπολα(ύ)οντα(ς) ἑαυτ(ῶ)ν ἀν(θ)ρώπων καὶ λόγους· | ξ α . εν . ι 25
 καὶ δι- etc.

108 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 357 Sudh. — καθ(ἀ)περ
 ἐν Λα(κεδαί)μονι, φα(ν)ῆναι τοὺς ῥήτορας ἢ(τι)ᾶτο· ἄλλ(λ)αι δὲ πολλαί

1 ΑΤΑΡ pap. . 9 ΜΕΝ pap. 10 ΚΑ ΑΠΟΗ . . ΑC pap.; fortasse:
 ἢ & Γοργίας ut voluit Gompertz (cf. Sudh. Vol. II p. XXII).

συντυχίαι καὶ (π)ονηρίαι πάντη διὰ τῶν ἀνδράπων. (ἐ)ῶ γὰρ δι-
κα(λ) ἀπὸ φιλοσοφίας ὠρμη(η)μένου(ς) ἐχ(ο)ι (ἄ)ν ἐπιδεικνύειν τινὰς αἰ-
τίλους κα(λ) (συ)ναιτίλους τῶν εἰρημένων. εὐπορήσουσι δὲ καὶ δημοκρα-
τίας ἐκ τυραννίδων παραφέρειν (καὶ) φυλακὰς ἐκ πολ(εμίων κ)αὶ
5 σωτηρίας ἐκ τῶν μεγίστων συμφορῶν τοὺς) φήτορας) ἐξευρηκότας.

col. LXVII. (ὁμο)ίως Ἀ(θη)νη(σι) τὸ γένος ἐ)φύε(ο τὸ) τῶν τυ-
ραννῶν, ὅπου κλειονες ἐγένοντο ῥ(η)τορες ἢ συλλήβδην κατὰ τὴν
ἔκασαν οἰκουμένην, ἀληθὲς εἶναι δύναται τὸ μηδεμίαν π(όλι)ν νῆ)
Διὰ φήτορας ἐκ δημοκρατίας εἰς τυραννίδα περιστῆσαι. σιωπῶ γὰρ
10 δι(τι) καὶ τὰς (α)τίας ἄς φα. | . ας ὑπέγραψε, κοινὰς (μὲν) εἶναι καὶ
παντὸς ὄχλου συμβ(ήσε)τα(ι)

109 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 358 Sudh. ὁ δ' Ἀ(ισχί)-
νης οὐκ ἂν ἐπε(ε)ί(ε)μι τοῖς Ἀθηναίοις δι(τι) Δημοσθένην οὐχ ὡς τοὺς
περιτρέψαντας τῶν πορθμίων ἐκώ(λ)υ(ον) ἐ)κευθύνειν ἀνατε(τρ)αφότα
15 τὴν Ἑλλάδα· κ(α)κῶς Διογένην ἐροῦσιν λέ(γει)ν „οὐ χρῆσθαι τοῖς
αὐτοῖς φήτορσι τοὺς Ἀθηναίους.“

110 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 359 Sudh. φή(τ)ο(ρας) δὲ
ἐμβεβληκέ)ναι καὶ τεθανατωκέ)ναι τὰς Ἀθήνας. εἰ δ' ἔναι καὶ φήτορας
ἐκώλυσαν προσιέναι, μὴ μόνον συμβουλευεῖν, ἀλλὰ πολλὰς καὶ τὰς
20 μεγίστας διατελεῖν αὐτοῖς χρωμένας. καὶ πάλιν τοὺς φήτορας μὴ πάν-
τας ἀρχοῦντας, ὡς ἔφη οὗτος, ἐπιτηδ(εύον)τας δια)τελεῖν τόλμαν. καὶ
(γὰρ) τῶν ἄλλων (τ)οὺς (μὲ)ν κακουργ(εῖ)ν, τοὺς (δὲ) καὶ τέραθ' ἀ)π(ω)ς
πεί(θει)ν.

111 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 202 Sudh. τῶν μὲν (γ)ὰρ
25 παναρέτων, οἷον φατὲ (τ)οὺς πολιτικὸς ὑπάρ(χει)ν | . εἰν (ο)ύδεις οὐ-
δὲ Φωκίων, ἂν ἔρα· δόξη καλεῖσθ(αι), δν) ἔφη δήμο(υ) γ)ενέσθαι (σω-
τήρα) | διὰ τῶν ἑαυτοῦ λόγων, (κατὰ) Διογένην (π)ανάρετος τις) ἦν.

112 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 203 Sudh. δι(ταν) μὴ τ(οῦ)
κα(λοῦ) χάριν προ)σέρχωνται τ(ῶ)ι πολι(τεῦ)σθαι, τωφ | . ο. νηο
30 . . . νοι, καθάπερ ἐν τῆ(ι) Σκυθ)ῶν ἐρημίᾳ δι(α)λ)εγόμενος οὕτως γρά-
φει. (τ)ὰ μὲν (γ)ὰρ ἄλλα π(α)ρεῖσθω, (ἐ)πει τὸν γε σ(υναρ)μόττοντα
λόγον ἐ(ξηγη)σάμεθα πρότερον δι(ὅτι) οὐ) τοῦ καλοῦ χάριν προ(σέρ)-
χε(σ)θαι δεῖ τ . . . ων τ . . | ACCTO . . νει (post duos versus: ὁ νο)ού-
μενος δ' ἐπὶ τῆς (Στο)ῆς οὔτε γέγονεν (οὔτε) ἔστι)ν οὔτ' (ἐ)σται
35 ποτέ) etc.

113 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 204 Sudh. μετὰ δὲ ταῦτα
λίαν ἐπε(νή)κεται ἄ)πιστι(ον· „δῆλοι δ' οὐ μετέχον)τες (τῶν) τοιούτων
ἐπιστη)μῶν, (ο)ύ(τε) ἀναλίσκοντες) χρόνον(ο) οὔτε δ)απ(άνην) οὔ)τ' ἀσχ(ο-

15 Aesch. contra Ctesiph. § 158. 21 ΕΦΗΝΠΩC pap. | ΕΠΙΤΑΔΙ. Ε
... | ... T pap. 25 οἶον(ς) Sudh., fort. εἰ οὐ φατε. | δειν Sudh.; fort. ὄν.
26 δημο. γενησφ pap. locus nondum satis expeditus.

λιαν ὑπομέ(νον)τες ἔνεκα (τῶν) τοιούτων οὐδ' ὑποτάττοντες ἑαυτοὺς οὐ(δεν)ι πάποτε τῶν τὰ το(ιαῦ)τα ἐπανηλλομένων.“

114 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 207 Sudh. τό τε (φά-
σ)κειν δ(ια)τετελεκένα(ι) τοὺς ῥήτορας φαίνοντάς τε καὶ ε(ὐ)θύνοντας
(καὶ εὐθύ)νομ(έν)ους, πικρία (καὶ ἐ)πηρεία ἐστὶ χερζιζομέν(ων) ἀνθρώ- 5
πων. τοὺς (γ)ὰρ ἐπισήμους αὐτῶν εὐθυνακότας μὲν ποτε καὶ (α)ὐτοὺς
ὑπεσχηκό(ας) ε(ὐθ)ύνα(ς) καὶ παρε(ιλ)ήφ(α)μ(ε)ν καὶ (δ) πολ(ι)τικὸς
φιλεῖ βίος τὰ τ(οια)ῦτα π(ά)σχε(ιν) τε καὶ πράττειν κα. . ογ. | νη-
μενο etc.

115 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 208 Sudh. εἰ δὲ μόνος 10
Διογ(έν)ης δῆμον ἰστορήκε (παρα)ματι(κὸν) μὲν αὐτῶν ο(ὐ)δ(έν)α
λαβόντα, διὰ παντός δὲ πρ(ὸς) χ(ά)ρ(ιν) δμιλ(ο)ύντας καὶ τό(γε) θεω-
ρικὸν δ(ιδόν)τας (ἢ) κατ' ἄλλον τρό(π)ον (τ)ὰ (κοινὰ) δια(νέ)μον(τα)ς),
ἰσ(ως) βέλ(τι)ο(ν) ἔχ(ο)μ(εν) οἱ μηδ(έ)ν ἰστο(ρη)κό(τες) τ(ῶν) περὶ τοὺς
(ῥή)τ(ορας)· τὸ μ(έ)ν γὰρ ἐ(ν)ί(ους) τοιοῦτου(ς) γ(ε)γονέν(αι), π(ο)λλοὺς 15
δὲ καὶ πραγματικὰ (συ)μβεβου(λε)υκέναι καὶ δι(ά)νο(ι)αν ἐνβρι(θ)ε-
στέραν ἔχοντ(α) καὶ μ(ε)τὰ παφ(ή)σιος πολλῆ(ς) πεπολιτ(ε)ῦσθαι καὶ πε-
π(ο)λεμηκέν(αι) τοῖς τὰς νεμ(ή)σεις τῶν κοινῶν εἰσηγο(μέν)οις, καὶ
τὰς ἱστορίας ἐδο(ξά)ζομεν ἡμῖν μαρτυρήσειν.

116 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 209 Sudh. ἀ(ο)λούθως 20
δὲ τούτοι(ς)· „ικανόν, (φ)ησί(ν), εἶναι δεῖ τὸν πολιτικὸν ἄρχειν τὰς
κατὰ πόλι(ν) ἀρχάς, φήτω(ρ) δ' οὐ δύναται“ etc.

col. VII, 7. οὐ μ(ή)ν ὃ γε τῆς ἰδιωτέρας τυν(χά)νων προσηγορίας
πολιτικὸς ἐπὶ τὸν (στρα)τηγεῖν δυν(ά)μενον καὶ ναυαρχεῖν (ἐπι)δια-
τείνει etc. 25

117 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 210 Sudh. ἔτι καταγε-
λά(σ)τως φησί(ν) „τῆς μὲν ῥητορ(ικῆς) ἀν(τι)ποιουμένης οὐ (π)αν(τὸ)ς
τοῦ (π)ολιτικοῦ καὶ οὐ . . νου, τοῦ δ' ἰδί(ως) καὶ) κ(α)τὰ πρό(λει)ς συμ-
βουλεύ(ειν) deest unus versus τὸν σοφ(ὸν) ἀ(ρ)χειν (ἀπά)σας τὰς κ(α)τὰ
πόλι(ν) ἀρχάς post tres versus: οὐ μόνον (τῆν) | . . αν φρὸ- 30
νησιν ἐξ | εν, οὐδὲ μόνον(ν) ἀγα(θ)ὸς ἐσ(τιν) διαλεκτικὸς καὶ
γραμματικὸς καὶ πο(η)τῆς καὶ ῥήτωρ καὶ τε(λει)ως μεθ(ο)δικὸς ὁ καλὸς
ἐπὶ πάσα(ις) γ(έ)γον(εν) ταῖς τέχν(αι)ς, (ἀλλ)ὰ καὶ πρὸς τῷ συμ(φέ-
ροντι) τῶν π(ό)λεων· (οὐδὲ) τοῖς οἰκοῦσι τ(ὰς) Ἀθήνας (μό)νο(ν) ἢ Λακε-
δαίμονα συμ(πο)λ(ι)τε(ύ)ει· ἀ(φρ)όνων γὰρ πολιτ(εῖ)α οὐκ ἔσ(τι)ν(ν) οὐδὲ 35
νόμος· ἀλλὰ τῷ | ἐκ (θ)εῶν καὶ σο(φ)ῶν συστήμα(τι, ἧ) καὶ βα(σι-

8 fortasse: κα(ι) γ(ε)γ(ε)νημέρο(ς). 11 δομον O, AN.. N, δι 2. ον legit Sudh. 14 τισ pap. 24 hinc intellegitur quid post δύναται exciderit.

28 fortasse: συμ(φ)έρον. || κ. τα. το pap. 31 τῆν (ἰδίως λεγομένην) φρόνησιν ἐξ(η)ρ(ί)βωκ(εν) vel tale quid. 35 συμ. AN, συμ. . . ΔΥΕΝ O. || πολιτι N, πολις O. 36 ἧ] τω legisse sibi videtur Sudh.

λ)ε(ὐ)ς εἶν(αι λέ)γεται) και στρατηγὸς κ(αι κατ)ὰ (γῆ)ν και κατὰ θάλα(τταν κα)ὶ ταμίας και πρά(κτωρ και τ)ὰς ἄλλας κατὰ τρόπον (οίκο)νομεῖν ἀρχάς, ἐπειδὴ (τὸν) πολιτικὸν εἴξ ἀνάγκης δεῖ και τὴν ἀπάντων τ(οῦ)των ἔχειν ἐπιστήμην.“

6 118 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 214 Sudh. τ(οὺς) μὲν ἀπο(τέμ)νεσθαι τὸ συμβουλευτικὸν αὐτ(ῆς) μέρος(ς), τοῦ(ς) δὲ τὸ δικα(νικόν), το(ὺς) δὲ τὸ κατὰ τὰς ἀρχά(ς) ἐμπειρον, ὡς ἐπὶ λατρ(ι)κῆς ἔχει (κ)αὶ ζωγραφί(ας) και τινω(ν ἄλλω)ν (τεχνῶ)ν· και τοὺς π(ερὶ Δη)μο(σθ)ένη(ν) και Δημάδην τὸ συμβουλευτικὸ(ν) και δικαν(ικόν) 10 εἶδος ἐκπεποιη(ό)τα(ς) εἰκό(τω)ς ὑπ(ὸ τ)ῶν (Ἀθ)ηνη(αῖ)ων οὐκ ἐν(ι)στεύεσθ(αι τὸ) μέρος, οὐ τ(ῆ)ν (ἐμπειρία)ν οὐκ ἔσχον.

119 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 216 Sudh. πρὸς) τὸ καλῶς πρσεβ(εύειν συ)νσεργε(ῖ)ν τὴν φητορικῆν. „Λακεδαιμόνιοι, φησί, και(ε)ρ) ἐκπαῖζοντες αὐτήν, δ(ιὰ) τῆς τυχούσης(ς) ἐντε(ύξε)ως οἰκονο- 15 μ(οῦ)νται π(ᾶν δ θ)άλουσιν.“ (πρ)ῶτον μ(ὲν οὖν) οὐ δῶσει τις οἰκονομεῖ(σθ)αι πᾶ(ν) δ θέλουσιν Λακε(δ)αι(μ)ονίους ἀπὸ τ(ῆ)ς τυχούσης (ἐ)ντεύξεως, οὐδ' ε(ἰ)δ(έν)αι (φ)ήσει καλῶς πρσεβ(εύ)ειν, και παρὰ ταύτην τὴν (αἰ)τιαν οὐκ εἰδέναι, διότι (τ)ῆς (φ)ητορ(ικ)ῆς οὐκ (ἐ)π(ε)μελή(θ)ησα(ν), ἀλλ' ὑπὸ Διογένους εἰκῆ (ταῦ)τα περιφ(έρεσθ)αι· κἂν 20 συγγωρηθῆ δὲ ἐ(πι)ε(τε)υχέ(ν)αι κ(α)τὰ πρσεβείας αὐ)τούς, ἀλλὰ π(ῶς) δέδεικται γ)εῖνεσθ(αι αὐ)τοὺς οὕτως ἀ)πειρους τῆς (φ)ητορικῆς ὥσ)τ' ἐ(κ)α(ὶ)ξεν (αὐ)τήν etc.

120 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 218 Sudh. ε)άν τε διὰ τοῦ(το μὴ φῆ) τὴν πολιτικὴν φη(τορικ)ήν εἶν(αι) πάντως, ἐπειδὴ (τι)νες 25 οὐκ ὄντες φήτορες καλῶς πρ(ε)σβεύ(ουσιν), τό(γε) τὴν φητορικὴν οὐκ εἶναι και πολιτικὴν (πῶ)ς προσήκται;

121 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 218. „ν(ῆ) Δ)᾿ ἀλλὰ και Ἀθ)ηνα(ῖο)ι και(ί)ε)ρ ὄντε(ς) φιλορήτορες(ς) ἤδη) προσκόπτουσι ταῖς π(εριώδοις) και τοῖς (τ)έχνης (και διδασ)καλαί(ου) φητορικοῦ π(ρο)σ- 30 βάλλο(υσι)ν.“ γελοῖον μὲν τὸ ν(ῦ)ν λέγειν προσκόπ(τε)ιν Ἀθ)ηναίους τοῦτοις. etc.

122 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 220 Sudh. λέγειν, ἀ(λλ' ε)ἰσίν (και φι)λόσοφοι, (οἰσ)τίσιν ἔθος ἐστίν φλυαρεῖν ὥσπερ σοὶ και Κριτολάωι, σαφῶς λέγοντος ἄκουσον· „ἢ γ' ἐνπειρία τῶν πολιτικῶν 25 φητόρω(ν), τὸ συνέχον ἔχου(σα) κεί(με)νον ἐν εὐκαιρίας στο(χασμ)ῶι και διδάσκει πολ(λά)κις μὲν ἐ(κ)τείνειν μα(κρ)οὺς λόγους, πολλάκις δὲ βα(ι)ά τινα διαλεχθῆναι, πο(λλ)άκις δὲ μηδὲ διαφ(α)ῖ τὰ (χ)εῖ(λ)η.“ παρα(ι)ρούμενος οὐ(ν) ἐκ) τῆς ἐπιστήμ(ης) και) τ(ῆ)ς ἐνπειρίας (τὰ)

1 τα... ες pap. 5 dubium Philodemi haec sint an Diogenis. antecedit tribus versibus nominis vestigium: Διογ... 19 ὅπερ scripsi, ἀπὸ pap. 36 οσ... ποι και N στο... σμαι ΛΛΙ O στ... ο. IGWIIAI legit Sudh.

μάλιστα παρα(διδο)μενα, (ἐ)πει καὶ τινὲς ἀστοχοῦσιν, αὐτὸ(ς) γελοῦ(ς) ἐστίν.

123 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 220, 25. „ἀλλ' εἰ δύνανται συλλύσα(ι πό)λεις καὶ συμμάχ(ους ποι)ῆσαι, γνωρίμους δια(φερο)μένους καὶ (γ)υναί(κα) πρὸς ἄνδρα (σ)τασιάζ(ουσαν ἢ ἐρ)αστή(ν) πῶς οὐχ οἶοί τε διαλλ(άτ)τειν) πρὸς τ(ὸν ἐρώ)μεν(ο)ν καὶ πῶς ἄ... | ... ε(σθαι) φιλιαν; τ(ῆς γὰρ αὐτ)ῆς ἐ(στίν) ἐνπειρί(ας ἔ|να) πρὸς ἕνα οἰκειῶσαι κα(ὶ πλήθ)η, καθάπερ τῆς αὐτῆ(ς ἐνπειρί)ας μίαν λύραν π(ρὸς ἐ)τέ(ρ)αν σύμφωνον ποιῆ(σαι) καὶ πολλὰς πρὸς πολλὰς.“

124 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 224 Sudh. „καὶ μὴν νῆ 10 Δία, φησίν, εἰ(ς ἢ) οὐδ(εῖς) μνημονεύεται τούτω(ν) πεπεσβευκῶς ἐπὶ (τῷ) συμφέροντι τῆς πατριδος.“

p. 225. „ἀλλ' οὐ(δὲ) εἰς, φησίν, ἱστορη(τ)αι τούτων πολιτῆς ἀγα(θὸς) γενόμενος.“

col. XX. πολίτων πολιτικὸς . . α | . . νητα . δαιος, εἰ δὲ π(ολιτικ)όν, 15 οὐ μόνον, φησ(ω), τῶν ῥητόρων ἀλλὰ καὶ τῶν τ(ὰς) πόλεις κατοικούντων(ν) οὐκ ὀλ(ίγοι) χ(ωρὶς) φιλοσο(φί)ας ἄνδρ(ες) (γεγ)όνασιν πολι(τι)κοί· ο(ί) μὲ(ν) γ(ὰρ) ἄφ(ρ)ονε(ς) ἄν)τες (εἰ)σὶν ἔθλιοι, χρηστ(ὸς) δ' οὐδὲ εἰς οὐδ(ὲ ἢ)μερος (οὐ)δὲ φιλόπα(τρις) οὐ)δὲ τὰ(ς) ἄλλα(ς) δημῶδ(εις) ἀρε)τάς ἐχω(ν, μὴ τι δ)ῆ (τ)ὰς τελε(ύ)ους. καὶ | προσε(την)εγμέ· 20 ν(ων τῶν) τοιού(των) ἐκ) φύσεως (τινα) καὶ ἀγω(γῆς), ἐστ(αι) σ(υν)δεδομέ(νον) τὸ χ(ωρὶς) φιλοσο(φίας) (πολιτικ)οὺς δύν(α)σθ(αι) γενέσθ(αι) τινὰς· ὥσ(τε) πῶς πολι(τικὸς) ο(ὐ)κ ἐστ(αι) ῥητωρ χ(ωρὶς) φιλ(οσο)φίας;

125 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 226 Sudh. „ἴθε(ν) μὲν μ(ὴ) κ)αλῶς προστ(η)σεσθαι τὸν ῥήτορα τῆς πατριδ(ος), κἄν ἐχη τὴν 25 ἐνπειρία(ν), ἄνευ φιλοσοφίας λέγο(μεν).“ — Πιε(ρι)κλῆς τολίνν, ὃν (ἐφη) ἀν(εκ)τότατον γε(γ)ο(νέ)ναι τῶν ἄλλων ῥητό(ρων), ὅτι Ἄναξ)αγόρου καὶ (ἄλλων τινῶν) ἤκουσεν, φιλοσόφοις μὲν ἴσως παρέβαλε, Στωϊ(κ)οῖς δ' ο(ὐ)δα(μ)ῶς, ἀλλὰ κα(ὶ) τ(ὰς) ἐναντίας ἐσ(χη)μ(ό)σιν δόξας ὑπὲρ τῶν δλ(ων)· μόνον δὲ (κα)τὰ Διο(γέ)νην ἢ Στωϊκῆ (π)οιεῖ 30 πο(λί)τας ἀγα(θούς) etc.

126 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 228 Sudh. (Ζήνω)νος καὶ Κλε(άν)θους καὶ Χρ(υ)σίππου καὶ τῶν τ(οιού)τ(ων) ἀπάντων. ἀλλὰ γὰρ οὐ(χ) προσεδρεύειν (χρη) ἐπὶ πλέον) τοῖς Διογέ(νους) (λόγοις)· καὶ) γὰρ οὐ(τ) ἀκριβὲς ο(ὔ)τε . . | τ . . . τι (γρ)άφω(ν) φαίνε(ται) etc.

1 ΓΕΙ pap. | ΤΙΝΟC pap. verba allata non sunt Diogenis, sed alius philosophi. quae affert Philodemus ut Diogenem refutet, qui ἐνκαιρίας στοχαζόμεν in rhetorica desideraverat. 5 ἐραστήν] ΛΟΥ pap. 18 ΛΛΟ . . ΑΡΛΕ . ΟΙΤΕ (vel CE) pap. supplementa haud pauca incerta sunt neque sententia satis intelligitur. 24 ἴθε(ν) μὲν vix sanum, quoniam aliter suppleri non potest.

III. Antipater Tarsensis.

1 Strabo XIV p. 674. ἄνδρες δ' ἐξ αὐτῆς (scil. τῆς Ταρσοῦ) γεγόνασι τῶν μὲν Στωϊκῶν Ἀντίπατρος τε καὶ Ἀρχέδημος καὶ Νέστωρ, ἔτι δ' Ἀθηνόδαροι δύο etc.

2 Galenus hist. philos. 3 (p. 600, 10 Diels). τοῦ δὲ (scil. Chrysippi) Διογένης ὁ Βαβυλώνιος ἀπροατῆς γενοῦς Ἀντιπάτρου καθηγητῆς γέγονε. τούτου δὲ Ποσειδώνιος ἠροῶτο.

3 Cicero Tusc. disp. V 107 *Iam vero exilium — quantum tandem a perpetui peregrinatione differt? in qua aetates suas philosophi nobilissimi consumpserunt, — — Zeno, Cleanthes, Chrysippus, Antipater — — qui semel egressi numquam domum reverterunt.*

4 Cicero Acad. Post. lib. I apud Nonium p. 65, 11. *quid Antipater digladiatur cum Carneade tot voluminibus.*

5 Plutarchus de garrulitate cp. 23. ὁ μὲν γὰρ Στωϊκὸς Ἀντίπατρος, ὡς ἔοικε, μὴ δυνάμενος μηδὲ βουλόμενος ὁμόσε χωρεῖν τῷ Καρνεάδῃ μετὰ πολλοῦ φεύματος εἰς τὴν στοὰν φερομένῳ, γράφων δὲ καὶ πληρῶν τὰ βιβλία τῶν πρὸς αὐτὸν ἀντιλογιῶν καλαμοβόας ἐπεκλήθη.

6 Strabo XIV p. 674. *commemoratur Antipatrum philosophum Tarso oriundum.* Cf. Plut. de exilio cp. 14.

Cicero Acad. II 143. *quid? duo vel principes dialecticorum, Antipater et Archedemus, opiniosissimi homines, nonne nullis in rebus dissentiunt.*

Numenius apud Euseb. XIV 8, 10. *πάσα γοῦν Καρνεάδου διανοία ἐνία καὶ οὐδεμία ἤτισοῦν ἄλλως, ἐπεὶ καὶ οἷς ἐπολέμει ἦσαν εἰπεῖν ἀδυνατώτεροι. Ἀντίπατρος γοῦν ὁ κατ' αὐτὸν γενόμενος ἔμελλε μὲν ἀγωνιᾶν τι γράφειν, πρὸς δ' οὖν τοὺς ἀπὸ Καρνεάδου καθ' ἡμέραν ἀποφερομένους λόγους οὐποτε ἐδημοσίευσεν, οὐκ ἐν ταῖς διατριβαῖς, οὐκ ἐν τοῖς περιπάτοις, οὐδὲ εἶπεν οὐδὲ ἐφθέγγατο, οὐδ' ἤκουσέ τις αὐτοῦ, φασί, οὐδὲ γρῦ' ἀντιγραφὰς δὲ ἐπανετίεινετο καὶ γωνίαν λαβὼν βιβλία κατέλιπε γράψας τοῖς ὕστερον, οὔτε νῦν δυνάμενα καὶ τότε ἦν ἀδυνατώτερα πρὸς οὕτως ἄνδρα ὑπέριμεγαν φανέντα*

καὶ καταδόξαντα εἶναι τοῖς τότε ἀνθρώποις, τὸν Καρνεάδην· ὁμοῦς δὲ καίτοι καὶ τὸς ὑπὸ τῆς Στωικῆς φιλοτιμίας εἰς τὸ φανερὸν κυκῶν, πρὸς γε τοὺς ἑαυτοῦ ἑταίρους δι' ἀποφύγησαν ἁμολόγει τε καὶ ἠλήθευε καὶ ἀπεφαίνετο ἢ κἄν ἄλλος τῶν ἐπιτυχόντων.

7 Diog. Laërt. IV 64. μαθῶν τε (scil. ὁ Καρνεάδης) Ἀντίπατρον ἰ φάρμακον πιόντα ἀποθανεῖν, παρωρηθήθη πρὸς τὸ εὐθαρσῆς τῆς ἀπαλλαγῆς καὶ φησι· δότε οὖν κάμοι. τῶν δὲ εἰπόντων· τί; οἰνόμελι, εἶπεῖν.

Stob. Floril 119, 19. Καρνεάδης Ἀντιπάτρον αὐτὸν ἐξαγαρόντος γέρον ὃν δύο κύλικας ἐκέρασε, τὴν μὲν κωνείου, τὴν δὲ οἰνομέλιτος. 10 Καὶ τὴν τοῦ κωνείου τοῖς λοιποῖς Στωϊκοῖς εἰκὼν προκίβειν, τὴν τοῦ οἰνομέλιτος ἐξέπιε, διαπαλῶν τὴν σπουδὴν τῶν ἐκουσίως ἐκλειπόντων τὸν βίον.

8 Cicero de fin. I 6. *Quid enim est a Chrysippro praetermissum in Stoicis? Legimus tamen Diogenem, Antipatrum.* 15

9 Arrianus Epicteti dissert. III 2, 13. εἰ Χρυσίππου ἀνέγνως ἢ Ἀντίπατρον; εἰ μὲν γὰρ καὶ Ἀρχεδήμου, ἀπέχεις ἅπαντα.

III 21, 7. καὶ μὴν ἐγὼ ὑμῖν ἐξηγήσομαι τὰ Χρυσίππεια, ὡς οὐδείς· τὴν λέξιν διαλύσω καθαρώτατα· προσθήσω ἔν που καὶ Ἀντιπάτρον καὶ Ἀρχεδήμου φοράν. 20

10 Arrianus Epict. dissert. II 17, 40. οὐδ' ἐγγὺς ἐσόμεθα τοῦ προκόψαι, κἄν πάσας τὰς εἰσαγωγὰς καὶ τὰς συντάξεις τὰς Χρυσίππου μετὰ τῶν Ἀντιπάτρον καὶ Ἀρχεδήμου διέλθωμεν.

11 Ind. Stoic. Herc. col. LIII. διακηκόει κ(αὶ) διαδό|χος ἐγ(έ)-νετο (τῆ)ς Ἀντι|πάτρον σχολῆς· Δάρ|δανος Ἀνδρομάχ(υ)᾽Α|θη(υ)αῖος, 25 καὶ οὐ(ος) | .. ναι σχολ(ῆ)ν . . . | . . . ἔμενος· Ἀπολλ(όδω)ρος Ἀθηναῖος· Δ . . .

Discipulos hic enumerari Antipatri inde probavit Comparetius, quod et Panaetius, qui initio Antipatri successor dicitur, et Dardanus iam col. LI commemorati sunt, ut discipuli scilicet Diogenis Babylonii. 30

12 Ind. Stoic. Herc. col. LX. καὶ διὰ (μ)εγάλην ἔξιν | ἰδιοπραγεῖν δυνάμ(ε)νος, οὐκ ἔκρινεν, ἀλλ' ἀ|(εἰ) (π)ροεξάγειν Ἀντιπ(ά)τρ(φ)· καὶ τοῦτο ποιῶν | (μ)εχρ(ι) τέλο(υ)ς ἀμελ(έ)|(τ)ητος ἐγένετο· χρόν(φ) | δὲ) ὁ μὲν δ(ιὰ τ)ὸ γῆρα(ς οὐ σ)χολάζ(ων) . ατο . κ . .

13 Plutarchus vita Tib. Gracchi ep. 8. Διοφάνους τοῦ φήτορος 35 καὶ Βλοσίου τοῦ φιλοσόφου παρορησάντων αὐτόν, ὃν ὁ μὲν — — ὁ δὲ αὐτόθεν ἐξ Ἰταλίας Κυμαῖος, Ἀντιπάτρον τοῦ Ταρσεῶς

26 fortasse: καὶ οὐ(ος) ἐν Ἀ|θηναί(ς) τῆς) σχολ(ῆ)ν δια|τιθ(έ)μενος.

32 Narrat quomodo Panaetius erga Antipatrum Tarsensem magistrum se gesserit.

γεγονῶς ἐν ἄστει συνήθης καὶ τετιμημένος ὑπ' αὐτοῦ προσφωνήσῃ γραμμάτων φιλοσόφων.

14 Athen. V p. 186c. Ἀντίπατρος δ' ὁ φιλόσοφος συμπόσιόν ποτε συνάγων συνέταξε τοῖς ἐρχομένοις ὡς περὶ σοφισμάτων ἐροῦσιν.

ibid. 186a. πολλῶν γοῦν εἰσι φιλοσόφων ἐν ἄστει σύνοδοι τῶν μὲν Διογενιστῶν, τῶν δὲ Ἀντιπατριστῶν λεγομένων, τῶν δὲ Παναιτιαστῶν.

15 15 Plutarchus de tranq. cp. 9. Ἀντίπατρος δὲ ὁ Ταρσεὺς πρὸς τῷ τελευτῶν ὦν ἐτυχεν ἀγαθῶν ἀναλογιζόμενος οὐδὲ τὴν εὐπλοῖαν παρέλιπε τὴν ἐκ Κιλικίας αὐτῷ γενομένην εἰς Ἀθήνας.

vita Marii cp. 46. καὶ νῆ Δία τὸν Ταρσεέα λέγουσιν Ἀντίπατρον ὡσαύτως ὑπὸ τὴν τελευτὴν ἀναλογιζόμενον ὦν τύχοι μακαρίων μηδὲ τῆς εἰς Ἀθήνας οἰκοθῆν εὐπλοίας ἐπιλαθέσθαι, καθάπερ φιλοχρήστου τῆς τύχης ἔπασαν δόσιν εἰς μεγάλην χάριν τιθέμενον
15 και σώζοντα τῇ μνήμῃ διὰ τέλους, ἧς οὐδὲν ἔστιν ἀνθρώπῳ ταμιεῖον ἀγαθῶν βεβαιότερον.

Fragmenta logica.

16 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 55. καὶ σῶμα δ' ἐστὶν ἡ φωνὴ κατὰ τοὺς Στωϊκούς, ὡς φησὶν Ἀρχέδημος — — καὶ Διογένης καὶ Ἀντίπατρος —. πᾶν γὰρ τὸ ποιοῦν σῶμά ἐστι· ποιεῖ δὲ ἡ φωνὴ προσιοῦσα τοῖς ἀκούουσιν ἀπὸ τῶν φωνούντων.

17 Varro de lingua latina VI 1. *In hoc (scil. libro) dicam de vocabulis temporum et earum rerum quae in agendo fiunt aut dicuntur cum tempore aliquo ut Sedetur, Ambulatur, Loquuntur; atque si quae erunt ex diverso genere adiuncta, potius cognationi verborum quam auditori calumniandi geremus morem. Huius rei auctor satis mihi Chrysippus et Antipater et illi in quibus, si non tantum acuminis, at plus litterarum, in quo est Aristophanes et Apollodorus, qui omnes verba ex verbis ita declinari scribunt, ut verba litteras alia assumant, alia mit-*
30 *tant, alia commutent.*

18 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 54. κριτήριον δὲ τῆς ἀληθείας φασὶ τυγχάνειν τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν, τοῦτέστι τὴν ἀπὸ ὑπάρχοντος, καθά φησι Χρῦσιππος — — καὶ Ἀντίπατρος καὶ Ἀπολλόδορος.

19 Plutarchus Stoic. rep. 47, 12. καὶ μὴν ἐν γε τοῖς πρὸς τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς ἀγῶσιν ὁ πλείστος αὐτῷ τε Χρῦσιππῳ καὶ Ἀντιπάλτρω πόνος γέγονε περὶ τοῦ μήτε πράττειν μήτε ὀρμᾶν ἀσυνκαταθέτως, ἀλλὰ πλάσματα λέγειν καὶ κενὰς ὑποθέσεις τοὺς ἀξιούντας οἰκείας

21 προσοδσα BP (corr. P¹).

φαντασίας γενομένης εὐθὺς ὁρμᾶν μὴ εἰκάντας μηδὲ συγκρατατιθε-
μένους.

20 Cicero Acad. Pr. II 17. *Sed quod nos facere nunc ingredimur, ut contra Academicos disseramus, id quidam e philosophis, et ii quidem non mediocres, faciendum omnino non putabant; nec vero esse illam rationem disputare cum iis, qui nihil probarent; Antipatrumque Stoicum, qui multus in eo fuisset, reprehendebant nec definiri aiebant necesse esse, quid esset cognitio aut perceptio aut, si verbum e verbo volumus, comprehensio, quam κατάληψιν illi vocant; eosque qui persuadere vellent esse aliquid, quod comprehendendi et percipi posset, inscienter facere dicebant etc.*

21 Cicero Acad. Pr. II 9, 28. *Ex hoc illud est natum quod postulabat Hortensius, ut id ipsum saltem perceptum a sapiente diceretis, nihil posse percipi. Sed Antipatro hoc idem postulanti, cum diceret, ei qui affirmaret nihil posse percipi, unum tamen illud dicere percipi posse consentaneum esse, ut alia non possent, Carneades acutius resistebat.*

ibid. 34, 109. *Et tamen illud usitatum et saepe repudiatum refers, non ut Antipater, sed ut ais pressius. Nam Antipatrum reprehensum, quod diceret, consentaneum esse ei, qui affirmaret, nihil posse comprehendendi, id ipsum saltem dicere posse comprehendendi, quod ipsi Antiocho pingue videbatur et sibi ipsum contrarium.*

22 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 57. τοῦ δὲ λόγου ἐστὶ μέρη πέντε — — — ὄνομα, προσηγορία, φῆμα, σύνδεσμος, ἄρθρον· ὁ δὲ Ἀντίπατρος καὶ τὴν μεσότητά τίσθησιν ἐν τοῖς περὶ λέξεως καὶ τῶν λεγομένων.

23 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 60. ὄρος δὲ ἐστίν, ὡς φησὶν Ἀντίπατρος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ὄρων λόγος κατὰ ἀνά-
λυσιν ἀπαρτιζόντως ἐκφερόμενος — — —

ὑπογραφή δὲ ἐστὶ λόγος τυπωθῶς εἰσάγων εἰς τὰ πράγματα ἢ λόγος ἀπλοῦστερον τὴν τοῦ ὄρου δύναμιν προσηνεγμένος.

24 Alexander in Aristot. Top. p. 42, 27. οἱ δὲ λέγοντες ὄρον εἶναι λόγον κατὰ ἀνάλυσιν ἀπαρτιζόντως ἐκφερόμενον, ἀνάλυσιν μὲν λέγοντες τὴν ἐξάκλωσιν τοῦ ὀριστοῦ [καὶ] κεφαλαϊώδη, ἀπαρτιζόντως δὲ τὸ μῆτε ὑπερβάλλειν μῆτε ἐνδεῖν, οὐδὲν ἂν λέγοιεν τὸν ὄρον δια-
φέρειν τῆς τοῦ ἰδίου ἀποδόσεως.

25 Cicero Acad. Pr. II 143. *In hoc ipso, quod in elementis dia-*

15 ei qui A¹, eique A¹BV. 29 ἀπαρτιζόντως B.
libri. || προσηνεγμένος scripsi, προσσηνεγμένος libri.
καὶ κεφαλαϊωθῶς libri.

31 λόγος scripsi, ὄρος
34 κεφαλαϊώδη Diels,

lectici docent, quo modo iudicare oporteat, verum falsumne sit, si quid ita conexum est, ut hoc „si dies est, lucet“, quanta contentio est! Aliter Diodoro, aliter Philoni, Chrysippo aliter placet. Quid? cum Cleanthe, doctore suo, quam multis rebus Chrysippus dissidet? quid? duo vel principes dialecticorum, Antipater et Archidemus, opiniosissimi homines, nonne multis in rebus dissentiunt?

26 Alexander in Aristot. Topica p. 8, 16 Wal. οὐς γὰρ οἱ περὶ Ἀντίπατρον μονολημμάτων συλλογισμοὺς λέγουσιν, οὐκ εἰσὶ συλλογισμοί, ἀλλ' ἐνδεῶς ἐρωτῶνται, ὡς οἱ τοιοῦτοι „ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἄρα ἐστίν.“ „ἀναπνεῖς, ξῆς ἄρα.“ Deinde exponit in eiusmodi conclusionibus propositionem maiorem omissam esse.

[Apuleius] περὶ ἐρμηνείας 272 (p. 9, 6 Goldb.). ex una acceptione non fit collectio, licet Antipatro Stoico contra omnium sententiam videatur plena conclusio esse: „Vides: vivis igitur“.

27 Alexander in Aristot. Anal. pr. p. 17, 11 Wal. οὐ γὰρ εἰσὶ συλλογισμοὶ οἱ λεγόμενοι ὑπὸ τῶν νεωτέρων μονολήμματοι. 18. οἱ δὲ λεγόμενοι μονολήμματοι δοκοῦσιν εἶναι ποτε συλλογισμοὶ τῷ τὴν ἑτέραν πρότασιν διὰ τὸ εἶναι γνώριμον τοὺς ἀκούοντας προστιθέναι. τὸ γὰρ „ἀναπνεῖς, ξῆς ἄρα“ δοκεῖ συλλογισμὸς εἶναι, ὅτι παρ' αὐτοῦ προστίθῃσιν ὁ ἀκούσας τὴν ἑτέραν πρότασιν οὕσαν γνώριμον, τὴν „πᾶς ὁ ἀναπνεύων ξῆ.“

28 Sextus hypotyp. II 167. εἰ δὲ οὐκ ἀρέσκει τισὶ λόγους μονολημμάτων εἶναι, οὐκ εἰσὶν ἀξιοπιστότεροι Ἀντίπατρον, ὅς οὐδὲ τοὺς τοιοῦτους λόγους ἀποδοκιμάζει.

idem adv. math. VIII 443. Ἀντίπατρον γὰρ, τῶν ἐν τῇ Στωικῇ αἰρέσει ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν, ἔφη δύνασθαι καὶ μονολημμάτων λόγους συνίστασθαι.

Cf. Varro Marcopolis fr. I (Sat. Men. ed. Riese p. 165). Cui Celer Διενοςλημματοσλόγος, Antipatri Stoici filius rutro caput displanat.

29 Arrianus Epict. dissert. II 19, 9. (aliis qui περὶ δυνατῶν et περὶ τοῦ κυριεύοντος scripserunt, enumeratis) γέγραφεν δὲ καὶ Ἀντίπατρον, οὐ μόνον δ' ἐν τοῖς περὶ δυνατῶν, ἀλλὰ καὶ κατ' ἰδίαν ἐν τοῖς περὶ τοῦ κυριεύοντος.

30 Arrianus Epictet. dissert. II 19, 2. λοιπὸν ὁ μὲν τις ταῦτα τηρήσει τῶν θυεῖν, ὅτι ἐστὶ τέ τι δυνατόν, ὃ οὐτ' ἐστὶν ἀληθὲς οὐτ' ἐστὶν, καὶ δυνατῷ ἀδύνατον οὐκ ἀκολουθεῖ· οὐ πᾶν δὲ παρεληλυθὸς ἀληθὲς ἀναγκαῖόν ἐστι, καθάπερ οἱ περὶ Κλεάνδην φέρεσθαι δοκοῦσιν, οἷς ἐπὶ πολὺ συνηγόρησεν Ἀντίπατρον.

31 Galenus de Hippocr. et Plat. decr. II 3. p. 182 Mü. νυνὶ δὲ

πῶς μὲν οἱ διὰ δύο τροπικῶν ἢ τριῶν ἀναλύονται συλλογισμοὶ καὶ πῶς οἱ ἀδιαφόρως περαίνοντες ἢ τινες ἄλλοι τοιοῦτοι, τῷ πρώτῳ καὶ δευτέρῳ θέματι προσχωρήμενοι, πολλοῖς ἔστι συντυχεῖν ἀκριβῶς ἠσκημένοις, ὥσπερ ἀμέλει καὶ ἐπ' ἄλλοις, ὅσοις διὰ τοῦ τρίτου θέματος ἢ τετάρτου συλλογισμοῦ ἀναλύουσι· καίτοι τούτων τοὺς πλείστους ἐνεστὶν ἐτέρως ἀναλύειν συντομώτερον, ὡς Ἀντίπατρος ἔγραψεν.

Fragmenta physica.

32 Diog. Laërt. VII 150. σῶμα δέ ἐστι κατ' αὐτοὺς ἡ οὐσία καὶ πεπερασμένη, καθά φησιν Ἀντίπατρος ἐν δευτέρῳ περὶ οὐσίας.

33 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 38. Ἀντίπατρος ὁ Ταρσεὺς ἐν τῷ περὶ θεῶν γράφει ταῦτα κατὰ λέξιν „Πρὸ δὲ τοῦ σύμπακτος λόγου τὴν ἐνάργειαν, ἣν ἔχομεν περὶ θεοῦ, διὰ βραχέων ἐπιλογιούμεθα· θεὸν τολῖνον νοοῦμεν ζῶον μακάριον καὶ ἄφθαρτον καὶ εὐποικητικὸν ἀνθρώπων.“ εἶτα τούτων ἕκαστον ἀφηγοῦμενος, φησὶν οὕτω „καὶ μὴν ἀφθάρτους αὐτοὺς ἠγοῦνται πάντες.“ 15

34 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 38 p. 1052b. τούτοις ἐτι βούλομαι παραβαλεῖν μικρὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀντίπατροῦ λεγομένων· „ὅσοι δὲ περιαιροῦνται τὸ εὐποικητικὸν ἐκ τῶν θεῶν, ἀπὸ μέρους προσβάλλουσι τῇ τούτων προλήψει· κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ οἱ νομίζοντες αὐτοὺς γενέσεώς τε καὶ φθορᾶς κοινωνεῖν.“ 20

35 Aëtii plac. philos. I 27,6 (p. 322b Diels). Ἀντίπατρος ὁ Στωϊκὸς θεὸν ἀπεφαίνετο τὴν εἰμαρμένην.

36 Macrob. I 17,36. *Apollinis Lycii plures accipimus cognominis causas. Antipater Stoicus Lycium Apollinem nuncupatum scribit ἀπὸ τοῦ λευκαίνεσθαι πάντα φωτίζοντος ἡλίου.* 25

37 Cicero de divin. I 6. *Quem (scil. Chrysippum) subsequens unum librum (scil. περὶ μαντικῆς) Babylonius Diogenes edidit, eius auditor, duo Antipater.*

38 Cicero de divin. I 123. *Permulta collecta sunt ab Antipatro, quae mirabiliter a Socrate divinata sunt; quae praetermittam.* — 30

124. *Illud tamen eius philosophi magnificum ac paene divinum, quod, cum impiis sententiis damnatus esset, aequissimo animo se dixit mori; neque enim domo egredienti neque illud suggestum, in quo causam dixerat, ascendenti signum sibi ullum, quod consuesset, a deo quasi mali alicuius impendentis datum.* 35

39 Cicero de divin. II 35. *Pudet me non tui quidem, cuius etiam memoriam admiror, sed Chrysippi, Antipatri, Posidonii, qui idem*

12 ἐνέργειαν libri, ἐνάργειαν Mez, ἐννοίαν Wy. 18 προσβάλλουσι Wy., προσβάλλουσι libri. 29 collecta Victorius, coniecta libri.

istuc quidem dicunt, quod est dictum a te, ad hostiam deligendam ducem esse vim quandam sentientem atque divinam, quae toto confusa mundo sit. Illud vero multo etiam melius, quod et a te usurpatum est et dicitur ab illis: quum immolare quispiam velit, tum fieri extorum mutationem, ut aut absit aliquid aut supersit: deorum enim numini parere omnia.

40 Cicero de divin. I 84. *Hac ratione et Chrysippus et Diogenes et Antipater utitur* (Chrys. Vol. II n. 1192).

41 Cicero de divin. I 39. *veniamus ad somnia: de quibus disputans Chrysippus multis et minutis somniis colligendis facit idem quod Antipater, ea conquirens quae Antiphontis interpretatione explicata declarant illa quidem acumen interpretis: sed exemplis grandioribus de-
cui uti.*

42 Cicero de divin. II 144. *Quid? ipsorum interpretum coniecturae nonne magis ingenia declarant eorum, quam vim consensumque naturae? Cursor ad Olympia proficisci cogitans visus est in somnis curru quadrigarum vehi. Mane ad coniectorem. At ille: vinctes, inquit. Id enim celeritas significat et vis equorum. Post idem ad Antiphontem. Is autem: vincare, inquit, necesse est. An non intelligis, quattuor ante te cucurrisee? Ecce alius cursor (atque horum somniorum et talium plenus est Chrysippi liber, plenus Antipatri) sed ad cursorem redeo etc.*

43 Diog. Laërt. VII 140. *ἓνα τὸν κόσμον εἶναι καὶ τοῦτον πεπερασμένον, σχῆμα ἔχοντα σφαιροειδές· πρὸς γὰρ τὴν κλήσιν ἀρμοδιώ-
τατον τὸ τοιοῦτον, καθά φησι Ποσειδώνιος — — καὶ οἱ περὶ Ἀντίπατρον ἐν τοῖς περὶ κόσμου.*

44 Diog. Laërt. VII 148. *οὐσίαν δὲ θεοῦ Ζήνων μὲν φησι τὸν ὅλον κόσμον καὶ τὸν οὐρανόν, ὁμοίως δὲ καὶ Χρῦσιππος — — καὶ Ἀντίπατρος ἐν ἐβδόμῃ περὶ κόσμου ἀεροειδῆ φησιν αὐτοῦ τὴν οὐσίαν.*

45 Diog. Laërt. VII 142. *περὶ δὴ οὖν τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς τοῦ κόσμου φησὶ Ζήνων — — καὶ Ἀντίπατρος ἐν τῇ δεκάτῃ περὶ κόσμου (placitum vide Chrys. fr. phys. 581).*

46 Macrob. I 17, 57. *haec est autem de nece draconis ratio naturalis, ut scribit Antipater Stoicus. nam terrae adhuc umidae exhalatio meando in supera volubili impetu atque inde sese, postquam cale-*

21 ipsa somnia vide Chrys. Vol. II n. 1206. 24 ἀρμοδιώτατον BP.
25 τοιοῦτο BP. 27 οὐσίαν P (corr. P¹). 29 ἀέρος δὴ (δὴ B²) B. 31 γε-
νέσεως τε καὶ φθορᾶς BP (om. τῆς). 33 ἐν τῇ i BP. numerus suspectus; nam
fortasse fuit: ἐν τῷ περὶ κόσμου.

facta est, instar serpentis mortiferi in infera revolvendo corrumpēbat omnia vi putredinis, quae non nisi ex calore et umore generatur, ipsumque solem densitate caliginis obtegendero videbatur quodam modo lumen eius eximere: sed divino fervore radiorum tandem velut sagittis incidentibus extenuata exsiccata enecta interempti draconis ab Apolline 5 fabulam fecit.

47 Plutarchus de sollert. anim. cp. 4. ὄνοις δὲ καὶ προβάτοις Ἀντίπατρος ἐγκαλῶν ὀλιγωρίαν καθαριότητος, οὐκ οἶδα πῶς παρήλθε τὰς λύγγας καὶ τὰς χελιδόνας etc.

48 Plutarchus Aetia physica 38 (ex versione Gyberti Longolii). 10 *Cur lupae certo anni tempore omnes intra duodecim dies pariunt?*

Antipater in libro de Animalibus partum lupas proicere adserit, quum glandiferae arbores florem abiciunt, quo gustato uteri illarum reserantur; quum eius copia non est, partum in ipso corpore emori nec in lucem venire posse. propterea regiones illas a lupis non vastari, quae 15 glandium quercuumque feraces non sunt.

Cf. Cic. de divin. II 33. (possunt haec Stoico Antipatro vindicari de συμπαθεία disserenti, sed certi nihil affirmare licet.)

49 Diog. Laërt. VII 157. Ζήνων δὲ ὁ Κιτιεὺς καὶ Ἀντίπατρος ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς — — πνεῦμα ἐνθερμον εἶναι τὴν ψυχὴν· 10 τούτῳ γὰρ ἡμᾶς εἶναι ἐμπνόους καὶ ὑπὸ τούτου κινεῖσθαι.

50 Scholia in Hom. Iliad. A 115. ἀκαλόν τέ σφ' ἦτορ ἀπηύρα: οὕτως Ἀριστοτέλης καὶ Ἀντίπατρος ὁ ἰατρός συναύξεσθαι φασι τῷ σώματι τὴν ψυχὴν καὶ συμμειοῦσθαι πάλιν.

τούτο ἐκίνησε τοὺς Στωϊκοὺς καὶ Ἀντίπατρον ἐν τῷ περὶ 15 ψυχῆς δευτέρῳ λέγειν ὅτι συναύζεται τῷ σώματι ἡ ψυχὴ καὶ πάλιν συμμειοῦται.

Fragmenta moralia.

51 Diog. Laërt. VII 84. τὸ δὲ ἠθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας διαιροῦσιν (ipsam partitionem vide Chrys. fr. eth. 1) καὶ οὕτω δ' ὑπο- 20 διαιροῦσιν οἱ περὶ Χρόσιππον — — καὶ Ἀντίπατρον etc.

52 Stobaeus ecl. II 83, 10. πάντα δὲ τὰ κατὰ φύσιν ἀξίαν ἔχειν καὶ πάντα τὰ παρὰ φύσιν ἀπαξίαν. τὴν δὲ ἀξίαν λέγεσθαι τριχῶς, τὴν τε δόξιν καὶ τιμὴν καθ' αὐτὸ καὶ τὴν ἀμοιβὴν τοῦ δοκιμαστοῦ· καὶ τὴν τρίτην, ἣν ὁ Ἀντίπατρος ἐκλεκτικὴν προσαγορεύει, καθ' ἣν 25 διδόντων τῶν πραγμάτων τάδε τινὰ μᾶλλον ἀντὶ τῶνδε αἰρούμεθα, οἶον ὑγίειαν ἀντὶ νόσου καὶ ζωὴν ἀντὶ θανάτου καὶ πλοῦτον ἀντὶ πενίας. κατὰ τὸ ἀνάλογον δὲ καὶ τὴν ἀπαξίαν τριχῶς φασι λέγεσθαι,

ἀντιτιθεμένων τῶν σημαινομένων τοῖς ἐπὶ τῆς πρώτης ἀξίας εἰρη-
 μένοις.

53 Seneca epist. ad Lucil. 92, 5. *Quidam tamen augeri summum
 bonum iudicant, quia parum plenum sit fortuitis repugnantibus. Anti-
 5 pater quoque inter magnos sectae huius auctores aliquid se tribuere
 dicit externis, sed exiguum admodum. vides autem quale sit, sole te
 non esse contentum, nisi aliquis igniculus adlucet?*

54 Seneca epist. ad Lucil. 87, 38. „*Ex malis bonum non fit. ex
 multis paupertatibus divitiae fiunt: ergo divitiae bonum non sunt.*“ Hanc
 10 *interrogationem nostri non agnoscunt: Peripatetici et fingunt illam et
 solvunt. ait autem Posidonius hoc sophisma, per omnes dialecticorum
 scholas iactatum, sic ab Antipatro refelli: „Paupertas non per posi-
 tionem dicitur, sed per detractionem (vel ut antiqui dixerunt per orba-
 tionem. Graeci κατὰ στέρησιν dicunt). non quod habeat dicitur, sed
 15 quod non habeat. itaque ex multis inanibus nihil impleri potest: divi-
 tias multae res faciunt, non multae inopiae. Aliter, inquit, quam debes,
 paupertatem intellegis. paupertas enim est non quae pauca possidet, sed
 quae multa non possidet: ita non ab eo dicitur, quod habet, sed ab eo,
 quodo ei deest.“ Facilius quod volo exprimerem, si latinum verbum
 20 esset, quo ἀννπαρξία significa[re]tur. hanc paupertati Antipater ad-
 signat.*

55 Cicero de finibus III 57. *Qui autem post eos fuerunt (scil.
 post Chrysippum et Diogenem) cum Carneadem sustinere non possent,
 hanc quam dixi bonum famam ipsam propter se praepositam et sumen-
 25 dam esse dixerunt, esseque hominis ingenui et liberaliter educati velle
 bene audire a parentibus, a propinquis, a bonis etiam viris, idque propter
 rem ipsam, non propter usum, dicuntque ut liberis consultum velimus,
 etiam si postumi futuri sint, propter ipsos, sic futurae post mortem
 famae tamen esse propter rem, etiam detracto usu, consulendum.*

30 56 Clemens Alex. Stromat. V 14 p. 254 Sylb., V. II p. 705 Pott.
 Ἀντίπατρος μὲν οὖν ὁ Στωϊκὸς τρία συγγραφάμενος βιβλία περὶ
 τοῦ „ὅτι κατὰ Πλάτωνα μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν“, ἀποδείκνυσιν
 ὅτι καὶ κατ' αὐτὸν αὐτάραξης ἢ ἀρετῆ πρὸς εὐδαιμονίαν· καὶ ἄλλα
 πλείω παρατίθεται δόγματα σύμφωνα τοῖς Στωϊκοῖς.

35 57 Stobaeus ecl. II 75, 11 W. τὸ δὲ τέλος ὁ μὲν Ζήνων οὕτως
 ἀπέδωκε „τὸ ὁμολογουμένως ζῆν“ — — οἱ δὲ μετὰ τοῦτον προσ-
 διαφθορῶντες οὕτως ἐξέφερον — — Ἀντίπατρος δὲ „ζῆν ἐκλε-
 γομένους μὲν τὰ κατὰ φύσιν, ἀπεκλεγόμενους δὲ τὰ παρὰ φύσιν“.
 πολλάκις δὲ καὶ οὕτως ἀπεθίδου „πάν τὸ κατ' αὐτὸν ποιεῖν διηνεκῶς

καὶ ἀπαραβάτως πρὸς τὸ τυγχάνειν τῶν προηγουμένων κατὰ φύσιν.“

58 Clemens Alex. Stromat. II 21 p. 179 Sylb., V. II p. 497 Pott. ὁ τε Ἀντίπατρος, ὁ τοῦτου (scil. Diogenis, cuius antecessit definitio) γνώριμος, τὸ τέλος κείσθαι ἐν τῷ διηνεκῶς καὶ ἀπαραβάτως ἐκλέγεσθαι μὲν τὰ κατὰ φύσιν, ἀπεκλέγεσθαι δὲ τὰ παρὰ φύσιν ὑπολαμβάνει.

59 Plutarchus de comm. not. ep. 27. οὐσίαν ἀγαθοῦ τίθενται τὴν εὐλόγιστον ἐκλογὴν τῶν κατὰ φύσιν· ἐκλογὴ δὲ οὐκ ἔστιν εὐλόγιστος ἢ μὴ πρὸς τι γενομένη τέλος. — τί οὖν τοῦτο ἔστιν; οὐδὲν ἄλλο, φασίν, ἢ τὸ εὐλογιστεῖν ἐν ταῖς τῶν κατὰ φύσιν ἐκλογαῖς. — τὴν εὐλόγιστον ἐκλογὴν ἀγαθῶν ἔδει καὶ ὠφελίμων καὶ συνεργῶν πρὸς τὸ τέλος ἐκλογὴν εἶναι· τὸ γὰρ ἐκλέγεσθαι τὰ μῆτε συμφέροντα μῆτε τίμια μῆτε ὄλως αἰρετά, πῶς εὐλόγιστόν ἐστιν; ἔστω γάρ, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, εὐλόγιστος ἐκλογὴ τῶν ἀξίαν ἔχόντων πρὸς τὸ εὐδαιμονεῖν. ὄρα τοίνυν ὡς εἰς πάγκαλόν τι καὶ σεμνὸν αὐτοῖς ὁ λόγος ἐξήκει κεφάλαιον. ἔστι γάρ, ὡς ἔοικε, τέλος κατ' αὐτοὺς τὸ εὐλογιστεῖν ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν ἀξίαν ἔχόντων πρὸς τὸ εὐλογιστεῖν. — ἄλλην γὰρ οὐσίαν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς εὐδαιμονίας οὔτε ἔχειν φασίν οὔτε νοεῖν οἱ ἄνδρες ἢ τὴν πολυτίμητον εὐλογιστίαν ταύτην καὶ περὶ τὰς ἐκλογὰς τῶν ἀξίαν ἔχόντων. ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἰσιν οἱ πρὸς Ἀντίπατρον οἴμενοι λέγεσθαι, μὴ πρὸς τὴν αἴρεσιν· ἐκείνον γὰρ ὑπὸ Καρνεάδου πιεζόμενον εἰς ταύτας καταλύεσθαι τὰς εὐρεσιλογίας.

60 Diog. Laërt. VII 92. Παναίτιος μὲν οὖν δύο φησὶν ἀρετὰς — τέτταρας δὲ οἱ περὶ Ποσειδάιον καὶ πλείονας οἱ περὶ Κλεάνθη καὶ Χρόσιππον καὶ Ἀντίπατρον.

61 Cicero de off. III 50. *sed incidunt — saepe causae, quum repugnare utilitas honestati videatur, ut animadvertendum sit repugnetne plane an possit cum honestate coniungi.*

51. *In huiusmodi causis aliud Diogeni Babylonio videri solet, magno et gravi Stoico, aliud Antipatro, discipulo eius, homini acutissimo. Antipatro omnia patefacienda, ut nequid omnino, quod venditor norit, emptor ignoret. —*

52. *Exoritur Antipatri ratio ex altera parte: „Quid ais? Tu quum hominibus consulere debeas et servire humanae societati eaque lege natus sis et ea habeas principia naturae, quibus parere et quae sequi debeas, ut utilitas tua communis sit utilitas vicissimque communis utilitas tua sit, celabis homines, quid iis adsit commoditatis et copiae?“ —*

54. *„Quid est enim aliud, erranti viam non monstrare — quod Athenis execrationibus publicis sanctum est — si hoc non est, emptorem pati ruere et per errorem in maximam fraudem incurrere? Plus etiam*

est, quam viam non monstrare: nam est scientem in errorem alterum inducere."

62 Stobaeus Florileg. LXX, 13. Ἀντιπάτρου ἐκ τοῦ περὶ γυναικῶς συμβιώσεως.

Ἐπιπλέον μὲν χρὴ τὴν μνηστείαν μὴ εἰκὴ ποιήσασθαι ἀλλὰ πάντων πεφροντισμένως, μηδ' εἰς πλοῦτον μηδ' εἰς ὀγκοῦσαν εὐγένειαν μηδὲ εἰς ἄλλην χάσμην μηθεμίαν ἀποβλέπειν, μηδὲ μὰ Δία εἰς κάλλος· καὶ γὰρ τοῦτο ὡς ἐπὶ πάντων ὄγκον καὶ δεσποτικὸν ἦθος περιποιεῖ· ἀλλὰ πρῶτα μὲν τὸ τοῦ γονέως ἐξετάζειν ἦθος καὶ τρόπον, εἰ πολιτικὸς 10 καὶ ἄφορτος (καὶ) εὐγνώμων, ἔτι δὲ σώφρων καὶ δίκαιος, ἐπὶ δὲ τούτοις ἀκενόσπουδος καὶ (κατ') ἱγρός καὶ τὰ ἄλλα (ἀ) περὶ τοῦ ποίους τινὰς φίλους κτᾶσθαι δεῖ παραγγέλλεται. ἔπειτα καὶ τὴν μητέρα, ἢ (ἢ) γαμεισθαι μέλλουσα συντρέφεται καὶ τὸν ταύτης τρόπον κατὰ τὸ πλεῖστον ἀποκλάττεται. μετὰ ταῦτα εἰ ἀκολούθως τῷ ἑαυ- 15 τῶν τρόπῳ ἤχασι τὴν θυγατέρα καὶ μὴ ἠττημένοι εἰσὶν καὶ ἀποκεκλικότες ἀπὸ τοῦ συμφέροντος διὰ τὴν ἕγαν φιλοστοργίαν· καὶ τοῦτο ποικίλως ἐξητακῆναι καὶ διὰ δούλων καὶ (δι') ἐλευθέρων τῶν τε ἐνδοθεν καὶ τῶν ἐξωθεν καὶ διὰ γειτόνων καὶ τῶν ἄλλων εἰσιόντων εἰσω διὰ φίλων ἐπικλοκᾶς ἐστιατικᾶς ἢ ἄλλως, μαγείρων ἢ δημιουργῶν 20 ἢ ἀκιστριῶν ἢ τῶν ἄλλων τεχνιτῶν καὶ τεχνιτίδων. καὶ λίαν γὰρ προχειρότερον τοῦς τοιοῦτους εἰσάγουσιν καὶ ὑπὲρ τὴν ἀξίαν μεγάλα πράγματα καὶ πίστιν ἐγχειρίζουσιν.

63 Stobaeus Florileg. LXVII 25. Ἀντιπάτρου ἐκ τοῦ περὶ Γάμου.

Ἄλλο εὐγενὴς καὶ εὐψυχος νέος, ἔτι δ' ἡμέτερος καὶ πολιτικὸς, θεω- 25 ρῶν διότι τέλειος οἶκος καὶ βίος οὐκ ἄλλως δύναται γενέσθαι ἢ μετὰ γυναικῶς καὶ τέκνων· ἀτελής γὰρ (οἰκία), ὥσπερ πόλις, οὐχ ἢ ἐκ γυναικῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἢ ἐκ ψιλῶν ἀνδρῶν· δυὸν τρόπον τε ποίμνη ἐπιγονὴν μὴ ἔχουσα οὐ καλὴ οὐδὲ βουκόλιον εὐθηνοῦν, πολὺ μᾶλλον 30 οὐδὲ πόλις οὐδ' οἰκία· ταῦτά τε δὴ κατανενοηκῶς ὁ εὐγενὴς καὶ ὡς φύσει πολιτικὸν γενόμενον συναύξει τὴν πατρίδα δεῖ· (καὶ γὰρ οὐκ ἂν ἄλλως δύναντο αἱ πόλεις σφῆξασθαι, εἰ μὴ οἱ βέλτιστοι ταῖς φύσει τῶν πολιτῶν [ἢ] τῶν γενναίων παῖδες, τῶν πατέρων καθάπερ ἐφύλλων καλοῦ δένδρου ἀπομαραιομένων καὶ ἀπορφεόντων, οἷοι καθ'

9 τοῦ γονέως scripsi, τῶν γονέων vulgo. || εἰ Jacobs, ἐπεὶ libri. 10 fortasse: ἄφορτος. || καὶ add. Meineke. 11 κατ' addidi. || & add. Halm. 12 παραγγέλλεται Halm, παραγγέλλεσθαι libri. 13 ἢ add. Meineke. 14 εἰ ἀκολούθως Meineke, ἐπακολούθως libri. || τῷ Jacobs, πῶς libri. 15 ἀποκεκλικότες scripsi, ἀποβεβληφότες libri. 17 δι' addidi. 18 εἰσιόντων scripsi, εἰσοδίων vulgo. 27 οἰκία addidi. 30 τε scripsi, δὲ libri. 33 ἢ seclisi. || πατέρων scripsi, προτέρων libri.

ἄραν γαμοίεν, καθάπερ εἰ τις γυναικὸς βλαστοδὸς διαδόχους τῆ πα-
 τριδὶ καταλιπόντες, καὶ θάλλειν αὐτὴν αἰεὶ ποιοῖεν καὶ τὴν ἀκμὴν
 αἰδίδιον φυλάττοιεν καὶ ὅσον ἐφ' ἑαυτοῖς μηδέποτε εὐεπίθετον τοῖς ἐχ-
 θροῖς, στοχαζόμενοι τοῦ καὶ ζῶντες καὶ μεταλλάξαντες ἀμύνειν τῆ
 πατριδὶ καὶ βοηθεῖν) τῶν ἀναγκαιοτάτων καὶ πρώτων καθηκόντων ἰ
 νομίζουσι τὸ συγκραθῆναι εἰς γάμον, πᾶν μὲν το τῆ φύσει ἐπιβάλλον
 σπεύδοντες ἐπιτελεῖν, πολλὸ δὲ μάλιστα τὸ εἰς τὴν τῆς πατριδος σω-
 τηρίαν καὶ αὐξήσιν ἀνήκον καὶ ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν τῶν θεῶν τιμὴν.
 εἰ γὰρ ἐκλείποι τὸ γένος, τίς τοῖς θεοῖς θύσει; λύκοι τινὲς ἢ „ταυ-
 ροκτόνων γένος λεόντων.“ 10

Συμβέβηκε δὲ καὶ τὸν μὴ πείραν ἐσχηκότα γαμετῆς γυναικὸς καὶ
 τέκνων ἄγευστον εἶναι τῆς ἀληθινωτάτης καὶ γνησίου εὐνοίας. αἱ
 μὲν γὰρ ἄλλαι φίλαι ἢ φιλοστοργαὶ εἰκόασι ταῖς τῶν ὀσπρίων ἢ
 τιῶν ἄλλων παρακλησίῶν κατὰ τὰς παραθέσεις μῆξεσιν, αἱ δ' ἀνδρὸς
 καὶ γυναικὸς ταῖς δι' ὄλων κράσεσιν, ὡς οἶνος ὕδατι καὶ τοῦτο ἐπι- 15
 μὲν(ων) μίσγεται δι' ὄλων. οὐ γὰρ μόνον τῆς οὐσίας καὶ τῶν φιλ-
 τάτων πᾶσιν ἀνθρώποις τέκνων καὶ τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν σωμα-
 των οὗτοι μόνον κοινωνοῦσι. καὶ κατ' ἄλλον δὲ τρόπον εικότως με-
 γίστη ἐστίν. αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι κοινωναὶ καὶ ἐτέρας τινὰς ἀποστροφὰς
 ἔχουσι. „ταύτας δ' ἀνάγκη πρὸς μίαν ψυχὴν βλέπειν“ (Eur. Med. 247) 20
 τὴν τοῦ ἀνδρὸς (προστίθεται γὰρ <οὔ>τω ἢ οὐσα πατὴρ καὶ μητὴρ
 μὴ ἀγνώμονος) ἕνα <τε> τοῦτον σκοπὸν τοῦ βίου ποιεῖσθαι καὶ τέλος,
 τοῦτω ἀρέσκειν, αὐτῶν τῶν γονέων ἐκατέρων παραχωρούντων ἐκουσίως
 τὰ πρῶτα τῆς εὐνοίας ἀπονέμειν τὴν μὲν τῷ ἀνδρὶ, τὸν δὲ τῆ γυ-
 ναικί. οὐκ ἀπέριως δὲ τῆς πρὸς γυναῖκα συμβίωσης καὶ ὁ Εὐρι- 25
 πίδης εἰς ταῦτα ἀποβλέψας καὶ ἀποθέμενος τὴν ἐν τῷ γράφειν μισο-
 γυνίαν ταῦτ' εἰρηκεν· (Phrixii frg. 819 N.)

γυνὴ γὰρ ἐν νόσοισι καὶ κακοῖς πόσει

ἠδιστόν ἐστι, δάματ' ἦν οἰκῆ καλῶς,

ὄργῃν τε πραῦνουσα καὶ δυσθυμίας 20

ψυχὴν μεθιστάσ'· ἠδὲ κἀπάται φίλων.

τυγχάνει δὲ καὶ ἡρωικὸν τὸ πρᾶγμα· νῦν δ' ἐν ἐνίαις πόλεσιν ἄμα
 τῆ ἄλλῃ τῆ καθεστῶσῃ ἐκλύσει καὶ ἀναρχίᾳ καὶ τῆ ἐκ τὸ καταφερὲς
 <καὶ> φάθμον ἐπικλίσει καὶ τὸ γαμῆν τῶν χαλεπωτάτων εἶναι δοκεῖ·
 τὸν δ' ἦθεον <βίον>, ἐξουσίαν διδόντα πρὸς ἀκολασίαν καὶ ποικίλων 25
 ἠδονῶν ἀπόλαυσιν ἀγενοῦν καὶ μικροχαρῶν, ἰσόθεον νομίζουσι, τὴν

2 καὶ θάλλειν scripsi, οἱ θ. libri. 5 πρώτων Gesner, πρὸ τῶν libri.

15 ἐπιμένων scripsi, ἔτι μὲν libri. 21 γὰρ οὕτω ἢ οὕσα scripsi, γὰρ σάξουσα
 libri; γὰρ ἢ γε (vel ὡς) οὕσα Gaisf. 23 τοῦτω Gaisf., τοῦτων AB. 22 ἐνίαις
 Gesner, ἰδίαις libri. 34 καὶ add. Wyttenbach. 35 δ' ἦθεον βίον Meineke,
 οἱ θ. libri.

δὲ [πρὸς] τῆς γυναικὸς εἰσοδὸν οἴονεϊ τινὸς φρουρᾶς εἰς πόλιν εἰσαγωγῆν. ζοικε μέντοι δύσκολος ἐνόησεν ὁ μετὰ γυναικὸς φαίνεσθαι βίος διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἔργειν ἀλλ' ἡδονῆς δούλους εἶναι· καὶ τοὺς μὲν ὑπὸ τοῦ κάλλους τεθηρευμένους, τοὺς δ' ὑπὸ τῆς προικῶς, τὰ μὲν ἐπ' αὐτῇ ἐκουσίως καταχαρίζεσθαι τῇ γυναικὶ καὶ μὴ διδάσκειν περὶ οἰκονομίας μηθὲν μηδὲ περὶ αὐξήσεως οἴκου μηδὲ τίνος ἕνεκα συνελήλυθασι, μηδὲ περὶ θεῶν <καὶ> εὐσεβείας καὶ δεισιδαιμονίας καλὰς δόξας ἐμποιεῖν, μηδὲ τὸ τῆς τρυφῆς ὀλέθριον παριστάναι μηδὲ τὸ ἀχάριστον τῶν ἡδονῶν, μηδὲ ἐθίζειν ἀτενίζειν εἰς τὸ ἐμπροσθεν τοῦ βίου καὶ πᾶν τὸ μέλλον ὀρθῇ τῇ γνώμῃ ἐκλογίζεσθαι, μηδὲ αὐτὸ τυφλῶς καὶ ἀσκέπτως εὐελπεῖν εἶναι, [μηδ'] ὅτι ἐὰν ὁ ἀνὴρ βουληθῆ, δύναται πάντως γενέσθαι ὧν ἐπιθυμεῖ, καὶ μὴ πρὸς τῷ παρόντι μόνον γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν συνεπιβλέπειν τὸ πόθεν καὶ πῶς καὶ εἰ σωτηρίως καὶ εἰ συμφερόντως εἰς τὰ ὅλα. ἐπεὶ καὶ εἰ τις ταῦτα καὶ τὰ ἄλλα τὰ καλῶς τεθεωρημένα καὶ παραγγελλόμενα παρὰ τοῖς φιλοσόφοις δύναται πράττειν, ἐν ἃν τῶν ἡδίστων καὶ κουφότατον εἶναι βάρως γαμετῆ γυνῆ δόξειε. ὁμοιώτατον γὰρ ἔστιν ὡς εἰ τις μίαν ἔχων χεῖρα ἑτέραν ποθεν προσλάβῃ ἢ ἓνα πόδα ἔχων ἕτερον ἀλλαχόθεν κτήσασαίτο. ὡς γὰρ οὗτος πολὺ ἂν ῥᾶον καὶ βαδίσαι οὐ θέλοι ἀπελάσαι καὶ προσαγάγοιτο, οὕτως ὁ γυναικᾶ εἰσαγαγόμενος ῥᾶον ἀπολήφεται τὰς κατὰ τὸν βίον σωτηρίους καὶ συμφερούσας χρείας. ἀντὶ γούν δύο ὀφθαλμῶν χροῦνται τέσσαρα καὶ ἀντὶ δύο χειρῶν ἑτέρας τοσαύταις, αἷς καὶ ἀθρόως πράττει ἂν <καὶ> ῥᾶον τὸ τῶν χειρῶν ἔργον. διὸ κἂν εἰ αἱ ἕτεραι κάμνοιν, ταῖς ἑτέραις αὐτὸ θεραπεύοιτο καὶ τὸ σύνολον δύο γεγωνῶς ἀνθ' ἑνὸς μᾶλλον ἂν ἐν τῷ βίῳ κατορθολῇ. διόπερ τὸν νομίζοντα τὴν εἰσοδὸν τῆς γυναικὸς καταβαρύνειν τὸν βίον καὶ δυσκίνητον ποιεῖν ὁμοιον <οἶμαι> πάσχειν, ὡς εἰ τις πλείονας πόδας καλοῖ προσλαβεῖν, ἢν' ἐὰν πολὺ δέη βαδίζειν μὴ ἐφελκώμεθα πολλούς, ἢ τῷ πλείονας χεῖρας κτωμένῳ μέμφοιτο· ὅταν γὰρ τι δέη πράττειν ἐμποδίσσεσθαι ὑπὸ τοῦ πλήθους αὐτῶν. κατὰ ταῦτα γὰρ καὶ εἰ τις προσλάβῃ οἶον ἑαυτὸν ἕτερον (οὐθὲν γὰρ διόσει εἶτε θῆλυ τούτῳ ἔστιν εἶτε ἄρρεν), πολὺ ἐλαφρότερον καὶ εὐκωπώτερον πάντ' ἂν πράξειεν τὰ ἔργα. φιλαγάθῳ <δ'> ἀνδρὶ καὶ θέλοντι σχολὴν ἄγειν ἢ περὶ τοὺς λόγους ἢ τὰ πολιτικὰ ἔργα ἢ ἔμψω

1 πρὸς del. Gaisf.; fortasse: γαμετῆς. 5 ἐπ' αὐτῇ scripsi, ὅπ' αὐτῆς libri.
 7. 8 καὶ addidi et mox δεισιδαιμονίας καλὰς δόξας scripsi, δόξης καὶ δεισιδαιμονίας libri. 10 ἀδ Meineke, ἄν libri. 11 μηδ' seclusi. 16 ἐν ἃν τῶν ἡδίστων scripsi, δ ἃν τῶν πλείστων libri. 17 δόξειε scripsi, δόξει libri.
 19 ἀπελάσαι scripsi, καὶ γελᾶσαι libri. 23 καὶ addidi. 24 κἂν εἰ Meineke, καὶ ἐάν libri. 27 οἶμαι add. Meineke. 30 ἐμποδισθήσεται B ἐνδοκίμησεται Meineke dubit. 33 δ' addidi.

ταῦτα, καὶ τελείως τοῦτο ἀμετάθετόν ἐστιν. ὅσφ γὰρ μᾶλλον αὐτὸς ἀπὸ τῆς οἰκονομίας ἀπέστραπται, τοσοῦτφ μᾶλλον τὴν διαδεξομένην τὴν <δι>οίκησιν παραληπτέον καὶ περὶ τὰ ἀναγκαῖα ἑαυτὸν ἀπερίσπαστον <ποιητέον>. οὐ κακῶς καὶ ὁ κωμικὸς ἐπιτέμνει <τὸ>

σχολαστῆς ἐστὶ· δεῖ δ' οἶμαι γαμεῖν
τὸν ἐπιμελῆ καὶ δυνατὸν οἰκονομεῖν ὄχλον
πλείω,

ἐπιφωνήσας·

τὸν ἀμελῆ μᾶλλον, ἐπιθυμοῦντα δὲ
σχολῆς, ἴν' ἔχων οἰκονόμον ἀδεῶς περιπατῆ.

64 Athen. VIII p. 346c. καίτοι γε Ἀντίπατρος ὁ Ταρσεύς, ὁ ἀπὸ τῆς στοᾶς, ἐν τετάρτφ περὶ θεισιδαιμονίας λέγεται φησι πρὸς τινων διὰ Γάτις ἢ τῶν Σύρων βασίλισσα οὕτως ἦν ὀψοφάγος ὥστε κηρῦξαι ἄτερ Γάτιδος μηδένα ἰχθύν ἐσθλεῖν· ὑπ' ἀγνοίας δὲ τοὺς πολλοὺς αὐτὴν μὲν Ἀταργάτιν ὀνομάζειν, ἰχθύων δὲ ἀπέ-
χεσθαι.

65 Athenæus XIV p. 643f. ἡμεῖς δὲ ἂ μετεγράψαμεν ὀνόματα πλακούντων, τούτων σοὶ καὶ μεταδώσομεν, οὐχ ὡς τοῦ <ὕπ'> Ἀλκιβιάδου πεμφθέντος Σωκράτει [δν] Ξανθίππης καταγελασάσης ὁ Σωκράτης „οὐκοῦν, ἔφη, οὐδὲ σὺ μεθέξεις τούτου.“ (τοῦτο δὲ ἰστόρησεν 20 Ἀντίπατρος ἐν τῷ πρώτφ περὶ Ὀργῆς) ἐγὼ δέ, φιλοπλάκωντος ὦν, οὐκ ἂν περιεῖδον τὸν θεῖον ἐκείνον ἐξυβριζόμενον πλακούντα.

66 Plutarchus de Stoic. rep. cp. 4. Καὶ μὴν Ἀντίπατρος ἐν τῷ περὶ τῆς Κλεάνθους καὶ Χρυσίππου διαφορᾶς ἰστόρηκεν, ὅτι Ζήνων καὶ Κλεάνθης οὐκ ἠθέλησαν Ἀθηναῖοι γενέσθαι, μὴ δό-
ξωσιν τὰς αὐτῶν πατρίδας ἀδικεῖν.

67 Philodemus περὶ τῶν φιλοσόφων col. VII (VH¹ VIII)

διὰ τῶν κατὰ (τὴν
π)ολιτείαν ἀπ(ό)ρων καὶ ἄν . .
. ων ὡς ἀρέσκοντα καταχω-
ρῶ)ζει· καὶ Ἀντίπατ(ρ)ος ἐν τῷ(ι
κατὰ τῶν αἰρέσεων τῆς τε τοῦ
Ζήνωνο(ς) μμνήσκειται πολι-
τείας κα(ὶ) τῆς τοῦ Διογένους δ(ό-
ξης ἦν κα(τ)εχώρισεν ἐν τῇ πο-
λιτείᾳ, τ(ῆ)ς ἀπαθίας καταπλη(θου-

1 ταῦτα scripsi, ταῦτ' si libri. || ἀμετάθετον scripsi, εὐμετάθετον libri.
3 διοίκησιν Gesner, οἴκησιν libri. 4 ποιητέον addidi, τηρητέον add. Gesner. ||
τὸ addidi. 15 Ἀταργάτις dea in titulis Deliis (bull. de corr. hell. 6, 496)
Kaibel. 18 τούτων Coraes, ὦν A. || ὅπ' add. Cas. 19 δν delevi.

νόμενος αὐτ(οῦ)αι ι . . .
 τινες· ἀλλ' οὐκ ἔστ(ι)ν ἡ πολιτεί-
 α) τοῦ Σι(ν)ωπέως . . ἀλλ' ἐτέ(ρου)
 τι)νός

Sosigenes.

Alexander de mixtione p. 216 Bruns. τῶν γὰρ μετ' αὐτὸν (scil.
 Χρῦσιππον) οἱ μὲν Χρῦσιππῶ συμφέρονται, οἱ δὲ τινες αὐτῶν, τῆς
 Ἀριστοτέλους δόξης ὑστερον ἀκοῦσαι δυναθέντες, πολλὰ τῶν εἰρημέ-
 νων ὑπ' ἐκείνου περὶ κράσεως καὶ αὐτοὶ λέγουσιν, ὧν εἷς ἔστι καὶ
 10 Σωσιγένης, ἑταῖρος Ἀντιπάτρου, οἷς οὐ δυνάμενοι πάντη συμ-
 φέρεσθαι διὰ τὴν ἐν τοῖς ἄλλοις διαφωνίαν ἐν πολλοῖς αὐτοῖς λέγον-
 τες εὐρίσκονται μαχόμενα.

Heraclides Tarsensis.

Diogenes Laërt. VII 121. Ἡρακλείδης μέντοι ὁ Ταρσεύς, Ἀντι-
 15 πάτρου τοῦ Ταρσεῶς γνώριμος, καὶ Ἀθηνόδωρος ἄνισά φασὶ τὰ ἀμαρ-
 τήματα.

IV. Apollodorus Seleuciensis

(ὁ Ἐπιλλος).

Patriam huius Apollodori cognoscimus ex catalogo discipulorum Diogenis Babylonii in Ind. Stoic. Herc. col. 51.

1 Diog. Laërt. VII 39. *τριμερῆ φασιν εἶναι τὸν κατὰ φιλοσοφίαν λόγον· εἶναι γὰρ αὐτοῦ τὸ μὲν τι φυσικόν, τὸ δὲ ἠθικόν, τὸ δὲ λογικόν. οὕτω δὲ πρῶτος διείλε Ζήνων ὁ Κιτιεύς — — καὶ Ἀπολλόδωρος ὁ Ἐπιλλος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν εἰς τὰ δόγματα εἰσαγωγῶν — — ταῦτα δὲ τὰ μέρη ὁ μὲν Ἀπολλόδωρος τόπους καλεῖ etc.*

2 Diog. Laërt. VII 41 (de ordine partium philosophiae locutus). 10
ὁ δ' Ἀπολλόδωρος δευτέρα τὰ ἠθικά (scil. τάττει).

3 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 54. *κριτήριον δὲ τῆς ἀληθείας φασὶ τυγχάνειν τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν, τουτέστι τὴν ἀπὸ ὑπάρχοντος, καθά φησι Χρῦσιππος — — καὶ Ἀντίπατρος καὶ Ἀπολλόδωρος.* 15

4 Diog. Laërt. VII 150. *σῶμα δὲ ἐστὶ κατ' αὐτοὺς ἡ οὐσία καὶ πεπερασμένη, καθά φησιν — — καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ φυσικῇ. καὶ καθαρὴ δὲ ἐστίν, ὥς ὁ αὐτὸς φησιν· εἰ γὰρ ἦν ἄτεκτος, οὐκ ἂν τὰ γινόμενα ἐξ αὐτῆς ἐγένετο. ἐνθεν κάκεινός φησιν ὅτι τομῇ εἰς ἄπειρόν ἐστίν.* 20

5 Diog. Laërt. VII 140. *φησὶ δὲ περὶ τοῦ κενοῦ Χρῦσιππος μὲν ἐν τῷ περὶ κενοῦ καὶ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν τεχνῶν — — καὶ Ἀπολλόδωρος.*

6 Diog. Laërt. VII 135. *σῶμα δ' ἐστὶ, φησὶν Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ φυσικῇ, τὸ τριχῆ διαστατόν, εἰς μῆκος, εἰς πλάτος, εἰς βάθος. 25 τοῦτο δὲ καὶ στερεὸν σῶμα καλεῖται. ἐπιφανεία δ' ἐστὶ σώματος πέρασ ἢ τὸ μῆκος καὶ πλάτος μόνον ἔχον, βάθος δὲ οὐ. — — γραμμὴ δ' ἐστὶν ἐπιφανείας πέρασ ἢ μῆκος ἀπλατῆς ἢ τὸ μῆκος μόνον ἔχον. στιγμαὶ δ' ἐστὶ γραμμῆς πέρασ, ἥτις ἐστὶ σημεῖον ἐλάχιστον.*

5 φησιν B. 6 μέτροι B. | τὸ δὲ ἠθικόν τὸ δὲ λογικόν add. B² in mg. 8 ὁ Ἐπιλλος P, ὁ ἐπιλλος B (ἢ pro i B²), καὶ Σόλλος Aldobrand. ex Cic. de nat. deor. I 98 Zeno quidem non eos solum, qui tum erant, Apollodorum, Silum, ceteros figebat maledictis. 19 κάκεινός ἢ τε BP (om. φησιν). 21 φασὶ B.

7 Arius Didymus epit. phys. fr. 24 Diels (DG p. 460, 6. Stob. ecl. I p. 166, 24 W.). Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ Φυσικῇ τέχνῃ κίνησιν εἶναι μεταβολὴν κατὰ τόπον ἢ σχῆμα ἢ ὄψιν ἢ [τοῖς] μέρεσι· σχέσιν δὲ συνοχὴν κατὰ τόπον ἢ σχῆμα καὶ τὸ ἰσχεσθαι τοιοῦτο· γένη δὲ κινήσεως εἶναι πρῶτα δύο, τὴν τε κατ' εὐθείαν καὶ τὴν ἐγκύκλιον. τούτων δὲ εἶδη γίνεσθαι πλείονα. περὶ τὸ αὐτὸ δὲ κινήσεις γίνεσθαι πολλὰς καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, οἷον περιπατεῖν καὶ τρέχειν μὴ ἐκβαίνοντα τὸν αὐτὸν τόπον, καὶ ἅμα κινεῖσθαι τὴν τε ἐπ' εὐθείαν καὶ τὴν εἰς τὰ πλάγια καὶ τὴν ἔμπροσθεν καὶ τὴν ὀπίσθεν καὶ τὴν εἰς δεξιὰν καὶ ἀριστερὰν καὶ ἐγκύκλιον, καὶ ταχέως ἅμα καὶ βραδέως, καθάπερ ἐπὶ τῶν πλεόντων καὶ τῶν ὁμοίως τούτοις διακευμένων συντηγχάνειν. ὥσπερ δὲ παντὸς σώματος ἐλέγομεν μέρος εἶναι σῶμα καὶ πάσης ἐπιφανείας ἐπιφάνειαν καὶ πάσης γραμμῆς γραμμὴν καὶ παντὸς τόπου τόπον καὶ παντὸς χρόνου χρόνον, οὕτως καὶ πάσης κινήσεως κίνησιν εἶναι φητέον καὶ πάσης σχέσεως σχέσιν κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν.

8 Arius Didymus epit. phys. fr. 26 Diels (DG p. 461, 7. Stobaeus ecl. I p. 105, 8 W.). Ἀπολλόδωρος δ' ἐν τῇ Φυσικῇ τέχνῃ οὕτως ὀρίζεται τὸν χρόνον· „χρόνος δ' ἐστὶ τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως διάστημα· οὕτως δ' ἐστὶν ἄπειρος, ὡς ὁ πᾶς ἀριθμὸς ἄπειρος λέγεται εἶναι· τὸ μὲν γὰρ ἐστὶν αὐτοῦ παρεληλυθός, τὸ δὲ ἐνεστηκός, τὸ δὲ μέλλον. ἐνεστάναι δὲ τὸν πάντα χρόνον ὡς τὸν ἐνιαυτὸν ἐνεστηκέναι λέγομεν κατὰ μείζονα περιγραφὴν. καὶ ὑπάρχειν ὁ πᾶς χρόνος λέγεται, οὐδενὸς αὐτοῦ τῶν μερῶν ὑπάρχοντος ἀπαρτιζόντως.“

9 Diog. Laërt. VII 143. τὸ δὲ πᾶν λέγεται, ὡς φησὶν Ἀπολλόδωρος, ὅ τε κόσμος καὶ καθ' ἕτερον τρόπον τὸ ἐκ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἔξωθεν κενοῦ σύστημα· ὁ μὲν οὖν κόσμος πεπερασμένος ἐστὶ, τὸ δὲ κενὸν ἄπειρον.

10 Diog. Laërt. VII 142. ὅτι δὲ καὶ ζῶον ὁ κόσμος καὶ λογικὸν καὶ ἔμψυχον καὶ νοερὸν — — καὶ Ἀπολλόδωρός φησὶν ἐν τῇ φυσικῇ — — ζῶον μὲν οὕτως ὄντα, οὐσίαν ἔμψυχον αἰσθητικὴν (argumentum vide Chrys. fr. phys. 633).

11 Diog. Laërt. VII 143. ὅτι τε εἷς ἐστὶ (scil. ὁ κόσμος) Ζήνων τε φησὶν ἐν τῷ περὶ τοῦ ὄλου καὶ Χρόσιππος καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ φυσικῇ.

12 Diog. Laërt. VII 157. ὁρᾶν δὲ (ἡμᾶς) τοῦ μεταξὺ τῆς ὁράσεως καὶ τοῦ ὑποκειμένου φωτὸς ἐντεινομένου κανοειδῶς, καθά φησι Χρό-

3 τοῖς del. Diels. 4 τοιοῦτο] <κατὰ> τὸ αὐτὸ conl. Diels. 5 ἐγκύκλιον FP, corr. Heeren. 8 αὐτὸν Diels, ἀσώματος FP. 11 συντηγχάνειν Meineke, οὖν τυγχάνειν FP. 12 λέγομεν Diels. 23 ἀπαρτιζόντος FP, corr. Heeren. 26 συστήματος BP. || fortasse: τὸ δὲ πᾶν. 35 ἡμᾶς τοῦ scripsi, τοῦς B τοῦ P.

σιπκος — — και Ἀπολλόδωρος. γίνεσθαι μέντοι τὸ κωνοειδὲς τοῦ
 ἄερος πρὸς τῆ ὕψει, τὴν δὲ βάσιν πρὸς τῷ ὀρωμένῳ· ὡς διὰ βακτη-
 ρίας οὖν τοῦ ταθέντος ἄερος τὸ βλεπόμενον ἀναγγέλλεσθαι.

13 Diog. Laërt. VII 84. τὸ δὲ ἠθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας
 διαιρουσιν (ipsam partitionem vide Chrys. fr. eth. 1). και οὕτω δ' ὁ
 ὑποδιαιρουσιν οἱ περι Χρῦσιππον — — και Ἀπολλόδωρον etc.

14 Diog. Laërt. VII 102. οὐδέτερα δὲ ὄσα μήτε ὠφελει μήτε
 βλάπτει, οἷον ζωὴ, ὑγίεια, ἡδονή, κάλλος, ἰσχύς, πλοῦτος, εὐδοξία, εὐ-
 γένεια· και τὰ τούτοις ἐναντία, θάνατος, νόσος, πόνος, αἰσχος, ἀσθέ-
 νεια, πενία, ἀδοξία, δυσγένεια και τὰ τούτοις παρακλήσια, καθά φησιν 10
 Ἐνάτων — — και Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ ἠθικῇ και Χρῦσιππος (ac-
 curatiora vide Chrys. fr. mor. 117 (p. 28)).

15 Diog. Laërt. VII 125. τὰς δὲ ἀρετὰς λέγουσιν ἀντακολουθεῖν
 ἀλλήλαις και τὸν μίαν ἔχοντα πάσας ἔχειν· εἶναι γὰρ αὐτῶν τὰ θεω-
 ρήματα κοινά, καθάπερ Χρῦσιππος — Ἀπολλόδωρος δὲ ἐν τῇ φυ- 15
 σικῇ κατὰ τὴν ἀρχήν.

16 Diog. Laërt. VII 118. οὐδὲ μὴν λυπηθῆσεσθαι τὸν σοφόν,
 διὰ τὸ τὴν λύπην ἔλογον εἶναι συστολήν ψυχῆς, ὡς Ἀπολλόδωρος
 φησιν ἐν τῇ ἠθικῇ.

17 Diog. Laërt. VII 121. κυνιεῖν τε αὐτόν (scil. τὸν σπου- 20
 δαίον)· εἶναι γὰρ τὸν κυνισμόν σύντομον ἐπ' ἀρετὴν ὁδόν, ὡς Ἀπολ-
 λόδωρος ἐν τῇ ἠθικῇ.

18 Diog. Laërt. VII 129. και ἐρασθήσεσθαι δὲ τὸν σοφὸν τῶν
 νέων τῶν ἐμφαινόντων διὰ τοῦ εἶδους τὴν πρὸς ἀρετὴν εὐφροσίαν, ὡς
 φησι Ζήνων — και Χρῦσιππος — — και Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ 25
 ἠθικῇ.

1 μὲν BP. || κωνοειδὲς B. 8 δόξα BP. 10 τούτοις om. BP. 16 ἀρ-
 χὴν scripsi, ἀρχαίαν libri. Cf. Chrys. II n. 300 πρὸς τῷ τέλει. 17 λυπησεσθαι
 BP. 21 εἴστονον BP.

V. Archedemus Tarsensis.

1 Strabo XIV p. 674. *ἄνδρες δ' ἐξ αὐτῆς (scil. τῆς Ταρσοῦ) γεγόνασι τῶν μὲν Στωϊκῶν Ἀντίπατρος τε καὶ Ἀρχέδημος καὶ Νέστωρ etc.*

2 Plutarchus de exilio 14 p. 605 b. *ὁ δ' Ἀθηναῖος Ἀρχέδημος εἰς τὴν Πάρθων μεταστάς ἐν Βαβυλῶνι Στωϊκὴν διαδοχὴν ἀπέλιπε.*

3 Arrianus Epict. dissert. II 17, 40. *οὐδ' ἐγγὺς ἐσόμεθα τοῦ προκόψαι, κὰν πάσας τὰς εἰσαγωγὰς καὶ τὰς συντάξεις τὰς Χρυσίππου μετὰ τῶν Ἀντιπάτρου καὶ Ἀρχεδήμου διέλθωμεν.*

10 II 4, 11. *„ἀλλὰ φιλόλογός εἰμι καὶ Ἀρχέδημον νοῶ.“ Ἀρχέδημον τοίνυν νοῶν μοιχὸς ἴσθι καὶ ἔπιστος καὶ ἀντὶ ἀνθρώπου λύκος ἢ κίθνημος. τί γὰρ καλύει;*

4 Arrianus Epict. dissert. III 2, 13. *εἰ Χρυσίππου ἀνέγνως ἢ Ἀντιπάτρου. εἰ μὲν γὰρ καὶ Ἀρχέδημον, ἀπέχεις ἅπαντα.*

15 III 21, 7. *καὶ μὴν ἐγὼ ὑμῖν ἐξηγήσομαι τὰ Χρυσίππεια, ὡς οὐδέεις .. τὴν λέξιν διαλύσω καθαρώτατα· προσθήσω ἂν που καὶ Ἀντιπάτρου καὶ Ἀρχεδήμου φορὰν.*

5 Diog. Laërt. VII 40. *ἄλλοι δὲ πρῶτον μὲν τὸ λογικὸν τάττουσι, δευτέρον δὲ τὸ φυσικὸν καὶ τρίτον τὸ ἠθικόν· ὧν ἔστι — καὶ*
20 *Ἀρχέδημος.*

6 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 55. *καὶ σῶμα δ' ἐστὶν ἢ φωνὴ κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς, ὡς φησὶν Ἀρχέδημος τε ἐν τῇ περὶ φωνῆς καὶ etc. — πᾶν γὰρ τὸ ποιοῦν σῶμά ἐστι· ποιεῖ δὲ ἢ φωνὴ προσιοῦσα τοῖς ἀκούουσιν ἀπὸ τῶν φωνούντων.*

7 Demetrius de elocutione 34 (Vol. III p. 269, 19 Spengel). *τὸ δὲ κῶλον Ἀριστοτέλης οὕτως ὀρίζεται „κῶλόν ἐστι τὸ ἕτερον μέρος περιόδου“. εἶτα ἐπιφέρει· „γίνεται δὲ καὶ ἀπλῆ περίοδος“. — ὁ δὲ Ἀρχέδημος συλλαβῶν τὸν ὄρον τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τὸ ἐπιφερόμενον τῷ ὄρω σαφέστερον καὶ τελεώτερον οὕτως ὠρίσατο „κῶλόν*
30 *ἐστὶν ἥτοι ἀπλῆ περίοδος ἢ συνθέτου περιόδου μέρος.“*

8 Clemens Alex. Stromat. VIII p. 332 Sylb., V. II p. 930 Pott. *τὸ γίνεσθαι οὖν καὶ τὸ τέμνεσθαι, τὰ οὗ ἐστὶν αἷτια, ἐνέργειαι οὔσαι*

ἀσώματοι εἰσιν. εἰς δὲ λόγον κατηγορημάτων ἢ, ὡς τινες, λεκτῶν (λεκτὰ γὰρ τὰ κατηγορήματα καλοῦσιν Κλεάνθης καὶ Ἀρχέδημος) τὰ αἰτία ἢ, ὅπερ καὶ μᾶλλον, τὰ μὲν κατηγορημάτων αἰτία λεχθήσεται, ὅλον τοῦ τέμνεται, οὐ πτώσις τὸ τέμνεσθαι· τὰ δ' ἀξιωματῶν, ὡς τοῦ „ναῦς γίνεται“, οὐ πάλιν [ἢ] πτώσις ἐστὶ τὸ ναῦν γίνεσθαι. 5

9 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 68. τῶν ἀξιωματῶν τὰ μὲν ἐστὶν ἀπλᾶ, τὰ δ' οὐχ ἀπλᾶ, ὡς φασιν οἱ περὶ Χρῦσιππον καὶ Ἀρχέδημον — — ἀπλᾶ μὲν οὖν ἐστὶ τὰ συνεστώτα ἐξ ἀξιωματος μὴ διαφορομένου [ἢ ἐξ ἀξιωματῶν], ὅλον τὸ „ἡμέρα ἐστὶ“. οὐχ ἀπλᾶ δὲ ἐστὶ τὰ συνεστώτα ἐξ ἀξιωματος διαφορομένου ἢ ἐξ ἀξιωματῶν. 10
ἐξ ἀξιωματος μὲν διαφορομένου, ὅλον „εἰ ἡμέρα ἐστίν, <ἡμέρα ἐστίν>“. ἐξ ἀξιωματῶν δὲ, ὅλον „εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστὶ“.

10 Arrianus Epict. dissert. II 19,9. (eos qui περὶ δυνατῶν et περὶ κυριεύοντος scripserunt, enumerans) καὶ Κλεάνθης δ' ἰδίᾳ γέγραφε περὶ τούτου καὶ Ἀρχέδημος. 15

11 Quintilianus institut. orat. III 6,31. *Fuerunt qui duos status facerent: Archedemus coniecturalem et finitivum exclusa qualitate, quia sic de ea quaeri existimabat „quid esset inicium? quid iniustum? quid dicto audientem non esse?“ quod vocat de eodem et alio.*

ibid. 33. *quemadmodum ab Archedemo qualitas exclusa est.* 20

12 Diog. Laërt. VII 134. δοκεῖ δ' αὐτοῖς ἀρχὰς εἶναι τῶν δλων δύο, τὸ ποιῶν καὶ τὸ πάσχον. τὸ μὲν οὖν πάσχον εἶναι τὴν ἄποιον οὐσίαν, τὴν ὄλην, τὸ δὲ ποιῶν τὸν ἐν αὐτῇ λόγον, τὸν θεόν· τοῦτον γὰρ ἀίδιον ὄντα διὰ πάσης αὐτῆς δημιουργεῖν ἕκαστα. τίθησι δὲ τὸ δόγμα τοῦτο Ζήνων μὲν — — Ἀρχέδημος δ' ἐν τῷ περὶ 25
στοιχείων.

13 Syrianus in Aristot. Metaph. (Aristot. Acad. Ber. Vol. V) p. 892^b 14. ὡς ἔρα τὰ εἶδη παρὰ τοῖς θεοῖς τούτοις ἀνδράσιν οὔτε πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς τῶν ὀνομάτων συνηθείας παρήγετο, ὡς Χρῦσιππος καὶ Ἀρχέδημος καὶ οἱ πλείους τῶν Στωικῶν ὕστερον φήθησαν etc. 30

14 Plutarchus de communibus notitiis 41 p. 1081. Ἀρχέδημος μὲν ἀρχὴν τινα καὶ συμβολὴν εἶναι λέγων τοῦ παρφορημένου καὶ τοῦ ἐπιφερομένου τὸ „νῦν“ λέληθεν αὐτόν, ὡς ἔοικε, τὸν πάντα χρόνον ἀναιρῶν. εἰ γὰρ τὸ „νῦν“ οὐ χρόνος ἐστὶν ἀλλὰ πέρασ χρόνου, πᾶν δὲ μόριον χρόνου τοιοῦτον ὅλον τὸ νῦν ἐστίν, οὐδὲν φαίνεται μέρος 35
ἔχων ὁ σύμπας χρόνος, ἀλλ' εἰς πέρατα διώλου καὶ συμβολὰς καὶ ὀρμὰς ἀναλυόμενος.

1 fortasse: καθ' ἑν. 4 τοῦ scripsi, τὸ ed. 5 γίνεται scripsi, γίνεσθαι ed. | ἢ seclusi. 7 καὶ con. Menag., ἢ libri. 9 μὴ om. BP. | ἢ ἐξ ἀξιωματῶν del. Rossius. 11 ἡμέρα ἐστίν addidi. 32 fortasse ἀρχὴν vel ἀρμόν. 36 scrib. ἀρμῆς vel ἀρμῶς.

15 Aëtius II 4, 17 (DG p. 332, 26). Ἀρχέδημος τὸ ἡγεμονικὸν τοῦ κόσμου ἐν γῆ ὑπάρχειν ἀπεφάνετο.

16 Simplicius in Aristot. de caelo p. 512, 28 Heibg. καὶ γὰρ δυνατὸν πιθανῶς κατασκευάζειν, ὅτι τὸ πῦρ ἐν τῷ μέσῳ (scil. τοῦ κόσμου) ἔστιν, ἀλλ' οὐχ ἡ γῆ. — — 513, 7. ταύτης τῆς δόξης νεώτερος μὲν τοῦ Ἀριστοτέλους Ἀρχέδημος γέγονε.

17 Seneca epist. 121, 1. *Litigabis, ego video, cum tibi hodiernam quaestiuunculam, in qua satis diu haesimus, exposuero. iterum enim exclamabis —: „hoc quid ad mores?“ sed — tibi primum alios opponam,* 10 *cum quibus litiges, Posidonium et Archedemum: hi iudicium accipient.*

5. *quaerebamus an esset omnibus animalibus constitutionis suae sensus.*

18 Diog. Laërt. VII 84. τὸ δὲ ἡθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας διαιροῦσιν (ipsam partitionem vide Chrys. fr. eth. 1) καὶ οὕτω δ' ὑπο- 15 διαιροῦσιν οἱ περὶ Χρῦσιππον καὶ Ἀρχέδημον etc.

19 Diog. Laërt. VII 88 (antecedunt variae τέλους definitiones). Ἀρχέδημος δὲ τὸ πάντα τὰ καθήκοντα ἐπιτελοῦντα ζῆν.

20 Stobaeus eclog. II 75, 11 W. τὸ δὲ τέλος ὁ μὲν Ζήνων οὕτως ἀπέδωκε „τὸ ὁμολογουμένως ζῆν“ — — οἱ δὲ μετὰ τοῦτον προσ- 20 διαρθροῦντες οὕτως ἐξέφερον — — Ἀρχέδημος δὲ „πάντα τὰ καθήκοντα ἐπιτελοῦντας ζῆν.“

21 Clemens Alex. Stromat. II 21 p. 179 Sylb., V. I p. 497 Pott. Ἀρχέδημός τε αὐτὸς οὕτως ἐξηγεῖτο „εἶναι τὸ τέλος <ζῆν> ἐκλεγόμενον τὰ κατὰ φύσιν μέγιστα καὶ κυριώτατα, οὐχ οἷόν τε ὄντα ὑπερβαίνειν.“

22 Sextus adv. math. XI 73. ὁ δὲ Ἀρχέδημος κατὰ φύσιν μὲν 25 εἶναι (scil. τὴν ἡδονήν) ὡς τὰς ἐν μασχάλῃ τρίχας, οὐχὶ δὲ καὶ ἀξίαν ἔχειν.

12 hanc igitur quaestionem etiam ab Archedemo tractatam esse Seneca significat. argumenta vide apud ipsum Senecam.

VI. Boëthus Sidonius.

1 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 54. ὁ μὲν γὰρ Βόηθος κριτήρια πλείονα ἀπολείπει, νοῦν καὶ αἰσθησιν καὶ ὄρεξιν καὶ ἐπιστήμην.

2 Aëtius I 7,25 (DG p. 303, 15). Βόηθος τὸν αἰθέρα θεὸν ἠπεφήνατο.

3 Diog. Laërt. VII 148. Βόηθος δὲ ἐν τῇ περὶ φύσεως οὐσίαν θεοῦ τὴν τῶν ἀπλανῶν σφαιραν.

4 Cicero de divin. I 13. *Quis igitur elicere causas praesensionum potest? etsi video Boëthum Stoicum esse conatum, qui hactenus aliquid egit ut earum rationem rerum explicaret, quae in mari caelove fierent.*

II 47. *prognosticorum causas persecuti sunt et Boëthus Stoicus, qui est a te nominatus, et noster etiam Posidonius.*

5 Diog. Laërt. VII 149. καθ' εἰμαρμένην δέ φασι τὰ πάντα γίνεσθαι Χρῦσιππος — καὶ Ποσειδώνιος — καὶ Ζήνων, Βόηθος δὲ ἐν α' περὶ εἰμαρμένης.

6 Diog. Laërt. VII 143. Βόηθος δέ φησιν οὐκ εἶναι ζῆλον τὸν κόσμον.

7 Philo de incorrupt. mundi 15 p. 248 Bern. p. 24, 20 Cum. Βόηθος γοῦν ὁ Σιδώνιος καὶ Παναίτιος, ἄνδρες ἐν τοῖς Στωϊκοῖς δόγμασιν ἰσχυρότεροι, ἄτε θεόληπτοι, τὰς ἐκπυρώσεις καὶ καλιγγενεσίας καταλιπόντες πρὸς δσιώτερον δόγμα τὸ τῆς ἀφθαρσίας τοῦ κόσμου πάντως ἠτομολήσαν.

16. ἀποδείξει δ' οἱ περὶ τὸν Βόηθον κέχρηται πιθανωτάταις, ὡς αὐτίκα λέξομεν· εἰ, φασί, γενητὸς καὶ φθαρτὸς ὁ κόσμος, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος τί γενήσεται, ὅπερ καὶ τοῖς Στωϊκοῖς ἀτοπώτατον εἶναι δοκεῖ. διὰ τί; ὅτι οὐδεμίαν φθοροποιὸν αἰτίαν εὑρεῖν ἔστιν, οὔτ' ἐντὸς οὔτ' ἐκτὸς, ἢ τὸν κόσμον ἀνελεῖ· ἐκτὸς μὲν γὰρ οὐδέν ἔστιν ὅτι μὴ τάχα που κενόν, τῶν στοιχείων ἀποκριθέντων εἰς αὐτὸν ὀλοκλήρων, εἰσω δὲ οὐδέν νόσημα τοιοῦτον ὃ γένοιτ' ἂν αἰτιον θεῶν τοσούτω δια-

3 ἀπολείπειν οὖν B. 15 φησι BP. 17 ἐν πρώτῳ P (γρ. iā P⁴) ἐν iā B. 34 θεῶν Cumont, τῶ libri.

λύσεως· εἰ δ' ἀναιτίως φθείρεται, δῆλον ὅτι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἔσται ἡ γένεσις τῆς φθορᾶς ὅπερ οὐδ' ἡ διάνοια παραδέξεται.

Καὶ μὴν φασιν, ὅτι γενικοὶ τρόποι φθορᾶς εἰσι τρεῖς· ὃ τε κατὰ διαίρεσιν καὶ ὁ κατὰ ἀναίρεσιν τῆς ἐπεχούσης ποιότητος καὶ ὁ κατὰ σύγγχυσιν. τὰ μὲν οὖν ἐκ διεστηκόντων, αἰπόλια, βουκόλια, χοροί, στρατεύματα, ἢ πάλιν ἐκ συναπτομένων σώματα παγέοντα διαστάσει καὶ διαιρέσει λύονται. κατὰ δὲ ἀναίρεσιν τῆς ἐπεχούσης ποιότητος ὁ μετασχηματιζόμενος κηρὸς ἢ καταλεινόμενος ἵνα μηδὲ ἕτεροσιδῆ τινα παράσχη τύπον μορφῆς· κατὰ δὲ σύγγχυσιν, ὡς ἡ παρὰ λατροῖς τετραφάρμακος· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν συννευθέντων ἠφανίσθησαν εἰς ἕξαιρέτου μιᾶς γένεσιν ἀποτελεσθείσης. ποῖω δὲ τούτων ἄξιον τὸν κόσμον φθείρεσθαι φάναι; τῷ κατὰ διαίρεσιν; ἀλλ' οὔτε ἐκ διεστηκόντων ἐστίν, ὡς τὰ μέρη σκεδασθῆναι, οὔτ' ἐκ συναπτομένων, ὡς διαλυθῆναι, οὔτε τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖς ἡμετέροις ἦνωται σώμασι· τὰ μὲν γὰρ ἐπικήρως τε ἕξ ἑαυτῶν ἔχει καὶ δυναστεύεται πρὸς μυρίων ὑπ' ὧν βλάπεται, τοῦ δ' ἀήτητος ἢ ῥώμῃ πολλῇ τινι περιουσίᾳ πάντων κατακρατούσα. ἀλλ' ἀναιρέσει παντελεῖ τῆς ποιότητος; ἀλλ' ἀμήχανον τοῦτο γε· μένει γὰρ κατὰ τοὺς τάναντία αἰρουμένους ἢ τῆς διακοσμῆσεως ποιότητος ἐκ' ἐλάττονος οὐσίας τῆς τοῦ Διὸς σταλεῖσα κατὰ τὴν ἐκπύρωσιν. ἀλλὰ τῷ κατὰ σύγγχυσιν; ἄπαγε, δεήσει γὰρ πάλιν εἰς τὸ μὴ ὄν γίνεσθαι τὴν φθορὰν παραδέχεσθαι. τοῦ χάριν; ὅτι εἰ μὲν ἕκαστον ἐν μέρει τῶν στοιχείων ἐφθείρετο, μεταβολὴν ἐδύνατο τὴν εἰς ἕτερονδέχεσθαι, πάντων δὲ συλλήβδην ἀθρόων κατὰ σύγγχυσιν ἀναιρουμένων, ἀνάγκη ὑπονοεῖν τὸ ἀδύνατον.

Ἔτι πρὸς τούτοις, ἐὰν ἐκκυρωθῆ, φασί, τὰ πάντα, τί κατ' ἐκεῖνο ὁ θεὸς πράξει τὸν χρόνον; ἢ τὸ παράπαν οὐδέν; καὶ μήποτ' εἰκότως· νυνὶ μὲν γὰρ ἕκαστα ἐφορᾷ καὶ πάντων οἷα γνήσιος πατὴρ ἐπιτροπεύει καὶ, εἰ δεῖ τάληθές εἰπεῖν, ἠνιόχου καὶ κυβερνήτου τρόπον ἠνιοχεῖ καὶ πηδαλιουχεῖ τὰ σύμπαντα, ἡλίω τε καὶ σελήνῃ καὶ τοῖς ἄλλοις πλάνησι καὶ ἀπλανέσιν, ἔτι δ' ἀέρι καὶ τοῖς ἄλλοις μέρεσι τοῦ κόσμου παριστάμενος καὶ συνδραῶν ὄσα πρὸς τὴν τοῦ ὄλου διαμονὴν καὶ τὴν κατ' ὄρθον λόγον ἀνυπαίτιον διοίκησιν. πάντων δ' ἀναιρεθέντων, ὑπ' ἀργίας καὶ ἀπραξίας δεινῆς ἀβιώτων βίω χρησεται· οὐ τί γένοιτ' ἂν ἀτοπώτερον; ὀκνῶ λέγειν, ὃ μηδὲ θέμις εἰπεῖν, ὅτι ἀκολουθήσει θεῷ θάνατος, εἰ γε καὶ ἡρεμία· τὸ γὰρ ἀεικίνητον ἐὰν ἀνέλθῃ ψυχῆς, καὶ αὐτὴν πάντως συνανελεῖς. ψυχὴ δὲ τοῦ κόσμου

6 συναπτομένων Turneb., συναπτομένου libri. 8 ἢ καταλεινόμενος Diels, ἢ καὶ λεαινόμενος libri. 19 οὐσίας τῆς τοῦ Διὸς σταλεῖσα Bern., οὐσίας τῆ τοῦ ἰδιοσταλεῖσα E οὐσίας τῆ τοῦ . . . σταλεῖσα L. 24 τοῦτο ὑπονοεῖν ἀδύνατον Cumont. 30 ἄλλοις suppl. Cumont.

κατὰ τοὺς ἀντιδοξοῦντας ὁ θεός. *Quae secuntur non iam ad Boëthium pertinere mihi videntur.*

8 Aëtius II 31,5 (DG p. 363, 12). Βόηθος δὲ πρὸς τὴν φαντασίαν δέχεται τὸ ἀναπεκταμένον (scil. τοῦ οὐρανοῦ), οὐ κατὰ τὴν ὑπόστασιν. 5

9 Aëtius III 2, 7 (DG p. 367, 5). Βόηθος ἀέρος ἀνημμένου φαντασίαν (scil. τοὺς κομήτας).

10 Macrobius in Somn. Scip. I 14, 19. *Plato dixit animam essentialiam se moventem — — Critolaus Peripateticus constare eam de quinta essentia — — Boëthos ex aëre et igne etc.* 10

11 Simplicius in Aristot. de anima p. 247, 24 Hayd. ἵνα μὴ ὡς ὁ Βοηθὸς οὐκ ἔδωκεν τὴν ψυχὴν ὡσπερ τὴν ἐμφυχίαν ἀθάνατον μὲν εἶναι ὡς αὐτὴν μὴ ὑπομένουσαν τὸν θάνατον ἐπιόντα, ἐξισταμένην δὲ ἐπιόντος ἐκείνου τῷ ζῶντι ἀκόλλυσθαι.

5 antecedit Empedoclis placitum: τοῦ ὕψους τοῦ ἀπὸ τῆς γῆς (εἰς) τὸν οὐρανόν — — πλεονα εἶναι τὴν κατὰ τὸ πλάτος διάστασιν, κατὰ τοῦτο τοῦ οὐρανοῦ μᾶλλον ἀναπεκταμένου.

VII. Appendix.

Stoicorum incertae aetatis, Basilidis, Eudromi, Crinidis fragmenta.

Basilides.

5 Sextus adv. math. VIII 258. ὁρῶμεν δὲ ὡς εἰσὶ τινες οἱ ἀνη-
ρηκότες τὴν ὑπαρξίαν τῶν λεπτῶν, καὶ οὐχ οἱ ἑτερόδοξοι μόνον, οἷον
οἱ Ἐπικούρειοι, ἀλλὰ καὶ οἱ Στωϊκοί, ὡς οἱ περὶ τὸν Βασιλειίδην,
οἷς ἔδοξε μὴδὲν εἶναι ἀσώματον.

In Epitoma Diogenis enumeratur inter Nestorem et Dardanium.

10

Eudromus.

1 Diog. Laërt. VII 39. τριμερῆ φασιν εἶναι τὸν κατὰ φιλοσο-
φίαν λόγον· εἶναι γὰρ αὐτοῦ τὸ μὲν τι φυσικόν, τὸ δὲ ἠθικόν, τὸ δὲ
λογικόν. οὕτω δὲ πρῶτος διείλε Ζήνων ὁ Κιτιεύς — — καὶ Εὐ-
δρομος ἐν τῇ ἠθικῇ στοιχειώσει — — ταῦτα δὲ τὰ μέρη ὁ μὲν
15 Ἀπολλόδορος τόπους καλεῖ, ὁ δὲ Χρῦσιππος καὶ Εὐδρομος εἶδη.

2 Diog. Laërt. VII 40. ἄλλοι δὲ πρῶτον μὲν τὸ λογικὸν τάτ-
τουσι, δεύτερον δὲ τὸ φυσικὸν καὶ τρίτον τὸ ἠθικόν· ὧν ἔστι — καὶ
Εὐδρομος.

Crinis.

10 1 Arrianus Epictet. dissert. III 2, 15. ἔπελθε νῦν καὶ ἀναγί-
γνωσκε Ἀρχέδημον· εἶτα μὴς ἂν καταπέση καὶ φορήση, ἀπέθανες·
τοιούτος γὰρ σε μένει θάνατος, οἷος καὶ τὸν — — τίνα ποτ' ἐκείνου;
— τὸν Κρίνιν· καὶ ἐκεῖνος μέγα ἐφρόνει ὅτι ἐνόει Ἀρχέδημον.

2 Diog. Laërt. VII 62. μερισμὸς δὲ ἔστι γένους εἰς τόπους
15 κατὰτάξεις, ὡς ὁ Κρίνις, οἷον „τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν ἔστι περὶ ψυχὴν,
τὰ δὲ περὶ σῶμα.“

3 Diog. Laërt. VII 68. Τῶν ἀξιωματῶν τὰ μὲν ἔστιν ἀπλά, τὰ
δ' οὐχ ἀπλά, ὧς φασιν οἱ περὶ Χρῦσιππον — — καὶ Κρίνιν.

11 φησιν B. 12 μέντοι B. 13 τὸ δὲ ἠθικόν τὸ δὲ λογικόν add. B² in
mg. 18 εὐδρομος BP. 23 κρινον S, corr. Sc. || Crinis fortasse Archedemi
fuit discipulus. Non video cur Zeller Gr. Ph. IV 690 n. duos fuisse Crinides
iudicet. 25 κρίνεις B.

4 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 71. παρασυννημμένον δέ ἐστιν, ὡς ὁ Κρίνις φησὶν ἐν τῇ διαλεκτικῇ τέχνῃ, ἀξίωμα δ ὑπὸ τοῦ „ἐπεὶ“ συνδέσμου παρασυννῆπται, ἀρχόμενον ἀπ' ἀξιώματος καὶ λήγον ἐἰς ἀξίωμα, οἶον „ἐπεὶ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστίν“. ἐπαγγέλλεται δὲ ὁ σύνδεσμος ἀκολουθεῖν τε τὸ δεύτερον τῷ πρώτῳ καὶ τὸ πρῶτον ὑπεστάναι.

ibid. 74. παρασυννημμένον δὲ ἀληθές μὲν ἐστὶν ὁ ἀρχόμενον ἀπὸ ἀληθοῦς εἰς ἀκόλουθον λήγει, οἶον „ἐπεὶ ἡμέρα ἐστίν, ἡλιός ἐστὶν ὑπὲρ γῆς“. ψεῦδος δὲ <δ> ἢ ἀπὸ ψεύδους ἄρχεται ἢ μὴ εἰς ἀκόλουθον λήγει, οἶον „ἐπεὶ νύξ ἐστὶ, Δίῳ περιπατεῖ“ ἂν ἡμέρας οὐσης 10 λέγεται.

5 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 76. λόγος δέ ἐστι, ὡς οἱ περὶ τὸν Κρίνιν φασί, τὸ συνεστηκός ἐκ λήμματος καὶ προσλήψεως καὶ ἐπιφορᾶς, οἶον ὁ τοιοῦτος „εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστὶ ἡμέρα δέ ἐστὶ φῶς ἄρα ἐστὶ“. λῆμμα μὲν γάρ ἐστὶ τὸ „εἰ ἡμέρα 15 ἐστὶ, φῶς ἐστὶ“, πρόσληψις τὸ „ἡμέρα δέ ἐστίν“, ἐπιφορὰ δὲ τὸ „φῶς ἄρα ἐστὶ“. τρόπος δέ ἐστὶν οἶον εἰς σχῆμα λόγου, οἶον ὁ τοιοῦτος „εἰ τὸ πρῶτον, τὸ δεύτερον· ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον“. λογότροπος δέ ἐστὶ τὸ ἐξ ἀμφοτέρων σύνθετον, οἶον „εἰ ζῆ Πλάτων, ἀναπνεῖ Πλάτων· ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον“ 20 παρρησιόχθῃ δὲ ὁ λογότροπος ὑπὲρ τοῦ ἐν ταῖς μακροτέραις συντάξεσι τῶν λόγων μηκέτι τὴν πρόσληψιν μακρὰν οὐσαν καὶ τὴν ἐπιφορὰν λέγειν, ἀλλὰ συντόμως ἐπενεγκεῖν „τὸ δὲ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον.“

8 ἐπεὶ] ἐάν B. 9 ὑπὲρ γῆς om. B (spatio relicto). 10 ἐπεὶ] εἰ B. || περιπατεῶν B. 13 κρίνειν B. || ἐκ λήμματος ἢ λημμάτων BP. 15 ἐστὶ om. BP (post γάρ). 16 πρόσληψις B. 20 λογότροπος—δεύτερον add. B² in mg. 22 πρόσληψιν B.

VERLAG VON B. G. TEUBNER IN LEIPZIG

STOICORUM VETERUM FRAGMENTA

COLLEGIT

IOANNES AB ARNIM

- Vol. I: ZENO ET ZENONIS DISCIPULI [L u. 142 S.] gr. 8.
geh. M 8.—
- Vol. II: CHRYSIPPI FRAGMENTA LOGICA ET PHYSICA. [VI u.
348 S.] gr. 8. geh. M 14.—
- Vol. III: CHRYSIPPI FRAGMENTA MORALIA — FRAGMENTA
SUCCESSORUM CHRYSIPPI [IV u. 269 S.] gr. 8.
geh. M 12.—
- Vol. IV: INDICES. (In Vorbereitung.)
-

Das nun in drei Bänden — bis auf die Indices, die baldmöglichst folgen sollen — vollendet vorliegende Werk berücksichtigt die ganze „alte Stoa“, d. h. die Stoa vor Panaitios.

Der erste Band enthält die Prolegomena zu dem ganzen Werke und die Fragmente der Stoiker vor Chrysippos, also vor allem des Zenon und Kleantes. Für die Fragmente des Zenon und Kleantes wurde die Sammlung von Pearson zugrunde gelegt und sowohl textkritisch als bezüglich der Anordnung dem Charakter des ganzen Werkes angepaßt. Die Bruchstücke der übrigen vorchrysippischen Stoiker sind hier zum ersten Male vereinigt. Der zweite Band enthält die logischen und physischen Bruchstücke Chrysipps, der dritte die Fragmente der moralischen Schriften Chrysipps und die Schriften der Nachfolger. Die Anordnung ist nach dem System, nicht nach den Schrifttiteln gemacht. Dadurch wird die philosophiegeschichtliche Benutzung des Buches erleichtert, die der literargeschichtlichen gegenüber als die ungleich wichtigere erscheinen mußte. Im Druck sind durch verschiedene Typen die wörtlichen

Fragmente Chrysipps unterschieden von bloßen Berichten über seine Lehre und diese wiederum von den rein kombinatorisch auf ihn zurückgeführten Abschnitten und der gemeinstoischen Überlieferung. Der Apparat gibt Abweichungen des Textes von der Überlieferung nur an, soweit dieselben inhaltlich von Bedeutung schienen und kritische Ausgaben der Quellschriftsteller zur Verfügung standen. Die Prolegomena enthalten in ihrem Hauptteile eine Würdigung der Quellen, aus denen die Fragmente entnommen sind. Diese ist für die richtige Benutzung der Sammlung unentbehrlich, da die geschichtliche Verwertung der Quellenstellen nicht ohne Reflexion auf den Charakter der Quelle geschehen darf. Ausführlich wird namentlich die Herkunft der Stoa Plutarchs und die Natur der bei Stobaeus und bei Diogenes Laërtius erhaltenen stoischen Kompendien besprochen. Für die Exegese werden, von der Anordnung abgesehen, die Indices eine Grundlage bieten. Doch sind auch im Apparat Verweisungen auf andere Teile des Werkes in erheblicher Zahl angebracht. — Ausführliche Indices werden das Buch der dogmengeschichtlichen und der sprachgeschichtlichen Benutzung erschließen.

==== Bestell-Zettel. ====

Bei

Buchhandlung in

bestellt der Unterzeichnete hiermit aus dem Verlage von B. G. Teubner in Leipzig [zur Ansicht]:

Stoicorum veterum fragmenta coll. Ioannes ab Arnim.

Vol. I: Zeno et Zenonis discipuli. [L u. 142 S.] gr. 8. geh. M 8.—

Vol. II: Chrysippi fragmenta logica et physica. [VI u. 348 S.] gr. 8. geh. M 14.—

Vol. III: Chrysippi fragmenta moralia — Fragmenta successorum Chrysippi. [IV u. 269 S.] gr. 8. geh. M 12.—

Vol. IV: Indices. (In Vorbereitung.)

Ort, Wohnung:

Unterschrift:

.....

Inhaltsübersicht und Proben von Vol. I—III.

Vol. I.

	Pagina
<i>Praefatio</i>	I
Pars I. Zeno Citieus	1
1. De Zenonis vita, moribus scriptis n. 1—44	3
2. Zenonis fragmenta et placita n. 45. 46	15
A. Logica n. 47—51.	16
De ratione cognitionis (<i>φαντασία, αίσθησις, κινήσιον</i>) n. 52—73	16
Rhetorica n. 74—84	21
B. Physica.	24
I. De principiis. — De materia et spiritu. — De causa. — De corporibus. — De incorporeis. — De tempore. — De inani n. 85—96	24
II. De mundo. — Unum esse. — Genitum et interiturum. — Uno loco manere. — Ex 4 elementis. — <i>Ἐκπόρωσις et καλλυγέσις</i> . — Mundus animal sapiens n. 97—114	27
III. De caelo et caelestibus n. 115—122	33
IV. Terrestria. — De animalibus et homine. — De ortu animalium. — De materia corporis et mentis. — De semine. — De somno. — De morbis n. 123—133	35
V. De anima humana. — Anima est spiritus. — Anima est corporalis. — Anima est <i>ἀναθυμίασις</i> . — De partibus animae. — Manet post mortem, sed non aeterna est. — De principali. — De voce. — De sensibus n. 134—151	37
VI. Theologia. — Esse deos. — Summus deus (aether). — Unus deus et tamen multi. — <i>Φύσις, πρόνοια. — Μαντική. — Ειμαρμένη</i> n. 152—177	41
C. Ethica n. 178	45
I. De fine bonorum n. 179—189.	VI. De affectibus n. 205—215.
II. De bonis et malis n. 190.	VII. De sapiente et insapiente n. 216—229.
III. De indifferentibus n. 191—196.	VIII. De mediis officiis n. 230—232.
IV. De prima conciliatione n. 197—198.	IX. Vitae agendae praecepta n. 233—271.
V. De virtute n. 199—204.	X. De Cratete, de Homero, de Hesiodo n. 272—276.
3. Zenonis apophthegmata n. 277—332	63
Appendix: Fragmenta Zenonis ad singulos libros relata	71
Pars II. Zenonis Discipuli.	73
1. Aristo Chius	75
Vita n. 333—350. Placita n. 351—403.	
1a. Apollophanes n. 404—408	90
2. Herillus Carthaginiensis n. 409—421	91
3. Dionysius Heraclaeota ὁ <i>Μεταθέμενος</i> n. 422—434	93
4. Persaeus Citieus n. 435—462.	96
5. Cleanthes Assius	103
Vita et mores n. 463—480	103
Scripta n. 481	106

	Pagina
Placita n. 482	108
A. Logica et Rhetorica.	
Utilitas logicae n. 488.	
De visis n. 484.	
Περὶ σημαινόντων n. 485—487.	
Περὶ σημαινόμενων n. 488—490.	
De rhetorica n. 491—492.	
B. Physica et Theologica.	
Physicae fundamenta n.	
493—504.	
De mundo et meteoris n.	
505—514.	
De animalibus n. 515—517.	
De anima hominis n. 518—526.	
De fato n. 527.	
Cleanthis apophthegmata n. 597—619	134
Appendix: Fragmenta Cleanthis ad singulos libros relata	137
5 a. Sphaerus n. 620—630.	139
6. Τινὲς τῶν ἀρχαιοτέρων Στωϊκῶν n. 631	142

ZENO CITIENSIS. C. ETHICA.

V. De virtute.

(Vol. III p. 48.)

199 Cicero Acad. Post. I 38. *Cumque superiores non omnem virtutem in ratione esse dicerent, sed quasdam virtutes natura aut more perfectas, hic (scil. Zeno) omnes in ratione ponebat; cumque illi ea 5 genera virtutum, quae supra dixi, coniungi posse arbitrarentur, hic nec id ullo modo fieri posse disserebat, nec virtutis usum modo, ut superiores, sed ipsum habitum per se esse praeclarum, nec tamen virtutem cuiquam adesse, quin ea semper uteretur.*

200 Plutarchus de Stoic. rep. 7 p. 1034c. ἀρετὰς ὁ Ζήνων ἀπο- 10 λείπει κλειόνας κατὰ διαφοράς, ὥσπερ ὁ Πλάτων, οἷον φρόνησιν ἀνδρείαν σωφροσύνην δικαιοσύνην, ὡς ἀχωρίστους μὲν οὖσας, ἑτέρας δὲ καὶ διαφερούσας ἀλλήλων. πάλιν δὲ δοριζόμενος αὐτῶν ἐκάστην, τὴν μὲν ἀνδρείαν φησὶ φρόνησιν εἶναι ἐν <ὑπομνετέοις· τὴν δὲ φρόνησιν ἐν> ἐνεργητέοις· τὴν δὲ δικαιοσύνην φρόνησιν ἐν ἀπονεμη- 15 τέοις· ὡς μίαν οὖσαν ἀρετὴν, ταῖς δὲ πρὸς τὰ πράγματα σχέσει κατὰ τὰς ἐνεργείας διαφέρειν δοκοῦσαν. — Diogenes Laërt. VII 161. ἀρετὰς τε οὔτε πολλὰς εἰσήγειν (scil. Aristo) ὡς ὁ Ζήνων. Cf. VII 126.

201 Plutarchus de virt. mor. 2 p. 441a. ζοικε δὲ καὶ Ζήνων εἰς τοῦτο πως ὑποφέρεισθαι ὁ Κιτιεύς, δοριζόμενος τὴν φρόνησιν ἐν 20

15 lacunam manifestam supplēvi, secutus Hirzelium; sed nomen virtutis, quae est φρόνησις ἐν ἐνεργητέοις (quae certe non est σωφροσύνη cf. 201) non potui supplere. Cf. Cleanth. fr. 563.

Vol. II.

	Pagina
De Chrysippi vita et scriptis testimonia n. 1—34	1
Chrysippi placita cum generali Stoicorum doctrina composita.	13
Prolegomena philosophiae n. 35—44	15
Pars I. Logica n. 45—51.	18
Cap. I. De cognitione doctrina	21
§ 1. <i>Περὶ φαντασίας</i> n. 52—70	21
§ 2. <i>Περὶ αἰσθήσεως</i> n. 71—81	26
§ 3. <i>Περὶ ἐννοημάτων</i> n. 82—89.	28
§ 4. <i>Κατάληψις, ἐπιστήμη, τέχνη</i> n. 90—101	29
§ 5. <i>Περὶ ζητήσεως</i> n. 102—104	32
§ 6. <i>Περὶ κριτηρίου</i> n. 105—121.	33
Cap. II. Dialectica n. 122—185	38
Papyrus 1020 editur	40
A. <i>Περὶ Σημαινόντων</i> n. 136—165	43
B. <i>Περὶ Σημαιομένων ἢ Λεκτῶν</i> n. 166—171	48
§ 1. <i>Περὶ ἐναντίων καὶ ἀντικειμένων καὶ στερητικῶν</i> n. 172—180	49
Papyrus Letronnii <i>περὶ ἀποφατικῶν</i> editur	52
§ 2. <i>Λεκτὰ ἑλληπῆ</i> n. 181—185	58
§ 3. <i>Περὶ λεκτῶν ἀποτειλῶν</i> n. 186—192.	60
§ 4. <i>Περὶ ἀξιωματῶν (περὶ ἀπλῶν ἀξιωματῶν)</i> n. 193—206a	62
§ 5. <i>Περὶ τῶν οὐκ ἀπλῶν ἀξιωματῶν</i> n. 207—220	68
§ 6. <i>Περὶ σημείου</i> n. 221—223	72
§ 7. <i>Περὶ ὄρου</i> n. 224—230	74
§ 8. <i>Περὶ λόγων καὶ συλλογισμῶν</i> n. 231—269	76
§ 9. <i>Περὶ σοφισμάτων λύσεως</i> n. 270—287	89
Cap. III. De rhetorica n. 288—298	95
<i>Χρυσίππου Λογικῶν Ζητημάτων Α</i> editur	96
Pars II. Physica	111
Cap. I. Physicae doctrinae fundamenta.	111
§ 1. De duobus principiis, materia et causa n. 299—328.	111
§ 2. <i>Τινὰ, ὄντα, οὐτινα</i> n. 329—335	117
§ 3. De causis n. 336—356	118
§ 4. De corporibus (Quid sit corpus. Sola corpora esse. Tria genera corporum) n. 357—368	123
§ 5. Quattuor categoriae n. 369—375	124
§ 6. <i>Ποιότητες, ποιὰ, ἰδίως ποιὰ</i> n. 376—398	126
§ 7. <i>Πᾶς ἔχοντα et πρὸς τί πως ἔχοντα</i> n. 399—404.	131
§ 8. Primae qualitates n. 405—411	133

VOL. II. CONSPECTUS CAPITUM.

	Pagina
§ 9. Quattuor elementa n. 412—438	136
§ 10. Πνευμα, τόπος, ἔξις n. 439—462	144
§ 11. De mixtione n. 463—481	151
§ 12. De infinita divisione n. 482—491.	158
§ 13. De motu n. 492—500	160
§ 14. De loco et inani n. 501—508	162
§ 15. De tempore n. 509—521.	164
Cap. II. De Mundo.	167
§ 1. Differre inter se τὸ πᾶν et τὸ ὅλον n. 522—525	167
§ 2. Duae notiones vocabuli κόσμος n. 526—529	168
§ 3. Mundus est unus n. 530—533.	170
§ 4. Finitum esse mundum et unitum sed circumdatum inani infi- nito n. 534—546.	170
§ 5. Mundus globosus et stabilis n. 547—557.	173
§ 6. Quae sint partes mundi et quo ordine n. 558—573.	176
§ 7. Γενητὸς ὁ κόσμος n. 574—578	179
§ 8. Quomodo ortus sit mundus n. 579—584	179
§ 9. Mundum esse interiturum n. 585—595.	181
§ 10. Conflagrationis et restaurationis mundi aeternae vices n. 596—632	183
§ 11. Mundus est animal rationale n. 633—645.	191
Cap. III. De caelestibus et meteoris.	195
§ 1. De terra n. 646—649	195
§ 2. De sole n. 650—665	195
§ 3. De luna n. 666—680.	198
§ 4. De astris n. 681—692	200
§ 5. De anni partibus n. 693—696.	201
§ 6. De meteoris n. 697—707	202
Cap. IV. De animalibus et plantis.	204
§ 1. De plantis n. 708—713.	204
§ 2. De brutis animalibus n. 714—737.	205
§ 3. De natura hominis n. 738—772.	210
Cap. V. De anima hominis	217
§ 1. De substantia animae n. 773—789.	217
§ 2. Argumentis probatur animam esse corpus n. 790—800	219
§ 3. Motus animae n. 801—803	221
§ 4. Anima refrigeratione orta n. 804—808.	222
§ 5. Anima non immortalis, sed morti superstes n. 809—822.	223
§ 6. De partibus animae et facultatibus n. 823—833	225
§ 7. De animae principali n. 834—849.	227
§ 8. Quomodo sensus fiant n. 850—862.	230
§ 9. De visu et auditu n. 863—872	232
§ 10. Pars animae genitalis n. 873—874	234
§ 11. De affectibus n. 875—878	234
§ 12. Chrysippi περὶ ψυχῆς librorum reliquiae n. 879—911.	235
Cap. VI. De Fato	264
§ 1. Fati definitiones n. 912—927	264
§ 2. Fatum divinum n. 928—933	267
§ 3. Una vis omnia movens n. 934—938	268

VOL. II. CONSPECTUS CAPITUM.

	Pagina
§ 4. Vaticinatio probat fati necessitatem n. 939—944	270
§ 5. Infinita series causarum n. 945—951.	272
§ 6. Omne enuntiatum verum aut falsum n. 952—955.	275
§ 7. Confatalia (<i>Λογὸς λόγος</i>) n. 956—958	277
§ 8. Fatum et possibilitas n. 959—964.	279
§ 9. Fatum et fortuna n. 965—973	280
§ 10. Fatum et liberum arbitrium n. 974—1007	282
Cap. VII. De natura deorum n. 1008	299
§ 1. <i>Πόθεν θεῶν ἔννοιαν ἔλαβον ἄνθρωποι</i> n. 1009—1010	299
§ 2. Esse deos argumentis probatur n. 1011—1020	301
§ 3. Qualis sit deus n. 1021—1027	305
§ 4. Deum esse corpus n. 1028—1048	306
§ 5. Deum mutabilem esse n. 1049—1056	309
§ 6. Deum non esse forma humana n. 1057—1060.	311
§ 7. De Iove et Iunone n. 1061—1075	312
§ 8. De ceteris deis popularibus n. 1076—1100	315
§ 9. De daemonibus n. 1101—1105	320
Cap. VIII. De providentia et natura artifice	322
§ 1. Esse providentiam argumentis probatur n. 1106—1126	322
§ 2. Mundum esse urbem (vel domum) bene administratam n. 1127—1131	327
§ 3. Naturam esse artificem n. 1132—1140	328
§ 4. Mundum esse opus providentiae n. 1141—1151	330
§ 5. Animalia (et plantas) propter hominum utilitatem facta esse n. 1152—1167.	332
§ 6. Cur mala sint, cum sit providentia n. 1168—1186	335
Cap. IX. De divinatione	342
§ 1. Esse divinationem, si di sint et providentia n. 1187—1195	342
§ 2. De somniis n. 1196—1206	343
§ 3. De artificiosa divinatione n. 1207—1216	346

Vol. III.

Chrysippi fragmenta moralia cum generali Stoicorum doctrina
composita.

	Pagina
Cap. I. De fine bonorum	8
§ 1. Explicator finis bonorum secundum Stoicos n. 2—19	8
§ 2. Contra aliorum philosophorum fines disputatur n. 20—28	7
§ 3. Ότι μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν n. 29—37	9
§ 4. Virtutem propter se ipsam expetendam esse n. 38—48	11
§ 5. Virtutem sufficere ad vitam beatam n. 49—67	18
Cap. II. De bonis et malis n. 68—71	17
§ 1. Notio boni n. 72—79	17
§ 2. Quale sit bonum n. 80—94	20
§ 3. Bonorum genera n. 95—116	23
Cap. III. De indifferentibus	28
§ 1. De notione indifferentis n. 117—123	28
§ 2. ἀξία, ἀκαξία, ὀδύς n. 124—126	30
§ 3. προηγμένα καὶ ἀποπροηγμένα n. 127—139	31
§ 4. De naturalibus et naturæ contrariis n. 140—146	34
§ 5. De singulis indifferentibus recte aestimandis n. 147—168	35
Cap. IV. De appetita et selectione	40
§ 1. De notione appetitus n. 169—177	40
§ 2. De primo appetitu et prima conciliatione n. 178—189	43
§ 3. De selectione n. 190—196	46
Cap. V. De virtute	48
§ 1. Qualis sit virtus n. 197—213	48
§ 2. Quomodo virtus existat in homine n. 214—227	51
§ 3. De perversione rationis n. 228—236	53
§ 4. Num virtus amitti possit n. 237—244	56
§ 5. Eadem virtus deorum et hominum, virorum et mulierum n. 245—254	58
§ 6. Plures esse virtutes qualitate differentes n. 255—261	59
§ 7. De singulis virtutibus n. 262—294	63
§ 8. Mutua virtutum coniunctio n. 295—304	72
§ 9. Virtutes esse animalia n. 305—307	75
Cap. VI. De iure et lege	76
§ 1. Ius esse natura n. 308—313	76
§ 2. De lege aeterna et de legibus singularum civitatum n. 314—326	77
§ 3. De civitate n. 327—332	80
§ 4. De coniunctione deorum et hominum n. 333—339	81
§ 5. De coniunctione hominum n. 340—348	83
§ 6. De nobilitate et libertate n. 349—366	85
§ 7. Iuris communionem non pertinere ad bruta animalia n. 367—376	89
Cap. VII. De affectibus	92
§ 1. Notio affectus et singulorum affectuum definitiones n. 377—420	92
§ 2. De proclivitate, morbo, aegrotatione n. 421—430	102
§ 3. De tribus constantiis n. 431—442	105
§ 4. Affectus extirpandos esse, non temperandos n. 443—455	108
§ 5. Chrysippi περί παθῶν libri IV n. 456—490	110
Cap. VIII. De actionibus	124
§ 1. De mediis officiis n. 491—499	134

VOL. III. CONSPECTUS CAPITUM.

	Pagina
§ 2 Recte facta a mediis officiis qua re differant n. 500—523	186
§ 3 Recte facta et peccata esse paria nihilque medium inter virtutem et vitium n. 524—543	140
Cap. IX. De sapiente et insipiente n. 544—547	146
§ 1. Sapiens neque fallitur neque fallit n. 548—556	146
§ 2. Sapiens omnes res bene gerit n. 557—566	148
§ 3. Sapiens malis non afficitur n. 567—581	150
§ 4. Sapiens beatus est n. 582—588	153
§ 5. Sapiens est dives, formosus, liber n. 589—603	154
§ 6. Sapiens res divinas callet n. 604—610	157
§ 7. Sapiens res politicas et oeconomicas callet n. 611—624	157
§ 8. Sapientes et sibi invicem et ceteris prosunt n. 625—636	160
§ 9. Sapiens austerus etc. n. 637—649	162
§ 10. Sapientem amatum esse n. 650—653	164
§ 11. Sapiens artes callet n. 654—656	164
§ 12. Insipientes insanos esse et impios n. 657—670	164
§ 13. Insipientes esse infelicissimos n. 671—676	168
§ 14. Insipientes agrestes esse et exules n. 677—681	169
§ 15. Insipientes non esse verae rationis studiosos n. 682—684	170
Cap. X. Vitae agenda praecipua (i. e. de singulis mediis officiis).	172
§ 1. De quaestu n. 685—689	172
§ 2. De vita aulica n. 690—693	173
§ 3. De vita civili n. 694—700	174
§ 4. De vita scholastica n. 701—704	176
§ 5. De victu simplici n. 705—715	177
§ 6. De amore n. 716—722	180
§ 7. De amicitia et gratia n. 723—726	181
§ 8. De matrimonio et familia n. 727—731	183
§ 9. De educatione puerorum et eruditione n. 732—742	183
§ 10. Cynica n. 743—756	185
§ 11. De rationali et vita excessu n. 757—768	187
Appendix I. Fragmenta Chryssippi quae ad Homerum pertinent n. 769—777	192
Appendix II. Fragmenta Chryssippi ad singulos libros relata	194

Chryssippi discipuli et successores.

I. Zeno Tarsensis n. 1—5	209
II. Diogenes Babylenius n. 1—16	210
1. Logica n. 17—26	212
2. Physica n. 27—37	215
3. Ethica n. 38—53	218
Libri <i>περὶ μουσικῆς</i> reliquiae n. 54—90	221
Libri <i>περὶ ἡθροικῆς</i> reliquiae n. 91—126	235
III. Antipater Tarsensis n. 1—15	244
1. Logica n. 16—31	246
2. Physica n. 32—50	249
3. Moralia n. 51—67	251
Sosigenes	258
Heraclides Tarsensis	258
IV. Apollodorus Seleuciensis n. 1—18	259
V. Archedemus Tarsensis n. 1—22	262
VI. Boëthius Sidonius n. 1—11	265
VII. Basilides, Endromus, Crinis	268

UNIVERSITY OF MICHIGAN

3 9015 00830 8549

